

چونکہ

Shakeen

محمد بیگ پیگل

جوکر

محمد بیک بیگل

بلوچی اکیڈمی کونٹہ

اے کتاب ءچہ بلوچی اکیڈمی کوئٹہ ءاجازت ءابید کسے چاپ ءشنگ
کت نہ کنت۔

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

کتاب ءنام.....	جوکر
نوشتہ کار.....	محمد بیگ بیگل
نقشکار.....	شکر اللہ
کمپوزنگ.....	نثار احمد
سال.....	2006ء
دانگ.....	پنچ صد (500)
بہا.....	کلدار
چاپ جاہ.....	المخزن پرنٹرز کراچی

گمک: ..... اکادمی ادبیات پاکستان

نام بردات

بلوچی لبرانک

گری مالڈی

درائیں

جو کرائی نام

لر

تاک دیم	نام	رد
8	منت واری	1
9	نقدگال	2

کلو عومر و تو زرگ

تاک دیم	نام	رد
13	جوکر	1
21	گری مالڈی	2
29	نگن و سلکن	3
35	شکر	4
49	دل ترا سوگند انت	5
57	مدگ کپنگ کلا کوٹ و	6
68	ڈکال	7
77	فتو پیداک انت	8
92	چہ مروچی و 21 سال رند	9
114	زبوتیمبو	10
118	در باری	11
130	قاضی و واب	12

141	گلگد ارے گوں میر ٹلانء	13
161	ساحرء ای میل	14
175	یک اناگہ	15
192	کڑوگی	16
205	گنوک	17
213	دیم جدید	18
222	دادء لوپ	19
226	وام	20
231	کاروکاری	21
247	نیادے گوں اللہ ڈتہء	22
257	مئی	23
267	نوکتیں دروگ	24
273	کوار	25
281	بے سر حال	26
297	مبارکی	27
310	دران گوش	28
322	سیاہ پوش	29
323	شو ڈے بلوچ	30
327	سلام	31
334	مراقبہ	32
343	ریکارڈو	33
351	کمرشل بریک	34
358	کیفے جان	35
368	ڈکی ء بابا (اولی بھر)	36
377	ڈکی ء بابا (دومی بھر)	37

جہانگولی
(سفرنامہ)

رد	نام	تاک دیم
1	مسقط ۽ مہروک (اولی بہر)	385
2	مسقط ۽ مہروک (دومی بہر)	398
3	مسقط ۽ مہروک (سیسی بہر)	411
4	مسقط ۽ مہروک (چارمی بہر)	417
5	شال ۽ حال	427
6	شال ۽ دومی حال	437
7	مہر ۽ سفر (اولی بہر)	449
8	مہر ۽ سفر (دومی بہر)	454
9	بیا.....!	468

حیال وتی وتی
گمان وتی وتی

رد	نام	تاک دیم
1	بیگل ۽ گری مالڈی	483
2	موتک ۽ سر ۽ چیڈگ	487
3	بیگل داد	495
4	سد مبارک شمارا	496
5	بیگل ماں شہریں ویرانگاں	498
6	ڈائریکٹ ڈائنگ	501
7	محمد بیگ بیگل	504
8	بولان بالادیں محمد بیگ بیگل	508

منتواری

پہ ”جو کرے“ چاپ ۽ شنگ کنگ ۽ من گوں دل ۽ جہلائکیاں بلوچی اکیڈمی
کوئٹہ ۽ سنکستانی منت واراں ۽ اشی ۽ پہوت ۽ مزینیں شرپے زاناں۔
جو کرے ۽ پروقان ۽ شر کنگ، شوق ۽ پُرمانائیں سرتاک ۽ ڈیزائن کنگ ۽
چاپکاری ۽ ایدگہ چست ایرانی رد ۽ من وتی دل پہک ۽ زبان دوستیں سنگت غنی
پہوال ۽ ہم منتاں باراں۔ ولجہ خدا لے گلئیں سنکستانی عمر ۽ برکت بہ دنت۔ آمین!!

محمد بیگ بیگل

نقد گال

منی هیال ء دنیا ء تہا پُشیں گناہے نیست کہ آئی ء بابت ء گپ جنگ
ہم گناہے بہ بیت۔ بلے گنگ ء یک گناہے انجیں است کہ لھتے پاکباز آئی ء
باروء ”دودانک ء“ گوشگ ہم گناہے لیک انت۔

بلے شک من ڈھدار، میار بار ء گنہ گاراں کہ منی دست ء ہر کسی بابت ء
نوشہ کنگ ء گناہ پیگ۔ بلے بزنی ہر اش انت نی کہ حساب داد ء وھد انت،
بگند ہر کس منی ہمے نام گپتیں گناہ ء بابت ء ہر کنگ ء ہم گناہے لیک ایت۔

بابا آدم ء گناہ ء وھد ء دگہ پشیں مردے و نیست ات کہ آئی ء گناہ ء
بُتر ء پاشک کنگ ء میار بہ کنت۔ بلے نی و پُش نہ انت۔ پہ ”ری جمار ء 1“ ہر
کس ء سنگ ماں دست ء انت۔ بلے من حیراناں اشی ء ابید ہم منی گناہانی
حساب داد ء کس سا جو نہ انت ء ہمے مھشریں دنیا ء روج کد ء نیزیے ء منی سر ء
بان ء آتنگ، زمین چورود ء پُس اتگ ء من تہا ہبکیہی ء اوشتا تگاں، پمیشکہ اشی ء
تو جیل اش انت کہ منی ہما سنگت کہ من ء چہ دلرنج ء دل گران انت، یا منی ہما

دلبریں شہ زانت کہ منی گناہ عِ بابت ءِ نوشتہ کنگ ءِ گناہے زان اُنت، گول آھاں
 منی دز بندی اُنت کہ بنا کن انت من ءِ پہل کنگ ءِ گناہ ءِ بہ کن اُنت۔ چئی ءِ کہ
 اگاں آھاں پُش کت، گڑا بزاں آ منی گناہ ءِ پہ حق دلی من اُنت، ءِ خدا مکن
 اگاں منی ہمے گناہ ثابت نہ بوت، گڑا ز اھر اُنت کہ منی ہمے سنگت وت گناہ گار ءِ
 میار بار بنت..... ءِ خدا شاہد اُنت کہ من ءِ وتی مھر وانیں سنگت چوشات نہ
 بنت۔

بلوچی سز بات

بیگل

کراچی: 11، اگست 2005ء

نمبرا۔ رمی جمار حج ءِ یک رکن یے، اشی ءِ روع حاجی شیطان ءِ سنگ ریچ
 کن اُنت۔

اے اُہدِ بُوْتِ گشے بانوری ءِ تماہانِ اِنْت
پہ اُرسِ مینِ ایتِ وتی ہتیاں، چوں کنندانِ ءِ

(منیر مومن)

جوکر

یک روپے دو صباہیاں چہ حضرت ابو بکر صدیق ؓ پوپل کت کہ واجہ اے
 چہ ہبرے کہ ماوہا ے پاکیں نبی ؓ دیوان ؓ تشنگیں تہ گش ے زانا نور ؓ دریاء
 اوژناگ کنگائیں بلے انچو کہ چہ اود ؓ در کائیں تہ دنیا ؓ زیبائی ماراوتی نیمگ ؓ کش
 ایت، حضرت ابو بکر ؓ در ائینت کہ حضوری ؓ دوری ؓ ہمے فرق من وت ہم برے
 برے مارتگ، ہمیشکہ بریں چہ پاکیں نبی ؓ جند ؓ جت کنیں کہ اشی ؓ سبب جی
 انت۔ ایڈول کے دیر ؓ رند وهد ے آرسول ؓ در بار ؓ سر بوتنت تہ مہتریں واجہ ؓ
 آہانی ہبراں اشک ؓ رند در ائینت کہ اگاں حضوری ؓ دوری ؓ ہمے فرق مہوتیں
 گڑاشما تچک ؓ تپک ہاوند ؓ جند ؓ دست ہم گپگک انت۔

تصہ۔ ؓ دنیا ؓ یک درویشے وهد ے ماریت کہ روحانیت ؓ زور چہ آئی
 ؓ سگت او پار۔ لیش انت گڑا ہمے زور ؓ پروشگ ؓ کم کنگ ؓ ہاتر ؓ آ ایک نایک
 گوئڈیں غیر شرعی حرکتے کنت، چو کہ ریشاں مگر از کنگ وغیرہ، ؓ چو کنگ ؓ آ چہ
 روحانیت ؓ برزادی ؓ کے جھل کپیت۔ گش انت اے انسانی وجود ؓ تہا عدل،
 میزان ؓ ہم سنگی بر جاہ دارگ ؓ ہاتر ؓ ہزوری انت۔

ہمے ڈول ؓ مئے اے ظاہری دنیا کہ ما آرا عالم اسباب گشیں اشی ؓ تہا
 ہم ہر چیزے ؓ گیشی ہراپی ؓ بن انت۔ پہ درور مال ملکیت ؓ گیشی یا حد ؓ چہ گیش
 مزن نامی مردم ؓ مغرور ؓ گس ملک۔ کنت۔ ؓ پدا غروروت دگہ بازیں ہرا بیانی
 بن انت۔ بلے نفس ؓ دگہ باز۔ بے لگامیانی تہا منی دل ؓ غرور یک انچیں ایتے
 کہ مردم اگاں بہ لوٹ ایت۔ اشت ے کنت۔

گو سگیں قرار۔ افتاد ؓ دھک ؓ وهد ے من وتی شرکت ؓ کار ؓ ابید

ریڈیو پاکستان کراچی ء ہم نوکر بوتیاں تہ من پہ وت ء جنڈیس موٹر سائیکلے زرت
تتکہ ہر دوئیں جاہاں پہ وھد سربہاں۔ آ وھداں ریڈیو ء کار یک مزین شرفی
بوتگ۔ بلے ریڈیو ء کار ء ہمرائی ء کسے ء گور ء اگاں موٹر سائیکلے ہم بوتگ گرا
آئی ء شرف سری دوسری بوتگ..... بزاں آ مزین مردے شمار بوتگ، گوں
کروسی تاج ء!

بلے بیا کہ ہمے روچاں منی جنڈے جاور دگہ وڈ ات۔ پہ اے گمان ء کہ
موٹر سائیکل ء ریڈیو پاکستان ء نوکری ء سبب ء مردم من ء مغرور مہ لیک انت،
من ہمو وھد ء ہمو جاہ ء ہمو کس ء گوں پیش سلام اتاں۔ چہ ء کہ من زانتگ
ات کہ اگاں چوں مہ کناں گراوش نیاتکلیں مردم باپشت ء منی نیکیانی گیش کنگ ء
منی پچکانی شودگ ء دلے دینت۔

لھتے سال پیش منی میتگ ء کماشے ء گلگ کت کہ بیگ تی سنگت
مروچاں سک مزن بوتگ۔ وھدے من پول کت کہ ولجہ کجام سنگت، تہ آئی ء مے
علاقہ ء قومی اسمبلی ء ممبر ء نام گپت۔ من بخت کت کہ ولجہ چنور مزن بوتگ
باریں۔

گشتے:-

”صحب ء سر ء وھدے وتی سرکاری گاڑی ء سوار چہ اد ء
گوزیت، گراوتی دیم ء اخبار ء پشت ء چیر دنت تتکہ مھلوک ء
سلام دیگ مہ کپیت۔ آئی ء بگوش کہ ابا غریب ء چک ء
پشیں غرور براہ نہ دنت۔

دور ء کبور ء اتبار نیست

شاہ گدا ء گدا شاہ بنت

منی میتگ ء ہمے کماش ء دیر انت کہ چہ اے کوڑہ ء لذت ء شنگ، بلے

آئی ء کشتگیں ہمے دانک چو گفتار ء پیغمبر ء یک تک بوت أنت۔ مروچی مئے ہمے
ساری ایس ایم این اے چہ وتی سٹ دوراں پہک کچنگ۔ چمانی میم ء کٹھی ء ابید
داکتر اں آئی ء جان ء ہشت دگہ ناڈ راہی نشان دا تک أنت۔ اگاں چہ پیر نہ
انت، بلے چہ پیریناں عاجز تر انت۔ ہما مزن شانیں واجہ کہ وھدے گاڑی ء
نشت گڑا سلام دیگ ء ٹرس ء وتی دیم ئے اخبار ء پشت ء چیر دات، نی گوں ہر کس
ء پیش سلام انت۔ گوں ہر کس ء دست بند ایت کہ واجہ پمن دعا بکن۔

دگہ کے براتی ء دعا کنت یا نہ کنت، بلے ہر دیں من گوں آئی ء دپ
کپاں تہ نا ایوک ء آئی ء حق ء دعا لوٹاں، بلکہ پہ وت ء ہم دعا لوٹاں کہ اے عزت
ء رزوائی دیوکیں خدا، من ء غرور ء تکبر ء چہ بہ پھریز۔

من اگاں اے بگو شاں کہ من وتی زند ء پھمبر تکبر نہ کتگ یا غرور ء آماج
نہ بوتگاں تہ اے یک وت گلانی یے بیت، ء منی نز ء وتگلانی ہم تکبر ء نا کوزھت
تروزھت انت۔ البت اے ہبر ء پہ ستک گشاں کہ من پہ زانت کدی ہم تکبر نہ
کتگ۔ برے برے وھدے من انا گہ ماراں کہ وتی کد ء چہ کے بالا بوتگاں گڑا
پخشیں وھداں چد ء پیش کہ دگہ کے اے کار ء بہ کنت، من وتی بانزلاں
چتاں۔ بلے پدا ہم نہ زاناں چتور لھتے بر ء منی مھر بانیں سنگت پیش کپ أنت ء
من ء منی کد ء شون دینت پہ درور۔

من ء سنگتے آست کہ من ء سک دوست انت۔ دانا ء شیواری ء ابید
وش رنگ ء وش گفتارے ہم۔ شعر و شمس پر بند ایت ء زبان ئے ہم وش ء شیر کن
انت۔ یک شپے گوں من سک مھر بان بوت۔ چہ کیف ء ملار برزی تیک ء من ء
گوں وتی ہمے شیر کنیں زبان ء ٹیل فون ئے کت۔ من وھدے فون گوش ء برت
ء ہیلو کت، تہ نا سلام نہ علیک، چو پاکستانی پولس والہ یے ء، بے میار ء بے خطا
جوان ء چت ء من ء دیما کت۔ گوں ٹرنڈی گشت ئے:

بیگ صاحب، بلوچی لٹریچر ۽ تہا آخرتی کنٹری بیوشن چچی

انت؟

منی تیوگیں جمار ۽ اے اولی برأت کہ بلوچی ۽ حوالہ ۽ کسے ۽ من ۽ پُخشیں
گور گندے جنگ ات، ہمیشکا پہ دمانے ۽ سک بے چاڑ بوتان، بلے زوت وتی
تترائیں بالادوں داشت ۽ گوں مزن عاجزی گشتوں:
منی واجہ، من زاناں کدی گشتگ کہ من پہ بلوچی ۽ زہمے

جنگ۔

گشت ۽: گڑا پرچی ۽ توپُجگی نئے

من گشت: انا ابا، من وتی کد ۽ زاناں

گشت ۽: دگہ یک ہرابی یے ہم تی تہا است

من گشت: کجام ہرابی

گشت ۽: تو ہر کس ۽ ناکس ۽ انگریزی وانگ پر مائے۔

من گشت: اتا واجہ، من ۽ توبہ انت، دگہ برے کس ۽ نہ گشاں۔

اے ڈول، منی ہمے شہد لسانیں سنگت ۽ تاں دھ پانزدہ ملٹ ۽ فون ۽ سر

۽ منی بانزل ۽ پٹ یک یک ۽ گو تک ۽ گوات ۽ دات انت، من ۽ حا کاں چہ

حاک ترکت۔

☆.....☆.....☆

لہتے گشیت ہچوں منم دگہ ڈنگرے نیست!

بزاں وش گمانی ہم یک ناڈ راہی یے کہ غرور ۽ سیاد ۽ وارثاں چہ یکے۔

اے وھدے کسے ۽ بہ گپت گڑا آئی ۽ نیم گنوک کنت۔ اے ناڈ راہی ۽

لہتے Symptoms بزاں نشانی اش انت۔

☆..... اے وش گمانی کہ من وش رنگ، وش گونگ، وش بالاد ۽ ہلک ۽

کاڑانی و ابانی شہزادگاں، یا بولی و ڈے سلمان خان ء
گووندا ء ہم دروراں۔

☆..... اے وش گمانی کہ منی گٹ ء تواریکیش، رفیع یا ایلوس پرسلے ء
تواری مٹ انت۔ یا من استادستار، سبز ل ساگی ء نورل ء
چہج ڈول ء ہم کم نیاں۔

☆..... اے وش گمانی کہ من عالم، ہر چیز ء زانوگر ء دانشوریاں۔
بلے اے زانتگیں علاماتانی ابیدگہ ہم بازیں چیز آست انت کہ مردم ء
وہد پہ وہد آہانی وش گمانی بیت۔ پہ درور۔

من ء اے وش گمانی بوتگ کہ سید ہاشمی اکیڈمی ء جوڑ کنگ، آئی ء دستور
اساس ء نیسگ، راہ رہبندانی بابت ء سرسوج کنگ، آئی ء رودینگ ء خاص کن
سید گنج ء ردبند ء ایدگہ معاملاتانی تہامنی یک فکری ء عملی کردے بوتگ۔ ء
پردگے ہمے تشکیں کردے وش گمانی منی دماغ ء ہراب بہ کنت ء من وتی جاگ ء
چہ درنیاہاں کہ سید ہاشمی اکیڈمی ء بنڈاری، جانشو ء ناہدا، بزاں کستر ء مستر واجہ
علی عیسیٰ کہ چہ دوستی من آرا حضرت علی کشاں، آئی ء پہ وہد منی ہمے وش گمانی پرورش
کت ء منی غرور ء سرے ماں حا کاں مُشت۔

مہر بانیں علی ء سید گنج ء مہتلی ء ایدگہ نیونانی ہمرائی یک مستریں
نیونے منی دست کش لیک ایتگ ء پدا مستریں مہر بانی آئی ء اے کنگ کہ آئی ء
ہمے ہبر سید گنج ء پیش گال ء تہا نوشتہ کنگ تنکہ منی پیشانی ء ہمے ٹک تا ابد بہ
مانیت۔ (اول ء من اشی ء پسہ ء نہ دیاں کہ راستی چئی انت، چئی ء کہ سید گنج ء
چاپ بیگ ء رنداے کلیں ہبر بے مانانت۔ بلے اگاں من بہ کشاں ہم کہ راستی
اش انت تہ ہمے راستی تا ابد نہ مانیت، چئی ء کہ اے نی سید گنج ء پیش گال ء تہا نوشتہ
کنگ نہ بیت۔ اود ء ہر چئی کہ علی ء گشتگ بس ہما تا ابد مانیت چئی ء کہ آئی ء گشتن

گوں سید گنج ۽ نمیرا میں تاکاں ہمگر نچ انت۔

گش انت قیامت ۽ ہنگام ۽، دوزخ ۽ روکیں مردمانی پیشانی ۽ یک
مکے جنگ بیت تنکہ آہجہ آرگ بہ بنت کہ کجام ول ۽ برانت۔ آروچی منی پوزچہ
ایدگہ دوزخیاں کے برز تر بیت، چہ ۽ کہ دوزخ ۽ ہجاری ٹک ۽ ابید مہتریں علی ۽
بخشا تگیں ٹک ہم منی پیشانی ۽ جلمکشان بیت۔

علی جان پہ اے شرف بخشی ۽ من تی سک منت واراں۔ تو چہ درستاں
بانج بُرت، چہ ۽ کہ تی دا تگیں اے داد (داغ) حشر ۽ میدان ۽ ہم منی ہمراہ ۽ ہجار
بیت۔

☆.....☆.....☆

سید گنج ۽ پیشگال ۽ ٹپ انگت تا جگ ۽ آزگ ات کہ واحد بندگ وتی
سوین، ناروے ۽ بحرین ۽ سردگر میں مسافرت ۽ چہ رند کراچی ۽ نازل بوت۔
بندگ جان ۽ دگہ بازیں شریانی ہمراہی ۽ یک شری یے اش ات کہ ہر دیں
کراچی ۽ کیت گڑا اد ۽ شنگ شاتگیں سنکٹاں پہ دو سے شپاں یکجا کنت۔ بزاں
دانکہ بندگ کراچی ۽ انت، آئی ۽ ہوٹل ۽ کوئی ۽ ہمک شپ مجلس ۽ دیوان
انت، بحث ۽ تران انت، چہ اگڑا ۽ جہک ۽ جیک انت۔

آشی ہم بندگ ۽ مجلس انچو گرم ات۔ مجلس ۽ بشیر بیدار، علی عیسیٰ، رزاق
نادر ۽ دگہ لھتے ورناساڑی انت۔ کوئی ۽ تنگی ۽ مردمانی گیشی ۽ سبب ۽ چاگرد کے
دگہ وڑ ات۔ یکیں وھد ۽ حال احوال ۽ دو سے چینل چچ انت۔ مثلاً یک چینلے ۽
بشیر بیدار ہما دور ۽ بارگ ۽ ہبراں یاد کنگ ۽ ات وھدے ما برے برے جی آر
ملا ۽ کار گاڑی ۽ سوار طارق روڈ ۽ ظفر علی ظفر ۽ فلیٹ ۽ شت درائیں شپ چہ اگڑا
۽ ”اشری پد پہ.....“۔ ۽ دومی چینل ۽ علی عیسیٰ کیف ۽ مستی ۽ عالم ۽ سید
گنج سید گنج کنگ ۽ ات۔ بندر ۽ علی ۽ سید گنج ۽ کارگوں ہمکہ دلپا کی ۽ عشق ۽ کنگ

کہ فی سید گنج آئی و وجود ویک بہرے جوڑ بوتگ۔ فی آشی و سحر و اثر و چہ پھیر
در آتک نہ کنت، و منی دل و ساہ کندن و وهد و ہم علی و زبان و کلمہ و بدل و سید
گنج سید گنج بیت..... اے کمنٹ و قربانی و یک درفشوکیں مثالے کہ سک کم
گندگ و کتیت۔

اد و من و وتی میگ و فتح محمد نامی مردے یاد آہگ و ات۔ اے یک
وانندہ و زانندہ، اسپت پوش و سنگینیں مردے ات۔ اے ریلوانی و گارڈ و حیثیت
و کار و ات۔ یک روچے انا گہ اشی و عشق و مار و پ جت و مرد مجذوب بوت۔
فی ہر دیں بہ دستین وے رلی یے و کوپک و اتے و در بدر حاک بہ سر ات۔ کسے و
اگاں جت بہ کتیں کہ فتح خان، کجاگو باریں، تہ ہما دمان و پسرے دا تک ات:

”ہنگراج!“

و ہر کس زانت کہ ہنگراج مکران و تیاب و ہندوانی یک و ش زیدیں تیرت براں
زیارتے۔

فتح خان و گڈی ساعت و ہدے اتک گڑا آئی و گھار حاجیانی و آئی و
سروناں رشت گریٹ۔ حاجیانی و وس کت کہ فتح کلمہ بیار ایت، بلے بے سیت چی
و کہ ہر دیں کہ حاجیانی و گشت: فتح خان، بکش لا الہ الا اللہ، تہ فتح و درائینت:

رام رام رام، رام رام رام

اے مثال و دیگ و منی مول و مراد اش انت کہ ٹوٹل کمنٹ عشق انت
و عشق مراد و ابید اید کہ احتیاج و لوٹاں چہ بالا تر انت۔ مھر و حد و مردم ہوش و
انت، بلے عشق و جگمیں بے سار بیت، پیشکہ گشت: ”عشق و گنوک سار نہ
بیت“۔ علی جان چو کہ عشق و گور جگمیں انت، پیشکا بے میار انت۔

ایڈول آشی بندیک ءِ ہوٹل ءِ کوٹی ءِ مجلس گرم ات۔ بزاں یکیں وهد ءِ
 دو سے چینل هوری ءِ پچ اتنت۔ همے نیام ءِ دیوان ءِ فشگیں لھتے ورنہ پہ رخصت
 کنگ ءِ پاد اتک انت۔ چریشاں یک ورنہ همے ءِ منی دست گپت ءِ لگ ات منی
 تو سیپ ءِ ساڑاھگ ءِ۔ اے نوتھیں وزنا ملیر ءِ فشگ ءِ من اولی بر ءِ دیتگ ات
 (اے وهد ءِ جوان ءِ نام دل ءِ نہ آھگ ءِ انت)۔ آئی ءِ وهدے حد ءِ چہ گیش منی
 توصیف کت تہ من گوات گرگ ءِ ترگگ ءِ ٹرس ءِ پریشان بوتان۔ من گوں
 عاجزی گشت:

ابا من انکس تو سیپ ءِ لائق نیاں، تو سہہ وارنگ۔ من و مزنیں
 شاعر ءِ قلمکارانی پادانی حا کاں۔

گشت ءے:

نا واجہ، مارا تئی سر ءِ فخر انت۔

من جست گپت کہ آخر چے ہبر ءِ فخر انت، گشت ءے:

واجہ بیگ، تو بلوچی ءِ درستاں چہ مستریں جو کرے۔

آئی ءِ چو گشگ ءِ منی جہلی جہل ءِ بالی بال بوتنت۔ منی باگرا زونیں

بازل ہما دمان ءِ چہ درنگیسی لٹ ءِ لگگ ءِ کپت انت ءِ من جہل پہ حیرانی گشت:

جوکر.....؟

ءِ منی چو گشگ ءِ مردگش ءے کے شورت بوت۔ ہمیشکا وتی لگگ بزاں زبان ءِ
 گٹ کنان ءِ گشت ءے:

اووہ، واجہ سوری (Sorry)۔ منی مطلب مزنیں تنز نگار

بلے نی دیر گوستگ ات۔ تیر چہ کمان ءِ درشتگ ات۔ ورنہ منی اوقات من ءِ پیش
 داشتگ ات!

گری مالڈی

(GRIMALDI)

دستی کرنی بنداتی سالانی نیامی ماں لندن آتے زانت بزاں نفسیات
داکترے آگورے یک ویش پوشاک بلے سک ملوریں مردے آتک۔ دستور آروے
داکترے پیسے آئی آراہنپاست آ چارت۔ سرزاهرے مردے آھج وڑیں بدنی بیماری
نیست آت، بلے داکترے آئی آملوری آ بے تواری آ چہ اندازہ جت کہ مرد ڈپریشن
آ آماج انت۔ ہمیشکے آئی آ چہ ہمے ردے جت پرس بناکت:

داکتر..... مرد ترا چون انت؟

نادراہ..... ولجہ من چہ وتی جندے شزاراں۔

داکتر..... اشی آ نیون؟

نادراہ..... اشی آ سبب ایش انت کہ منی دل پہ آھج چیز آوش آ ارسند نہ بیت۔

داکتر..... آخر پرچی آ؟

نادراہ..... نزانان۔ بلے منی چماں اے دنیا، ہدا آ کلیں نیامت،

آ تن منی جندے وجود، اے کل گش آے بے مانا نحت۔

داکتر..... گڑا تو چریشی آ چے مارے؟

نادراہ..... ہبر ایش انت کہ وھدے من وتی بدیں حال آ سرے پگر کناں تہ

دل اوں تسیت آ چم اوں سیاھی کارنت آ دل گش ایت وت

ء بہ گش۔

داکتر.....نانا نانا.....نبا کن ے.....تئی نادراھی ء من سر پد بیتاں۔ وت
ء پریشان بکن ء نیکہ وت ء بہ گش۔ ہدا کنت توزیت دراہ
بے۔

نادراہ.....چتور دراہ ہاں داکتر؟

داکتر.....تو چو بکن انہی ء پداٹپ ماٹپ سے چار شپ سر کس ء برو۔ اود
ء دنیا ء چہ کلاں مستریں جو کر۔ بزاں گری مالڈی ء وشھنداں
گوش بدار، آئی ء دلاں وش کنوکیں ستر ء کپاں بچار ء دل ء
سیر ء وتی بالاد ء وشنود بکن۔ تئی ڈولیں باز مردماں منی ہمی
سوج گتگ ء وش بیتگ انت۔ اللہ کنت تو ہم وش بے۔

نادراہ.....داکتر من چہ اشی ء ہم وش نباں۔

داکتر.....چتور باریں؟

نادراہ.....چئی ء کہ گری مالڈی من وتاں۔

☆.....☆.....☆

اے تنہا لندن ء درستاں چہ مستریں جو کر ء زند ء تہل ء کچلیں راستی نہ
انت، اے ہما تچیں از مکار ء کلم کارانی پدردیں زند گواچن انت کہ آدگرانی دل ء
وشی ء ارواہ ء تاہر ء ہاتر ء وت تیوگیں جمار ناوشی، اندوہ ء بے تاہیریانی آماج
انت اے بلاول بچسم، ناکو فیض محمد، استاد جمعہ ء رحمت انت۔ اے شفیع ستار، سبزل
ساگی ء نورخان بزنجوانت۔ اے سید ہاشمی، آزاد جمالدینی، کریم دشتی ء عطا شاد
انت۔ اے مراد ساحر، احمد جگر، احمد زہیر ء اشرف سر بازی انت۔ اے جی آرملا،
غنی پھوال ء عابد آسکانی انت۔ اے اکرم صاحب خان، عیسیٰ گل ء بیگل انت۔

اے ہمازندگ ء مرگیس سکتانی زند ء پر دردوں راستی انت کہ پہ دگراں وشیانی منگیر
 انت، بلے وتی کوہیں گماں گوں کس ء بھرنہ کن انت۔ اے دیوانانی سپاہ انت،
 بلے وتی جند اش ایوک ء تنہا انت۔ اے دگرانی درد ء درمان انت، بلے وتی درد
 اش بے درمان انت۔ اے کل گری مالڈی انت۔ اے کل مزنیں جو کر انت۔

برے برے گری مالڈی ء ہال چوہما سندھی ء بتل ء بیت کہ آئی ء بلوچی
 کم گیش اے وڑ انت کہ:

”لقاں وارت شادو ء کقاں وارت پکیر“

سال 1 1936 ء میلادی ء اوگان سرکار ء پہ وتی ملک ء دیمپانی ء لھتے
 جنگی بالی گراب پکار بیت۔ اے بابت ء اوگان سرکار ء اٹلی ء بریتانیہ ء دو شرکتاں
 گوں بھر ہال بنا کت۔ ہمے نیام ء یک روچے بریتانیہ ء شرکت ء پہ پیشدارگ ء
 چکاس ء وتی جنگی گرابے یا ورت کابل ء بالی پٹ ء اوشٹارینت۔ آوہداں جنگی
 گراب پہ اوگاناں نوکیں چیزے ات، ہمیشکہ ہمے Demosntration بزاں
 ندارگ ء چارگ ء اوگان دولت ء مزنیں وا کدار اتک بالی پٹ ء جم بیت انت۔
 بلے اش ء چہ پیش کہ انگریز پابلیٹ گراب ء بال بدنت، اوگان بالی پوج ء سروک ء
 چوکودکے ء گز بست کہ آہم بالی گراب ء نندیت۔ چوکہ با پار ء بابت ء انگریز چہ
 بکال ء جھو داں ہم دستے دیما ترانت ء وتی گراک ء نپ ء ہج رنگ ء ببا دیگ نہ
 لوئنت، ہمیشکہ پابلیٹ ء ہمے اوگاں پوجی سروک ء راوش اتک گت۔ نی نوکیں
 جنجال اش ات کہ مرد چوپیل ء مزن جون ء شتنگے ات ء جنگی گراب ء کاک پٹ
 چومشک ء ہونڈ ء تنک ات ہمیشکہ بھر پادا اتک ولجہ گوں وتی بلاہیں جون ء چون
 بہ کنت بلے چوکہ مرد ء Self-Projection بزاں جند ء نمائش ء ہب سک باز
 ات، ہمیشکہ جیمے ناپیمے وت ء کتا پونس کت ء کاک پٹ ء پہ زور جاہ ءے دات۔

انگریز پائیلٹ ء گراب بال دات ء دمانے ء رند آ آسمان ء شاہیگانیاں
 شت سر بیت۔ آئی ء گوں مزن کتہ کاری گراب ء جمبراں چہ برزکت ء جہل
 یاورت۔ اے کش ء آکش ء گلائی (سر مکی) وارینت۔ پد ماپد گلائی ء گل گلائی
 وارینت ء ہمے نیام ء بالی پٹ ء اوشتا تگیں واکدار پہ بھمانگی انگریز پائیلٹ ء ہمے
 Acrobatics بزاں گلائی واری ء کمال ء چارگ ء اتنت۔ ایڈول کساس پانزدہ
 ملٹ ء رند پائیلٹ ء پہ ہیر سلامتی گراب یاورت ڈگار ء نادینت۔

انگت گراب ء انجن پہ گیگ بند ہم نہ بیگ ات کہ اوگان پوجی سروک چہ
 کاک پٹ ء در آتک، میدان کنان ء شت رہچاریں واکدارانی دیما اوشتات ء داد
 گرگ ء ہاتر ء وتی سرین ءے کمان کت۔ واکدار ہم گش ءے ہمے نوبت ء
 وداریک اتنت۔ ہمیشکہ آہاں ہم آسمان سر ء زرت ء مرد ء راگوں دل ء سیر ء داد
 دات۔ ء چریشاں دور گراب ء کاک پٹ ء نشگیں انگریز پائیلٹ اوگانانی دست ء
 وتی دادانی روپک برگ ء دل سوچیں ندارگ ء چارگ ء بش بش ورگ ء ات، ء
 من مروچی اد ء نشگ ء دل ء کشگا آں:

بے چارگیں گری مالڈی.....!!

☆.....☆.....☆

چوۓ واجہ ء اسل ء سرجمیں نام محمد عثمان ایس ایچ (بزاں چار شنبے) بلوچ
 ات۔ بلے کراچی ء ملک ء ایدگہ فٹبالی پڑاں آ ماسٹر ششو ء نام ء مشہور ات۔
 ماسٹر پرے ہاتر ء کہ سندھی اسکول ء ہیڈ ماسٹر ات، ء ششو پرے ہاتر ء کہ واجہ
 ء ہردوئیں دستانی موردانگ شش شش اتنت۔ ء منی دل ء ہمے شش ششیں
 موردانگانی کرامت ء گوں اے ماں لیاری ء یکیں دانگ ات۔ بے مسال ء
 باکمال ات۔

انچو کہ اردو ء یک مزین شاعرے ء بابت ء (آئی ء وتی جند ء) کشگ

کہ ۔

حق مغفرت کرے عجب آزاد مرد تھا

ہمے پیم مئے ماسٹر ششوہم اجب آزاد ء با کمالیں مردے ات۔ غالب ء و امب ء
 ٹرند آپ دوست بیگ، بلے مئے ششو ء رز، وشبو، تمباک ء دگہ بلا بتر اں چہ
 چکاریں پان، وڑ وڑیں پودنی ء شیریں چائے سک دوست بیگ۔ ماہج جاہ ء نہ
 وشگ کہ غالب ء امب ء شراب هوری ء وارنگ انت، بلے گوں وتی اے
 گناہگاریں چماں یک برے نا، بے شمار براں دیستگ کہ ماسٹر ششو ء یکیں وهد ء
 دو دو چکاریں پان یک گتے ء داشتگ، چار پنج پودنی دومی گتے ء داشتگ ء دو دو یا
 سے سے کوپ لہڑیں چائے چہ دوئیں گتانی نیام ء تنکیں راہ ء نوش جان کتگ۔ ما
 اے ندرگ سداں بر دیستگ، بلے یک رندے ہم ما ٹریفک جام بوہگ ء نہ
 دیستگ ما چائے، پان ء پودنی ء راوتی وتی راہ ء وتی وتی رنگ ء رواں دواں
 دیستگ۔ البت یک رندے مزین گڑ بڑے بیت۔ یک روچے انا گہ ولجہ ء لاپی
 دردے ء گیت۔ وهدے اسپتال ء بُرت اش، تہ بُر بین ء رند ولجہ ء لاپ ء چہ نیم
 بالادین ء کساس ء گھٹکا، پان ء نیم رومست کتگیں تاک، ڈلگیں سو پاڑی، رز، وشبو
 ء تمباک، زندگیں پودنی، گاجیل کتگیں چگیم ء چاکلیٹ ء دگہ زاناں چے چے
 در اتک، پدا بل ایشی ء بگر آئی ء کہ اے لچیں داکتراں وتی متا مھلوک ء عبرت ء
 ہاتر ء ولجہ ء لاپ ء لنجیں زر ء چہ دست کپتگیں ہمے بے بہائیں دُر ء مر وار دُزرت
 یک مزین Glass-Jar بزاں شیشگی برنی یے ء تہا کت ء آئی ء تھت ء
 سروناں، چو ”حسن کار کردگی“ ء صدارتی ایوارڈ ء ایرکت۔

گوسگیں کرن ء پنجاہ، شست ء ہپتاد ء دھ سالیبانی نیام ء لیاری ء تہالیب
 گوازی ء سماجی کار ء پڑاں دو مردمانی نام پرشتگ ات۔ باکسنگ ء پڑ ء استاد محمد ستو

عُ فُتبالُ عُ سماجی کارِ عُ پڑ عُ ماسٹر ششو۔ آوهدان لیب گوازی عُ سماجی کارانی ردِ عُ لیاری لیب ویلفئر سینٹر چہ درستاں مسٹر عُ کہن ترس ادارہ ات؛ کہ مروچاں آئی عُ پراہ عُ مزین ماڑی چا کیواڑہ چوک عُ انت کہ اش عُ تہا فُتبال ہاؤس عُ سے تبکی ماڑی عُ بلوچ اتحاد عُ بُن جاہ ہم گون انت۔ استاد محمد ستو ہمے ادارہ عُ باکنگ کوچ عُ بانی ات، عُ ادارہ عُ جنرل سیکریٹری ماسٹر ششوات۔

آ دور عُ کراچی عُ ہر جاہے کہ باکنگ یا فُتبال عُ ٹورنامنٹ یے بوت۔ آئی عُ بست بند کنوک عُ آئی عُ کامیابی عُ مازمان ہمے دوئیں مرد اتنت۔ البت ماسٹر ششو عُ کمال عُ شہہ کرداش ات کہ آئی عُ نایوک فُتبال عُ لیب دیما برت بلکہ ہزارانی کچ عُ ورنہاں نوکری ہم گپت دات۔ لہتے عُ ماسٹری عُ نوکری، بازیماں فُتبالر عُ حیثیت عُ مزین سرکاری ادارہ عُ بنکانی تہا نوکری گپت دات عُ بے شمار ورنہاں عُ سی مین (Seaman) جوڑکت۔ من عُ یاد انت کہ آوهداں پہ سی مین عُ بھرتی عُ کم چہ کم شش یا ہپت کلاس عُ وانندہ بوہگ الم ات۔ چو کہ لیاری عُ بے روزگاریں ورنہاں گیشتر ناوانندہ اتنت۔ ہمیشکہ ماسٹر ششو عُ وتی عُ ایدگہ اسکولاں چہ شش یا ہپت کلاس عُ دوئمبری سند جوڑکت آہاں دات، عُ ایڈول سدانی ناوانندگیں ورنہاں ہم سی مین جوڑ بیت انت۔ (دلگوش کرزیں ہبر اش انت کہ ہمے دور عُ سی مین بھرتی کنگ عُ ادارہ عُ مسٹر ماسٹر ششو عُ شریں سنگتے ات کہ نام ئے و دگرے ات بلے ماسٹر عُ چہ دوستی آئی عُ نام ایر کنگ ات..... مرزا گنجا.....!)

ماسٹر عثمان ششو یک باز کار عُ مزین بود عُ جوہریں مردے ات۔ ایدگہ ٹوہیں زِمہ واریاں ابید آوتی میگ (بغدادی) عُ تال پالی انجمن، بزاں انجمن اتحاد غریبان عُ ہم کماش ات۔ یک رندے پہ وتی انجمن عُ اسکول عُ نوکیں ماڑی عُ بُن

ہشت ۽ ایر کنگ ۽ دیوان ۽ ستار گبول ۽ پت بزاں خان بہادر اللہ بخش گبول (کہ آ
 وهداں بلدیہ کراچی ۽ اسٹینڈنگ کمیٹی ۽ چیرمین ات) لوٹا نینت۔ اے جلگہیں
 دیوان ۽ میتگ ۽ مسٹر کستراں ابید لیاری ۽ ڈلگیس مردم ہم ساڑی اتنت۔ نی بیت
 پُش کہ ماسٹر ششو ۽ شریداریں مہمان ۽ وش اتک ۽ ہاتر ۽ فارسی ۽ یک شمیرے
 یادنگ ات۔ بلے جنجال اے بیت کہ وهدے ماسٹر ۽ وتی وش اتکی تران بنگ کت
 ۽ ہمے شمیر ونت تہ اولی بند ۽ کشگ ۽ رند سر ۽ ہوش ۽ شت ۽ دو می بندے
 بیہال کت۔ دو می سکی رند ۽ اولی بند ۽ تکرار ۽ رند ہم وهدے دو می بند دل ۽ نہ
 اتک تہ ماسٹر پڑ بیت ۽ لگت ات کیتگانی پشکرگ ۽۔ بلے شو میں کوٹ ۽ ہر کیسے
 ۽ کہ آئی ۽ وتی ششونیں دست مان کت، تہ اود ۽ چہ گاریں شمیر ۽ بدل ۽ پان ۽
 بندل، گھٹکا ۽ پڑی، رنگ رنگیں پودنی، لہم لہمیں چاکلیٹ ۽ ہاجول تو میں چیم
 در اتک۔ نی کئے ات، کہ مردمانی دپ ۽ بداریت۔ ہر یکے پڑیں ماسٹر ۽ چارگ ۽
 کندگ ۽ ات۔ تن شریداریں مہمان ہم چیر بروتاں کندگ ۽ ات، ۽ چکاس ۽ ہمے
 شو میں ساہت ۽ دیوان ۽ پدی سراں نشگیں یک کہبگ دپیں ورنائے ۽ گوانک
 جت:

”ماسٹر سوچ شمیر میراں..... برووتی جنیں راہ ۽“

بس ورنائے ہمے یکت ۽ نکلیں گوانک ۽ کارہراب کت۔ گران ۽ سنگینیں
 دیوان ایدیم ۽ آدیم بیت، ۽ ہمے ہوہا ۽ نیام ۽ ششو ۽ بڑگیں توار لاوڈ اسپیکرانی
 وسیلہ ۽ مہلوک ۽ گوشاں کپت کہ:

”نی من سردار گبول ۽ چہ دز بندی کناں کہ آ گوں وتی

مبارکیں دستاں اسکول ۽ ”سنگ مرمر ۽“ ایر بہ کنت“

انچو کہ ”علم طبیعات“ ۽ روع ۽ نبیل ۽ آلاڑ کدرت ۽ یک ازلی ۽ ابدی
 راستی یے، همے پیم کامیڈی ۽ ٹریجڈی انسانی زند ۽ دائمی همراہ ۽ آئی Destiny
 بزاں بھت ۽ تالہ انت۔ ماسٹر ششوم بنی آدمے ات۔ کامیڈی ٹریجڈی آئی ۽ ہم
 بھت ۽ تالہ ات۔ آئی ۽ زند ۽ کامیڈی ٹریجڈی ۽ کچ کس اس چتکہ انت آوت یا
 آئی ۽ خدا بہ زانت۔ بلے آئی ۽ زند ۽ گڈی کلائکس یک انچیں پُر درد ۽ دل سندیں
 المیہ یے ات کہ آئی ۽ شاہد نا ایوک ۽ من و تاں، بلکہ بے شمار وتیگ ۽ درآمد
 انت۔

آپیر بیت، نادراہ بیت، نادراہی ۽ شول کش ات، میم نئے گنٹ بیت
 انت۔ پاداں چہ کپت ۽ پدا بیرگ ۽ تھت ۽ باھوٹ بیت۔ همے تلکیگیں جاورانی
 نیام ۽ درماں دارگ یا مالی کمک ۽ مدت وتی جاہ ۽ کسے ۽ ہم نہ شت مرد ۽ راہ و پی
 سلاہ یا دروگیں تسلہ یے ہم ندات۔

ماسٹر عثمان ۽ زند ۽ المیہ ہمد ۽ آسر بیتیں ہم باکے نیست ات، درداے
 ہبریک انت کہ آئی ۽ مرگ ۽ مروچی پانزدہ سال ۽ چہ گیش انت، بلے آئی ۽ نام ۽
 یک ہم یادگاری ٹور نامٹے کنگ نہ بیتگ۔ یک ہم Post-Humous بزاں گڈ ۽
 مرگ ایوارڈے آئی ۽ پشت پدان ۽ دیگ نہ بیتگ..... نا چہ سرکار ۽ نیمگ ۽، ۽
 نیکہ چہ ہا مرمانی نیمگ ۽ کہ آہانی ہاتر ۽ ماسٹر ۽ وتی نازا کیں زند ببادات۔

بس اش انت مھلوک ۽ ہز متگار، ہمدرد ۽ گمواریں ماسٹر عثمان ششو ۽
 پُر دردیں زند گواچن..... ہو، ہممش انت ماسٹر عثمان ششو..... وتی دور ۽ گری
 مالڈی..... وتی عہد ۽ مز نہیں جو کر!!

1) Ref: A Pathan odyssey by Aslam Khan Khattak.

Pp-34-35 (Pub. Oxford University Press, Karachi)

نگن ۽ وسکن

کائنات ۽ Macro Universe بزاں مزنیں عالم گش
 أنت ۽ بنی آدم ۽ Micro Universe بزاں کسانیں
 عالم، انچوکه کائنات ۽ سے تگ أنت، بزاں دراجی، پراهی ۽
 جھلی (۽ لھتے زانتکار وهد ۽ را ایشی ۽ چارمی تگ گش
 أنت)، همے پیمن انسان ۽ هم سے ظاهری تگ أنت، بزاں
 دراجی، پراهی ۽ جھلی ۽ منی دل ۽ آئی ۽ چارمی تگ آئی ۽ باطن
 انت۔

انچوکه کائنات ۽ تها وهد گندگ نہ بیت، همے پیمن
 یک انسانے ۽ باطن ۽ دومی مردم دیست نہ کنت، پھ دروراشی
 ۽ لھتے دروشم شرفداریں وانوکانی دیما پیش کناں تنکه آهانی
 بالادوشنود بہ بیت۔ بیگل

(1) ولی داد ۽ کریم داد:

ماں مدینہ ۽ ولی داد ۽ وتی عمرہ ۽ سرجمیں چل نماز پھ دلجی و تنگ اتنت ۽ اود
 ۽ اے آئی ۽ گڈی روج ات، آحرم شریف ۽ دیج پدیم گوں وتی سوٹ کیس ۽
 اوشتا تگ ۽ بس ۽ راهچار ات، تنکه پدا مکہ ۽ بہ روت۔

اے وهد ۽ آئی ۽ چم گوں سبزیں گنبد ۽ سک ایتنت، تاں دیر آئی ۽ هے
 وشیں ندرگ چارت ۽ وتی چم ۽ زرد سارت کت ائت۔ آئی ۽ دراجییں گینے کش
 ات ۽ دل ۽ گشت که یا قسمت یا نصیب، باریں زندگی ۽ اے پُر کیفییں ندرگ پدا
 گندگ بیت یا نا۔

هے نیام ۽ آئی ۽ چم انا که حرم شریف ۽ هما کارند هانی یک ٹولی یے ۽ سر ۽
 کپت ائت که آرپت روپ ۽ صفائی ۽ کارکن ائت۔ اشان ۽ یکیں رنگ ۽ یونی
 فارم گور ۽ ائت ۽ اے همو وهد حرم شریف ۽ توکا، ڈن ۽ بزاں هرتک ۽ پهنا ۽
 گندگ کایت۔ اے وهد ۽ چریشاں چار پنچ ۽ روپگ دست ۽ ات ۽ یک نیمگے
 اوشتا تک ۽ وش گپی ۽ مشکول ایتنت۔

ولی داد ۽ تاں شریں دمانے آهانی نیمگ ۽ چارت ۽ پدا گین ساتے
 کشان ۽ دل ۽ گشت ۽:

”اے چونیں بختاور ائت که مدام دُرّیں نبی ۽ دربار ۽ حاضر

ائت، دریکیں من هم چو هے صفائی کنوکاں یکے بوتیناں۔“

آیمگ ۽ چو که صفائی کنوکانی مستر (سپر وائزر) اے دیم آدیم بوتگ ات

پمیشکه اے وهدی آدے بالا کنگ ۽ هاتر ۽ یکجا بوتگ ۽ وش گپی کنگ ۽ ایتنت،

بلے چریشاں یکے که نام ۽ کریم داد ات هے وش گپیاں هور نه ات، آدم په

ساعت، کے آکشر، سڑک ۽ کنارہ ۽ اوشتا تکیں ولی داد ۽ چارگ ۽ ات که گوں وتی

سوٹ کیس ۽ بس ۽ راهچارت۔

تاں دیر ولی داد ۽ چارگ ۽ رند کریم داد ۽ دراجییں گنے کش ات ۽ دل ۽

گشت ۽:

”اے چونیں بختاورے که وتی ملک ۽ روگ ۽ ائت، وتی

زهگانی گورء..... ۽ ماچو بد بھتیں کہ چہ وتی زھگاں دُور اِدء

در بہ درھاک پہ سریں۔“

بس هے فرق انت ولی دادء کریم دادء دلانی هال ۽۔

(2) پنڈوک:

بدئے پنڈگے خدائ نام ۽

مروچی جمعہ ۽ شپ انت

وشیں مرادانی شپ انت

اے صدا دکان ۽ لاپ ۽ اوشتا تگیں یک مزن عمریں بگاھے ۽ کش ات ۽
اشی ۽ جواب ۽ دکان ۽ تہا نھگیں دکاندار ۽ آئی ۽ سنکٹاں چہ یکے ۽ نزا ناں چے گشت
کہ درستاں دپاں یکے کت ۽ ٹھک دات۔

بلے پیریں بگا پشل نہ بوت۔ تزن ناکور، ملنڈ مسکرا ۽ توازہ ۽ ریشکنند آئی
۽ همروچی ورد ۽ تام انت۔ اے آئی ۽ نصیب ات، ہمیشکہ آئی ۽ پدا صدا کش
ات:

من فقیرے آں،

من ۽ گوں ایدگہ کاراں کار نیست

بس خدائ نام ۽ لوئاں

بلے پدا نزا ناں دکان ۽ توک ۽ یکے ۽ چے گشت کہ دکان پدا گوں ٹھکانی توار ۽
جسک ات۔

بگا ۽ اے بر ۽ هج نہ گشت، سر ۽ جہلا دگوں وتی لہمیں رواج ۽ دیما روگ ۽

لگ ات۔

سڑک ء آ دست ء دگہ یک پنڈو کے ہم نشنگ ات کہ چہ دوئیں پاداں
لنگ ات، پہک محتاج ات، آاے ناوشیں ندارگ ء شاہد بوت، آئی ء لہم روا جیں
بگا ء نیمگ ء چارت، پدا آئی ء چم گوں بگا ء لاگر ء خوش نمائیں پاداں سبک
بوتنت۔ دمانے ء رند آئی ء دل ء دوٹ یاورت ء دوئیں دست ءے برز کرتنت۔
گشت ءے:

”او خدا۔ تو من ء پیریں بگاھے بہ کرتیں، بلے

لنگے مہ کرتیں۔“

ہمے یکتیں وھد ء، پیریں بگا ہم سڑک ء آ دست ء نشنگیں لنگیں فقیر ء چارگ ء ات۔
وھدے لنگ ء مارت کہ بگا آئی ء چارگ ء انت، تہ آئی ء بچکند ات، بس ہمے
بچکند دو دپی کارچے بوت ء بگا ء جگر ء ایرنشت، آئی ء فریادکت:
او خدا، تو من ء لنگے بہ کرتیں، کورے بہ کرتیں بلے
بگاھے مہ کرتیں۔

(3) لاهوتی:

پاکستان ء کلپیں اسٹبلشمنٹ ء بنگالیانی اکثریت ء را ختم کنگ ء ہاتر ء
وھدے Parity بزاں بروبری ء نا انصافیں اصول پیش کت ء روبرکتی پاکستان ء
ون یونٹ قرار دات، تہ من آ وھداں سندھ سرکار ء محکمہ زراعت ء جونر کلر کے
اتال۔

منی نوکری ء نوکی شش ماہ گوستگ ات ء منی پنگار یک صد دوازدہ کلدار

آت، چریشاں بسیت کلد ارمن وت زرت که من ۽ پہ ماھے ۽ بس ات أنت ۽
ایدگه زرمن وتی مات ۽ دست ۽ داتنت۔

من گوں هھے بیستیں کلد اران عیش کت، چچی ۽ کہ هرچی فراوان ات ۽
هرچی ارزان ات۔ زندایمنی ۽ روچ جوانی گوزان اتنت، پداوش ترس هبراش
ات که هھے توکاں منی عاروس هم دست دپان ات۔

بلے یک اناگه وهدے هھے ون یونٹ ۽ عذاب که نازل بوت، گزراگش
ئے زانا مزنیں هارے ملن ات که زند ۽ همک آسرات ۽ گوں وت برت۔
چاگرد ۽ ایدگه بازیں مزن کسانیں چیزانی ابید مزن هار ۽ منی هھے کسانیں نوکری
هم وتی هرجان کت۔ اشی ۽ سبب اش ات که صوبه سندھ ۽ ایدگه محکمہ آنی همرائی ۽
مئے محکمہ هم آوار جنگ ۽ پہ زور حیدرآباد ۽ لاهور ۽ برگ بوت۔

ایڈول من نایوک ۽ بے روزگار بوتان بلکہ هھے بے روزگاری ۽ تاں دیر
شول هم کش ات ۽ من وتی زند ۽ اولی بر ۽ گوں سکی سوریاں دیم پدیم بوتان۔ گوں
تہلیاں..... گوں راستیاں!

یک روچے من پہ مزن اوستے ۽ یک شرکتے ۽ شتاں، بلے جوانیں
انرویو دیگ ۽ ابید هم من ۽ کار اش نہ دات۔ من سک دلپدرد ۽ دلپروش دیم پہ
میگ وائر کنگ ۽ اتان۔ انرویو ۽ هاتر ۽ منی شرٹ پتلون شر استری اتنت ۽ بوٹ
هم جوانی ۽ پالش اتنت، بزاں من سرتا پاد کامل بابویے اتان..... ٹش پش ۽
باتمیز۔

چہ هشت چوک ۽ کہ من جھلاد بوتان تہ گنداں چہ دیم منی میگ ۽ لاهوتی
گوں وتی هرگاڑی ۽ پیداک انت۔ آوتی هال ۽ مست، سائیں ملنگ شاه ۽ اے
صوت ۽ الہان کنان ات:

او کدی لاهوتی بیانت، شاہ و رواں

شاہ شاہ گشاں، قربان بیاں

او کدی لاهوتی بیانت

دل و گشتوں دریکتیں من مہ و نیتیں، چولاہوتی و بے گم و بے پرواہ

بوتیناں و چوسائیں ملنگ شاہ و: شاہ شاہ گشاں و لاهوت و بہشتیناں۔

بلے ارمان کہ مردم برے برے انچو بے وس بیت کہ گشے زانا آئی و

زند و سگان دگرانی دست و انت۔

بہرہال، ہمے نیام و لاهوتی و چم کہ پمن کپت انت، بے توار بوت، چمی

و کہ بے سوادی و ابید ہم مدام پیش سلام ات و منی عزت وے کرت۔ آئی و وتی

ہرگاڑی ہما دمان و دومی گیر و کت و ہر و لگام وے کے کش ات۔ گاڑی و

گشادی کتر بوت۔ آئی و من و سلام کت و منی علیک گرگ و رند آئی و ہرگاڑی پدا

ٹاپ گنیر و کت و شاہ شاہ گشاں و دیم پہ لی مارکیٹ شت۔

گاڑی و روگ و رند من ہیال کت کہ لاهوتی بے چارگ منی ظاہر و

گندگ و بلیکس وتی دل و گش ایت۔

”دریکتیں من ہم بہ و نیتیں و چو و لاجہ قاسم و لاکتیں بیچ و بابو یے

بوتیناں۔“

بلے آ منی باطن و ہال و سر پد نہ ات کہ من چچو بڑگ اتاں، چچو بدہال اتاں و

چچو نامراد اتاں۔

بس ہمے فرق انت ظاہر و باطن و

شکر

ہچی ہم راستی بوت نہ کنت دانکہ آتی جند ء سر ء مہ گوزیت۔
تن تن یک بتلے ہم یہ تو بتلے نہ انت تا وهد یکہ تی زند آئی ء تام
ء مہ چش ایت۔ (کیٹس)

وقی شکر ورنائی ء پُر لہڑ ء لیوئی دوراں ما اید گہ سبک ء بے ادبیں ہبرانی
ہمرائی ء اے گال ہم مدا می اشکگ کہ۔

شکر ورے شپ ء بیا

دروازگ ء دپ ء بیا

بلے ستک باور کن ات کہ آ وهداں ما پھ سر پد نہ بوتگیں کہ اشی ء پو شگیں بزانت یا
مراد ء مقصد چی انت۔ پما ہیرانی ہبر بس اش ات کہ شکر و انچیں چیزے کہ ہر دیں
دل ء گشت مردم بوارت ءے، پہ اشی ء وهد ء پاس مقرر کنگ ء معنی چی انت، آخر
اے چونیں شکرے کہ روچ رچی اشی ء ورگ عیے ات ء اشی ء وارینگ ء دعوت
شپ ء دیگ بوتگ ات، پدا مہمان ء دروازگ ء دپ ء لوٹائیگ بوتگ ات۔

نی دلگوش کرزیں ہبر اش انت کہ در ء دپ ء و پنڈوک ء میا روا نت ء پہ
چنڈے نان، لاکوٹے دان، چنکے آرت یا پہ زر ء پوڑی ء صدا کش انت۔ البت چو

ہم نہ انت کہ میاؤ پنڈوکانی دپتر چہ شاہی دادانی ذکر ء پھک ہورک انت، بزائ
پنڈوکاں آرت، دان، یا کہنگ ء ابید دگہ ہج نہ لوٹنگ، مثلاً گوسگیں کرن ء اولی
نیم ء یک پنڈوکے مدام بے ٹکٹ ء ریل ء سواراٹ ء صدائی کش ات، ”روپیہ
ہک“ بزائ یک روپیہ ء سوال انت، اے ہما دوراٹ کہ روپیہ ء شانزدہ سیر آرت
رست ء مردم ء روزینہ نیم کلداراٹ، ہمے پیم آ دوراں یک دگہ شاہی فقیرے ہم
سک نامداراٹ۔ اے مرد ء خواجہ اجمیری ء درگاہ ء مدام اے صدا کش اتگ ات
کہ:

ولجہ تئی در ء سوالیگاں۔ اگاں دئے گڑا لکھ کلدار، شاہی ماڑی
یے، موٹر کارے ء یک زیبائیں کاڑے بدئے، اگاں ناگڑا
منت تراشمال انت!

اے ہمیں یک جوانیں مثالے وت مئے دپتراں نوشتہ انت کہ چاکر ء
دیم دانگیں پنڈوکان پاک باطنیں شہ مرید ء در ء دپ صدا کش اتگ ء چہ آئی ء
ہانی ء دادلوٹ اتگ، ہمے پیم دگہ یک مثالے بیجل نامی یک ساحریں سازگریے
گنت کہ آئی ء گرنا ء ہاکم راجہ ڈیاچ ء دربار ء سازجنگ ء ہو زء راجہ ء سر ء داد
لوٹ اتگ۔

بوت کنت کہ انچیں دگہ درور ہم تاریخ ء گاریں تاکانی تہا بہ بنت کہ شاہی
میاہاں خاص خاصیں مردماں چہ شاہی دادلوٹ اتگ، بلے سٹک باور کن ات کہ
من پنڈوکانی سرجمیں دپتر ایدیم آدیم کنگ، من ء چشمیں یک ہم پنڈوکے ء ڈس نہ
رستگ کہ آئی ء شکر ء دادلوٹ اتگ..... آہم شپانی پاس ء!

اہبت ہمے سبک ء بازاری شعر ء اشکنگ ء وھد ء منی دپ ء مدام آپ
داتگ، ء انچیں وھداں من چلان ء شنگ نایوک ء شکر وارنگ، بلکہ دل ء سیر ء

وارتگ..... بلے بل اشی ء ء بگر آئی ء۔

مئے ورنائی ء نوبتاں چا کیواڑہ ء چار راہی ء حاجی احمد ء بلوچ اسلامیہ
 ہوٹل سک نامدارت، نامداری پہ اے ہاتر ء نا کہ نارشت نئے وش ء تام دارا تنت،
 بلکہ پہ اے ہاتر ء کہ لیاری ء آ دور ء سیاسی، ادبی، راجی ء اید گہ اسپیت پوشیں
 مردماں اد ء نشت تاشپ ء بے وهد ء دیوان ء مجلس کت، ہمے دانا ء اسپیت
 پوشانی ابید اء ہمک شپ یک بے سار ء گنو کے ہم اتک کہ نام نئے بلال ات، اشی
 ء جان چل، گد لیگار، ناخن مزن ء سر ء مید لینڈی اتنت۔ اے اگن چہ گنو کے
 ات، بلے کس ء چہ وت ء آزارے نہ کت ء نیکہ کسے ء کار ء گوں کارے
 داشت۔

چونا ہا گنوکی وت لھتے تھ ء تو کی نابروبری ء ظاہری غیر معمولی حرکتانی
 مجموعہ ء نام ات، بلے ہمک گنو کے ء وتی جند ء ہم یک دو امتیازی حرکت یا نشانی
 است، چو کہ ہمے بلال ء دو حرکت آئی ء امتیازی نشان اتنت۔ یکے و اش ات کہ آ
 ہر دیں کہ ہوٹل ء سربوت تہ آئی یک دراج کشیں نعرہ یے جت کہ چو تو لگی
 ہولآ سگ ء ات، بزاں بلال ہو ہو ہو ہو..... ء دانکہ نشتگ ات پاس پہ پاس
 مردمانی گوشاں ہمے توار جسکت۔

بلال ء دومی امتیازی حرکت اش ات کہ آئی ء ہمک وردنی چیز ء تہا
 مشوک مان کت، اگاں تو کو پے چاہ بوار پختیں، چہ نوش جان کنگ ء ساری آئی ء تہا
 ڈگے مشوک نئے لم ء مان کت، ہمے پیم کسے ء اگاں پہ آئی ء نگن ء آرڈر بداتیں
 تہ آئی ء گپڑے مشوک نارشتانی تہا ہور کت ء وارت، اگاں کدی یک ہم چشیں خدا
 دوستے نیست ات کہ بلال ء چیزے بوارین ایت، تہ آئی ء ہج کمار نہ کت۔
 گلا سے آپ ء تہا مشوک نئے مان کت، چو روح افزا شربت ء گلاٹت ء پدا دراج

کشیں نعرہ یے بلندئے کت..... بلال ھو ھو ھو ھو.....

بزاں آئی ء مشوک ھمکہ ذلیل کت کہ آ دور ء شر شر میں مشوکیاں آئی ء

دیما دست بست ء چہ مشوک ء ورگ ء توبہ کت۔

بلے ھبر پاد کنیت کہ شکر ء شیر کنیں بیان ء نیام ء بلال ء مشوک ء پڑیں

ھال چتورا تک۔ گندگ ء ھم اے بے جوڑ ء بے ڈولیں ھوری یے بزاں:

کجا شکر ء کجا مشوک

کجا راجہ بھوج ء کجا گنگو تیلی

کجا تو ء کجا من

بلے ھمے بے جوڑی ء ابید ھم منی ء بلال ء نیام ء گوں کمو کے فرق ء پھیر ء یک

ھوریں قدرے است ات۔

گنوکى ایوک ء اے نہ انت کہ مردم کا گد بہ چنت یا وتی نپ ء تاوان ء

ھوش ئے مہ بیت، بلکہ ھمک ”خلاف معمول“ عادت، الت ء حرکت یک نایک

درجہ ء گنوکى انت، بزاں نارملٹی (Normality) ساری ء ھمک ایب نارملٹی

(Ab-Normality) گنوکى انت۔

بلال چٹ گنو کے ات، آئی ء ایدگہ ایب نارملٹیانی تھا یکے مشوک ء

Obsession بزاں جنون ات کہ آئی ء ھمک وردنی چیز ء تھا گپڑے مشوک ھور

کت وارت ء منی جنون اش ات کہ من ھمک چیز ء تھا ڈگے شکر مان کت ء

وارت، بزاں من ھم چو بلال ء آپ ء تھا، نارشت ء تھا، پان ء تھا ء برے برے

انچو ھم ڈکے ڈکے شکر وارت ء وتی بالادوں وشنود کت۔ ایڈول گوں کے فرق ء

پیر ء منی ء بلال ء نیام ء ھمے جنون ھوریں قدرے ات۔

گشنت مار ء اگاں مشوک بوارین آمریت، بلے اے راستی ء نیمگ ء

کس دلگوش نہ دنت کہ شکر ہم زند بخشیش تریا قے نہ انت، اے ہم مردم ء گپت، نا
مراد کنت ء آسر کش ایت۔

اگاں چه شتل ء شکر دوستیں دپتر نویساں پہ کچی شکر ء ایوک ء شیر کنی،
شکر داری ء شکر گالی ء قصہ نوشتہ کنگ انت ء آئی ء کار زوالی چیر داتگ انت، بلے
تاریخ ء ہر طالے زانت کہ تاریخ ء تھا ”شیر شکر“ ء ہبر کم ء ”شکر رنجی ء“ گال
سک باز انت۔

کلپیں بداں ہمے تاریخی نارواییانی کنگ ء وهد ء اے ہبر بکندے بیہال
کنگ کہ روچے ناروچے آہانی کچی ء شتلی پاشک بیت ء راستی وت ء پیدا اور
کنت۔ مروچی ہم لھتے تاریخی دروگانی پردہ چاک بوہگ ء روج انت ء پریشی ء پہ
شمے کوہیں ہاتر ء من وتی لانک بستگ ہالانکہ منی جند ء شتلی ماں جہان ء مشہور
انت، بلے اگاں پہ حق چارگ بہ بیت گڑا جاور ہال اش انت کہ کجمنی ادنائیں
دروگ ء کج تاریخ ء شہ دروگ، کج بے بستاریں لپگ ء کج لنجیں زر، ہمیشکہ توری
من دروگ ہم بہ بنداں، شما او پار بہ کش ات ء باور بہ کن ات کہ راستی ہمیش انت،
چی ء کہ زمانہ نی بدل بوتگ، نی دروگ ء دیم ء راست داشت نہ کنت، بلکہ دروگ
ء ایوک ء دروگ پروش دات کنت۔

بہر ہال نی دلگوش کن ات کہ شکر ء سرشون ء تاریخ ء لھتے شہ دروگ ء
آہانی شتلیں راستی ایڈول انت :-

(1) دپتر زانت گش انت کہ سقراط ء رازہر ء پیالہ دیگ بوتگ..... دروگ!
راستیں دروگ اش انت کہ سقراط یک شکر گالے ء ابید شگالیں شکر وارے ہم
بوتگ۔ اشی ء آسر ء آواجہ ء ہون ء تھا گلکوز ء لیول ہمکہ برز شتگ کہ سزا دیگ ء
وهد ء دانائیں وزیر ء سوج داتگ کہ اگاں اشی ء زہر وارینگ بوت، تہ نہ مریت

بلکہ ڈڈ تربیت ء مئے جگراں گیشتر آپ کنت، ہمیشکہ زھر ء بدل ء اشی ء شکر آپ
دیگ بہ بیت، تنکہ نا ایوک ء گوں وشدلی بوارت اش، بلکہ مرک ء وهد ء ولجہ ء
نک ہم شیر کن بہ بیت، ایڈول سقراط ء کشت و شکر ء بلے بنام زھر بوت!

(2) تاریخ گش ایت کہ سکندر اعظم ء راسیہ تپ ء کشتنگ، حالانکہ اے دت
یک سیاہیں دروگے۔ اے رد ء اسپتیں دروگ اش انت کہ سکندر دنیا ء ملاک
گرگ ء مھیم ء نیام ء وهدے گنجیں مکران ء سر بوت تہ ملک ہامین ات، ہرنیمگ
ء رگام شگام نوکیں تام ء تواریت۔ ہر کنڈ ء مچانی دلربائیں رنگ تالان اتنت۔ ہر
دیم ء قدرت ء نعمت فراوان اتنت۔ سکندر ء آئی ء لشکری اے رنگیں ندرگانی
گندگ ء ہیران بوتنت ء دیر نہ گوست سکندر ہامین ء ہمے سحرہ ء ہمکہ گرفتار بوت
کہ آئی ء پہ کے روچاں ہمود ء جھلگ ء وتی ژندیں بالاد ء وشنود کنگ ء حکم
دات۔

بس ہامین لذتیں ہمے شکر جھلگ پہ سکندر ء آئی ء لشکریاں قیامتے بوت،
چو شد یگیں شگالاں اشاں شپ زانت نہ روج، ہمر وچ ء ہر سے ایں بیلاں اشاں
مزاتی، بیگم جنگی ء ہما وهدانی شکری، جاتوئی، پڑوری، گواتوئی ء لاپ شود ناسک باز
وارت، بزاں اشاں وارت پرترات، وارت پرترات، دانکہ شکر ء وتی کارکت،
ایڈول سکندر ء آئی ء ایدگہ بازیں کماندار ء لشکریانی ہون ء تہا نا ایوک شکر ء لیول
برزشت، بلکہ اشان ء انچیں لاپے ء گپت کہ اشانی لاپ ء تہا بید چہ گوات ء ہج
پشت نہ کپت، اشی ء آسراے بوت کہ اے مردیک پہ یک ء چو پوک ء کپان ء ما
نشانی لاپ ء شت سر بوتنت۔

بگند اش انت گواچن، اش انت دروگیں راست کہ سکندر ء کشت شکر ء،

نام دپ بوت سیہ تپ۔

دلگوش:

چہ سکندر ء دور ء برز ء نام کہتیں ناہاں نی مئے ملک مکران ء
بید چہ مُزاتی ء بیگم جنگی ء اید گہ گل ناپید آنت۔ البت جاتوئی
ناہ انگت ہم مسقط ء جاھے جاھے دست کپیت۔

دلگوش دومی:

بادشاہ یا کماندار ء ہما شہ بانک کہ جنگ ء درگت ء آئی ء
ہمراہ بوتگ، آئی ء بیگم جنگی اش گشتگ۔ سکندر ء مکران ء یک
ناہے ہمکہ دوست بوت کہ آئی ء درائنت: اے ناہ چومنی بیگم
جنگی ء وش انت، بس ہماروچ ء بگر اے ناہ ء نام بیگم جنگی
بوت، اے نام ء بابت ء اید گہ گل تھیوری ونگڑ، گمراہ کن ء
دروگ آنت، پچار ات کتاب ”باقیات سکندری۔ ایچ ڈاکٹر
شئل چگردی)

اے دوئیں تاریخی درورانی دیگ ء پدمن فکر کنگاھاں کہ اگاں من ہمے
رنگ ء تاریخی بامردانی شکر دوستی ء ہال ء یک پہ یک ء بدیاں، گڑاچوسنگت حفیظ
حسن آبادی ء دوستیں علی رئیس ء شہ پیتارانی رم ء ہور شمار باں، ہمیشکہ چہ ہمے
وشامی ء وتی بدیں نام ء رکنگ ء ہاتر ء لوٹاں ہبر ء گونڈ بگراں ء شمسے ہزمت ء
انٹرنیشنل آرکیا جسٹک سوسائٹی ء عالمی اینٹی ڈاباپیک سوسائٹی ء نیمگ ء شنگ بوتگیں
یک رپورٹے پیش بہ کناں ء وتی جان ء بہ چڈائیناں۔
اے گورپٹ ء شکر دشمنیں سوسائٹی چہ گوسگیں پست سالاں دنیا ء تک ء

پہناتاں تالائیں مرتگیں قومانی آثار قدیمہ ء دپتری بامردانی مانش ء گو رپول اتگ ء پیشکانڈ اتگ انت، اشاں خاص نامی ایس بادشاہ، فلاسفر، حکیم، شاعر ء قلمکارانی ریز تگیں ہڈ، ہاک ء پرانی تجزیہ ء تحلیل کنگ تنکہ آہانی مرگ ء راستیں نیون زانگ بہ بیت۔ رپورٹ ء تہا گشگ بوتگ کہ چریشاں 99 درصد مردم شکر ء ہرجان بوتگ انت کہ تاریخ زانت اشانی مرگ ء بابت ء چہ قرناں بگر مہلوک ء رد دیگ ء انت۔

ہمے لڑ ء تہا مصر ء ہشتاد فرعون، روم ء نیرو سیزر، یونان ء ہیرو ڈوٹس ء ہومر، منگولیا ء چنگیز خان ء ہلاکو، انگلینڈ ء کرامویل، شیکسپیر، ملٹن، ورڈزورتھ، فرانس ء روسو، والٹر، نیولین، جنرل ڈیگال، پکاسو، امریکا ء جارج واشنگٹن، جنرل آرنن ہاور، جرمنی ء ہٹلر، ترکی ء اتاترک، ایران ء نوشیروان، فردوسی، عمر خیام، رضا شاہ پہلوی ء رستم پہلوان، پاکستان ء علامہ اقبال ء بھولو پہلوان، بلوچستان ء چاکر اعظم، ملا فضل، پہلوان رمی، خان قلات ء پہلون فیض محمد ء دگہ بازیں تاریخی بامردانی نام ہور انت۔

رپورٹ ء تہا لھتے سک تامداریں احوال ہم است، چو کہ نوشتہ انت:

(1) جنرل ضیاء الحق ء بابلی گراب گوں ”شکر بمب“ ء دور دیگ بوتگ۔

(2) فیلڈ مارشل ایوب خان ء مرگ چہ شکر ء سوچن جنگ ء بوتگ۔

(3) ایران ء رضا شاہ پہلوی مزین شکر وارے بوتگ۔

(4) مہاتما گوتم بودھ ء وتی گڈی شول داتگیں روچک ء نیام ء

چیر چیر وکائی شکر وارنگ ء ”نردان“ حاصل کنگ۔

(5) لیڈی ڈیانا مزین شکر وارے بوتگ، وھدے ملکہ ء محل ء شکر گٹ

اتگ انت گڑا آئی ء بازار ء شکرورگ پنا کنگ، گڈ سراں آئی

ء عربی شکر سک دوست بوت ء ہمانی ء ہر جان بوت۔

(6) بلوچانی چا کرا عظیم شکر رنجی ء آماج بوتگ۔

(7) ہما کارچ کہ بروٹس ء روم ء شاہ ء وتی دلی دوست سیزر ء لاپ

ء بکینت، آزرہ ء بدل ء شکر آپ ء تہا ہشک کنگ بوتگ۔

(8) بلوچی شاعری ء کوہیں قلات عطا شاد ء ترند آپاں نابکہ شکر

آپاں کشتگ۔ (قاضی مبارک دلگوش ء گور بہ کنت)۔

ستگ باور کن ات کہ اے ہبر منی ونگڑ ء دروگیں راست نہ انت، اے دنیا

ء من اتلیں گور پٹ ء دمب کوچیں زانتکارانی رپورٹ ء بھرانٹ کہ شمسے ہر مت ء

پیش کنگ بوہگ ء انت تنکہ شتا بہ زان ات کہ تاریخ ء راستیں دروگ ء دروگیں

راست چنی انت۔

بلے اد ء ہبر پاد کثیت کہ مروچی من آخر شکر جان ء پچکاں پرچی ء

کپتگاں۔ اشی ء چکلیں پسہ اش انت کہ شکر جان آخر منی ڈولیں فقیرے ء پشت ء

پرچی ء کپتگ۔

یک زمانگے وھدے عطا شاد وھد ء سلطان ء عتاب ء چیر ء اتک گڑا

آئی ء بے ترس ء ہیم ء درائینت۔

پدا فقیرے ء بے ساری ء پدا کپتگ

اے بادشاہ وتی گاری ء پدا کپتگ

من چو عطا ء کوہیں قلاتے نیاں کہ بادشاہے منی پدا بہ کپ ایت۔ من و

قلا تکی ہم نیاں کہ وزیرک ء گدیو کے منی پدا بہ کپ ایت۔ من بس یک بے

ارزشیں کڈ لکے آں کہ تنگیں دمکانی تہا کپتگاں، ہمے سبب انت کہ راج ء ورنا

برے من ء جو کر لیکنت، برے گوں درباری ء خطاب ء منی قد ء برز کن انت یا
 برے برے منی جند ء کوئڈ ء کھنیں یوٹ ہم من ء خوار ء بے وار کن انت، بلے
 چو کہ آدم ء اوباد گے آں، چشیں وهداں وتی ناتوانی ء بے نوائی ء ابید ہم دستک
 پاد کے جناں، پمیشکہ بازیں درمان دارگ ء پد ہم وهدے کوئڈ ء درد ء من ء پہ قرار
 تندگ ء نہ اشت، گڑالا چار لھتے کا گدوں سیاہ کت ء ہمے لیزگیں درد ء رامن انچو
 سرء بازار کت کہ چہ ہماروچ ء بگر منی کش ء ہم نہ گوزیت، ہمے ڈول، وهدے منی
 کہنیں ء درتگیں بوٹاں من ء ہمک دیوان ء زلیل کنگ پنا کت، تہ من ہم گوں لھتے
 کا گدانی سیاہ کنگ ء ہمے کوشان ء ہمکہ زلیل کت کہ توبہ ء ککڑ و اش کت ء دمبار ء
 منی پدانہ کپت انت۔

اے و بوت گوست ء ہبر، نی بیا کنیں ہست ء ہبر۔ شاموت انصاف بہ کن
 ات کہ من ء کجام کروی تا جے سر ء انت کہ شکر جان منی پشت ء کپتگ۔ شکر بایدیں
 مزین مردمانی پدا بہ کپ ایت، مے ڈولیں بے نوائیں فقیران ء بڑگ مہ کت،
 بلے اگاں شکر جان ء مے ہبر نہ گپت ء ہبر چہ ہلوت ء گوست، گڑالا چار ماہم چو
 وتی ٹک ء شھ فقیر، بزاں عطا جان ء ڈاہ دیگ ء چک پد نہ بیس کہ:۔

اے شکر جان وتی گاری ء پدا کپتگ

پمیشکہ مے نیکیں صلاح یک وارے پدا ہمیش انت کہ شکر وہ شہم بہ تند ء

..... نہ چھیڑ ملنگاں نوں.....

انکیاس لیس پلیس ء رند نی بایدیں من شمارا ہال بدیاں کہ دروگیں
 راست چی انت۔ ستک باور کن ات کہ منی صدرگ ء یکے ء ہم نہ جنگ کہ اے
 ہڑ کہ من ء دپ جنگ ء گوہ ء وارت، بلے وهدے یک بے دز نمازیں دا کترے
 ء من ء ناگمانی ہال دات کہ من ء شکر ء شور جنگ، تہ منی جہلی لونجاں تر ء بالی

پوراں تر بوتنت، پہ دمانے ء پھک بہمانگ ء بے توار بیتاں، پداوہدے منی جھلی ء
 بالی برجاہ بوتنت، تہ جستوں گپت کہ گڑاواجہ شور چی انت۔ گشت ءے، اگاں لوٹ
 ءے کہ دوچار سال دگہ زندگ بہ مان ءے گڑا۔

اے مہ ور، اے مہ ور، اے مہ ور، بس اے بہ ور

اے مکن، اے مکن، اے مکن، بس اے بکن

دل ء گشتوں کہ زند ء گڈی روچاں اگاں اے مہ ور ء آمہ وراں، اے
 مکن ء آ مکنان، گڑا آخر زند ء لذت ء تام چے پشت کپیت، ہمیشکہ من وتی دپ
 چوتی کہنیں سنگت ملک طوقی ء چوٹ کت ء گوں بلوچی فارسی ء امریکائی شور
 تھوریں گالوار ء گشت: نامنی واجہیں دوکتور، بہ بخشوں کہ اے پمن مشکل ء گران
 انت۔ نتوناں کہ تئی اے دڑیں ہبراں بگراں، ہمیشکہ دگہ سوچے بدے۔

ہیرانیں دا کتر ء تاں شریں دمانے من ء روک روک چارت، پدا
 بچکند ات ء گشت ءے: جواں اگاں اے گران انت گڑا دگہ یک کارے بکن
 دل ء وش بوتان کہ چہ ”مکن ء مہ ور ء سوچاں“ جان پٹ ات، ہمیشکہ
 جستوں گپت کہ واجہہ کجام کار ء بہ کنان باریں۔ گشتی:

”وتی ہمے کشھند نویسی ء ویل بکن۔“

”چے کش ءے، کشھند نویسی ء ویل بہ کنان۔“ من چہ وتی جاہ ء سے رند ء سٹ
 ات ء کپتاں، پدا دپوں چوٹ ترکت ء گشت: ”واجہیں دوکتور۔ سر ء بروبرے کہ
 نا۔“

گشت ءے: ہُو، سر ء شر بروبراں ء پہ بڈن گشاں کہ ہمے زوتاں اسلام
 آباد ء شکر پڑیاں ء ہند ء بوتگیں یک کشھندی شعری دیوانے ء اے بیمناکیں
 پدرائی کنگ بوتگ کہ گیشیں تون ء زیادہیں بچکند نویسی ہم ہون ء تہا شکر ء مقدار ء

گیش کن انت ء مردم ء خواری دے انت۔ (پان واریں اکرم صاحب خان، شہ
پیتاریں علی ریسے ء وش گوئگیں عیسیٰ گل ء ابید منی شکر گالیں شاعر جی آر ملا،
شوہاز بلوچ، بشیر بیدار ء مبارک قاضی بایدریں دلگوش ء گور بہ کن انت کہ شکر جان
گوں کبگی لڈگاں پیدا کن انت)۔

ہیردا کتر ء ہرچی گشگی ات آئی ء گشت ء من ء ہرچی کنگی ات من
کت، بلے بیامنی ہمے شکر ء شو میں ہال نزانان چتور چوانگریزی ء Wild
Fire بزاں جنگل ء آس ء ہرگور ء تالان بوت، نی ہمے ناہودگی بدواہاں کت یا
دوزواہاں، زانگ نہ بوت، البت یک دردوارے ء من ء پہ ہلوتی ہال دات کہ
گیشتر مردم ہمے شکر تا میں ہال ء اشنگ ء سک شکر کام بوتگ انت۔ چریشاں
لہتے وگل بوتگ کہ آہاں کلو کلو شکر ہیرات کتگ۔

اے بدیں ہال ء شنگ بوہگ پمن ناپے ات نیکہ کم شرفی پمشکہ من
بایدیں کمارمہ کتیں، بلے مشکل اش ات کہ ہال ء پاشک بوہگ ء شرط ء ہال
پرس ہمدرد ء منتیں سوج دیوکانی یک لشکرے چو پد گریں شکاریاں منی پشت ء
کپت انت۔ ستک باور کن ات کہ پہ کے روچاں اشاں من ء ہمکہ بزرگ کت کہ
چہ لوگ ء در آہگ پمن عذابے بوت، ہمک دمک، شہ دگ ء چار راہے ء یک نا
یک ہمدردے ء منی راہ بستگ ات، درستانی جست ہمے یکین ات۔

چوں باریں ٹیسٹ میٹ کرتگئے؟

چرائی ء پدھریکے ء یک نا یک ٹکلیں سو جے ام ء دات۔ فلاں داکتر،
فلاں حکیم یا فلاں درمان ء فلاں جک بور۔

دگراں بل، بندگی جان ء چہ کوئٹہ ء من ء فون کت ء یک انچیں یک
ٹکلیں سو جے دات کہ الامان ء الحفیظ گشتئے۔ بیگ جان، دگہ ہج مکن، بس ہمک

صحب اناوار کا ہشت گلاس آپ ء ہمر وچ کم چہ کم یک نیلے سوریں ماہیگ بور۔
جستوں کت کہ سوریں ماہیگ پرچی ء؟

گشت ءے سنگت شاہ محمد مری ء سوریں ماہیگ وارنگ، آئی ء باز فائدہ بوتگ۔

ہمے ڈول، یک تیر بہ ہدف سو بے منی آسکلو کیں دا کتر ناگمان ء پین
شات کت کہ دگہ ہچ مکن، بس ہمر وچ چار پنچ بر ء کر ز ارواح بور، بلے ورگ ء
وہد ء انچو بز ان کہ تو گجر ورگ ءے۔

ایڈول، بز اں ہمکہ دپ، ہمکہ سوج..... سوج ہم انچنائیں نا، بلکہ یک
ٹک ء تیر بہ ہدف، یک مھر بانے ء و من ء پہ حق ء دل دل ترک کت۔ تچک ء
تچک گشت ءے:

ولجہ، اشی ء معمولی بیماری یے مہ زان، ماں انگریزی ء اشی ء
Silent Killer بز اں بے بر مشیں ہونی گشت اُنت۔

دگہ منی یک مھر بانیں دوستے اُست کہ آہمک چیزے ء و تی خاصیں
رنگ ء تجزیہ ء تحلیل کنت، گوں من دلی ہمدردی ء دلپردی درشان کنان ء گشت
ءے:

بیگل، اے شو میں نادراھی تنہا چہ شکر ء شیر کنی ورگ ء نہ بیت،
اشی ء دگہ نیون ہم است۔
منی جست گرگ ء دیمتر ء گشت ءے:

منی تجزیہ اش اُنت کہ اے شوم، ساختیات ء پس ساختیات یا
جدیت ء مابعد الجدیدیات Over-Dose بز اں چہ حد ء
گیش استعمال ء ہم مردم ء گپیت۔

اے نوکتریں انکشاف ء من گیشتر دلپٹ ہبکہ بوتان، ہمیشکہ گشتوں:

بلے واجبہ، من و چه چشیں چیزاں وت ۽ مدام دور داشتگ۔

منی چو کشگ ۽ مرد ۽ بچکند ات، پدامنی میز ۽ نیمگ ۽ اشارہ کنان ۽ درائنت:

گڑائی میز ۽ سر ۽ تا کبند ”درد“ ۽ اے ٹوہیں سالناک چتور

ایر انت۔ اے تا کبند و چه ساختیات ۽ پس ساختیات ۽

جدیدیت ۽ ما بعد الجدیدیات ۽ وارس ۽ پُر ۽ چکار انت۔

(سنگت اے آرداد ۽ آئی ۽ ہم گنگلیں ہم خیال دلگوش ۽ پہ شری گور بہ کن انت کہ آ

بلوچی ادبی چاگرد ۽ تہا چتوریں ”ہلاکت خیز“ وارس تالان کنگ ۽ انت۔ من وتی

ورنائیں سنتاں پرے ہاتر ۽ ”بروقت“ ہوار کنگ لوٹان کہ چومہ بیت باندا

رستریں امریکہ اشی ۽ ہم میاں استمانی دہشت گردی قرار بہ دنت ۽ عراق ۽ ڈول ۽

گنجیں مکران ۽ ہم وتی ناہاریں بمبانی آماج بہ کنت)۔

اومنی شکر گوئیں سنتاں، نی بیات کہ شمارا چه قضاء قدر ۽ ڈن (ماورا) وتی

گڈی ہال ۽ دیاں، دوشی دراہیں شپ من بے واب بوتگ ۽ ہمے وسواس ۽

اندیشہائے دور دراز ۽ ”سر ۽ فکر کنگ۔ بازیں Options بزاں امکانا تانی سر ۽

چار ۽ بیچار ۽ رند آخر کروسانی اولی بانگ ۽ من اے فیصلہ کت کہ چه بلاہ ۽ بیم ۽ بلاہ

۽ لاپ، بزاں ہمے زوتاں من چدالڈ لوگ کنان ۽ رواں شکر گڑھ ۽ جھ متند ہاں۔

اللہ اللہ خیر سلّا

رہے نام اللہ کا.....!!

دل ترا سوگند انت

من ء سألے ء گیش انت کہ یک لا چاری یے ء سبب ء من وتی کار ء
روگ ء راه بدل کنگ، نی من ہمک صحب، کزگ ء جماز چہ شاہراہ فیصل ء گوزان
وتی کارگس ء رواں۔

صبح ء سر ء کراچی ء شاہراہ فیصل ء موٹر گاڑیانی رو آہمکہ باز ء ہمے
رنگ ء کشادگام انت گش ءے زانا شہر ء سر ء بے بلا دشمن ء اروش کنگ ء مردم
وتی ساہ ء ٹرس ء ایدیم آدیم سر ء وت تچان انت، ہمے ہلاہوشی ء جاور ء و حدے
من وتی جنڈیس اسکوٹر ء سوار چہ شاہراہ ء فیصل ء گوزان، گڑا انچو ماراں گش ءے
زانا چہ پول ء سلات ء گوزگاہاں، ہمے سبب انت کہ ہر دیں وت ء را چہ ایکش ء
آکش ء ٹپ دیانیں ملکیت گونگیں گاڑی ء بساں رکینان، نرسری ء حد ء سروس
روڈ ء سر ء ماں تراں گڑا دراجیں گینے کشاں ء چہ دل ء بجزہ ء خدا ء شکر ء گراں کہ
آئی ء من ء زند ء یک دگہ روچے بخشات..... پہ منی زہگاں ء پہ بلوچی ء دولبر
گیش نیسگ ء۔ من ہفتگے شش روچ ہمے پول ء سلات ء گوزان ء ہمروچ خدا ء
شکر ء گراں۔

نرسری ء ہمے کشی دگ بزاں سروس روڈ ء نرسری شاپنگ مال ء دیم پدیم
یک اخبار فروشے ء دکان (Stall) انت کہ اد ء ہمروچ من پہ وہ پانزدہ ملٹ ء
دے سا ساراں، ہوش ء برجاہ کناں ء اخبار ء خاص خاصیں ہالاں واناں، چہ اد ء
منی کارگس وہ ملٹ ء پند ء انت۔

بندر ء اخبار بہا کنوک ء اے حد ء یک کہن ء وئیل کنگلیں بس اشاپے ء
 ساہگ ء وتی دکان تچ کنگ۔ اے پکا بندیں سائبان یے کہ اشی ء ڈگمی ء سر ء
 سمینٹ ء یک دراجیں بنچے جنگ کہ آئی ء سر ء گرماگی شپاں بے در ء بے لوگ
 وپس انت ء صحباں اخبار وانوک، رھلو ز ء علاقہ ء یک دو کنگلانند انت۔

صحب ء ہمے نیکیں ساعت ء سائبان ء بن ء یک انچیں سارت ء وش
 کولیں کوشے کش ایت کہ دل گش ایت مردم کار ء مہ روت، بس بار ء ہمدابہ
 بوج ایت، اخبار ء پہ دجمی بوان ایت ء پداوش وش ء دراج بہ بیت، بلے پشیں
 شاہیں بھت مئے ڈولیں وھد ء غلامان ء کج انت۔

چہ ہمے ساہگ ء نندوکیں مردماں لھتے و مدام موجود انت، چوریلوائی ء
 مزینیں ٹیسنانی بارکشیں قلیاں، بلے کیشتر رھلو زانت کہ پہ ہداروکی اد ء جھل انت
 ء پدا راھی بنت ء جزانت، چریشاں گیشتر مفتی انت۔ بے بلا ہزار بے بلا
 ملائیں مفتی نابکہ ہما مفتی کہ بے زر ء اخبارانی سرخیاں وان انت۔

ہمے مفتیانی تہا دو کلاش برداریں سپاہیگ انت کہ ہمک صحب مفتی
 اخبارے زور انت، بنچ ء سر ء پہ دجمی نند انت ء چہ وتی حال ء بے خبر دنیا ء ہالاں
 یک پہ یک ء ہمے رنگ ء وان انت انچو کہ مکتبی بغدادی قاعدہ ء ججی کن انت۔
 چونامی ء من اشانی اود ء آہگ، مفتی اخبارے زورگ ء آئی ء چو مکتبیاں ججی کنگ
 ء حج کمار نہ کناں کہ ۔

مارا زیں چہ قصہ کہ گاؤ آمد کہ خر رفت

بلے وھدے کدی کدی اے شلمیگ دیم ء شل پتلونیں واجکار منی کش ء
 کایت نند انت، گڑامن تکانسرباں، خواہ مخواہ منی دل ء ترس ء وسواسے ودی بیت
 کہ اگاں خدامہ کنت دھشت گرد ہمے دمان ء بیا انت ء اے بے خبران ء گوں وتی

ٹی ٹی ء کلاشاں ماں بہ بندانت، گڑا کوریں تیرے منی سینگ ء ہم دو در گت
کنت، ہمیشکا پشیں روچاں وت ء ہواتا کی سرخی یے جوڑ کنگ ء بدل ء ہواتا ک
ء ہالاں کئی پچندی کنان چہ آسار تیں سائبان ء در کپاں۔

دگہ خاصیں مفتی یے علاقہ تھانہ ء پولس موبائیل انت کہ ہمک صعب
ہول جنان ء کفیت نازل بیت، دو مفتیں اخبار چکاننت، ماراوتی متا کے جم سہر
دنت، پدا پشل پشل ہول جنان ء وتی گشت ء روت۔

اد ء ایدگہ مدامی زیارتیانی تہائی سی ایس کوریز سروس ء سہر پوشاکیں کار
مند ہم ہور انت۔ ٹی سی ایس ء بن جاہی کار گس ہمدانزیک ء انت۔ اے ورنا
وہدے چہ وتی کار گس ء در کانت، گڑا پیسر ء دیم ء پٹرول پمپ ء رو انت، کمپنی
ء حساب ء وتی وتی موٹر سائیکلانی رگاں بند انت بزاں پٹرول اش ماں کن انت ء
پدا اخبار فروش ء سائبان ء پہ دمانے ننگ ء کانت، بلے کمال اش انت کہ
چریشاں یکے ہم ہواتا کی سرخیاں نہ چاریت۔ اشان ء گش ء دنیا ء چست
ایراں گوں ہج سروکار نیست۔ بس پہ کے دیر ء گوں یک دومی ء وش گپی کن
انت۔ تو از ء مسکرا کن انت، کے کوکار سلوات ہم کن انت، ء پدا یک یک ء پاد
کانت ء دیم پہ وتی وتی منزلاں رھا دگ بنت، تنکہ مھلوک ء نپال ء پارسلان سر
بہ کن انت۔ من ء اشانی ہمے وش تہی ء بے کماری سک دوست بیت، اشان وتی
کار ء ہم انچو کن انت گش ء زانا گوازی کنگ ء انت، ہمیشکا ہمک صعب
وہدے اشان گنداں تہ دل ء چہ آھے چست بیت کہ دریکتیں من ہم چوہمے وش
گونگ ء بے فکریں ورناہاں، دنیا ء جنجالاں بے کمار یک برے پدا ورنا بیتیناں،
بلے ارمان کہ عمر پشیں ویڈیو فلم یے نہ انت کہ ہر دیں دل ء گشت مردم آئی ء
روانڈ بزاں ترینت بہ کنت، ء پدا شکر ورنائی ء مزاء بہ گپت۔ اللہ اللہ..... اے

بسا آرزو کہ خاک!

اخبار والہ و دیم پدیم، نرسری شاپنگ مال و نام و اڈیو کیس ماڑی و بنگ
 آفس انت۔ اے آفس گوں آدینک و کانچاں جوڑکتگ کہ سک نمہ دار و جلوہ
 ناک انت۔ سالے پیش و ہدے ٹیلی وژن و روتا کانی تہا ہمروچ ہمے شاپنگ
 مال و اڈیو ہگ و جار پرینگ بوت، گڑا ہمک صعب اد و میٹرہ ات۔ کارگس و دیما
 و ایکش آکش و تہر تہر و رنگ رنگیں کار گاڑی اوشتوک انت، ہمے کار گاڑیانی ہدا
 بند، نگار لاپیں سیٹھ پہ و ت و دکان و کارگس بک کنگ و ہاتر و بنگ آفس و
 پترت و دراتک انت۔

آفس و پیشگاہ و مدام دوٹش پیش و سلح بندیں بن پان اوشتوک انت کہ
 ہمک آیوک و ووش اتک و ہمک روک و نودانی میار اش کت۔
 ہمے توکاں، یک روچے مزن جوڑنے دارگ بوت کہ آئی و تہا ماڑی و بن
 ہشت ایر کنگ و بنیاد و کوچک و کار بنا بوت۔ نی ہمروچ اد و مزین کرین، ڈوزر،
 شاول و زبے مزور کار و انت۔ جوانیں ہبرے ات۔ روزگار و دگہ درے چچ
 بوتگ ات..... بلے..... بلے یک روچے، اناگہ اے کلیں چست ایر بند بوت
 انت۔ ماڑی و نیم کوتلگیں مزین پلاٹ ایٹک و نمہ داریں بنگ آفس ہورک و
 ویران بوت۔ نی جاور ہال ایڈول انت کہ بنگ آفس و پیش گاہ و یک پیریں
 گارڈے کرسی و سر و نشنگ و کوچنڈایت و سڑک و کنارہ و مکیں یک تختی یے سر و
 نوشتہ انت:

”یہاں ہر قسم کی گاڑی کھڑی کرنا منع ہے“

انچو گندگ بیت گشے زانا مداری و وتی دست و صفائی پیش داشت،

وتی چادرے چنڈ ات و چہماں اندیم بوت!

بچ و سرء تندو کانی تہا دگہ یک سل برو تے ہم آست کہ چو بادشاہ و درء
بپان و مدام موجود انت، ہمیشکا ہر کس چہ آئی و سلیں برو تاں آشنا انت۔

من اے مردء کدی ہم اخبار وانگ و نہ دستگ و نیکہ دگہ کا گدء کتابے
اشی و دست و دستگ کہ بگو شاں وانندے، بلے اشی و ابید ہم اے وتی پاواں انچو
دراج کنت و نند ایت کشے زانا بادشاہ و پیلن انت و بچ و یک بھرے آئی و
وتی نام و الاٹ کنا مینگ۔

اول سرء و من کے حیران اتاں کہ آخر اشی و ادء تندگ و لا چاری چی
انت، بلے کم کم و من مردء نادراہمی و سر پد بیتاں۔ بندرء اگاں مردء ہمے نادراہمی
مہ بوتیں تہ نا و منی چم اشی و سرء کپتگ انت و نیکہ من اشی و بابت و تا کے سیاہ
کنگ ات۔

نی اگاں بہ گشاں کہ نادراہمی ہم مزنیں نادراہمی یے نہ انت تہ ہیران مہ
بخت، چی و کہ اے نادراہمی بنی آدم و سک کہنیں ہمراہے، اگاں چہ سائنس و باز
دیرئی کنگ و انسان ماہ و استارانی میگ و روان انت، بلے اے نادراہمی و علاج
انگت ہم در گجگ نہ بیتگ۔

خیر ہر بادشاہ و درء بن پان نیگ ات۔ اے مردء ہمے نادرائی گون
انت۔ مدام بہ گندے گون یک نایک نوٹھیں بچکے و لوتو پوتو انت، کدی بچار پہ
مسکرابند و گلایش انت و کدی بگند سکسک و ہلوت و انت۔

چنآء پخشیں مردم وتی نادراہمی و چیر دینت، بلے اشی و کمال اش انت کہ
اے روج و رجمی ہمے حرکتاں کنت و کس ہم کمار نہ کنت۔ کدی کدی و من و
مردمانی ہمے بے مارگی و سرء سک بد کثیت و دل کش ایت کہ ”ہلال جرأت“ و
پلا یے دست گرگ و جھدے بہ کناں، بلے پدا شیطان و ہنگل کناں کہ نبا کنے
ہینگل، نی تو پیرے، تی دور نی ہل انت، اے بادشاہ و درء بپان انت، اے

بادشاہِ عہدِ پیل انت!

ہو کراچی و شاہراہ فیصل، نرسری و حد و چٹیں پہنات، سروس روڈ و
سر و نرسری کافی ہاؤس انت۔ اشی و کش و نرسری شاپنگ مال و ایٹیکس پلاٹ و
بندیں بنگ آفس و دیم پہ دیم، ہمے کہنیں بس اسٹاپ و ساہگ و یک دگہ مردے
ہم جھ متند انت۔

تصوف و بابت و کے باز کہ منی زانت و تجربہ انت، آئی و رد و اے مرد
قطب، غوث، قلندر یا ابدالے و نہ انت، بلے منی دل و اے بگندے ”ڈیوٹی
درویشے“۔ تصوف و تہا ڈیوٹی درویش ہما فقیر و گش انت کہ سر ظاہر و آگوں دگہ
کار و کبے و گلایش انت، بلے آئی و اصل کار دگر انت۔

اے یک پیر و پٹلیں مردے کہ درتگ و لیگاریں گدے گور و انت،
دست پادے سک چل انت، بلے چٹ گنوک ہم نہ انت، بڑگ و کل کائنات
یک گر نچے کہ نہ زاناں چے جی و مان، گر ماگ و تبد و لوہار بہ بیت یا زستان و
گورچ، اے ہمے ڈگی و باھوٹ انت۔

اے پنڈو کے نہ انت، بلے کس وے اگاں چیزے بہ دنت وے مکن نہ
کنت۔ من و ت ہر دیں جمعہ و صباح و دو یا پنج کلدار و نوٹ پیے دست و وے
دیاں، گڑا سر و چست کنت من و چاریت، گوں و تی موردانگ و و تی متا چیزو کے
ہمے نوٹ و سر و نوشتہ کنت و پدا کیسگ و مان وے کنت۔

اے گوں کس و کارنداریت، بلے مردم اشی و پہ قرار و ایمنی ننگ و
نیلیں انت، خاص اد و دو سے کنگلائنت کہ سک بیزار وے کن انت، اے کنگلا اشی و
تہذمت و ہم کن انت گوں آپ، چائے و گن و بلے گنت و شزار وے ہم کن
انت۔ و حد وے سک باز دل سیاہ وے کن انت گڑا باہند کنت، کوکار کنت، کھتے
مردمانی، م۔ کپت، عربی و ہندی گالواراں گڈوڈ کنت، پدا یک انا گہ ارس وے

رج انت ء چو مدای وژ ء بے توار بیت۔

اشی ء ڈیوٹی درویش بوہگ ء بابت ء منی وش گمانی ء سبب اش انت کہ
مردم توری ہمکہ گنت ء دل سیاہ ءے بہ کن انت، چہ اشی ء دپ ء زاہ ء بد دعا در
نیت، یا کم چہ کم من کدی ہم نہ اشکگ ء ہر کس زانت کہ اے پیغمبر ء ولیانی صفحے،
پہیشکا من گوں سگ گشاں کہ نفسا نفسی ء اے دور ء ہما مردم کہ آئی ء تھا اے
صفت بہ بیت، آ انچنائیں مردے نہ انت، آلم ء درویش ء بزرگے۔

ہمروج ء وژ ء یک صحبے وھدے من اخبار زرت ء بنج ء سر ء شت
نشاں، تہ گنداں درویش بنج ء کش ء ڈگی ء سر ء ملور ملور ء نشتگ۔ سک دل تنگ
انت ء ارس ءے ماں چماں گلگل انت۔ ہما دمان ء زانتوں کہ شو میں کنگاھاں
مرد ء را پدا آزار کنگ، ہمیشکا سک پدر ء بڑنگ بیتاں، بلے دمانے ء پداخبار ء
ہالاں من ء انچو چاگردکت کہ من چہ وتی چند ء چاگرد ء بے سُدہ بیتاں۔

بلے دیر نہ گوست کہ منی گوشاں کش ءے چہ دیر ء بارگیں زمیلے آھگ ء
لگ ات۔ اے چو لیلورنگیں زمیلے ات کہ مات وتی گورانیں زھگ ء سہڑینگ ء
واپینگ ء ہاتر ء گٹ ء بارگ کنان ء گشیت۔

من چو کہ دنیا ء ہالاں گوں سر ء چیر اتاں، ہمیشکا اول سر ء و من کمار نہ
کت، بلے وھدے من مارت کہ ہمے لیلو ء وشیں توار چہ دیر ء نا بلکہ چہ نزدیک ء
آھگ ء انت، گڑا من کے گیشتر دلگوش کت ء نی کہ من کے جھل بیت ء شری ء
گوش داشت تہ گنداں ہمے وشیں زمیل ء تالان کنوک دگہ کس نہ انت، ہمے
درویش ء چند انت کہ مئے ارواہ ء تاراں سُرینگ ء انت، سک بھاما نگ ء ہبکہ
بیتاں، چئی ء کہ نا ایوک ء مرد ء آواز سک وش ات، بلکہ سُر تال ء کیلو ء ہم سُر ء تھا
ات۔

پہیشکا سروں گران بوت ء زمیل ء من ء انچو وتی نہنگ

اخبارِ دنیا و حالِ عہدِ پہک بے ترانگ بیتاں، بے ارادہی کنزان کنزانِ عفت
 پنج و ہما گڈی سیم و سر بیتاں کہ اود و جھل و ڈگی و سر و درویش نشگ و وتی دل و
 پاہاراں در شان کنگ و ات۔

انکس نزیک آہگ و زیمیل و تواروش تر و صاف تر بوت۔ نی زانگ
 بوت کہ ولجہ گوں وتی پر سوزیں آواز و چے گشگ و انت، آلتا مگیلشکر و یک کہنیں
 قلمی صوتے گشگ و ات کہ اے وڑات:

اے دل تجھے قسم ہے، اے دل تجھے قسم ہے

تو ہمت نہ ہارنا

دن زندگی کے جیسے بھی گزریں گزارنا

اے دل تجھے قسم ہے

دنیا ستم کرے تو، دنیا ستم کرے تو

نہ کرنا گلہ کوئی، نہ کرنا گلہ کوئی

جو تیرے ہو چکے ہیں، اُن کو پکارنا

اے دل تجھے قسم ہے

رونے سے کم نہ ہونگیں، رونے سے کم نہ ہونگیں

کبھی تیری مشکلیں، کبھی تیری مشکلیں

بگڑے ہوئے نصیب کو پھر سے سنوارنا

پھر سے سنوارنا..... اے دل تجھے قسم ہے

درویش ہمے رنگ و سوت گشان ات و من اشکنان اتاں۔ صوت و بحر و

ہمے انوشیں جاور نہ زاناں تا کدشول کشان بوت۔ بلے و ہدے من ہوش کت نہ

گنداں سک بے و ہد انت، ہمکہ بے و ہد کہ منی کار و روگ و و ہد ہم گوسگ !!

مدگ کپنگ کلاکوٹ ء

ماں چمین ء بالی مدگانی تباہ کاری ء کارزوالیانی دارگ ء ہاتر ء ہفت لکھ
ہیل داتگیں بٹانی یک چنگیزی لشکرے سا جو کنگ پنگ کہ گوں سیٹی ء توار ء بالی
مدگانی سر ء اُرش کن انت ء آیاں چو شیر مادر ء ور انت۔ اے انچیں دل یلہ ء
شکالیں بٹ انت کہ چریشاں ہر یکے چار چار صد مدگ یکیں شول ء چٹ کنان ء
رؤت۔

بریطانیہ ء ہواتاک ٹیلی گراف ء ہال داتگ کہ گو سگیں 65 سالانی نیام
ء چمین ء دہ صوبہ بھانی تہا بالی مدگ ء اے چہ درستاں بدتر ء مسترین اروش انت کہ
اشی ء آسر ء مدگاں یک کروڑ ہبہ لکھ ایکڑ ء سر ء آمادہ ایں کشار ء اید کہ کاہ ء بوتگ
آدرہ ء تباہ کنگ انت۔ سائندانانی کشگ انت کہ اے وھدی چمین ء لھتے
جاہاں یک چار گنڈی وال بزاں مترے ء تہا کساس پنجاہ ہزار بالی مدگ ء
آہانی ہیک ء سسٹنڈ موجود انت۔

چد ء پیش چینز کشاروزاں بالی مدگ کشگ ء کار لوگی مرگاں گوں پنگ،
بلے نی ثابت پنگ کہ لوگی مرگانی وھد ہلن اتگ، چی ء کہ بٹ چہ لوگی مرگاں گیش

سک سرء و ش وراک تر انت، پمیشکا آھانی مدگ ورگ ء قدرت ء گشادی گیش
انت۔

اے حال ء وانگ ء رند من طلا دروشم، وش بال، ہترگ پاد ء چوٹک
بوھیں مدگانی ترانگ ء کپتاں۔ من ء ہما وشیں دور ء بارگ یاد اتک انت
وھدے لیاری ء دمکانی تہایا چارراھیانی سرء مردماں بالی مدگ برتک بریان کت
ء بہا کت ء بلوچاں دل ء سیر ء مدگ وارت ء وت ء لوک وارانہ سردار لیک
ات۔

یادانی ہمے زرء اوژناگ کنان ء من تاں دیر چین ء مدگ واریں بنانی
وشھالی ء وش بہتی ء سرء بش بش وارت ء دل ء کشتوں کہ دریکتیں من ہم بے
بوتیناں ء چیننی منگیراں گون بوتیناں۔

بالی مدگ چو بلوچ ء بے وطن انت، پمیشکا بلوچ ء دوست انت، بلے
اشانی دوستی ہم اجہیں دوستی یے، بزاں اے چہ دوستی ء یک دومی ء دل ء کش
انت۔ ہر جاھے کہ مدگ ء موہ رست آ بلوچ ء چرا گجاھاں چٹ کت، ہمے پیم
ہر جاھے کہ بلوچ ء واروش بیت آمدگ ء جنت ء وارت۔

من ملک ء ہال ء سھیک نیاں کہ اود ء مدگ کدی کنیت، چتور کنیت ء
بلوچ آئی ء چے رنگ ء وش اتک کن انت، بلے کراچی ء ہما دور ء بارگ ء کہ
ملک ایمن ء مردم وتی حال ء مست انت، مدگ ہمک سال چو بشامی جڑاں الم ء
اتک، نی البت کساس پست پنج سال انت کہ مدگ مے نیمگ ء انچونہ آھگ ء
انت چو کہ مکران ء تھر ء ہشکا وگیں سرڈگاراں ہور نمیت، ہمے سبب انت کہ برے
برے ہمے طلا دروشم ء وشتام مارا سک یاد کنیت۔ انچیں وھداں گڑا ما دل ء تسلا
دیگ ء ہاتر ء مدگ جان ء شان ء پر بستگیں یک کہنیں سوتے الہان کنیں کہ۔

مدگ کچنگ کلاکوٹ ء

انچو وش انت چو آخروٹ ء

مدگ کچنگ کسری ء

انچو وش انت چو مسری ء

بلے وهدے زھیرے چہ اشئ ء ہم گیشتر بنت گڑا مدگ مئے واب ء
کنیت۔ گوسگیں روچاں یک شپے انچیں ترانگ ء تھتالانی تہا مدگے منی واب ء
آتک۔ سلام علیک ء دست دروھی ء پدمنی ء مدگ جان ء نیام ء اے گپ ء تران
بوت:

من: چونے، جوڑے ڈڈے۔ تیار جوڑے؟

مدگ: شکر انت اللہ ء، ساہیے کشگا ہاں۔

من: تی سُسُنڈ ء مھلوک چون آنت؟

مدگ: من سُسُنڈ وتی اللہ ء حوالہ کنگ ء کولوواہ ء پٹ ء ویل کنگ

آنت، مھلوک ء ہالاں تراندیاں کہ اے سرکاری رازے،
چوناہا ہم مئے مھلوک گوں بلوچاں کہہ انت۔

من: پرچی ء بے بلا؟

مدگ: پرے ہاتر ء کہ شامتی سرزمین ء ایٹی تراک ء اجازت پرچی

ء داتگ کہ اشئ ء آسر ء مئے یک تیوگیں نسلے تہر تہریں
نادراھی ء معذوریانی آماج بیتگ ء ماؤ شے ہمے زھر آلودگیں د
گ ء چہ لڈلوگ کنگ ء لاچار بیگیں۔

من: من ء باز افسوز انت مدگ جان۔

مدگ: افسوز ورگ ء وهد گوسنگ۔ ماوتی زوال بیگیں یک نسلے ء

بدل ۽ دہ دگہ نسل پیدا کنگ، مارا پرواہ نیست، شادوقی پشیدانی

ہیر ۽ بہ لوٹ ات کہ شے کچ کس اس انچو ہم کم انت۔

من: شرم ۽ بگش کہ مروچی ایوک ۽ تنہا انگو چورتی سر کپنگ۔

مدگ: من سرکاری کارے ۽ اد ۽ اتلگاں۔

من: سرکاری کارے ۽؟

مدگ: هو۔ من اد ۽ ہندوستان پاکستان ۽ کراس بارڈر جاورانی جائزہ

گرگ ۽ اتلگاں۔

من: پرچی ۽ زانا۔

مدگ: پرے ہاتر ۽ کہ مارا ترس انت کہ کشمیر ۽ جیرہ ۽ سبب ۽ شے

ہوڈی حاکم مز نہیں جنگے ۽ ہوڈی یے مہ کن انت۔

من: مدگ جان، تی ہیال ۽ انچیں جنگے ۽ گمان است۔

مدگ: تو چونیں زانتکارے ۽ کہ ترا اے زندز اہری ۽ پلپٹو کیں گمان

گندگ ۽ نہ آہگ ۽ انت۔ اے ہبر ۽ اندازگ ۽ و منی ڈولیں

مدگے ہم جت کنت کہ شے حاکم ہمے ہوڈی ۽ نیمگ ۽ روگ ۽

انت۔

من: ترا اے سیاسی دُور گندی چہ کجادست گپنگ۔

مدگ: انسان ۽ مدگ ہردو چہ زمین ۽ پیدا پنگ انت، بلے انسان

۽ فکر چہ زمین ۽ بُرز نہ روت، ۽ مدگ زمینی ہقیقتاں بوہ چنگ ۽

ابید چہ آسمان ۽ بُرزیاں ہم اشاں جوانی ۽ ماریت، ہمیشکا چو

انسان ۽ ہلو ہالو ۽ ر دنہ وارت ۽ ہوڈی نہ کنت۔ تو بگند

کارگل ۽ ہوڈی زمینی فوج ۽ کنگ، اش ۽ تہا ایتر فورس ۽ دست

مان نیست۔

من: واہ مدگ جان واہ!

مدگ: چے گڑوک ء چے گڑوک ء بستار۔ من ء مہ گلا کہ وتی قد ء زاناں۔

من: گڑا سوچ سیاست ء، چہ اشی ء پیش کہ تی سیاسی دُور گندی ء سبب ء من آگاہ بباں ء مئے اے وشیں نیاد ہلا س بہ بیت، من ء حال دے کہ چے ہبرے شادیر انت بے بلا گارے؟

مدگ: ہو، بلے مئے دزگئی باز انت، ہمیشکا انگو آہگ ء موہ نہ رستگ۔

من: زانا گوں مانار ضائے۔

مدگ: اتا، اے ہبر نہ انت۔

من: گڑا آخر چے ہبرے۔

مدگ: ہبر اش انت کہ پاکستان اڈ بوہگ ء رند چہ ہندوستان ء باز مدگ سندھ ء آتک مچ بیت انت کہ شما آوہد ء آہان ء مکھڑ گشت۔

من: گڑا.....

مدگ: گڑا مادیت کہ اے مدگ دروشمیں مردم مارا چہ کیشتر شد گیگ انت۔ اے ملک ء وت چٹ کن انت، ہمیشکا ماپہ کے وهد ء وتی پادداشت انت۔

من: بلے نی ہما مکھڑ چہ سندھی ء بلوچ ء کیشتر سیر ء آباد انت نی شما پرچی ء دیم ء انگو نہ کنگ ء ات۔

مدگ: نی چہ شمال ء دگہ بد بلاہیں مدگے آتنگ کہ شما آہان ء مدگ ء

زرد بزاں اوغان گُش ات۔

من: گڑا.....

مدگ: گڑاچے..... زانا تو نہ زان ئے کہ اے چہ مکھڑاں گیشتر شدیگ

ء بد تر آنت۔ مکھڑاں و در چک ء تاک ء بر وارنگ آنت،

بلے اشاں انچو چڑکش اتگ کہ در چک ء تاک ء بر ء ہمراہی

ء آئی ء بند ء روتگاں ہم ورگ ء آنت، نی تووت بکش مے اد

ء چتور گزران بیت۔

من: گڑا مدگ جان، آخر مے چی بیت۔

مدگ: پدراہیں ہبرے کہ اگاں شاپہ وت ء ہج نہ کت گڑا ہما بیت کہ

ماں امریکا ء گوں ریڈانڈین مہلوک ء بیتگ یا ماں فلسطین ء

گوں فلسطیدیان بیتگ۔

من: مدگ جان، عاقبت ء بارو ء تئی سر سو جانی منت، بلے بیا کہ مارا

یک دگہ مزنیں جنجالے دیہانت۔ باریں اشی ء بابت ء تئی

شہ سسائیں دُور گندی چے گُش ایت۔

مدگ: کجام جنجال؟

من: بے روزگاری ء۔ کشاورزی و انچو مے ملک ء نیست، پخت

سالانی بے ہوری ء آسر ء مے مالداریں مہلوک ہم نی بڑگ

انت۔ نوکری مارا پیسر ء ہم نہ داتگ اش، نی نوکیں حاکماں

مے نوکریں براتان ء ہم پہ زور یک نایک نیونے ء چہ

نوکریاں کشک ء انت۔ خلیج ء جاور ہم شر نہ آنت۔ ہما بلوچ کہ

اود ء پہ روزگار ء شتہ بیتگ آنت، آنی کم کم ء وتی نوکریانی

مدت ء هلاس کنان ء ملک ء پیداک اُنت۔ نوکیں حاکمانی
سبب ء شکی ء کارهم نہ بیگ ء بروبر انت، نی اندریں حال
تاں تئی دُورگندی چے گش ایت۔

مدگ: منی دُورگندی اے گش ایت کہ ہماراج کہ دگرانی غلام ء زیر دست
اُنت، آہانی آسر ء انجام اُنچو بیگی انت، بلے انی اے ہبر ء
بل، من ء اور ماڑہ ء گو اور ء ہالاں بدے۔

من: منی ہیال ء اوداں ہیر انت، چئی ء زانا۔

مدگ: ہیر نہ انت نزاہتکار۔ مئے مدگی دُورگندی گش ایت کہ نیوی ء
اڈہ جوڑ بوہگ ء رند اور ماڑہ و شتگ اسلام آباد ء سر بیگ ء
وہدے کوئل ہائی وے ء گو اور ڈیپ سی منصوبہ سرجم بنت،
گڑا مدگ زردا نچو ایر رچیت کہ گو اور ہم چہ شے دستاں
رؤت۔

من: گڑا مدگ جان، اے چون دارگ بیت۔

مدگ: سرزاہر ء دارگ و مشکل انت چئی ء کہ شتا غلام ء دگرانی زیر دست
ات۔ البت مئے مدگ انٹیلی جنس ء یک کسانیں قندیلے ماں
گو اور ء روشن بیگ ء دستگ ء ترا باید انت کہ تو گو اور ء
مردماں بہ گش کہ۔

حلقہ کئے بیٹھے رہو اس شمع کو یارو

کچھ روشنی باقی تو ہے، ہر چند کہ کم ہے

من: ھو، من گو اور ء مردماں اُم ء ہال دیاں، بلے تو بکیش کہ

قندیلے ماں گو اور ء؟ اے چوں چوں باریں۔

مدگ: ہبراش انت بے خبر کہ گوادر ۽ مہتر ۽ زانتکار میں مردم یکجا مچ
 پتنگ ۽ وتی گنجیں گوادر ۽ ماں آیوکیں ماہ ۽ سالوں، مدگ زرد
 ۽ الگار ۽ رکینگ ۽ فکر کنگ۔

من: گوادر ۽ بلوچ یکجا مچ پتنگ انت، تو مسکرا کنئے مدگ جان۔
 مدگ: مسکرانہ کنگاھاں جنیں بلوچ، راست گشگاھاں، بلے کمال
 اے نہ انت کہ بلوچ یکجا پتنگ انت، کمال اش انت کہ آ
 گوادر ۽ رکینگ ۽ یک نکاتی ایجنڈا ۽ سر ۽ تپاک ہم پتنگ
 انت۔

من: تپاک ہم پتنگ انت، کمال انت، شرگڑاھے یک نکاتی ایجنڈا
 چئی ات باریں۔

مدگ: ہھے یک نکاتی ایجنڈا اش انت کہ بلوچان ۽ سکین دیگ بہ بیت
 کہ آ گوادر ۽ بیانت ۽ آباد بہ بنت۔ چوشیں بلوچان اد ۽
 زمین دیگ بہ بیت پہ لوگ جاگہ ۽ پہ کاروبار ۽، خاص کن خلیج ۽
 بلوچان ۽ دعوت دیگ بہ بیت کہ آ ماں گوادر ۽ سرمایہ کاری بہ
 کن انت، تنکہ آیوکیں روچان گوادر زمینی، مالی، کاروباری ۽
 سیاسی طور ۽ بلوچانی کنٹرول ۽ بہ بیت۔

من: واہ مدگ جان واہ، پشیں ویشیں ہالے ۽ سر ۽ من بایدیں ترا
 متاگی بہ دیاں۔

مدگ: متاگی ۽ ضرورت نہ انت چئی ۽ کہ ماہنی آدم نہیں۔ پہ مدگ ۽
 ذات ۽ سرکاری ڈیوٹی ۽ نیام ۽ چہ کسے ۽ انعام، متاگی یا
 رشوت گرگ نایوک ۽ اخلاقی ڈوھے، بلکہ مئے قانون ۽ روع

- اشی ء سزا موت انت۔
- من: بہ بخش من ء مدگ جان۔
- مدگ: پرواہ نیست، بلے دُ مبار ء گوں مدگے ء چشمیں ہبر مکن۔
- من: اتا کدی نہ کناں، بلے مدگ جان، تو منی یک جُستے ء پَسہ نہ داتگ۔
- مدگ: کجام جُستے؟
- من: ہمے کہ مئے انوگیں بے روزگاری ء علاج چئی انت۔
- مدگ: بچار مروچاں چین ء وتی پت پیروکی کاراں گلائیش ایں۔
- آ ملک سک آباد ء مدگ پروریں ملکہ۔ اگاں شاموتی عاقبت ء شرکنگ لوٹ ات، گڑاھتیا کن ات ء دیم پہ چین ء بیات۔
- من: بلے ما پہ کجانیمون ء چین ء بیائیں۔
- مدگ: شامبس چین ء سرکار ء اے باور بہ کنا من ات کہ شام آہانی ہیل داتگیں بناں چہ گیشتر مدگ وارت کن ات۔
- من: گڑا تئی ہیال ء چے بیت؟
- مدگ: گڑا منی ہیال ء چین ء سرکار ہمکہ وش بیت کہ آ بلوچان ء گوں وتی ہرج درج ء چین ء لوٹا من ایست ء پرے ہاتر ء لیاری ء مکران ء مزنیں شھر ء بازاراں بھرتی کیمپ پچ کنت۔ بس شاموتی دناناں تیز کن ء بہ نند ات۔
- من: دناناں چئی ء تیز بہ کنیں؟
- مدگ: پے ہاتر ء کہ بھرتی ء افسر چونو جی بھرتی ء وڑ ء شے قد بالاد ء بدن ء تیاری ء نہ چارنت۔ آ بس شے لاپ ء دناناں

چارنت۔

من: لا پء چون چارنت؟

مدگ: لا پء ما پ کن أنت، چى ء کہ اے کار ء مز ء پگھار لا پ
ء کسانى ء مزنى ء سر ء بيت، چو کہ تگار لا پاں باز پگھار رسيته،
پميشکا هما کہ چين ء روگ ء دلمانگ أنت، آ چہ انى ء وتى
لا پاں مز ن کنگ ء تو جيل بہ کن أنت۔

من: تى هيال ء لا پ ء مز ن کنگ ء رھبند چى انت؟

مدگ: جٹ بلوچ من ء جست مکن۔ شے وتى راج ء تہا لھتے نامدارىں
زنڈ دپار، تگار لا پ ء مز ن جون آست، شتا مھلوک ء بس
ہماھانى گور ء ديم بديت ء نيجه ء اللہ ء دست بديت۔

من: مدگ جان، تى وشيس ہبر ء طلائیں سو جانی منت۔ نى بس یک
گھڑى جھتے ترا کناں۔

مدگ: اتاں۔ نى صحب بيگى انت۔ انى ستر من ء مدگ جان مدگ
جان کشگائے، بلے من زاناں چہ واب ء بست کنگ ء شرط ء
تو من ء شکار کن ء ء وتى تگارىں لا پ ء جھلا نکياں ہتر
مال کن ء۔

حيف کہ در چشم زدن صحبت يار آخ رشد

روئے گل سير نہ ديدم و بہار آخ رشد

من ء ارمان انت کہ گوں ہمے دلبر ء دانائیں مدگ ء منى و ابى نيا دزوت
ھلن ات۔ من انگت آئى ء طلا دروشمیں ديد ء سير ہم نہ اتاں کہ آئى ء هيالانى مولم
گوست۔ من ء انچو ہم موہ نہ رست کہ پہ دجى بلوچ راج ء لھتے ٹوھيس جنجال آئى ء

دیما ایر بہ کنناں ء آئی ء دُڑیں سو جاں بگراں۔ لھتے سوال انچیں ہم اُست کہ مئے
دیم ء چوکوہ ء مک اُنت، بلے کس آہانی نیمگ ء دلگوش نہ دنت، چوکہ:

(1) مارا کئے تپاک بیگ ء نیلگ ء اُنت؟

(2) مئے دیروی ء کئے دارگ ء اُنت؟

(3) مئے دری ء اندری دشمن کئے اُنت؟

(4) مئے راج ء ہمے نادراھیانی علاج آخرچی اُنت؟

من اے بنیادی سوالان ء پے ہاتر ء یک بالی مدگے ء دیما ایر کنگ
لوٹاں کہ منی ہیال ء مدگ چہ مارا گیش دانا ء زانتکار اُنت۔

بلے ہبر پاد کئیت کہ گوں ہمے دانا ء دلبریں مدگ ء دومی نیاد چتور بہ
بیت، چئی ء کہ چہ روگ ء پیسر آئی ء ناوتی ڈس من ء دات ء نیکہ موبائل فون ء نمبر
ء ہھر کس زانت کہ اے شاہگانیں جھان ء یک بالی مدگے ء شوہاز کنگ چتکہ گران
اُنت، بلے چوکہ.....

جمال ہم نشیں درمن اثر کرد

پیشکا من گوں مدگ ء بخشا تگیں دُور گندی ء فکر کت ء من ء یاد اُتک کہ مئے نامی
اِس وش گٹ نور محمد نورل ء وتی یک کیٹے ء تہا مدگ جان ء صفت ء پر بستگیں ہما
کہنیں سوت گوں کے مٹ بدل ء پدا کشتگ بلکہ وش کشتگ۔ نی شور ہمیش اُنت
کہ من ہمک شپ وپسگ ء وهد ء ہمے کیٹ ء گوش داراں ء پدا پد گوش داراں۔
من ء ستک اُنت کہ انچو یاد کنگ ء دلبر ء دانا نیں مدگ ء دل اُتکما موم بیت ء یک
نا یک شپے آپد امنی واب ء کئیت۔

ڈکال

یک یاروک یے و ہما انت کہ مدام پہ لاپ گون انت ء نام دپ انت،
بلے مئے ملک ء یک دگہ یاروک یے ہم آست کہ آکار ء گال ہردواں کشاد
انت۔

ہمے یاروک مروچاں مزنیں ولجہ ء ہا لرسانی ء وزیر انت کہ زیک شادی
کور ء ڈکال جتیں مھلوک ء گندوکاں گوں مزن جھک ء جیک ء ڈھل ء سرنا ء
آتک۔ آئی ء ہمراہ لیویز، اسکاؤٹ، پولس ء ایدگہ ایجنسیانی یک فوجے ہم گون
آت کہ چرائی ء یاروک ء جند ء شان و بالا ات، بلے واریں مھلوک ء ناگیگیں جاور
ناگیگ تربوت، اشانی ابید پہ سخی داتائیں سرکار ء دادانی گواچار دیگ ء وار ء انگڑیں
مھلوک ء دنیا ء دیما پنڈگ دیگ ء کم شرف کنگ ء ہاتر ء مزنیں ہوا تاک ء ٹیلی
وژن ء مردم ہم گوں وتی کیمرہ ء بگر پداراں ہمراہ اتنت۔

یاروک ء بے ہوری ء چہ ڈکال ء بد بھت بوتگیں مردمانی دیما وتی دل
پردی ایڈول ء درشان کت۔

قدرت اللہ شہاب ء بنگال ء ڈکال ء ہما نقش ء عکس کہ وتی کتاب شہاب
نامہ ء تہا پیش داشتگ أنت، آہانی وانگ ء رند منی دلی و اہش مدام ہمے بوتگ کہ
من ہم انچیں جوانیں ندر گے پچمان ء وت بہ گنداں، تنکہ و ہدے ریٹائر ء گس
متد بباں گڑا من ہم چو قدرت اللہ شہاب ء یک یاروک نامہ یے نوشتہ بہ کناں ء
آئی ء تہا ہمے ڈکال ء رنگ رنگیں عکس ء نقشاں پیش بہ داراں۔

ولجہ خدا ء لکھ لکھ شکر انت کہ ہیر برکت شہا، نی من ء اے موہ رستگ کہ
من ہم پچمان ء وت شمنے بد بھتی ء ندر گ ء گندگا ہاں۔

یاروک ء یک زنبیل کشیں چاؤشے ء ارشارہ کت۔

ڈکال جتاں چاپ جت ء کوکار کت:

قدرت اللہ شہاب.....زندگ بات

شہاب نامہ.....زندگ بات

ناسر پدیں ڈکال جتانی اے ناہو دگی ء چہ یاروک کے دگہ ڈول بیت،
بلے آئی ء زانت کہ مردم اے و ہد ء وتی ہوش ء نہ أنت.....پمیشکا آئی ء بدنہ
بُرت ء دیم تر ء گشتے:

مزنیں ولجہ شمنے بدیں ہال ء جوانی ء سر پد انت، سک پدرد ء ملور
انت، آ شمنے گندگ ء وت اتلگت، بلے ارمان کہ اے و ہدی آریاستی کاراں،
بزاں وتی خاندانی جاگیر ء سبیل، آسک ء شکار، کلڑانی میٹر ء درملکی مہمانانی
مہمانداری ء سک گٹ انت، پمیشکا آئی ء اے کتر ء حکم داتگ کہ شمنے ہزمت ء
حاضری بد أنت۔

انچو شازان ات، مزنیں ولجہ ء توار ء پسہ ء ملک ء مزنیں باپاری
ادارہاں، انسانی ہزمت ء انجمنان ء سیٹھ ء ساہوکاراں پہ شامزنیں کچج ء وردن،

پوڈری شیر، بسکوٹ، روگن ء زر پوڑی ہم داتگ، بلے اے چیز شمارا اگاں انی
یکپارگی دیگ بہ بنت گڑا بے بلا۔

نہ دیدم نہ دیدم، دیدم گڑیدن

بیت ء وت ء دگہ گچلے ء دور دیت، ہمیشکا مزنیں واجہ ء ہمے نعمتان ء ماں سرکاری
امبار جاہاں چیر دیگ ء محفوظ کنگ ء حکم داتگ، البت اے دمان ء حال فی الحال
مزنیں واجہ ء پہ شاما لاکوٹے لاکوٹے دان، پنچیس دریاہانی چنکے چنکے آپ، وتی
کیسگ ء چہ دہ دہ کلدار ء بگے بگے سلام ء دعا دیدم داتگ کہ منی گشتانک ء زند
کیمرہانی دیما شمارا بہر کنگ دیگ بنت۔

زنبیل کشیں چاؤش ء اشارہ کنگ ء ڈکال جہاں چاپ جت ء
کوکارکت

سرکاری امبار جاہ.....زندگ بات

کوری چم ء.....تر پیے آرس

یاروک چہ ہمے ناہودگیں نعرہ آں پدا کے دگہ ڈول بوت، بلے بدے نہ بُرت، آئی
ء زانت کہ ملک شادی کور انت، ہرچی رواجت، ہمیشکا آئی ء وتی گشتانک جاری
داران ء گشت:

مزنیں واجہ پہ شاما چنکد دل تیر کہ ء پریشان انت، اشی ء اندازہ چہ اے ہبر
ء گپت بیت کہ واجہ ء حکم داتگ کہ اے ہبر ء پٹ پول کنگ بہ بیت کہ سے سال
انت شادی کور ء ہور پرچی ء نہ بوہگ ء انت۔ آیا اے بقالانی، جھودانی یا عالمی
بنک ء آئی۔ ایم۔ ایف ء پندلے و نہ انت، واجہ ء پیے ہاتر ء یک دہ نفری پٹ
پولی کمیٹی یے اڈ داتگ، ء شاباش انت کمیٹی ء ہمے دہ ایس نفران ء کہ آپہ اشتاپی
گوں وتی لوگ بانکاں دیدم پہ واشنگٹن رھاڈگ بوتگ انت۔ آ امریکا ء ابید فرانس،

برطانیہ، اٹلی، اسپین و ترکی و ہم رونت تنکہ زانگ بہ بیت کہ سے سال انت شادی
کور و ہور پرچی و نہ بوہگ و انت۔

چاؤش و اشارہ کنگ و ڈکال جہاں پدا چاپ جت و کوکار
کت:

عالمی بنک..... زندگی بات

آئی ایم ایف..... زندگی بات

نی یاروک پک و سر پد بوت کہ چاپ و بے پکاریں نعرہ جنگ اد و مردمانی عادت
انت، ہمیشکا آئی و بدنہ برت و دیمتر و گشت وے:

مزنیں ولجہ شے غمانی چنکد شریدار انت، اے بابت و بس ہمکہ گشگ
بس انت کہ آئی و شے غماں کم کنگ، دلاں وش کنگ و شمارا انٹرنٹین
(Entertain) کنگ و ہاتر احکم داتنگ کہ بلوچی و وش گٹ و ساز گرد و آرگ
مُج کنگ بہ بنت، تنکہ اد و شپ روج ساز زمیل، ناچ صحبت و سوت و غزل و
محفل و چوگان بہ بیت و مہلوک و تی غم گریستاں چہ بے ترانگ بہ بیت، پے
ہاتر و من سبز ساگی، استاد ستار، نور محمد نورل، عزیز بلوچ و ایدگہ نامی و شرشریں
ازم گر لوٹا بیٹنگ انت و شے تحصیل دار و ڈی سی ہمے برنامہ و رد بند و گلایش
انت۔

زنبیل کش و اشارہ کنگ و ڈکال جہاں پدا چاپ جت و کوکار
کت:

سبز ساگی..... زندگی بات

استاد ستار..... زندگی بات

نی یاروک و ہوڈیں مردمانی چاپ و جا کانی کمار نہ کت، و وتی گشتانک

ء جاری داران ء گشت ئے:

مزنیں ولجہ ء پہ شادگہ یک مھر بانی یے اے کنگ کہ شے کفن کفارت ء
 بست بند کنگ ء ہاتر ء مردگ شود، کفن دوج ء قبر جن سرکار ء نیمگ ء چہ دم
 داتگ أنت کہ منی گشتانک ء رند کیمرہ آنی دیما گوں شاپچاروکی کنانینگ بیت۔ اش
 ء ابید ما گوں وت گیرے تاکا کفن، گیرے گلاب آپ ء بوتل، گیرے صابون،
 کافور ء سوچن بندیک یادرتگ أنت کہ گشتانک ء رند شے یک کماشے ء دست ء
 دیگ بنت۔ اے رد ء مزنیں ولجہ ء کلیس سرکاری عمالان ء سخت ہدایت کنگ کہ او
 ء ہر یک مردگے ء گوں مزن عزت شرف شودگ ثواب کنگ ء کل کنگ بہ بیت۔
 زنبیل کش ء اشارہ کنگ ء گوں صوری ڈکال جتاں چاپ جت

ء کوکارکت:

مردگ شود.....زندگ بات

ستارایدیسی.....زندگ بات

یاروک ء اے هوڈی ء ہم کمار نہ کت ء گشتانک دیان ء گشت ئے:

مزنیں ولجہ ء دگہ یک مھر بانی یے اے کنگ کہ حور باران ء اللہ ء رحمت
 ء ہاتر ء نماز استقا ادا کنگ ء حکم داتگ۔ ولجہ ء کشنگ کہ کم چہ کم پنچ صد سچا ء
 پگانیں مسلمان گوں سرکاری ہرچ درچ ء ادا آرگ بہ بنت سینکہ آ گوں سچائیں
 نیت ء پگانیں ایمان ء نماز بوان أنت ء دعا بہ لوئنت۔

مزنیں ولجہ ء حکم سر بہتان انت، البت مشکل اش انت کہ پنچ صد وتی
 جاگہ ء مارا سے روج انت کہ شوہاز کنگائیں بلے مارا انگت پنچ سچائیں مسلمان ہم
 دست نہ کچنگ۔ البت مانا امیت نیاں، پگا ء سچائیں مسلمانانی شوہاز جاری انت،
 مارا سدکیں کہ سچا ء پگانیں مسلمان ام ء کابنت، ولجہ خدا رحم کت ء حور

گواریت۔

زنبیل کش ء اشارہ گنگ ء ڈکال جتاں یک وارے پدا چاپ
جت ء کوکارکت:

سچائیں مسلمان ..... زندگی بات
پکائیں مسلمان ..... زندگی بات

یاروک ء اے بریں بچکند ات ء وتی گشتانک ء ایڈول جاری
داشت:

مزنیں واجہ ء اگاں چہ نہ من اتنگ، بلے ما یک دگہ بست بندھم گنگ۔ ما
زانیں کہ هور ء گوارگ نہ گوارگ اللہ ء امر انت نیمون توری هرچی بہ بیت،
پہیشکہ مے ارادہ انت کہ ماتان سین ء ملک ء چہ پنگائیں بزاں کلاسیکل راگ ء
یک کشندہ یے ء چاہہار ایران ء چہ بلوچی ء نامی ایں سازگر استاد غلام رسول
دینارزئی ء ادء بہ لوٹائیں، تنکہ آراگ میگہ ملہار ء کمالاں پیش بدار انت، اے وڑ
ء اگاں هورمہ گواریت ہم، کم چہ کم شامہور ء راگ ء و گوش دار ات ء وتی هوشائیں
زرد ء غم جتیں بالاد ء و شنود کن ات۔

چاوش ء اشارہ گنگ ء ڈکال جتاں گوں جوش ء جم چاپ
جت ء کوکارکت:

استاد تان سین ..... زندگی بات

استاد غلام رسول ..... زندگی بات

یاروک چہ ڈکال جتانی جوش ء جم ء سک وش بوت، آئی ء راگ درباری
ء تہا شہکار گے جت، مالکونس ء تہا کند ات ء پدا ملہار ء تہا وتی گشتانک ء جاری
داران ء گشت ء:

مزنیں واجبہ، ڈکال ء سبب ء شے مال ء زوال بوہگ ء ہم سک پردہ
انت، بلے واجبہ ء کشگ انت کہ سر سلامت مال بسیار۔

مزنیں واجبہ ء حکم ء پدا مئے سرکاری کار دار شمئے ہمے زوال بوتگیں پس،
میش ء اشترانی حساب داد ء جن انت ء سرکار ء دیما پیش کن انت، جی ء کہ
مزنیں واجبہ ء حکم داتگ کہ دیم ء مزنیں اسید ء وهدے چہ سعودی عرب ء قربانی ء
گوشت سر بنت گڑا ہمے گوشت ادغان مہا جران ء دیگ مہ بنت بلکہ شمارا شے ہمے
زوال بوتگیں مال ء عوض ء دیگ بہ بنت۔ من ء سدک انت کہ دیم ء اسید ء شامہمکہ
گوشت ور ات ء تباہگ کن ات کہ وتی حیاتی ء دمبار ء گوشت ء نام ء ہم نہ گر
ات۔

نی بید چہ چاؤش ء اشارہ کنگ ء ڈکال جتاں تاں دیر چاپ
جت ء کوکار کت:

مزنیں اسید..... زندگی بات

سعودی عرب..... زندگی بات

یاروک ڈکال جتانی جوش ء جم ء چہ سک بازوش بوت ء گشت ئے:
وتی گشتانک ء گڈسراء من شمارا چہ مزنیں واجبہ ء نیمگ ء لھتے وشیں ہال ء
مستاگ دیگ لوٹاں، بلے دست بندی اش انت کہ ہبرانی نیام ء چاپ جنگ ء نعرہ
بازی مہ کن ات۔ آوشیں ہال اش انت:

☆..... مزنیں واجبہ ء حکم ء پدا سرکار ء شے شادی کور ء آفت زدگ قرار

داتگ، بزاں سرکار چہ شامہج وڑیں ٹیکس، بھنگ ء مالیانہ نہ

گپت، ہمے ڈول زرگیں تقاوی وام بدل ہم تاں وشیں

وهداں مہتل بنت۔ البت رشوت، لب لالچ ء سراء چو کہ سرکار

ء طح وڑس اختیار نیست، پمیشکا آ شمارا هرچ هال ء دگ
کنت۔

☆..... چه همسا یگیس پنچ دریاهاں ما یک دریا یے په ده سال ء لیز
(Lease) کنس زورس، تنکه آئی ء آپ پاپ لائن ء
ذریعہ شادی کور ء آرگ به بیت۔

☆..... دیم ء سال ء میرانی ڈیم هتمأ بزاں هرچ هال ء اڈکنگ ء سرجم
جم کنگ بیت، بلے اشی ء نام میرانی ڈیم ء بدل ء غریبانی ڈیم
ایر کنگ بیت۔

☆..... سیندک منصوبہ دیم ء سال ء شمنے دست ء دگ بیت، تنکه شما
وت چه آئی ء طلا ء ایدگه معدن به کش ات ء وت ء وشهال
ء وتی ژندس بالاد ء وشنود به کن ات۔

☆..... نی ماشادی کور ء نا و بمب تراکنیس ء نیکه دگر ء وتی بمباں اد ء
تراکنگ ء اجازت دئس۔

☆..... سرکار ء فیصلہ کنگ که په یک سالے ء چه شادی کور ء کوسٹ گارڈ،
کشم، لیوز ء ایدگه کلس ایجنسز کشگ ء لائن حاضر کنگ بنت
تنکه شما سارتس گنے کش ات به کن ات، بزاں په یک سالے
ء هرچی که شمنے دل به کش ایت به کن ات، کس شمنے لمپاں
هم نه گپت، البت همے شپوکی نوبتانی تهامے ڈولیس غریبان ء
بیهال مه کن ات۔

☆..... مزنس ولجه ء حکم داتگ که دیم ء گچین کاریانی وهد ء شادی کور ء
ڈکال جتان ء یک قومی ء دو صوبانی سیٹ دگ به بنت۔

سرکار ہمے سیں مردمان ء و تی کرامات ء وسیلہ ء سو بین
 کنت۔ مارا امیت انت کہ شمنے اے نمائندگ قومی لٹ پل ء
 چہ نا ایوک ء و تی لاگری ء علاج ء کن انت بلکہ شمنے نفس ء
 تاوان ء ہم پورا کن انت۔

☆..... چہ مزنیں ولجہ ء نیمگ ء پہ شما گڈی مستاگ اش انت کہ چہ دیم
 ء سال ء بگر گنجیں گوادر ء دیمی زر ء پدی زر ہر دو شمنیگ
 انت، ہمے پیم سرگیں پسنی ء ہزار نازیں اور ماڑہ ء بدن ہم
 شے دست ء دیگ بنت۔ و تی دل ء منیل ء ماہیگ بہ کش
 ات، و شیں مولم ء زری کوشانی لذت ء بہ رگر ات، یکدار،
 لالچ ء بوجیگاں سوار بہ ات، دریا ء اوژناگ بہ کن ات ء
 تیاب دپ ء آلیٹ بور ات ء من باتھ بہ کن ات، اللہ شمنے
 پشت پناہ! انچو کہ یاروک ء گشتانک هل ات، ڈکال جت
 پادا تک اوشتانت ء گوں مزن جوش جم ء لگ اتنت سٹ دور
 ء کوکار ء جگا ء، اشاں گوں زندگ بات ء مردگ بات ء
 کوکاراں ملک انچو پہ سرزرت کہ من چہ واب ء بست کت۔
 گنداں من ء ہیدے ء سٹ اتگ ء یاروک ء شیر کنیں گال ء
 من وسلوائی گیانی ابید ہم گش ء من چو ڈکال جتاں سک
 گونگ ء جتہیگاں۔

فتو پیداک انت

نی حالت اش انت کہ اے دعاکم گیش ہر کسی دپ ء انت کہ

مردے زغیب آید و کارے بکند

چی ء کہ اے چورائیں ملک چوغریب ء جنیں زھگ ء ہر کسی نشار انت، بزاں اش
ء راہر ہما شتا ء وتی زور ء قدرت ء کچ ء پہ گیگ ء گور پل اتگ ء وتی ہوس ء
دیناں داتگ۔ غلام محمد ء ڈولیس یک عاجز ء مردگے ء بگرتاں نواز شریف ء ہمیں
بے زانش ء آسن چوپیں باپاری یے ء وتی وتی بارگ ء وتی وتی رنگ ء اش ء
ہنڈال گوتگ انت۔

دومی نیمگ ء گنگد ام ء پس گونگیں مہلوک ہمک حکمران ء آہگ ء گل ء
بال بوتگ ء پہ آیوکیں بھارگاہ ء امیت ء نشگ ء ڈڑو ڈڑو کتگ، آئی ء کلپیں
حاکمانی دروگیں قولانی پدا ایتانی انگلیں قلات مک کتگ، بلے ہمک برہمے ٹوہیں
قلاں چوریک ء جمپ ء لمب اتگ انت۔

ملک ء حاکمانی تہا سیاسی لیڈر فوجی جرنل سرکاری واز دار، جاگیر دار ء
نواب سردار بزاں ہر رنگ ء طالع آزما ء بازگیر گون بوتگ انت۔ البت اے کل
ایلیٹ (Elite) بوتگ انت، بزاں چریشاں کیے ہم اوسی مردم نہ بوتگ۔

گوسکیں نیم کرن ء نیام ء ہمے حاکمانی کلپی، لٹ پل، ظلم جبر، طالع
آزمائی ء بازگیری ء آسر ء ملک دوونڈ بوتگ ء ہمے چند کہ متگ، حاکم اش ء ہم
پرشت پروش کنگ ء گلایش انت۔ کمال اش انت کہ ملک ء عاقبت ء ہمے

سیاھیں بھت ۽ سئیل کنگ ۽ ہاتر ۽ دور گندے پکار نہ انت ۽ نیکہ پہ ہمے جاورانی
سر پد بوہگ ۽ افلاطونی عقل ۽ زانٹے پکار انت۔ ہر چیزے زند ظاہر ۽ گندگ
بیگ ۽ انت ہمے سبب انت کہ ہر کس ۽ بگند گش ۽ زانا چہ ملک ۽ سروکاں ہا
امیت انت ۽ اے دعا ۽ لوٹوک انت کہ

مردے زغیب آید و کارے بکند

بلے ہبر پاد کنیت کہ چہ دراں غیب ۽ آیوکیں ہمے مرد کئے انت کہ نامرادیں مہلوک
آئی ۽ رہچار انت، آخر ہمے بامرد کئے انت کہ مہلوک پہ آئی ۽ آہگ ۽ وشیاہی
قدیل روک بہ کنت، چہ گل ۽ بال بہ بیت ۽ پہ گڈی بر ۽ ایتانی یک انچیں مہمکیں
فلاتے مک بہ کنت کہ آئی ۽ ہج وڈیں ہار ۽ ہروپ ۽ زمین پختہ ۽ دور دات مہ
کنت۔

اے رد ۽ من باز فکر کنگ، باز بیچار کنگ ۽ قول ۽ بلوچاں کتاب کنگ
کنگ، ماسگ بستگ، پال جنگ، بزاں ہر ڈول جھد کنگ کہ بزاناں ہمے نجات
دیوک کئے انت۔ پیسہ ۽ و بس گمانے بوتگ، بلے نی من ۽ کم کم ۽ سدک بیان
انت کہ ہما کہ پرانی ۽ مہلوک و دار یگ انت، گوں روکیں چراگان آئی ۽ رہچار
انت، آہمے فتو انت کہ پیداک انت۔

شمارا بلکن باور مہ بیت، بلے اے راستی یے کہ ہمے راستی ۽ زانگ ۽ ہاتر
۽ من تن تن عابد آسکانی ۽ و شھندیں شاعری ۽ سبکیں کتاب ”ہمے شو میں شانزده“ ۽
شے رگام ۽ سیں گران ۽ سنگینیں کتاب بزاں عہد ۽ سیاہیں کفن، شپ روچ شپ
۽ رزن ۽ قہریں نیت ہم و تنگ انت ۽ اے کلیں کتاباں ہم من ۽ ہمے یکیں اشارہ
دانگ کہ

فتو پیداک انت

من اگن چه کپوٹر ء انٹرنیٹ ء کراماتاں انکس زانتکار نیاں، بلے پدا هم
من ملک ء هستیں جاور یک پہ یک ء یک کپوٹرے ء فیڈ کت انت ء چرائی ء
سرسوجی پسہ یے لوٹ ات۔ شمارا بلکن باور مہ کت، بلے راستی اش انت کہ کپوٹر ء
هم من ء همے اشارہ داتگ کہ

فتو پیداک انت

بلے دل انگت نہ منگ ء ات، چچی ء کہ ملک ء بابت ء انکس مزنیں
ہبرے کنگ گران انت، ہمیشکا من چو ایتا بھ بچن ء ٹیلی وژن پروگرام ”کون بنے
گا کروڑ پتی“ ء وتی لائف لائن کارمرزکت ء ملک ء عاقبت ء سرشون ء ٹیلی فون ء
سرء گوں وتی جھل ء سنگت ء مھر باناں گپ تران کت:

اکبر بارکزئی ء علی رئیس (لندن)، خیر محمد رئیس ء صالح بلوچ
(ناروے)، گز ابیک رئیس ء تاج محمد بریسی (سوڈن)،
ملک طوقی (امریکا)، اسماعیل ممتاز (بحرین)، عبدالصمد امیری
ء صدیق آزاد (امارات)، جمیم فرد اشرف سر بازی ء غلام
رسول دینارزئی (ایران)، شوہاز بلوچ (مسقط)، نعمت گچکی،
حکیم بلوچ، واحد بندگی (کوسٹہ)، جی آر ملا، غلام فاروق،
لعل بخش رند ء یوسف نسکندی (کراچی)

اگن چه منی مز پگھار ء یک مزنیں بھرے همے ٹیلی فونانی دیناں شت، بلے سٹک
باور کن ات کہ اے کلیں سنگتانی گیاں گوش دارگ ء رند من ء همے اشارہ رست کہ

فتو پیداک انت

بلے انکس معتبریں شاہدانی اشارہانی ابید هم گش ء دل انگت هم جم نہ
ات، ہمیشکا من کشف القبور ء مراقبہ کت ء همے جاور حال ء بابت ء لھتے جت

مکانی راجی سروک ء سنکٹاں گوں روحانی رابطہ کت۔ اشانی تہا بابائے بلوچستان میر
 غوث بخش بزنجو، شاعر استمان میر گل خان نصیر، شیر بلوچستان میر شیر و مری، بابائے
 بلوچی سید ظہور شاہ ہاشمی، نگد کار بلوچی کریم دشتی، قلندر استمان انکل قادر مطاہر،
 دلبر مکران میر عیسیٰ قومی ء دگہ لھتے دانا ء مینا نین سنگت ء زانکار گوں اتنت کہ من
 گوں آھاں گپ تران کت۔ شمارا بلکن باور نہ بیت، بلے تھلیں راستی اش انت
 کہ ہمے کلیں خلد آشیان ء بخت مکانیاں ہم من ء ہمے اشارہ دات کہ

فتو پیداک انت

من آماں کہ چہ ہبر ء آنکس لیس پلپس ء شام شزار بوتگ ءے ءنی
 زانگ لوٹ ءے کہ آخر ہمے فتو کئے انت کہ پیداک انت۔ شرفداریں وانوکاں،
 من ء پھل کن ات کہ من شمارا ہمے بخت ء پسہ ء دات نہ کناں، چچی ء کہ من اگاں
 تچک ء تچک بہ گشاں کہ فتو کئے انت گڑا مئے لہز انک ء جنزل ضیاء بد برانت ء
 مفت خدامنی سر ء گر غضب بنت کہ من ادب ء تہا بے ادبی کناں، پمشکا وتی ساہ ء
 ترس ء من وت پسہ دیگ ء بدل ء ماں کراچی ء مزنیں ہوا لتاک ”دن“ ء چاپ
 بوتگیں یک بمب تراکیں ہالے شے ہزمت ء پیش کناں تیکہ اشی ء شاموت بوان
 ات ءوتی شمشادیں بالاد ء وشنود بہ کن ات، ہمے حال اے وڑ انت:

کراچی (این پی پی) ہیجڑوں نے ملکی سیاست میں آنے کا
 فیصلہ کر لیا، سندھ بھر سے ہیجڑوں کے وفود کی کراچی آمد۔
 کراچی میں ہونے والے بلدیاتی الیکشن میں نمائندے
 کھڑے کرنے کے لئے غور و خوض، باخبر ذرائع کے مطابق
 کراچی کے ہیجڑوں کے جگت گرو نازلی کی صدارت میں
 سندھ بھر کے ہیجڑوں کا ایک اجلاس لائسنز ایریا میں منعقد ہوا۔

جس میں اس بات کا فیصلہ کیا گیا کہ بلدیاتی انتخابات میں
 ہجڑوں کو بھی کھڑا کیا جائے گا۔ ذرائع کے مطابق انتخابات
 میں حصہ لینے والے ہجڑے مردانہ ناموں سے ایکشن میں
 حصہ لیں گے۔ اجلاس میں ہجڑوں کو مختلف قسم کی ذمہ داریاں
 بھی سونپی گئیں جن میں ہجڑوں کے ناموں کو ووٹرز لسٹ میں
 یقینی بنانا، ہجڑوں کے لئے شناختی کارڈ کے اجراء کے لئے
 کاغذات تیار کرنا، امیدواروں کے لئے ایکشن فنڈ اکٹھا کرنا
 اور دیگر امور شامل ہیں۔ ذرائع کے مطابق ہجڑوں نے اس
 اقدام کا فیصلہ اپنے مستقبل کو محفوظ بنانے کے لئے کیا ہے
 تاکہ ان کے اپنے نمائندے منتخب ہو کر ہجڑوں کی فلاح بہبود
 کے لئے مناسب اقدامات کر سکیں۔ ذرائع کے مطابق بھی ان
 تمام کاروائیوں کو خفیہ رکھنے کا فیصلہ کیا گیا ہے، لیکن ضروری
 امور نمٹانے کے بعد بہت جلد کھلے عام سیاست میں حصہ لینے
 کا اعلان کر دیا جائے گا۔

نی نقل کفر کفر نباشد ء دور ساعت چه شے گلے دیم ء اشی ء بلوچی لہز انک اے وڑ

انت:

بگا ہاں ملکی سیاست ء ایرر چک ء (تمردیں) فیصلہ کنگ، چه
 تیوگیں سندھ ء بگا ہانی رمب رمب ء (ڈول جنان، چاپ
 جناں ء ناچ کناں) دیم پہ کراچی آہگ۔ کراچی ء بیوکیں
 بلدیاتی گچین کاریانی تھا بھر زورگ ء ید ء چار بیچار۔
 زانتکاریں وسیہانی رد ء کراچی ء بگا ہانی جگت گرو بزاں

(ناز بدن، ناز اداؤ ناز روا جیں) نازلی ء ”گشان بانکی“ ء
تیوگیں سندھ ء بگاہانی یک دیوانے ماں لائنز ایریا ء جم بوتگ
کہ آئی ء تھا اے (تمردیں) فیصلہ کنگ بوتگ کہ بلدیاتی گچین
کاریانی تھا (مردانی مقابلہ ء) نامرد اوشتارینگ بنت (البت)
گچین کاریانی تھا بھر زور وکیں نامرد گوں مردی ناماں بھر زور
آنت۔ دیوان ء (شیوار ء کلائیں) بگاہان ء بازیں ذمیواری
بہر کنگ بیگ آنت، چو کہ ووٹانی لڑ ء بگاہانی ناماں ہور کنگ،
آہانی شناسنا مہانی صدور ء ہاتر ء قبض کا گد سا جو کنگ۔
امتیوارانی واسطہ ایکشن فنڈ مچ کنگ ء ایدگہ کار مدار، کش
آنت بگاہاں اے (مردی) فیصلہ وتی عاقبت ء مہکم کنگ ء
رکھینگ ء ہاتر ء کنگ تنکہ آہانی وتی نمائندہ گچین بہ بنت ء
آہانی گہتری ء واسطہ جوانیں گام گچ زورگ بہ بنت۔ کش
آنت اے کلیں کاروائیاں ء پاشک نہ کنگ ء فیصلہ بوتگ، بلے
آہیں ہرانی کیشنگ ء رند زوت پدرا نیں رنگ ء سیاست ء
تھا بھر زورگ ء جار جنگ بیت۔

دلگوش:

تاں اے حد ء روتا ک دن ء ہال انت، چد ء دیمترنی ٹائمر ء
خاصیں نمائندہ شتل چگردی ء رپورٹے شے ہرمت ء حاضر
انت۔ چگردی کش ایت کہ سیاسی پڑ ء سیسی جنس ء ایرر چک ء
اعلان ء این جی اوز سک وش بیگ انت، پاکستان این جی اوز
فیڈریشن ء یک پالیسی بیانے ء تھا کشگ بیگ کہ ملک ء
واریں مہلوک ء حاکمی کنوکیں کلیں طبقہ کہ آہانی تھا اولی ء

دومی جنس گون اُنت چکاستگ ء چارتگ اُنت، اے کل بے
 سوب بیتگ اُنت، ہمیشکانی بایدریس ملک ء حاکمی سیسی جنس ء
 دستاں دیگ بہ بیت۔ فیڈریشن ء آیوکیس گچین کاریانی تھا سیسی
 جنس ء امیتوارانی ووٹی، مالی ء اخلاقی کمک ء بے شرطیں
 اعلان کنگ۔

دومی نیمگ ء ملک ء دینی گلاں سیاست ء تھا سیسی
 جنس ء آہگ ء قیامت ء نشانی قرار داتگ۔ آھاں کشتگ کہ
 اے ملک ء رانزور ء رُزوا کنگ ء یک جہودی پندلے کہ اشی
 ء تھا امریکی سھر پوست ء ہندوستانی بقال ہم گون اُنت۔
 آھاں کشتگ کہ اسلامی چاگرد ء سیسی جنس ء ہج گنجائش
 نیست۔ اے اگاں وتی عاقبت ء ہیر ء لوٹت گڑا بایدریس وتی
 جامگاں چہ ڈن درمیانت نکونان اشان ء چو نواز شریف ء
 سعودی عرب ء شیخان ء بدل ء افغانستان ء طالبان ء دست
 ء دیگ بیت۔

آیمگ ء عالمی سطح ء اے حال ء پدرائی ء مزین
 وشی ء شاکامی درشان کنگ بوتگ۔ یورپ ء امریکا ء جھ
 مندیں ہم جنس پرستانی کم گیش کلیس انجمن ء کلباں پاکستان ء
 سیسی جنسان ء وتی سرجم، برجم ء پردہ دیس کمک ء مدت ء
 سدکی داتگ۔ آھاں کشتگ کہ آوتی پاکستانی ہم درورانی
 سوب مندی ء ہاترا مزین ء چہ مستریں قربانی دیگ ء ہج چک
 پد نہ بنت، جی ء کہ اشانی سوین بیگ ء چہ اقوام متحدہ ء

ایدگہ عالمی ادارہ ہانی تہا تاریخ ۽ تہا اولی بر ۽ سیسی جنس ۽
نمائندگی رس ایت۔

شکل چگردی ۽ راچہ معتبر تریں وسیلہاں ہال رستگ
کہ وزارت خارجہ ۽ اعلیٰ سطح ۽ یک کمیٹی یے جوڑ کنگ تنکہ آ
اے ہبر ۽ جائزہ ۽ بہ گپت کہ ملک ۽ حاکی سیسی جنس ۽ دست ۽
کپگ ۽ رند ملک ۽ خارجہ پالیسی ۽ عالمی پروٹوکول ۽ سر ۽ اشی ۽
چوں چونیں اثر کپ انت۔ کمیٹی اے ہبر ۽ ہم جائزہ گپت کہ
چہ اے گل بدنانی آہگ ۽ مسلمان مکانی گوما مئے ملک ۽
تعلقہ اریانی سر ۽ چتوریں اثر کپت خاص کن عرب، اریانی ۽
اوغانی مہلوک ۽۔

اشی ۽ ابید پروٹوکول ۽ رد ۽ ہم یک کمیٹی یے جوڑ
کنگ بوتگ تنکہ قومی سرودکانی قبرانی سر ۽ پل ایر کنگ ۽ فاتحہ
وانگ، سلامی ۽ گارڈ آف ہانر ۽ ڈولیس دودانی سر ۽ چار بیچار
کنگ بہ بیت کہ اے چتور کنگ بنت، ہمے پیم وزارت
اطلاعات اے ہبر ۽ فیصلہ ۽ کنت کہ ٹی وی، ریڈیو ۽ ہواالتا کانی
تہا سرکاری ہالاں شنگ کنگ ۽ وھد ۽ سیسی جنس ۽ را واجہ
گشگ بیت یا بانک۔

من انگت 3 یا 4 جنوری ۽ کراچی ۽ روتا ک دن ۽ تہا چاپ بوتگیں ہمے
ہال ۽ بابت ۽ وتی نبشٹانک سرجم نہ کنگ ات کہ مروچی، بزاں 15 جنوری ۽
روتا ک جنگ کراچی ۽ چاپ بوتگیں دگہ یک بمب تراکیں ہالے ۽ من ۽ گزینت،
چو کہ اے ہال ۽ ہم گرنچی ہم گوں مئے بن گپ ۽ انت، ہمیشکا لوٹاں اشی ۽ ہم

شمے ہزومت ء پیش بہ کنناں، سکنہ شماندہوت اندازہ جت بہ کن نئے کہ ملتا ہئی ء
گلش انت کہ قیامت نزیک انت، حال اے وڑ انت:

نئی دہلی (ریڈیو رپورٹ)، بھارت میں بھجوروں نے اعلان کیا ہے کہ وہ ایک قومی سیاسی جماعت تشکیل دے رہے ہیں۔ بی بی سی کے مطابق یہ اعلان ریاست مدھیہ پردیش کی ریاستی اسمبلی میں تیسری جنس سے تعلق رکھنے والے واحد منتخب رکن اسمبلی شبنم آنٹی نے کیا ہے۔ بی بی سی کے مطابق بھارت میں بھجوروں کی آبادی تقریباً 9 لاکھ ہے۔

اشی ء بلوچی رجا تک دور ساعت چہ شمشے گلیمس دیم ء اے وڑ انت:

ماں ہندوستان ء بگاھاں (گوں ڈول، چاپ ء ناچ صحبت ء) جارنگ کہ ایک قومی سیاسی گلے جوڑکنگی انت۔ بی بی سی ء حال دانگ کہ اے جار ریاست مدھیہ پردیش ء ریاستی اسمبلی ء کچین بوتلمیں سیمی جنس ء یکتائیں باسک شبنم آنٹی ء جنگ۔ بی بی سی گشیت کہ ماں ہندوستان ء بگاھانی آبادی اٹکل 9 لکھ انت۔

ماں جنگ کراچی ء شنگ بوتلمیں اے حال ء دانگ ء رندنی کولواہ نامنمر ء چاپ بوتلمیں شتل چگردی ء وشتا میں رپورٹ ء ہم بوان ات کہ دلگوش کرزیت:

ہواکارانی اے جت ء پسہ ء کہ ہمے سیاسی گل ء منشور چے بیت شربت گوتلمیں شبنم آنٹی ء درامینگ کہ آئی ء سیاسی گل ء منشور یک نکاتی منشورے بیت، بزاں انچیں عملی گام زورگ کہ ہندوستان ء تہے سیمی جنس ء آبادی چوبالی مدگ ء کیش بہ بیت۔ آئی ء گشنگ کہ اشی ء سیت دوسری انت۔ یکے

پارلمان ۽ تہا مئے شمار ۽ زور گیش بیت ۽ دومی ہندوستان ۽ پُر
 ہتریں آبادی کنٹرول کنگ بیت۔ دُرگوشیں آنٹی ۽ گشگ
 انت کہ آبادی ۽ مقابلہ ۽ اد ۽ وردن ۽ اید کہ قدرتی وسیلہ سک
 باز کم انت، اگاں بے لگائیں آبادی کنٹرول کنگ نہ بوت گڑا
 آیوکیں دہ سالانی تہا مردم مردم ۽ وارت، ہمیشکا انسانی آبادی
 ۽ کم کنگ ہوردری انت ۽ مئے نز ۽ ہندوستان ۽ آبادی ۽ را
 دارگ ۽ اثر مند تریں رہند سیمی جنس ۽ آبادی ۽ بیسے نا بیسے
 وڈینک انت۔

خارجہ پالیسی ۽ بابت ۽ جست کنگیں یک سوالے ۽ پوسہ ۽ پیاز دروشمیں
 شبنم آنٹی ۽ گشگ کہ بگا کدی ہم جنگ نہ کن انت جی ۽ کہ جنگ کنگ مردانی کار
 انت، ہمیشکا اگاں مئے پارٹی ۽ حاکی رست گڑا ما چین ۽ پاکستان ۽ ہمرائی ۽ وتی
 کلیں ہمسایگ ۽ درہمسایگاں گوں ایمنی، مھر ۽ دوستی ۽ دائمی قول قرار کنیں۔ ما
 گوں پاکستان ۽ کشمیر، سیاچن ۽ کارگل ۽ ہمیں سرزوال ۽ زر زوالیں جھیرہاں
 گوں ناچ صحبت، چاپ نازینک ۽ ڈول ٹمبک ۽ گیشینیں۔

اے جست ۽ پوسہ ۽ کہ گڑا ہندوستان ۽ ہور دیا نئیں فوج ۽ چون کن ۽،
 جور جو ابیں آنٹی ۽ بچکندان ۽ درائینگ کہ مارا وتی فوج چوتی دیدگاں دوست
 انت، ہمیشکا ما وتی فوج ۽ ہر یک سپاہیگ ۽ افسرے ۽ را مردی ختم کنگ ۽ سوچن
 جنیں ۽ وتی پارٹی ۽ ہور کنیں۔ ایڈول۔

نہ رہے بانس نہ بچے بانسری

شئل چگردی وتی رپورٹ ۽ تہا دیمتر ۽ گش ایت کہ کراچی ۽ وش نیادانی
 جگت گرونازی ۽ دیم داتلیں یک کلوہے ۽ تہا شبنم آنٹی ۽ را مدہیہ پردیش اسبلی ۽
 باسک گچین بوہگ ۽ سر ۽ مبارکی داتگ۔ وتی ہمے کلوہ ۽ تہا نازگل ۽ ناز بوہیں نازی

ء گوں شبنم آئی ء وئی ہمدل ء ہم سگی درشان کنان ء آئی ء راسد کی داتگ کہ
پاکستان ء وش نیاد وئی ہندوستان ء ہم جنسانی ہمک نیکی بدی ء بدیل ء ہمراہ
انت۔

شکل چگردی ء چہ بی بی سی ء سیرین ء شنگ بوتلیں یک تجزیاتی رپورٹے
ء سرشون ء کشتگ کہ سیاسی پڑ ء سیسی جنس ء ایرر چک ء سبب ء یک دومی ء ازلی
دشمن بزاں پاکستان ء ہندوستان ء نیام ء یک دچسپیں مقابلہ یے بتلیج بوتگ، اشی ء
چہ پیر ء جاور ہال اے وڑ انت کہ

اگاں ہندوستان ء آزاتی گتگ

گڑا پاکستان ء ہم آزاتی گتگ

اگاں آزاتی ء وھد ء بقال ء سٹھاں لکھانی مسلمان کشتگ

انت

گڑا آزاتی ء وھد ء مسلماناں ہم لکھانی بقال ء سٹھ کشتگ

انت

اگاں ہندوستان ء گوں پاکستان ء جنگ کتگ

گڑا پاکستان ء ہم گوں ہندوستان ء جنگ کتگ

اگاں ہندوستان ء یک رندے پاکستان ء راپروش داتگ

گڑا پاکستان ء ہم یک برے ہندوستان ء دست ء پرروش

وارتگ

اگاں ہندوستان ء لیڈراں وئی دیم سیاہ کتگ

تہ پاکستان ء سروکاں ہم وئی دیم ناہیں کتگ

اگاں ہندوستان ء ترشول میزائیل اڈ کتگ

تہ پاکستان ء ہم عطف میزائیل بال داتگ

اگاں ہندوستان ء اگنی میزائیل تجربت کتگ

تہ پاکستان ء ہم غوری میزائیل چکا سنگ

اگن ہندوستان ء لیڈراں وتی قبر کو چنگ

تہ پاکستان ء سروکاں ہم وتی قبرتاں ہندیے رسینگ

اگاں ہندوستان ء ایٹمی ترا کے کتگ

تہ پاکستان ء ہم ایٹمی ترا کے کتگ

اگاں ہندوستان ء پوکی یے کتگ

تہ پاکستان ء ہم ہوڈی یے کتگ

بلے نی؟ نی اگاں باندا شبنم آنٹی ء حکومت حق ء دل وتی فوج ء راسوچن بہ جنت،

گشان سرء بہ دنت ء آہان وتی پارٹی ء ہور بہ کنت، گڑا پاکستان وتی فوج ء چون

کت؟

اشی ء سرء بایدیں ملک ء دانا سسا بہ کن انت۔

من وتی اے نبشتا نک گوں اے پیش گوئی یا پاترپ ء بنگیج کتگ ات کہ۔

فتو پیداک انت

بلے ہبرء ادء جنگ ء اودء کشگ ء نیام ء فتو ء گلیں نام کپت ء گار بوت۔ نی اگاں

چہ شرفداریں وانوک جوانی ء سرپد انت کہ فتو ء سرہال ء چہ منی مول مراد چے

بوتگ، بلے پدا ہم منی تزء دانکہ فتو ء جند ء ہجارجنگ مہ بیت ہبر سرجم نہ انت۔ فتو

ء ہجارجے ہاتر ء ہم الم انت کہ اشی ء پمن اے نازرکیں ہنکپ ء سرء نوشتہ کنگ

ء یک Safe Passage بزاں بے ہتریں راھے پچ کت ء دات، چی ء کہ

اگاں فتو بوتیں من بلوچی ء ضیاء الحقانی بیم ء پھبر اے نبشتا نک نوشتہ نہ کتگ ات

ء بلوچی لہزائیک چہ فتو ء نام ء زہر بوتگ ات، پمیشکا دلگوش کن ات ہمے بے

ہتریں راہ ء شونہی کنوکیں فتو ء ہجارجے:

کساں سی چل سال پیش منی گل مادی لین ء سے دور ساعت سک باز
 نامدار ء نامدپ ات انت۔ یکے دین محمد (دینوک) کہ گوں وتی وشیں قد، گلیں
 دروشم، آسکی چم، گیتیں رنگ، مزنیں ملگور ء وشیں رواج ء وتی مٹ وت ات۔
 دومی اسماعیل جان، کہ اگاں چہ گوں وتی مُشکی رنگ ء مسکینیں دروشم ء دینوک ء
 چپ ات، بلے وهدے آئی ء ناچ کت گڑا انچو مارگ بوت کش نئے زانا مور
 مرگے یا مروچی ایں مادھوری ڈکشٹ انت کہ ناچ ء ملکوئی نرتکانی ترنگ ء گار ء
 وت ء چہ بے وت انت۔ آ بے شک بلوچی ء ہندی ناچ ء مزن شیوار ء استادے
 ات۔

ہمے دینوک ء اسماعیل روج ء کجاشت انت ء چپی اش کت، من زاناں،
 بلے وهدے شپ کہ ورنابوت ء شمال ء بارکشاں پہ کوپ ء چائے ورگ ء وتی
 درائیں روج ء ژندی ء پروش دیگ ء ہاتر ء منی میتگ ء نوری ء ہوٹل ء اتک مچ
 بوت انت، گڑا اے ہر دو چونوک سمبھتگیں بانور ء ہوٹل ء اتک ء ہندی سوتانی
 ریکارڈنگ ء سر ء تاں شپ ء گڈی پاساں ناچ کت ء مھلوک اش گنوک ء انوش
 کت۔ من ء جوانی ء یاد انت کہ وهدے ناکوفیض محمد ء ”مشقط ء مہرک“ والا
 ریکاٹ اولی بر ء نوری ء ہوٹل ء اتک گڑا اسماعیل ء دینوک ء وتی دل گوں ڈگار ء
 مشت۔

بلے کش انت ہچی ہم دائمی نہ انت، ابید چہ خدائے ذات ء آئی ء مزن
 شانیں نام ء دگہ ہرچی کہ ہست مریت، زوال بیت ء پہ مدای گار بیت۔ دینوک
 ء اسماعیل ہم گار بوتنت، نوری ہم گار بوت ء نوری ء نامداریں ہوٹل ہم چہ ہست ء
 نیست بوت..... رہے نام اللہ کا۔

اشانی مرگ ء رند منی میتگ ء دگہ یک انچیں دور ساعتے ء سرچست کت
 کہ آئی ء ہم تاریخ ء شھ دگ ء چیدگے ایرکت، اشی ء نام ات فتو۔

فتو چو دینوک ء زبیا ء چو اسماعیل ء استادیں ناچوئے نہ ات، بلکہ اگاں
 بہ کشاں کہ آئی ء تہا دور ساعتی یک ہم صفتے نیست ات گڑا ر دنباں، بلے ہمے کلین
 نابو دیانی ابید ہم آئی ء تہا یک صفتے انچیں است ات کہ آچہ وتی در ستیں ہم جنساں
 گستا ء یکتا ات۔ آ صفت اش ات کہ آ تمر د ء نہ تر سے ات، آئی ء ہرچی کہ کت،
 بے ترس ء کت، ہرچی کہ گشگی ات، بے ترس ء گشت۔ کسی ء پروا ہی نیست
 ات۔

انچو ہم چو ہلو ہالو ء کے ء ہم گوں آئی ء چپ چو نہیں بھر کنگ ء ہمت نہ
 بوتگ، بلے وھدے آئی ء تشتے ثرند آپ کہ وارت گڑا شر شریں مردم چہ آئی ء
 ساھگ ء ہم دور جست انت۔

پیپلز پارٹی ء بنداتی روچاں فتو جیا لہانی بیرک دارات ء پارٹی ء جلسہ،
 جلوس ء پُرت پارتمانی تہا ہور ات، بلکہ بکش نمہ دار ء درانگا ز ات۔ رند تر ء ہم چہ
 آئی ء جوش ء جم ء اے اندازہ جنگ ہج مشکل نہ ات کہ فتو ء اگاں موہ دیگ بہ
 بیت تہ آ پارٹی ء تہا پہ وت جوانیں جاھے گپت کنت ء بازی ناں سو کیگ کنت، بلے
 مئے ملک ء فتواں کئے سگ ات کنت، کئے وتی مردی ء دیما فتوے ء بالادستی ء
 قبول کت کنت، ہمیشکا ہما بوت کہ عافلاں پیراری گشگ ات، بزاں گچین کاریانی
 تہا وھدے فتو ء اوشنگ ء اعلان کت تہ دیر نہ گوست کہ آئی ء خلاف پندل ء
 رہپکاریانی چیر زیریں عمل بنکج بوت انت ء ایڈول آئی ء را پارٹی ٹکٹ دیگ نہ
 بوت ء آ دلپروشی ء جاوے ء یک کنڈے ء شت ہوئڈ نشین بوت ء کے وھد رندیار
 ماریں بیلانی جنگیں فتو وھد ء مچ ء دھنزاں گار بوت۔

منی ہما گل مادی لین کہ لیاری ء کلین میٹگانی سرخیل ات، ہما میٹگ کہ
 مدام سیاست، راج داری، تعلیم ء لیب گوازی ء پڑاں چہ درستاں دیتر ات، مروچی
 آئی ء ورنابے روزگار، لیبی ڈالچار، راج نا تپاک ء میٹگ ء جند چہ کلاں نابو دتر

انت۔ ہونی ہمے گل مادی لین.....

☆..... موسیق ء استاد نذر محمد، ماما خیر محمد، شفیع ستار، فتح محمد نذر ء

صالح محمد ء میتگ

☆..... انٹرنیشنل فلبار عمر، آئی ء مستریں برات کپٹن نبی بخش،

استاد داد محمد، یوسف سینئر ء صالح محمد ء میتگ

☆..... لیاری ء مفتی اعظم ء انڈین نیشنل کانگریس ء باسک مولانا محمد

عثمان بلوچ، فیروز خان نون ء حکومت ء لیاری ء اولی وزیر

اسماعیل برہانی بلوچ ء چہ لیاری ء کے ڈی اے ء گورنگ

باڈی ء باسک ء نامداریں سیاست کار غلام محمد نور الدین ء

میتگ۔

☆..... جلا وطنیں اکبر پارکرزئی، جھ مندیں جی آر ملا، استاد ء

دانشوریں یوسف نسکنتی ء اے عاجز ء سچ مزانتیں بیگل ء

میتگ۔

ہو، منی ہمے میتگ ء فی حالت ایش انت کہ ماہانی باہ مارا آپ پہ ورگ ء
 نہ ریت ء اگاں کدی ہمے زند آپ بے گت ء گمان ء پما کنیت ء سر بیت گڑا بزاں
 چہ گڑ ء آپ ء سل تر ء بدتر انت، ہمے سبب انت کہ چشیں وهداں بے وسی ء
 آماچیں مہلوک ء فتو یاد کنیت، ء پہ حق یاد کنیت، جی ء کہ اے روچاں اگاں فتو
 زندگ ء لیڈر بوتیں تہ آئی ء صوبائی سرکار رزوا سرء بازار کنگ ات، آئی ء گوں
 وتی ہم جنسانی فوج ء ہور کیں مٹ ماں سرء، ڈول جنان، سوت کشان ء ناچ
 کنان ء گورنر ء ماڑی چاگرد کنگ ات ء لاٹ صاحب ء راپونز ء رسینگ ات۔

پیشکا یک انچیں وهدے ء کہ تاں دور دور ء مردیں لیڈر نہ گواہیت
 دل کشیت دریکیں چہ درنکیب ء فتوے بیایات ء لیاری ء مشکلاں آسان بہ کنات!

چہ مروچی ۲۱ سال رند

من ۽ یک کا گدے

Dr Dilwash Dasthi

Deam Faculty, Heritage Preservation
University of Makran, Kech

بزاں چہ مکران شھ دربر جاہ کچ ۽ میراث پھریزگ تہمیات ۽ کارمستر داکتر دلوش
دستی ۽ نیمگ ۽ سر بوت۔ اشی ۽ تہا نوشتہ ات کہ مکران یونی ورسی منی کلوننگ کنگ ۽
دلما نگ انت ۽ اے بابت ۽ آ منی رضا ۽ گرگ لوٹ انت۔

آھاں منی بالی گراب ۽ ٹکٹ ہم دیم داتگ ۽ دز بندی اش کنگ کہ من
فلاں روچ ۽ کچ ۽ سر بباں ۽ گوں داکتر دلوش ۽ گندیندے بہ کنناں۔

کا گد ۽ وانگ ۽ رند من تاں دیر زند ۽ گو سنگیں ماہ ۽ سال ۽ رو پتگیں بیل
۽ یارانی تہتال ۽ کپت ۽ ملور بوتان۔ اے وھدی منی عمر ہشتاد سال ۽ آ دیم ات ۽
اے کا گد ۽ بزانت اش ات کہ نی حق ۽ دل منی لڈگ روگ ۽ سرکاری چن لانچ
بیگ ۽ ات، حالانکہ من انگت ہم جت مکانی بیگ ۽ مہاڑ ۽ اتان۔

من اے ہال ء و سھیک ایتاں کہ دہ سال ساری بزاں سال
2011 میلادی ء ماں روس ء لینن ء اسالین ء کلوننگ کنگ بوتگ ء اے وھدی
روس ء یک چیر اندریں ہندے ء ہمے کودکیں لینن ء اسالین ء رارودینگ، وایننگ
ء سائینگ بیگ ء انت۔ روسیانی گشگ انت کہ امریکہ ء بالادستی ء سبب ء عالمی
سیاست ء طاقت ء شاہیم بے پارسنگ بوتگ، ہمیشکا ہمے وت سریں امریکی پیل ء
رادارگ ء ہاتر ء دنیا ء را یک دگہ اشتراکی انقلابے پکار انت۔

روسیاں وتی منصوبہ ء سوین کنگ ء فول پروف بزاں پگانیں بست بند
کنگ۔ یکے و آھاں سوشلزم ء نامرادی ء کلیں اسباب ء نیون یکجا کنگ ء کودکیں
لینن ء اسالین ء راداریتگ انت تنکہ فکری ء عملی رنگ ء ہمے ردی دمبار کنگ مہ
بنت۔ دومی پگائی روسیاں اے کنگ کہ آھاں گور باچوف ء کوشاریتگ ء آئی ء
باقیات ماں بحر اسود ء اوگارنگ انت، تنکہ دشمن آئی ء کلوننگ ء کت مہ کن انت۔

من اے ہال ء ہم سھیک ایتاں کہ ماں امریکہ ء چہ جان ایف کنیڈی ء
ہڈاں زرنگیں نمونہانی کلوننگ ء تجربہ بے سوب بوتگ، ہمیشکا آھاں پہ بے دل بل
کلنٹن ء کلوننگ کنگ ء اے وھدی کودکیں کلنٹن ء عمر نوکی پنچ سال انت۔ امریکی
سائنسداناں وتی منصوبہ ء سوب مندی ء ہاتر ء یک انچیں رپکے کنگ کہ نوکیں
کلنٹن ء جنین آدمانی تب مہ بیت، ہمیشکا امریکی اے ہبر ء جزم انت کہ باندا ت ء
آھانی صدر کلنٹن پہ لنڈری ء نام دپ نہ بیت۔

من اے ہال ء ہم جوانی ء سھیک ایتاں کہ ماں چین ء ماووزی تنگ ء
چواین لائی ء کلوننگ کنگیں کودک پہ مزن لاڑکی رُدگ، وانگ ء ورنابیک ء انت۔
چینیانی گشگ انت کہ دنیا ء تھا فساد ء بن ترمیم پسندیں روس ء سودواریں امریکہ
انت، ہمیشکا عالمی طاقت ء بے پارنگی ء شرکنگ ء ہاتر ء دنیا ء را پدا ماووزی تنگ

۽ فکری جنز ۽ چواین لائی ۽ سو گھیں سرو کی پکار انت۔

چیدیاں وتی ہمے کودکیں سروک چوروسی ۽ امریکیاں چیر نہ داتگ انت چی
۽ کہ چینی زھگ نو ددر صد یک ڈول ۽ ہم رنگ انت، ہمیشکا دشمن آھاں چو ہلو
ھا لو ۽ ہجایا ورت نہ کن انت ۽ پدا اے ہم گوشاں کپتگ کہ چیدیاں پگائی ۽ ہاتر ۽
ماؤ ۽ چواین لائی ۽ یکپارگی چار چار تاہ کلوننگ کتگ ۽ ملک ۽ چاریں کنڈاں یک
یک تاہ پہ رودینگ ۽ ایر کتگ۔

من تاں اے ہبر ۽ ہم سھیک اتاں کہ سال 2010 میلادی ۽ جرمنی ۽
دوار بودیاورنگیں نازی گل ۽ وتی منشور جاری کتگ۔ منشور ۽ تہا امریکی نیو ورلڈ
آرڈر ۽ مقابلہ ۽ نیونازی ورلڈ آرڈر ۽ لیکہ ۽ ایجنڈا شون دیگ بوتگ انت۔ اشی ۽ رود
۽ دنیا ۽ آبادی ۽ تہا بے کساس گیشی، بنی آدمی وسیہانی کم بودی ۽ ایدگہ کلیں مالی،
سیاسی ۽ انسانی جنجالانی علاج سہی جہانی جنگ سوج دیگ بوتگ ۽ ہمے بیم ناکیں
جنگ ۽ رائج کتگ، تاں سے چار سال ۽ جاری دارگ ۽ پہ خیر سلامت آسر کتگ ۽
ہاتر ۽ چہ ہٹلر ۽ کردار ۽ پدا کارگرگ ۽ فیصلہ کتگ بوتگ۔

من ۽ پہ شری یاد انت کہ چہ ہمے ہال ۽ شنگ بیگ ۽ واشنگٹن، لندن،
پیرس، تل ابیت ۽ یورپ ۽ ایدگہ بن جاہانی بن ۽ زمین چند ات۔ مزن مزنیں
شکالانی زھرگ آپ بوتنت۔ خاس اسرائیلی جہودانی واب انچو حرام بوت کہ گش
انت ملک ۽ دارو جاہاں واب گجیں درماں چٹ ہلاس بوتنت، ہمیشکا دنیا ۽
عاقلاں سساکت ۽ دیر نہ گوست امریکہ ۽ سی آئی اے، روس ۽ کے جی بی، برطانیہ
۽ میم پانزدہ، اسرائیل ۽ موساد، بھارت ۽ را ۽ ایدگہ بازیں ملکانی پونز ۽ گوشو ہما
لیبارٹری ۽ شوہاز ۽ جرمنی ۽ تل توکاں تالان بوتنت کہ چہ اود ۽ ہٹلر ۽ اشکر ۽ پراں
آئی ۽ کلوننگ ۽ کار بیگ ۽ ات۔

یک روچے اے ہال آخر شنگ بوت کہ اسرائیل ء یک ڈیٹھ اسکو اڈ
 بزاں و تکش ٹولی یے ء جرمنی ء ہمے تجربہ گاہ شت تباہ کت، ء ایڈول اشی ء گوں
 ہوری معصومیں ہٹلر ء کلوننگ ء نازیانی بیر گیری ء ارمان کل ناتمام ء اشکنڈ بوتنت۔
 اے ہال پہ تیوگیں جہان ء سلامتی ء ایمنی ء مستاگے بوت ابید چہ عرب
 ملاں کہ اود ء شامی قلات ء سرکاری ماژیانی سراونجانیں بیرک پتاگی ء دیم شکون
 کنگ بوتنت ء تاں سے روچ ء آنجہانی ہٹلر ء پُرس دارگ بوت۔

اگاں چہ عام مہلوک عربانی ہمے چپیں رُوش ء سر پد نہ بوت، بلے سسا
 کنوکیں عاقلان زانت کہ عرباں پہ کجام سوک ء ہٹلر ء پُرس داشتگ۔ بُندر ء ہٹلر
 عربانی گڈی امیت ات، عرب چہ گوسگیں نیم کرن ء بگرگوں اسرائیل ء دست
 پنجگ انت ء آھاں دو سے جنگانی تہا دیم شکونیں پرش وارنگ ء کین منجکائی
 کچنگ انت ء وتی مال، سر ء سر ڈگار بباداتگ انت، بلے جہودان ء ہج نکس اش
 دات نہ کنگ، ہمے سبب انت کہ آھانی نز ء اگاں کلوننگ ء وسیلہ ء دگہ یک
 ہٹلرے پیدا کنگ بوتیں گڑا آئی ء بلکن اسرائیل ء رانا بود بہ کتیں ء ایڈول عربانی
 جان چہ جہودان پہ مدامی بہ چٹ اتیں، بلے ارمان کہ چونہ بوت، چہی ء کہ جہود
 پیش کپت انت ء ہٹلر ء دومی آھگ ء امکان اش پہ مدیمی ختم کت۔

وسعتے پیدا کن اے صحرا کہ امشب در عمش

لشکر آہ من از دل خیمہ بروں می زند

من آشپ ماں چماں گوازینت، برے واب ء برے آگاہ، برے من
 گوں کودکیں کنیڈی ء بول ء گوازی کت ء برے گوں اُردکیں لینن ء سے گڈگی
 لئیب کت۔ برے بچار ٹونڈویں ماؤ گوں کسانیں اشالن ء مجولی لئیب ء ات ء
 برے چواین لائی وتی ہم گنگلیں ہٹلر ء کوپگاں سوار شنگھائی ء سٹیل ء ات۔

آشپس من وتی جندء بابت ء ہم باز بیچارکت، زندء زپتی، تہلی ء ترپشی
 کل یک پہ یک ء منی دیما آتک آنت، پداوہدے دل ء وش کنگ ء ہاتر ء من
 زندء وش گول اتنت تہ کے دلپروش بوتان، چہ ء کہ وش و آرت ء تہاواد ء کچ ء
 ہم نہ اتنت۔ ہر نیمگ ء کہ چہموش شانک داتنت زندوں گوں وڑ وڑیں غم ء
 جنجالاں سر بار ء دیست۔ حیران بوتان کہ من آنکس غم ء جنجالاں آخر چتورسگ
 اتگ آنت ء چہ پیما انگت ء ہم زندگاں، پدااناگہ زاناں چتورمن ء وتی یک
 کہنیں، وتی متا آزاد نطمے ء لہتے گال یاد آتک آنت کہ من سال 1980 میلادی
 ء یک زمستانی شپے ء چو جٹوکیں شاعرے ء دپ مدپ داتگ اتنت کہ اے وڑ
 اتنت۔

ہر نیمگ ء تالانیں غم
 ایکش منی جندء غم اتنت
 آکش منی خویشانی غم
 اے پلو ء امروز ء غم
 آپلو ء باندا ت ء غم
 ہانی ء غم
 سمو ء غم
 بے دروریں ماہو ء غم
 اے کوچک ء بازار ء غم
 بے چارگیں
 بے وارسیں
 بے سردریں اے راج ء غم

آ دیور ۽ غم، بار یک ۽ غم
آ سنگیں بانانی غم
آ مرتگیں بیلانی غم
آ رنگیں ہونانی غم
آ گریٹگیں ارسانی غم
آ مٹہ ایں ماتانی غم
آ سردریں گہارانی غم
آ درتگیں جیگانی غم

بازیں غم آنت ماتیں وطن، بچانی تئی بازیں غم آنت.....

بزاں..... تن ہمہ داغ داغ شدہ پنبہ کجا کجا نہم

دل ۽ کشتوں کہ اگاں کلوننگ ۽ وسیلہ ۽ من ایش یک گشتے پدا ماں اے
دنیا ۽ تیلانک دات ۽ من یک وارے پدا گوں ہمے وڑ ۽ بد بھتیاں دوچار بوتوں،
گزارند ۽ ہمے سکی سوریوں سنگ ۽ او پار ۽ ہاٹی ۽ چہ کجا بیاراں۔

بہر حال آ شپ من پیے ناپیے گوں ہمے وڑ ۽ ہیالاں آسرت ۽ بام ۽
اپتی ۽ وھدے شہم دات تہ من وتی آسنگ ۽ بابت ۽ یک مزنیں فیصلہ یے
کنگ ات۔

سال 2022 میلادی ۽ نام کہتیں روچ ۽ من ماں تربت ۽ داکتر دلوش
دستی ۽ دیما ننگ ۽ آئی ۽ دڑیں گفتارانی گوشدارگ ۽ ودار یک اتاں۔ داکتر دستی
چو مئے عہدی سنگت شے رگام ۽ ورناء و ش گونگ ات۔ آئی ۽ لٹفانی سر ۽ مدیعی
بچکنگ ۽ زنڈ ۽ روشنائیں چم آئی ۽ دل ۽ پاکی، زانش، دانائی ۽ وت بھیسہ کی ۽
شوندھی ۽ کنگ ۽ اتنت، آئی ۽ گوں مزن مڑاھداری من ۽ شرف دات ۽ چا ۽ چلم

کت ۽ پدا مکران شھ در بر جاہ ۽ رد بند داتگیں کلوننگ ۽ مول ۽ مراد ۽ آئی ۽ راہ ۽
رہبندانی بابت ۽ من ۽ سر پد کت۔

من داکتر دشتی ۽ گال چوروح افزاء شربت ۽ گلمب گلمب ۽ ایر بران
کت أنت ۽ وهدے آئی ۽ وت بریفنگ سرجم کت، تہ منی ۽ آئی ۽ نیام ۽ اے
گپ تران بوتنت:

من: داکتر صاحب، شے اے برنامہ ۽ تہا منی ابیددگہ کئی کئی گلیں

نام اوارنت باریں؟

داکتر: واجہ شہا اولی بختاورے کہ ماپہ رضا ۽ گرگ ۽ اد ۽ زہمت داتگ،

بلے شرانت کہ اے جسٹ شتاوت کت، چہ ۽ کہ اے وهدی

نام ۽ ہدا شہا بلوچی ۽ کلآ نہ تریں زندگیں قلم کارے، ہمیشکا من

لوٹاں کہ پروجیکٹ ۽ تہا ہوریں ایدگہ نامانی بابت ۽ شے

صلاح ۽ بگراں۔

من: کئی بابت ۽ باریں؟

داکتر: مثلاً عابد آسکائی ۽ بابت ۽ شے چہ ہیال انت۔ ما آ واجہ ۽

کلوننگ ۽ بہ کنیں یا نا؟

من: نبا کن ات۔

داکتر: چہ ۽ بے بلا؟

من: ملک ڈکال بیت ۽ پدا آئی ۽ نعلین ۽ جنجال ہم پداودی بیت۔

داکتر: نعلین؟

من: ہو بزاں پاپوش، کوش، بوٹ۔

داکتر: سر پد بوتتاں، شراچا پروفسر صبا دشتیاری ۽ بابت ۽ شہا چہ گشگ

لوٹ ات؟

من: منی اے دلبر ۽ ہم کلوننگ ۽ ماہ کن ات۔

داکتر: پرچی ۽ زانا۔

من: صبا جان ۽ زند ۽ مستریں مراد سید ہاشمی ریفرنس لائبریری ات کہ دیریں اڈ بوتگ۔ دومی اے مے لبرانک ۽ ابن صفی انت، اشی ۽ ہمکہ کتاب نوشتہ کنگ انت کہ یک عام قلم کارے وتی چار حیاتیانی تہا ہم نہیں ات نہ کنت۔ سیمی ۽ مزنیں سبب اش انت کہ بید وتی استاد آسکانی ۽ صبا جان ۽ گزران مشکل انت۔ نی و بے شماریں کتابانی سرشون ۽ صبا ۽ نام گیننربک ۽ ہم نوشتہ انت، نی تو وت بکش کہ دومی زند ۽ صبا جان چے کنت۔

داکتر: شراچا، شے رگام ۽ کلوننگ ۽ بابت ۽ شے چے ہیال انت؟

من: بچار داکتر صاحب، جنت یا دوزہ پہ بنی آدم ۽ یک برے بس انت، مہترین شے رگام ۽ آساپ ۽ چکاس ۽ دومی برے پرچی ۽ چکل دیگ لوٹ ات۔

داکتر: شربل اشی ۽ بگر آئی ۽۔ لعل بخش رند ۽ بارو ۽ شے چے ہیال انت۔

من: لالارند ۽ پہ وتی نظریہ ۽ لیکہ ۽ ہمکہ خواری کش اتگ، سکی سوری سگ اتگ ۽ ہمکہ قربانی داتگ کہ آاے پڑ ۽ یکتا ۽ بے درور انت۔ آئی ۽ ارادہ ۽ ہائی چوہمالہ ۽ مہکم انت، پیشکا من ۽ سدک انت کہ خدا آئی ۽ وہ دگہ انجییں زندگانی بہ دنت، آپہ

وتی نظریہ ء لیکہ ء پداہمے سکیان ء گوں وشدلی سکیت، ہمے
سبب ء منی گوں شادز بندی انت کہ پہ خدا نیگی لالا ء کلوننگ ء
مہ کن ات۔

داکتر: شرگڑاجی آرملاء بابت ء شتاچے کشگ لوٹ ات؟

من: منی دل ء آوت ہم دمبار ء اد ء نیت۔

داکتر: چتور باریں؟

من: ابا تو ہم بختاورے یے، ملا بے علی عیسیٰ ء نا کو پچل ء دو می زند

ء چون کنت۔ دو می ہبراش انت کہ آئی ء وتی حیاتی ء شہہ کرد

گوں سید گنج ء چاپ کنگ ء ادا کنگ ء نا شکر یں مہلوک ء

ملا مت ہم وتی سر ء زرتگ انت ء پدا آئی ء جند ء شاعری ہما

برزادیاں رتگ کہ پہ شاعری ء و آئی ء دگہ زندے پکار ہم

نیت پیشکا منی ملا جان ء ہم پہ بخش ات۔

داکتر: اے و بوت ملا ء ہبر، نی من ء بکش نئے کہ اکبر بار کزئی ء

بابت ء شے دز یںھیال جی انت۔

من: داکتر صاحب، اکبر ء کلوننگ ء آلم ء پہ کن ات، بلکہ آئی ء دو

سے تاہ جوڑ بہ کن ات۔

داکتر: زانا بے بلا قیامت آھگی انت؟

من: قیامت و وتی وحد پاس ء آلم ء کتیت، بے اکبر پدا نیت۔

پچار انچو کہ لھتے دلوت وتی شیر ء ذرانت، ہمے پیم لھتے مردم

ہم وتی زانت ء زانش ء پہ دگراں شات نہ کن انت۔ اکبر

جان Literary Potential بزاں ادبی سنج ء بودشت

سک باز انت، بلے آئی ء سک کم شاعری ء قلم کاری کنگ۔
 آئی ء وتی زند ء گیشتریں بھر جلا وطنی ء سیاست ء ہر جان
 کنگ، ہمیشکا آئی ء اعلیٰ ء بالائیں شاعری انگت آئی ء ڈوبر ء
 کل انت، ہمے سبب انت کہ ہمے دڑا نگیں شیرانی دوشگ ء
 ہاتر ء اکبر ء کلوننگ ام انت۔

داکتر: وجہ، گڑا مبارک قاضی ء بابت ء شامے چے کش ات؟

من: بسم اللہ، یا اللہ، دیر مدار ات، قاضی ء کلوننگ ء ہمے زوتاں بہ کن
 ات، چچی ء کہ ہمک دورے ء مست ملنگانی ضرورت انت۔
 من و کشاں کہ اگاں پہ شمیم بہ بیت تہ بے قاضی ء مے
 شاعری ء شر ء ہم کس جت نہ کنت ء پدا مے قاضی قضا ء
 قاضی نہ انت، اے ہماجناعت کہ اشی ء وتی ہر چیز قضا کنگ
 بلے بلوچی ء را جوانیں شاعری ء یک بے مٹیں گنجے
 بخشا تگ۔ داکتر صاحب، قاضی چو ہما داد کہتیں (انعام
 یا فنگلیں) مرگ ء انت کہ ہمک دور ء وش ء تامداریں ہیک
 دیان کنت، دیان کنت ء کڑک نہ بیت، ہمیشکا یا اللہ، بسم
 اللہ۔

داکتر: نی وجہ مارا ہال بدے کہ ما اشرف سر بازی ء کلوننگ ء بہ کنیں
 یانا؟

من: بے تواری

داکتر: وجہ، شامے تواری بوتے بے بلا۔

من: اگاں گوں من زبان بہ کنے گڑا چیزے عرض کنناں۔

- داکتر: واجہ، زانا بے بلا ترسے چہ اے مردء؟
- من: ہبر ترسگ ء نہ انت۔ ہبر اش انت کہ اے واجکار انگت ہم پیر نہ بوتگ۔ پیراں سری پچکی کنت۔ برے برے زاہ زکت ء ہم چک پد نہ بیت ء تن تن من ء ہم نہ بخش ایت۔
- داکتر: اگاں اے ہبر انت گڑا واجہ دل ء جم کن کہ ماہال ء نہ دئیں۔
- من: اگاں پہ دل ہال ء نہ دئے گڑا گوش دار دانا ئیں داکتر۔
- اشرف سربازی ء کلوننگ ء پھمبر ء ہج رنگ ء ہم مہ کن ات، جی ء کہ بید چہ ریڈیو زاہدان ء لھتے سالانی کار ء اشی ء وتی سرجمیں زند بے پکار ء زوال کنگ۔ من ء ستک انت کہ خدا اگاں اشی ء دہ دگہ انچیں زندگانی بہ دنت، اے ہمے ڈول ء پچکی کنت ء زوال اش کنت، ہمیشکا وتی زراں زوال مہ کن ء ء اشی ء بدل ء شیر دیوکیں یک شریں گوکے ء کلوننگ ء بہ کن ء۔
- داکتر: واجہ منت واراں پہ شے دریں سوچے، نی مارا بکش ات کہ شوہاز بلوچ ء بابت ء باریں شے ہیال جی انت۔
- من: یا اللہ..... بسم اللہ، شوہاز ء کلوننگ ء یک برے نا بلکہ سے رند ء بہ کن ء۔
- داکتر: زانا ایکسپورٹ کنگی انت۔
- من: دلوشیں داکتر، ایکسپورٹ ہما جنس کنگ بیت کہ سرپلس بزاں چہ طلب ء گیش بہ بیت، ما ووت ڈکال آماچیں۔
- داکتر: بہ بخش من ء واجہ، ردوں وارت۔

من: ہوش ء بر جاہ بکن دشتی صاحب، اے سنگین ء سائسی بن
چپے اشی ء تہا سبکی ء دلوشی شر نہ انت۔

داکتر: دل ء جم کن واجہ، دمبار چونہ بیت انشاء اللہ، شر گڑ واجہ، شتا
شوہاز بلوچ ء بابت ء وتی دُریںھیالاں درشان کنگ ء ات
ئے۔

من: ہو شوہاز بلوچ۔ پچار مئے لہز انک ء انچیں قلم کار ہست کہ آماں
دو یا سے زبانان آزمانک، نبشتانک، ردانک ء وڑ وڑیں
مانک ء تانک نوشتہ کن أنت، چو کہ حکیم بلوچ ماں بلوچی، اردو
ء انگریزی ء ء غنی پرواز ماں بلوچی ء اردو ء وغیرہ، بلے ابید
چہ شوہاز ء دگہ کسے ہم نہ گنداں کہ ماں سے زبانان شاعری بہ
کنت۔ ہو رردانک ء اے تانک ء آتانک نابکہ شاعری ء آ
ہم اعلیٰ ء بالائیں شاعری۔ شوہاز ء فکر ہمکہ شاہگان ء آئی ء
تخلیقی جوہر ہمکہ باز أنت کہ آئی ء پہ وتی تخلیقی لہڑ ء جوزہانی
درشانی ء یک زبانے پنج ات نہ کنت، ہمیشکا آیکیں وهد ء
ماں بلوچی، اردو ء انگریزی ء شاعری کنت، پرے ہاتر ء
شمارا باید انت کہ شتا آئی ء سے رند ء کلوننگ ء بہ کن ئے،
بزاں یکے پہ بلوچی ء دومی پہ اردو ء سیسی پہ انگریزی ء، بلکن
من دگشاں کہ اگاں موہ رست گڑا یک دگہ کلوننگے پہ عربی
شاعری ء ہم بہ کن ئے، چپی ء کہ من گندگاہاں کہ شوہاز ء
شاہیگانی ء کثیر السانیں شخصیت ء تہا یک عربے ہم پہ شاعری
کنگ ء سر سر جنان انت۔

داکتر: سر پد بوتناں واجہ، ماشے سر سو جانی منت واریں، بلے نی مازانگ
لوئیں کہ شےھیال ء ظفر علی ظفر ء کلونگ بہ بیت یانا۔

من: ظفر علی ظفر یک بے مٹیں شاعرے۔ آوتی رنگ ء آہنگ ء ورد
ء چہ ایدگراں گستا ء یکتا انت، بلے مشکل اش انت کہ سر ء
ہوش نیست۔ یک رندے چائے تہا شکر ء بدل ء وادی مان
کتگ ء مہمانانی واریتگ، ہمے سبب انت کہ آئی ء وتی
گپڑے شعر یا وگار کتگ انت یا گڑا اشکند کتگ انت ء کئے
بزانت اے درویش ء ڈوبر ء دگہ چچو لال ء گوہر چیر ترا تگ
انت کہ واجہ چریشاں پھک بیہال انت، ہمیشکا منی سوج اش
انت کہ ظفر ء کلونگ الم ء بہ بیت تنکہ حق پہ حقدار ء بہ رس
ایت۔

داکتر: مہر بانی واجہ۔ نی مانت واریں اگاں مارا صدیق آزاد ء بابت
ء ہم جوانیں صلا حے بدی ات۔

من: یادش بنجر باد۔ ہو صدیق آزاد ء ہم دیر انت کہ وتی شیری دز
اتگ انت۔ اے نا ایوک ء مئے دور ء یک مزنیں شاعرے،
بلکہ یک مزن بالادیں زبان زانت، رم نویس ء نگدکارے
ہم۔ اشی ء ابید صدیق جان سک و شیں تون ء چکند ہم نویس
ایت۔ یک حسابے ء اے منی استاد انت ہم چچی ء کہ منی قلم
کاری ء اولی روچاں من چہ صدیق آزاد ء مادریں بائل
دشتیاری ء اسپار بوتگاں، بزاں اشانی بیشتا نکانی وانگ ء من ء
نوشته کنگ ء سکیں رستگ، بلے ارماں کہ چو دلبریں اکبر

بار کزئی ۽ صدیق آزاد ہم سالانی سال جلا وطن ۽ در بدر بوتگ
۽ ہمے شول کشیں دراں ڈیھی ۽ سبب ۽ بلوچی لہز انک چہ اش
۽ جہلائیں فکر ۽ کھر شانیں قلم ۽ زبھر انت، ہمیشکا گوں شتا
دز بندی انت کہ صدیق آزاد ۽ کلوننگ ۽ الم بہ کن ۽۔

داکتر: واجہ، شے ہیال ۽ واجہ عبدالصمد امیری پہ کلوننگ ۽ چون انت۔

من: بچار مے لہز انک ۽ تہا هر وڑیں مردم است۔ لال ۽ یاقوت

ہم است ۽ ہاک پڑ ہم است، اشانی تہا لھتے پردہ پاشک،
لھتے امن دوست انت ۽ لھتے دھشت گرد، لھتے احمق ۽ دھوڈ
انت ۽ لھتے دانا ۽ بینا، لھتے پیاز بوہ انت ۽ لھتے شیماز رنگ،
بلے هر کس هر چہی انت، وتی وتی جاہ ۽ ماہ ۽ استار انت۔

داکتر: گڑ واجہ امیری؟

من: ایوک ۽ واجہ امیری نا، بلکہ واجہ عبداللہ جان جمالدینی ہم۔ اے

هر دونی مہتر ۽ بوہیریں سنگت ۽ مھر بان انت۔ ہو، اے ہم
ہمے کلکشان ۽ روشنائیں استار انت۔ اے مے بے ادبانی
رُمب ۽ تہا با ادب ۽ ہانوادگیں شیوار انت، اے بلوچی
لہز انک ۽ جنٹیل مین انت، ہمیشکا اشانی کلوننگ نا ایوک ۽ بہ
بیت بلکہ پہ ہمک دور ۽ پد ما پد بہ بیت، تنکہ اشانی سارتیں
ساہگ مدام بلوچی ۽ سر ۽ ساہیل بہ بات۔

داکتر: واجہ نی باریں مارا بہ کش ات کہ عبدالواحد بندگی ۽ بابت ۽

شے ہیال چہی انت۔

من: ہمانلیگ ۽ سٹکیں جاورانی تہا کہ اے گنوک ماہتاک بلوچی ۽

ہمک ماہ کشگ ء انت، اے سگ ء او پار ء نونیل انعامے
 کرزیت، بلے منیھیال ء اشی ء جنت مکانی بیگ ء رندگہ
 پشین گنو کے نیست کہ آماہتاک بلوچی ء جاری بہ داریت،
 ہمیشکا پہ بلوچی لبرانک ء نپ ء سیت ء بندگی جان ء کلوننگ
 بایدیں بہ بیت۔ دومی ہبراش انت کہ اگاں وتی شیراں مہ دژ
 ایت گرا بندگی ء ڈوبر ء ہم بلوچ مزاہمتی تحریک ء بلوچستان
 ء سیاست ء حوالہ ء انچیں باز ہرہست کہ بایدیں نوشتہ کنگ
 بہ بنت۔ یک رندے بندگی ء وتی ہلک ء یک کردارے ء
 بابت ء نوشتہ کت۔ من وهدے ہمے نبشتانک ونت تہ من
 مارت کہ بندگی ء وجود ء تھا یک جوانیں قلم کارے موجود
 انت بلے واب انت۔ داکتر صاحب، ہمے واپیں نڈکار ء آگاہ
 کنگ ء ہاتر ء ہم بندگی ء کلوننگ ہو دری انت۔

” ہمے پیم، بلوچی زبان ء لبرانک ء دیمیری ء
 پروموشن ء ردماہتاک لبرانک بلوچی ء غلام فاروق ء کامریڈ
 عبدالواحد ء مجھ ء جفا تاریخی شہہ کرد انت، ہمیشکا اشانی ہم
 کلوننگ بہ بیت تنکہ ماہتاک لبرانک ہم گوں وتی پُر گنجیں تک
 ء ڈولداریں سر تا کاں ماں ہمک دور ء بہ مانیت۔

داکتر: شراچا واجہ، نی مارا اسماعیل ممتاز ء بابت ء بگش کہ کلوننگ کرز

ایت یانا۔

من: ہو، ملکیت چہ اشی ء بیہال بہات شالا، اسماعیل ممتاز نا ایوک ء
 شریں شاعر، سو گہیں زانکار ء جوان ء وش لسانیں انسانے،

بلکہ بلوچی زبان ء اولی ء گڈی دسوندی انت۔

داکتر: دسوندی؟..... واجہ سر پد نہ بوتان

من: پچار، امامیہ مذہب ء کہ آئی ء تھا اسماعیلی ء داؤدی بوہرہ گون
انت، ہمک مردے وتی آمدن ء 10/1 (دھک) ء امام ء

فند ء دیگ ء پابند انت کہ اشی ء دس وندی گش انت، بزاں
دہ یک بھر۔ اے آہانی دین ء یک رکن اعظم یے، نی اگاں

چہ اسماعیل ممتاز بوہزی یا اسماعیلی یے نہ انت ء نیکہ آئی ء سر ء
کجام ہم قسے دینی یادگہ حکم یا جبرے است، بلے آئی ء ماتی

زبان ء دیرنی ء بلوچی قلم کارانی دلہڈی ء ہاتر ء وتی کٹ
کمانی ء چہ دہ یک بھرے بزاں دسوندی یے دیگ ء وت ء

وت پابند کنگ، نی تو وت اندازہ بجن کہ بلوچانی تھا چشیں
گنوک پیدا بیت۔ یک اندازہ یے رد ء اسماعیل ممتاز ء

گوسگیں سی سالانی نیام ء بلوچی ء راہمکہ دسوندی بخشا تک
کہ اشانی مچیں پوڑی ء چہ گلف ایر ء ڈولیس یک جموجٹ

بالی گرابے پہ بہا زورگ بیت۔

اشی ء ابید اسماعیل ممتاز ء کلوننگ پہ اے ہاتر ء ہم

ہوڈری انت کہ مروچاں باندا ملکان ء ہج ہم بھیہہ نیست کہ
کجام وهد ء اشانی سیم سر بدل بہ بنت، ہمیشکا باندا اگاں گوں

خدا ء رضاء مئے وتی بال (Bal) جوڑ بوت، گڑا مارا اسماعیل
ممتاز ء ڈولیس کتہ کارے ء ضرورت بیت۔

داکتر: واجہ بال؟..... بزاں چے؟

من: یکے و سردار خان کشکوری ۽ کتاب (Histroy of Baluch Race and Baluchistan) ۽ یرد ۽

بال (Bal) بلوچانی قدیم ترین نشان ۽ ہجارت انت۔ دومی چہ
بال ۽ مراد بلوچستان ایرلائنز انت کہ روچے نا روچے گوں
مزاری پیرک ۽ بال کنت۔

داکتر: آمین ۽ انچو بات۔ واجہ مے لڑ ۽ انگت باز نام پشت کپنگ،
بلے من زاناں کہ کماشی ۽ سبب ۽ شمائی دم برتگ، ہمیشکا بس
دکہ دو سے مردمانی بابت ۽ جست کنگ لوٹاں۔

من: بکش باریں۔

داکتر: بشیر بیدار؟

من: سک شریں شاعر ۽ مسوگہیں مردے، بلے سگ او پارے کم

انت، ہمیشکا دلوں نہ بیت کہ چیزے اشی ۽ بارو ۽ بہ کشاں۔
داکتر: شراچا غنی پرواز؟

من: بایدیں بہ بیت تنکہ مرد ۽ جند ۽ وانوکاں سما بہ کپیت کہ پرواز
جوانیں آزمانک نویے یا جوانیں شاعرے، یا گڑا بس مدام
بال کنت۔

داکتر: صورت خان مری، داکتر نعمت گچی ۽ غفار ندیم؟

من: اشان ۽ دیر انت کہ آسمان ۽ برزادیاں شگ انت ۽ منی دل ۽
نی اشان ۽ گوں زمین ۽ مردماں کار نیست، ہمیشکا وتی زراں
زوال مہ کن ات ۽ اشانی بدل ۽ لھتے جوانیں چار پادانی
کلوننگ ۽ بہ کن ات۔

داکتر: واجہ گڑا یار محمد یار؟

من: اشی ء عیش نو لیس کم ء سکی سوری باز دیتگ، ہمیشکا منی اے
دلبر ء پدا اذیت مہ کن ات، اشی ء بدل ء اعلیٰ نسل ء یک
گامیشے ء کلوننگ بہ کن ات۔

داکتر: واجہ، نی ما.....

من: دل ء بدار داکتر صاحب، اگاں شے لڑ ء ہور نہ انت، گڑا دو سے
نام منی چہ نیمگ ء۔

داکتر: بسم اللہ واجہ، چشم مارو شن دل ماشاد۔

من: منیر مومن ء منظور بکل ء کلوننگ ء ائم ء بہ کن ات کہ کرز انت،
ہمے ڈول، یک تشلو کیس کلوننگے داکتر ناگمان ء ہم بہ کن ات،
تتکہ چیش آسکلوک ہمک دور ء بمانیت۔

داکتر: دگہ واجہ؟

من: دگہ ہم ہست، بلے آہانی گلین نام اے وھدی دل ء نہ آھگ
ء انت۔

داکتر: گڑا جواں واجہ، نی مالوئیں کہ شمارا ماراوتی جند ء کلوننگ ء بابت
ء رضا بہ دے ات۔

من: وتی زراں پرچی ء زوال کنگ لوٹ ات۔ منی بدل ء جنگ
مڑو کیس سندھی کرو سے یا شر نسل ء کار گیرے یے کلوننگ بہ
کن ات، یا گڑا اکرم صاحب خان، علی رئیس ء عیسیٰ گل ء

ہمیں بچکند نویسانی کلوننگ ۽ بہ کن ات، اے ہم وتی وتی

رنگ ۽ مے لیزانک ۽ ماہ ۽ استارانت۔

داکتر: ولجہ اشانی بابت ۽ ماپہ وھد فیصلہ کنیں، بلے شے بدل ۽ ما جنگولیں

کروس یازورا کیس کاریگر ۽ کلوننگ ۽ پھجر نہ کنیں، چچی ۽ کہ چہ

اشی ۽ مے لیزانک ۽ تہارند ۽ لاشار ۽ دگہ سی سالی جنگے بنا

بیت، ہمیشکا مھر بانی بہ کن ات وتی جند ۽ کلوننگ ۽ اجازت ۽

بہ دے ات۔

من: بچار دانائیں دلوش! من ۽ ہمے یکیں بر ۽ دراجیں زند ۽ ہمکہ

ژند پند، پرشت پروش بلکہ دلپروش سنگ کہ چہ کلوننگ ۽ ہیال

۽ ہم منی جان ۽ پٹ پادکائنت، پدا آخردومی زند ۽ تہا کجام

کجام چیزانی سدکی ۽ گارٹی ہست کہ وت ۽ پدا جنجال بہ

کناں۔

داکتر: ولجہ، شاپونیں سدکی ۽ گارٹی لوٹ ات زانا؟

من: مثلاً باریں منی زند ۽ ہمراہ ۽ منی دردانی شریدار منی ہمراہ بیت؟

داکتر: اتا۔

من: چہ ساہ ۽ دوست تریں منی چک ۽ چک زادگ پدا ہمے بنت۔

داکتر: اتا۔

من: منی دلی دوست، مھر بانیں سنگت ۽ دل پھک ۽ دلبریں بیل

پدا ہمے بنت؟

داکتر: اتا۔

من: بحرین ۽ اسماعیل ممتاز، مسقط ۽ شوہاز بلوچ ۽ عبدالواحد، ناروے ۽ کینڈا ۽ صالح محمد ۽ خیر محمد رئیس، سویڈن ۽ گز ابیک رئیس، امارات ۽ ظفر علی ظفر، لعل محمد ہوت ۽ عباس علی زبئی، کوئٹہ ۽ عبدالواحد بندگی، جان محمد دشتی ۽ عبداللہ جان جمال دینی، کراچی ۽ مراد ساحر، مراد آوارانی، سیدہاشمی، جی آر ملا ۽ علی عیسیٰ ہمے ڈول ہست موجود بنت۔

داکتر: اتا

من: یا گڑ امنی کسانی ۽ بے دروریں سنگت شیر محمد رئیس ۽ نور محمد خان پد امنی ہمراہ بنت؟

داکتر: اتا۔

من: دانائیں داکتر، گڑ امنی گزران چون بیت۔ منی زند ۽ متاع و ہمے مردم آنت، نی تووت بکش دلبریں دلوش کہ آپیردان کہ اود ۽ منی زند ۽ ہمے متاع مہ بنت، ہمے چروک ۽ دیدگ مہ بنت، ساہ ۽ ہمے درور مہ بنت، ہمے پیردان ۽ من چون کنناں۔

داکتر: بلے ولجہ، بلوچی لبرانک.....

بلے داکتر دلوش ۽ انگت وتی ہبر سرجم ہم نہ کنگ ات کہ انا گہ یک دہما کہ یے بوت، کوئی ۽ درکش ۽ سیاہ گواتے ۽ چچ کت ۽ انگت من چہ ہمے

دھا کہ ۽ اولی شاک ۽ بود ہم نہ کنگ ات کہ گنداں دنیا ۽ نامی ایس دردوار، مولانا
 عبدالستار ایدھی گوں چار سلحہ بندیں کمانڈواں چوہالی ووڈ ۽ بامردیں اداکارے ۽
 کوئی ۽ تہا پُترت، اے یک انچیں انا گتیں وڑے ۽ بوت کہ من ۽ دا کتر دلوش ہرود
 پہ دمانے ۽ پھک گنگ ۽ وانگ بوتیں، من حیران اتاں کہ آخر اے قدیمیں مولانا
 چہ کجا ۽ پرچی ۽ چو خدائی فوجدارے ۽ مئے سرے اتک نازل بوت، انگت منھے
 فکر ۽ اتاں کہ کمانڈواں من ۽ چاگردکت ۽ چاریں نیمگ ۽ پوزیشن گیت، پدا
 دمانے ۽ رند مولانا ۽ وتی سرین ۽ لونجانیں وتاس ۽ دست جت ۽ دو چار گام
 دیما اتک ۽ اوشتات۔ واجہ ۽ چہ وتی کیسگ ۽ کا گدے کش ات ۽ ونت ۽ پدا من
 ۽ روک روک چاران ۽ جست ۽ کت:

واجہ، تئی نام محمد بیک بیگل انت؟

من گشت ھو، بلے واجہیں مولانا، آخر اے رُموٹمبو ۽ مقصد چی انت؟ گشت ۽:

واجہ بیگل، اے رُموٹمبو یے نہ انت، تراہست یک سال

انت کہ تو گارے۔

مولانا ۽ اے بمب تراکیں پتہ ۽ من کیشتر پریشان بوتان، کشتوں:

من گاراں؟

گشت ۽ ھو، پست یک سال پیرا، بزاں سال 2001 میلادی ۽ فلاں روج ۽

تو چہ وتی گل محمدی لین ۽ دیم پہ کراچی ایئر پورٹ ۽ شنگ ۽ چہ آئی ۽ رند کس نہ

زانت کہ تو کجا بیگواہ بوت ۽۔ راستیں ہبر و اش انت کہ تو انچو گار بوت ۽ انچو

کہ چہ دنیا ۽ اسرار ۽ پدیں دریائی حد بزاں برموڈا ٹرائیکولر ۽ (Bermuda)

(Triangular) ء برے برے چہ بُرز ء گوزوکیں بالی گراب ء گوں گورماں
گوازی کنوکیں آپی جہاز گار بوتگ اُنت۔

ولجہ بیگ، تو نہ زان ئے کہ تئی اے ڈول ء گار بیگ ء تئی کہول، تئی سنگت
ء تئی دوزواہ چچو پریشان ء غم زدگ بوتگ اُنت ء پدما ترا کجا کجا شوہاز نہ کنگ،
کہنیں کتابانی تہا، درنگیں اخبارانی تہا، موکوہ ء تندانی تہا، ہورکیں شیشگانی تہا،
پرشتگیں گلاسانی تہا، بزاں ہر کجام نیمگ ء کہ مئے گمان شنگ اود ء ماترا شوہاز
کنگ، بلے کس نہ زانت کہ اے دراجیس مدت ء نیام ء تووت ء را کجام ہونڈ ء چیر
داتگ۔

اے و شکر انت کہ مئے ایدھی فاؤنڈیشن ء شوہازی نیٹ ورک ء شمعے
شوہاز انگت ء دم نہ بُرتگ ء ہمے سبب انت کہ مروچی انچو کہ مارا حال ء گپت کہ تو
مکران یونیورسٹی ء کمپان ء ظاہر بوتگ ئے، ماہادمان ء ٹائم مشین ء وسیلہ ء تئی
گرگ ء برگ ء اد ء اتلگیں۔

من جست کت کہ شہا آخر من ء کجا برگ لوٹ ئے؟ گشت ئے:

ولجہ بیگ، تو سک اشتاپ کنگ، تو چہ وتی وھد ء باز دیم ااتگ ئے، مالوٹیس کہ ترا
پدائی جند ء زمانہ ء، تئی جند ء عہد ء بہ بریں۔

ء دیر نہ گوست من گوں مولانا ایدھی ء آئی ء کمانڈواں، ٹائم مشین ء سوار

ہست یک سال پشت ء بزاں دیم پہ سال 2001 میلادی ء روگ ء ااتاں!

زمبو ٹمبو

مردم:-

زمبو: اڑے مروچی من ء یک ہبرے ء سک ہیران کت۔

ٹمبو: چونیں ہبرے باریں؟

زمبو: پولوس ء دو سپاہیگ ہوٹل ء نشنگ ء سبارگ کنگ ء اتاں۔

ٹمبو: گڑاشی ء تہا ہیرانی ء چے ہبرے؟

زمبو: اڑے تراشی ء تہا ہیرانی ء ہبر گندگ نہ آہگ ء انت؟

ٹمبو: اتا.....

زمبو: اڑے، یکے نادو سپاہیگ، مردمانی نیام ء نشنگ ء دردلاپ کنگ

ء اتاں ء تئی ہیال ء اے ہیرانی گپے نہ انت۔

ٹمبو: انا۔

زمبو: تو ہم کمال کن ءے۔

ٹمبو: چتور باریں۔

زمبو: اڑے جنیں بلوچ، دو سپاہیگ مردمانی ہوٹل ء، چو مردماں

نشنگ ء مردمانی پیم ء نلگن ورگ ء اتاں، ء تو انگت کش ءے

اے ہیرانی گپے نہ انت، گڑابزاں تو وت ہم سپاہیگے ءے۔

ٹمبو: اڑے تو من ء سپاہیگ گشت۔

- زمبو: ھو۔ تو کہ نہ من ے گڑا آخر ترا چے بہ گشاں۔
 ٹمبو: بچار زمبو، دپ ے وتی لگام بد ے۔
 زمبو: دپ ے وتی چے لگام بدیاں، تو کہ نہ من ے ترا صد بر گشاں
 سپاہیک سپاہیک!
 ٹمبو: بچار ترا گڈی بر گشاں کہ من ے ہر چچی کش ے بکش بلے من ے
 سگانی منٹ مکن
 ..... نکونناں .....

لڈ لوگ :-

- زمبو: اڑے ٹمبو، نوکیں ہالے سھیک ے۔
 ٹمبو: اتا، زانا چے پیگ؟
 زمبو: اڑے مے گریشگ ے گر کاں لڈ لوگ کنگ۔
 ٹمبو: نبا کن ے۔
 زمبو: راست گشاں ٹمبو۔ ے ھے گر کانی روگ ے زند، نی جنگل ے اید گہ
 رستر ھم چگ روگ ے چن لانچ ے انت۔
 ٹمبو: بلے آخر پر چچی ے۔ زانا بے بلا قیامت آھگی انت۔
 زمبو: ھو انچیں ہرے۔
 ٹمبو: چوں چوں باریں۔
 زمبو: ہبراش انت کہ ملا روباہ ے اشان ے ہال دا تگ کہ امریکی سی۔
 آئی۔ اے ے گوں وتی صدر بُش ے سک سک کنگ کہ القاعدہ
 ے لھتے جنگول ھمدا مے جنگل ے اتنگ ے چیر انت۔

ایمان :-

- رُمبو: اڑے ٹمبو غضب بوت۔
- ٹمبو: چے بوت بے بلا۔
- رُمبو: اڑے منی ایمان ء ہتر انت۔
- ٹمبو: بے بلا بات تئی ایمان ء، پو چے بوت۔
- رُمبو: من اشکتہ کسے اگاں ٹپ ماٹپ سے جمعہ ء جماعت ء ہورمہ بیت،
آئی ء ایمان بزاں شنگ۔
- ٹمبو: بلے تو و جمعہ ء قضا نہ کنے، گڑا تئی ایمان ء چو ر ہتر انت۔
- رُمبو: تو و زان نے کہ گو سنگین ء چہ گو سنگیں جمعہ ء من شو متیں شیمے ء
دعوت ء سبب ء جماعت ء گون نہ کپتاں۔ ہمے پیم شو سنگیں
جمعہ ء لا پ دل روگ ء نیون ء من تھت ء باھوٹ اتاں۔ ء
زیک کہ پہ وتی ایمان ء پا زگ ء من جماعت ء گرگ ء ہاتر
ء دیم پہ مسیت ء روگ ء اتاں، تہ چہ لا وڈ اسپیکر ء ملا ء توار
ماں عالم ء شنگ ات۔
- ٹمبو: چے گشگ ء ات باریں۔
- رُمبو: آ گشگ ء ات: مسلمان ء چہ درستاں مستریں مذی آئی ء
ایمان انت۔ اے ہمے ایمان ء برکت انت کہ مادنی ء نیم ء
چہ گیش ء واجہ ء ہد ہند بوتگیں۔ چہ مے چڑو پاد برمش ء
مزارانی زھرگ آپ بوتگ انت۔
- ٹمبو: اے و راست انت۔ باریں دگہ چے گشگ ء ات۔
- رُمبو: آ گشگ ء ات: ماہما سر مچارانی چہدیں، ماہما بامردانی اوبادگیں،

ماہاولائی بریں۔

رُبوبِ کُعبو: خداوت زانت کہ ماہاولائی بریں۔ دگہ چے کشگ ء ات باریں۔

رُبوبِ کُعبو: آ کشگ ء ات کہ مانی جہودانی پندل، امریکا ء پاترپ ء چہ بقالی

ایٹم بمباں نہ ترسیں۔ مانی.....

(بلے یک اناگہ)

رُبوبِ کُعبو: بلے یک اناگہ چے۔

رُبوبِ کُعبو: بلے یک اناگہ گنداں چہ مسیت ء نمازی چو پرش وار تگیں لشکرے

ء ذراتک ء سر پہ وت تچان انت..... لھتے انگو، لھتے آنگو۔

منی نیم ساہ شت ء پادوں میھ بوتنت۔ ہیران اتاں کہ

مھلوک ء آخر کجام ویل ء گپتگ کہ چو پادشپاد ء تچان انت۔

انگت دودل اتاں کہ چے بکناں کہ اناگہ ناکو دلوش منی کش ء

چہ میدان کنان ء گشت ء:

”رُبوبِ کُعبو بہ تچ کہ مسیت ء وضو خانہ ء کسے ء

بندیں پیلکے ایر کنگ!!“

درباری

منی دل ء من بلوچی لبرانک ء اولی بختاوریں ندکاریاں کہ من ء چہ وتی
 قدر دانانی نیمگ ء عزت، شرف ء مہر ء بے کس اس دادانی ابید خطاب ء لقب ہم
 دیگ بوتگ، پاری من ء جو کر ء خطاب اش دات ء امبرامن ء درباری ء کلاہ، قباہ
 ء کمر بند بخشاہگ بوتگ۔ اے ردء و ش تریں ہبر اش انت کہ اے ہر دو خطاب
 من ء چہ ورنناہانی نیمگ ء گوں مزن حب ء مہر دیگ بوتگ انت کہ پریشی ء من
 آہانی سک باز منت واراں۔

چہ اشی ء یک نیمگے اے ہبر ء شونہمی بیت کہ مئے ورننا چکھ آگاہ ء پنا
 انت ء وتی کلا نہیں شاعر ء ندکارانی چچو قدر کن انت، دومی نیمگ ء اے راتی ہم
 پدر بیت کہ مئے کلا نہ ء کتہ کاریں مردمان ء اے وڑیں تامدار ء یادگاریں خطاب
 دیگ ء سنج ء بودشت نیست۔

من ء وتی قدر دانیں ورنناہانی ہمی دلوشیں انداز ء یکتائیں طریقہ
 واردات ہمکہ دوست بیت کہ دل گش ایت اسماعیل ممتاز ء بہ گشاں کہ آنی سید داد
 ء بدل ء ہمک سال جو کر ء درباری ء نام ء دو نو کتریں داد دیگ پنا بہ کنت تنکہ
 مئے لبرانک ء تہا جو کر ء درباریانی کچ کس اس گیش بیان بہ بیت ء ما اے جنس ء
 ہاتر ء دگرانی چمدارمہ بنیں۔

اشی ء ابید منی ارادہ انت کہ من اشا کہوم سویڈن ء نوبیل پرائز کمیٹی ء
 نوشتہ بہ کناں کہ آنوبیل دادانی تہا لبرانک ء تک ء مئے سو گہیں ورنناہانی روانج
 داتگیں نامی اس داد بزاں جو کر ء درباری ء ہم ہور بہ کن انت۔

دگہ راجانی تہا وھدے کسے ءے راجہ کجام ہم نیمگ ءے دادے، ایوارڈے یا
خطا بے رسیت گڑا آراج وتی ہمے بھتاوریں دادگیر (ایوارڈ یافتہ) ءے سر ءے پھر بند
ایت، آئی ءے شان ءے بالا تر کنت۔ آئی ءے نا ایوک ءے زبانی، کلامی ءے تحریری مبارکی
دنت بلکہ آئی ءے شرف ءے شادھی دیوان ہم اڈ دنت۔ بلے مجال انت ماہشیں بے پکار
ءے فضولیں بدعت بہ کنیں، چچی ءے کہ بدعت مئے دین ءے حرام انت۔ ہمیشکہ من
زاناں کہ جوکر ءے وڑ ءے اے نوکتریں ایوارڈ بزاں درباری ءے خطاب کہ منی لائقیں
بچاں من ءے بخشا تگ، اشی ءے سر ءے ہم کس من ءے دپی جسے نہ کنت، مبارکی ءے مرا گاہ
وتی جاگہ ءے۔

اصل مصیبت ایش انت کہ مئے مھلوک جوکر ءے درباری ءے ارزش ءے جوانی
ءے زنان انت۔ اگاں مردم ایشانی تاریخی پشدر ءے کارست ءے سر پد بہ بنت تہ من ءے
یقین انت کہ ہر کس اے ہبر ءے وش بیت کہ مردم آئی ءے جوکر یا درباری بہ کش
انت۔

مثلاً ہمے جوکر ءے بہ گند۔ اے تاش ءے تہا نمبری پتاہاں چہ رند، ہما عکسی پتا
کہ آئی ءے اولی نمبر انت، آجوکر انت..... بزاں اے ولجہ چہ رانی ءے بادشاہ چہ پیسر
انت۔ اشی ءے ابید ٹر پینر ءے دی گریٹیسٹ شو اون ارتھ ءے ڈولیس عالمی سرکساں بگرتا
کراچی ءے ایرانی سرکس، بید ءے جوکر ءے سرجم نہ انت۔ بزاں سرکس ءے تہا جوکر اگاں
وتی تہر تہر ءے رنگ ءے پرنگی اں کمالاں پیش مہ داریت، سرکس بے تام ءے ہوا دگ
بیت۔ ہمے پیم جوکر ءے کردار گوں شاہمی درباراں ہم ہمگر نچ انت، آشاہمی دربارانی
براہ بوتگ۔ شاہمی دربارانی ڈوراگن چہ لڈتگ، بلے ہستیں جمہوری ڈور ءے ہم جوکر،
وزیر، گذیر، ءے پار لیمان ءے باسکانی رنگ ءے موجود انت۔ کدی کدی وھدے خدا چہ
قوسے ءے نارضا بیت گڑا آ قوم ءے سر ءے جوکر ءے نازل کنت۔ چوکہ مئے ملک ءے گورنر

جنرل غلام محمد، فوجی صدر یحییٰ خان یا آسن چوپیں وزیر اعظم نواز شریف، اے کل جو کر بوتگ أنت کہ خدائے مئے سرء نازل کنگ أنت۔

ہمے پیم یک برے یوگنڈا ۽ مردمانی بھت کہ کپت گڑ اپیل اندامیں عیدی امین چوسیاہ گوات ۽ آہانی سرء نازل بوت۔ اے مرد افریقہ ۽ درستاں چہ مستریں جو کرات۔ چو و اشی ۽ وشھندی واردات باز أنت، بلے ادء شمے بالادء و شنود کنگ ۽ ہاترء مشتے زخوار بس انت۔

سو گہیں عیدی امین ۽ یک رندے وتی ہمسائگیں ملک ۽ صدر ۽ چیچ دات کہ بیا گلوں (Gloves) دست ۽ کنیں ۽ باکنگ ۽ رنگ (Ring) ۽ وتی جیڑہانی فیصلہ ۽ کنیں۔ بلے دنیا ۽ بد بھتی کہ دین کاریں صدر جو کرے نہ ات، کونا اے مقابلہ باکنگ ۽ تاریخ ۽ چہ درستاں مستریں مقابلہ لیگ بوتگ أنت۔

دگہ رندے فرانس ۽ سرکاری ترتاب ۽ نیام ۽ عیدی امین انا گہ دلما نگ بوت کہ برطانیہ ۽ بہ روت ۽ لندن ۽ پکاڈلی سرکس ۽ وتی کمالاں پیش بداریت ۽ اودء کپودرانی ہمرائی ۽ چینک بہ چنت، بلے دنیا ۽ بد بھتی کہ برطانیہ سرکار ۽ آئی ۽ ویزا دیگ ۽ مکن کت۔ چہ انگریزانی ہمے ناھودگیں فیصلہ ۽ عیدی امین سک برانز گپت ۽ یک ہنگامی پریس کانفرنس یے ۽ تہا اعلان ۽ کت کہ اگاں برطانیہ ۽ ہوڈیں سرکار ۽ آئی ۽ راپست چار کلاک ۽ نیام ۽ ویزا نہ دات، گڑا آچوڈبی والہاں دزی ۽ لائچ ۽ سوار بیت ۽ انگلش چینل ۽ گوازینان وت ۽ برطانیہ ۽ سرکنت۔ آ نیمگ ۽ برطانیہ سرکار ۽ ہم اعلان کت کہ اگاں اے جو کر ۽ بے ویزا ۽ مئے سرڈگار ۽ قدم ایر کت تہ ما آئی ۽ ہما دمان ۽ گرفتار کنیں ۽ سزاد میں توری بل ۽ کہ یوگنڈا ۽ صدر انت، اشی ۽ سرء تبھرہ کنان ۽ لندن ٹائمز ۽ وتی ایڈیٹوریل ۽ تہا نوشتہ کت کہ اگاں خدامہ کنت عیدی امین ۽ ہمے جو کری بہ کتیں گڑا سیسی جنگ جہانی و نا،

بلے برطانیہ ء یوگنڈا ء نیام ء یک شون کشیں قبائلی جنگے اُم ء ہنا بوتگ اُت۔
 اے یک عجب اتفاقی کہ ہمے دوئیں جو کر وھدے چہ اقتدار ء زبھر
 کنگ بوت اُت۔ گڑاگوں مزین عزت شرف ء مال مدی سعودی عرب ء پارسل
 کنگ بوت اُت کہ تاں روج مروج سعودی شاہ ء باھوٹ ء شرفداریں مہمان
 اُت۔ چوں باریں، اُست کسے کہ بہ گش ایت جو کراں ارزش ء عزتے نیست۔
 ہمے سیم تاریخ ء تہا درباری ہم یک بلند ء پُر ارزشیں منصبے ء ہد اُت۔ بادشاہ
 توری ستر مزین بہ بیت، بے دربار ء جاں در اُت، بے تاج ء بے تخت اُت۔
 دربار آئی ء ستر اُت، زیب ء زینت اُت۔

ہندوستان ء راجد پتر ء مغل بادشاہ اکبر اعظم ء نورتن سک باز نامدار ء
 مشہور اُت۔ رتن ہما گوہر یا سنگ ء گش اُت کہ بہائے گران اُت۔ ء نورتن ہما
 ہار یا جوک ء گش اُت کہ آئی ء تہا نہہ دانگ دگہ دگہ رنگ ء گراں بہائیں گوہر
 مان، چوکہ ہیرا، یاقوت، نیلم، پکھراج، ء زمرد وغیرہ۔ اکبر یک سک دانا ء پینائیں
 بادشاہے بوتگ۔ پیشکے آئی ء دربار ء درباری ء ارزش ء قدر شرتنگ۔ ہمے
 سبب اُت کہ آئی ء وتی ہمے نہہ درباری ملک ء کند کند ء زند ء ہمک تک ء پہنات
 ء چہ در چنگ ء وتی دربارے زبہدار ء نمہ دار کنگ۔ اکبر بادشاہ وتی ہمے نہہ
 درباریانی ہمکہ قدر دان بوتگ کہ آئی ء آہان ء چہ دوستی نورتن ء نام دانگ، بزاں
 نہہ اہل ء بے بہائیں گوہر۔ اشانی تہا بیر بل، ابوالحسن، راجا توڈرل، راجا مان سنگھ ء
 موسیق ء بادشاہ تان سین وغیرہ ء ہمیں بے دروریں شخصیات گون بوتگ اُت کہ
 ہر یکے ماں وتی وتی ازم ء یکتا بوتگ اُت۔

بلے ہمانا بزانت کہ آ دربار ء درباری ء اصل مقام ء ارزش ء نہ زانت،
 آئی ء چہماں درباری ء بزانت چاوش ء واہ واہ کنگ اُت ء بس۔ ہمے سبب اُت

کہ دانایاں کشتگ کہ ۔

قدر جو ہر شاہ بدانگ یا بداند جو ہری

یعنی گراں بہائیں گوہرِ قدرِ یا و بادشاہ بزانت یا گڑا گوہر شناسیں زرگر۔ ہمیشہ
منی ڈولیں نابزانتیں ہوڈے اگاں املیں گوہرِ قدرِ بہاء نزانت، تہ میار گوہرِ

نہ انت گناہِ میار منی جندِ نابزانتی بیگ انت۔ بہر حال

فکر ہر کس بقدر ہمت اوست

یوارڈِ دادانی بابت اے ہر گیشینگ ہر دری زاناں کہ اے داد چو حلو

ہالو و دیگ نہ بنت، بلکہ اے ازم گراں آوانی تیوگیں زندِ جھد جفا و درد

مختانی بروردِ حساب و دیگ بنت۔ اے ردِ ہم من بختاوریوں چو کہ اگاں جو کر و

خطاب من و منی تیوگیں جمار و رنج و مختانی آسر و دیگ بوتگ۔ بلے درباری و

داد من و ناروے و سوڈن سفر نامہ و مسقط و سفر و احوال و تاثر اتانی برکت و

بخشاہگ بوتگ۔ اے اپنچائیں ہبرے نہ انت۔ اے منی دل و مئے لبرانگی تاریخ

و تہا بے دروریں چیدگے، چی و کہ اے بلاہیں داد من و بس شش یا ہفت

سیاہگانی نوشتہ کنگ و دیگ بوتگ۔

نی بیانت شمارا حال دیاں کہ درباری و خطاب من و کدی و چو ر دیگ

بوت۔ رمضان و گڈی دہ روچانی تہا شریں مسلمان لیلة القدر و شوہاز کن انت،

بلے ہمے دھیں روچانی نیام و یک شپے ترابی و رند تربت و دو لائقیں و رنا من و

شوہاز کنان و منی ہونڈ و آتک سر بوت انت۔ اشانی آہگ و منی ہا تر سک و ش

بوت، چی کہ و رنا ہر دیں منی ہونڈ و کابنت تہ من و وتی ہست و زندگ بیگ و

احساس بیت۔ خیر بیا بنجیر و تیار جوڑی و رند و رنا ہاں من و باگیں تربت و دھزار

گنجیں مکران و سکتانی دروت سرکت انت۔ من و سک باز ساڑ ات و گشت اش

کہ نی کہ من بے بلا بلوچی لبرانک Legendہ بزاں افسانوی کردارے جوڑ
 پیچگاں، گڑاچی ء نامنی وتی دلگوش ء کیشتر آزمانک نیمگ ء گور بہ کنناں۔ پداگشت
 اش کہ من وتی زندنامہ ء زوتاں چہ زوت سرجم بہ کنناں ء چاپ ءے بہ کنناں، چچی ء
 کہ اے سک شرع بلوچی لبرانک ء اے رنگ ء اولی کتاب بیت۔ (من ء اے
 سوج سک دوست بوت، ء انشاء اللہ، اگاں زند ء نہ دروہ ات گڑا زوت انجو
 کنناں)۔ پداورناہاں من ء چہ جست گپت کہ تون ء پچکند ء پڑ ء ایدگہ ندکار چو
 کہ اکرم صاحب خان انت مروچاں پرچی ء نوشتہ نہ کنگ ء انت۔ من گشت ہو،
 اکرم صاحب خان، عیسیٰ گل ء لندن ء علی رئیس سک وش نوشتہ کن انت، بلے منی
 دل ء آہاں وتی ننگیں ند پرے ہاتر ء داشتگ انت کہ آمنی مرک ء ودارگ
 انت۔ بلے چوں کنناں کہ مرک زندمنی اختیار ء نہ انت۔ ہمیشکہ آہان بایدیں
 انتظار مہ کن انت ء وتی وتی بوراں بہ تاچین انت، چچی ء کہ تون ء پچکند کسی بن
 پیروکی میراث نہ انت۔

دمانے ء رندورناہاں یک برے پدا من ء چت کوپگاں کت، ساڑات
 ء گلگات، ء برت پوراں سرکت ء پدا نرم نرم ء گشت اش کہ وجہ اشی ء تہا حج شک
 نیست کہ تی تون ء پچکند شنگ کمال ء سرپیگ، بلے مکران ء ستخان ء گوں تو یک
 گلگے است۔ من جست کت کہ دور ساعت چونیں گلگے باریں۔ گشت اش کہ تو وتی
 ناروے سویڈن ء سفرنامہ ء انوگیس مسقط ء سفرنامہ ء احوال ء تاثرات ء نوشتہ کنگ
 ء درباری یے جوڑ پیگ ءے، چچی ء کہ تو آہانی تہا لھتے مردمانی سک باز تو صیف
 کنگ ء پدا پدا آہانی منت گپتگ۔

من درآینت زے عز ء شرف۔ درباری ء خطاب من ء سرع چمان
 انت ء پریشی ء من مکران ء قدر شناسیں ستانی متاں باراں۔ بلے چوں کنناں کہ

اے منی تب ء فطرت انت کہ کسے اگاں منی سرء انچو کیس احسانے ہم بہ کنت، تہ
 من آئی ء شکر ء منت ء سک باز گراں ء پدما پد گراں۔ ورنہاں گشت کہ اگاں
 پیشیں ہبرے، گڑا تو آہان ء شکرانہ ء کا گد نوشتہ بہ کتیں، وتی نوشتانکاں پولنگ مہ
 کتیں۔ من درائنت کہ چو کہ آہاں من ء لبرانک ء سرشون ء شرف ء عزت
 داگ، بلکیں منی وسیلہ ء بلوچی زبان، لبرانک ء ہمایاناں عزت ء شرف داگ کہ
 آہاں وتی تیوگیں زند پہ بلوچی ء ندر کنگ۔ ہمیشکہ من آہانی شکر ء منت ء
 لبرانک ء وسیلہ ء گتگ۔ اشی ء ابید من چو پرے ہاتر ء ہم کنگ تنکہ مردم بہ زان
 انت کہ اے قدر ناشائیں دور ء کئے قلم ء آبرو ء زانت ء گئے شاعر ء ندر کارانی
 دوزواہ ء قدر دان انت۔ منی نزء اے گناہے نہ انت، ہمیشکہ من دیمتر ء ہم ہمے
 گناہ ء کناں، توری شامن ء وہ رند ء درباری ء خطاب بہ دیت، من ء سرء پیمان
 انت۔

چو کہ من شریں مسلمانے نیاں، ہمیشکہ آشپی من لیلۃ القدر ء چکر ء نہ
 کپتاں۔ بزاں ثواب کنگ ء بدل ء من شیطانی وسوساں گوں سرچیر بوتان۔ اے
 انچنائیں گپے نہ ات۔ اے منی لبرانکی زند ء یک یاد گاریں شپے ات۔ انشی من
 جو کر ء چہ نہہ پدانک برزتر بوتگاں۔ انشی منی ملوکیں ورنہاں من ء درباری ء
 شاہی منصب ء خطاب بخشانگ۔ ہمیشکہ من مستری ء بلند بالادی ء کیف ء
 ملا راں نوش اتان۔ برے وتی زر دوزیں کلاہ، برے ادس ء آبریشمی قبا ء کدی
 شاہی کمر بند ء چارگ ء اتان۔ دل چہ گل ء بال ات کہ زند ء گڈی روچاں آخر
 ورنہاں منی قدر زانت ء نیٹ من اش درباری جوڑکت۔

جذب ء مستی ء ہمے پر کیفیں جاوراں انا گہ من ء یاد اتیک کہ من ء اے
 شاہی منصب ء خطاب، وتی قدر دانانی توصیف کنگ ء پدما پد آہانی شکر ء منتانی

گرگ ء عوفض ء دیگ بوتگ۔ ء چوکہ عزت ء ذلت خدائی داد آنت، ہمیشکہ من
چے رنگ ء شاہیں قادر ء منت ء بگراں۔ بس ہمے دمان ء حضرت داؤد علیہ السلام
ء شکرانہ منی دل ء آتک۔

یک رندے حضرت داؤد علیہ السلام ء خداوند عالم ء دربار ء عرض کت:
”آے خدا، تئی بے کج ء کس اس شکر انت کہ تو من ء پیغمبری
ہم داتگ ء دنیا ء بادشاہت ہم بخشاتگ، ء پریشی کہ من تئی
شکر ء گیت، اشی ء توفیق ہم تئی جند ء من ء بخشات۔ نی اگاں
من ہمے شکر ء توفیق دیگ ء شکر ء بگراں ہم ہمے توفیق ء تو من
ء بخشائے، ء ایڈول من تئی شکر گرگ ء فرض ء چہ پھجر آجو
نباں۔“

ء سدک باور کن ات کہ مہتریں داؤد ء ہمے شکرانہ ء ہیال ء آہگ ء شرط دلوں ترہ
ات، جذب ء مستی بھاپ بوت، ء واب ء زمکیں امبازاں روگ ء چہ پیش نظیری ء
اے شعر دل ء آتک

وفا کنیم و ملامت کشیم و خوش باشیم

کہ در طریقت ما کافر یست رنجیدن

نی من آگر اتاں، واب کپتاں۔ یا واب اتاں، آگہ بیتاں، یا گڑا یکیں و ہد ء
آگہ ء واب اتاں، نزاناناں، بلے انچوزاناں کہ منی چم پیچ اتنت، زند ظاہر گندگ ء
اتاں کہ یک شھوارے منی دیما اوشتاگ ات ء دگہ وہ بوسوار آئی ء ہمر کاب
ات آنت۔ اے جن ات آنت نیکہ ملک، اے مئے ڈولیں انس ات آنت، بلے
اشانی لباس، پوشاک، کلاہ، عبا، پاپوش، سلخ ء از باباں چہ ظاہر بوہگ ء ات کہ اے
یک دگہ ملک ء دگہ و ہدے ء چہ آتگ ات آنت۔ اے تاریخ ء تاکاں چہ

درا تگلیں لھتے کارست (کردار) ات اُنت۔

ماکل بے تواریاں۔ ہر نیمگ ء یک ملکوتی نورے تالان ات۔ دمانے
 ء ہمے بے سرپدی ء رنداناگہ شھسوار چہ وتی دلدلیس کمیت ء ایر کپت۔ مدان مدان
 نزیک تر اتک۔ رکوع ء شت، من ء سے رند ء کورنش بزاں سلام ئے کت۔ ء پدا
 یک شاہی فرمانے منی دست ء دات۔ ادلس ء تہا پتا تگلیں ہمے فرمان من چچ
 کت۔ گوں نگر میں حرفاں نوشتہ ات۔

”خدائے ذوالجلال ء بندہ ء بندگانِ خدا ء نعمت ولی ء آقا،
 دودمان تیموریہ ء چشم چراغ، مزار نیمیں بابر ء مزین زہرگیں
 وارث، تیموری عدل ء بے ریائیں امین۔ پہ ہندواں مہابلی ء
 پہ مسلماناں ظن الہی بلے ناہندونا مسلمان، دین الہی ء امام،
 بزم ء رزم ء سالار، ازم ء موسیق ء دلدار، علم ء دانش ء
 قدردان، کشور ہندوستان ء تاجدار، فلم مغل اعظم ء پرتھوی
 راج، شاہنشاہ جلال الدین محمد اکبر ء نیمگ ء چہ بنام:

باگیں کوران ء بھشتیں مگس ء سبزیں ڈگاراں چہ
 چست بوگیں شھسوار میر گمشاد، میر خونک ء میر قاسم ء
 اوبادگ، گل محمدی لین لیاری ء تنگیں دمکانی لاپ ء رستگیں
 بے نام ء بے زانتیں نہال، فنبال ء باکسنگ ء ناکا میں لیسی،
 موسیق ء نامرادیں اتائی، اسکول ء کالج ء ترمد ء بے پرواہیں
 طالب، بلوچی لبرانک ء درستاں چہ مستریں جوکر، ء ورنال ء
 نیمگ ء چہ خطاب یافتہ ایں درباری، واجہ محمد بیگ بیرگل۔ درحد
 ادب سلام ورحمت و مزاج بخیر باد!

تراگوں بڑن حال دیاں کہ مروچاں منی شاہی
 دربار بے رونق ء اچک انت۔ علم ء دانش ء ترپوکیں استار ء
 منی یکتا ء دانائیں رتن ابوالفضل ہم اچ ماجدا بوت۔ ستک
 باور کن کہ ہندوستان ء ڈولیں شاہگانیں کشورے ء ہدا بند ء
 شاہنشاہ بوہگ ء ابید ہم زند بے چاڑ ء بے تام انت۔ منی
 خلوت ء جلوت ہر دوسر دچو برپ ء انت۔ انگت منی دیدگیں
 شہزادگ مراد ء چمروکیں دانیال ء دل سندیں جدائی ء ٹپ
 آزگ انت کہ منی دو بے میں رتن، بزاں بیربل ء ولجہ
 تو ڈرل ٹپ ماں ٹپ سورگباش (آنجمان) بوت انت۔ ء
 انگت من چہ ہمے کوہیں غماں بود نہ یاد رنگ ات، کہ ابوالفضل
 ء ہم مارا داگے ماں جگر ء دات۔ نی تو وت بکش اکبر ء دل
 ہمالیہ و نہ انت کہ انکس نپتاں پد ما پد برداشت بہ کنت۔

بوہیریں جو کر ء خطاب یافتہ ایں درباری۔ من زاناں کہ منی درد انگیں
 رتنانی ہو رکیں جاہاں کس پرکت نہ کنت۔ بلے گش انت کوریں چماں ترپے
 ارس۔ ہمیشکہ مابدولت ء فیصلہ کنگ کہ ابوالفضل ء جاگہ ء من تراوتی رتن جوڑ بہ
 کناں۔ البت اے ٹوہیں فیصلہ من پہ ہلو ہالو ء نہ کنگ۔ اے فیصلہ من مزن
 پشکانڈ ء چار ء نپاس ء رند کنگ۔ اشی ء سے سبب انت۔ گوش دار:
 کیے ایش کہ بلوچاں منی خلد آشیانہ ء آرتپیں پت ہمایون ء را آئی ء در بہ
 دری ء نیام ء ہما مہمانی ء ہمراہ داری کہ بخشا تگ، ء پدا دہلی ء تخت ء دمبار گرگ
 ء جنگ ء ہما قربانی کہ قہاریں بلوچاں داتگ، اے منصب ہما احسانانی شکرانہ انت
 کہ چہ منی نیمگ ء ادا کنگ بوہگ ء انت۔

دومی اش کہ تئی نا آشنا ء گڑ بڑیں نام بلوچی ء کہنیں شاعر سدن بقال ء
 من ء سوج داتگ۔ سدن ء کتہ کاریں پت مئے شاہی چل دان ء آس پو بزان
 باورچی بوتگ۔ آئی ء پیم کتگیں دہل، ماش، ساگ، سبزی ء پوری سک تامدار ء من
 ء ء منی مہارانی جو دابائی ء سک دوست بوتگ انت۔ (منی ایمان گیشتر ہمے بقال
 ورگاں خراب کتگ، بلے کس ء ہال مدئے، چئی ء کہ اے ہبر آف دی ریکارڈ
 انت)۔ اشی ء ابیدھیمو بقال ء پرورش دیگ ء جنگ ء سدن بقال ء چرک پوشیں
 سیادھم منی ہمرکاب بوتگ انت۔ ہمے سبب انت کہ تئی بابت ء من سدن ء ہبر باور
 کتگ ء تراوتی رتن جوڑ کتگ۔

سیی اش کہ تئی وتی دانا ء بینائیں ورنہاں ترا درباری نامیختگ ء من
 ایتگ۔ اے دگہ ہبرے کہ آداناہاں اے ہبر نہ زائتگ کہ درباری بے دربار ء پیم
 نہ بیت۔ آہاں ترا درباری ء جوڑ کتگ، بلے دربار اش نہ داتگ، ہمیشکہ مابدولت
 ء حساب ء تو انگت درباری ء جہت ء سرجم نئے۔ ہمے سبب انت کہ من تراوتی
 شاہی دربار ء نادیناں تنکہ تو پنگائیں درباری یے جوڑ بہ بئے۔

منی بوہیریں درباری۔ مغلانی تاریخ ء اگن چہ بلوچان ء آہانی
 قربانیانی عوض ء جاگیر ء کسانیں منصب دیگ بوتگ انت۔ بلے اے ہم راستی یے
 کہ بلوچان ء کدی ہم شاہی دربار ء مزینیں منصب دیگ نہ بوتگ۔ ہمیشکہ ما
 بدولت تیموری عدل ء رو ء تاریخ ء ہمے ناروائیں نا انصافی ء ختم کتگ ء اعلان ء
 کت ء اے شاہی فرمان ء وسیلہ ء گوں تو دز بندی کنت کہ منی ربالوانی ہمرائی ء تو
 وت ء زوتاں چہ زوت اکبری دربار ء سر بہ کن، تنکہ حق پہ حقدار ء بہ رس ایت۔

بلے دیر مکن۔ چومہ بیت کہ تئی دانا ئیں ورنہ بہ نچ انت، سدن وتی بقالی
 سوج ء واپس بہ زور ایت، تیموری عدل ء شاہیم بے پارسنگ بہ بیت، ء تو چہ وتی

درباری منصب ء زبھر بہ ہے۔

نی تو رام ء رحمن ء باھوٹ ہے۔

گوں شاھی مھر ء

جلال الدین محمد اکبر

شاھنشاہ کشور ء ہند

بہ قلم ء دیگران

شاھی فرمان ء وانگ ء رند منی دل چہ گل ء بال ء بالادوں بھلکے بُر زتر
بوت۔ بلے دپ ء چہ چھووں نہ گشت۔ بس پہ مڑاھے سروں چست کت ء شھسوار ء
نیمگ ء چھووں شانک دات اُنت۔ آرکوع ء شت، من ءے سے بر سلام کت، ء پدا
گوں سیم ء زر ء سنج ء زین ء سمبھگئیں بورے منی نزیک ءے یاورت۔ من مدان
مدان ء وتی پادماں رکاب ء اڑینت، وت ء بالاکت ء اسپ ء سر ء نشتاں۔

شھسوار ء آئی ء ہمراہ پہ روگ ء آمادہ ات اُنت۔ بلے وھدے من مھمیز
کہ جت تہ گنداں اسپ نہ سُر ایت، کش ءے زانا پادے ماں زمین ء کل ات
اُنت۔ من یک وارے پدا مھمیز جت، پدا ہج نہ بوت، ء وھدے من سیمی گشت ء
کہ مھمیز ترند تر جت تہ منی جان ء ہڑوے ء زرت ء سر ء چکر وارت۔ بلے چد ء
پیش کہ بُن ء بہ کہاں، من کپ کت ء اسپ ء دوئیں گوش گپت اُنت۔

بس ہمے نالیں گوشانی گرگ پمن قیامتے بوت۔ گنداں من وتی گرگ
بزاں جنڈیں اسکوئر ء سر ء نشتگ ء آئی ء یک جنگاھاں۔ یک گک، دو گک، سے
گک، بلے مجال اُنت ک بہ سُر ایت۔ من ستر کوشش کت، سر جت ء جت، وت
ء ژند کت، بلے ہمل

آپ ء متنگ ء گجاروگن در کیت۔

قاضی عوالب

قاضی عوالبے دستگ!

بلے اے واب قاضی عبدالرحیم صابر ء نہ دستگ کہ فی خلد آشیان انت
 ء بکند ہما بھتاور کہ جنت مکانی انت، آہان ء واب گندگ ء حاجت نیست، چئی ء
 کہ جنت انسان ء ہمک مراد ء آسر بوہگ ء ہند ء نام انت۔ واب ء ہما مردم
 گندانت کہ آہانی گیشتریں ارمان اشکند بنت۔ دومی ہبر اش انت قاضی صاحب
 ء اود ء واب گندگ ء موہ ہم نہ رس ایت چئی ء کہ آماں جنت ء شپ روچ ہمے
 جھد ء انت کہ آئی ہفتگی تاک ”صدائے بلوچ“ پہ وهد در بییت ء بہشت ء دوزہ ء
 خریداران ء پہ وهد بہ رس ایت تنکہ آہم پہ وهد وتی سالینہ چندہ آل دیم بدے
 انت، ہمیشکہ پہ تنگ کشاں کہ اے واب شادروان ء جنت نشینیں قاضی صابر ء نہ
 دستگ۔

اے واب قاضی نور احمد ء ہم نہ دستگ، چئی ء کہ من وتی تیوگیں جمار ء
 گوں اے دانا ء بینائیں سنگت ء یک دورند ء پہ اداروکی ملاقات کتگ ء منی
 ہیال ء من آئی ء ہیالانی اوتاک ء مردے نیاں، بلے ہمے اداروکی نند نیادانی تھا
 من اندازہ جنگ کہ قاضی نور احمد یک روشن فکر، وش لسان ء وش مجلسیں مردے۔ آ
 چو کہ سیاسی ء نظریاتی فکر ء ہد بند انت، ہمیشکہ آئی ء وابانی دنیا دگر انت۔ آ اے

وَاب ءِ پھجر دیست نہ کنت۔

دگہ یک قاضی یے ءِ نام مروچاں ماہتا کانی تہہ ءِ باز پیدا اور بیگ انت۔
 اے قاضی زادہ محمد ریحان انت کہ اشئ ءِ گوں من درستی ءِ راستی نیست چئی ءِ کہ
 انگت من نہ دیستگ، البت اشئ ءِ نبشتا نکاں چہ زانگ بیت کہ گوں علم ءِ زانش ءِ
 حب نئے آست۔ تاں اے وهدی من اشئ ءِ ہما نبشتا نک کہ وینگ انت، آ علم
 عروض ءِ ابجد گال ءِ سرءِ انت۔ عروضی نبشتا نکانی تہا اشئ ءِ لھتے شاعرانی شعرانی
 تقطیع ءِ تیکلیکی تجربہ کنگ کہ وانگ ءِ در برگ ءِ لائق انت، اشئ ءِ ستا کرزیں ہبر
 اشئ ءِ بے ریا روئی انت، اشئ ءِ شاعرانی قد ءِ بالادیا کسانی ءِ مزنی ءِ لحاظ نہ کنگ،
 بلکہ میرٹ ءِ بنیاد ءِ ہر جاھے کہ نزوری یے مار ایتگ، گوں انصاف نوشتہ کنگ۔

گش انت غالب ءِ برے برے واب ءِ تہا ہم شاعری کنگ ءِ انچیں
 وهداں آئی ءِ نازل بوتگیں ہمک جتکے ءِ بدل ءِ وتی آنجگ ءِ یک گر نچے دانگ ءِ
 صباح ءِ سرءِ آئی ءِ ہمے گر نچ پہ حساب بوتلگ ءِ ہمیشاں گوں بستگیں شعر کا گد ءِ سر
 ءِ نوشتہ کنگ انت۔

منی گمان ءِ اے ورنائیں قاضی زادہ ہم واب ءِ درگت ءِ شاعرانی
 شعراں تقطیع کنت، ءِ ہر جاھے کہ نزوری یے مار ایت، آئی ءِ گر نچ دنت۔ اے
 حساب ءِ منی دل ءِ مروچاں قاضی زادہ بید چہ تقطیع کنگ ءِ واب ءِ دگہ واب نہ گند
 ایت، ہمیشکہ باور بہ کن ات کہ اے واب روشن فکریں قاضی زادہ محمد ریحان ءِ نہ
 دیستگ۔

اے واب منی بحرینی سنگت قدوس قاضی زادہ ءِ ہم نہ دیستگ، چئی ءِ کہ آ
 ماں بحرین ءِ سنگتانی ناتپا کی ءِ چہ دل کہر انت۔ دو ماہ پیش گوں قطر ءِ سنگت لطیف
 عادل ءِ ہمرائی ءِ منی ہونڈ ءِ اتلگ ءِ من نئے عزت بخشا تگ، سو گہیں مردے ءِ پہ

زبان دوستی و راج دوستی و چه اید گراں پشت و نہ انت۔ قدوس جان و آہگ و
لہتے کہنیں یاد تازہ بوتنت دل منی و ش بوت، بلے ستک باور کن ات کہ اے و اب
قدوس و ہم نہ دستگ۔

نیکہ اے و اب منی مست ملنگیں سنگت قاضی مبارک و دستگ۔ قاضی
جان مزین شاعر و یک حسابے و دانشورے ہم، بلے بلا نوش و بلا درے، ہمیشک
ہج چیز و بابت و سنجیدہ نہ انت، گشے زانا بید و بالغی و ماش کنکی و سند و مر
ہجک۔

تیوری خانوادہ و چشم و چراغ بابر و وتی۔

بابر بہ عیش کوش کہ عالم دوبارہ نیست و

لیکہ و باوجود ہندوستان فتح کت و مغل سلطنت و بنیاد ایرکت، بلے مے قاضی
جان و ملک گیری و حوس و بل آئی و کشے ہج چیز و ہم حاجت نیست، آہس
مدام حور و غلمانانی و اب و گند ایت، ہمیشک اے و اب آئی و ہیال و چار حد و ہم در
انت۔

چہ قاضیاں پد بارگ ملاحانی گنت۔ نی اگاں بحرین و منی مھر بانیں
سنگت لیسین ملا، و ہد و تاڑ و تیلانکانی آماچیں منی العین و سنگت ملا مراد و مزین
بالاد و مزین نامیں شاعر و منی دلبریں دوست جی آر ملا اگاں قاضی بوتیناں تہ چہ
اشاں یکے و الم و اے و اب دستگ ات، بلے ہزار ارماں و صد افسوس کہ منی
اے دیدگ قاضی نہ انت، ہمیشک اے و اب اشانی نصیب و ہم نہ بوت۔

اے و ہد و چہ مے ماتیں ڈیھ و ایدگہ قاضیاں من یک دگہ قاضی یے و
ہم کم کم و زاناں، دیریں کہ ما یک دورند و گوں یک دومی و دچار کپتگیں و پہ
ہد روکی ہم نیاد ہم بوتگیں، بلے راستیں ہبراش انت کہ من ہمے قاضی و شخصیت و

نسیات ء پہ جوانی ء سر پد نیاں، چونائی ء شاعری ہم کنت، ملک ء سیاسی چست
ایرانی بابت ء گپ ہم جنت، زبان ء ادب ء جاوہر حال ء ہم سر پدیں، بلے منی
بدبھتی کہ گوں آئی ء نزکی نہ بوہگ ء سبب ء من آئی ء بابت ء کیشتر زاناں، بلے
کمال ایش انت کہ اے واپ ہمے قاضی ء دیتگ۔

سال 2003 ء میلادی ء 25 اگست ء من وتی دختر ء عاروس ء چست ء
ایراں سک دزگٹ ء تکانسراتاں، منی لوگ ء روج روزینی نظام چو ملک ء نظام ء
پہ وت ء دیم ات ء منی جند وژ وژیں پگر ء جنجالانی آماج ات، بلے ہمے بے
تاہیری ء نیام ء اناگہ چہ ہمساهگے ء گس ء ٹیلی وژن ء سر ء یک غزلے ء وش
زیملیں توار منی گوشاں کپت، توار ء من ء غرق کت ء پہ دمانے ء دل ترہ ات، چہ
وتی چاگرد ء بے سبوت ء غزل من سرجمی ء گوش داشت، چو تو تیوگیں غزل وش
ات، بلے آئی ء یک جگے انچو بے مٹ ات کہ منی دل ء نقش بوت، آشعرا یڈول
ات۔

ہم نغمہ سرا کچھ غزلوں کے، ہم صورت گر کچھ خوابوں کے

بے جذبہ شوق سنائیں کیا، کوئی خواب نہ ہو تو بتائیں کیا

بس وتی دل ء ہمے شعر الہان کنان ء من 25 اگست ء گرانیں ساعت

تیلانک دیاں کت انت، بلے شعر ء سحر ہما وھد ء پرشت وھدے عصر قضا ء چہ
نظر آباد ء قاضی محمد سعید منی ہونڈ ء اتک ء من نے عزت دات، چو کہ مدتے ء رند
چہ دور ء اتلگ ات، ہمیشکہ وتی تلگیگی ء بے داری ء ابید ہم من تادیر نشت ء گوں
آئی ء دیوان کت۔

قاضی سعید ء گوں من حال احوال کت ء بازیں جُست پُرسے ہم کت،

پدا اناگہ من ء حال نے دات کہ آئی ء من ء گوسگیں نومبر ء ٹیلی فون کنگ ء لوگ

عمر ماں آئی ءِ را حال دانگ کہ من پہ عمرہ ءِ ادا نیگی ءِ سعودی عرب ءِ شتگان۔ من
کے حیران بیتاں ءِ جستوں گپت کہ ولجہ شاپہ خیر ٹیلی فون کنگ۔ گشت ءِ ہو من
وابے دستگ ات ءِ ہمے واب ءِ حال دیگ ءِ ہاتر ءِ ٹیلی فون کنگ ات۔ من
گیشتر پریشان بیتاں، دل ءِ کشتوں کہ قاضی قضا ءِ قدر ءِ واب ہم گند ات۔
باریں اے قاضی ءِ چونیں قضا میں وابے دستگ کہ من ءِ حال دیگ ءِ ہاتر ءِ ٹیلی
فون ءِ ہم کنگ ءِ اے وھدی چہ نظر آباد ءِ جنان ءِ پریشان اتنگ ءِ منی دیا
شنگ ہم۔

خیر، پہ ترس لرز وھدے من ولجہ ءِ چو پول کت کہ بے بلا چونیں وابے کہ
تو چو پریشان ءِ، تہ قاضی جان ءِ واب ءِ حال من ءِ ایڈول ءِ دات۔ گشت ءِ:
ولجہ من واب گنداں کہ توئے بیگ چہ نظر آباد ءِ یک دکے ءِ گوزگ ءِ
ءِ، من تراھما دمان ءِ جاہ یاورت ءِ حیران بیتاں کہ تو ادا چے کنگ ءِ، ہمیشکہ
میدان کنان ءِ شت تئی دستوں گپت ات، تیار جوڑی ءِ رند جستوں کت کہ ولجہ تو
مے نظر آباد ءِ چے کنگ ءِ، تو پہ دات کہ نظر آباد و منی ملک انت، مردم وتی
ملک ءِ چے کت؟ تئی چوش کنگ ءِ من گیشتر حیران بیتاں۔ کشتوں ولجہ من وتی
عمر نظر آباد ءِ پیر کنگ، بلے یک روچے ہم من ترا اد ءِ نہ دستگ، تو درازینت، قاضی
صاحب، تو چوتی پوز ءِ آدم نہ چارنگ، ہمیشکہ تو من ءِ اد ءِ نہ دستگ، بیاترا پیش
داراں کہ من کجانشتگان ءِ چو گشان ءِ تو منی دست گپت ءِ مے بازار ءِ کش ءِ میگ
ءِ بُرت یک دو تکی ماڑی یے ءِ دیا اوشتارینت ءِ گشت:
اے منی لوگ انت۔

منی چم سر ءِ بان ءِ اتک انت۔ پراھیں چار دیواری یے لاپ ءِ نوک
بتگیں یک شاندار ءِ شوقیں ماڑی یے ات کہ چہ آئی ءِ پچیں گیٹ ءِ وڑ وڑیں پل ءِ
سر سزیں ڈرچکانی باگے اُبو ات، اے ماڑی ہمکہ نوک ات کہ اشی ءِ دیوالانی

رنگ ء بوہ ہم انگت تازہ ات۔ من پہ حیرانی بخت کت ولجہ، پہ دل اے تئی لوگ
انت، تو پہ بچکندگ گشت، ہو، بلے ترا انگت ہم باور نہ کنت گڑا بریں ماڑی ء لاپ
ء۔

بلے انچو کہ ماگیٹ ء پتر تیں تہ انا کہ چہ باگ ء نیمگ ء یک کچکے ء راش
ات ء ہمے شو میں کچک ء وگگ ء منی واپ پُرشٹ ء من پدور ہتاں .....!
نی توئے بیگ صاحب، من ء بگش کہ اے واپ ء تعبیر چی انت؟
من وتی بوہیریں سنگت قاضی سعید ء وھج پہ نہ دات، بلے من ء
حضرت یوسف علیہ السلام ء بندی جاہ ء روچانی ہر یاد ا تک انت، ء دل ء گشتوں
دریکیں من ہم ہمے واپ ء تعبیر ولجہ خدا ء ہمے دُڑیں نبی ء چہ گپت بہ کتیں۔
چہ دُور ء اتلگیں قاضی جان و منی نیکیں دعا آنی ہمرائی ء رخصت بوت
ءشت، بلے من تاشپ ء نیم ء ہمے واپ ء تعبیر ء بابت ء پگر کت۔ قاضی صاحب
ء من ء نوکیں نادراہمی یے داتگ ات۔

من واپانی بابت ء فرائیڈ ء لیکہ، مشاہدات ء تجزیہ و تنگ انت، بلے من
آئی ء کتاب ء تہا پُخشیں واپے ء بابت ء نہ و تنگ کہ مردے ء واپ و تنگ ء ہمے
واپ ء گندگ ء نیام ء واپ کپتگ ء دگہ واپے و تنگ (بزاں واپ در واپ ء
تجربت) من اے ہم زاناں کہ اے تجربہ عام انت کہ نا، بلے بزاں من ہما شپی
انچیں واپے دیست۔

من واپ گنداں کہ من لندن ء ہائیڈ پارک ء پترتاں، چہ ژندی ء منی
بند بند کدگا انت، ہمیشکہ پہ وتی ژند ژولیس بالاد ء آسودگی ء پارک ء یک پیک ء
بے تواریں گنچے ء نیمگ ء راہ گپتاں، بلے وھدے اود ء سر بیتاں تہ گنداں قاضی
سعید چہ من ء پیش اود ء ایریں بیچ ء سر ء نھنگ۔ دل ء گشتوں اے قاضی نی من ء
چو وتی واپ ء وڑ ء پہ قرار نندگ ء نھیل ایت، چم ئے کہ پہ من کپت انت چو درد

واریں سنگتے ۽ پادا تک ۽ من ۽ وتی امبازاں زرت ۽ ۽ پداھیرت ھیرت ۽ من ۽
چارگ ۽ رندگشتے:

ولجہ بیگ، تو اد ۽ ہم..... چوں چوں باریں؟

گشتوں: تی ۽ من ۽ چو در بدر کر تگ۔

گشت ۽: بے بلا چوں چوں باریں؟

گشتوں: من اد ۽ وتی دانا ۽ شھ پیتاریں دوست علی رئیس ۽ شوہاز ۽ اتکگاں۔

گشت ۽: علی رئیس پرچی ۽؟

گشتوں: علی ملائی کار ۽ بلد انت، آدام ملا ہانی بابت ۽ نوشتہ کنت، ہمیشکہ

لوٹاں چہ ہائی ۽ واد ۽ تعبیر ۽ جُست بہ کنناں۔

گشت ۽: گڑا.....؟

گشتوں: گڑا چے۔ من ۽ دور وچ انت کہ من لندن دو لندن کنگ، بلے علی ۽

نہ گنداں، باریں کجا شنگ ۽ پیتاری کنگ ۽ انت۔ قاضی جان، تی واد ۽ مارا خوار

۽ ذلیل کت۔

منی چو کنگ ۽ قاضی کے پریشان بوت۔ منی دست ۽ گپت ۽ بیچ ۽

سر ۽ نادینت ۽ گشت ۽:

ولجہ بیگ، تو نی پیر پیگ ۽، ترا منی واد ۽ ہاتر ۽

نکبحت انکس دور آہگ نہ لوٹ اتگ ات، بلے ہیر، نی تو

چو بکن، وتی پیریں ہڈان ۽ آسودگ کنگ ۽ ہاتر ۽ اے بیچ ۽

سر ۽ سرین ۽ تچک بکن ۽ من رواں پتوھاٹ ڈاگ ۽ بیڑیے

(Hot-Dog and Beer) بست بند کنناں۔

چہ قاضی سعید ۽ روگ ۽ رند من کہ پینار تے کش ات ۽ بیچ ۽ سر ۽ تچک بیتاں، دمانے

۽ رند واد ۽ تہا پدا واد کپتاں۔

دیر نہ گوست ہمے واب ء توک ء دگہ وابے گنداں کہ من مصر ء یک
قدیمیں قلاتے ء دیما اوشتا تگاں ء قدیمی سلحہ بندیں افسرے منی داتگیں کا گد ء
ٹپاسگ ء انت۔ افسر ء کا گد ء سر ء جنگیں فرعون ء مھر چکت ات ء چماں داشت،
(اے دو نمبری قبض من چہ کراچی ء یک نامداریں جعل سازے ء اڈ کنا بیٹنگ
ات)، افسر ء قلات ء گیٹ ء سرا اوشتا تگیں یک قدیمی سلحہ بندیں گارڈے ء گیٹ
چچ کنگ ء اشارہ کت۔ دمانے ء رند گیٹ چچ بوت ء من دو قدیمی سلحہ بندیں
سپاہیگانی ہمرائی ء قلات ء تہا داخل بیتاں۔

بُندر ء اے یک ٹوہیں بندی جاھے ات کہ اشی ء تہا یک بندیک یے ہم
گندگ نہ بیت، چی ء کہ مچ بندیک وتی وتی کوٹیاںی تہا آسنی دروازگانی پشت ء
مھر بند اتنت۔ ہر نیمگ ء تہاری ء بے تواری ات۔ ما بازیں راہد اریان ء
گوازیان ء بندی جاہ ء چیر زمینی تبک ء ایر کپتیں، اے چہ برزی تبک ء تہار
ترأت، چو کوراسیں شپ ء۔ کے گام روگ ء رند سپاہیک یک آسنی دروازگے ء
دیماشت اوشتا تنت ء یکے ء گوں کلپتے ء درچ کت ء منی نیمگ ء دلگوش دیان ء
گشت: واجہ تئی ملاقات ء وهد ء پاس دہ دقیقہ انت ء دیر مہ جلن کہ پشومان بے۔

من کہ کوئی ء پترتاں تہ گنداں کوئی روشنا روشنائت، چی ء کہ ہما ورننا کہ
دودگہ بندیانی نیام ء چوشھزادگے ء نشتگ ات، آئی ء دیم چو چاردھی ماہ ء درپشگ
ء ات، آاگن چہ آدم زادگے ات، بلے آئی ء رنگ ء دروشم ملکوتی ات ء من ہما
دمان ء زانت کہ کنعان ء شھزادگ ء حضرت یعقوب ء چمروک بزاں حضرت
یوسف علیہ السلام ہمے دردانگیں ورننا ء جند انت، ہمیشکہ نا انگو چارتوں نہ آنکو تچک ء
شت ء آئی ء دست چکت ات ء چماں داشت انت ء پداپہ مزن ادب ء شیم آئی
دیمانشتوں۔ دمانے ء رند واجہ ء من ء وش اتک کت، ء سلام ء دروت ء پد من
ئے جُست کت کہ تو کئے ء چہ کجا اتلگ ئے؟ من درآینت کہ واجہ من مسکینیں

بلوچے آں ء مروچی ء چہ ہزاراں سال رند بزاں مستقبل ء چہ اٹلگاں۔
 ولجہ ء بچکند ات ء گشت ءے: بلوچ مسکین نہ أنت، اے سک مزں
 زہرگ ء میار جلیں مردم أنت، من بلوچاں زاناں ء اے ہم زاناں کہ تو اے دور ء
 مردم نئے ء چہ مستقبل ء اٹلگ ءے، بلے من ء بکش تئی ملک کج انت؟ کشتوں
 پاکستان۔ گشت ءے پاکستان ء نام من نہ اشکگ۔ کشتوں مکران۔ گشت ءے شو،
 چمنجیں مکران ء زاناں، اود ء مزا تئی ناہ سال پہ سال مئے ملک ء کثیت ء سک وں
 انت، فرعون ء منی مالک بزاں عزیز ء مصر ء ہم سک دوست بنت۔

ولجہ ء ہمے شیرگ تائیں ہبراں منی دل گل ء چہ بال بوت ء من ولجہ ء نگرہ
 رنگیں دست پدا چک انت ء چماں داشت أنت، منی چے کار ء ولجہ ء دل باز
 وں بوت ء من ء پول ءے کت، نی من ء حالاں دے کہ ترا کجام سکی ء گپنگ کہ تو
 ہزارانی سال پشت ء اٹلگ ءے؟

من پہ مزں ادب قاضی سعید ء واب ء حال ولجہ ء را یک پہ یک ء
 دانت ء پدا پہ مزں حب ولجہ ء نورانی دیم چارت۔ ولجہ ء پہ کترہ یے وتی چم زکت
 أنت، پدا بچکند ءے ء وتی اے کش ء آکش ء نشگلیں بند یگان ء چارت ء پہ
 مزں راز داری من ء را قاضی عوالب ء بابت ء سر پدا کت۔

واب ء تعبیر عجب ات، ہمیشکہ لوٹ اتوں کہ چہ ولجہ ء لھتے دگہ مسلمانہانی
 بابت ء ہم جست پرس بکناں، بلے انا گہ کوئی ء دروازگ چچ بوت ء یکے ء منی
 کوپگ دست جت، من کہ چک ترینت تہ گنداں من لندن ء ہائیڈ پارک ء پنج ء
 سر ء تچکاں ء قاضی صاحب من ء چہ واب ء پادا کنگ ء انت، من ء ہمے بے وهد ء
 پاسیں دز مانگی جسی ء سر ء سک بد اٹک، بلے نی چو کہ واب درواب پر شنگ
 ات، ہمیشکہ پہ نا علاجی پادا اٹک ء نشتاں، قاضی صاحب ء ہاٹ ڈاگ ء بیڑ ء ڈبہ
 پنج ء سر ء ایر کت أنت ء وت ہم منی کش ء نشت۔

من چو کہ انگت و اب در و اب ءِ خمار ءِ اثر ءِ حیران ءِ بے توار اِتاں،
پہیشکہ قاضی صاحب پریشان بوت، پدا من ءِ روک روک چاران ءِ گشت ءِ، واجہ
ہیرانت، ترا بے بلا چون بوت کہ چو گوتم بدھ ءِ بے توار ءِ، بلکن ءِ ”نروان ءِ“
نزیک ءِ ءِ۔

گوتم بدھ ءِ چہ آئی نروزن ءِ ذکر ءِ منی کیف ءِ ملار بھاپ بوتنت۔ منی
ہوش بر جاہ بوت ءِ من قاضی صاحب ءِ را چارت ءِ گشت:
من ءِ ہج نہ انت قاضی صاحب، تو ہم ہج مکش، بس بہ نند ءِ گوش دار۔
من ءِ تئی و اب ءِ تعبیر گون انت۔

قاضی ءِ سنے کت ءِ گشت ءِ چوں چوں باریں، ترا کئے ءِ شوندا ت؟
من اگاں ترا حال بدیاں کہ من ءِ کے ءِ شوندا تگ، تو باور نہ کن ءِ،
پہیشکہ بہ نند گوش دار ءِ ہج مکش۔

قاضی بے توار بوت ءِ لگ اِت منی نیمگ ءِ چارگ ءِ، من پہ گیگ ءِ تہبل
قاضی ءِ راوتی و اب در و اب ءِ حال دانتت، سر جمیں حال، گوں و اب ءِ تعبیر ءِ۔
قاضی پہ دمانے ءِ و خاموش بوت۔ کش ءِ زانا منی و اب در و اب ءِ
ریس ءِ پڑیس کنگ ءِ انت، پدا یک انا گہ پادا تک اوشتا ت ءِ لگ اِت کنگ ءِ،
آئی ءِ نا ایوک کند اِت بلکہ دل ءِ گوں ڈگار ءِ مُشت۔ من ستر گشت کہ قاضی مہ
کند، اے کندگی ہبرے نہ انت، راستی یے، بلے قاضی ءِ گوں وتی ٹہکاں آسمانے
سر ءِ زرت۔

قاضی ءِ ہمے بے اجا میں ٹہکانی نیام ءِ انا گہ کش ءِ چہ نزیک ءِ پھیانی
گرچیل ءِ توارے ءِ آڈھور گت، ءِ پدا زمین ءِ سر ءِ منجل، لوہیگ، ہنسگ، تال،
تاس ءِ ہمے ڈولیس بگر بدارانی کپگ ءِ تواراں گشے زمین جُمبگ ءِ ات۔
من دل ترک بوت ءِ پد درہتاں، ہمے گڑ بڑیں توار چہ مئے چُلن ءِ آہگ

ء اَت۔ من تچان ء شت چُلن ء بتی روشن کت، بتی روشن بوہگ ء شرط ء یک
 سیاہیں پشی یے چہ روشن دان ء ہما دیم بوت، نی کہ من چُلن ء فرش ء نیمگ ء
 دلگوش کت تہ منی جہلی جہل ء بالی بال بوتنت۔ ہما کلیں رزان کہ چُلن ء پائی ء سر ء پہ
 ردایر بوتگ انت، آکل بُن ء کپتگ ء شنک شانگ اتنت ء ہمیشانی نیام ء سوریں
 ماہیگے کپتگ اَت کہ آئی ء زردیں بدن چاک چاک ء راڑ راڑ اَت۔

ہمے دل وڑیں ندرگ ء گندگ ء گوں چہ منی دپ ء دَر اَتک ”اومائی
 گاڈ“ بزاں اومنی خدا، اے ڈولدار ء حشک کتگیں سارم من پہ واہگے ء کپتگ ء ایر
 کتگ اَت کہ وهدے بندیک صاحب چہ کوئٹہ ء کئیت گڑا اے آئی ء مہمانی انت،
 بلے بے دردیں پشی ء شات نہ بوت ء آئی ء ہمے پُر لذت ء بادشاہی وراک پہک
 وڑ وڑ ء حرام کتگ اَت۔

ناچار من چہ وتی مہر بانیں سنگت واحد بندیک ء دل ء تہا پہلی لوٹ
 ات ء ہمے سوریں ماہیگ ء چاک چاکیں لاش چست کت ء چہ روشن دان ء ڈن
 چکل دات، تنکہ چہ اشی ء وشیں بوہ ء شو میں پشی پدا گنوک مہ بیت ء دگہ ناہودگی
 یے مہ کنت۔

ہمے گریگی ویل ء کپگ ء شپ و من ہر پیم کت گوازینت۔ البت دومی
 روج ء وهدیکہ من سساکت، تہ دوشی ایں واب در واب ء ہمک ہبر من ء یاد اَت،
 بلے قاضی صاحب ء تعبیر منی دل ء چہ انچو شتگ اَت چو کہ تچو کیں آپ ء پُشت ء
 نقش!

انسوز ء ہزار ارمان، منی وا جہیں محمد سعید قاضی !!

گل گدارے گوں میر ٹلان ء

میر ٹلان مئے ملک ء یک باز وانش، سر پد ء دانشمندیں سرو کے، آ مئے
کلتیں جنجالاں جوانی ء زانت ء زند ء ہمک تک ء پھنات ء بابت ء آئی ء تجزیہ ء
سرسوج مزن اہمیت دار آنت۔

دگہ یک سر شونے ء ہم آئی ء نام سک معتبر انت کہ آئی ء باز رند ء دنیا
جہان ء سات ء سفر کنگ..... کدی سرکاری حیثیت ء کدی درباری حیثیت ء ء
کدی ذاتی حیثیت ء، ء اے حساب ء دنیا ء ملکانی بابت ء آئی ء زانت چہ مار کو پولو
ء ء ابن بطوطہ ء گیش انت، ہمے سبب انت کہ آئی ء فکر ء خیال ء سر ء میاں
استمانی ٹپہ مدام چوماہ ء ٹک ء پیدا ورت، البت چریشی ء آئی ء یک بدیں التے ہم
چنگ کہ ہر توری پنجگور ء پیاز ء بہ بیت یا گوادور ء حلوہ ء، گتھی ء کچت ء بہ بیت یا
مسط ء سوچکی ء، آہر ء الم ء بارت یک نایک ملکہ ء جاوراں سک دنت۔ ہمے
سبب انت کہ ولجہ ء ہر چوپیل ء جون ء گران ء چوہر ء تب ء سنگین آنت۔

گوسگیں روچاں ماگوں میر ٹلان ء آئی ء ہنکین ٹلان هاؤس ء یک
ند گندے کت، مئے هاگیں جست ء آ ولجہ ء پھتہ یں پتہ ہمیش آنت کہ
مڑاھداریں وانوکانی ندر آنت:

جست: ولجہ ماشمئے منت واریں کہ شتا وتی بے کس اس دز گلیانی
ابید ہم مارا اے موہ ء شرف بخشات کہ ماراج ء لھتے
اہمیں جنجالانی بابت ء شمے دڑیں خیال ء سوہوئیں سرسوجاں

بہ زانیں۔

میر ٹلان: واجہ اولی ہبر و اش انت کہ من چو جا پان ۽ مرد ماں ۽ چین ۽
 مشیناں بے کساس دست گٹ نیاں بلکہ چو وتی ملکیاں دست
 ہالیگ ۽ بے کاراں، دومی ہبر اش انت کہ ہر دیں کہ من
 درملکی تر تاب ۽ رند ملک ۽ وا تر باں گڑا کس نیت من ۽ جسے نہ
 کنت کہ میر صاحب کجام مکاں بوتگئے ۽ اود ۽ ہال احوال
 چی انت، منی حال قول ۽ اردو ۽ ”جنگل میں مور ناچا کس نے
 دیکھا“ ۽ ڈول ۽ انت، ہمیشکا من وت دیریں انچیں مردے
 ۽ شوہاز ۽ بوتگاں کہ آمن ۽ ہبر بہ پر مائیت، چی ۽ کہ من چہ
 زانت ۽ گیشی ۽ زانش ۽ گوات ۽ نی تر گگی آن ۽ لوٹاں گوں
 کسے ۽ ہبر ہال بہ کناں ۽ وتی لاپ ۽ دلاں سبک بہ کناں۔
 ایڈول ۽ بایدیں من تئی منت ۽ بگراں کہ تو من ۽ ہمے موہ ۽
 شرف ۽ بخشگائے۔

جست: واجہ یک و ہدے ملک ۽ روتا ک ۽ ماہتا کانی تہ ۽ نا کو چگردے
 نام تو ار باز جسگ ات، گوں آ واجہ ۽ شمسے سیادی چی انت؟
 ٹلاں: گوں نا کو چگردے منی سیادی ہما نحت کہ کلیر ۽ گوں کتر ۽ انت،
 البت نوں آئی ۽ دور ہلتگ، چیا کہ آ بڑگ ۽ دائم بے تاک ۽
 بر کنگ ۽ بے تاکیں در چکانی بر تاں دیر ۽ ندر انت۔ اے
 دگہ ہرے کہ آئی ۽ لہتے طلائیں اصول ۽ رہبند چنگ ۽ انت
 ۽ ہتاں قیامت چل انت۔ آگاں یورپ یا امریکا ۽ ودی بوتیں

تہ آئی ء را مکیاولی ء شرفداریں جاہ ء نادینک بوتگ ات ء چو
مکیاولی ء پرنس ء آئی ء کتاب شہزادگم چم چاپ بوتگ ء
سیاسی زانش ء تہ ء آشوبے ء نیون بوتگ ات، بلے اوھے پہ
بلوچ ء بلوچ ء بدیں روج۔

جست: واجہ پیماز پرچی ء گران بوتگ؟

ٹلان: اصل ء سویت یونین ء پرشت پرش ء سرد جنگ ء هلاس
بیگ ء رندمن ماسکو ء یک میاں استمانی دیوانے ء ساڑی
اتاں۔ چار روج ء بحث تران ء رند چہ تیوگیں دنیا ء اتلگیں
نمائندگاں اے ہبر ء تپاک کت کہ سویت یونین ء پرشگ ء
سرد جنگ ء هلاس بیگ ء آسر ء چہ درستاں مستریں عذاب کہ
کے ء سر ء کپیت آ پیماز انت، اے رد ء کم گیش درستیں
نمائندگانی گمان اش ات کہ آیوکیں دہ سالانی نیام ء پیماز گوں
مزنیں ڈکالے ء آماج بیت، ءھے تاریخی ڈکال ء سبب ء
نارشت بے پیماز بے تام بنت۔

جست: واجہ مروچاں مزنیں شہراں شیلانچ دست نہ کپگ ء انت اشی ء
نیون چی انت؟

ٹلان: ابا ہبر اش انت کہ ہالینڈ ء مرد Diary-Farming براں
مالداری سک باز کن انت، بلے وت نا گوشت باز ورنٹ، نا
پنیر، نامکھن ء نا شیر میر، آ بس پٹاٹ ورا انت ء دل ء سیر ء
ورانت..... براں صباح ء وھد ء وتی رگاں گوں پٹاٹ ء بند

آنت۔ سبارگ گوں پٹاٹہ ء کن آنت ء شام ء ہم گوں پٹاٹہ ء
 گزران کن آنت۔ البت مزین زہمے جن آنت گڑا موکل ء
 روج دو بوٹی لہڑا تک ء ہوا دیگیں گوشت ء تھے مارجرین نوش
 ء جان کن آنت ء بس۔ آ روج ء بزاں آیانی اسید انت۔ نون
 وھدے ہمے ڈچ بزاں ہالینڈ ء مردم ملکی نپ ء فاندگ ء
 ہاتر ء پاک ء وشیں نعمتاں وت مہ ورا آنت ء دگہ ملاں بھا
 اش بہ کن آنت، گڑا مئے مسکینیں شیلانچ ء کئے جست کنت۔

جست: واجہ تعلیم ء پڑ ء بلوچ چہ ایدگہ راجاں پرچی ء پشت ء آنت؟

ٹلان: کئے گش ایت بلوچ تعلیم ء پڑ ء پشت ء آنت، تو اگاں ملک ء

گوستگیں پنجاہ سالانی تاریخ ء دلگوش بہ کن ء گڑا گندے کہ

پیش ء مئے ڈبھ کلگاں ء وتی متا مزین شہراں مکتب، اسکول

ء کالج آرت ء تہ ء واد ء کچ ء ہم نہ بوتگ آنت، بلے نون

مئے ڈبھ کلگ ء شہرانی تہ ء مکتب، اسکول، کالج ء تاں یونی

ورٹی ہم پیچ بوتگ آنت۔ اے حساب ء نون مئے گور ء تعلیمی

ادارہ سک باز بوتگ آنت، اے دگہ ہبرے کہ تعلیم ء جند ختم

بوتگ، چی ء کہ ماچہ وتی زھگانی دست ء کتاب ء قلم پیچ گپتگ

آنت ء آیان ء ٹی ٹی ء کلاشکوف دست ء داتگ۔ تعلیم ء پڑ ء

دگہ یک دیرٹی یے اے بوتگ کہ ماسیاست نون پرائمری

اسکول ء یاورتگ ء سرکتگ، نون مئے گونڈو نام ء خدا نعرہ

جنگ، ڈاہ شور کنگ ء وت ماوت جنگ چوپ کنگ ء سک

زبر ء هتار انت۔ من امریکا، کنیڈا، برطانیہ ء جرمنی ء
مشھوریں درسگاہ شتگ دیستگ انت۔ اوداں طالب وتی
وانگ ء کاراں ہمکہ گرچیل ء دزگٹ انت کہ سیاست ء ڈاہ
شور و دور ء ہبر انت، آ بے چارگان ء سر ء کچنگ ء ہم موہ نہ
رس ایت۔

جست: کش انت ما آزادیں، بلے گندگ ء اے ملک ء چھی آزاد نہ
انت۔ وجہ شے چے ہیال انت؟

ٹلان: کئے کش ایت اد ء چھ چیزے آزادی نیست۔ من کشاں اد ء
ہرچی آزاد انت، بلکہ مادر پدر آزاد انت۔ اد ء پولوس ء بہ گند
چوں آزادیں، ہر کس ء بہ لوٹ ایت گیت بند کت کنت، ہر
کس ء بہ لوٹ ایت لٹ لٹ ء کشت کنت، بیگناہ ء جیل ء
راہ دات ء کشوک ء ویل کت کنت۔ کئے کش ایت اد ء
آزادی نیست، اد ء راج دربر ء قومی سروک ملکی امبار ء جنت
ء وارت، بنکاں چہ وام زوریت ء پدا معاف اش کنا مینیت۔
کئے کش ایت آزادی نیست، اد ء دھشت گرد ہر کس ء بہ لوٹ
انت اغوا کت کن انت، تاوان گیت کن انت، ء مردم ء
کشت کن انت، کئے کش ایت آزادی نیست۔ اد ء سیم سر
انچو پچ ء آزاد انت کہ ہر کس بہ لوٹیت رو آکت کنت، ہرچی
بہ لوٹیت یاورت ء برت کنت۔ کئے کش ایت آزادی
نیست۔ اد ء شناس نامہ، جواز، تعلیمی سند، لائسنس، کرنسی

نوٹ، بزاں ہرچی بہ لوٹئے دو نمبر ء اڈ بوت کنت۔ کئے
گُش ایت آزادی نیست۔ ادء ہر ماڈل ء گاڑی کہ دل بہ
کش ایت کراچی ء دُزگ ء ترا مکران ء رسینگ بیت کئے
گُش ایت آزادی نیست، ادء سرکار ہر وھدی بہ لوٹ ایت
نوکیں ٹیکس جت کنت ء باپاری ہر وھد بہ لوٹیت چیزاں گران
کت کنت، کئے گُش ایت آزادی نیست۔ ادء طالب علم
ہر وھدی بہ لوٹیت اسکول، کالج ء یونیورسٹی ء بند کت کنت،
ہر ڈول بہ لوٹیت امتحان ء نقل کت کنت ء ہر وھدئے بہ
لوٹیت یک دومی ء کشت کت۔ کئے گُش ایت آزادی
نیست۔ ادء رشوت ء بدعنوانی ہمکہ باز انت کہ یک سالے
پاکستان نام خدا دنیا ء بدعنوانیں مکانی تہ ء دومی نمبر بوتگ
(اولی نمبر شوکیں نائیجریا ء برتگ)، کئے گُش ایت آزادی
نیست۔

جست: وجہ مئے پدنتی ء سبب چی انت؟

ٹلان: چتوریں پدنتی ء کئی پدنتی، کئے گُش ایت ما پدنتگیں؟ ما پیش ء

ہر ء اشتراکی سر ء سفر کتگ، نون ما ایئر کنڈیشنڈ کوچ ء بالی

گراہاں سواریں۔ پیش ء ما چلیم کشتگ، نون مادر ملکی سیدگار

کشتیں۔ پیش ء مارا آپ پہ ورگ نہ رستگ، نون مئے مکران ء

ورنادر ملکی شراباں چو آپ ء تنگت۔ من ء وت ء یک مردے

ء بلینک چکے پیش کت ء گشت کہ تو اگاں مئے ہند ء بیائے

من ء قول انت کہ تئی جان ء گوں جانی وا کر ء شوداں گڑا کئے
 کش ایت ما پد متگئیں۔ پیش ء مئے گور ء پت پیرو کی زنگی
 زہم ء ژندیں اسپرے ہم نہ بوتگ، نون مئے گور ء ٹی ٹی،
 کلاشکوف ء راکٹ لانچر ء ابید دگہ بھر نیست ء چہ درستاں
 مستریں بھراش انت کہ پیش ء ما پرنج وارنگ، نون ما چاول
 وریں۔ پیش ء ما بٹاٹہ وارنگ نی آلووریں، گڑا کئے کش ایت
 ما پد متگئیں۔

جست: مئے صوبہ ء سیاست پر چی ء پولنگ انت؟

ٹلان: ہور نہ بیگ ء سبب ء، ہور ء پاکیں آپ زمین ء زمینی چیزانی
 پولنگاں صاف کنت۔

جست: واجہ میرانی ڈیم ء جنجال چی انت۔

ٹلان: میرانی ڈیم ء یک جنجالے و اش انت کہ میر ء معتبر ہمک سال
 اش ء زڑاں ورگ ء انت۔ دومی اش کہ من مصر ء اسوان ڈیم
 دستگ۔ آ دنیا ء مستریں ڈیماں چہ یکے۔ آہمے سبب ء اڈ
 بوتگ کہ آئیل ء گیس ء علاقہاں چہ دور انت، چی ء کہ آئیل
 فیلڈ نہر سوئیز ء آ دست ء انت۔ میرانی ڈیم ء سیاہ بھتی اش
 انت کہ اڈ ء چیر زمین ٹیل ء گیس ء مزنیں امبارانی امکان
 است، ہمیشکا سرکار آہاں پاشک کنگ نہ لوئیت ء ڈگار ء پہ
 ڈیم ء ہاتر نہ کوچیت۔ سیسی ء مستریں جنجال اش انت کہ
 میرانی ڈیم پنچیں دریاہاں چہ دور انت۔

جست: گڑا واجہ، اے کالا باغ ڈیم چے بلاھے؟

ٹلان: مردمانی ہیال ء اے سیاھیں باگے، بلے من چو کہ ہمے جاگہ
گوں وتی گناہ گاریں چماں دیستگ، ہمیشکا گوں ستک گشاں
کہ اے سیاھیں باگ یا کجام ہم رنگے ء گلزار ء بوستانے نہ
انت، اے چٹا سیاھیں بلاھے، اے یک انچیں بلاھے کہ
اگاں آزاد کنگ (بزاں اڈ کنگ) بوت گڑا اے صوبہ سندھ،
سرحد ء بلوچستان ء کلیں کشاری ڈگاراں یک پہ یک ء پلک
ایت۔ اے سیاہ گوات وھدے کہ بہ کش ایت گڑا کشاراں
ویران ء مکاں ڈکال کنت، اے آبادیں میتگاں آدرہ ء
سیریں مردماں وار کنت۔

جست: بلے گش انت کہ چہ کالا باغ ڈیم اڈ بیگ ء ملک ء بجلی ء پیدوار
گیش بیت ء یک حسابے ء بجلی ء شعبہ ء ملک ء دست وتی
دپ ء روت۔

ٹلان: جی ہو، الم ء انچو بیت، بزاں ملک بجلی ء شعبہ ء بے شک وتی
محتاج بیت، بلے اید کہ شعبہاں مھلوک ء لاپ ھورک بیت۔
بجلی ء برکت ء لھتے مزنیں شھر بے شک عروس البلاد ء چراگانی
شھر جوڑ بنت، بلے ملک ء بے کساس دمگاں گوں ء واری ء
سیاہ تہاری مان شانیت..... ء آخر یک شو میں دورے انچیں
ہم کھیت کہ ہمے کالا باغ ء سیاہ بھتی ء سبب ء مردم چو مور
مکانٹ ء مرانت۔

جست: واجه، مارا به کش کہ پہ ما برطانیہ ء پارلیمانی جمہوریت شراحت یا امریکا ء صدارتی رھبند؟

ٹلان: واجه، ہبراش انت کہ مئے ملک نا و یک ملکہ، نا یک قومے ء نا یک سرڈگارے۔ ادء یک ملکی دستورے و است، بلے غریب ء نشار انت۔ ادء عدالتے و است، بلے جندے سیاہ مارا ات، ادء قانونے و است، بلے غریب ء نزورین ء گٹ ء توک انت، ادء دین ء مذہبے ہم است، بلے پنجاب ء فوج ء سیت ء نپانی ڈیسان انت، ہمیشکا ادء نا و برطانیہ ء پارلیمانی جمہوریت ء نیکہ امریکائی صدارتی رھبند چل ات کنت، ادء بس یک رھبندے سو بین بوت کنت۔

جست: واجه کجام رھبند باریں؟

ٹلان: ابا اے شادی کور ء لاڑی ء لڑائی انت، ہر کس ئے گیش بیت حال ہمائی انت۔ ہے رھبند۔

جست: واجه، ہستیں بلوچی شاعری ء بابت ء شمنے پرنگد ہیں ہیال چچی انت؟

ٹلان: مروچی شاعری گج انت۔ ابید چہ سے چار شاعران من ء دگہ شاعر جاہ نیت، من دنیا ء کم گیش کلنیں دیما شگنیں ملک دستگ انت، آگل چہ شاعری ء دیما گوستگ انت، انچو کہ اے وھد ء امریکا، روس ء جاپان ء ہمیں دیما شگنیں ملکان کرکٹ ء ڈولیس شو میں لیب نیست، ہمے پیما شگنیں

مکاں شاعری ہم نیست، البت پہ سنیماء ڈسکوئے شعر پر بندگ
 بیت کہ آ شاعری نہ انت بلکہ پیارے۔ دیما شنگیں مکاں
 لبرانک فکشن انت، ناول انت کہ سک باز دیما شنگ۔ من
 وت ہیراناں کہ مئے گلئیں ورنہ پرچی ء شاعر بوگ لوٹ
 أنت۔ اے پرچی ء ناول نوشتہ نہ کن أنت، آزمانک ء
 کسمانک نوشتہ نہ کن أنت۔ اے شھ نویسی پرچی ء نہ کن
 أنت۔ من پاری مکران ء یک شعری دیوانے ء خاصیں مھمان
 اتاں۔ من دیست کہ دیوان ء نندوکیں کم گیش کلیں مردم
 شاعر ات أنت ء ایڈول شاعراں وت شعر ونت ء وت
 چاپ ہم جت..... من آیانی نیام ء چوا گول ء نشت برے شعر
 وانوکاں ء برے چاپ جنوکاں چارت۔

جست: ولجہ، گڑاشمئے ہیال ء اشی ء علاج جی انت۔

ٹلان: بچار عام نادر اھی یے اگاں عام جاوراں تاھے تاھے مردم ء بہ

گپت باکے نیست، بلے خاص نادر اھی یے وبا ء رنگ ء ہمک
 مردم ء بہ گپت گڑا تباھی انت۔ منی دل ء اشی ء علاج مئے
 ملک ء نیست۔ مئے ملک ء اے نادر اھی ء سگینی ء ہال ء
 گوں یک مثالے ء دیگ لوٹاں تنکہ شما بہ زان ئے کہ اے وبا
 چنکد بیمناک انت۔ شمئے یک ماھتا کے ء تہ ء شو نکار ء نام ء
 ٹپال ء کالم ء من یک ورنایے ء خط ونت، ورنہ ء گوں سوک ء
 دل نیستگ ات کہ ولجہ شو نکار من گو سگیں دو ماھانی نیام ء شمئے

نیمگ ء کساس شش صد غزل دیم داتگ بے شامیکے ہم چاپ
 نہ کنگ۔ نون تو وت اندازگ بجن کہ مئے گور ء اشی ء چے
 علاج انت، ہمیشکا من پدا کشاں کہ اے نادراھی ء علاج
 مئے ملک ء نیست، پریشی ء بایدریں چے W.H.D. بزاں
 عالمی صحت ء ادارہ ء کمک گرگ بہ بیت، البت نادراھی ء
 گیشتر تالان بیگ ء دارگ ء ہاتر ء شاعری کنگ یا شعری
 دیوان بر جادارگ ء سر ء پہ دو سال ء پابندی جنگ بہ بیت،
 ہمے پیم بلوچی ماہتاک ء خاص تاک پابند کنگ بہ بنت کہ آ
 ہمے دوئیں سالانی نیام ء بید چے کلآ نہیں ء مرنگیں شاعرانی
 شعراں وبا آماچیں شاعرانی شعراں چاپ مہ کن انت۔ اے
 ڈول منی دل ء چے وبا آماچیں شاعرانی بازینے و انچو دلپروش
 بیت ء شھہ نویسی بنا کنت، ء اگاں خدا رضا بوت ء صحت ء
 عالمی ادارہ ء ہمے وبا ء دیم داری ویکسین بزاں ٹیکہ یے پیم
 کت گڑانا ایوک ء مئے گور ء جوانیں شاعر پیدا بیت بلکہ
 بلوچی لبرانک ء ایدگہ تک ء پہناتانی واسطہ ہم مزین کچ ء
 جوانیں شھہ نویسی ء زانتکار پیدا بیت۔

جست: واجہ بلوچ ء مستریں مسئلہ چھی انت؟

ٹلان: بلوچ ء مستریں مسئلہ آئی ء پونز انت۔

جست: چتور باریں؟

ٹلان: ایڈول کہ پونز آئی ء بنانندگ ء نیل ایت۔

جست: زانا مروچاں اے سرطاھریں پونزء ابید بلوچ ء دگہ ہم یک پونزے
دور ساعت.....

ٹلان: اتا اتا، چشیں بھرے نیست، بلوچ ء ہزار بے بلا بات۔ منی
مراد اش انت کہ تو اوغان ء بچار آنو کری ء ودار یگ نہ انت،
آ محنت کنت، مزوری کنت، بان پروشیت، کنڈ کوچیت، کوش
دوچیت، تندور ء نان پچیت، آتاں اے حد ء کا گد ہم چنت،
بزاں محنت مزوری کنگ پہ اوغان ء عجبے نہ انت، ہمیشکا آئی ء
پونز پہ ہمے کارانی کنگ ء جہل نہ بیت، بلے بلوچ چوکہ
بلوچے، ہمیشکا پہ آئی ء اے وڑیں کار یا محنت مزوری عجبے جی
ء کہ آ نام، خدا حاکم زادہ، نواب زادہ، سردار زادہ یا میر معتبر
زادہ یے، نی وت بگوش اے رنگیں کارانی کنگ ء آئی ء پونز
جہلا دنہ بیت۔

جست: واجہ یک کسانیں جستے

ٹلان: بہ کن

جست: واجہ روج ء کئے گشت کنت؟

ٹلان: اکبر بار کزئی۔

جست: واجہ بلوچ کدی فوت ماوت تپاک بنت؟

ٹلان: ہماوھدی کہ کچک وت ماوت تپاک بنت۔

جست: واجہ گو سگیں روچاں پاکستان ء سرکار ء ہندوستان ء ایٹمی دھماکہ

ء رند وتی بمب مے صوبہ ء چاغی ء ہند ء تراکیت ء پدا

ہندوستان ء اگنی۔ ۱۱ میزائیل ء پسہ ء غوری۔ ۱۱ میزائیل چہ

پنجاب ء بال دات ء مئے جیونی ء گش ء جت، اشی ء بابت ء
چیزے کشگ لوٹ ات؟

ٹلان: ماے راستی ء زانیں کہ بلوچ نہ ایوک ء گراں جانے بلکہ گراں
وابے ہم، ہمیشکا اگاں سرکار ء گوں اے نیت ء اے دوئیں
زمیں چندیں کردگار تگ انت کہ بلوچ چہ کرنی واب ء جھ
سريت، گڑا آ احمقانی جت ء انت، چي ء کہ بلوچ ء صور
اسرافیل ہم چہ واب ء پادکت نہ کنت۔ عام بلوچ ء وبل کہ
بے چارگ ء میارے نیست، بلے بیا کہ اے بلاہیں تراک
کنگ ء چہ ساری بُن جاہی سرکار ء بلوچستان ء وزیر اعلیٰ ء
راہال دیگ ہم الم نہ زانگ۔ ما انگت کشگ ء نازینیں
بلوچان ء۔ بلوچ آ خر گج انت کہ ماوتی نازینکاں پہ آئی ء ندر
کنگائیں۔

جست: وجہ پخت سال پیش بلوچستان یک سک مزن ء تاریخی ہارے
ء آماج بوت۔ ہزارانی ڈیھ ء کلگ ویران ء لکھانی کچ ء
مردم در بہ در ء بے لوگ بوت انت۔ آئی ء آسر چے بوت؟
ٹلان: آسر شر بوت۔ سرکاری افسر، سیاسی سروک، ورکر ء میر ء معتبر
آپ لاپ بوت انت۔ مال اش وارت ء ہبر اش چیر زیر
کت۔ آنوں دعا لوٹگ ء انت ہمک سال انچیں تباہی بیت
ء ہمک سال آچرا گرا بہ کن انت۔

جست: میر صاحب، بلوچستان ء اسکولانی تہ ء بلوچی زبان پر چي وائینگ

نہ بیت؟

ٹلان: بتلے آست دینوگ کہ باز بنت، زهگ ۽ سر لوئڈ بیت۔

جست: واجہ من سر پد نہ بیتاں۔

ٹلان: ابا..... یکے کش ایت نصاب اے وڑ بہ بیت، یکے کش ایت

آوڑ، گڑا تووت بہ کش زهگ ۽ سرگار بیت کہ نا۔ آخرھے

مردم کئے بوتگ أنت کہ آیاں نصاب ۽ انچیں کتاب نیتگ

کہ چہ ردیاں پُر انت، نہ سر ایش پر نہ پاد، منی دل ۽ ھمے سبب

انت کہ بلوچی وانینگ ۽ منصوبہ وئیل کنگ بوت۔ من حیراناں

کہ چہ مروچی ۽ سی پنج سال پیش ھما مردم کہ آیاں بلوچی

زهگ بلد ۽ یمیں یک سک جوانیں بلوچی قاعدہ یے نیتگ

آت آ بلوچی نصاب جوڑ کنگ ۽ وھد ۽ پرچی ۽ ڈالچار کنگ

بوت أنت۔

جست: واجہ یکے و بلوچی کتاب ۽ چا پگ مزنیں جنجالے، پدادومی

مستریں جنجال ایش انت کہ کتاب بہانہ بنت، اشی ۽ بابت ۽

شمئے سوچ صلاح چی انت۔

ٹلان: بابا شامہم بادشاھے، یکے و شامبلوچ ۽ مجبور کن ات کہ آ بلوچی

بوانیت، پدا آئی ۽ کڈن کن ات کہ آزرھم بہ دنت۔ پخشیں

بے خدائی گوں بلوچ ۽ کئے ۽ کنگ کہ شام کنگ ۽ ے، منی

اگاں سوچ ۽ زور ات گڑا بلوچ ۽ وھدے کتابے پہ وانگ ۽

دئے گڑا چیزے زرے ہم بدئے تنکے بالادئے وشنود بہ بیت

ء چلکن تی کتاب ء بو انیت۔

جست: بلوچی ء یک جنجالے آئی ء لکوڑ انت۔ واجہ شمنے هیال ء اے
جنجال چتور گیشینگ بہ بیت؟

ٹلان: من روس، ترکمانستان، تاجکستان، ء ایشیا ء کو چک ء ایدگہ
نوک آزاد بوتگیں ریاستانی تر ء تاب کنگ ء اود ء بلوچاں
گوں نندگند کنگ، منی هیال ء پہ بلوچی ء ناہستیں لکوڑ شرانت
ء نارومن، پہ بلوچی ء روسی لکوڑ یک ٹک انت۔

جست: واجہ اے چوں باریں؟

ٹلان: اشی ء لھتے بُخی ائت ء سبب اُست اُنت، چوکہ:

1- بلوچی چوروسی ء آریائی زبانی۔

2- بلوچی ء بازیں توار (اصوات) روسی توارانی ہمینگ ء
ہم ریچ اُنت۔

3- بلوچی ء بازیں گال (لفظ) ماں روسی زبان ء گوں یکیں
توار ء معنی ء موجود اُنت۔

4- بلوچی ء روسی لہجہ یا گالوار یک وڑ ء یکرنگ اُنت۔

ء چاے درستاں یک دگہ مستریں التے ہم اُست۔

جست: واجہ ہمے مستریں الت ء ہم بگش۔

ٹلان: چہ درستاں مستریں الت ء دلیل اش انت کہ روسی لکوڑ ء زورگ

ء چہ مئے جنزل شیروف ء بالیں ارواح ہم آسودگ ء وشنود

بیت۔

جست: واجہ ماوہدے وتی ملک ء ہستیں جاوراں گندیں گڑ اسک

دلپروش بنیں، ہمیشکا مئے جست گوں شمایش انت کہ مئے ملک
آخر کدی شربیت؟

ٹلان: مئے ملک ہماوہدی شربیت کہ ادء ہم چو امریکا ء کلنٹن مونیکا ء

اسکنڈلز بنا بنت، چى ء کہ مروچى ایں دور ء اے وڑیں
رُزوائیں عمل پہ ملکانی دیمرنی ء جمہوریت ء ردوم ء آلم انت۔
مئے مشکل ایش انت کہ ادء صدر تارڈ ء بابت ء اے رنگیں
گمان کنگ ہم گناھے، نون تووت بکش کہ جاو وهدے اے
رنگیں بہ بنت گڑا مادیماشگیں ملکانی همسری ء چتورکت
کنیں۔

جست: واجہ آخر ایشی ء علاج؟

ٹلان: سک آسان انت، اگاں صدر تارڈ پہ ملک ء دیمرنی ء ہاتر ء
وت ء مین کنگ ء آمادہ نہ انت گڑا بایدیں استعفیٰ بہ دنت ء
آئی ء جاگہ ء غلام مصطفےٰ کھر ء ڈولیس مائی فیوڈل لارڈے
ملک ء صدر جوڑ کنگ بہ بیت۔

جست: میر صاحب، شامعقل ء واجہ ء دانائے، شامبکش ات کہ شوادر

ڈیپ سی پورٹ ء موٹروے منصوبہانی آسرچے بیت؟

ٹلان: مئے صوبہ سک باز دیما روت، بلے بلوچ سک باز پشت ء پشت
کپیت، صوبہ سیر بلے بلوچ وار بیت، ہمے منصوبہانی برکت ء
ملک ء اے گنڈ آگنڈ ء چومور مکانٹ یا چومدگ ء سحر ء
وهدے ماں رچ انت گڑا بلوچستان ء بلوچ چو کراچی ء بلوچ
ء ریڈ انڈین جوڑ بیت..... ء خاکم بہ دھن، بلوچانی مرزبوم ء

ھنکین ء بابت ء تاریخ وتی گڈی تاک ء نوشته کنت۔ انا لله

و انا اليه راجعون ط

جست: ولجہ مروچاں گوٹڈ گوٹڈیس ہبر ء وفاق ء پُرشگ ء گمان دراکنگ

بیت، اگاں پہ دل انچیں تھر سے اُست گڑا مئے Survival

بزاں مانگ ء تو جیل جی انت؟

ٹلان: اگاں مستریں برات ء زور انسری ھمے رنگ ء جاری بوت،

گڑا روچے نگھت روچے شوم وفاق آخر پُرشیت آ صورت ء ما

ایوک ء تنہاوت ء داشت نہ کنیں، مدگ سحر مارا چٹ کنت۔

جست: چتور باریں؟

ٹلان: بچار، مدگ سحر ء تاریخ تو سبب پسندی ء دفتر انت، آ گوٹڈ

ء پٹنگیں زمین ء نشت نہ کنت ء آ پراھیں ڈگار لوئیت، آ اے

وھد ء ھم بلوچستان ء یک مزنیں بھرے ء سر ء قابض انت۔

کراچی ء نیم آئی ء چیر جنگ، ہمیشکا اگاں وفاق ء نقص رست

گڑا ماوت ایوک ء تنہاوت ء چہ ھمے بد بلاھ ء رکینت نہ

کنیں۔

جست: گڑا ولجہ اشی ء علاج؟

ٹلان: اشی ء علاج ھماکت کہ مئے یک نامدار ء کلا نہیں قومی ء سیاسی

سروکے ء پیش کنگ کہ من ء سک دوست بیت۔

جست: ولجہ کجام سوچ؟

ٹلان: مئے ھمے قومی سروک ء سوچ داگ کہ ملک ماں سے Zones

بزاں ونڈاں بھر کنگ بہ بیت، یکے پختون زون، دومی پنجابی

زون ءِ سیمی ہور ءِ ہواری رنگ ءِ سرا نیکی، سندھی ءِ بلوچی
 زون، ہمے سیمی زون ءِ مہلوک نا ایوک ءِ جغرافیائی، لسانی ءِ
 دودر بیگی رنگ ءِ گوں یک دومی ءِ نزیکی کن آنت بلکہ اشانی
 بن روتگ ہم دور ءِ رونت یک بنت۔

جست: گڑا وجہ ہمے مہاجراں کجا کن نئے؟

ٹلان: وهد آیاں ختم کنت، مئے ہمے شاہگانیں سرا نیکی، سندھی بلوچی
 زون ءِ تہ ءِ مہاجر آرت ءِ تہ ءِ واد ءِ کچ ءِ پشت کپنت ءِ آخر
 بے اثر بنت۔

جست: میر صاحب، مردچاں ملک ءِ تہ ءِ احتساب ءِ ہبر باز بیگ ءِ
 انت، باریں شماشی ءِ بارو ءِ چے گش نئے؟

ٹلان: من ءِ یک برے تیر تیج ءِ کور ءِ گٹ کت۔ کور ءِ ہار کنگ ات
 ءِ مالا چار شپ کور ءِ اے دست ءِ گوازینت۔ صباح ءِ سر ءِ من
 ءِ منی ہمراہ میر سبز لپہ دیم شودگ ءِ کور دپ ءِ شتیں۔ شیو
 (Shave) نہ کنگ ءِ سبب ءِ آئی ءِ ریش روچ ءِ روشنائی ءِ
 جوانی ءِ درا اتنت۔ من وهدے ہیرت آئی ءِ دیم چارت تہ
 اناگہ منی دپ ءِ چہ ذرا تک: اڑے سبز ل، تی ریشان ءِ و
 اچتیں تاک کپنگ۔

بلے منی دل ءِ آوتی حال ءِ جوانی ءِ سہیگ ات،
 ہمیشکہ منی ہیرانی ءِ آئی ءِ سر ءِ تھے ہم اثر نہ بوت، بلکہ مھکے
 جنان ءِ آئی ءِ ذرا ینت۔

میر صاحب، من ءِ سوچ، وتی ریشانی سر ءِ گر کہ من

ء چہ گیشتر ماش کنکت انت۔

ابا ہبر اش انت کہ بنی آدم ء وتی عیب یا و گندگ نہ آینت یا
گڑا گندگ اش نہ لوئیت۔ احتساب بندر ء دو دپی کارچے،
اگاں آئی ء یک دپے کنٹ کن ءے گڑا احتساب نہ بیت چٹا
بیر گیری بیت، چو و اد ء ہر کس ءے دُ مَب ء چست کن دور
ساعت مادگے، بلے من بلوچستان ء یک وزیر اعلیٰ یے ء جور
جوابی ء راست بازی ء مٹاں۔ وتی دور ء گل خان نصیر ء یاد ء
ماں آرٹس کونسل کوئٹہ ء جم بوتگیں دیوانے ء گشتانک دیان ء
ذوالفقار علی مگسی ء جار جت کہ آئی ء تیوگیں کابینہ بد عنوان
انت، ہمیشکا دیم ء ووٹاں مہلوک بایدیں آیانی احتساب ء بہ
کنت، ہمے ہبر دومی روج ء کلئیں روتا کانی پیشانی ء زیب
آت، بلے چے بوت۔ ہما سر کن ء پر کن ء ہُ پ کن ء ہُ ج۔ اد ء
ہر کس کہ شاہ انت، آ بے عیب انت، اید کہ کل دُ ز انت۔

جست: ولجہ، اے ملک ء بد بھت کنگ ء کئے کیا وتی دیم ناہین کنگ؟

مٹلان: اسپین ء جنزل فرانکو ء، اٹلی ء موسیلینی ء ء ایران ء شاہ ء۔

جست: بلے ولجہ، اے و مئے ملکی نہ انت۔

مٹلان: راست انت، بلے اشانی بدیں ارواح ملک ء سیاہ ء اسپت

ء مالک بوتگ انت۔

جست: میر صاحب! مایست ء یکمی کرن ء سر بیگی! اں۔ اے درگت ء

شمئے کلوہ پہ میریں بلوچ ء چی انت؟

مٹلان: ہمک کمالے ء زوال، ہماراج کہ سک دیما شنگ ء وتی کمال ء

سر بوتگ آنت، پست یکمی کرن ء آسانی زوال بنا بیت۔ من
 امریکا، برطانیہ، جرمنی ء اروپا ء ایدگہ دیما شکس ملک دیستگ
 آنت، اوداں کمال ء پرگ ء چیکائی چرگ بنا کتگ، آراجانی
 زوال بنا بوتگ، روبرکتیں ملکاں یک نوکیں فکر ء لیکہ یے ء ہم
 مھلوک ء پریشان کتگ، آیش کہ تاریخ وتی گڈی سیم ء سر
 بوتگ، نوں دیمتر ء ہج نیست، بزاں تاریخ ء وتی عمر وارنگ ء
 نوں ہلاس بیگی انت، بلے میریں بلوچ دل تیر کہ مہ بیت
 چی ء کہ آ دیما شکس راجے نہ انت، آ انگت پہ کوٹد کنزی
 روگ ء انت، ہمیشکا آئی ء زوال ء ترس نیست۔ بلوچ ء
 بگوش کہ زمانہ بلے دیما روگ ء انت، تو فکر مہ کن، چی ء
 کہ آوتی زوال ء نیمگ ء روان انت۔

جست: دکہ واجہ؟

ٹلان: میریں بلوچ ء بگوش کہ مزن ہار ء طوفانے آھگی انت،
 بلے تو فکر مکن، تو مثل ء۔

جی پما کور ء ریدگیں شنگر

پہ ہمک طوفان ء سر ء ایر کنت

تو بس سر ء ایر کن ء نو پس ..... نو پس بلوچ نو پس کہ واب ترا
 رودینیت۔ طوفان گوزیت روت۔ ترا صور اسرافیل ہم پاد
 کت نہ کنت۔ نو پس بلوچ نو پس کہ حافظ ترا خدا انت۔

جست: واجہ شے منت ..... نوں باریں پدا کدی تندگند بیت؟

ٹلان: وھدے بلوچ چہ واب ء بست کنت۔

ساحرِ ای میل کا گدے

اے کا گدے باز روجِ انت کہ من نیستگ، بلے من نہ زائنگ کہ
 چتور پہ تو دیم نئے بہ دیاں۔ ہمیشکا من ء و ہدے ہال ء گپت
 کہ قادر مطاہر ء کمپیوٹرے نہ زاناں چہ کجا یا ورتگ ء سید ء قبر
 گس ء ایرکتگ یا چیر داتگ، تہ من ہما دمان ء اے کا گد بُرت
 سید ء دست ء دات کہ آشی ء واحد بندگ ء E-Mail ڈس
 ء تئی سرادیم نئے بہ دنت۔ منی دعا انت کہ اے بادشاہ انچو بہ
 کنت ء کا گد پہ ہیر سلامتی تر سرکنگ بہ بیت۔ مراد ساحر
 دوستیں بیگل!

دروت ء درہبات ء رنداگاں بہ گشاں کہ مزنیں کچے یے تہ ردنباں۔
 اڑے اے کچی یے نہ انت گڑاچی ات کہ من ء انگو دیم نئے دات ء دوت ناروے
 ء سویدن ء ترگ ء عیش کنگائے۔

چونائی ء من ء اد ء آہگ ء غم نہ انت کہ روچے نگبھت ء روچے شووم
 آسرن ء ہمد آہگی ات کہ قول ملنگ شاہ بابا ء

کس نہ تندیت پاگ نہ بندیت، راستیاں باور کن ات
 غم من ء اے ہبرگ ات کہ اد ء منی تب ء مردم نیست، چہ ذاتی سنکتاں بس یکیں

امید علی انت کہ من گیشتر گوں ہمائی ء نند نیاد کنگاھاں، بلے مشکل اش انت کہ
 اے بھتاور ء وتی زند ء لانچانی ہمکہ انجن بستگ کہ نوں بید چہ ہمے انجناں دگہ گپ
 نہ جنت۔ تو زان ءے من شاعر یں مردم، منی دل مدام پہ شعر کشگ ء بے تاہیر یا پہ
 ادبی گپے کنگ ء ہدوک، بلے اے گوش دارگ ء پھ آمادہ نہ بیت۔ من وس کنگ
 کہ دگہ ہرے بہ کنت، بلے بے سیت۔ من توری ہرچ بن گپے ء سر ء ہبر بہ کناں،
 اے ہبر ء ترمانتر دیاں بارت گوں لانچ ء انجن ء سک دنت۔ تو و زان ءے من ہم
 تاں سالانی سال امید علی ء کار جاہ ء چہ ہزارانی انجن وتی سوزوکی ء لڈتگ ء وتی
 دوزہ ء آس تو سیتگ، بلے سٹک باور کن کہ گوں انجناں انکس نزکی ء ابید ہم نی
 وھدے اشانی ترانگ ء ہم کیاں تہ منی ہڈیں جان ء پٹ پاد کاھنت ء منی بند
 بند درد کنت، چپ ء کہ ہمے شو میں انجنانی سرین پروشیں بار چہ منی پیریں ہڈانی
 وس ء ڈن بوتگ انت۔

نی تووت بکش، تنکیں قبر گسانی تہ ء یا قبرستان ء آدرھیں چاگرد ء درائیں
 روچ گوں انجنانی ہبر ء مردم ء گزران چتور بیت کنت۔

امید علی ء ابید اد ء مے ہمکہ ادبی سنگت کہ آست انت تو آھاں شری ء
 جاہ کارے۔ سید ہما سید انت کہ تو دستگ، نامات ءے ناما توئے۔ من ہمود ء گوں
 اش ء گزارہ کت نہ کنگ، اد ء گنتر سٹ ءے گوں پوران انت۔ ملنگ شاہ ء کمپان
 ء انچو مسند نشین انت کش ءے زانا مزنیں ولی اللہ ءے۔ درائیں روچ مردگانی
 روگ آھگ انت، دستانی چلگ انت، نذر نیاز انت، جے شاہ جبل میں شاہ انت،
 براں جہل ء شاہ ء بالا شاہ انت۔ زان ءے اش ء سبب چپ انت؟ اش ء سبب اش
 انت کہ مروچاں سید ء ٹک تاہیت ء دم چوپ ء کار ہم بنگ کنگ۔ نی تووت بہ
 گش گوں اے بادشاہ ء اے مسند نشینیں اولیا ء منی گزران چتور بیت کنت۔

سندھی ءیک بتلے اُست کہ ماں بلوچی ء آئی ء بزانت اے وڑانت کہ ے

واجہ و واجہ، بلے واجہ ء اسپ ہم واجہ

سید ء بل کہ شاہ انت، مئے واجہ انت، مارا سر ء چمان انت کہ بلوچی ء
 نام بدل انت، بلوچی ء بابا انت، بلے بیا کہ غنی غریب ء اصغر در آمد ہم دارگی نہ
 انت۔ سید ء منجاری ء نذر نیاز ء بے گج ء کسائی ء سبب ء اشانی میم ہم کنٹ
 پتگ انت، کس ء جاہ نیار انت۔ من چہ اشانی ہمے ناہود گیس انت ء ہمکہ دل قہر
 پیگاں کہ برے برے دل ء چہ دعائے چست بیت کہ خدا بہ کنت زوت جی آرملا
 ء ہمیں مردے ادعہ بنیت ء سید ء خلیفہ جوڑ بہ بیت تنکہ اے نوک کیسگانی جماداری
 ختم بہ بیت، بلے پدا ہما دمان ء ہمے دعا ء واپس زیراں کہ ملا ادعہ دگہ بلا ء بدیے
 بیت۔ ملا ء بے لگائیں زبان ء ابید یک مشکلی اش انت کہ آدا ایو کا آہگ ء پھمبر
 آمادہ نہ بیت، آلم ء حضرت علی (علی عیسیٰ)، نا کو بچل ء اقبال درزی ء وتی ہمرائی
 ء آرگ ء جھد کنت ء من نہ لوٹاں کہ ملا ء سبب ء علی، بچل ء اقبال ء زہگ بڑگ
 بہ بنت، ہمیشکا منی دعا انت کہ خدا ملا ء نگاہ دارات ء آہمو داوتی رندی دیوان ء
 اید کہ بگر بداراں مست ء الست بہات۔ (ادعہ ہرے یاد آہگ ء انت، ملا ء بہ
 گش کہ تی سنگت دادو بانا ترا باز یاد کنگا انت ء کشیت کہ اگاں کارے فرماہشے
 اُست حکم بہ کن، چچی ء کہ ادعہ چتی دعا ء ہرچی فراوان انت کہ ملک چو مکران ء
 انت)۔

ایڈول، اگاں چہ برے برے دلوں کش ایت کہ برواں ملنگ شاہ ء کپان
 ء گوں سید ء مجلس ء نیادے بہ کناں، ادبی جاور ہالے بگراں، جوانیں شعرے گوش
 بداراں ء وتی شعرے دپگال بہ کناں، بلے پدا وھدے غنی غریب ء اصغر در آمد ء
 گرونا کی ء ترانگ ء کپاں گڑا دل ء گشاں کہ اشاں چہ امید علی ء لانچانی ہبر گہتر

انت، توری منی جگر صد برء آپ بہ بیت۔

اشانی ابید، ادء تئی سنگت مراد آوارانی انت، اگاں چہ چو مدامی وڑء و ش
لسان و ش مجلسے، بلے مروچاں چہ ادب و شاعری و پھک شنگ۔ مروچاں ابید،
سیاست و دگہ ہبر نہ کنت، ہمے سیاسی حالانی ہاتر و ہمد و بچار قبرستان و کش
گوراں روت کہنیں اخبار چنت و انیت و ہمد و بگند دیم پہ نال تچان انت تنکہ
چہ میر غوثی و دیواناں سیاسی حال اھوالے بہ گپیت، دگہ بدیں آئی و تہ و اے
پیدا پیگ کہ توری ہرچی بہ بیت..... ہور، طوفان، سردی، گرمی، اے پاکستان ٹیلی
وژن و شپ و ساعت نہہ و بے پکاریں خبراں چو نماز و قضا نہ کنت، نی تووت بہ
گش گوں اے مردء منی گزران چنور بیت۔

بل اشی و بگر عطا شادء، منی گمان یاوش گمانی اے پیگ کہ ادء ہم کو بند و
وڑا گوں اے ملنگ گوئگیں مردء مدام نند گند بیت، و شیں مجلس و گر میں دیوان بیت،
و خاص من و اے موہ رسیت کہ عطا و بخت بگراں کہ ابائی کوش و کئی کئی دست
جونین انت (میں کس کے ہاتھ میں تیرا لہو تلاش کروں)۔ اے پندل و کجام کجام
سنگت و چوں چو نہیں پردہ نشین گون انت، بلے گندگ و پرے زوتاں۔

ایں خیال است و مجال است

پیگ پش کہ منی چہ ادء آھگ و کے وھد ساری عطا یک دو برء ادء پہ
سکتانی گندگ و شعری دیواناں بہر زورگ و اتلگ، بلے دانکہ من اتلگاں اے
بھتاور و یک چرے ہم نہ جت۔ دگہ ہبر و بل، ادء دودانی ردء آ انگت منی و ش
اتک و ہم نہ اتلگ۔ اے بابت و اگن چہ عام مردگانی کشگ انت کہ عطا نادراہ
انت و ہمو دء ماں کو بند و مردگانی ترہجایے و تھت و باھوٹ انت، بلے منی دل و
اے ہبر ہچبر نہ من اتگ، من زائنگ ہبر اے نہ انت، یک نایک گڑ بڑے لم و

است و منی گمان درست ہم بیت۔ زیک چراگ لاشاری و آخر ہر دت و حقیں
 و جز میں ہالے من و دانت، چراگ و کشگ انت کہ گڈی بر و کہ عطا اد و
 اتنگ، گڑا یک شعرے و سر ووت و سید اڑتگ و سک برز شنگ انت۔ دیوان و
 فنگیں یک مردے و ہم ہمت نہ بوتگ کہ اشان و بہ کشین ایت، چ و کہ پیلانی
 جنگ و ہر کس وتی ساہ و پھر یزیت۔ چراگ کشیت کہ اگاں چہ سر ظاہر و عطا پہ حق
 بچگ، بلے شاہ و نہ من اتگ۔ چراگ و کشگ انت کہ سید و چو پرے ہاتر و
 کنگ کہ یکے و آئی و ہوم گراؤنڈ و ہوم کراؤنڈ و بینفٹ، بزاں فاندگ حاصل بچگ
 و دومی آچو مدای وڑ و انگت ہم کس و نہ من ایت۔ بندر و اے یک نفسیاتی مسئلہ
 یے، اشی و تہ و ایوک و سید میار بار نہ انت۔ ماپیرا ہم یک دومی و نہ من اتگ،
 انی ہم تپاک بیت نہ کنیں، ہمیشکا منی صلاح اش انت کہ سید و بل ات کہ میوہ شاہ
 و بادشاہ انت۔ عطا و بایدیں ماں کوئہ و پہ و ت و خانقائے جوڑ بہ کنت، ہمے پیم
 من ماں گولیمار و، کریم دشتی ماں کچھی و، شیر و مری ماں کولہو و، میر عیسیٰ قومی ماں
 تربت و، و گل خان نصیر و اید کہ سنگت وتی وتی ہند و زیارت جاہ اڈ بہ کن انت۔
 من چہ باندا ت و جنگ و شدت تاں پھر یزگ و ہاتر و گامے انگت دیما تر رواں۔
 من گشاں کہ زندگیں مزن نام ہم چہ انی و وتی وتی زیارت جاہ و خانقاہانی
 الاٹمنٹ و دست بہ گرا انت۔ مثلاً جی آر ملا ماں جیونی و، مبارک قاضی ماں پسنی و،
 بشیر بیدار ماں مند و، غنی پرواز تربت و کش گور و و منیر مومن و اید کہ سنگت وتی
 وتی ہنداں۔ ہمے پالیسی و بنیاد و من درملاں جہ منندیں وتی نامداریں سنگتاں گوں
 دز بندی کناں کہ آہم چو سرحدی گاندھی بزاں خان غفار خان و مرگ و رندوت و
 ماں اے غلامیں ملک و کل کنگ و نا بہ کن انت۔ ایڈول مئے اکبر بار کزئی ماں
 لندن و، صدیق آزات ماں العین و، عبدالصمد امیری ماں أم القیوین و، اسماعیل

ممتاز ماں بحرین ء، اشرف سر بازی ماں ایران ء ء ظفر علی ظفر ماں ابو ظہبی ء ء شوہاز ماں مسقط ء ء پتہ و ت ء بست بند بہ کن آنت، چچی ء کہ من زاناں اگاں چونہ بیت گڑا مستری، شہ زانتی، بادشاہی ء شہنشاہی ء نفسیاتی جبرہ شول کشان بنت ء تاقیامت نہ کٹ آنت، ایڈول بلوچ اد ء ہم نام دپ بنت۔

ہیر من عطا شاد ء ہبر ء اتاں۔ چراگ لاشاری کشیت کہ ہماروچ ء دپ جنگی ء ناوشیں گرچیل ء رند عطا سک دلپرد ء دلپروش پیگ ء نی بلکن کدی ہم کراچی ء منیت، ہمیشکا جاور ہال نی اے وڑا نت کہ عطا اد ء اتک نہ کنت ء کوئہ ء روگ ء من دل ء پُر کت نکناں نی وی والہانی ترس ء گڑا تووت بکش کہ اد ء منی گزران چتور بیت۔

نی پشت کپتگ چراگ لاشاری ء جند، اے ورنامن ء سک دوست بیت، اشی ء زبان، شاعری، نندگ، پادا آہگ، منیل ء عادت کل شر آنت۔ اے اد ء اد ء ہالاں ہم کاریت ء من ء سر کنت ء کدی کدی بیچارگ منی قبر گس ء ہم رو پیت، پلگاریت ء منی کفن پوشا کاں ہم شودیت، بلے اے کلیں شریانی ابید اشی ء یک نفسیاتی جنجالے آست کہ پیتاری باز کنت، مردم ء جگراں آپ کنت..... نی تووت بکش من گوں اشی ء چتور گزارہ کت کناں۔

بیگل اے یک دوروچی ہبرے نہ انت، اگاں توجیلے کنگ مہ بیت گڑا گندگ ء اے تنہائی پمن یک دائمی عذابے بیت، ہمیشکا ہبر پاد کثیت کہ پس چہ باید کرد؟

اے بابت ء اگاں منی دل بیگ ء لوٹے گڑا شر ترس شور ہمیش انت کہ پہ زوراک ء کوہیں ہاتر ء یا وتی جند انگو بیت، بلے اگاں اد ء آہگ ء انگت موڈ ء نئے، گڑا یک دو مردم انچیں انگو دیم بدئے کہ منی تب ء بہ بنت۔ منی جہاں چہ

کہنیں سنگتاں احمد زہیر شہزاد، بلے من زاناں کہ آدے آہگ ء شرط ء تچک ء
 روت سید ء سروناں پادوناں بیت، ہمیشکا ایشی ء آہگ نہ آہگ پن یک بروبر
 آنت۔ نی پشت کچنگ عبداللہ جان جمالدینی، وتی اے سنگت ء بارو ء وھدے فکر
 کناں گڑا یاد کھیت کہ واقعی انسان چہ وتی عمر ء سیر نہ کنت۔ من نہ زاناں کہ شمسے
 قدر ناشناسیں دنیا ء ولجہ ء کجام کارگٹ انت کہ ولجہ ء دل انگو آہگ ء انگت ہم
 آمادہ نہ بیت۔ ہمیشکا ہمے زوتاں تئی اگاں کوئہ ء روگ بوت گڑا ولجہ ء منی سلاماں
 سرکن ء پداوش وشک ء بگوش ءے کہ مراد کشیت سوچ بلوچی اکیڈمی ء سیاست
 میاستاں، بل ورنہ ہرچی کشت بہ کن آنت، توت ء مفت ء خدا پریشان مکن، توت
 نوں چہ اے چست ایراں وتی دل ء بہ شود ء پہ انگو آہگ ء سرگر کہ ماپتوسک زہیر
 واریں۔

ہینگل اے و بیتاں منی جند ء ایوکی ء تنہائی ء ہال کہ ترا دیک الم انت۔
 نی لوٹاں ترا اے کاگد ء توشہ کنگ ء اصل نیمون ء بہ گشاں، سنگ باور کن ادے
 وھدے من اشکت کہ توناروے ء سوئڈن ء شنگ ءے تہ من سک بازوش بیتاں،
 دل ء ہما دمان ء گشت برواں ہما راج دوست، زباں دوست ء قدر شناسیں
 ورنہ ہانی پیشانیاں بہ چکاں کہ آھاں تئی ہمے مسافرت ء بند بست کنگ۔ اے
 یک تاریخی ہبرے، جی ء کہ چد ء پیش، پہ زبان ء دوستی ء یک ہم بلوچی قلم کارے
 ء یورپ ء لوٹائینگ ء شرف دیک نہ بوتگ، (البت خلیج ء سنگتاں ء شہاباش انت کہ
 برے برے کے نا کے ء لوٹائیخت۔ یا اگاں کے وت ہم روت شرف ء عزتی
 دے آنت)، بلے یورپ! ء آہم ناروے ء سوئڈن کہ یورپ ء برتر ء دور تریں
 سیم ء سر ء انت، انکس دور کس ہم لوٹائینگ ء شرف دیک نہ بوتگ، بے شک یلیں
 صالح بلوچ، مہر بانیں خیر محمد رئیس، گز ابیک رئیس، فیض بلوچ، حسن رئیس، غفور

دانشور، عبدالرحمن، زبیر شیخ زادہ، ناروے، سوئیڈن، ہما کلیس زبان دوست
 مبارکباد، لائق انت کہ آہاں بلوچی لبرانک، تہ، قدر شناسی، بے میٹھن
 پدیے پرینت، تو و زانے کہ شاعری یا قلم کاری نامے گسب انت نیکہ لاپ۔
 اے مے حُب انت، عشق انت، گنوکی انت کہ ماچہ وتی لنگڑی، واری، بے کمار
 شپ روج زبان زبان کنیں۔ اڑے اے گنوکی یے نہ انت تہ چہ یے کہ سید، گل
 خان، عطا، تیمیں مردم اد، ہم بزاں مرگ، رند ہم زبان، گر، جنجالاں گوں
 گلایش انت۔ اد، عام مردگانی حال اش انت کہ بے چارگ قیامت، حساب
 کتاب، سزا جزا، دوزہ، ترس، ہم، شپ روج پریشان انت، اے گنوکی زبان
 فکر، گار انت نہ قیامت، ترس، نہ حساب داد، فکر، نے دوزہ، ہم، کش، زانا
 اشانی ہر چیز بس بلوچی زبان انت۔

گنوکی چو کہ دل پاک انت، ہمیشکا وش وش، پڑاگ بنت۔ ترا یاد انت
 یک سالے من، اسلام آباد، چہ ٹیلی گرامے رست کہ من، صدارتی ایوارڈ دیگ
 بیت، اگاں چہ من، کدی ہم، ایوارڈانی طلب، واہش نہ بوتگ، بلے پد ہم
 ٹیلی گرام، منی و پتگیں دل آگاہ کت، بلے ہمے شو میں ایوارڈ من، دیگ نہ بوت،
 اش، ابید ہم من دل، نیاورت چہ، کہ آہاں من، اسلام آباد، نہ لوٹا نینت، کم
 شرف نہ کت، ہمے ڈول اگاں کوٹہ ٹیلی وژن، واجکاراں من، ایوارڈ مہ داتیں من
 و حج رنج نہ بوتگ ات، بلے اشاں ظلم اے کت کہ من اش ہمے شو میں ایوارڈ نام
 کوٹہ، لوٹا نینت، سر، بازار کت۔ زانے اگاں اے وهد، صبا دشتیاری اود، مہ
 بوتیں، من، بروقت مالی کمک، دلبڈی، مہ داتیں، من کم شرفی، تہہ زدیں
 گہت، ہم، دامتگ، اتاں۔

گشگ، مراد اش انت کہ مے عزت، شرف اے وڑیں سرکاری،

درباری ایوارڈانی محتاج نہ انت۔ مئے عزت ء شرف راج دوست ء زبان دوستانی
دلاں قدر شناسی ء ہما جذبہ انت کہ مدام پہ مادر شان ئے کن انت۔

پہیشکہ شربزاں کہ منی ایوارڈ ہما انت کہ چہ زباں دوستانی میگ ء یک
برے من ء مسقط ء ء دومی بر ادبی ء لوٹائینگ ء شرف ء عزت ء رنگ ء دیگ
بوٹگ ء تئی ایوارڈ ہما شرف انت کہ یک برے بحرین ء، دومی برا امارات ء ء سیسی
براناروے ء سوڈن ء ترا لوٹائینگ ء بخشگ بوت۔ سرکاری ء درباری ایوارڈانی
چکر ء مہ کپ کہ ذلیل بے یا چومنی ڈول ء دل ترک بے۔

بیگل اد ء آہگ ء رند عجب عجیب راستی دیما کاہنت۔ مثلاً اد ء آہگ ء
رند من ء سما کپت کہ مردگانی یات ء زندگیں مردم کہ ہرچی کن انت، آد ء وتی
اصلی رنگ ء گندگ کاہنت، یعنی اد ء مردگ ء دیما اے ہر پدرا بیت کہ کئے گوں
دل پاکی آئی ء یات کنگا انت ء کئے بس زینت ء دنیا پیش دارگ ء ہاتر ء ٹھگی ء
کھسی کنگا انت۔ اد ء ہما ٹھگ ہم پاشک انت کہ تئی جنازہ ئے مدام کوپگ ء انت ء
چندہ پوڑی کنت ء ہمائی ء ہم اصلیت ظاہر انت کہ وتی چند ء نام برزی ء ہاتر ء
تئی قبر ء منجار بیت ء تئی نام ء اجارہ داری ء وتی بندری حق زانت۔

منی مرک ء روج ء بگرتاں روج ء مروج، من ہمک ماہ شنگ بیوکیں
بلوچی ماہتا کاں وانگاہاں۔ منی ہمکہ ساڑا ء توصیف بوہگ ء انت کہ من وت
حیران ء پریشاناں کہ اے چوں چوں، انچو گندگ بیت گش ئے زانا اے مردمان ء
نوکی سما کپتگ کہ من کیاں ء منی ارزش چی انت یا گش ئے یک اناگہ اشان ء
اے حال ء گودینگ کہ مراد ساحر نامیں بزکارے آست ات کہ نوں نہ منگ، تو
اشانی ہبرالم ء وینگ انت۔ کسے من ء غزل ء بادشاہ لیکیت ء کسے شاہنشاہ، کسے
کشیت مئے دور ء مسترین شاعر ء کسے من ء پستی کرن ء سر کردہ شاعر وغیرہ

وغیرہ، بلے ستک باور کن کہ چہ اشانی وانگ ء منی دل انچلک ہم نہ سُریت، زان
 نئے چی ء؟ پرے ہاتر ء کہ نی من مُرتگاں۔ نی من انچیں جاھے ء سر بیچگاں کہ او
 ء ہمے گلاہگ منی مچ درد ء نہ ورانت، بلکہ اگاں بہ گشاں کہ اشی ء کے چیں از
 بوتگ ہم رد نہ انت چی ء کہ مہلوک ء ہمے گیشیں گلاہگ ء تو صیفانی سبب ء یک
 روچے من ء سید پردگیں یک دومی ء ہڈاں بہ پروشیں۔ نی تووت بہ گش اد ء
 ہست ء نیست ہمے چاریں ہڈا انت۔ اے ہم اگاں پرشت پروش بیتاں گڑا تاں
 قیامت مے گزراں چتور بیت۔

یونی ہبر اش انت کہ ماہمکہ مردگ پرست پیگیں کہ بلوچی لہز انک ء
 زندگیں شاعر ء قلم کارانی ازم ء سر ء پہ سنجیدگی نوشتہ کنگ ء دود ء رواج نیست،
 اہت یک دومی ء زاہ زکت کنگ ء ہر کس قلم برداشتہ انت۔ تووت انصاف بہ کن
 کہ انی من ء غزل ء بادشاہ یا شہنشاہ گشگ ء ہر یکے دومی ء گیگ نہ دیگ ء
 انت، بلے ہمے من بیچگاں کہ وتی تیوگیں حیاتی ء مدام دلما نگ ء ودار یگ بیچگاں
 کہ کسے منی شاعری ء بابت ء سنجیدگیں رنگے ء نوشتہ بہ کنت۔ ستک باور کن کہ منی
 ڈول ء ایدگہ شاعر ء قلم کار ہم الم ء ہمے پُرگہتیں غم ء آماج انت، بلے اشانی
 مستریں بے وی اش انت کہ اے بیچارگ وتی دلما نگی ء درشان کت نہ کن انت،
 آسراے بیت کہ اے ہم چو من بے مراد بنت، اشانی حیاتی ء ہم اشانی ازم ء بابت
 ء کس وتی دُریں ہیالاں درشان نہ کنت، ہمیشکا پہ تو منی صلاح اش انت کہ اگاں
 لوٹ نئے کہ ترا ہم مردم تون ء بچکند ء بادشاہ یا شہنشاہ بہ لیک انت، گڑا ہنا
 کن..... سوچ مکاریں دنیا ء بیامے نیمگ ء!!

نی کے ہبر تی ناروے ء سوئیڈن ء تر ء تاب ء بابت ء۔

بیگ، تی مھر ء سفر من ونت۔ وانگ ء رند نہ زاناں چتور پہ دمانے ء عالم

ھیال ء شت گار بیتاں۔ درائیں دوست ء ہمبل یک پہ یک ء پاد اُتک اُنت۔
 بروتوف (اکبر بار کزئی) گوں وتی ڈولداریں بروت ء ویشیں بالاد ء یاد اُتک، ملک
 طوتی (چھورا) گوں وتی یاغی ایں فکر ء یاد اُتک۔ صدیق آزات ء عبدالصمد امیری
 گوں وتی عربی اگال ء کندورھاں گیر اُتک اُنت۔ مولانا ندوی گوں وتی دارجیں
 ریش ء ویشیں تب ء حیالانی آدینک بیت۔ (اڑے اے ملا ء چون اُنت کہ انگت
 دیم ء اگنہ کنت، بلکن وتی صدیں سالاں پوروکنگ ء چکر ء اُنت، آئی ء بکش
 بس اُنت نی تراملا، باز حلوه ء ورگ شر نہ اُنت پہ تو بیا اُتک کہ قاضی صابر چہ وتی ایوکی
 ء سک پریشان اُنت۔ آدلما نگ اُنت کہ اد ء گدائے بلوچ ء نام ء یک ماہتا کے
 شنگ بہ کنت، بلے کشیت کہ اد ء اشتہار ء چندہ گرگ سک گران اُنت۔ اے کار ء
 یار محمد یار ء مولانا ندوی پہ جوانی کت کن اُنت، جی ء کہ اشان ء گرکی پیشانی گوں
 اُنت کہ ہر جاہ ء روانت اشان ء اشتہار ء چندہ رسیت، ہمیشکا قاضی صابر ء کلوه
 ہمیش اُنت کہ مولانا ندوی ء یار محمد یار ہمے زوتاں اد ء بیامت ء گوں آئی ء
 ہمکاری پہ کن اُنت)۔

ہو! من کشگ ء اُتاں کہ ہیالانی دنیا ء من ء دیر ء نزیکیں سنگت ء تیل
 یاد اُتک اُنت۔ من ء غفار ندیم گوں پر شکیں قلم ء یاد اُتک، نیامت گچی گوں وتی
 ویشیں لسان ء زگریں کلام ء یاد اُتک۔ حکیم بلوچ گوں وتی گردیں بالاد ء بشیر بلوچ
 گوں وتی بزیں بروان ء ہمیں رواجاں یاد اُتک اُنت۔ عبداللہ بلوچ گوں وتی
 آرٹس کونسل ء یاد اُتک۔ بندیک گوں وتی بختاوریں بالاچ ء بی بگر ء یاد اُتک
 اُنت۔ (اڑے تن تن جان محمد دشتی ء آئی ء باغ ء بہاریں مجلس یاد اُتک اُنت جی ء
 کہ اد ء آہگ ء رند گذشتہ را سلوات بیت)، ہمے ڈول جی آرملا ء حضرت علی ء
 آہانی ڈنڈا کنڈا یاد اُتک اُنت۔ یوسف گچی گوں وتی کلاسیکی زانت ء گیر اُتک۔

ظفرؔ آئیؔ ۽ نیم واپس چمؔ آ گائیں رژن یاد اَتک اَنت۔ عابد آسکائیؔ آئیؔ
 آسکی دیدگ یاد اَتک اَنت۔ غلام فاروقؔ ۽ کامریڈ واحدؔ آھانی لبر اَنک یاد اَتک
 اَنت۔ جہاں گردیں اسماعیل ممتازؔ آء پُل رتھیں دیوان یاد اَتک اَنت۔ شوہاز
 کاریں شوہاز بلوچؔ آئیؔ ۽ گلیں نیاد یاد اَتک اَنت اشرف سر بازی گول بزیں
 بروتاں ۽ بیگل کئی کئی نام ۽ بگا! اں، کجام کجام دلبرؔ دل ۽ اوتاک ۽ مھمان بہ کنال،
 شماکل یاد اَتک ۽ ۽ ستک باور کن ات، من پہ شامسک زھیر وار بیتاں..... ۽ دتی
 قبر گس ۽ تہ ۽ تاں دیر نشت گریت۔

بیگل تو بختاورے پے کہ انگت زندگ ۽، وتی چُک چوریگانی سر
 ساھگ ۽، وتی دلی دوست ۽ مھملانی ہم نیادے ۽ چہ درستاں گیش تئی وش بھتی
 اش انت کہ انگت نوشتہ کنگ ۽ ۽۔ مارا و ملکیت ۽ انچوہم موہ نہ دات کہ دتی
 آزمانکانی کتاب ۽ ۽ پشت کچتگیں شعران ۽ کتابی رنگ ۽ چاپ بہ کنیں۔ ہیر، ماہ
 نیست ۽ بے مراد بیتیں، بلے شامست ۽ سلامت ۽، ہمیشکا منی ہمے
 چند تصویر بتاں، چند حسینوں کے خطوط

کہ منی پتیزکاں پشت کچتگ اَنت، اشاں نربیار ات کہ گارمہ بنت۔
 بیگ، گند مے ۽ چھورا، شمس زھیرانی برکت ۽ ہبر کجا چہ کجاست سر
 بیت، بہر حال من تئی مھر ۽ سفر ونت ۽ ناروے ۽ سویڈن ۽ جھ متدیں ہمے
 راجدوستان ۽ بچہ آرگ ۽ کوشش کت، بلے ارمان کہ بید چہ یک دو ۽ اید گراں چہ نا
 آشنایاں۔ بیگل، اے صالح جان ہما نوتک بلوچ تہ نہ انت کہ وشیں بلوچی نوشتہ
 کت۔ من آماں کہ نوتک ہمے صالح ۽ صالح ہمے نوتک انت۔ اشی ۽ بکش کہ
 بیگل ۽ ماں یورپ ۽ لوناینگ ۽ شمس شھ کرد ۽ بلوچی جوزہ ۽ مارا اِد ۽ سک متاز
 کتگ۔ ماسک وش پتگیں، چئی ۽ کہ بیگل ۽ عزت ۽ شرف دیگ مے کلیں قلم

کارانی عزت دیگے برابر انت۔ بیگ، اشیء اے ہم بکش کہ صالح تئی زبان
سک وشء تامدار انت، وتی الماسیں قلمء مدار کہ تو مئے آسنگے جو انیں ندکارے
تجزیہ نگارے یے۔

چہ ہمے مھر باناں من عبدالرحمن بلوچء شتریء زاناں چچیء کہ سازے
زیل منی نزوری انتء من سازگرے وش گٹانی قدر دانء عاشقاں۔

ہمے پیمنی دل گشیت کہ من خیر محمد ریکیء ہم زاناں، بلے چتور اے
گشت نہ کناں، بلے چے فرق کپیت۔ اے ہم قولء تئیء دلبرے، اے ہم ہمے شہ
کردء گون انت۔

تاج محمد بریکیء من زاناں، منی دلء ما دوچار ہم کچنگیں۔ ہو، واجہ
بلوچستانء سیاسی جاورانی بابتء پی ایچ ڈی کنگھت۔

سوڈنء گز ابیک منی دلء تئی عازیز انت، نامء چہ و انچو گندگ بیت،
چو کہ محمد بیک، گز ابیکء پدانا نامء خدائی، پجانی نام چو کہ انور بیک، ناصر بیکء تئی
نماسگانی نام چو کہ ارسلان بیک، یاصر بیکء دانیال بیک۔ اللہ اے ناماں برکت
بہ دنتء تئیء گز ابیکء خانوادہاں سلامتیء وشھالی بہ دنت..... آمین!

مھرء سفرء وانگے وہدء بے عمریں چراگے لاشاری منی کشء نشنگے
گوشدارگے ات، وہدے غفور دانشورء نامے اشکت تہ ٹے کتے۔ چہ گل
ء بال بوتء گشتے غفور منی ناکوزہت انت، سکیں راجدوستء زباں دوستے،
آئیء واجہ بیگے ہزمت کتگے اے رنگء حقء دل منی وارثیء حقے ادا
کتگے، پیشکا چراگے لاشاریء سلام پے غفور دانشورء آئی دوارء زھگاں۔

دگے چے نوشتہ بہ کناں۔ ہاں یاد آتکے، تئی مھرء سفرء اے ہالء مئے
دل سک وش کت کہ صالحء خیر جانء چہ ناروےء گوانک نامی تاکبندء دوار

زندگ کنگ ء اگدہ زرتنگ، اد ء کلیں زبان دوست ء نند کارسک وش بیجگ أنت۔
 منی جند ء و ارادہ اش انت کہ اگاں ای میل ء بند و بست بیت گڑا ما چیزے نا
 چیزے نوشتہ کنیں ء دیم دینیں، صالح ء بگیش کہ وتی تا کبند ء ای میل ڈس ء لم ء
 شون بدے۔ من وتی اے کاگد ء وسیلہ ء کلیں زندگ ء حیاتیں شاعر ء ادیبان ء
 تو ار پر جناں کہ آہم پہ ہمے تا کبند ء وتی دُریں گال ء نوشتا نکال شات بہ کن أنت
 تنکہ یورپ ء جھ متدی بلوچ طا فہماں گوں نزکی ء سیادی پیدا بہ بیت۔

بیگل، چد ء بگیش نوشتہ کنگ چہ مے مُردگی حد ء حساب ء ڈن انت۔
 اصل ء یک سُول ء ایڈول نندگ ء نوشتہ کنگ ہڈانی دنیا ء سک مشکل انت، انچ
 دیر و سید ء ہمیں مُردگے ہم کت نہ کنت کہ آئی ء نا ایوک ء وتی تیوگیں زندگ
 نویسانی وڑ ء بُن ء تھگ ء نوشتہ کنگ بلکن اد ء ہم چیزے نا چیزے مدام نوشتہ
 کنگانت۔ سبب اش انت کہ بوپ ء گندلانی سر ء گوں بز گوشت ء نندگ یک
 ہبرے ء سخت ء نوشتیں ڈگار ء سر ء گوں حسکیں ہڈاں نندگ دگہ کارے۔ من چو کہ
 انگت نوکاں ء منی ہڈ بند انگت مھر ء مضبوط أنت، ہمیشہ کا پیسے نا پیسے من اے
 دراجیں کاگد ماں یکیں شپ ء سرجم کت، بلے پدا ہم من زاناں کہ ہڈانی درد من
 ء تا دو سے روج ء بڑگ کنت، البت من ء ہمے درد ء بے واری ء انچو فکر نیست۔
 من ء اے وھد ء فکر اے ہبریک انت کہ چراگ لاشاری منی دیما چو شاہین ء
 داب ء تھگ ء اروش کنگ ء آمادہ انت، بس ہمکہ دیر محصل انت کہ من کاگد ء بہ
 پیچاں ء قلم ء ایر بہ کناں، اللہ منی پُپ جگران ء چہ اش ء پیتاری ء بہ
 رکینات..... آمین!

دگہ شے سرانی ہیر

تئی کہنیں مرادوف

یک اناگہ

شپ ء بے وھد ٹیلی فون ء چست کنگ من ء سک تور ایت۔ خاص
 دراہیں روج ء کار کنگ ء ژندی ء پداتاں بے وھد ننگ ء وانگ ء رند وھدے
 من چو بندے ء دراج باں ء واب کپاں گڑا ٹیلی فون ء گھنٹی پہ من صور ء اسرافیل
 انت۔ یک برے شپ ء ساعت دو یا دو ء نیم ء کساس ء گھنٹی ء توار ء من ء
 گڑینت ء وھدے من پہ نادکشی فون گوش ء کت تہ گنداں چہ کوئند ء میر جان محمد
 دشتی انت۔ ستک باور کن ات کہ دل ء ہما دمان ء جت کہ ”شیمازی“ گپے، حق ء
 دل منی ہمے گمان درست ہم بوت، چچی ء کہ اہل دانش یک مزنیں بخرانے ء آماج
 ات ءھاٹ لائن ء دشتی صاحب ء چو بے وھد ء نازل بیگ ء نیون ایش ات کہ
 بے ساریں ظفر علی ظفر، دانواریں صورت خان مری ء زوراکیں جان محمد دشتی یک
 دور ساعتی بزاں تلنگی ہبرے ء سر ء ماں گیشنگ ات انت۔ اے ہر سے ایں
 دانایاں تاں دیر ابو ظمبی ء شال ء نیام ء ٹیلی فون لائن ء سر ء ہمے شیمازی مسئلہ ء
 بابت ء گوں یک دومی ء کش چین، اڑکڑ ء بحث ء تران کنگ ات ء مسئلہ ء گیش
 گیوار ء بے سوب بیگ ء رندا شاں فیصلہ کنگ ات کہ ہمے سک اہمیں دور ساعتی
 بزاں تلنگی چیزہ ء بابت ءھاٹ لائن ء سر ء منی ”ماہرانہ رائے“ گرگ بہ بیت۔

بگند زورا کانی زورانسری ء بیگل!

اے و شرانت کہ اے پمن نوکیں ہبرے نہ انت، چئی ء کہ منی دلبریں
دوستاں اے شرف من ء باز بر بخشا تگ، اگاں چہ من پخشیں وهداں سک ناگیگ
ء ناراحت پیٹگاں، بلے دل ء وش ہم پیٹگاں کہ اگاں پہ نیکیں ء سنگینیں کارانی
بابت ء ناگڑا کم چہ کم ہمے بازاری ء تلنگی بن گپانی سرء من ء جھستے و کن انت، من
ء اے لائق و زان انت۔

خیر، انچیں یک شپے ء، کم گیش سالے پیش، ساعت دو ء نیم ء کساں ء
ٹیلی فون ء گھنٹی ء من ء گڑینت۔ اہل دانش ء شان ء چنیں قصیدہ وانان ء من
وهدے فون گوش کت تہ یک نا آشنا نیں تو ارے ء من ء گیشتر گڑینت، چہ آئیگ
ء مردے ء ماں اردو ء منی نام جست کت، پدا بے وهد زہمت دیگ ء ناراحت
کنگ ء معافی لوٹان ء مرد ء یک بمبے چگل دات، ہمے بمب ء تو ار ء چہ منی نیم
وایں گوش انچو جسک اتنت کہ من ء وتی گوشانی سرء باور نہ بوت، ہمیشکا آ مرد ء
منی ناباوری ء دُور کنگ ء ہاتر ء گوں مزن سنگینی درآینت:

”ولجہ تنک باور کن ات، شام گورز ء مُشیر نامیگ بوتگ ء ء

شمے درجہ وزیر ء برور انت۔“

”بلے منی گناہ ء میار؟“ من پہ حیرانی جست کت ء آئی ء پمہ دات:

”ولجہ اے حال ء گورز صاحب شماراوت دنت، شمے سرکاری

گاڑی باندا صاحب گوں ڈرائیور ء شمے در ء دپ ء حاضر بیت،

شام ساعت یازدہ ء گورز ہاؤس ء وت ء سر بہ کن ات، شمے

مہربانی۔“

ٹیلی فون وهدے بے تو ار بوت تہ منی جان ء پٹ چوڈ جگ ء کنگاں

پادا تک ء اوشتا تک اُنت۔ نون من انچو آگاہ اتاں چو کہ پھانسی گاٹ ء بندی وتی
زند ء گڈی شپ ء آگاہ بنت، چپی ء کہ اے صوبائی چیف سیکریٹری ات کہ منی
خواری ء پشت ء کچنگ ات۔ من انگت ہمے شش پنج ء اتاں کہ راستے یاد روگے ء
اگاں حق ء دل راستے گڑاوتی سر ء بزوراں کجا بہ رواں کہ اناگہ گھنٹی ء پدا باہند
کت۔ اے واجکار ٹیلی فون ء محکمہ ء مستر ات۔ من ء ہال ءے دات کہ باندا آئی
ء مردم منی گس ء پہ سرکاری ٹیلی فون ء ایر کنگ ء کاہنت۔ دل ء گشتوں یا خدا، اے
چونیس عذابے ء اے آخر کجام گناہانی برورد انت کہ مزن مزینیں سرکاری افسر چو
جون داراں منی بڈ ء کچنگ اُنت، بلے انگت منی ہوش پہ جوانی برجاہ نہ ات کہ گھنٹی
ء پدا من ء پددرہ انت۔ اے رندیں اطلاعات ء سیکشن افسرے ات کہ من ء چہ منی
زند ء مختصریں ہال ء لوٹگ ء ات۔ دل ء و نہ ات کہ وتی نامرادیں زند ء ہالاں
سرکار ء دیما پاشک بہ کناں، بلے کام ناکام من وتی لھتے راست ء لھتے دروگیں
ہال دپ مہ دپ دات ء مرد ء دست ء دات اُنت ء انچو کہ من ٹیلی فون ایر کت،
گھنٹی ء پدا تو اکت، اے چہ درستاں گستا ء جتا میں مردے ات، اے مہمانداری ء
افسر ات ء من ء مبارکی دیان ء تچک ء تچک جُست ءے کت:

”واجہ شمشے گور ء شیروانی ء جناح کیپ اُست؟“

من گشت اتا۔ جُست ءے کت:

”واجہ: الکا پیں واسکوٹ ماسکوٹے اُست؟“

من گشت انا۔ گشت ءے: جواں، گڑا باندا گورنر صاحب ء ملاقات ء پد فلاں دکان ء
بہ روئے ء وتی شیروانی، واسکوٹ ء جناح کیپ ء ماپ ء بہ دے ات۔

من انچو پہ ملنڈ جُست کت:

”زانا مرچاں ٹیلی وژن ء وارڈ روب ء شیروانی ء واسکوٹ“

ماسکوٹ نیست؟“

آئی ء ادب، چیر بروتاں کندگے جت ء گشت:

”واجہ الم ء آست، بلے کہنگ آنت، شمنے لائق نہ آنت۔“

نوں کہ من ٹیلی فون ایر کت تہ من مارت کہ بے وهد ء بے گمان ء اے
وڑیں بے سر حالیں گپانی کنگ ء منی نک چو سے روچی ڈوڈائیں نگیں ء کنگ
دُر شک انت۔ دلما نگ اتاں کہ پاد بیاہاں ء گلا سے سارتیں آپ بہ وراں کہ
شوتیں گھنٹی ء پدا من ء گٹ کت۔ اے بریں کہ ٹیلی فون من گوش ء کت تہ آیمگ
ء ملک ء درستاں چہ مستریں حوالتاک ء خاصیں نمائندہ ات کہ سلام ء رند گشگ ء
ات۔

”واجہ من ء چہ سکتیں قابل بھروسہ نین در ء وسیہاں گوش

معلومی بوتگ کہ شانام خدا گورز ء مشیر نامینگ بوتگ ءے.....“

اے ہمے کست آماچیں حوالتاک انت کہ مارا اے ملک ء مردم شمار نہ کنت۔ اے نا
مے شکایتاں، ہالاں ء کاگداں چاپ کنت ء نئے کدی وت دوگال نوشتہ کنت،
بلے مروچی جندوت، شپ ء ساعت سے ء نیم ء گوں سکتیں قابل بھروسہ نین در ء
وسیہاں مے فقیرانی ہزمت ء حاضر انت۔ دل ء کشتوں۔

بکند خدا ء قدرتاں بیگل

ہیر، نوں کہ من ء پک بوت کہ۔

اے بادشاہ منی خواری ء پست ء کچگ

تہ من وتی خاصیں سنکتانی واب ء حرام کنگ ء فیصلہ کت۔ دل ء کشتوں کہ پختیں
نکلیگیں جاوراں آپرچی ء پہ قرار بہ نند آنت، آخر سنگت پہ کجا روچان آنت، سنگت
زاناں پہ حلوہ ورگ ء چڑا گزا آنت بس، شتریں سنگت یایدیں مردم ء واری ء ہم

شریدار بہ بنت، ہمیشکا من آہان ء یک پہ یک ء ٹیلی فون ء سر ء گڑینت، وتی بد
بہت بیگ ء ہال دات ء تواروں پر جت کہ:

باندا داری دار ء مه رؤت، آپی آپ ء مه رؤت، اے کل
بیانت ء منی سروناں پادوتاں بہ نندا نت، اے سکلیں ساعت
ء من ء ہائی ء تسلہ بدی انت ء منی ہمزان ء ہم کو پگ بہ
بنت۔

منی ہمے مہر بانیں سنکناں من ء گیشتر خوار کنگ ء ہاتر ء اید کہ دوست ء
آشنا ہال دانت ء آہاں انگت، دگران ء، ایڈول تاں فجر ء بانگ ء من ء فون ء
سر ء ہمکہ مردماں مبارکی دات کہ من چو جنگ ء وار تگیں لگوے ء نیم توں بیتاں،
اشاں بس مبارکی بہ داتیں ہم ہیر ات، بے مشکل اش ات کہ چریشاں کیشتر ء باندا
صحاب منی ہزمت ء حاضر بیگ ء ہم سد کی دات۔

نوں یک نیمگ ء ٹیلی فون ء پد ما پد زہر زیمیں ٹلنگو ء من ء بڑگ گنگ
ات ء دومی نیمگ ء من ء اے فکر کشگ ء ات کہ باندا صاحب رُمب رُمب ء
آپوکیں ہمے زہمت ء پرشتگاں کجا بہ نادیناں، چئی ء کہ منی ہونڈ و ہمکہ کسان ء
تنگ انت کہ آئی ء تہ ء منی چند پہ گیگ وتی پاداں دراج کت نہ کنت، منی جاو حق
ء دل چوہا تو لگ ء ات کہ ہونڈ ء جندے جا کہ نیست روپگے دُمب ئے بتگ۔

قصہ ٹونڈ، انچو کہ روج ء ٹک دات، منی زند ء سک تریں، دز گتیریں ء
عجب تریں تجربت پنا بوت۔ صاحب ء ہواتا کان ء منی مشیر جوڑ بیگ ء مختصر ہال
شنگ بوتگ ات ء بیگاہ ء ہواتا کان ہم ہمے ہال گوں منی عکس ء زند ہال ء چاپ
کنگ ات، ہمیشکا دانکہ من سار کت منی لوگ ء پیشگاہ، منی دمک ء منی میتگ ء
سڑک ء سر ء کش ئے زانا قلندر ء میڑہ ات۔ ہر نیمگ ء کہ چم شانک بداتیں دو

پادی ء چار پادیانی روگ ء آہگ ات۔ ہر کس گل ات ء ہر کس گول من دست
دروہ بیگ ء مبارکی دیگ ء ہدوک ات۔

من اول سرء و کے گل اتاں کہ ہما من کہ ساری ء چو
پھرتے ہیں میر خوار کوئی پوچھتا نہیں۔

نوں بگند مروچی بس منی سلامی ء مبارکی ء لہنکد سوار ء پیادگ رُمب رُمب ء
پیداک اتنت۔ دل ء گشتوں:

بگند خدائے قدرتوں بیگل

بلے تاں سے چار کلاک ء پد ماپد وھدے من چو اسید ء دود ء ہمک آیوک
ء گلائیش کت ء گول ہر کس ء ناکس ء کند ات تہ منی حالت دگہ وڈ بیت۔ وھدے
ہمک زنڈ لاپ ء دار بالاد ء گلائیش کنگ ء منی بانزل شل ء پھلونک ہازگ بوتنت
ء وھدے بازیں کنگ ء چکنگ ء چہ منی ہاجگول جام، لنگ گوات ء دنناں چو
نقلی دنناں سُرگ ء لگ اتنت تہ من مردمان ء گلائیش کنگ ء گول ہر کس ء
ناکس ء کنگ بندکت۔ دل ء گشتوں کہ مردم توری من ء مغرور، سنگ ء بت یا
ہرچی بہ لیک انت، نوں چد ء گیش گول من دوپوستی نہ بیت۔

زند ء منی سرء ہرچی کہ ٹوست ٹوست، بلے آروچی من خدائے قدرت
پہتان ءے وت دیست، ء انچو دیست کہ روچ، مروچ آندارگ ء ہبر منی دل ء
نکش انت، ہمیشکا لوٹاں خدائے ہمے قدرتانی لھتے درور پہ مہلوق ء عبرت ء پیش بہ
کناں:

☆..... یک مردے ء من ء سلام کت ء مبارک دات، بخت ءے کت
کہ من ء زان ءے۔ من گشت اتا، مھکے جت ء درآینت ءے:
اڑے من فلاں ماری پوری آں، ماشا پر ائمری سندھی اسکول ء

ہم سبق بوٹگیں۔ اڑے بیگ شہا بشیں ترا اے زیکیں جبر تو
بیحال کنگ۔“

نوں بکند خدائے قدرت ء کہ پنجاہ پنج سال ء پداے
پیر مرد ء من ء شوہا زنگ ء ہمے دراجیں مدت ء زیکیں روج
کشیت۔

☆..... چہ کوئند ء کم گیش دراجیں مزنیں ناماں من ء ٹیلی فون ء سر ء
مبارکی دات، حالانکہ اے منی ہما آشناخت کہ ہر دیں من کوئند
ء شتگاں ایشاں من ء دپی جُستے ہم نہ کنگ کہ ابا کجا باگ ء
بقاگے، اشانی تہ ء البت براتیں بندگی، میرجان محمد دتی ء
عبداللہ بلوچ ستا کرزنت کہ کوئند ء مسافر ی ء ایشاں من ء
مدام وتی بے دروریں مہر بخشا تگ، چہ ہمے نام کہتیں آشنایاں
یکے ء و من ء گیشتر حیران کت۔ فون ء سر ء مبارکی دیگ ء
رند گشت ء: یار پاری کہ تو کوئند ء اتلگ ات ء من
سرکاری کارے ء پہ درملکان ایتاں۔ واتری ء و ہدے من ء
ہال ء گپت کہ تو کوئند ء بوٹگ ء تہ سک بوٹنگ بوتان کہ
اے بریں چہ تی پللیں دیوان ء زبھر بوتان، (حالانکہ منی
توگیں لہز انکی جمار ء منی پللیں دیوان ء و بل، اے آئی ء کش ء
چہ ہم نہ گوٹگ کہ بلکن من پہ زور وتی پللیں دیوان ء بہ
نادینان ء۔)

☆..... اشرف سر بازی، یادش بخیر۔ من اے مرد ء دوستی ء پھر بستگ،
بلے دانکہ چہ لندن ء واترے کنگ ء ماں مینان سر باز ء دگہ

سائے کنگے، مارا چہ پھک بیہال انت، البت برے
برے ناہ ۽ بدل ۽ پٹمن زاہ ۽ ٹیکی روان دنت۔ بکند خدائے
قدرت ۽ کہ ہمے سر بازی ایں اشرف ۽ چہ ایران ۽ من ۽ ٹیلی
فون کت ۽ مبارکی دات۔

☆..... بلوچ سیاست ۽ یک مزین نامے کہ ماں کراچی ۽ جھد متد انت
۽ منی دل ۽ ما یک دومی ۽ ذاتی صورت ۽ جوانی ۽ نہ زانیں،
من ۽ فون ۽ کت ۽ مبارکی دیان ۽ گشت ۽: واجہ بیگ،
من مدام تئی قدر ۽ عزت کنگ ۽ وتی سکتانی دیما تئی شرافت ۽
صلاحیتانی توصیف کنگ، بے اتفاقے کہ من گوں تو کدی
ملاقات نہ کنگ، بہر حال ما پہ تو پھر بندیں ۽ باز دشمن کہ تئی
ڈولیس بلوچی ادیب ۽ دانائین مردے ۽ گورنر ۽ مشیر جوڑ کنگ
بوٹگ۔ بیگ جان ما پہ ہر کارے ۽ حاضرین۔

دل ۽ کشتوں: بکند خدائے قدرتیں بیگل

اے ہما مرد انت کہ اشی ۽ بارو ۽ مشہور انت کہ اشی ۽ باز
برگشگ کہ اے بلوچی شاعر ماعر چچی انت، اے مفت ۽ خدا
وتی وهد ۽ برباد کن انت، اے سک بے عمل انت ہمیشکا
وارنت۔

☆..... روج ۽ یک وهدے گنداں منی لوگ ۽ کش ۽ یک ڈولداریں
تیبویئے مک انت کہ آئی ۽ ساہگ ۽ مہفلی کرسی ایر انت،
ہمے کرسیانی سر ۽ مردم پہ قرار نشتگ انت۔ من وتی بیچ چہ انور
بیگ ۽ بخت گپت کہ ابا اے تیبو کیا مک کنگ۔ درائینت

ئے: ابا فلاں ڈیکوریشن والا، من بخت کت کہ اشیء کر یہہ
 ء کئے دنت۔ گشت ئے: ابا، ڈیکوریشن والا کشیت کہ بیگ
 صاحب مئے ولجہ انت، آئی ء واسطہ مئے جان حاضر انت ء
 آئی ء مہمان مئے مہمان انت۔

دل ء گشتوں: بکند خدای قدرتاں بیگل

اے ہمارا دانت کہ یک رندے من وس کت ء گیش تر کر یہہ
 دیگ ء ہم پیشکش کت، بلے مرد ء مارا تمبو ء سامان نہ دات کہ
 کل بک (Book) بوتگ انت۔

☆..... منی علاقہ ء مستریں سیکندری اسکول ء ہیڈ ماسٹر گوں دو سے
 ماسٹرائی ہمرائی ء من ء مبارکی دیگ ء اتک، مرد ء گوں من
 دز بندی کت کہ ماہے ء پد اسکول ء امتحانی نتیجاں اول دوئم
 آئیوکیں طالبان ء انعام دیگ ء مراہگاہ ء من خاصیں مہمان
 بہاں۔

دل ء گشتوں: بکند خدای قدرتاں بیگل

اے ہما ہیڈ ماسٹرات کہ دو سال پیش وھدے من پہ وتی یک نماگے ء
 داخلہ ء اشیء ہزمت ء حاضر بوت ء عاجزی کت، تہ من ء بک ء بک جواب
 ئے دات کہ گنجاہش نیست حالانکہ گنجاہش است ات۔

☆..... من گوں مردماں دزگٹ اناں کہ منی کتسریں بیج ناصر بیگ ء
 من ء پہ ہلوت حال دات کہ ابا شکر ء چائی تاک کتگ
 انت، مات گش ایت چے بہ کنیں۔ من گشت چہ میتگ ء فلاں
 دکان ء شکر ء چائی تاک بزور بیار، کے دیر ء رند ناصر ء من ء

پہ ہلوت ہال دت کہ دکاندار ء کشتگ کہ بیگ صاحب ء
 واسطہ جان حاضر انت، شکر چائی تاک چئی انت، وجہ ء
 مہمان مئے مہمان انت، من اشانی زڑاں ہم نہ زوراں۔
 دل ء کشتوں: بگند خدای قدرتاں بیگل

اے ہمارا دانت کہ برے برے ماہ ء گڈی روچاں وھدے
 ماپہ وام چیزے لوٹگ گڑا مئے زھگان ء ٹک ء ٹک جواب
 نئے داتگ کہ

نقد بڑے شوق سے + ادھارا گلے چوک سے

☆..... ہمارو چیں یک وھدے انا گہ علاقہ ء ڈی ایس پی ء تھانیدار
 منی ہونڈ ء پترت، انشن اوشتات ء من ء سرکاری سلیوٹ
 اش دات۔ یک برے و من پریشان بوتوں، چئی ء کہ من ء
 کدی ہم ہمے پولس ء مردمانی تب نہ بوتگ، ء نا آیان ء منی
 تب بوتگ، بلے نوں و من ہر دونو علاج اتیں، ڈی ایس پی ء
 منی تو صیف کنان ء گشت کہ وجہ درائیں لیاری ء تئی ڈولیں
 مزنیں ادیب ء دانائیں مردم نیست ء ماپہ اے ہبر ء وشیں کہ
 تئی ڈولیں مردے مشیر جوڑ بوتگ۔ ماپہ ہرچ ہزمتے ء لک
 پاداوشتا تگلیں۔

دل ء کشتوں: بگند خدای قدرتاں بیگل

اے ہما ڈی ایس پی انت کہ وھدے مئے علاقہ ء تھانیدار
 ات تہ یک روچے من پہ بے گناہ ء دزگیر بوتگلیں یک مردے
 ء بخت ء وھدے تھانہ ء شتاں ء وتی ہتجار ادیسے ء حیثیت ء

کت تہ مرد برانز گپت ء گشت ء:

”ارے، اے رائٹر شائیر کی ہے، آپ ہم پہ اپنے
رائٹر ہونے کا رعب جمانے آتے ہیں، چلیں باہر
انتظار کریں“

☆..... لیاری ء یک لیڈرے آست کہ یک وحدے چہ لیاری ء ووہاں
قومی اسمبلی ء باسک ء وئی متا وزیر اعظم ء کچن کابینہ ء رزانے
آت۔ لیاری ء بد بھتیانی ڈور کنگ ء جھداں من، منی سنگت
شیر محمد رئیس ء نو محمد بلوچ ء لیاری ء دیرئی ء بازیں منصوبہ
اڈکت ء حمے مرد ء دست ء داگ انت، اشی ء ابید حکم سال
پہ دیرئی ء حمے کاراں بجٹ تجاویز ہم ماتیار کنگ ء مرد ء
داگ انت، بزاں ما مرد ء رامدام روگنی نان کولے ء قلع ء
کنگ ء داگ تنکہ کارے بہ کنت ء وشنام بہ بیت۔ یک
حسابے ء ایدگہ مردم آ دور ء چراگزا ء عیش نوش ء مست ات
آنت ء ما بس پہ اے صبر ء وش ! تمیں کہ ماچہ بچگی سٹ دوراں
بالا ء پہ حمے مرد ء تھنک ٹینک ء حیثیت ء کارکت، بلے اشی ء
خوز ء اے مرد ء رویہ گوں ماچوں بوتگ، اشی ء دوے مثال
پیش کنناں۔

یک برے من وئی پاسپورٹ ء فارم وحدے پہ
امزا کنگ ء اشی ء دات تہ گشت ء، مارا امزا کنگ ء اختیار ء
اجازت نیست، حالانکہ دوے روچ ء رنداے مرد ء منی دگے
سکتے ء فارم نا ایوک ء دستخط کت بلکہ آئی ء پاسپورٹ ہم

دستان ءوت اڈ کنائنت ءدات۔

ہمے پیم یک برے پہ راجی کارے ء لھتے کماشاں پہ
اے گمان ء کہ مردمنی سنگتیں ء منی ہبر ء نانہ کنت، من ء دیما
کت ء ماشی ء در ء دپ ء شتیں، ما کلوہ توک ء دیم دات ء
ودار یک بوتیں۔ نیم ساعت ء رند مارا ہال دیگ بوت کہ
ولجہ گس ء نہ انت، حالانکہ مردگس ء موجودات۔

آ دور ء اشی ء ہر کس ء ناکس ء نوکری گیت دات
کہ ستا کرزیں ہبرے، بلے دہ رند ء دست بندی ء ابید ہم اشی
ء منی بے روزگاریں بیچ ء نوکری نہ دات حالانکہ آیوک سیکنڈ
کلاس گریجویٹے ات بلکہ جوانیں فلبارے ات ہم، ہمے سبب
انت کہ آہمکہ دلپروش بوت کہ آئی ء دیمتر ء وانگ یلہ کت ء
ہمے ہبر منی دل ء پہ دائم ء گلگے بوت ء من وت ء راچہ ہمے
مرد ء دور داشت۔

بلے آ روچی مرد ء من ء اول پاس ء انچو ٹیلی فون
کت ء مبارکی دات۔ کش ء زانا ہج نہ بوتگ۔ گشت ء:
اڑے بیک، واللہ قسمیں من ء یقین بوتگ کہ یک نا یک
روچے ترا مزین منجے رسیت، بے شک تو اے اگدہ ء
کرزے، تو نا آیوک ء واٹھیں مردے یے بلکہ لیاری ء مسئلہ ء
جنجالاں ہم زان ء۔ بیک جان ما کہنیں سنگتیں، منی تجربہ ء
تی علم ء زانت، ما اگاں ہور بہ بنیں، ما پہ لیاری ء باز کار کت
کنیں، تو چو کن باندا یا پونشی ہر دیں کہ ترا موہ رست شپ ء

شام ء مے غریبانی مہمان ہو، تفصیلی گپاں گڑاگن ء سر ء
کنیں۔

دل ء گشتوں: بکند پیریں رو باہ ء نوکیں رو باہی ء۔

بیورو کرہی وتی علاقہ، وتی صوبہ ء تیوگیں ملک ء سیاسی ء اید کہ جاوراں
جوانی ء آگاہ انت، ء مزنیں گریڈ ء بیورو کرہیانی ذہنی ء فکری فری کیوسی
(Frequency) یکے، اشانی مستریں کمال اش انت کہ اشانی بوہ چنگ ء بود
مور ء ڈول ء سک ٹرند انت، اے باندا ء بیوکیں ہبر ء واقعاتان ء چہ ساری ء
بوہ جن انت ء وت ء ہمارنگ ء تیار ء آمادہ کن انت۔

ہماوزیر ء مشیر کہ وانگ ء نیسگ ء نزور ء دفتری راہ رہبنداں نہ زانت،
آپہ بیورو کرہی ء روگنی نگنے، بلے ہما کہ وانگ ء نیسگ ء گشاد ء دفتری رہبنداں
کتہ کار انت چرائی ء بیورو کریٹ ہزیت ء گوں آئی ء پہ مزن عزت ء ہیالداری
کار کنت۔

منی مشیر جوڑ بیگ ء بوہ ہم اشاں چہ ساری ء چنگ ات، ہمیشکا منی بارو
ء اشاں جوانی ء زانتکار انت کہ من چنگد آپ ء ہاں، ہما افسر کہ ماں آبوکیں
روچاں آہاں ہیے نا ہیے گوں من کار دارگ ء گمان است ات آیاں ہماروچ ء
گوں من تماس گپت ء کم گیش کلاں من ء کامل دز کمکی ء تعاون ء سدکی دات۔

ہمے رد ء یک صوبائی سیکریٹری ء من ء فون کت ء مبارکی دات، منی
زانت ء زانش ء توصیف کنگ ء رند گشت ے:

”ولجہ ماداشت ء زانتکار یں مردم ء قدر کنیں ء حقیں ہبر اش
انت کہ کار ء مزا گوں شے ڈولیں شہ زانتان انت۔ امیت
انت ما چہ شے زانت ء تجربہ ء سیت گریں، خدا شمارا بیار

ات۔“

دل ۽ گشتوں: بکند خدائے قدرتاں بیگل۔

اے ہما کہول ۽ مردم انت کہ اشاں من ۽ منی زانت ۽ سر ۽ شورت کنگ۔ یک
رندے من پولوس ۽ دست ۽ آزاد بوتگیں یک بے گناھے ۽ آجونی ۽ ہاتر ۽ مال
انگریزی ۽ عرضی یے نوشتہ کت ۽ ہوم ڈپارٹمنٹ ۽ ایڈیشنل سیکرٹری ۽ ہزمت ۽ پیش
کت۔ مرد ۽ عرضی ونت، من ۽ روک روک ۽ چارت ۽ زھر کچلیں گالوار ۽ گشت:

”توھے عرضی اگاں سبک ۽ ارزانیں اردو ۽ نیستیں گرا زانا

آسمان بنا کچنگ ات، تی ہیال ۽ چہ گلابی انگریزی نیسگ ۽

تی کار شربیت، اگاں چو بوتیں گرا بھٹو پاھو ۽ درنگ نہ بوتگ

ات، اے ملک ۽ چہ آئی ۽ شرتر انگریزی ناکس ۽ گشتگ ۽ نا

نیستگ۔“

ہیر، آدراھیں روج ۽ بیدے ہما سنگت ۽ دوست کہ من پہ وتی کمک ۽

دل ہڈی ۽ لوٹا نینت انت دگہ ہمک مردے کہ منی سلام ۽ اتک، بے غرض ۽ بے

لب نہ ات، ہمیشکا اشانی رُمب پہ رُمب نازل بیگ ۽ من ہج ہم وش نہ اتاں،

بلکہ اشاں من ۽ سک ناراحت ۽ بے گوم کت۔ البت ہما مردم کہ آروچی من آھانی

قدمانی برکت ۽ وشھال ۽ وش گوم بوتتاں، آ منی وتی کہول ۽ مردم، بزاں وش

لسانیں شاعر ۽ ادیب اتنت۔ اشانی گندگ ۽ منی چم سارت ۽ بالادوشنود بوت۔ ما

چو ہمروچی وڑ ۽ تاں دیرنشت کندت ۽ وش گپی کت، اشاں چو ایدگہ تو لگ ۽

روباھاں نامنی دروگیں توصیف کت ۽ نیکہ دگہ شتلی ۽ روباھی یے، اشاں چہ من ۽

بس یک لوٹے کت، اشانی لوٹ اش ات کہ وجہ مے شعری دیواناں بیاء وئی۔

مرگلک ۽ چیلوک ۽ ہیکلوک ۽

ہوان۔ سٹک باور کن ات کہ آ روچی من چہ وتی جان ء آبرو ء ٹرس ء آیو کیس
 روچانی نہ دیست ء ناباوریں جاورانی ہوم ء ناو کسے ء زبان دات ء نیکہ دگہ قول
 قرارے کت، بلے وتی ہمے دلبر ء ڈردانگیں شاعر ء ادیبان ء زبان دیگ ء من ہج
 چک پد نہ بوتان، چی ء کہ من زانت کہ اگاں نگیگیں جاورانی سبب ء من وتی
 دانگیں قول پر وشت ہم، اے منی لا چاری ء بہم انت ء من ء رزوا ء بے آبرو نہ کن
 انت، ہمیشکا من اشان ء زبان دات کہ ابا من دگہ زہمے جت یا نہ، بلے شے
 دیواناں الم کایاں۔

ایڈول وھدے منی ہمے وش لسان ء وش روئیں شاعر ء شہہ نویس
 رخصت بوت ء وشت انت تہ روچ برکت بوت ء وھدے من وتی زند ء دراج تر ء
 سک تریں روچ ء گوازیگ ء رند چہ وتی ہونڈ ء در اتک ء وتی چک ء چک
 زادگانی گور ء شتاں، تہ من نیم مرگ ء نیم توس اتاں۔ سٹک باور کن ات کہ آ
 وھد ء منی ہال انچو بد ات کہ نامن چکی اتاں ء نا لوگی، نامن گنی اتاں ء نا آپی۔
 منی دل ء لوٹ ات کہ بس دراج بیاں ء بہ وپساں، ہمے جاور ء پردگیں بہ کپاں کہ
 منی لوگ بانک ء من ء وتی پُر مھر یں امبازاں زرت، پہ نرمی ء گیگ من ءے
 وپنت، منی پیشانی ء ہیدے پاک کت ء گوں آستونک ء لگ ات من ء گوات
 گجگ ء، دمانے ء رند وھدے من کے بود کت تہ من ء بڑگ بڑگ چاران ء
 گشت ءے:

”انور ء پت، ایڈول و تووت ء بے بلاکش ءے۔“

من گش ءے ماں ساہ کنڈن ء حالت ء گشت:

”ہو زہیل ء مات، اے شوئیں بادشاہ منی کشگ ء پُشت ء

انت۔“

یکہا

چریشی ء رند من ء ہوش نہ کنت کہ من چنور و اب کپت ء حقی ایسا دنیا
 چہ و اب ء عالم ء سر بوتان، من ء چو کہ دراہیں روچ ء ورگ نصیب نہ بوتگ انت
 ہمیشکا گنداں ہر نیمگ ء نگن انت، بریانی انت، زردہ انت، مرگ انت، ہامگ
 انت، چلو کباب انت، تہر تہریں نیگ انت، رنگ رنگیں شربت انت، سارت
 سارتیں بیڑ انت ء تلاء دروشمیں ترند آپ انت۔ من اشان ء گوں حسرت
 ارمان چاراں، دیما کنزاں، دست ء شہاراں، بلے بے سیت، من ستروت ء خدام
 ہمے وڑ وڑیں نعمتاں رسینگ ء کوشت کناں، بلے تو لگ ء روباہ من ء گیگ نہ دے
 انت۔ پدادم پہ ساعت شو میں ٹیلی فون ء تو ارہم من ء بے وار کنت، بلے کوشت
 ابید ہم فون چست کنگ نہ بیت، بزاں من ہر پخت دست پاد جناں، حج نہ بیت،
 پدا من مار آں گش ءے زانا من دوزہ ء یک چاتے ء تہ ء کپرگا ہاں ء یک کے
 منی دست گپتگ ء من ء کشگ ء انت۔ اے ذ خدا ء شکر انت کہ ہمے دمان ء ٹیلا
 فون ء کوکارکت ء من جھ سر اتاں، وھدے آگاہ بیتاں، گنداں منی لوگ بانک
 ٹیلی فون دست ء انت ء کشگ ء انت:

”چیف سیکریٹری انت، گش ایت ضروری ہبرے۔“

من وھدے فون گوش ء کت تہ آیمگ ء یکے کشگ ء ات:

”بیگ صاحب، من چیف سیکریٹری ہبراہاں۔“

من درآینت: ”گوش دارگا ہاں، چہ ہبرے، ہیر انت؟“

گشت ءے: ”سر من ء بہ بخش، بے وھد ء شمارا زہمت دیگا ہاں

ہبراش انت کہ.....

آئی ء یک دکہ بیسے چگل دات!

من ء ہال ءے دات کہ منی نام یک غلط فہمی یے سبب ء گورنر ء مشیر ء

حیثیت ء زورگ بوتگ، باندا صاحب ایشی ء گیشوار حوالا تا کان ء شنگ بیت۔ سوری
سر، ویری سوری۔ (Sorry Sir, Very Sorry)

من گینسارے کش ات، ٹیلی فون ایر کت ء وتی لوگ بانک ء چو گشان
ء پدا دراج بوتال کہ: جنین، خدا ء ہیر کت۔ صباحی من ء چہ واب ء پاد مکن۔“
ایدگہ صحب ء جنین ء من ء چہ واب ء پاد نہ کت، من پہ دل ء سیر ء
وہاں۔ نئے تو لگ ء روباہانی واب ء نیکہ بد بلاہیس ٹیلی فون ء کوکار..... گش
ئے زانا من قبرستان ء ڈرچکے ء بزیں ساہگے ء بن ء پہ قرار وپتگاں..... بے
بزمش ء بے تواری ء۔

نیمروچ ء وھدے واب ء پادا اتکاں تہ گنداں سرکاری ٹیلی فون گارانت،
لوگ ء کش ء مکس تمبوگوں وتی ڈولداریں گریاں گارانت۔ نادو پادی یے
گوہیت نیکہ چار پادی یے، ہر نیمگ ء ویرانی، بے تواری۔ دل ء کشتوں:
بہ گند خدا ء قدرتاں جنگل

یک اناگہ قلندر ء میٹرہ ہلااس!

کڑوگی

(CLUCKING PAUSE)

تصوف ۽ دنیا ۽ یک کیفیتے آست کہ آئی ۽ قبض کش آنت، بڑاں
 وھدے بزرگے ۽ سر ۽ تجلیات ۽ مشاہدات ۽ درج بند بیت گڑاگش آنت کہ آ
 قبض ۽ آماج آنت، پُشیں وھداں آئی ۽ روحانی زور ۽ کرامات کم گیش گٹ آنت
 ۽ آسک تکا نسر بیت۔

قبض ۽ اے کیفیت برے برے پہ ھدا روکی کثیت ۽ نموزیت، بلے
 کدی کدی تاں دیر شول کشان بیت۔ اے نی ھما قبض آماجیں بزرگ ۽ سر ۽ آنت
 کہ گوں توبہ زاری یا ریاضت ۽ مجاہدہ یا گوں وتی مرشد ۽ خاصیں توجہ ۽ دلگوش ۽
 چنکد زوت وتی ببادا تگلیں جاہ ۽ پدا گپت۔

لہذا نک ۽ دنیا ۽ قبض ۽ ھمے کیفیت یا جاور ۽ مثال چو ھما مرگ ۽ آنت کہ
 کڑوک آنت، بانزل ۽ کچنگ آنت ۽ یک گنڈے ۽ تو گرا تگ، ھر کس زانت
 کہ ھما مرگ کہ ھیک دنت آ کڑوک ھم بیت چچی ۽ کہ مرگانی تھا Clucking
 Pause یا کڑوگی یک قدرتی عملے۔

مردچاں ھیک دیوکیں مرگانی دو تہر آنت۔ یکے لوگی ۽ دومی فارم ۽، لوگی
 یا دیسی مرگ ۽ ھیک تامدار ۽ آئی ۽ کوالٹی بالائنت، بلے اے زوت زوت ۽ کڑوک
 بیت، اشی ۽ مقابلہ ۽ فارم ۽ مرگ ۽ ھیک اگاں چہ انچوش نہ آنت، بلے اے باز

ہیک دنت۔

قلم کار ء ازم کارھے ہیک دیوکیں مرگ ء پیم ء انت، لھتے لوگی بزاں
دیسی انت ء لھتے فارم بیگ انت، اے دگہ بھرے کہ کڑوک ہردو بنت، بلے یکے
پہ زوت زوت ء دوئی دیر دیر ء۔

قلم کار ہما وھدی کڑوک بیت وھدے آ دنیا ء ایدگہ گر ء دارانی تہا ماں
گیش ایت یا آئی ء غور ء پہ نوشتہ کنگ ء ہج پشت نہ کپیت، بزاں آئی ء دل ء نا و
نوکیں ہیالے کتیت ء نیکی آ چیزے ء چہ اسپاڑ بیت، لھتے ء ہمے قبض یا کڑوکی پہ
ھداروکی انت، لھتے ء شول کش ایت ء لھتے پہ مدامی کڑوک یا چٹ کنگ ء بے
توار بیت۔

مے باز سنگت کہ یک وھدے مے لہزانک ء سپاہ ء براہ بوتگ انت، ماہ
ء استار بوتگ انت، نی پہ مدامی ہمے شو میں قبض ء کڑوکی ء وڑالی بوتگ ء در بازی
انت..... آھانی گلیں ناماں ہر کس زانت، دگہ لھتے وھد پہ وھد کڑوک
بنت..... کہ اشانی ناماں ہم ہر کس زانت، البت لھتے سنگت نام ء خدا چو پی آئی
اے شیور ء نامی ایس لیر مرگ ء انت کہ ہیک ء دیگ ء ایوارڈ یافتہ انت۔

بلے مرگ ء قلم کار ء تہا یک بنیادی فرقے اش انت کہ مرگ مرگ
انت ء قلم کار قلم کار۔ مرگ بے چارگ اگاں کڑوک انت گڑا بزاں پہ دل کڑوک
انت، ہج رنگ ء ہم ہیک نہ دنت (سرکل کنگ بے نہ انت)۔ بلے قلم کار چو کہ
عقل ء دانش ء ھدا بند انت، ہمیشکا اگاں دل ءے بہ کش ایت گڑا توری کڑوک
ہم بہ بیت، پہ رپک ء بھنر، پیے ناپیمے ہیکے دنت ء ملک ء پہ سرزوریت۔ شاعر ء
بکند ءے پہ انچیں جاورے ء کشنگ۔

ہاں، کھایومت فریب ہستی

ہر چند کیس کہ ہے، نہیں ہے

عزت مندیں وانوک اگاں وتی سلطانیں چماں ایکش ء آکش شامک
 بہ دے أنت ء بچارنت گڑا آهان ء گندگ کنیت کہ قبض ء کڑوکی ء درگت ء
 لھتے دانا ء شیواریں سنگت چتور پہ رپک ء ہنر گونڈ لوکیں، تشلوکیں یا انچلوکیں
 چیز لوکے نوشتہ کن أنت ء وتی ہست بوہگ ء ثاہتی ء دے أنت، اے ردا
 مروچاں ڈاکٹر ناگمان پیش پیش انت کہ من آئی ء پہ دوستی آسکوک کشاں، اشی ء
 داکتری نسخہ ارزان ء تیر بہ ہدف (بزاں یک یک) انت، اشی ء قبض وھدے
 دراج کش بیت، گڑا ”بندیک ء کمال“ ء ہمیں انچلوکیں تاثر وکے نویس ایت ء
 وتی اردلوکیں جان ء چڈا مین ایت۔

ہمے پیم منی چھروکیں اشرف سر بازی انت۔ اے چوک ڈاکٹر ناگمان نہ
 انت ہمیشکا داکتری راہ رھبنداں نہ زانت۔ اے تچک ء تچک ازگند، دزنا ء کوھی
 بودکار مرز کنت، بزاں اے دلبر ء قبض ء کڑوکی ء وھدے دیر گوزیت، گڑا ”مکران
 ء شعر“ یا ”دادشاہ ء شعر ء“ نوشتہ کنت ء وت آئی ء شوہاز کار لیک ایت۔ اللہ
 اللہ خیر صلا، حالانکہ اشی ء جاہ ء منصب چو بر کسٹن ء برزیں چنال ء بالاعت، بلے
 نی بکندے قبض ء کڑوکی ء سبب ء انکس برز روگ تمہیلے نہ کنت۔

اد ء من ء ہما کڑوکی یا مردم یاد آھگ ء انت کہ وھدے پروش وارت گڑا
 انگریز آئی ء Crest Fallen کش انت۔ سال 1954 ء میلادی ء، میٹرک ء
 چکاس ء رند من وتی فٹبال ٹیم بزاں یگ عثمانیہ ء ہمرائی ء حضرت گل بادشاہ یا
 بادشاہ گل ٹورنامنٹ ء بہر زورگ ء ہاتر ء سوات ء شتاں۔ مئے ٹیم ء بادشاہ نامی
 یک سک شریں لیچی یے گون ات کہ ٹیم ء محکمیں باسکے ات، اے چو وتی پتام ء
 تب ہم بادشاہ ء بے کساس شریانی ہدا بند ات الا یک عیبے ء کہ جس نے کش

ات، عیب پرے ہاترے کہ آوہداں کسے ء کہ چرس کش ات گڑا پولوس ء آئی ء
گپت ء بندکت۔

اصلی روگن، اصلی شیر ء اصلی بنی آدمانی ہما اصلی دور ء ہم چرس وھدے
چہ صوبہ سرحد یا سوات ء اید کہ قبائلی دمگاں دیم پہ کراچی اُتک، گڑا آئی ء تہا یک
دوہ جاہ ء بس ہمے کساس ء ملاوٹ کنگ بوت کہ اد ء آئی ء نشہ ء ترندی کے کم بہ
بیت۔

مئے سنگت بادشاہ چو کہ بادشاہ ات ہمیشکا آئی ء اے ہبر ء سمانیست ات
کہ ملک ء تہا چے بوھگانت، چہ کراچی ء یادرتگیں چرس ء اشاک وھدے ہل
ات تہ بادشاہ ء ہمود ء ڈگے چرس پہ بہازرت ء گل ء بال بوت۔ سید و شریف
سوات ء اے مئے دومی روج ات۔ بگاہ ء ساعت چار ء ماراوتی پول ء اولی میچ
لیب کنگی ات ء بادشاہ مئے ٹیم ء یک محکمیں باسکے ات، بلے وھدے صحب ء
بادشاہ ء رگبند ء رند سواتی چرس ء یک سگریٹے کش ات گڑا قضا ء قدر ء مئے ٹیم ء
بھت سیل کت، ہمے یکیں سیدگار ء بادشاہ ء ہفت تبک روشن کت انت ء آتاں
دوازده کلاک ء بے سدھ کوئی ء یک کنڈے ء نیم تو سیں جاور ء کچنگ ات۔ نئے
آپی، نئے تامی، نئے ترگی، نئے گردگی ء نئے میچی، نئے لیبھی..... بس چو پرورش
وارتگیں گروس ء سچ ء چچی ء وانگ ء بے توار۔ (بادشاہ نام ء خدا انگت زندگ
سلامت انت ء وتی بادشاہی ء مست انت، نی البت صوفی جوڑ بوتگ، بزاں چہ
لوگ ء مسیت ء چہ مسیت ء لوگ، بلے انگت ہم وھدے مادچار کپیں گڑا من ء
ہما پرورش وارتگیں گروس یاد کثیت کہ آئی ء سبب ء مئے ٹیم ء پرورش وارت ء ما اولی
روچ ء پٹھانانی ملک ء ذلیل بوتیں۔

مئے سرکاری ء درباری عمال ہم عجب تہے دار انت۔ دانکہ پاداش زمین

کرمی

ءکل أنت، بلوچی آھانی ماتی زبان انت، بلوچی آھانی، شان انت، بلوچی آھانی
 ءبچار ء درانگاز ء وسیلہ انت، بلے انچو کہ بانزل اش رُست أنت ء بُر زماں آھان
 ء شالے دیت اش گڑا بزاں چہ شالوک ء شمو شکار بنت، اشانی تہ ء لھتے لھتے
 (استنا) است، چو کہ عطا شاد انت کہ من اشانی زبان دوستی ء جوڑہ ء سلام کہوں،
 بلے گیشر وھدے بالا روانت، گڑا بالائی بالا گار ء بیگواہ بنت، زمین ء پدا کس
 آھاں نہ گندیت۔ لھتے سنتاں اہت اے اخلاقی جرأت است کہ آچہ شمو دا آھان
 ء ماراھاں دے أنت کہ ”میں اردو میں کیوں لکھتا ہوں؟“

چہ ھمے آھان ء رہتگیں سنتاں لھتے ء بانزل وھدے کہ نزور بنت ء
 آوت ء بُر زء داشت نہ کن أنت گڑا بنا کاھنت۔ پہ کے وھد ء بے تاھیر بنت ء
 سر سر جن أنت، بلے چریشاں وھدے کے بلوچی ء نیمگ ء کھیت، گڑا ماتیں
 زبان آئی ء وتی نرمیں امبازاں زوریت، آئی ء خطاھاں مخشیت ء آئی ء نزوریاں
 درگذر کنت، چئی ء کہ مات آخر مات انت۔ زھگ ستر تا فرمان، یاغی یا سرکش بہ
 بیت، وھدے بھیر و کنت کھیت، مات ء دل نرم بیت، آئی ء وتی دیدگانی تبا جا کہ
 دنت۔

من بُر زء شونہمی سنگ کہ سرکاری ء درباری عمالانی تہا لھتے کلین بزاں
 استنا ھم است أنت کہ آھانی بایدریں مردم قدر ء بہ کنت، اگاں بہ گشاں کہ حکیم
 بلوچ ھم چہ ھمے کلبنان یکے تہ ردنباں۔

حکیم جان ”اولس بلوچی“ ء ایڈیٹری ء دور ء بگرمی سنگت انت۔ بلوچی
 ء جوانیں قلم کار، زاہکار، نقد کار ء دانشورے، اولس ء شونکاری ء پدا علی ء بالا ء
 بلے بلا گار ء بے توار بوت، اہت ھمے اعلیٰ، بالا ء گاری ء نیام ء ھم من وھد پہ وھد
 بلوچی بن گپانی سر ء آئی ء انگریزی بیٹھنا تک وینگ ء وتی بالادوں وشنود سنگ۔

دل ء کشتگوں کہ اگاں بلوچی ناگڑا بلوچی ء بابت ء نوشتہ کنگائت کہ اے ہم گنج
 انت، ہمے سبب انت نی کہ وجہ ء بلوچی پدا نوشتہ کنگ بناکت تہ اول سر ء و من
 کے حیران منتاں کہ اے چوں چوں، جی ء کہ وجہ نام ء خدا انگت اعلیٰ ء
 بالائت ..... ریٹارڈ ء گس متند نہ انت گڑا چوں بلوچی نوشتہ کنگائت، بلے
 وهدے عطا شاد ء بارو ء من آئی ء اردو کتاب ”شبیه شاذ“ و نت تہ سک باز و ش
 پتاں ء نی من زانت کہ راستی جی انت۔ حکیم جان وتی ہمے کتاب ء پیشگال
 ”تلاش دوست“ ء تہا گش ایت:

”اب کی دفعہ جب سرکار نے مجھے اہلکار بہ تلاش کار یعنی
 O.S.D. بنایا، تو میں نے بیکاری کی اس مہلت کو تلاش کار
 میں ضائع کرنے کی بجائے تلاش دوست کے لئے غنیمت جانا
 اور عطا کو پھر سے پڑھنا شروع کیا، اس کی بلوچی اور اردو
 شاعری کو پرکھا جس میں اس کی شخصیت اور زندگی کے نشیب و
 فراز کی واضح جھلک نظر آئی۔“

نی شاموت اندازہ بہ جن ات کہ سرکار ء انگت منی اے سنگت ء پہ
 ہدارو کی او ایس ڈی ء کروسی تاج سر ء داتگ ء گس ء ناوینگ ء اے مرد ء نا ایوک
 ء بلوچی ء نیمگ ء پدا دلگوش دیگ بنا کنگ، بلکہ عطا ء بابت ء ماں اردو ء یک
 انجیں پرمغز ء زیبائیں کتابے نوشتہ کنگ کہ آئی ء بارو ء فہمیدہ ریاض گش ایت:

”انگریزی محاورے میں محبت کی محنت اُس کارنامے کو کہتے
 ہیں جس کے مادی حاصل کی کوئی امید نہ ہو، عطا کی شاعری
 اور اس شاعری پر حکیم بلوچ کی یہ تحریر دونوں ہی محبت کی محنت
 ہیں۔“

ہمے سبب انت کہ نی اگاں کسے من ء حکیم جان ء بابت ء جست بہ کنت، تہ من حا
دماں ء دوئیں دستاں چست کناں ء کشاں:

”اے خدا، حکیم بلوچ ء دنیاوی جنجالاں ہلاساں بہ کن ء آئی ء

زوتاں چہ زوت ریٹارڈ بکن کہ ماتیں زبان ء بلوچی ء وانوک

آئی ء وداریک انت۔“

اگاں خدا ء منی دعا قبول کت ء حکیم جان پہ دائمی گس متند بوت تہ گوں آئی ء من
اولی دز بندی اش انت کہ آ ”شبیہ شاد“ ء ماں بلوچی ء ترجمہ بہ کنت کہ اے پہ
بلوچی لہز انک ء بے بہائیں گنجے بیت، چی ء کہ منی نز ء عطا ء شاعری ء آئی ء
شخصیت ء سر پد بوہگ ء ہاتر ء اے یک اہمیں کتابے۔

لہتے قبض آماچیں سنگت وتی قبض ء کڑوکی ء پرورش دیگ ء ہاتر ء سید
ہاشمی، گل خان نصیر، عطا شاد ء مراد ساحر ء عیمیں مزن بالادیں شاعرانی سالروچ یا
بوتن روچ ء ڈرگت ء رواجی نبشٹانک نوشتہ کن انت ء وتی ہستی ء جار ء جن
انت۔ مارا سنگتے است ات کہ نامی شاہجہان بلوچ ات، اشرف سر بازی ء پہ دوستی
آئی ء ابن اشکر کشنگ ات، سک مردم دوست ء دلبریں سنگتے ات، آئی ء نماز،
روچک ء دنیا ء ہر چیز قضا کنگ ات، بلے یک چیزے پھجر قضاے نہ کنگ
ات، بزاں ہمک سال وھدے کہ میر یوسف عزیز مگسی ء سالروچ کہ اتک گڑا آئی
ء کراچی ء اردو اخبارے ء تہا یک نبشٹانکے الم ء نوشتہ کت، بلے آئی ء کمال اے
نہ ات کہ آئی ء ہمک سال مضمون نوشتہ کت، آئی ء کمال اش ات آئی ء ہمک سال
ہمے یکیں نبشٹانک اخبار ء چاپ کنا نینت، واہ واہ، سبحان اللہ چونیں قبض پروشیں
نسخے یے!

دگہ لہتے سنگت لبثت گیشتر اشتاپو ء حریص انت۔ آ مدام ہمے ودار ء

آنت کہ کے بہ مریت ء آقلم برداشته بہ بنت۔ من اشکگ کہ چریشاں لھتے ء پہ
 اے اوست ء کہ یک نا یک روچے ہمک شاعر ء قلم کارے ء آسر مرگی انت،
 ہمیشکا آھاں وتی وتی پسند ء لھتے زندگیں شاعر ء قلم کارانی مرگ ء بابت ء چہانی ء
 نوشتہ کنگ ء ایر کنگ، دگرانی بابت ء من الم نیاں کہ کے کیا اے حرکت کنگ،
 لبت عابد آسکانی ء بابت ء پہ سدک کشاں کہ آئی ء احمد زہیر، جی آرملا ء منی مرگ
 ء سر ء چہانی ء دراج ذرا جیس موتکی مضمون نیستگ ء امبار کنگ انت۔ (عابد جان،
 پہ اے بے دروریں مھر ء من چہانی ء تئی منتواراں)۔

ہمے پیم مے لھتے کلا نہیں سنگت گوں ہمشاںک ء نسخہ ء ہمے قبض ء علاج
 ء کن آنت، بلے من دستگ کہ اشانی ء عام ہمشانکانی تھا باز فرق انت، اشانی
 جاور چونکہ ۔

عمر ساری گزری اس دشت کی سیاحی میں

ہمیشکا سک کتہ کار، زانتکار ء ہیرت چار آنت، اشانی صبر برے برہان قاطع ء
 برے قاطع برہان انت، انچو کہ مے گراں مہذبیں سنگت عبدالصمد امیری انت۔
 اے وھدے چیزے ء سر ء ہمشاںکے دنت گڑا بزاں وانوک ء فکر ء خیال ء دعوت
 دنت۔ آئی ء زانت ء گیش کنت ء مے ڈولیں کم سوادانی رھشونی ء کنت۔
 بلے اے پڑ ء منی دل ء بیت یکمی کرن ء اولی لبز انکی معجزہ مے استاد ء
 واجہیں دوست میر عبداللہ جان جمالدینی ء پدا بود کنگ انت۔ ولبہ ء دیر انت کہ
 نادراھی ء سبب ء تھت ء باھوٹ انت، اگاں چہ پیری ء نادراھی انسان ء بدن ء
 ژند ء نزور کن انت، بلے ہما کہ کتاب ء قلم ء ولبہ انت، سر زاہر ء آھانی بدن توری
 ہمکہ نزور بہ بیت بلے آھانی ذہنی بود ء بینائی کم نہ بیت۔ کتاب ء قلم ء ولبہ ء دگہ
 یک شتری یے اش انت کہ آزند ء گڈی روچاں کدی ایوک ء تنہا نہ بیت توری

سنگت ءِ عازیز آئی ءِ چہوت ءِ دُور بہ دار اُنت، بزاں ستر یک کوٹی یے ءِ تہا آئی ءِ
زند زبیت، بلے کتاب ءِ وانگ ءِ قلم ءِ سُرینگ ءِ گوں آوتی ءِ دری دنیا ءِ نیام ءِ
Communication بزاں حالرسانی ءِ یک وسیلہ یے پیدا کنت ءِ ہمے بے
سیمیں وسیلہ آئی ءِ ایوکی ءِ تنہائی ءِ مارشت ءِ پرورش دنت۔

شول کشیں بے تواری ءِ بے بلاھیں بے گواہی ءِ رند لبرانک ءِ دنیا ءِ واجہ
جمال دینی ءِ Debut بزاں اولی دیم درائی گوں دو ہمشانکاں بوتگ کہ واجہ ءِ پہ
بلوچی لبرانک ءِ نوشتہ سنگ اُنت (اکتوبر، نومبر ۱۹۹۹ء تاک ءِ ہوریں)۔ واجہ
جمال دینی وتی اولی ہمشانک ءِ تہا اید گہ ہراں ابید اقبال ءِ اے فارسی شعر ءِ سرشون
ءِ نوشتہ کنت:

زندگی جوئے روان اُست روان خواہد بود
ایں مے کہنہ جوان اُست جوان خواہد بود
آں چہ بود اُست نہ باید زمیاں خواہد رفت
آں چہ با ایست نہ بود اُست ہماں خواہد بود
..... چو بزاں نون من چہ شو میں ءِ بد بھتیں نا جوڑی ءِ کے سما کرتگن ءِ دل لوٹیت کہ
گوں بلوچی ءِ بشتگ کنوکانی رم ءِ گوں بہ کہیں، دل ءِ باز چچی است اُنت، دل
لوٹیت کہ من ہم خر لنگ ءِ ہمے کنیں ءِ پہ منزل ءِ راہ بہ کہیں۔
آنکہ داند کہ بداند او نیز خر لنگ بہ منزل بہ رساند

نادراھی ءِ درد ءِ دور ءِ بے واکیانی ابید ہم واجہ عبداللہ جمال دینی ءِ اے
واہش ءِ جوزہ گوں ماتیں زبان ءِ آئی ءِ نمیرانیں مھر ءِ یک درفشوکیں مثالے ءِ پہ ہما
ستکناں ٹوکے کہ یک سر زاہری نیونے ءِ ماں داگی کڑوکی ءِ تہاریاں گارانت۔
من واجہ جمال دینی ءِ چہ بلوچی قلم کارانی میگ ءِ وش آتیک کناں ءِ گوں

پاکیں پروردگار ء دزبندی کنان کہ آواجہ ء جان سلامتی ء زرنگی بہ دنت تنکہ آتاں
دیر قلم کارانی رم ء گون بہ بیت ء مئے رهشونی ء بہ کنت۔ آیین ء انچوبات!

من ہم بنی آدمیاں، من ء ہم برے برے لاپ گپت یا کدی قبض ء
آماج باں، البت منی قبض ء کڑوکی ء نیمون گیشتر زند ء اید کہ جنجال یا بازکاری ء
ژندی انت۔ پخشیں وهداں منی عجب حال انت، بزاں منی گور ء دو سے بنگپ
انچیں است کہ یا و من آهانی سر ء نوشته کنگاهاں یا قلم چشت کنگ ء ارادہ داراں،
بلے دزگی یا ژندی ء سبب ء موہ نہ رسگانت، بلے کدی کدی چوں ہم بیت کہ موہ
است، موڈ است، بلے نوشته کنگ ء حج نیست۔

گوسگیں روچاں پہ کے وهد ء من ہم ہمے ہمیں نگیکیاں گوں دوچار
اتاں۔ بن گپانی ہستی ء ابید ہم کڑوک اتاں، مثلاً وهدے من عابد آسکانی ء نوک
چاپ بوتگیں کتاب ”پخشیں شوم شانزده ء“ پیشگال ونت تہ ہما دمان ء بنگے دست
بستہ منی دیما اوشتات۔ دل ء گشتوں میدان کنان ء عابد جان ء پیشگاہ ء وت ء
سر بہ کناں، آئی ء چانٹ ء نہ چنگاں ء پہ مزن ستک ء نیاز مندی آئی ء مبارکیں
دست ء بیعت بہ کناں۔ منی ایڈول ایمان آرگ ء بیعت کنگ ء مستریں سبب اش
انت کہ عابد جان ء چہ درنکیب ء قبض پروشگ ء یک انچیں روحانی عمل ء ازانے
دست ء کپتک کہ نی ہرج قلم کارے ء کہ کڑوکی ء قبض ء گپت آدگہ حج مہ کنت
تجک ء بروت چہ ملا آسکانی ء چٹ ء تاہیتے بہ گپت ء بس۔

منی دگہ دلوشی یے ایڈول انت کہ اگاں چہ مئے مسلمانانی وش منی ء ایمان
اش انت کہ نی دگہ نبی ء رسول نیت، بلے لبرانکی دنیا ء پشمین بندش ء پادبندی
نیت، اد ء وهد پہ وهد ادبی نبوت ء داوادار پیدا بنت، اے دگہ ہبرے کہ
داواکنوک اصلی انت یادونمبری۔

من عابد آسکانی ۽ دست ۽ بیعت کنگ پرے هاتر ۽ لوئاں که یکے و من
 ۽ آئی ۽ راستی ۽ سر ۽ هج شک نیست که مهتریں مردے، دروگ نہ بندیت ۽ دومی پ
 اے هاتر ۽ که انسانی تاریخ ۽ اے پیم بس دو رند ۽ بوتگ۔ یک رندے چارہ
 صد سال پیش مکہ ۽ غار حرا ۽ تها ۽ دومی بر ۽ همیش انت ماں کراچی ۽ گوں عابد
 آسکانی ۽ بوتگ۔

اے ناکو چگرد ۽ شتلی یے نہ انت، اے عابد جان ۽ وتی دُزیں گتار
 انت۔ آکش ایت که بهار گاه ۽ بند بوهگ ۽ رند آتاں سے سال همے شو میں قبض
 ۽ کڑوکی ۽ وڑالی بوتگ۔ آئی ۽ جلاب وارنگ، سیرک وارنگ، پیپا وارنگ، جک
 بور وارنگ، بزاں وس کنگ بلے شو میں قبض نہ پر شنگ، البت سے سال ۽ رند (آئی
 ۽ چند ۽ زبان ۽):

”گو مے گم ۽ گڑیتاں یک شپے دمانے دلوں هینگ شت چے
 گنداں! یک سیاھی یے چه دیر ۽ پیداک انت، گو شے آدم
 زاتے، بلے چه دیری ۽ رنگ ۽ دروشم ۽ الکاپ ۽ ہجارگ نہ
 بیت، داں آتک ۽ آتک نزدیک ۽ رس ات۔ دست ۽ دروت
 ۽ پیسر درآینت ۽:

”پلانی! تو مروچاں پر چه لپہ پر بندگ ۽ نئے؟“

”واجہ زاناں من ۽ چون انت، گڈ ۽ ”بهار گاه“ ۽ من پھک
 بے وساں منی سسا ۽ گلباگ ایتک انت۔ مارشت ۽ پراھگ
 ۽ مرگے بانزل نہ جنت۔ دستوں گت ۽ انت، کنگ ۽ گناں
 ۽ شتگاں۔“

من گوں دل ۽ سوک ۽ گوشت، همے وهدی آئی ۽ من ۽ وتی

پاک و پُر مھر میں امبازاں رُپت کہ یک سلامتی آروکیں سارتی
 پیے من وتی رگ رگ و بند بندے و تہا مارات۔ گوشت ے:
 ”برو، نی تو گٹ نہ بے!“

گوے یکیں دانک و گوٹ ے رڑنے منی جبین و ماں
 شانے، منی سرماں گڑچے کپت.....“

بوھیریں رہال و ہمے یکیں بر و پاک و پُر مھر میں امباز و کڑوک و قبض
 آماہیں آسکانی و برت لہزانک و پنہیرے جوڑکت۔ قول، آسکانی و ”پنہیں شوم
 و سنازده“ و ابید آئی و دگہ دوازده کتاب نوشته کنگ انت کہ پہ چاپ و شنگ و جاڑ
 و جریگ أنت۔ (و منی دل و آوتی سی کتاباں (جزاں) سرجم کنت کونماں کئے
 آئی و لہزانک و پنہیر من ایت)۔

من ہبر و اتاں وتی قبض و کڑوکی و کہ ہمے نیام و عابد آسکانی گوں وتی
 ادبی و پنہیری و آتیک مک بوت۔ من کشگ و اتاں کہ من ہم آدم زاتیاں، من و ہم
 لاپ گپت و برے برے قبض و آماج ہم باں، بلے انچو کہ ابید ایڈز و تااے و حد
 و دگہ درائیں نادرا ایانی علاج آست، ہمیشکا من ہم پیے ناپیے وتی قبض و کڑوکی و
 علاج و کناں، مثلاً کراچی و کہنیں دَمگ و ہوٹلان یک نارشتے آست کہ نام ے
 انڈا گنالاہ انت..... من کسانا و نہ زائنگ کہ گنالاہ چہ و کش أنت، بلے و حدے
 من چہ وتی میتگ و قد ہمیں بٹ گراد بزاں رسول بخش نارزن و بخت گپت تہ آئی
 و دزائینت کہ ہمیں و ہوٹلانی تہا ہمروچ و حدے کہ گرسکیں نارشت ہل ات انت
 گڑاھک لوھیک و تہا سراتلگیں نارشت اش یکجا کت و ہمے ہور تھوریں نارشت و
 نام اش گڑ بڑ گنالاہ ایرکت۔

نارزن و اے بابت و دگہ یک حکمت و ہبرے اے ہم کت کہ گڑ بڑ
 گنالاہ و تہا چو کہ گوشت، ماہیک، دہل ماش، سبزی مٹر و ایدگہ بلا بتر ہور تھور أنت،

کڑوکی

پمیشکاناں ایوک ء اے سک تامدار انت بلکہ اے پہ ہما مردماں سک شرانت کہ
آہان ء مدام قبض ء شکایت انت۔

اگاں شمارا باور نہ بیت گڑامنی اے نبشتا تک ء اول تا آخر یک رندے پدا
بوان ات، شماراوت سماکپیت کہ لبز انکی گفالاہ چچی ء گکش انت ء اے پہ قبض
کڑوکی ء چتوریں درمانے۔

دووار وانگ ء رندشا اگاں زان ات کہ اے نسخہ پہ شے قبض ء کڑوکی ء
کار آمد ء سود مند انت گڑاشی ء بے شک بزور ات چیا کہ اے پہ ہر کس ء انت،
بلے جھل ء ہبراں دلگوش کن ات کہ اے ہم ہوزوری انت:

☆ ..... نقل، گیگان ء گاجیل ء اجازت نیست

☆ ..... اُشر ء دُزی ء اجازت نیست، بلے کے اگاں کن کنزی

کنگ لوہیت، دل ء منیل ء بہ کنت، با کے نیست۔

☆ ..... دشنام یا زاہ زکت ء کردار کشی ء اجازت نیست۔

☆ ..... نسخہ پہ کد ء کساس ء دیر دیر ء کارمرز کنگ بہ بیت، چچی ء کہ

بے کساس ء زوت زوت ء اشی ء کارمرز ء نادراہ ء لاپ چو

کور ء بجیت ء دستر ء نپادانی ذراہیں مل پداں یک دست ء

مل ایت۔

☆ ..... نادراہ فلقل ء سوچا کومہ وارت، اہت ہمے نیام ء اگاں آئی ء

دل ء تر پشی لوٹ ات، بے شک بوارت کہ اے سستا ساج

ء نپگانی ء نشانی انت، نوں بزاں اذ لحم بہ بیت کہ آئی ء کڑوکی

آخر ہلاں بوہگی انت۔

گنوک

یک زمانہ یے من وتی مھر بانیں استاد ء بلوچی ء کلا نہیں بابا، حضرت مولانا خیر محمد ندوی ء سواس دار بزاں کنش بردار ء کمک کار اتاں ء سوغات ء شوکارى منى نزوریں کوپگاں چو اُشتر ء هو جر یک ء لونجان ات، بلے اے روچاں من دارگی ہم نہ اتاں بزاں منى پاڈگا ء ایر نہ بوتنت، چى ء کہ ایدگہ کاراں ء ابید ”دروگیس ہال ء“ سرہال ء من ہمک ماہ یک کالے ہم نوشتہ کت کہ آئی ء تہا گپڑے راستیں دروگ ء دگہ گپڑے دروگیس راست ہور تھور اتنت۔

وتی ہمے ماہینہ وظیفہ ء رد ء دروگیس ہال دیان دیان ء یک ماہے من ء بدبھتی ء گپت ء من اے دروگیس ہال شنگ کت کہ پلانی بے بلا گنوک ات۔ نوں ہمے پلانی یک بے نام ء بے ارزشیں چاشی چلی یا ہما شایے نہ ات۔ اے منى سک عزیزیں سنگت، ہمکار، ہمساهگ، ہم پیالہ ء مئے لبرانک ء یک درفشوکیں استارے ات۔

عرباں کشنگ کہ اگاں ماہ ء تک جن ءے تک تى جند ء ریشانی سر ء کپیت، بزاں پلانی ء گنوک کشگ انچنائیں ہبرے نہ ات، ہمیشا اے ہبر چہیں چیلگ ء منى گٹ ء کپت ء ہمے دروگیس راست ء وانگ ء رندنا یوک ء منى ہمے دیدگیں سنگت چہ من ء سک دلگران ء نارضاہوت، بلکہ مئے لھتے انچیں دول

دو پوتیں سنتاں ہم من ء ملامت کت کہ بُن درادل ء سک وش اِنتت کہ من پانا
ء گنوک گشتگ۔

اہت اے راست اِنت کہ ہمے روچاں من وت ہم چہ وتی کنگین ء سک
پشل ء پدرد اِتاں، نہ زانتوں چے بہ کناں، یک برے و دل ء گشت وتی گداں بہ
دِراں ء چو مجنوء بازاراں بہ گرداں ء کاگد بہ چناں، بلے پدا شیطانوں ہکل کت،
حالانکہ گنوکیں دل ء ہیال راست ات، چہ ء کہ انسان یک دومی ء آدینک اِنت،
بزاں آ کہ وت شر اِنت، دگر ء شرکش اِیت، آ کہ وت سار اِنت، دگر ء سار لیک
ایت، ء آ کہ وت گنوک اِنت، آئی ء دل ء کلیں جہان گنوک اِنت، بلے من، چہ
کت نہ کت، چہ ء کہ من انکس لائق نہ اِتاں، یا بہ گش من ء لائق ء ہمے حالی
نیست ات، ہمیشکا من ہر پتاں ء پتیزکاں چکل دات۔

بلے لہتے سوم یک برے بزرگ ء رند چو باگاڑ ء دُنب ء پدا رُذانت،
بزاں تُرک اِنت، گار بنت ء مُد تے ء رند پدا درکابنت ء مردم ء بزرگ کن اِنت۔
لہتے روج پیش منی حال ہم کم گیش ہمے ڈول ات۔ گش ءے زاناں ہما کہنیں سوم
پدا سرکشان ات، بزاں بے سبب من بے تاہیر اِتاں ء پدا وت ء ملامت کنگ ء
اِتاں۔

ہمے بے تاہیری ء پردگیں دگر ہوڈی یے بہ کناں کہ بانک ریڈ فیلڈ چہی
سن ء کتاب Touched with Fire (آس ء ٹور جگین) ء بابت ء من
یک مضمونے ہوا تاک ڈان ء تہا ونت۔ اے بانک، ماں جون ہوپ کنٹراسکول
آف میڈیسن ء نفسیات ء پروفیسر اِنت ء جنون، مایجو لیا، دلپروشی ء گنوک ء ہمیں
نادرا یانی نادریں استاد، زانتکار ء داکترے۔ اشی ء ہمے نادرا ہی ء انسان ء
ایدگہ تہی نزوریانی بابت ء مزن پٹ پول ء جکانسری کنگ۔ باز کتاب ء ہم

ہیٹنگ کہ آہانی تہا ٹچڈ ودھ فائر (بزاں آس ءِ ٹور جنگیں) آئی ءِ نو کتریں کتاب
انت کہ Creativity بزاں ساچست ءِ Manic Depression بزاں
جنونی افسردگی ءِ نیام ءِ سیادی ءِ بابت ءِ انت۔

بانک ریڈ فیلڈ ءِ پٹ پولی آسر ءِ نتیجاں دنیا ءِ داکتر ءِ دانشور گویتنگ
انت، لھنے ءِ آئی ءِ پٹ پول ءِ آرٹ ءِ را Romanticise بزاں گوں رومانوی
لیکہ ءِ ہمنگر نچ کنگ ءِ کوششے قرار داتنگ، بلے گیشتریں مہلوک ءِ گوں آئی ءِ تپاک
کنگ ءِ ازم ءِ زانش ءِ دنیا ءِ Manic Depression بزاں جنونی افسردگی نی
یک گواچن ءِ راستی یے منگ بیت۔

بلے چہ اشئ ءِ پیش کہ بچاریں جنون، مایخولیا، دلپروشی، نیم گنوک ءِ گنوک ءِ
گوں ساچست ءِ ازم کار، قلمکار، شاعر ءِ فلسفی گنوک یا نیم گنوک بوٹنگ انت بیا
دلگوش کنیں کہ لھتے فلسفی ءِ دانشور تخلیق ءِ جنون ءِ وت ماوتی سیادی ءِ بابت ءِ پچے
گش انت:
ارسطو گش ایت:

”چو پرچی ءِ انت کہ ہما کلیں مردم کہ آفسفہ، شاعری یا آرٹ
ءِ تہا اید گراں چہ ممتاز ءِ بالانت، آ مایخولیا ءِ آماج انت۔“
بارن ءِ گشنگ:

”اے ہیال کہ شاعر ہما مردم انت کہ آہان ءِ گنوک ءِ ٹور
جنگ قدیم یونانیانی لیکہ انت۔ سقراط گش ایت کہ گنوک
(اگاں آسمان ءِ چہ نازل بوٹگیں ٹیکی یے) گڑا بزاں کیمیائے
کہ آئی ءِ برکت ءِ مئے سر ءِ رحمتانی نودشتر انت۔“

ہمے پیم ورجینا وولف نوشتہ کنت:

”زندے یک تجربہ پیے ۽ رنگ ۽ گنوںکی سک وش انت۔ ستک
 باور کن ات کہ اے ہمیشی ۽ جھار (Lava) انت کہ اش ۽
 چہ من ۽ ہما بنکپ دست کپنت کہ من آہانی بابت ۽ نوشتہ
 کناں۔“

اے ردا بانک جیمی سن ۽ وتی جند ۽ ستک اش انت کہ ہما جنونی افر دگی ۽
 آماج انت، آسا چستی بز او تخلیقی شہکار اڈکن انت یا نمیر انیس چیز نوشتہ کن انت،
 جی ۽ کہ آہانی نادر اھی پہ آہاں یک انچیں کمک ۽ وسیلہ پیے کہ گوں آئی ۽ آ
 سا چستی کار سک جو انیس رنگے ۽ کن انت ۽ چہ اید گراں بانج برنت۔

منی دل ۽ بانک ۽ ہمے ستک بے سبب ہم نہ انت، جی ۽ کہ آئی ۽ گورا
 83 مرتگیں شاعرانی یک لڑے است کہ آکل یا و گنوک بوتگ انت یا گڑا جنونی
 افر دگی ۽ آماج، اشانی تہا لھتے و انچیں مزن نامیں شاعر گون انت کہ آہانی ناماں
 سر جی ۽ گرگ ہم الم نہ انت، چو کہ کولرج، بلیک، ڈکنسن (ڈکنزنا)، بارن، ایلٹ،
 پاؤنڈ، پھلاتھ، شیلے ۽ ٹینی سن۔

ہمے پیم جیمی سن ۽ گورا ردا نک نویسانی ہم یک لڑے است، کہ آئی ۽ تہا
 چل یک نویسندگانی نام ہور انت کہ آہمے نادر اھی ۽ شکار بوتگ انت، چو کہ
 بالزاک، کوزاڈ، ڈکنز، فرجزالڈ، ہیمنگو لے، ٹالسٹائے، ٹوئن، وولف ۽ زولا وغیرہ۔
 آئی ۽ گورا دگہ یک لڑے است کہ آئی ۽ تہا چل یک کہنیں از مکارانی
 نام ہور انت، اے ہم دنیا ۽ سک متگیں ۽ نامداریں آرٹسٹ انت، چو کہ گائین،
 مائیکل انجلو ۽ وان گاک وغیرہ۔ اے از م ۽ دنیا ۽ ماہ ۽ استار بوتگ انت، بلے کم
 گیش دراہ سر ۽ بروبر نہ بوتگ انت۔

شاعرانی تہا سی شاعر و انچیں انت کہ ادلاں دلی گنوکانی ہسپتال ۽ داخل

بوٹگ أنت، ءدگہ پست یک شاعر انچیں ہم بوٹگ أنت کہ آھاں وت ءوت
کشتگ۔

بانک جیمی سن گش ایت کہ از مکارانی انکس مزینیں لو یک ناگمانی یاوت
سراوتیں ہبرے نہ انت، آئی ء پک انت کہ ہماکس کہ آئی ء تھا ساچستی بودسک
بازانت آے وڑیں رنگے ء ملوری یا جنونی ملوری ء شکار انت۔

آگش ایت کہ اے تب ء مردم یک صورتحالے ء یک روچے یک
دروشمے ء گند انت، ءدومی روچ ء یا سے ماہ ء رند ہمے یکیں جاور حال ء پہک
چپیں رنگے ء گند ایت، اشانی ہمے تی میل ء چست ء ایرنچیں چیز انت کہ ہمک
کس ء تجربہ ء نیامت۔

مارچ 1993ء میلادی ء وھدے اے کتاب چاپ ء شنگ بوت، گڑا
برٹش جورنل آف ساکیاٹری ء شوٹکار فری مین ء ماھتاک نیچر ء تھا ہمے کتاب ء
توصیف کنان ء نوشتہ کت کہ اے یک سک اہمیں کتابے کہ اشی ء سبب ء زانش ء
ہمک تک ء پہناتے ء نوک سر ء فکر کنگ ء دووار چار کنگ الم انت۔

بندر ء فری مین ء ہمے گشتن ء من ء سکین دات کہ من ہم نوک سر ء فکر بہ
کنان ء وتی پشومانی ء سر ء دووار چار بہ کنان۔ من وھدے ساچست ء گنوکی ء
سیادی ء زکی ء سر ء فکر کت تہ اے آسر ء سر بیتاں کہ وتی سنگت ء کہ من بے بلا
گنوک لیکگ، پہ آئی ء من سچ بدی یے نہ کنگ، بلکہ اے پر آئی ء دراصل مزینیں
شرنی ہبرے ء یک مزینیں ساڑاھے بوٹگ ء اے رنگ ء اے منی نبشتہی گواہی یے
چنگ کہ پلانی مزینیں شاعرے۔

پداپہ حق چارگ بہ بیت تہ زانگ بیت کہ بلوچی لہزانک ء بس ہمے یکیں
پلانی نہ انت کہ آئی ء گنوک آئی ء مزینیں شاعری ء بندری جوھر انت۔ سیدھا شمی کجا

سرء برور بیچگ۔ عطاء کیا سار گشتگ یا قاضی مبارک ء شوہاز ء کئے سار کثیت
(دگرانی نام ء نہ گراں کہ بلکن پہ ناسر پدی دل ء بیار آنت) اشانی گنوکی، نیم گنوکی
یا جنون اے ہبر ء روشنائیں دلیل ء شاہد انت کہ اے مزین شاعر آنت۔ اشانی
شاعری مزین انت، اشانی فکر جہلانک ء تل مہ تل انت ء اے مزین انسان انت،
بلے مئے بد بھتی اش انت کہ ما اشاں جاہ نیاریں، ما اشانی سر ظاہریں بے ساری ء
تہا اشانی نمیر انیں شاعری ء جوہر ء شوہازت نہ کنیں ء اشانی ساچستی بود ء اشانی
سر ظاہریں جنون ء وت ماوتی سیادی ء جاہ یا ورت نہ کنیں۔

منی اے نبشتانک ء چاپ شنگ ء رند من ء ترس انت کہ مئے لھتے
سنگت وت ء را مزین شاعر یا نویسنده ثابت کنگ ء ہاتر ء انا گہ گنوکی بر ء
کپ پنامہ کن آنت، ہمیشکا من انچیں سنگتان ء چہ انی ء گشتگ لوٹاں کہ چو کنگ
بے نہ انت، آ کہ اے وھدی سار ء نارٹل انت، نی توری ستر وتی گداں بہ
وڑایت، کا گد بہ چن انت، وتی سر ء حاک بہ شان انت یا بازاراں چو مجنوء بہ گرد
آنت، ما آہان ء ہج رنگ ء ہم گنوکی نہ لیکیں ء نیکہ مزین شاعر ء نویسنده، ہمیشکا آ
کے کہ اے وھدی سار انت، آ بایدیں پہ شمیم بہ تندیت، وتی ساری ء مھر بداربت
ء وت ء گنوکی کنگ ء گنوکی ء مہ کنت۔

من وھدے اے نبشتانک سر جم کت تہ دل ء جم اتاں کہ نا ایوک ء من
سار ء ہوش ء بر جاہاں، بلکہ مزنی ء حرس ء طلب یے ہم نہ داراں۔
بلے نہ زاناں چتور ایمنی ء اے جاوہرتاں دیر نہ منت، ء مزنی ء خناس ء
آسر منی فکر ء ہیال ء سراہم اُرش کت۔ کم کم ء میزان میزان من دل ء ہم وس وس
ء بے تاہیری یے پیدا بیت ء خناس ء من ء ہم سکین دات کہ من ہم گنوکی ء توجیلے
بہ کناں تنکہ مردم منی مزنی ء ہم بہ من آنت۔

اے رِدءِ اولیٰ ہیاں کہ دل ءِ اَتک، آءِ عشق اَت، کہ عشق ءِ گنوکِ ماں
 جہان ءِ مشہور اِنت، بلے عشق ءِ من؟ اتا۔ چچی ءِ کہ چہ مروچی ءِ دہ سال پیش
 وھدے من وتی یک نبشتانکے ءِ تہا نوشتہ کت کہ کسانِ ءِ من یک جنیں آدے ءِ
 ہجو کے جتک تہ منی مھر بانیں سنگت عبدالصمد امیری ءِ منی گٹ گپت کہ من ادب ءِ
 تہا بے ادبی کنگاھاں، ہمیشکا عشق ءِ گنوکِ ءِ اے وھد ءِ جاوراں گنجائش نیست۔

دگہ یک گمانے تریاق، بھنگ، چرس یا ہیروئن ءِ نیمگ ءِ اَت کہ اے ہم
 یک حسابے ءِ مردم ءِ گنوک کن اِنت، بلے پہ اے ترس ءِ کہ گنوک کنگ ءِ بدل ءِ
 اثاں اگاں من ءِ کشت ءِ منی زھگ اِس بے موسم ءِ بزرگ کت اِنت، گڑاچے مزنی
 ڈچے کسانِ، ہمیشکا اے ہیاں ہم من یکر ءِ کت۔

گڈسے ءِ یک تو جیل یے چٹ تاہیت ءِ پشت کپت کہ بیچار ءِ لائق اَت،
 بلے وھدے انجیں ملایے ءِ شوہاز ءِ درکپتاں تہ سا کپت کہ ملک چہ ہاملاھاں
 پُر اِنت کہ گنوکاں سار کن اِنت، چشیں ملایے ءِ ڈس من ءِ کس ءِ نہ دات کہ
 آساریں مردم ءِ گنوک بہ کنت، بلے چو کہ مزنی ءِ خناس من ءِ پہ قرار ننگ ءِ
 نیلگ ءِ ات، ہمیشکا من وتی شوہاز جاری داشت۔

یک روچے مردے ءِ من ءِ پہ مزن راز داری گشت کہ چہ گل محمدی لین ءِ
 آدم پُری لین، پُستیان، لاسی پاڑہ ءِ گوازین برودیم پہ تو لگی لین ءِ تو لگی لین ءِ
 پہنات ءِ کولوائی لین اِنت، اود ءِ برو ملا لشکران ءِ جُست ءِ بگر، بس تی مردم ہمیش
 اِنت۔

اے جمعہ ءِ مبارکین روچ اَت، من جمعہ وانگ ءِ رند پوری لین،
 پُستیان، لاسی پاڑہ ءِ گوازینان شُت تو لگی لین ءِ سر بیتاں، چہ اود ءِ جُست پُرس
 کناں، داں کولوائی لین ءِ شُت ملا لشکران ءِ لوگ در کیتک۔

ولجہ ء کہ منی اسپتیں پوشاک ء کماشی دیست، من ءے گوں مزن عزت ء

شرف وتی حجرہ ء نادینت۔

بیا پہ خیر ء تیار جوڑی ء رند وهدے مرد ء من ء احوال پُرس ات، تہ من

تچک ء تچک گشت:

”ولجہ، من ء انچیں تاہیتے بد ءے کہ من گنوک بباں۔“

منی چو گشگ ء مرد ء انچیں سئے کت گش ءے دُور ساعت کسے ء..... (ہج نہ کت)
بزاں سک ہبکہ ء پریشان بیت، تاں شریں دمانے ء من ء روک روک ءے
چارت۔ گش ءے زانا وتی ملائی تور شاہیماں من ء تورگ ء چکاسگ ء انت۔
آسردل رُبا میں بچکندے لِنفانی سر ء تالان کنان ء گشت ءے:

”بابا، ترا تاہیت ء ضرورت نہ انت، تو وچہ ساری ء گنوک

ءے!!“

بس ملا لشکران ء چو گشگ ء من چہ گل ء گوات گپتاں ء چد ء پیش کہ چو ہتو کے ء
بہ پتاں، من چہ اود ء در پکتاں۔

نی نہ زانتوں شگر ب نہ زانتوں مگر ب، نہ چارتوں ایدیم نا چارتوں آدم،
درکان ء زوران چہ کولوائی لین ء دمکاں در اتکاں ء میدان کنان تو لگی لین، لاسی
پاڑہ، پُستیان ء پُری لین ء گوازینان داں وتی میگ گل محمد لین ء اتک سر بیتاں،
ہیسک ہمپان، بلے گل ء شادان، چچی ء کہ راہ ء نیام ء دو سے ہنداں، مردم وت ما
وت گشگ ء اتاں:

”اللہ خیر بہ کنت، مرچی گش ءے ولجہ گنوک انت!!“

دیم جدید

من وھدے پہ گیگ ء تھمبل آدینک ء دیما اوشتات ء وتی دیم ہیرت
 ہیرت چارت تہ پنشنیں چیزے گندگ نہ بیت کہ ہبکہ بہاں، اے و ہما 64 سالی
 قدیمیں دیم ات کہ من ہمک صھب گوں بے تہی، بے دلی ء بے کماری چاران
 ۷۔

چونا شکر الحمد للہ منی دیم پیسر ء ہم چو اسماعیل ممتاز، جی آر ملا،
 اکبر بارکزی، لالابخش رند، جان محمد دشتی یا اشرف سربازی ء پل دروشمیں دیماں
 دیے نہ بوتگ، بلے نی پیری ء مچ ء دھنزاں اشی ء را کتر کوردیم ء دجدیمگ
 کنگ۔ پیسر ء انگت ورنامھی ء لہڑ ء ہون ء گرمی ء شہم ء ترپگ ء سبب ء من ء وتی
 دیم کے دوست بچگ، بلے نی وتی دیم ء چارگ ء مؤن جوڈو ء کہنیں دیوالانی
 چارگ ء نیام ء ہچ فرتے نہ گنداں، ہمے سبب انت کہ دیر انت من وتی دیم ء
 گیشتر لفٹ دیگ بند کنگ، البت لا چاری اش انت کہ دیم آخر منی دیم انت،
 چکل دیگ یا بدل کنگ و نہ بیت۔

چد ء پیش ہم یک برے من آدینک ء دیما ہشک ہیران، چو اگول ء
 اوشتاگ ء وتی دیم ہیرت ہیرت چارتگ۔
 لیاری ء نامی اس سیاسی ء راجی سروک لالہ فقیر محمد ہمک سال وتی گل

بزاں انجمن بیداری بلوچان ۽ نیمگ ۽ یک جُلگہین دیوانے جم کنت کہ آئی ۽ تھا
یک نا یک ادبی یا سیاسی سرے ۽ شرف ۽ عزت دنت۔ لالہ فقیر سنگتان ۽ گول
مزن مہر ۽ دل پہکی ہمے دیوان ۽ لوٹا مین ایت، آھاں وش و شیں ہبر پر مائیت، چاہ
بسکوٹ اش وارینیت ۽ پدا چادر ۽ پردنت ۽ سال ۽ واب ۽ وپس ایت، پیشکا
پیراری وھدے من ۽ ہمے مراکش ۽ دعوت رست تہ پمن نوکیں ہبرے نہ ات۔
من زانت کہ من ۽ اے دیوان ۽ چے گشگ، چے اشکنگ ۽ چے نوش ۽ جان
کنگی انت، بلے وھدے من لفافہ ۽ سرناگ و نت تہ پہ دمانے ۽ کش ۽ چ
جمبراں آدیم بیتاں، گوش منی ہما دمان ۽ کھڑو بیت انت ۽ دل ۽ جت کہ اے دیوان
۽ یک نا یک گڑ بڑے ام ۽ است..... ۽ منی ہمے بدیں گمان بے بن ہم نہ ات،
چی ۽ کہ لفافہ ۽ سر ۽ نوشتہ ات:

حضرت محمد بیگ بیگل مدظلہ العالی

نی شاموت یکش ات کہ منی ڈولیں گناہ گار، خطا کار، سیاہ کار ۽ بدکارے ۽ کے
اگاں انا کہ حضرت ۽ مدظلہ العالی بہ لیک ایت گڑا من وتی جیگ ۽ دڑاں یا نہ۔
پیشکا پہ دمانے ۽ و منی سر ۽ ہوش پہ حق ۽ دل شت، بلے وھدے ہوش
بر جاہ بوت تہ من تاں شریں ساعتے ۽ ہمے سرناگ پد ما پد و نت ۽ فکر کت کہ لالہ فقیر
۽ چو پر چی ۽ نوشتہ کنگ۔ دل ۽ گشتوں چوں و نہ انت کہ رند ۽ پیری آگول من
ملنڈ ۽ مسکرا کنگ ۽ انت، بلے دل ۽ نہ من ات، چی ۽ کہ آھا نوادہ منی ہمکہ
عزت کنت کہ پشیں ناھودگی ۽ گمان ہم نہ بیت، گڑا آخراے پیر اولیائی حضرت ۽
چوکوہ ۽ گرانیں مدظلہ العالی نوشتہ کنگ ۽ مول مراد چی انت۔

وھدے ہمے جت ۽ پسہ دل ۽ نہ دات گڑا لاچار جت آدینک ۽ دیما

سوالیگ بیتاں کہ بلکن آراست کش من ۽ ہقیں ۽ پکیں ہالے بہ دنت۔ آدینک

ہو رہا ہاں دیر من وتی دیم آنچو ای دیم ء آدم کت چارت آنچو کہ بہا زورگ ء چہ
 پیش مردم گوئنگ ء چاریت، بلے مزن نپاس ء رند ہم من ء وتی دیم ء سر ء ابید چہ
 ہنس بروتاں ناں ء نورانی ریش مبارکیں (قاضی مبارکیں ناں) است آت ء
 ہرگ بزرگی ء تقدس ء پشمیں نشانے من دیست کہ بہ کشاں خواشانی برکت ء لالہ
 فقیر ء وتی اے کستر ء ایڈول ٹوہیں شرف بخشا تک۔

گڑانا چارتاں دو روج من بزرگی ء ہمے کوہیں جگ وتی گردن ء سگ
 ات یہی روج ء وحدے دیوان آمر بوت ء چاھواری ء دور بنا بوت تہ من پہ
 سنگ ء حلویت چہ لالہ فقیر ء ہمے سر ناگ ء بابت ء بخت گپت۔

آپہ سھکے ء آنچو پریشان بوت گش ءے آئی ء دل ء من گوں آئی ء مسکرا
 کنگھاں، بلے پد اکش ءے چیزے یادنے آتک، ہمیشکا چیر بروتاں کندان ء
 مشت ءے:

ولجہ بیک، من ء پہل کن، اصل ء تنی ء حضرت مولانا خیر محمد
 ندوی ء دعوت نامہ من یکیں وحد ء نوشتہ سنگ آنت، ہمیشکا
 اے گڑ بڑ بوتگ۔

من وتی اے نبشتا تک گوں اے ہبر ء بنگج سنگ کہ ٹوٹکیں دو سے
 سالانی نیام ء من دو بر آدینک ء دیما اوشتا تک ء وتی قدیمیں دیم حیرت حیرت
 چارتگ۔ پدراہیں ہبرے کہ اے عمر ء آدینک ء دیما ہما مردم اوشتیت کہ یا تو دکہ
 سانگے ء دلما تک انت، یا وتی عمر ء صورت ء بابت ء مزنیں دل پڑامی ء آماج
 انت یا گڑا آئی ء گنوکی ء گور جگ۔ الحمد للہ من ء اے ہر سے اس نادراہمی نیست
 آنت۔

من بربزادوی رند ء آدینک ء دیما اوشتگ ء ہبر گوں لالہ فقیر ء سرشون ء

گیشینگ، بلے اولی رند ء نیمون ء گیشوار نہ کنگ، کہ منی اصل بنگپ انت۔
 ہبراش انت کہ چہ ہماروچ ء بگر کہ من ہیر برکت دلبریں صالح بلوچ،
 بوہیریں خیر محمد ریکی ء ایدگہ راجدو ستیں سنگت ء مھر باناں، ناروے ء سویدن ء
 ترتاب ء رند کراچی ء واتر کنگ، ورنہاہیں قلم کاراں رُمب رُمب ء منی ہونڈ ء
 زیارت ہمے رنگ ء کنگ بنا کنگ گش ء زاناں پیر اولیائے یے مانش انت۔
 اول سر ء و من سک وش بیتاں کہ نوکیں پدریچ ء آخر منی ہستی مارتگ، من ء
 شوہازنگ ء منی قدر زانتی بنا کنگ، بلے کتیں وھد ء رند من مارت کہ منی ہونڈ ء
 ٹولیاہنی رنگ ء آیوکیں ورنہاہانی تہا ایدگہ ہبراں ابید یک چیزے من ہر کسی تہہ ء
 دیست، آ چیز عکس گریں کیمرہ ات کہ ہر یک ٹولی یے ء الم ء گون انت، بزاں
 اشانی آھگ ء مول مراد ایوک ء منی ہم نیادی ء قدر شناسی نہ انت، بلکہ گوں من
 گروپ عکس گرگ انت ہم۔

ایڈول وھدے پدما پد ورنہاہاں اتک ء مجلس ء رند گوں من گروپ عکس
 گپت تہ من وتی دیم ء بابت ء کے شکلی بیتاں ء زانگ لوٹ ات کہ آخر چونیں
 کراماتے کہ ورنہاہان ء منی نیمگ ء کشان انت، ہمیشکا ہمے جُست ء پہہ گرگ ء
 ہاتر ء من شت آدینک ء دیم اوشتا تاں۔

بلے وھدے باز ہیرت چاری ء رند ہم من وتی دیم ء ہج وڑیں نوکیں
 رنگ ء روشنائی یے نہ دیست تہ زاناں چنورا ناگہ اے گمان ء ماں دل ء تیجار بخت
 کہ چو نہ انت کہ اے ورنہا پرے ہاتر ء گون من گروپ عکس کشگ ء انت کہ
 اشانی ہیال ء نی چہ اے کوڑہ ء منی لڈگ روگ ء وھد نزیک انت۔

اگاں چہ مرگ بددعا یے نہ انت، برحق انت ء وتی نامیگتگیں وھد ء پاس
 ء الم ء کثیت، بلے ہما کچ کساس ء ء پہ ہما بے صبری ء کہ اے ورنہا منی شور ء آھگ

ء انت من هج هم دلو ارگ نیاں، بلکہ چریشی ء منی بگل گوات گران أنت۔ اے
 وشی من ء پہ اے صبر ء انت کہ ورنہاں ہستیں دود ء بدھلاپ من ء مرگ ء چہ
 پیش شوہازتگ ء من ء منی حیاتی ء شرف ء عزت دیگ ء أنت۔ اد ء من ء پہ
 یون گیر آہگ ء انت کہ اے گناہگار یں، حمان نمیر انیس عطا ء را آئی ء زند ء گڈی
 دو سے سالانی نیام ء ماں اے جاو ء شال ء بازار ء سرگردان ء دستگ کہ دوستاں
 وحدے آئی ء چہ دور ء دستگ گڑا پتگ أنت، ہمیشکا اے ہبر پہ من مزن دل
 ہڈی ء دل وشی یے کہ کم چہ کم منی بابت ء نوکیں پد رتیج ء میل بدل بوتگ۔

منی چہ یورپ ء بھیر و کنگ ء رند پخت ٹولی پہ عکس کشی ء منی ہونڈ ء
 اتلگ أنت، من ء یاد نہ انت۔ البت اے ہبر من ء جوانی ء یاد انت کہ یک ہم ٹولی
 یے بید چہ انجیں مھر بانے ء ہمراہی ء نہ اتلگ کہ من ء مہ زاناں، مثلاً دو سے
 ٹولی وش تب ء نرم گفتاریں کریم رضا ء ہمراہی ء اے پیر ء زیارت ء اتلگ
 أنت۔ یک دو ٹولی بلوچی ء جوانیں آزمانک نویس اصغر آزگ ء سروکی ء نازل
 پجگ، بلے چہ درستاں گیش ورنہ منی مدا می مھرانی، راجدوست ء زبان دوست ء
 ماحتاک لبر انک ء کستر ء مستر کامریڈ واحد ء ہمراہی ء اتلگ ء من اش شرف
 بخشاتگ۔

اول سر ء وتی ہونڈ ء سر ء ورنہاں اے وڑیں ناگمانیں الگار کنگ ء
 وحد ء من کے نلیگ پیچگاں، بلے نی آہانی نازل بوہگ ء عکس گرگ ء وحد اں
 هج رنگ ء ہم پریشان نباں، نی من چہ کیمرہ ء دیماندگ ء پیش وتی ٹاپ ء جوانی
 ء رنداں، برو تانی سر ء دست مُشاں، لگو شکیں چشمک ء پونز ء سر ء بُرز کناں، ء تاں
 فلش ء روشن بوہگ ء یک پیم ء چکلنداں۔
 البت برے برے اے انجیں نلیکیں وحد اں کابنت کہ مردم نہ زانت

چے بہ کنت چوکہ یک شپے عشاء رند و ہدے من وتی ہمساهگ ء زہگ ء نکار
 مجلس ء شریک بوہگ ء نوکی سرگپتگ ایتاں تہ گنداں کامریڈ واحد ء اصغر آزرگ
 یک لشکرے ء ہمراہی ء منی راہ بستگ۔ اتلگیں بلا ء نگلینگ ء ہاتر ء و ہدے
 وتی ازر ء لا چاری درشان کت، تہ واحد ء درآینت، واجہ پرواہ نیست، مادگہ شے
 کائیں۔ واحد ء اے لائق ء سر ء من گنے گشت ات ء دل ء دوش بیتاں کہ چلو ہال
 فی الحال جان پُخت ات، بلے و ہدے سڑک ء دراجی ء من دیم پہ نکاح ء تہ
 رھاگ گیتاں، تہ گنداں لشکر منی ہمراہ ء ہمراہ کاب انت۔

انگت ماچل گام ہم نہ شنگ ایتیں کہ زور اکیں واحد ء من ء پداگت کت
 کہ واجہ اے ورنا چہ مکران ء اتلگ انت، یا قسمت یا نصیب، باریں پداگت
 ملاقات بہ بیت، ہمیشہ کا حدوناک انت کہ یک گروپ عکس بہ بیت۔ تنگ باور کن
 ات کہ من ستر پہلی لوٹ ات کہ بابل اے عکس ء نقش ء و ہد نہ انت، بزاں بقول
 ناکوچگرد

نہ چھیڑاے نکہت باد بہاری راہ لگ اپنی

ترا عکس ء پریشانی ء ما جان ء وتی بیزار

بلے واحد ء نہ من ات، دینا دتی مارا ہمود ء سڑک ء سر ء، رھلوزانی دیم، یک
 بندیں دکانے ء ڈکی ء سر ء نادینت ء دل ء میل ء دو سے گروپ عکس ء گت۔
 ہمے پیم یک رندے لشکر ء منی سر ء انچیں و ہدے ء الگار کت کہ من نوکی
 وتی میڈ (موڈ) سیاہیں وزمہ جنگ ء گواتو (پنکھا) ء بن ء نھنگ وتی سر ء ہٹک
 کنگ ء ایتاں۔ دل ء گشتاں یا اللہ نی چوں کناں، سر نا و چیر دیگ بیت ء نیکہ
 اشتاپی شودگ بیت، پدا مسئلہ اش انت کہ اگاں انچنائیں نیادے بیتیں تہ باکے
 نیست ات، بلے مشکل اش ات کہ ورنا ہان ء ہمے بد بلاہیں کمرہ ہم گون ات ء

پدا عکس ہم اگاں انچنائیں عکسے بیتیں تہ پرواہ نیست ات، بے من زانت کہ اے
 عکس منی مرگ ء رند ہر مہرم ء نامہر مے ء پیش دارگ بیت ء آخر سراں یک نا
 یک تاکبند یا کتابے ء چا پگ بیت۔ اے پیم اگاں مروچی ورنہاں منی عکس
 گت گڑاے وزمہ کہ من چو پوژگل ء وتی سر ء مُشنگ انت، منی مرگ ء رند ء
 ایچ ء بزاں (Post Homous Image) ء آلم ء خراب کن انت۔

گش انت غالب ء ہزارانی کچ ء وتی شعر پے ہاتر ء درتگ چگل
 دانگ انت کہ آچہ آئی ء شاعری بالاد ء ارزش ء کستر ء کتر بوتگ انت، ہمیشا آئی
 ء نہ لوٹگ کہ ہمے کتریں درجہ ء شعر مرگ ء پند آئی ء بالاد ء پنگ بہ کن انت، نی ثنا
 وت پکش ات من چتور یک انچیں عکسے آیوکیں پدربچ ء دست ء بدیاں کہ پوژگل
 ء مین انت۔

ہمیشکا من وتی نما سکے ء پر مات کہ آڈن ء اوشتا تگیں لشکر ء بہ گش ایت

کہ ابا اداء نہ انت!

نی بیل اشی ء ء بگر آئی ء..... ہمے زوتاں، بزاں جولائی ء گڈی روچاں،
 بلوچی ء نامداریں شاعر ء سو گہیں ندکار غنی پھوال، وتی امارات ء مسقط ء تر ء تاب ء
 رند منی ہونڈ ء پہ گندو کے ء اتک۔ آئی ء وھدے چہ وتی پیلک ء ون مین شویا
 انچیں دگہ ٹیکلی یے ء بدل ء عمر خیام ء رباعیات ء عکسی نسخہ یے ء یک ڈاری یے
 من ء دات تہ من دل ء بازوش بیتاں کہ ہر چنت غریبی ء غریب الوطنیں پھوال چہ
 کن ء بے ترا نگ نہ بوتگ۔

ادء من ء وتی کتاب شکل ء ماجین ء دیم دراہی ء درگت ء وتی امارات
 ء تر ء تاب گیر آھگ ء انت۔ گڈی روچاں وھدے من، عباس زیمی، لعل محمد ہوت
 ء دو سے دگہ سنکتانی ہمراہی ء دبی ء بازار ء پہ وت ء چیزوک میزوکے زورگ ء

اتاں، تہ چہ ہماہاں یکے انا گہ چہ مارا گستا بوت، اے یک سک غریبیں سنگتے ات
 ء دیر انت کہ بے روزگار ات ہیر، وھدے کے دیر ء رند آ اتک ء گوں ماہر
 بوت، تہ گنداں آئی ء دست ء نوکیں چھتری یے کہ آئی ء چہ دکانے ء پہ ہا
 زرتگ۔ آئی ء ہمے چھتری من ء ٹیکی کت دات ء گوں لپرزوکیں لٹھاں گشتے
 ”واجہ بیگ، اے ادنائیں چھتری تی لائق و انت، بلے اے وھدی منی ٹور ء دک
 سچ نیست، اگاں اشی ء قبول کن ات، من شے سک منتوار باں۔“

آئی ء ہمے دلربائیں ادا ء من ء ز دگ کت ء من ہمے چھتری گوں نمیں
 چماں قبول کت، جی ء کہ اے یک غریبیں سنگتے ء امیری ٹیکی یے ات۔ خلیج
 دوستانی بخشائیں شرف ء عزت ء آھانی داتگیں کلیں داد من ء یک ء یاد ات
 کہ پراہاں من آھانی دائی منت واراں، بلے ستک باور کن ات کہ آ ساعت ء
 ہمے ادنائیں چھتری منی دل ء چہ درتیں داداں گیشتر گراں بھا ء امل ات، (ارمان
 کہ من وتی ہمے براھندگ ء پلئیں نام شموشتگ، کسے ء اگاں یاد انت، من ء حال
 بہ دنت، یا اگاں آوت ہمے سطران وانگ ء انت، من ء الم ء کا گدے نوشتہ بہ
 کنت جی ء کہ من آئی ء ہمے جذبہ ء یک برے پدا سلام کنگ لوٹاں)۔

پمیشکا آشی کہ غنی پھوال ء من ء عمر خیام ء رباعیات ء نوکیں سال ء
 ڈاری پیش کت تہ منی ہاتر سک وش بوت، ء ماتاں دیر لیزانک ء بابت ء پیتاری
 کت ء یک دومی ء جگر آپ کت انت۔ آخر وھدے ماچہ پیتاری ء دم برت تہ
 پھوال ء وتی لھتے نوک پر بستگیں شعر و نت انت کہ آھانی تہا صوفیانہ رنگ غالب
 ات، چہ شعرانی کیف ء دل کے ترہ ات ء دل ء وش بیتاں کہ اے ہم پھوال ء
 لائق انت کہ چہ رخصت کنگ ء ساری آیک ٹیکی یے وتی شعرانی کیف ء رنگ ء
 من ء بخشگ ء انت۔

بلے یک انا کہ پھوال ء و حد سے چہ وتی پیلک ء کیمرہ یے کش ایت، تہ
منی جان ء ہٹ پونژرتنت، شعرانی کیف ء سرور حلا س بوت، ء نزا ناں چہ کباروم ء
شاحنشاہ سیرز ء کوش ء ندرگ منی دیما ا تک کہ چہ تور و حد سے سینٹ ء اید کہ ممبراں
ایہ آئی ء سگت بروٹس ء ہم وتی کارچ آئی ء لاپ ء بک دات نہ سیرز ء دل ء
سوک ء درائینت:

You too brutus

بزاں بروٹس، تو ہم گون ءے۔

بلے من پھوال ء چوگشت نہ کت، ہمیشکا بے توار ء نھتاں، بے سُر پُر، چو
گوتم بدھ ء کہ بہ گنداں پھوال چے کت۔ پھوال ء ہم تاں شریں دمانے ء کیمرہ
ایدم آدیم کت ء انچو چارت کش ءے زانا آئی ء اصلی بوہگ ء سر ء مرد ء شک
آت، پدا آخرگین سارتے کشان ء گشت ءے:
دلجہ بیگ، اے عجیب اتفاتی!
من حج نہ گشت، گشت ءے:

آسالیس، مس شال ء ما موجود، نمیرا نیں عطا موجود، بلے کیمرہ
نیت ات کہ یادگاریں عکسے بگریں ء مروچی من موجود، تو
موجود، کیمرہ موجود، بلے یسی کے نیت کہ یادگاریں عکسے بہ
گپت !!

داد و لوپ

من وهدے گوانکو (فون) چست کت ء گوش ء داشت، تہ دومی نیمگ ء
 چہ مردے ء گوں جوانیں گالوارے ء گشت: واجہ منی نام علی جمعہ زامرانی انت ء من
 چہ کویت ء ہبراہاں۔ وهدے من پہ ہیرانی گشت: علی جمعہ زامرانی؟ تہ گشتے:
 علی جمعہ زامرانی۔ ء راستی اش انت کہ تو من ء نہ زان ئے، بلے ماترا جوانی ء
 زانیں۔

بے گمانی، ہیرانی ء سرپدی ء ہمے آپسراں گوازینگ ء رند وهدے من
 گشت حالاں بدئے تہ ورناء درآینت: واجہ مارا پہل کن کہ ماتئی نام دژتگ!
 نی اگن چہ اے بمب ء دگہ یک ترا کے ات، بلے چو کہ عراق ء کویت ء
 بمبانی تراک ء تراکائی توار نہ بیگیں ہبرے نہ انت، ہمیشکہ من ہیران نہ بیتاں ء
 کشتوں: پرواہ نیست۔ شرکگ دژتگ۔ چی ء کہ من وتی نام ء ندھردو پہ ران ء
 ندرکگ انت۔ کسے ء اگاں منی نام دوست بیت ء پہ وت ئے ثہیت، باکے
 نیست۔ بلے من ء حالاں دئے کہ منی کنگ ء بے گلیں نام ء آخر چون کن ئے؟
 گشت ئے: واجہ، تی گلیں پنام ء زورین ء ”بیگل داد“ ء نام ء ہمک سال
 بلوچی ء شاعر، ندرکار، از مکار، سازکار، گیگان کار ء کشند ہاں داد بخشیں۔

پہ دمانے ء من بے توار بیتاں۔ باوری ہبرے ہم نہ ات۔ شاموت
انصاف بہ کنے کہ اے وت گرز ء بیگانگیں دور ء کئے پُشیں ہبراں باور کنت۔
پیشک منی اولی تاثر اش ات کہ کے منی دروگیں حالانی گیرگان ء من ء بڈگ ء
بڑگ کنگ لوئیت، انچو کہ اُمبر ء گڈی روچاں صدارتی ایوارڈ ء پی ٹی وی ایوارڈ ء
نام ء مئے درویش گوئیں مراد ساحر بڑگ ء دلپروش کنگ بوت۔

بلے شکر انت کہ منی ہمے گمان رد بوت، جی ء کہ انچو انچو کہ گوانکو ء وسیلہ
ء مئے ہبر دیما روان بوت۔ زامرانی ء دل پہکی، راستی ء راجی باہند سہرا بیان بوت
انت ء دیر نہ گوست منی بے باوری ماں بھیسہ ء بدل بوت۔

نی اگن چہ راستی سہرا ات۔ بلے یک ہبرے ء من انگت ہم دلجم نہ
اتاں۔ پیشک گشتوں:- ولجہ، داد ء ایوارڈ و مردگانی نام ء ناینگ بنت۔ گرا آخر
منی گناہ ء میار چچی انت کہ من و انگت زندگاں ء شاپہ وتی داد ء منی نام زرتگ؟
گت نے: ہُو، راست انت۔ بلے ماہمے دود ء جند ء پروشگ لوئیں۔ ولجہ، ہبر اش
انت کہ پہ رہتگیں بامرداں مئے دلاں ادب ء احترام سک باز انت، بلے ماگشیں
قد رشناسی ہما انت کہ تو کے ء شہہ کردانی عوض ء آئی ء شرف ء عزت ہما وهد ء
بدئے کہ آنگت زندگ انت۔ پہ مثال، سرکار ء صدارتی ایوارڈ بہ بیت یا باج ء سید
داد، اے اگاں سید ء زندگانی ء آئی ء دیگ بوتیں انت تہ مارا ستک انت کہ سید ء
زند ء لہتے سال گیش بوتگ انت۔ اگن چہ ہمک زبان دوستے زانت کہ سید چہ
اے داداں بزر تر ء بالا تر انت۔

زامرانی ء دلیل سک جوانیں دلیلے ات، پیشک من ہبر تاب دات ء
دزائنت: تئی ہبر راست انت۔ زندگیں بامرد ہم شرف ء عزت ء حقدار انت،
بلے علی جان، زبان ء لبر انک ء دیرئی ء کاروان ء چہ من ء لائق تریں زبان

زانت، کو اس ترین ندکار و بالاترین شاعر اُست کہ آھاں چہ من و گیشتر و شرتز
کار کنگ و آھانی گلیں نام یا پنام پہ شے داد و شرتز کر زانت۔ آخر منی گناہ و میار
چی انت کہ شامنی گردن لوپ کنگ؟

آئی و پسہ دات: واجہ، ما اے کلیں ہبرانی سر و پ شرتزی بیچار کنگ۔ مے
دیما درستانی گلیں نام اتنگ انت۔ مے چماں اے کل وتی وتی جاہ و بلوچی
لبرانک و ماہ و استال انت۔ بلے ماسکتاں وتی پگر و ہیال و رد و تی نام و سر و
تپاک کنگ، و مارا اوست انت کہ تو ہم مے ہے بے ریائیں فیصلہ و گوں و شدلی
قبول کنے۔

من جست کت کہ آخر شاکے و کئے ات کہ من و اے سزا و حقدار

لیگ؟

گشت وے: واجہ، فیصلہ کنوکیں ہمے جیوری (Jury) و تہا مے اے
سنگت گون انت، یکے منی جند، بزاں علی جمعہ زامرانی و دوئی
واجہ عبدالصمد کودک، واجہ ناصر مومن، ناصر نور، واجہ برکت علی
و نجلوری، واجہ نبی بخش بیکس و واجہ محمد علی دشتی۔

من گشت: جوان انت، اگاں دل پہ دل شاکس لائقیں سنگتاں اے سزا
دیگ و فیصلہ کنگ، گڑامن و ہم چو

ہمایاراں دوزہ و ہمایاراں بہشت و

شے ہمے سنگتیں سزا سر و چمان انت و قول و ہندی و من ہمے گشاں

کہ:

چڑھ جاسولی پر رام بھلی کرے

اے فیصلہ کن من ات، قبول کرت، بے آہنی من و اب نہ ایک۔
 منی تیوں اے نہ ات کہ من گل و چہ بال ایس یا بگل منی گوات است۔ بے دانی
 و بندنی سب یک تیم بے ات کہ منی دل و تجار کنگ و ات۔

منی ہم گنگیس دوست، مھر و انیس دوز داہ و منی پڑ مڑاھیں بیل و ملاں!
 دنی دگوش و پہ الکا پی گور کن ات کہ منی دس بھتی اش انت کہ من و خدا و چہ دنی
 گنجیں ذر و ہزارانی کج و لیز انکی سنگت بخشا تک کہ آھانی تہا شاکل صورت ات۔ و
 منی بد بھتی اش انت کہ من و لہتے انھیں سنگت ہم است کہ آمن و چہ ناوش انت
 و منی نام و گرگ و ہم روادار نہ انت (نامان اش نہ گراں کہ من و آھانی گیس نام
 ثبات نہ بنت)۔ بیانی صبر اش انت کہ من آھانی مدام تو سیپ و ستا کناں و
 نامان اش پہ ادب و استرام گراں، بے آنگھت مدام پمن دنساں دروشتت و منی
 ہندس ہڈ اش دپ و انت۔ ہمے سب انت کہ بیگل داد و رند من و ٹرس انت کہ
 منی ہمے ناوش سنگت دنی جامگاں چہ درمیانت و من و پکیر و آجر و رگل میڈ
 کن انت۔ ہمیشہ من گوں بیگل داد کویت، باج و بلوچ کلب بحرین، بلوچی
 اکیڈمی کوئٹہ، عزت اکیڈمی پنجگور، بلوچستان اکیڈمی تربت و ابید امارات، ایران،
 مسقط، گوادر، کراچی و اردپا و ایدگہ سنگت و دوزواھاں دز بندی کناں کہ آمن و
 ہمے دوست گوئیں نادان دشمنان چہ رکینگ و بست بندے بہ کن انت۔ و اے کار
 بائیں زوتاں چہ زوت کنگ بہ بیت..... چو مہ بیت کہ بیگل داد بالا و بز گیس
 بیگل جیسر ہا کاں بہ روت.....!!

وام

بیگل داد و لوپ و شور و کنگ و وحد و من وتی اے گمان در شاتنگ ات
 کہ اش و چہ منی دشمن و بدواہ کیش بنت و بلکن کوریں تیرے من و یکو دہم ہ
 کنت۔ بلے کش نے زانا پیریناں چنڈے نگن من و داتنگ ات کہ چوش نہ بوت،
 و نی کہ گواچن و راستی منی دیما سہرا انت من دل و سک پشل و پشوماناں کہ من
 پر چیا ہمے لگوریں گمان وتی دل و جا کہ دات۔ اد و دشمن و وایل، دشمن گوتلیں
 ساہگے ہم نہ گواہیت۔ اد و ہرنیمگ و کہ چماں شاتنگ دیاں کل دوست انت،
 دوزواہ انت، دلبر انت، دلدار انت، راجدوست و زباں دوست انت، کل دتیک
 انت، درآمد نہ بنت۔ و منیھیال و اش و سبب اش انت کہ اد و منی ہجاریہ
 حونک و نماسگ و میر قاسم و بچ بیک محمد نہ انت، یا اد و منی ہجاریہ فانیل
 ”دھانی“ نہ انت۔ اد و منی ہجاریہ بیک محمد انت و بس۔

ہر چنت من زاناں کہ ”زر، زن، زمین“ و بنیاد و گوں بیک محمد و دشمنی یا
 دین کاری بنی آدمی تب و رد و یک ابری ہبرے، بلے اے ہبر و من جزماں کہ
 گوں بیگل و کسے و داوایے نیست (و بایدیں مہ بیت ہم) پتی و کہ ہمے

”بایدیں مہ بیت“ ء جواز ہم آست۔ یکے و اش کہ ہما کہنیں شاز ء شہ نو لیس کہ نام ء خدا انگت زندگ ء سلامت آنت، بے بلوچی لہز انک اش یلہ داتگ ء بیگو اہ آنت، ء دگہ ہما بیل ہم کہ نی خلد آشاں ء جت مکانی پیگ آنت، بیگل ہما رہتگیں بیلانی گڈی نشانی انت۔ ہما ہد یرہانی پانگ ء ہما وانی پادانی خاک انت۔ ء زندگیں راج ناوتی چیدگ ء نشاناں کم شرف کنت ء نیکہ چہ اہاں شمو شکار بیت۔ ہمیشکہ ہر کس ء باید انت کہ یک دومی ء مستری ء کستری ء بہ من ایت ء بہ سگ ایت، چہی ء کہ مستری کستری یا شرپ ء بے شرپی اللہ ء امر انت۔

(دلگوش: اد ء بیگل ء چہ مراد منی جند ء ذات نہ انت۔ بیگل پہ ہستیں ء آ یو کیں پیڑیانی پیریں شاز ء شہ نویساں یک چیدگے۔ تاہدے کہ منی جند انت، من وت ء کد ء بو پتے ہم نہ زاناں۔ بس ہمکہ زاناں کہ من یک پیر، لنگ ء ژندیں آپے آں کہ لہز انکی کاروان ء پدی دھنزاں پہ زور گزراں)۔

دومی ہبر اش انت کہ ماتی زبان ء آئی ء لہز انک ء دیروی ء بودنا کی ء رد ء مئے درستانی لیکہ ء مراد یک آنت، ء پداوتی ہمے ہوریں میراس ء پانگ ء مازمان ہم ماوتیں، گڑا ہبر پاد کنیت کہ داوا پہ چیا ء دشمنی پہ کیا؟

من ء اد ء کراچی ء رکشہ ء بسانی پشت ء یک زر نوشت یے گیر کنیت کہ کش ء زانا مئے ہمے جاور ہال ء بابت ء انت۔ لہتے بسانی دُ مَب ء نوشتہ انت:

”مخت کر، حسد نہ کر“

ء ہالینی، مئے بدبھتی ہم ہمیش انت کہ ما یک دومی ء سگ ات نہ کنیں۔ ہما کار کہ ماوت ء کت نہ کنیں، دگرے بہ کنت ء مارا زہر کنیت، حالانکہ مئے لہز انکی پڑ

ہمکہ پراہ، شاہگان بلے ہورک انت کہ (چو دبی ء بنداتی روچاں) پہ ہرکس ء کار
کنگ ء دیما روگ ء موہ آست۔ بزاں ہرکس گوں وتی بودشت ء جوازت ء پہ
وت ء مقام یے گپت کنت۔ ء منی ہیال ء پٹ ء ہمے پراہی انت کہ بس والا
یک دومی ء ڈاہ دینت:

”پہتر ہے تو آگے نکل، ورنہ صبر کر“

بزاں کمال یے دارے دیما ڈرااگاں نا او پارکش ء چچت ئے کن۔
من جزماں کہ مئے ڈر بیانیں شائر ء شکر لسانیں شھہ نویس اگاں دانائیں
بس والہانی ہمے نگرہ درنزیں سوچاں ماں وتی سچکانیں چادران بہ بند آنت، تہ مئے
کست ء کینگ ء جواز پشت نہ کپیت۔

بلے ہبر پاد کثیت کہ منی اے پیتاری یا ستر ابراہین ہبرانی مول ء مراد آخر
چی انت؟ من آخر پرچی ء اے کاگداں سیاہ کنگ ء وانوکانی جگراں آپ
کنگایاں؟ آیا بے بنکپ ء ہم گپ جنگ آلم انت؟ یا صد ہبر ء یک ہبر، آیا بے ہبر ء
ہم نوشتہ کنگ ہوردری انت؟ منی ہیال ء انا۔ چیا کہ مردوچاں وهد ء گام ہمکہ
گشاد آنت کہ مھلوک ء گورا پہ جوان ء الکاپیں چیزانی وانگ ء ہم وهد نیست، گرا
پیتاری ء ہا کاں رگھی ء کئے سگت ات کنت۔ گرا پدا ہبر پاد کثیت کہ آخر سوک ء
نام.....؟

سوک ء نام ایش انت کہ منی کتاب علم ء زانت ء ید ء ماں تیوگیں
زرباری امریکا، بزاں شمالی امریکا ء زرباری سیم سرء بگرتاں امریکا ء زرباری گڈ
سرء ہمکہ کشور کہ آست آنت اودان اینگلو سیکس نسل ء مردمانی بدل ء لاتیسی نسل ء
مردم جھہ منند آنت۔ آہانی تہا برازیل ء ابید مجیس ملکانی زبان ہسپانوی آنت۔ ادء
گیشتر ملکانی تہا اود ء اسلی بزاں ریڈ انڈین مردم کم گیش نابود کنگ بوتگ آنت۔

اگاں جاھے جاھے تَش یے اَسْت تہ آ بے چارگانی ارزشت کدء ہری لڈھم نہ
 اِنْت۔ اشیء سبب اِش اِنْت کہ چو مئے ماتیں وطن بلوچستان ء اود ء کلیں و سائل ء
 بُدیانی مالک ء واکدار اسپیت پوتیں مردم اُنْت۔ ہمے گوراهانی تب ء ہیل چو
 اید کہ اینگلو سیکس مردماں کہ سک جپاکش ء سرپ بند اُنْت، باز دگہ وژنت۔ یہ درور
 اے مھلوک کانود ء پابند اِنْت۔ ہمک کار ء پہ راہ رھبند کن اُنْت، اے سنگتی پہ
 حساب ء کتاب کن اُنْت، اے کر مس کارڈ گوں پابندی دیم دینت۔ کسے اگاں
 ٹیلی فونے بہ کنت، تہ جوانی فونے اُم ء کن اُنْت۔ ہمے وژا اے جوانی مھمانداری ء
 پہوت ء فرض زانت۔ مثلاً کسے اگاں اشاں چائی کوپے بوارین ایت تہ دانکہ ہمے
 وارینوک ء چائی کوپے مہ وارین اُنْت پہ قرار نہ نند اُنْت۔ بزاں اے وت ء پھجر
 وام دار نہ کن اُنْت۔

من نا اینگلو سیکسن گورائیاں ء نیکہ منی تب ء ہیل یا کار ء کنش چو ہمے
 اسپیت پوستاں پہ راہ ء رھبند یا پہ حساب ء کتاب ء اُنْت۔ من ووتی باز ماملاتانی
 تہا سک بے پرواہ باں ہمیشکہ منی باز کارانی تہا مدام گڑ بڑ بیت۔ البت اشانی یک
 نادراھی یے من ء الم گون اِنْت۔ بزاں کسے گوں من نیکی یے بہ کنت تہ من ہمے
 وام ء موگک ء جھد ء لازم کناں۔

بس ہمے سبب اِنْت کہ بے تاھیراں ء لوٹاں دل ء اوتاک ء پلئیں
 پترے چیر بہ گیجاں پہ ہما مھر بانیں سنگت ء دوزواھاں کہ آھاں منی گم جتیں زند ء
 پہ کلھے اتلگیں یک وش یے سر ء وتی وش درشان کنگ ء من اش مبار کباد دانگ۔
 حالانکہ مبار کباد ء راستیں حقدار قطر ء واجہ علی زامرانی ء آئی ء اید کہ راج دوست ء
 زباں دوستیں سنگت اُنْت کہ آھاں قدر ناشناسیں اے دور ء بیگل داد رواج
 دانگ۔

وام

باید و ہمیش ات کہ من همے وام ہما و ہداں ادا بہ کتیں کہ ہبرء و ہدا ات،
 بلے سرء کچتگیں لھتے پد ما پدیں و نیل ء بے و سیاں من ء ہمکہ پرشت پروش کت
 کہ پہک بے واک ء گنگ بیتاں۔ بلے چوں کناں کہ وام پدا وام انت۔ اش ء
 موگک ہو دری انت۔ ہمیشکہ پیے ناپیے وتوں آمادہ کنگ ء گوں دل ء جھلانکیاں
 وتی ہما کلیں سنگتانی منت گراں کہ آہاں بیگل داد ء ردء وتی نیکیں واہگ درشان
 کنگ ء من ء مبار کبادی اش دا تگ۔ اے بابت ء من ہاس کن روس ء سینٹ
 پیٹر برگ ء چہ بلوچی ء نامداریں آزما نکار حفیظ حسن آبادی، قطر ء چہ علی عاقل رند
 (کنشکلاتی) ء رشید صلاح، منامہ بحرین ء چہ جعفر جان، چہ لندن ء منی دوستیں
 ندکار علی رئیس ء گمان انت چہ ناروے ء خیر جان رئیس، عبدالرحمن بینجوالہ، غفور
 دانشور، سوڈن ء چہ دوستیں گز ابیک رئیس ء دگہ بازیں سنگت کہ اے و ہدی گلیں
 نام اش دل ء نہ آہگ ء انت۔ من اے کلانی منت واراں۔ صد بر منت واراں
 کہ اشاں من ء یاد کنگ۔

گڈ سراں، گوں جامی ء اے شیر ء پتر ء پیچاں کہ ۔

بہ طوف باغ غم روز را برم بیروں

بلا و محنت شہائے تار را چہ کنم

(اے بیت کنت کہ پہ باگ ء سئیل ء وتی روج ء گماں بیہال بہ کناں، بلے

تہاریں شپانی گم ء گستاں چہ وت ء چہ تور بہ رکیناں)۔

کاروکاری

من ءِ مُنڈو محمد خان ءِ سنگتے اُست کہ نام ءِ دلوش اُنت ءِ چو وتی گلین
 نام ءِ حق ءِ دلی ءِ وش ءِ مدام وتی حال ءِ مست اُنت۔ خدا ءِ آئی ءِ آل ءِ مال گنج
 داتگ، کساس پنج صد ایکڑ نہری زمین ءِ ابید، امب ءِ ٹھیکہ ءِ چار پنج مسافر کو چانی
 ہد اُنت۔ بلے پیسہ ءِ معاملہ ءِ انچیں شوے کہ سیاہیں پیسہ یے ہم پکیرے ءِ نہ
 دنت، ہمیشکہ گوں وتی زھگاں ہورنشت نہ کنت ءِ جند ءِ اوتاک ءِ آئی ءِ لوگ ءِ
 چہ دُور یک گتائیں ہندے ءِ اُنت۔ اے اوتاک یک مزنیں کمپانے کہ اشی ءِ تہا
 پنج شش پکا بندیں کوئی اُنت کہ مدام ہورک اُنت، چہ ءِ کہ مہمان جھلے نہ اُنت۔
 چونائی ءِ ہم بے آپ تامی ءِ اشی ءِ ترندیں تب ءِ سبب ءِ اشی ءِ گور ءِ کلاکے ءِ چہ
 گیش کس نشت نہ کنت، اشی ءِ ظاہری بیماری مہج نیست زرنگ ءِ زرنگیں، بلے
 بلڈ پریشرے چو دریا ءِ بیل ءِ آلاڑ ءِ اُنت۔ ہمد ءِ بچار دلوش اُنت ءِ ہمد ءِ بکند
 دل کبر۔ ماں تیوگیں جہان ءِ بید چہ منی ذات ءِ دگہ دوست دشمنے نہ داریت ءِ منی
 دوستی ہم اسکول ءِ زمانہ ءِ منی ہمانیکی اُنت کہ من اشی ءِ پشتی بان ءِ حیثیت ءِ کنگ
 اُنت..... من اشی ءِ ماں سالانی سال چہ ہتر شیطاناں رکینگ۔

منی سیاہ بھتی کہ منی کسانى ءِ کم گیش کلیں برات گونگ ءِ دلبریں سنگت
وتی وتی قبران ءِ شتگ ءِ وش واپ انت ءِ اے شوتم انگت منی سنگت انت۔

دیر دیر ءِ چه رند دلوش وهدے کراچی ءِ کہ کئیت، گڑامن ءِ الم ءِ سرے
پر جنت ءِ منی جگراں آپ کنت، کدی کدی چوہم بیت کہ وتی متا منی سر ءِ بڑگ ءِ
بیت ءِ من ءِ پہ زورگوں وت بارت، من ہم چو قہر درویش ءِ آئی ءِ ہمراہ شذو محمد خان
ءِ رواں ءِ اود ءِ تاں دو سے روچاں ہج ہم نہ کناں۔

من اشى ءِ ہج نہ کتگ پرے حاطر ءِ گشاں کہ درائیں روج گوں یک
جاہلے ءِ سر جنگ کارے نہ انت۔ کش انت جاہل ءِ دہ کاریگر ءِ زورمان، بے
کانٹی ایں دلوش ءِ جاہلی چه پست پیلا نی زور ءِ ہم گیشتر انت۔ مثلاً

من اگاں معقولیں گپے جت

آئی ءِ ہما دمان ءِ ہبر منی دپ ءِ مٹت

من ءِ ہمے ناہودگی وش نہ بیت

ءِ پدا اگاں من دلیلے دات

آئی ءِ منطق ءِ استادانی مات ءِ گہارنا زینت انت

ءِ منی لاپ گنتر سٹک

ہردیں من ادب ءِ شاعری ءِ گپ جت

گشت ءِ فضول انت، بکواس انت

ءِ وهدے من سنگیت ءِ ہبر کت

آئی ءِ ڈبل ایکس (XX) ءِ ٹرپل ایکس (XXX) فلمانی

توصیف کت، گشت ءِ بدنی ءِ ذہنی آسودگی ءِ واسطہ ہمے فلمانی

چارگ چه سنگیت ءِ گہتر انت۔

من ہر پخت آئی ء سر پد کنگ ء جھد کت
آئی ء کیشتر جاہلی کت۔

ہمک مردے ء او پار ء وتی وتی حد ء حسابے آست کہ چہ آئی ء آدمیم
ہوڈی ء گنوکی War Zone بزاں جنگی حد بنا بیت، ہمے پیم ہر دیں کہ منی
او پار ء حد ہلت ات گڑا من ہم برے برے گنوک بیت ء آئی ء را بدیں زاہے
دات، بزاں من کوکار کت ء گشت:

”دلوش، تو پگائیں جاہلی یے“

بس ہمے دشنام آئی ء راسک تور ات، برانز گپت، گج ء لیتار بوت، چومتیں لیردو ء
درہپگ یے جت ءے ء چہ کوئی ء در آتک ء شت۔

من سچ نہ گشت، من زانت کہ دلوش تیرے نیاریت ء منی گردن ء نہ
گڈ ایت ء نیکہ دگہ زہمے جت کنت، ہمیشکہ چشیں وھد ء وتی مہاڑ ء نشت ء نا کو
فیض محمد ء اے سوت اول الہان کت:

ہمچو مجنوں ء بے ساراں

درد اوں بے دوا درماناں

ڈنیکو کماں میاں ترانود بیاراں

دمانے ء پد بگند دلوش حق ء دل پدا پیداک انت، نودانی ہمرائی
ء..... ملن ء ملان ء..... گل ء کندان ء، ء چو مدامی وڑ ء آئی ء دست ء طشتے کہ آئی
ء سر ء سار تیں شربت ء دو چکاریں گلاس، یا کڑک ء گر میں چائی دو کوپ انت۔
ایڈول مادرائیں روج برے جنگ اتیں برے ایمن، برے زہرا تیں ء
برے وٹھان، بلے اجبیں ہبر اش ات کہ اے جاورانی تہا مانا ایوک ء یک دومی ء
برداشت کت، بلکہ ہمے سرد جنگ نا انجوائے (Enjoy) ہم کت، ہمے سبب انت

کہ دو سے روچاں رندھردیں کہ من کراچی ء و اترکت گڑا تاں باز روچاں من انچہ
 نلیگ ء بے وار اتاں کہ کش ء منی چیزے گار انت۔ من ء دم پہ ساعت دوش
 یاد آتک آئی ء سک سری ء جاہلی آئی ء زھری ء وشانی، آئی ء یک یک ادلیے من
 ء یاد آتک، بلے کے روچاں رند من اے درائیں بکواس بیھال کت ء نارٹل
 بیتاں۔

آروچی ہم من، عصر ء ادار ء دلوش ء کمپان ء، شریش ء ساھگ ء یک
 تھتے ء سر ء تچک اتاں۔ سر ء درد بزاں دلوش اے وھد ء پہ کارے ء حیدرآباد
 شنگ ات، ہمیشکہ من پہ قرار ء ایمنی شریش ء ساھگ ء چو بٹڈے ء دراج اتاں۔
 هواوش ء چاگرد بے توار ات، پہ ناہ ء گڈگ کنگ ء من حواتا کے ء هواگس
 حالاں یک پہ یک ء چم شانک دیان اتاں، ہما عراق امریکی جنگ، ٹش ء
 پاتراپ، صدام ء ناہ، فلسطین ء اسرائیل ء کش چین، پاکستان ہندوستان ء وہ
 جنگی، ملاھانی ملین مارچ، ایل ایف او، صدر ء وردی، پارلیمان ء تہا جاک ء
 جمل، دھشت گردی، اغوا، کشت خون، لٹ پل، کل ہمر وچی ہمے ڈولیں حال
 اتنت، من حواتا ک چنگل دات۔

بنا چنگل داتگس ہمے اخبار کمپان ء قبلی پہنات ء چہ کشوکیں لھمیں گوات ء
 چت وتی بانزاں زرت ء بال دیان ء برت کے آکشر شریش ء مادریں ساھگ
 ء وہنگیں کارو ء دیما ایرکت، کارو ء سرچست کت گوں نیم وائیں چماں اخبارے
 چارت ء بوہ چت، گردن ء پہ ناوشی چندینت ء سرے پدا ایرکت ء وہت۔
 بلے زانا بے چارگیں کارو ء نصیب ء آرام نیست ات، چئی ء کہ ہمے
 دمان ء کمپان ء گیٹ ء چہ کاری پترت ء پہ ہیسک ہمپان ء اتک کارو ء شے
 نشت۔ کاری ء ہمے اناگتیں ژپارگ ء چہ کارو پدا ڈسٹرب بوت۔ سرے چت

کت و کاری و راہیرت ہیرت چارت و پدا ہردو لگ اتنت سک سک و ہلوت

۶۔

کارو و کاری، دلوش و چنڈ وار و آئی و کمپان و بن پان اتنت۔ دلوش و
اشانی نام کارو و کاری پرے ہاتر و ایر نہ کنگ ات کہ اے بے بلا سیاہ کار اتنت،
بلکہ پرے ہاتر و کہ ہردوانی پوست و رنگ سیاہ ات۔ اے ولایتی بل ڈاگ، ایل
یشن یا سندھ و تازی نہ ات اتنت۔ اے لگتالیس سندھ دھرتی و عام شہ لاپ
بلے وفاداریں کچک اتنت۔

کارو کاری و اے اجبیں نیاد، چو کش پہ کش ننگ و اے رنگ و ہلوت و
سک سک و اے انداز انچو دلکش ات کہ من آرا جو مائیکل اسجبلو و یادگاریں عکسے و
وتی دل و پہ دائمی نقش کت۔ دل و گشتوں، درمیتیں من اشانی زبان و ہم پوہ
بتیناں، تنکہ دلوش و بکواسانی گوشدارگ و بدل و من گوں ہمے پہک دیس سگاں
نیادے بہ کتیں۔

بلے ایے واہش چہ زند و ہمار ماناں کیے ات کہ آہانی پورو بوہگ ماں
اے جہان و نہ پیگیں ہریے ات، البت ماں بہشت و بلکن و پورو بہ بنت، ہو
بہشت..... آدم و اولی بنجاہ و بنی آدم و مرادانی گڈی گلباگ۔ بس ہمے پیم میزاں
میزاں منی پگر و ہیال گلباگ و آئی و تام و لذتانی نیمگ و نگل ات و منی دل
اُبینگ شت۔

اُبینگ و ہمے پر کیف و نودشنزیں جاوراں من اولی چیز کہ مارت، آ کارو
کاری و ہلوت Amplified بزاں برزیں توار اتنت، نی من پٹکائی و نا ایوک
آہانی تواراں اشکنگ و اتاں بلکہ سر پد ہم بوہگ و اتاں۔
کاری گوں کارو و گلگ کنگ و ات۔

”مروچی ملآء من ء پدا گوں هیز را نکاں ماں بستگ۔ منی گناہ
ء میار بس همینچک بوتگ کہ من مسیت ء دمک ء یک گنڈے ء
نشگ هڈے جاہگ ء بوتگاں۔“

ء کاروگشگ ء ات :

”کاری جان، تو فکر مکن، مئے حق او بال اشی ء بخت، خداوت
اشاں گپت۔ من هیراناں کہ مئے سرء آخراشاں پرچی ء بد
کیت باریں۔ اشانی حسد ء کت ء نیمون چی انت، حالانکہ
قرآن شاہد انت کہ ماہاشھ میریں سگ ء پشدیں کہ نام
ئے قطمیر انت ء اے قطمیر انت کہ ولجہ خدا ء آئی ء را اصحاب
کہف ء همرائی ء چہ سے صد سالاں گیش ولپینگ ء پدا
زندگ کنگ، بلے اے انگت گو ما نفرت کن انت۔“

کارو ء اے دانائیں ہیراں من ء سک متاثرکت، ہمیشکہ پادا نکاں وتی سروناں
ایریں بسکوٹ ء پیکٹ اوں زرت ء کاروکاری ء دیم ء برت ایرکت۔

چہ منی همے انسانی حرکت ء ہر دوئیں کچک ہیران بلکہ پریشان بیت انت
یک دومی ء دیم اش چارت ء کارو ء درآینت :

من ترانہ گشت کاری کہ ولجہ دلوش ء اے سنگت بنی آدمے نہ
انت، اگن چہ گندگ ء جناورے ہم نہ انت، بلے اشی ء
لھتے حیوانی شریانی سبب ء ما اشی ء انسان ہم گشت نہ کنیں۔

مثلاً

اشی ء توار چوکروسی ء بانگ ء انت

اشی ء رواج چولگیں اسپ ء انت

اشی ء سگت چوپیریں ہر ء انت
اشی ء چشمہ چوشپ جتیں بوم ء انت
اشی ء مردم گیری چومے سگان انت

نی بکند اشی ء حتی نود بندگی ء دست پچی چومے حضرت سگ بابا ء انت، ہمیشکہ
اومنی زند ء ہمراہ، اومنی سگ رانی، منی کاری جاں، بیا کہ رویں واجہ ء قدم بوسی ء۔
چوگشان ء ہر دو آتک ء لگ انت منی پادانی چنگ ء، من ء کلکلی بوت
ء من وتی پاد چست کت انت۔ آھاں پہ ہیرانی من ء چارت ء پدا پہ ادب ء شیم
منی دیمانشت انت۔ پہ چند دانگ بسکوٹ ء کچکانی احسان مندی ء اے رنگ ء
انداز ء من ء پردکت۔ من ء انسان ء قدر ناشناسی گیر آتک ء من ء نمیر انیں سید
یادا تک، من ء بے دروریں عطا یاد آتک، من ء بے مرادیں ساحر گیر آتک، من ء
وتی دگہ بازیں مرتگ ء زندگیں سنگت یاد آتک انت ء من گریت۔ من گریت ء
سگان گریت ء بس ہمے دمان ء.....

ہمے دمان ء من اناگہ مارت کہ من ء کارو کاری یکیں فری کیوسی
(Frequency) ء سر بوتگیں، بزاں مے نیام ء رساکی رکاوٹ ء دیوال
پڑشنگ ء ما یک دومی ء سر پد بوھگانیں، ہمے مارگ ء ہوری ء منی کش ء دلی
مرادے پورا بوت، ہمیشکہ اشی ء چہ پیش کہ جاور حال بدل بہ بیت، من پہ اشتاپی
چہ کارو کاری ء لھتے جُست پُرس کت کہ پہ گلیں وانوکانی بالاد ء وشنودی ء اد ء پیش
کنگ بوھگ ء انت:

جست:- واجہیں کارو ء بانگیں کاری، من شمارا وتی دیوان ء وش آتک کنیں۔
ہم:- ماشمے منت واریں کہ شمارا اے لائق زانتگ، نکوناں چے کڑوک
ء چے کڑوک ء بستار۔

من:- منی اولی جُست ایش انت کہ اے ملک ء شمارا چہ درستاں گیش کجام

مردم دوست بیت؟

کارو:- اے ملک ء خانوادھیں صدر۔

من:- چوں چوں باریں؟

کارو:- جچی ء کہ جنزل صاحب مئے سنگ قوم ء راسک دوست داریت۔

من:- ء ملک ء کجام مردم شمارا چہ درستاں گیش نادوست انت؟

کارو:- مولانا فضل الرحمن۔

من:- چوں چوں باریں؟

کارو:- یکے و اے واجکار مارا پکیت گش ایت، ء دومی اے مئے

خانوادھیں صدر ء وردی ء کشگ ء آئی ء جان درا کنگ

لوٹیت۔

من:- اے وهد ء دنیا ء تہاشے کلاں چہ دوست تریں مردم کئے انت؟

کارو:- امریکہ ء صدر جارج بوش ء برطانیہ ء سر وزیر ٹونی بلئر۔

من:- چوں چوں باریں؟

کارو:- عراق جنگ ء وهداں اے دوئیں سنگ دوستاں وتی کماندار ء

سپاہیگان ء گوں ترندی حکم داتگ کہ مردم ہمکہ مرانت، پرواہ

نیست، بلے خبردار، عراق ء یک ہم کچکے آزار مہیت، ہمیشکہ ما

آہانی ہمے سنگ پروری جوزہانی قدر ء کنیں، چونائی ء ماہظلر ء

ہم وتی بامرد (ہیرو) تسلیم کنیں۔

من:- اشی ء متلب شمئے یک مزینیں تاریخی کردے ہم آست؟

کارو:- ھو واجہ، بلاشک، مئے مسترین تاریخی کرد ایش انت کہ از آدم

تایں دم دنیا ۽ لاپ ۽ هممکه جنگ چوپ بوتگ، هممکه کشت
خون بوتگ، هممکه مردم زوال بوتگ أنت، هممکه تباہی بربادی
آتگ أنت، اشانی ذمیوار انسان وت انت، کچک نہ أنت۔
من:- شمارا کجام ملک دوست تر بیت؟

کارو:- مانہ مسلمان هندو میں ۽ نیکہ جہود ۽ نصرانی میں، ماجواز داریں نہ
راهداری، ہمیشکہ

ہر ملک ماست کہ ملک خدائے ماست ہر ملکہ کہ
اود ۽ مارا پختہ نان ۽ دوچار ہڈ بہ رس ایت، مارا دوست
انت۔

من:- شمارا کجام وردن دوست تر بیت؟
کارو:- چہ ڈرستاں گیش مارا نلی ۽ ہڈ دوست بیت، پہلونک ۽ ہڈ ہم
جوان انت، بلے منی جند ۽ مکران ۽ تباہگ ۽ ہڈ ۽ بجی ۽ ہڈ
سک دوست بنت۔

من:- شمارا یں وانگ زان ات یانا؟
کارو:- هو، مابوہ چنگ ۽ دربرگ زانیں۔ من و گیشتر اخبار بوہ چناں،
بلے منی کاری جان ۽ کتاب ہم بوہ چنگ انت۔

من:- گڑا کاری بی بی تو بکش، تو چون چونیں کتاب وینگ انت۔
کاری:- ابید چہ ہما کتاب کہ تاکچہ ۽ ایر انت، من و اجہ ۽ کوئی ۽ ایریں
کلیں کتاب بوہ چنگ انت، بلے من ۽ بس دو کتاب دوست
بوتگ۔

من:- کجام دو کتاب باریں؟

کاری :- یکے احمد دھانی ۽ گاریں کاروان ۽ دومی عابد آسکائی ۽ ھمے شوم
شانزده۔

من :- گڑا بزاں توجی آرملا ۽ کتاب نہ ونگ۔
کارو :- توبہ کن واجہ۔ ملا مارا گش اُنت، پمیشکہ ما اشانی کتاباں پھمبر بوہ
نہ چنیں۔

من :- شرنی مارا ھاں بدئے کہ راگ یا گانا ۽ بابت ۽ شمنے دریں ھیال
چی اُنت۔

کارو :- مئے گلو کہ چہ مات ۽ لاپ ۽ پیدا بیت، قدرت آئی ۽ گٹ ۽ سُر
مانکت۔ بنگج ۽ گلو کول سُرانی تہا گلو توتیت بزاں ریاضت
کنت۔ پدا انچو انچو کہ مستر بیان بیت۔ آ کھرج ۽ سُرانی
نیمگ ۽ روت ۽ گلو ترگ ۽ بدل ۽ وگگ ۽ راشگ پنا کنت ۽
ایڈول تان، لاپ، لے داری ۽ تال آئی ۽ تہاوت سر ۽ وت
پیدا بنت۔

من :- ماشاء اللہ، ماشاء اللہ، شرنی مارا ھاں بدئے کہ مئے کشندہ آئی
بابت ۽ شمنے چے ھیال اُنت۔

کارو :- کیشتر بے سُر اُنت۔ راگ ۽ لے ۽ جوانی ۽ نہ زان اُنت۔
انچو کہ مئے واجہ دلوش اُنت۔ اے واجہ وھدے گانا جنت، مدام
سُر ۽ لے ۽ چہ در اُنت، بلے ماھج ۽ گشت نہ کنیں چھی ۽ کہ
مئے واجہ اُنت، برے برے باز گیشی کہ کنت گڑا کاری جان
۽ او پار نہ روت ۽ لگت ایت راشگ ۽۔ چھیں وھداں واجہ

سک زھر گپت ء مارا تاں مغرب ء بانگ ء شریش ء ساہگ
ء ننگ ء نیل ایت۔

من:- دلوش و منی ڈول ء حاک پر نہ زانت۔ من وتی نامدار ء مزنیں
گشندہ آنی بابت ء شے دریںھیالاں زانگ لوٹاں۔
کارو:- لھتے و شر آنت ٹینگ یے پہ ٹل یے کن آنت، بلے گیشتر نزور آنت۔
من:- مثلاً کئے کئے شر ء کئے کئے نزور ایت۔

کارو:- ما آھانی گلیمں ناماں گپت نہ کنیں چی ء کہ مئے بڈ چہ ساری ء
لہڑ ایت۔

من:- نی یک ذاتی جستے کناں۔

کارو:- ماچے مئے ذات چے۔ واجہ تو ہم بادشاھے یے۔ بکن وتی ذاتی
جست ء۔

من:- شاکاروکاری ایت۔ اے ڈیھ ء کاروکاری ء کش آنت گڑا شاکا
بے بلا چتور زندگی ئے۔

کارو:- واجہ، انچو کہ شاکا سر پدے، کاروکاری ننگ ء ہاتر ء نابکھ جنیں
زھگان ء چہ پت پیروکی میراث ء زبہر کنگ ء ہاتر ء یا کجام
ہم دشمنے ء ہمے نیمون ء کشگ ء ہاتر ء کاروکاری ء بہتام
بندگ بیت، چو کہ مانا و پت پیروکی میراثے داریں ء نیکہ مارا
چہ کئے ء جان ء خطرہ ایت، ہمیشکھ مازندگیں ء دومی ہبر اش
ایت کہ مئے مغور ء نکاح ء تصور ء رواج نیست، ہمیشکھ مئے
سر ء اسلامی شتر (حدود) ہم پہ زور مشگ نہ بنت ء ایڈول ما

مادر پدر آزادیں۔

من:- شےھیال ء مادر پدر آزادی شریں چیزے۔

کارو:- مئے حساب ء ھو ء شمئے حساب ء اتاں، بلے بگند روبرکتی ملکاں

مردم نکاح ء بدل ء مئے سقت ء رند پدی ء کنگ ء أنت ء

ھمے دوداے ملک ء ھم سر بیگ ء منی دل ء آ روج دُور نہ

أنت کہ مئے ء آھانی نیام ء دگری یے پشت نہ کپ ایت۔

کل مئے ڈول ء بنت۔ مادر پدر آزاد.....جان در۔

من:- آیا شام فلم چارے۔

کارو:- ھو چاریں۔ چی ء کہ ماھم چو بنی آدمیاں دو چم ء دو گوش داریں۔

من:- گڑا شمارا کجام فلم دوست بنت۔

کارو:- ھما فلم کہ آھانی ھیر و سلطان راھی انت۔

من:- چوں چوں باریں؟

کارو:- وھدے آچو مئے بلڈاگی ٹک ء شھ زورے ء وتی سینگ ء پراہ

کنت، پدادپ ء پچ لگو شیت ء دشمن ء پاترپ دنت، گڑا مارا

انچو دوست بیت کہ دل کش ایت آئی ء دپ ء بہ چلےیں بلے

افسوس کہ مئے ھمے شھ میریں ھیر و ء گرک تبیں انساناں مفت

کلذی کشت ء مارا برباد کت، ماشی ء مرگ ء ھمکہ پدرد بوتیں

کہ ماتاں سے روچاں آئی ء پُرس ء پتر داشت۔ چونائی ء ما

اے ملک ء دود کہ شھ زورانی ھم پُرس داشنگ۔

من:- آ کجام بختاور أنت باریں۔

کارو:- یکے فیلڈ مارشل ایوب خان انت۔

من:- آئی ء گناہ ء میار۔

کارو:- آئی ء زوال ء روچاں ملک ء مردماں آئی ء رائے برادری ء

اوارکت ء ایوب کتاہائے ہائے ء نعرہ جت۔

من:- دومی بختاور؟

کارو:- جنزل ضیاء الحق انت۔

من:- پہ کجام شری ء؟

کارو:- آسک گروناک ات، طاقت ء اقتدار ء نشہ ء مست ات، گوں

ماسک نفرت ئے کت، بلے مُرت کچک ء موت ء، ہمیشکہ ما

آئی ء مرک ء احترام ء پُرس داشت۔

من ء کارو ء ہمے دلبریں دلیل سک دوست بوت،

ہمیشکہ من بسکوٹ ء دگہ یک پاکیٹے پیچ کت آہانی دیما

تالان کت۔ آسک وش بوت ء منی منت اش پداگپت۔

دمانے ء بسکوٹ واری ء رند من چہ آہاں دگہ جُستے کت۔

جُست:- مئے بلوچانی عاقبت ء بابت ء شمیمے دانائیں ہیال جی انت؟

پسہ:- واجہ۔ مئے ہال ء بکند کہ ماراہمے شوٹمیں ناتپاکی ء ماں کجام

بدیں جاوراں برتگ سرکتگ۔ مارانہ وطنے است ء نیکہ عزت

ء شرف، اگن چہ دل ء وش دارگ ء ہاتر ء ماکشیں کہ:

ہر ملک ملک ماست کہ ملک خدائے ماست

بلے مئے دل زانت کہ بے وطنی ء عذاب چتکد گران انت۔ چمداری ء شرمساری

چی ء گش اُنت۔ بس چد ء گیش هج نہ گشاں کہ شابلوچ چه ماراوت شر ترزان اِت
چیا کہ اے ملک ء و ت شے حال چو مے حال ء اُنت۔

من :- شرنی من ء هاں بدے کہ مے بلوچی زبان ء باندا ت ء شاپتور
گندگائے؟

کارو :- پونگی ء دز مانگی گشاد بیان اُنت ء گیشتریں پونگی زبان ء
دروشم ء بدل کنت ء آئی ء روتگاں چو وروک ء وارت نی اے
جاور هاں ء و تی زبان ء باندا ت ء بابت ء و ت اندازہ بجن۔

من :- گز اشی ء دارگ ء تو جیل چی اُنت؟

کارو :- بچار من شماراوتی شحد ء شکلیں زبان ء درور ء دیاں۔ هزاراں
لکھاں سال ٹو سگ، بلے ہما زبان کہ قدرت ء مارا مادر موجود
ء دا تگ، آھا ڈول ء زندگ ء سلامت اُنت ء ما دنیا ء ہمک
کنڈے ء بہ رویں، یک دومی ء زبان ء سر پد بییں، اشی ء
سب اِش اُنت کہ مادگہ زبانانی اثر قبول نہ کنگ اُنت ء مے
ماتی زبان ء پونگی نہ چنگ، مے زبان ہما قدیمی زبان اُنت،
پمیشکہ اگاں دل ء میارے گز اگشاں کہ کم چه کم اے حساب ء
ماچہ بنی آدم ء بالا تریں۔

من :- بلے دانائیں کارو گلوبلائزیشن ء اے دور ء کہ دنیا ء کلیں راج
یک دومی ء سک نزیک بیگ اُنت، زبان و ت ء چه پونگی ء
چتور رکیت کنت؟

کارو :- بچار، ہما لفظ کہ زبان ء ٹور ء و ت اُست اُنت، آھانی بدل ء

دگر زبانانی لفظ زورگ پونگی یے، البت ہما نوکیں لفظ، نام یا اصطلاحات کہ پہ زبان ۽ دیرئی ۽ شاہگانی ۽ الم انت۔ آہانی زورگ پونگی یے نہ انت، ہمیشکہ ہبر ۽ اگاں گونڈ بگراں تہ گشت کناں کہ ہماراج کہ آوتی زبان ۽ قدیمی، اصلی ۽ زگریں لفظانی گنج ۽ رکھینیت آئی ۽ زبان پھبرگار نہ بیت، بے گواہ نہ بیت۔

من:- سنگ راج ۽ میلگ، بس یک گڈی جُستے ۽ پدا موکل۔

کارو:- جی منی مھر بانیں ولجہ، وتی گڈی جُست ۽ ہم بکن۔

من:- منی گڈی جُست اش انت کہ منی سنگت دلوش ۽ بابت ۽ شمنے

دڑیں ہیال چی انت؟

کارو:- دلوش مے ولجہ انت، خدا ۽ نیمگ ۽ چہ مے روزی ۽ وسیلہ ۽

مے مائی باپ انت، مے ہست ۽ نیست انت، بلے.....

من:- بلے چے؟

کارو:- بلے اتاں..... ہج نا۔

من:- اتاں، بکش، دپ ۽ مہ دُڑ، سوگندیں تراکاری ۽ سرے۔

کارو:- ہبراگاں پہ سوگند ۽ انت گڑا گوشدار، ہبر اش انت کہ مے

واجہیں دلوش ہزار تو صیف ۽ لائق انت، بلے آخر وتی بنی

آدی رگ ۽ روت، ۽ برے برے.....

بس ہمے دمان ۽ گش ۽ زانا بیجے ترک ات،

زمین ۽ جُجگے زرت، ہر نیمگ ۽ کچکاں گوں وتی نا لگ

فریاداں آسمان سرء زرتگ ات۔ یک کش ءے موتکی الہان
 ات انت ءے دومی کش ءے ہیزرائکی سوزمان، لٹ کٹ ءے دل
 پٹئیں بوسٹ ءے باسٹ ات انت، چہ ہمے اناگتیں ویل ءے
 کپگ ءے من چہ واپ ءے بُسٹ کت ءے نشتاں ءے وھدے من چم
 لتارت ءے چچ کت انت تہ گنداں۔

دلوش ءے چو مستیں لیزو ءے کاروکاری گوں لقاں ماں بستگ انت ءے
 اوبالیں کچک چہ وتی ساہ ءے ٹرس ءے زار جنان، کوکارکنان ءے چو گروک ءے شہم دیاں
 کمپان ءے ڈرگلو نزان ءے تچان انت ءے دمانے ءے رند کمپان ءے تہامن اتاں ءے چو پیلن ءے
 مستیں دلوش ات ءے آئی ءے ند ءے کٹا کوکیں تو ارات کہ:

نئیلاں شمارانمک حراماں، نییلاں شمارا

شامنی دو پیکٹ بسکوٹ چٹ کت انت

شماوتی دیم آخریاہ کت

نی شاپکا کاروکاری ءے

نی بید ءے کشگ ءے شمنے علاج نیست!

نیادے گوں اللہ ڈٹنہ ء

ہال :- روتا ک امت کراچی - ۱۳ اکتوبر ۱۹۹۹ء میلادی

لاس انجلس (امت نیوز) - دنیا ء نامداریں وش گٹ ایلوس پر سلسے ء
کارمرد کتگیں چیزانی لیلام ء 60 لکھ ڈالر ء آمدن بوتگ - نمائش ء نیادی ء بست
بند کنوکیں ادارہ بزاں گرنزیر آکشن ہاؤس ء جارچین ء گشگ انت کہ کٹ ء
آمدن چہ مئے گمان ء اٹکلاں گیش بوتگ - ماں امریکہ ء بیوکیں اے سے روپی
نمائش ء ایلوس پر سلسے ء کارمرد کتگیں دو ہزار چیز ء ازباب ایر کنگ بوتگ انت کہ
آہانی تہا ایلوس ء عکس، پوشاک، نمدی، کتاب، فرنیچر، سلاح ء ساز زمیلی
ازباب ء اید کہ بازیں بلا بترہور بوتگ انت -

نوشتہ نہ کتگیں کتابانی تہا نوشتہ انت کہ کباڑیانی بن پیروک، جن داریں
چراگ ء ہد ابندالہ دین انت ء کباڑی ء لائق، کہنیں چیزانی تہا چہ درستاں گران
تریں چیزالہ دین ء چراگ انت -

بلے اے وھدی ناؤ مزن نامیں الہ دین پشت کچنگ ء نیکہ آئی ء گراں
بہانیں چراگ - من البت اللہ ڈٹنہ نام ء مردے ء زاناں کہ آئی ء دعویٰ انت کہ آ

ہشتمی پشت ء الہ دین ء نماسگ انت۔ اش ء شاہدی ء آئی ء یک برے من
 یک زرد چک ء ریزنگیں کا گدے ہم پیش داشت کہ قول ء آئی ء آہانی سر
 (شجرہ) ات، بلے من ہمیشی ء ونت نہ کت چئی ء کہ ماں گجراتی زبان ء گوں
 گور مکھی آباں نوشتہ ات۔

الہ دین ء ہمے نام گپتیں نماسگ بزاں اللہ ڈتہ ساری ء مئے میگ ء
 نختگ ات، بلے لختے سال پیش مرد ء نہ زاناں چتوریں دو نمبری کارے کت کہ
 مئے میگ ء وتی لوگ ءے مسیت ء ملک ء دات ء وتی گوں وتی زہگان شت
 گلش اقبال ء جہہ متند بوت، ہمے نیام ء مرد ء وتی نام ہم بدل کت، بزاں اللہ ڈتہ
 کباڑی ء بدل ء نی آئی ء نام اے۔ ڈی کیا ڈیہ انت۔

روتاک امت کراچی ء چاپ بوتگیں برز ء حال ء وانگ ء رند اولی
 حیال کہ منی دل ء اتک آ اش ات کہ برواں اللہ ڈتہ ء بہ گنداں۔ نہ کن ءے دوئی
 روج ء چھٹی ء روج بزاں یک شنبے ات۔ من صحب ء سر ء مرد ء رافون کت ء آئی
 ء گوں مزن مبر ء شرف وتی گاڑی گوں ڈرائیور ء دیم دات۔

من وحدے اے۔ ڈی۔ کیا ڈیا بزاں اللہ ڈتہ ء بنگلہ ء سر بیتاں تہ مرد ء
 من ء گوں مزن جوش ء جم گلائیش کت ء وتی شاندار ء سمبھتگیں مجلس (ڈرائینگ
 روم ء) بُرت شرفدار کت۔ مجلس ء تہا اولی چیز کہ آئی ء منی دل گوں وت کش ات،
 آمیزے ء سر ء ڈیکوریشن ء اید کہ بازیں چیزانی نیام ء یک سک نمہ دار ء تپوکیں
 چراگے ایر ات کہ چوکوہ نور ء جلوہ دار ات۔

چاہ ء چلم ء حال احوال ء رند من ولجہ ء لختے بخت پرس کت، کہ لوٹاں
 وتی شرفداریں وانوکانی ہزمت ء پیش اش بہ کناں، تنکہ آ اشاں بوان انت ء وتی
 بالاد ء وشنود بہ کن انت۔

منی جُست ء ڈنہ ء پَسہ اے وڑ انت:

من: ولجہ، آچراگ کہ اود ء ایر انت.....

ڈنہ: تنکہ من اشی ء ہمروچ بہ گنداں ء وتی اوقات ء بیہال مہ کنناں۔

من: ترااگاں وتی اوقات آنکس دوست انت گڑا تو وتی گلیں نام چی ء بدل کنگ۔

ڈنہ: بچار اوقات ء گوں نام ء بدل کنگ ء ہچ سیادی نیست۔ من ء

وتی اوقات چو وتی دیدگاں دوست انت، ہمے سبب انت کہ منی اے بنگلہ ء یک کوئی یے انچیں اُست کہ منی زیارت جاہ انت۔

من: زانا آئی ء تہا بے بلا پیر اولیائے ء قبر انت۔

ڈنہ: اتا..... اود ء جنت مکانی ء شادروانیں الہ دین ء قبر ء نشان انت۔

من: قبر ء نشان انت؟

ڈنہ: ہو، اود ء ہور کیں شیشگ، ہا لگیں ڈبہ، پر شگیں کرسی، جنڈیں سائیکل، سے پاوی تھت، کہنگیں پوشاک، بے پکاریں قلم، ردی اخبار، کرم جتیں کتاب ء دنیا جہان ء کباڑ ء کچرا سر پہ سر انت۔ تئی ہیال ء اے جنت مکانی ء قبر ء نشان نہ انت۔

من: پیشک نشان انت، بلے من سر پدناں کہ گڑا اے تئی بدل کنگیں

نام، اے شانداریں بنگلہ، اے گاڑی ء نوکر چاکر، اے فضول خرچی ء آخر مومل ء مراد چی انت۔

ڈنہ: بیگ صاحب! تو کجائے۔ اے دور مقابلہ ء ہڑاں بُستی ء دور

انت۔ اے بنگلہ، اے کار گاڑی ء اے نوکر چا کر منی ضرورت
 نہ انت۔ اے منی اولاد ء اوبادگانی ضرورت انت۔ اے
 نوکیں نوبت ء ضرورت انت۔ من و تیوگیں جمار ء کباڑی
 یے بوتگاں، بلے منی اولاد ء دیما روگی انت ء آگوں اللہ ڈنہ
 کباڑی ء سبکیں نام ء دیماشت نہ کن انت، آهان ء دیما
 روگ ء ہاتر ء اے۔ ڈی۔ کپاڈیا ء پیہمیں رعب داریں
 نامے پکار انت۔

من: واہ ڈے ڈنہ واہ، تو و کمال ء مردے یے۔

من: من وتی کمال ء ہما و ہد ء سدک باں، و ہدے تو منی پنت ء
 ڈنہ: بزورے ء بیگل میگل ء نام ء ویل بہ کن ءے ء منی ڈول ء
 وتی نام ء ایم بی بھنڈاری یا ایم بی پیل یا پائل ایر بہ کن ءے۔

من: بلے ہشکیں نام ء عوض کنگ ء و مردم شر نہ بیت۔

من: راست انت، بلے ترا کئے گش ایت کہ نام ء اتی بدل بہ کن۔
 تو ساری ء وت ء راچہ ہمے کتابانی بے پکاریں دنیا ء بہ کش۔
 حرام حلال ء چکر ء در بیا۔ شرافت ء جاگ ء در لگوش، پدا دو
 نمبری کارے بہ کن، نی و ہدے کہ تی گور ء گپڑے زر آہگ
 بنا بیت گڑا گل محمدی لین ء وتی ہمے تشکیں لوگ ء میت ء
 حوالہ بہ کن ء طارق روڈ ء پہ وت ء الکا پیں بنگلہ یے بہ زور،
 گاڑی یے بہ گر ء لہستے نوکر چا کر بدار۔ نی تو بکند تی زہگ
 وت ترا مجبور کن انت کہ ابا وتی نام ء بدل بہ کن۔

من: بلے ڈنہ صاحب! من پہ اے ہاتر ء اد ء نہ اتلگاں کہ وتی نام

ء پیل بہ کناں یا بھنڈاری۔

ڈنہ: ھو راست کش ایت، بیا پہ ھیر واجہ بھنڈاری۔

من: بھنڈاری یا..... بیگل

ڈنہ: بہ بخش من ء واجہ بیگل، بدئے ھالاں باریں۔

من: واجہ تو زیکیں اخبار ء ایلوس پر سلے ء کہنگانی ھال ونگ؟

ڈنہ: ھو، من دہ رند ء ونگ ھمے بیگل تام ء مسک آتاریں ھال، بندر

ء زیک من ھمے ھال ء کیفاں مست اتاں کہ تو من ء فون

کت ء تئی فون ء آھگ ء گوں ھوری منی دل ء نوکیں ھیالے

ء تیجار جت۔

من: چوئیں ھیالے ء باریں؟

ڈنہ: ھمے کہ اگاں من ء تو ھمکاری بہ کنیں گڑا ما ھم انچیں کارے کنیں

کہ لکھانی آمدن بیت کت۔

من: چتور باریں؟

ڈنہ: ھمے کہ نامداریں مردمانی کارمرز کنگیں چیزان ء پہ ارزان ء گرگ

مچ کنگ ء کے سالاں رند آھان ء گوں میڈیا گواچار ء لیلام

کنگ۔

من: بلے ڈنہ صاحب، مارا گوں بامرد ء نامداریں مردماں مچ سیادی

یے نیست کہ با آھانی کہنگاں آھانی جند ء یا چہ آھانی

پشپداں گپت ء مچ کت بہ کنیں۔

ڈنہ: اشی ء فکر ء مکن۔ اے کار ء مے کباڑی کارمند کن انت۔

من: چے پیم باریں؟

ڈنہ: بچار تو وتی منا بلو چتی قلم کارے یے۔ تو وتی لبر انک ہستیں
 ۽ مرنگیں مزنیں شاعر ۽ قلم کاراں جوانی ۽ زانے، تو ہارا بس
 ہمیشانی ڈس ۽ نشان ۽ بدے۔ اشانی یادگاریں چیزانی کشک
 مئے کباڑیانی کارانت۔

من: ڈنہ صاحب! اتنی حیال ۽ چوبوت کنت؟

ڈنہ: خوبوت کنت۔ خاص بلو چانی چاگرد ۽ اے کارسک ارزان
 انت چتی ۽ کہ بلوچ وتی اے وڑیں میراث ۽ قدر ۽ ارزش ۽
 نہ زانت، مثلاً ماگاں شمسے نامی ایں وش گت فیض محمد شاعر ۽
 کہنیں دیبورگ ۽ عوض ۽ آئی ۽ پشیدان ۽ پنج صد یا ہزار
 کلدار بدئیں، تہ من ۽ یقین انت آسمے بے بہائیں قومی
 یادگار ۽ مئے دست ۽ بہا کن انت، بلے ماگاں ہمے گوئیں
 چیزے چہ دگہ قوے ۽ نامی ایں ازم گرے ۽ پشیدان گرگ ۽
 کوشش بہ کنیں تہ نامراد بیس، چتی ۽ کہ آوتی یادگاریں چیزانی
 قدر ۽ ارزش ۽ زان انت۔

من: گڑ اتنی حیال ۽ شور چتی انت؟

ڈنہ: شور اش انت کہ تو خوبکن۔ وتی نامی ایں شاعر، قلم کار ۽ ازم
 گرانی یک لڑے تیار بہ کن، گڑا ماگوں وتی شیواریں
 کباڑیاں بسم اللہ کنیں۔

من: بلے اگاں منی داتیں ہمے نامی ایں مردماں کسے ۽ یادگاریں
 چیزے دست نہ کپت، گڑا چوں کنیں۔

ڈنہ: اشی ۽ فکر ۽ مکن، ماہست اصلی چیزانی تہا یک دو نمبری یے حور

کنیں۔ کس اشاں پجاہ یاورت نہ کنت، چئی ء کہ ما انچیں ملکے
 ء نھکس کہ اد ء کارگیر دو نمبری چیزاں انچو اڈ کن انت کہ آچہ
 اصلیاں کیشتر اصلی گندگ کاہنت۔

ایڈول آ روچی منی گوں اللہ ڈنہ ء حمے نیاد ء ٹول کش ات۔ ما حمے
 منصوبہ ء سر ء دل ء سیر ء گپ کت، لھتے چیزانی کیش گیوار کت ء پدا آسر شپ ء
 شام ء من ء اللہ ڈنہ یک شرکتے اڈکنگ ء سر ء ہم سنت بوتیں ء حمے شرکت ء نام
 ما کبار یا کار پوریشن ایرکت۔

شپ ء نیم ء وحدے من وتی گس ء وا ترکت تہ تاں دیر من ء واب نہ
 اتک۔ حمد ا بچار اللہ ڈنہ ء بن پیروک ء جن داریں چہ اگ منی ء تمانی دیماروشن
 ات ء حمد ا بچار ڈنہ ء تو ار منی گوشاں جسنگ ء ات کہ چے دانگ ترا قلم ء کتابانی
 دنیا ء بزرگ بہ کن وتی زحگانی سر ء، بدل بہ کن وتی نام ء، بل نی بیگل میگلواں ء
 یامے کبار یانی دنیا ء ء بہ کش وت ء ایم۔ بی۔ بھنڈاری۔

من وس کت کہ وتی جان ء چہ حمے کبار یی ء بھنڈاریاں بہ چڈائیناں،
 بلےھیالانی نیل ء آلاڑ چہ من ء کیش اتنت ء اشاں آسر من ء برت و ابانی گلہباگ
 ء مرکت۔

واب ء درگت ء من کش ءے صد سال رند ء دور ء چہ جمہراں برز یک
 عجب بالی اولاکے ء سوار اتاں۔ دمانے ء رند من وتی دیماریریں مشین ء یک بنے
 ء وحدے وتی شہادت ء لنگک جت تہ ہما دمان ء بلوچی روتا ک "آدیک" ء
 پرنٹ آؤٹ بزاں چاپ تاک منی دست ء ات۔ روتا ک ء حالاں واناں واناں
 منی جم یک خاصیں حالے ء سر ء شت سک بوتنت۔ حال اے وڑ ء ات:
 کولواہ (ملکی جھکیر): مزن حور ء منطق البلوشی ء بجاہ کیچ الثانی ء بوتیں

یک سے روچی نمائشے ء بلوچانی تاریخ، دودر بیدگ ء لبر انکی مڈیانی لیلام ء دود
کروڑ درہم ء آمدن بوتگ۔

نمائش ء لیلام ء بست بند کولواہ انٹرنیشنل ء گوں کباڈیا کارپوریشن ء
ہمکاری ء کنگ۔ نمائش ء درچی منطق ء امیر شھ (شیخ) جاسم البلوشی ء گوں وتی
مبارکیں دستاں کنگ۔ کولواہ انٹرنیشنل ء جارچین کلیمیر کولواہی ء کنگ انت کہ نمائش
ء تہا بلوچانی تاریخ، دودر بیدگ ء لبر انک ء گوں سیادی داروکیں ہزارانی کچ ء
کسان مزین چیز ایر کنگ بوتگ انت کہ مھلوک ء گوں مزین ہب واہگ اشانی
سٹیل کنگ۔ اشانی تہا میر چا کر ء بے برچانگیں زہم، میر گہرام ء کنٹیں کانار، شھ
مرید ء کمان، پیگر ء اسپر، نصیر خان نوری ء اسپ ء زین، جام دڑک ء کمر بند، ملا
فاضل ء دستار (پاگ)، ملا قاسم ء نیم سر ء تاحیت، بابا بزنجو ء دور گند، جنرل
شیروف ء چھبو (چوٹ)، گل خان نصیر ء قلم، سدن بقال ء چرک ء بلوچی دفتر ء
دکہ بازیں بامرد ء قلم کارانی نشانی ایر بوتگ انت۔

نمائش جاہ ء یک کنڈے ء بھنگ گوئگ ء گپڑے ڈنڈا کنڈا ء ٹرنڈا پ ء
گپڑے جو رکیں بوتل ہم ایر بوتگ انت کہ ہر یکے ء سر ء یک نایک نامداریں
شاعر بامرد یا قلم کارے ء کلیں نام نوشتہ ات۔

یک جستے ء پسہ ء ولجہ کلیمیر ء درائینت کہ نمائش ء ایر کنگیں کلئیں چیزانی
تہا ہما چیز کہ آئی ء لیامی بولی چہ درستاں گیش ء پرشتگ، آسید ہاشمی نامی مردے ء
جریدگ کنگیں بلوچی ڈکشنری ء قلمی زکان (مواد) بوتگ، اے مسودہ منطقہ ء امیر
شھ جاسم البلوشی ء ہشت لکھ درہم ء عوض ء زرتگ۔

ماں نیادی ء ایر کنگیں چیزانی تہا دکہ ہم یک کہنیں چیزے پہ شریں نہر ء
بہا بوتگ۔ اے بلوچی دوچاں گوں نقشیں یک بگل جو لے ات کہ گش انت بلوچی

ء یک بے میں شیدا، زوت نویس، باز نویس ء شر نویس صبا دشتیاری نامی شاعر ء
نکارے ء بگل ء زیب بوتگ۔ اے ڈولداریں بگل جول منطقہ ء امیر ء لوگ
بانک شیخانازتون ء یک لکھ ہشتاد ہزار درہم ء زرتگ۔

ہمے ڈول یک دگہ چیزے ہم گران ء بہا بوتگ۔ اے مزین ماپ ء جتکے
کہنیں بوٹ بوتگ أنت کہ اشانی سر ء بلوچی ء یک مزن نام، مزن شان ء زند
دپاریں شاعر بزاں عابد آسکانی ء شاہیں نام نوشتہ بوتگ۔ اے بوٹ ملک ء
مشہوریں شرکت بزاں سواس بانا انٹرنیشنل ء ماں چل ہزار درہم ء زرتگ أنت۔

اشی ء ابید نمائش ء ایر کنگلیں چیزانی تہا دگہ لہستے چیزانی ہم جوانیں بولی
جنگ بوتگ۔ اشانی تہاوش تواریں فیض محمد شاعر ء دہبورگ، بلاول بیلجم ء عبدالرحمن
بلوچ ء بنجو، استاد ستار ء باجا ء سبز ل ساگی ء کچی دوچیں جاگک ہور اتنت، اشانی
بہا زہمکہ بوتگ أنت کہ اگاں اے مردم اے وھدی زندگ ء حیات بوتیناں تہ
اشاں نیز گاری ء لنگڑی ء نام ہم نہ زاتنگ ات۔

نمائش ء یک برزیں جاھے ء نوروز خان ء چشمک ء میر داد شاہ ء پتنگ
ایر بوتگ أنت کہ آھانی چیر ء نوشتہ ات کہ اے پہ بہا گپت نہ بنت۔

نمائش ء دگہ یک برزیں ہندے ء نمیر انیں عطا شاد ء نام ء آب زمزم ء
یک ہور کیں شیشگے ء شش سنگ ایر اتنت کہ آھانی چیر ء نوشتہ ات:

”اے عطا ء سرکاری حج ء نشانی أنت۔ رمی جمار ء درگت ء

وھدے عطا ء اولی سنگ شیطان ء جنگ گڑا شیطان ء پہ

حیرانی در ایتنگ..... عطا تو ہم؟..... ء ہمے بھرتیرے بوتگ ء

عطا ء ناز کیں زرد ء لگ ایتگ، ہمیشکا آئی ء ایدگہ ششیں

سنگ شیطان ء جنگ ء بدل ء پہ آیوکیں پیریاں رکیتنگ

اَنت، اے ہم پہ بہا گیت نہ بنت۔“

دلگوش

بلوچی روتا ک آدینک ء چاپ بوتگیں ہمے ہال ء تہا منی دور ء دگہ لہجے
نامدار ء جوانیں شاعر، نڈکار ء ازم گرائی گلیں نام ء آہانی یادگارانی بابت ء ہم
نوشتہ ات، چو کہ اکبر بارکزی، صدیق آزاد، ملک طوقی، آزاد جمالدینی، عبدالعبد
امیری، اشرف سربازی، نعمت گچی، مراد ساحر، کریم دشتی، حکیم بلوچ، صورت مری،
جی آر ملا، اسماعیل ممتاز، ظفر علی ظفر، قاضی مبارک، شوہاز بلوچ، بشیر بیدار، غنی
پرواز، جان محمد دشتی، منیر مومن ء دگہ دگہ۔ بلے ادا من ہمے چیزانی ناماں پاشک نہ
کناں، جی ء کہ منی استاد اللہ ڈنہ ء گشگ انت کہ چہ وھد ء پیش اشانی پاشک
کنگ ء آسر ء اے مردم یا اشانی پشید ہمے یادگاریں چیزان ء مے کباڑیانی دست ء
بہانہ کن انت، ء اے پھاٹوہیں تاوانے بیت۔

برز ء نمیرانیں عطا ء گلیں ذکر ء رندنوشتہ ات:

”متگیں تا کدیم شانزده ء“

ء من وس کت کہ روتا ک آدینک ء تا کدیم شانزده ء در بہ گج ء بواناں کہ بلکن منی
نام ہم گون منی کہنیں بوٹ یا پرشگیں چشمکے ء گون بہ بیت، بلے ارمان کہ روتا ک
ء یک یک تاک ء سطرے ء چارگ ء نپاسگ ء ابید ہم من ہمے شو میں تا کدیم
شانزده شوہاز ات نہ کت..... ء ایڈول تاں روج ء مروج من پہ وتی ہمے نامرادی

ء بو نیگاں!

منی

دوشی من مجھیں وا بے دیست!

یک طلا بدن، خمار چم، یا قوت رک، نازک اندام، وش بالاد ء حور
 دردمیں کاڑے ء من ء مان ترینت۔ گوں بہت زیوراں لڈا تگیں اے پری رنگ
 وحدے منی دیما آتک تہ من چہ آئی ء ملکوتی سحر ء گنگ ء وانگ بوتان، پہ دمانے ء
 ایمان ء نزدوری ء سبب ء من ء تر سے دل ء نشت کہ چومہ بیت شیطان من ء رد
 بدانت ء بہ بڈایت، بلے زوت منی وجود گش ء آئی ء نوری تجلی ء دیما بھاپ ء
 بے وزن بوت۔

سحر زدگی ء لامکانی ء ہمے جاور نہ زاناں تاں کد جاری بوت، بلے
 وحدے یک نرم ء وش زیمیلیں توارے منی گوشاں کپت تہ من کش ءے چہ لامکان
 ء نیستی ء سحر ء انوشی ء مکان ء هستی ء حوش ء جاور ء سر بوتان، حوش بر جاہ بیگ ء
 شرط ء من خدا ء شکر گپت کہ شیطان ء من ء نہ بڈایتگ ء من ء منی ایمان هر دو
 سلامت اتیں..... پری رنگ گوشگ ء ات:

بیگل تئی نام انت؟

من درآینت ھو، بیگل ہمے عاجز ء کش انت۔

ایڈول منی ء پری رنگ ء نیام ء دراجیں گپ ء ترانے بیگیج بوت کہ کم ء

کیش اے پیمات:

پری: من ۽ فریادے است۔

من: گوں خدا ۽؟

پری: انا، گوں ترا

من: زانا من جہانگیر بادشاہاں

پری: خدا ترا نگاہ دارات

من: نوشیروان عادلان

پری: ولجہ تو از امكن، سوچ بادشاہان ۽

من: گزائی فریاد گوں اے عاجز ۽ پرچی ۽

پری: پے اے ہاتر ۽ کہ نہ وتی ہمے فریاد ماں کوینہ ۽ بلوچی اکیڈمی،

بلوچستان یونیورسٹی، ادارہ ثقافت بلوچستان، ماہتاک بلوچی،

ریڈیو، ٹیلی وژن ۽ ہر ہما مردم ۽ ادارہ ۽ برنگ کہ بلوچی ۽

دوزواہ یاد عوادارانہ۔

من: تو پروفیسر صبا دستیاری ۽ آستانہ ۽ شنگ ۽۔

پری: آزانا پیر اولیایے

من: انا، بلے چہ پیراں کیشتر زوراک انت۔

پری: چتورباریں

من: ایڈول کہ صبا ۽ قلم انچنائیں قلمے نہ انت، حضرت علی ۽ گرز انت

بلوچی یا بلوچستان ۽ کجام ہم بن گے بہ بیت صبا ۽ قلم گرز چہ

درستاں ساری تر ہتر مال بیت۔

پری: بلکن ۽..... چہ کہ منی مسئلہ ۽ بابت ۽ آئی ۽ وتی گرزیں قلم

شات نہ بوت، گشت ۽ من وتی نوکیں سال ۽ چکن کار ۽ گل

کاریں کتابانی نوشتہ کنگ ء دست گٹاں۔

من: گڑا تو آخز منی گور ء چتورا تلگ ءے۔

پری: من وهدے چه شال ء مردمانی بامردی ء پھک دل ا یکیم بیتاں

ء وهدے من لوٹ ایت کہ پدا عدم ء نیستی ء برواں ءوت ء

اندیم بہ کنناں کہ یک مسکین صورتیں خدا دوستے ء من ء تی

ڈس دات۔

من: ہمے مسکین صورت کئے انت۔

پری: غوث بخش صابر

من: مسکینیں غوث ء گول اے عاجز ء چے دشمنی

پری: اشی ء دشمنی مہ گش، چئی ء کہ آتراوشنام کنگ لوٹیت

من: چتورا باریں۔

پری: ہبراش انت کہ من چه پوراں کچنگیں استارے آں۔

من: سرپد نہ بوتان بی بی۔

پری: سیہ بھتیانی آماچیں شھ بانکے آں۔ عہدی ملوکانی چہروکاں من

ہماپتن تاکیں انجیراں کہ سرمنی ہج گوات ء نہ چنڈیخنگ، بلے

ارمان کہ مروچی منی حاکیں جسد دست ء نامحرمان انت۔

تیوگیں بلوچ راج ء تہا چشیں میارجلن ء ننگ پیازوکیں

دودایے نہ گنداں کہ پہ منی آبرو ء سپر بہ بیت، اگاں چه منی

شاہمی منصب اے ہبر ء رضا نہ دنت، بلے من وتی ننگ ء

ہاتر ء ہرکس ء در ء دپ ء شتگاں، ہمک نامحرے ء دیما من

سر ء کشان وتی گٹ ء لوپ کنگ، بلے کسے ء گوش ء بوٹے

ء ہم نہ وارنگ ء آخز سراں کہ ترا میاروں پریخنگ تو ہم گیش ء

مانجائی نہ بے۔

من: اتا بی بی، اے بھر نہ انت، بُندر ء من ترا جاہ نیاورنگ۔
پری: مشکل ہم ہمیش انت کہ کس منی ہست بیگ ء سر ء باور نہ کنگانت
کس منی وجود ء منگ ء آمادہ نہ انت، حالانکہ خدا شاہد انت
کہ من ہما تمی ء بے تاہیریں ارواحاں کہ مروچاں شے
روتا کانی زینت انت۔

من: تو بلکن ء.....

پری: ہو، من ہما حنوط کنگلیں شہ بانک ء ارواحان کہ پہ وتی آبرو ء
رکینگ ء در پدر حاک پہ سراں۔

من: گڑا او حنوط کنگلیں تمی ء ارواح، حالاں بہ دے کہ تو کجام ملک
ء شہ بانک ء کجام ملوک ء لوگ ء چراگ ء۔

پری: تنکہ توہمے ہبراں حوالتا کاں شنگ بہ کن ء ء پہ وت ء نامے
بہ کٹ ء۔ اتا، من ترا حالاں نہ دیاں۔

من: پرچی ء باریں؟

پری: اگاں من اے راستی ء راز ء پاشک بہ کناں گڑا کشمیر ء فلسطین
ء پیمانسی ملکیت ء سر ء پاکستان، ایران ء اوغانستان ء نیام ء
مزن جنگ چوپے پاد کثیت، اے دَمگ ء بیمناکیں آسے
روک بیت، ہزارانی مردم مفت ء خدا کشک بنت، ملک
دیران ء مردم بزرگ تر بنت۔

من: گڑا آخرتی مسئلہ چی انت؟

پری: منی مسئلہ ایش انت کہ من ء چہ ہزارانی سال ء وش دابی ء پاد
کنگ ء حیا ء کفن ء ماں پوشگیں منی چند نیں بدن بے پردگ

کنگ بوتگ، دگہ گیشی یے گوں من اے بیگ ء انت کہ ہمک
 نامحرے منی پاکیں بدن ء دست جنگ ء وتی ہوننا کیس دل ء
 وش کنگائنت۔ من شھہ بانکے آں، منی پاکیں بدن ء نامھر میں
 چھے ء ہم نہ دستگ، نی بگند تہر تہریں لونڈو ء چرکی من ء
 دست جنگ ء ٹپاسگ ء انت۔ منی جاور حال اش انت کہ
 من چہ لچ ء حیا ء روچے صد بر مراں ء صد بر زندگ باں ء نی
 من اشکگ کہ ہمے زوتاں منی پاک ء طلائیں بدن پہ عام
 مھلوک ء دیدار ء ایر کنگ بیت۔

من: گڑابی بی، تو آخر چے لوٹے؟

پری: بچار من اگاں بہ گشاں کہ من بلوچانی ننگاں گڑا

من: چتور باریں؟

پری: یکے و قول ء لھتے مردماں، منی میت پیتی چہ خاران ء کوہاں

دست کپتگ۔ دومی منی میت تگردے ء تھا پتا تگ ء زند ء پیتی

ء کنگ بوتگ (ء ہر کس زانت کہ ایوک ء بلوچ وتی مردگاں

تگردے پتائیت)۔ سی منی سر ء ہستیں ہفت پاکیں در چکانی

طلائی تاج ء ابید منی گوشاں ڈر، پونز ء پلگ ء گور ء جو گے ہم

بوتگ کہ دڑاں وتی ہر جان کنگ انت۔ چاری منی تشکے ہسجار

کہ منی سینگ ء ایریں طلائی پلیٹ ء سر ء نوشتہ انت، آ عہدی

بلوچی انت کہ ہما دور ء ابجد (آباں) نوشتہ انت ء پنجمی ایش

کہ منی ناگ گورالا گیان یا ٹنڈل گیان نہ انت، منی نام

زر بانو انت۔

- من: بلے بی بی، تئی ہبراں کئے باور کنت۔
- پری: مردم منی ہبراں آخر چچی ء باور نہ کن انت؟
- من: پرے ہاتر ء باور نہ کن انت کہ تو مرتگ ء، دومی ہبراش انت کہ اد ء زاتکار کش انت کہ تئی سیادی گوں قدیم فارس ء شاہی خانوادہ خمام اشیان ء انت ء شمشے بن پیروکیں بادشاہ خرش الخبر انت۔
- پری: من ء کندگ کئیت۔
- من: لھتے اے ہم گش ایت کہ سیادی بلکن ء گوں سارس اعظم ء آئی ء برات آریارامس ء انت (590-640 ق م) کہ آہانی بادشاہی ء تہا بلوچستان، عراق، شام، مصر ء یونان ہور بوتگ انت ء تئی سینگ ء ایریس طلائی پلیٹ ء لکوڑ ء بابت ء گش انت کہ قدیم اپشوریائی آب انت۔
- پری: من ء گیشتر کندگ کئیت۔
- من: کندگ پر چچی ء کئیت؟
- پری: بچار، صد ہبر ء یک ہبرے، من ء گوں دگراں کار نیست۔
- من بس بلوچان ء تو ار پر جنگ لوٹاں۔
- من: چے گشگ لوٹ نئے؟
- پری: بچار، شماگاں من ء بلوچ یا بلوچانی ننگ منگ ء آمادہ نہ ات ہم باکے نیست، بلے وتی عہدی دوداں و پشت مہ جن ات۔
- من: کجام دوداں۔

- پری: وتی ماتیں سرڈگار ء اتلگئیں باھوٹ ء باھوٹی دیگ ء دود۔
- من: بی بی تو دیر کنگ باھوٹی لوٹگ ء
- پری: چوں چوں باریں
- من: بی بی آمیا رجل ء مزن مرّیں بلوچ دیر انت کہ چاے دنیا ء
- لڈت ء شنگ انت، ء آھاں گوں وت ہمے عہدی دود ہم
- برتگ انت۔
- پری: ہومن سھیرگاں۔
- من: چتور باریں؟
- پری: من ہما وھدی سھیک بیتاں وھدے ماں ایران ء بامردیں
- دادشاہ شھید کنگ بوت ء آئی ء برات احمد شاہ ء آئی ء بانگیں
- گہار گوں وتی کہول ء بلوچستان ء پہ باھوٹی اتک انت۔
- من: ء ما آھاں ء باھوٹی دات نہ کت۔
- پری: ہو پہ مزن اوست ء اتلگئیں ہمے باھوٹ دست ء گجراں دیگ
- بوت انت۔
- من: بی بی، ما پہ اے لگوری ء پشل ء شرمندگیں، بلے آوھداں
- وت غلام بوتگیں۔
- پری: شمانگت ہم غلام ے۔
- من: گڑابی بی، باھوٹی ء گپ ء چپی ء کن ے۔
- پری: بچار، آوھداں ہبر چو کے سیاسی ات ء پداشے سرکار ء لنگ
- ایران ء قہاریں شاہ ء بوتانی چیر ء ات، بلے منی باھوٹی ء

گوں سیاست ء حج کار نیست۔ اے پھک ء بنی آدمی مسز
یے، لج ء غیرت ء مسکے یے، لوگ ء اتلگیں مہمان ء مسز
یے، مزاحد اری ء مسکے یے۔

من: بی بی، من سر پد نہ باں کہ تی مینت سندھ ء بہ بیت، پنجاب
ء بہ بیت یا بلوچستان ء اشی ء تہا آخر دگری ء ہرانی چی انت۔
پری: بس حمے صبر ء شانہ زانے، صبر اش انت کہ ٹوٹگیں روچاں
کسی فورم ء حیرمین ء دعویٰ کنگ کہ من راجا داہر ء عہد ء
مشہوریں لوک داستان سنی پنو ء سنی آل، آئی ء من ء
”رُلی مئی“ بزاں ہما کہ در بدری ء نیام ء مرنگ قرار دیان ء
کشنگ نی کہ مئے رُلی مئی کر تانی در بدری ء رندوتی سندھڑی
مات ء ٹور ء اتلگ، ماشی ء در آمدانی دست ء نہ دئیں۔

حمے جیم چہ پنجاب ء پروفیسر انور بیگ اعوان نامی
مردے ء دعویٰ کنگ کہ من قدیم آوان شاہی خانوادہ ء
نشاراں ء مردچی ایں اعوان ہما عہدی آوان بادشاہانی
پسماندگ انت، پیشکا آوتی نثار ء دست، ناکسان دیگ ء
آبادہ نہ انت، حالانکہ کس نہ زانت کہ حمے نام کہتیں آوان
شاہی کجام ملک ء حاکم بیگ انت (چونا بلوچانی تہا ہم ہر کے
ء کہ جُست بہ کنے، وت ء را یک نایک حاکم، سردار یا
نوابے ء پسماندگ کشیت)۔

من: ھو، من ھم کسی ء آوان شاھی ء ھاں ھوالتا کافی تہا و تنگ انت۔
 پری: انگت دیما بچار کہ چوں چونیس ھوس پرست منی سرء وتی حق ء
 داوا ء کن انت، باندا اگاں کسے منی لوگ واجہ بیگ ء داوا بہ
 کنت ھم حیرانی گپے نہ بیت، چی ء کہ شے ملک ء اید گہ بے
 کساس چیزانی ابید دو نمبر ء نکاح نامہ تیار کنائینگ ھم ھج
 مشکل نہ انت، ھمے سبب انت واجہ بیگ کہ من پریشاناں،
 چی ء کہ اگاں خدامہ کنت درستانی داوامنگ بوتنت، تہ من بھر
 بھر ء منی جان تئش تئش بیت..... منی یک اندامے ھم پشت نہ
 کپیت۔

من: ھو بی بی، نی من سر پد بوتتاں کہ تو پر چی ء چو بے تاہیرے۔
 پری: اتا واجہ، تو انگت ھم منی پریشانی ء سنگینی ء سر پد نئے، چی ء کہ
 اے پریشانیانی ابید گہ یک بلاھیس پریشانی یے من ء پریشان
 کنگ ء انت۔

من: ھمے بلاھیس پریشانی باریں چونیس پریشانی یے کہ تئی گلیں ہاتری
 پریشان کنگ۔

پری: تو کوہ نور ھیرا ء بابت ء منو سگیس روچاں ھا لے ماں ھوالتا کاں
 و تنگ؟

من: ھمے کوہ نور کہ برطانیہ ء شھ بانک ء تاج ء زیب انت۔
 پری: ھو ھمے کوہ نور۔

من: بے بلا چے بوتگ..... بے وطنیں کوہ نورء

پری: انگت و سچ نہ بیتگ، بلے بیا کہ اوغانستان ء طالبان سرکار

ء داوا کنگ کہ کوہ نور ہیرا اوغانستان ء ملکیت انت، ہمیشکا

آھاں چہ برطانیہ سرکارء لوٹ کنگ کہ کوہ نور آھانی دست ء

دیگ بہ بیت۔

من: بلے بی بی، کوہ نورء گوں ترا چے سیادی۔ آخر تو پرچی دلوارگ

ء پریشان ئے۔

پری: واجہ، تو انگت ہم سر پد نہ بیتگ ئے۔

من: تنی لکی ایس سر انت کہ اگاں سر پداں۔

پری: گڑا پے شتری ء دلگوش کن ناسر پد بس بیگل۔ منی یک پریشانی

یے و اش انت کہ کوہ نور چو من بے وطن انت۔

من: ءدومی؟

پری: ءدومی ء مستریں پریشانی اش انت کہ چو کوہ نورء اگاں

طالبان سرکارء منی ملکیت ء ہم داوا کت، گڑا؟؟؟

من ء ہیدے ء سرکت، بلے انگت ہمے بیچار ء اتاں کہ پری رنگ ء

چے پسہ بدیاں کہ یک انا گہ چہ دیر ء فجر ء بانگ ء وش زیملیں توار منی گوشارا،

کپت ء گوں ہمیشی ء هوری، گوں طلا بدن، خمار چم، نارک اندام، وش بالاد ء پری

رنگیں متی ء منی نیم شی نیادھلن ات!

نوکتزیں دروگ

مروچیکس کشادگا میں دورء ہمک چیز یا و بدل پیگ یا گوں کشادی ء
 بل بیان انت۔ لہتیں چیز ختم بیان ء آھانی جاہ ء دگہ چیز کا بیان انت، ایدگہ چیزانی
 پمء انجو کہ کہنیں راستی ختم یا بدل بیان انت، حمے ڈول ء کہنیں دروگ حم یا و
 پت گار پیگ انت، یا گوں کشادی بدل بیان انت، مثلاً سی چل سال پیش اصلی
 روگن یک راستی یے پیگ ء حمے نیام ء وحدے امریکی امداد ء ملک ء تبا بنا پستی
 روگن ء وورگی تیل آتک انت، گڑا اشانی ورگ عھے ات، بلے مروچی اصلی روگن
 لوگ ء حمے بنا پستی روگن ء وورگی تیل یک راستی یے۔

مدتے بیت کہ من ماحتاک سوگات ء ہمک ماہ لہتیں دروگیں حال پہ وتی
 طل ء ووشی ء حاتر ء شنک سنگ ات۔ مروچی وحدے آھانی سرء بیچار کناں تہ آ
 بے سر ء پادیں کودکی حبر مارگ بنت، حمے سبب انت کہ من فیصلہ سنگ کہ دنیا ء
 بل بوٹمیں جا ورائی ردء لھتے نوکتزیں دروگ سازگ بہ بیت تنگہ وانوکانی ژندیں
 بالادوشنود بہ بیت۔

گڑا بیانت کہ مروچی لھتے نوکتزیں دروگاں دلگوش کنیں کہ اے وڑ انت :

قراردادِ عسکری: شادی کور و ہاتی کور و Military Brass

مز میں فوجی افسرانی نیام و یک چیر چادریں تپاک نامہ (معاندہ) یے بوٹنگ کہ آئی
 و یرد و شادی کور و ملٹری اکیڈمی ہاتی کور و پنج صد مز میں فوجی افسران و مارشل لار
 جنگ، آئین پرورشگ، سیاست و تہا دست مان گیجگ، جمہوریت و پادمال کنگ و
 مال ورگ و چوہیکت و پزور بیگ و تعلیم دنت، ہمے یک سالی کورس و تہا ایگ
 چیزاں و ابید وزیر اعظماں پاہودیک یا جلا وطن کنگ، سیاستکارانی سر و بہرام
 بندگ، آہانی پشت و نیب (Nab) ذات و شکاری کچک یلہ دیک و دگ انجی
 رپک و ہنرانی کتاب ہم گون انت۔ نصاب و تہا پار لیمان ممبران و پے زور و ہنار
 یا پے لب لالچ سرکاری گل و ہور کنگ بزاں فلور کراسنگ و کتاب ہم و ایننگ بیت۔
 نصاب و تہا یک دگہ خاصیں کتابے ہم ہوار انت کہ چد و ساری سیاسیات و
 نصاب و کدی ہم مان نہ بیجگ۔ اے جدید مکیاولی ازم و امام و کولواہ یونی ورٹی و
 شعبہ سیاسیات و ڈین (Dean) پروفیسر کوہ پرورش شھ دروگی و کتاب ”قومی
 مفاد“ انت، کہ ہمے کتاب و نوشتہ کنگ و سبب و اے سال و ڈاکٹر شھ دروگی و
 حسن کارکردگی و صدارتی داد دیک بیت (ایشی و تہا سید داد و بیگل داد کمیٹی و
 دست مان نہ انت)، کتاب چہ یے؟ بس کا گدی پلانی یک انجی گل دست یے کہ
 نازیگ بیت ناچگل دیک بیت۔ اشی و تہا دروگ، پلیٹندی، شتلی و دوپوتی و ہتا
 ہمکہ باز و گوں انجی زبانی کنگ بیجگ کہ دل گش ایت مردم پے بہا اش بہ گپت۔
 کتاب و بنیادی فلسفہ اش انت کہ وتی نپ و سیت و چہ دنیا و کلیں نپ
 و سیتاں بالاتر بدار، توری تی ایڈول کنگ و دنیا سر و چیر بہ بیت۔ کتاب و تہا وٹی
 مفاد و قومی مفاد متانینگ و رپک و راہ، قول پرورشگ و داب، دروگ و سر و دروگ
 بندگ و ہنر و قوم و را پد ما پد بڈگ و پڑاگ و انجی داب و پیم مان انت کہ چہ

پیش سیاست و سچ کتابے و ہم پیش نہ داشتگ انت۔

مئے نمائندہ و کشگ انت کہ ہمے چیر اندریں تپاک نامہ و پھدر اش
انت کہ حاتی کور و عام مصلوک نی چہ جمہوریت و شزار چنگ انت و آنی جمہوریت
و ہمے کہنگ و بوٹ کچنگیں جاگ و چہ وتی جان و در لگو شک و آمادہ و تیار انت۔ آ
چہ وتی ملک و سیاسی جاوراں ہمکہ دلپروش چنگ انت کہ آنی "معلوس انقلاب" و
ہموش اتک کن انت، بزاں حاتی کور و زمین نی آمریت و کشار و تیار انت۔

دومی نیون اش انت کہ حاتی کور و فوجی جرنیل نی اے راستی و پوت و
بگاہی و کم شرمی یے زان انت کہ آہاں حاتی و ڈولیں مزنیں ملکہ و یک رندے
ہم مارشل لاندہ جنگ حالانکہ شادی و ہمیں ٹونڈیں ملکہ و تہا جرنیلانی ہر و حدے
دل بہ کش ایت مارشل لاء جن انت و سیاستدان گوشان گر انت و کش انت۔ اش
و ابید جرنیلانی زال ہم شپ روچ آہاں شگان جن انت، خاص شپانی نیم و۔

احوالکار و رئیس پزریں کارانی وش گمانی اش انت کہ اگاں اے چیر
اندریں تپاک نامہ و سر و عمل بوت، گزاسالے و رند حاتی کور و تاریخ و اولی بر و
جرنیل مالامال و جمہوریت پادمال بیت۔

بے شک پہ ہمے نام گپت و وش گمانیں سوب مندی و شادی کور ملٹری
اکیڈمی دل پھکیں مراد بات و یک طلا و رنگیں کروسی تا جے و حقدار بیت۔

جار باپاری:-

روتاک حاتی کور ٹائمر و اولی تا کدیم و یک جار باپاری یے چاپ چنگ
کہ دلگوش کرزیت، جار جنگ چنگ کہ:

شادی کور و مزین نام دپیں آئین کواس، دروگ و راست و راستیاں

دروگ متا مینوکیس شیوارے دادگاہے قانونے پڑے بے تاج بادشاہ ولجہ کمال الدین
قانوندزادہ گشیت کہ ما "نظریہ ضرورت" ے خالق، شیخ دوپوستان ے میر گوراس
حضرت جسٹس منیر ے پکا ے سچائیں مرید ے متوکاں۔ مئے سلسلہ ے بزرگانی تہا گرکیں
جرنیل، تو لگیں سیاستکار ے روبائیں بیورو کریٹ اوارنت، مارا خدا انگلیں اے کشور
هدا بندانی دعاگون انت، ہمیشکہ مئے دل ے بن بز انت ے ماہرچ کارے پہ بے
ترس لرزے کنیں۔

ماچو کہ قانوندزادگیں ہمیشکہ قانون ے دنیا ے یک ہم چشمیں کارے نیت
کہ ماکت ے مہ کنیں۔ بے گناہان ے قاتل ے قاتلان ے بے گناہ ثابت کنگ ے
پہماں چٹکی لیب انت، ہمیشکہ پہ اے وڑیں ادنائیں مقدمہاں مئے در ے دپ ے کس
منیت۔ اے مئے شان ے خلاف انت، چچی ے کہ ما قانوندزادگیں ے مئے کارشھ کار
انت، مئے کردشھ کرد انت۔

مئے شھ کارانی تہا مارشل لا بزاں فوجی حکومتان ے برجاہ دارگ، آحانی
کیہڑان ے قانونی مات پت دیگ، آحانی غیر آئینی ے غیر قانونی کار ے گام گجان ے
آئینی ے قانون جوڑ کنگ ے دگہ ہمے وڈیں بے راہ بندیان ے پہ راہ ے راہبند کنگ ے
کارگون انت۔ ماچو کہ بندری لگور، وت غرض ے لب واریں، ہمیشکہ ما فوجی ے
زراکیں حکومتان ے پہ چشمیں کاراں مکن کت نہ کنیں۔ مارا امیت انت کہ پہ ہمے
لا چاری ے قوم ے راج مارا پھل کت۔

اے جار باپاری ے شنگ کنگ ے مراد اش انت کہ زرباری ایشیا ے ہرنچ
ملکے کہ آپہ چشمیں شھ کاراں مئے ہزمتاں پہ بہا زورگ لوہیت، ما حاضر ے آمادہ
انت، بلے شرط اش انت کہ مئے ہزمتانی بدل ماں امریکی ڈالر، برٹش پاؤنڈ یا ماں
یورو ڈالر ے دیگ نہ بیت ے مئے بتا میں نام ے بے آبروئیں آبرو پاشک کنگ نہ

کتابانی سرء چمشانک

دگوش:- کجام هم کتابے ء سرء چمشانک دیگ ء هاتر ء همے کتاب ء
 دیم دیگ ائم نہ انت۔ مارا بس کتاب ء سرهال ء نیسوک ء نام کشگ بہ بنت
 (چو کہ اکادمی ادبیات ء ورء)، کتاب ء بن گپ ء ماوت سر پد بنیں۔
 مروچی ایس کتاب ء نام..... لوٹا کر یسی انت ء اشی ء لائقیں
 نیسوک سیاسیات ء لوٹا کر یسی ء شھ زانت و اجہ گلائی کوری
 انت۔

بنی آدم ء زائنگیں راجد پتر ء تہا لوٹا کر یسی ء اول اولیں نشان مارا ماں
 یونان ء روم ء سیاست ء گندگ بنت، اکس چہ افلاطون ء وتی پوٹو پیائی بزاں جنتی یا
 مثالی ریاست ری پبلک ء تہا شاعری ء لوٹا کر یسی ء سرء کامل بندش جنگ ات،
 بے ماکل زانیں کہ ہمے فلسفیانہ بندش ء ابید ہم شاعری ء لوٹا کر یسی ردوم زوران ء
 پماسر بوتگ انت۔ اشی ء سبب اش انت کہ اے ہر دو انسانی فطرت ء بھر انت۔
 شاعری پہ خیر ء ارواح ء آسودگی ء سرشون ء لوٹا کر یسی پہ بدی ء سیاست ء پاکیں
 نام ء پولنگ کنگ ء سرشون ء۔

لوٹا کر یسی بندر ء وت سرء جابر ء ریپکار یں حاکمانی ضرورت انت، ء
 هرکس زانت کہ وترء جابر ء ریپکار یں حاکم هر دور ء باریگ ء هست ء موجود
 انت، ہمے سبب انت کہ لوٹا کر یسی ء کس داشت نہ کنت، خاص زرباری ایشیا ء
 مکانی تہا۔

پارلیمانی سیاست ء تہا پہ لوٹا کر یسی ء لھتے گالبند (اصطلاح) هست، کہ
 اشانی تہا شرف مندیں گالبند فلور کراسنگ انت، بزاں پارلیمان ء تہا وتی سیاسی گل

۽ خلاف ۽ دیم ۽ گل ۽ ووٹ دیگ، دومی گالبند کہ کارمرز بیت آئی ۽ گش آنت نرن
 کوٹ، بزاں راہ ۽ بد، یا نیم راہ ۽ یلہ دیوک، باجو، ڈروہوک یا دغا باز وغیرہ۔ یہی
 گالبند سمرسالٹ انت کہ ماں بلوچی ۽ اشی ۽ گلائی گش آنت۔ نی ساحد ارانی تہا
 گلائی چونکہ شادو یا شادی ۽ مشہور انت، ہمیشکہ شرتریں گلائی وروک مئے شادی کور
 ۽ سیاست دان قرار دیگ بچگ انت۔ اے سیاست دان نام خدا انچیں گلائی ورنٹ
 کہ شادیانی ہپت پشت ۽ گھ وارتگ۔

کتاب لوٹا کرہی ۽ تہا لائقیں نیسوک واجہ گلائی شادی کوری ۽ لوٹا کرہی
 ۽ تاریخ، دنیا ۽ نامی اس گلائی وروکانی شہہ کرد، گلائی وروگ ۽ نپ ۽ سیت ۽ اے ازم
 ۽ وڑ وڑیں رحبند پہ گیگ ۽ گور ۽ گوں ۽ رچ ۽ نوشتہ کتگ آنت۔ آقائے
 شادی کوری ۽ دعویٰ انت کہ انچورہ پکاریں سیاستکارانی واسطہ میکاولی ۽ کتاب پرنس
 ۽ پد ماپد وانگ ام انت، ہمے پیم پہ گلائی وروکاں ہمک شپ وپسگ ۽ وحد ۽
 کتاب لوٹا کرہی ۽ وانگ ہرودری انت۔

اے کتاب ۽ سیاست دان ۽ ابید بایدیں عام مردم ہم بوان انت ۽
 درئے بہ بر آنت، چہ ۽ کہ عام مردم ۽ زند ۽ ہم انچیں وحد ۽ ساعت کالنت کہ
 مردم گلائی وروگ ۽ لاچار بنت۔

کتاب ماہمان، وت نہ دیستگ، بے مازانیں کہ اشی ۽ تاکدیم صد ۽
 پنجاہ آنت۔ اشی ۽ سری تاک ۽ شادی کور ۽ وشمیں ندارگے، ۽ پدی تاک ۽ شادی ۽
 انچیں عکسے کہ ناو سرجمی ۽ شادوئے ۽ نیکہ سرجمی ۽ مردم ئے۔

کتاب ۽ نمبر ۽ قیمت ..... پہ نیسوک ۽ دعا ۽ خیر ۽ پہ آدم ۽ اوبادگاں سہ ۽

پاتیہ!

کتاب ہج جاہ ۽ دست نہ کپ ایت، چہ ۽ کہ چہیں کتابے اگت چاپ

ہم نہ بچگ!!

گوار

چوہم نہ انت کہ من پیر پیچگاں یا منی قلم ننگ، فکر ژند ء سا چست بزاں
تخلیق ء چمگ ہشک بیگ، پمیشکہ نی منی نبشتا نک چاپ نہ کرز انت۔ ہبر بندر ء
اش انت کہ لھتے گفتنی ء ناگفتنی ہبرانی نیون ء بلوچی ء ماہتاک ء تا کبند اں من ء
رابلیک لسٹ کنگ ء منی نوشتہ کنگیں یک سطرے ء ہم چاپگ ء روادار نہ انت۔
من اے ہم اشکگ کہ آھاں من ء اے نارو ء ناھودگیں سزا لھتے بہتام بند ء
بدیں ہمسایگاں سُرینگ ء پدا داتگ۔ اے اگاں غیر ء درآمد بوتیناں ہم باکے
نیت ات، بلے درد اے ہبرینگ انت کہ اے منی ہما نادان ء بدواہیں سنگت
انت کہ وتی اشتر کینگی ء سوک ء بلوچی لبرانک ء تہا منی وجود ء سگت ات نہ کن
انت۔

اول اول سر ء و من کمار نہ کت، چی ء کہ من وتی کد ء زاناں۔ من
زاناں کہ منی ادنائیں وجود ء ہور نہ بوہگ ء سبب ء بلوچی لبرانک ء ردوم ء دیرنی
دارگ نہ بیت، بزاں بیگل بہ بیت یا کہ مہ بیت، بلوچی لبرانک ء کارواں دیما
روان بیت، ردوم زیران بیت..... تا ابد..... تا حشر!

ہمے سبب انت کہ اول سراں من پرواہ نہ کت کہ کے من ء چاپ کت یا
نہ کت، بلے کے وھداں رند من انا کہ مارت کہ چہ ماہتا نکاں گاری چہ دنیا ء
گاری انت، چی ء کہ میسوک ء وانوک ء نیام ء پہل ہمے ماہتاک ء تا کبند

انت۔ نیسوک تاں وت ۽ پوانوک ۽ سرملکت، آ بے ۽ سجار بیت ۽ مریت۔
 اے ہبر چہ منی بلیک لسٹ بوہگ ۽ پاد اتلگ، بزاں ماستاک ۽
 تا کبندانی لائقیں شونکارانی تر ۽ من نی چاپ نہ کرزاں، پمیشکھ چپتے بکناں ۽
 بہ ننداں..... جزاک اللہ..... ثم جزاک اللہ..... بلے اے ایوک ۽ منی ذات، بزاں
 بلوچی لہزانک ۽ تہامنی ہست ۽ نیست ۽ مسئلہ بوتیں، تہ من وتی چادر چند انگ ۽
 دراں ڈبھی قبول کنگ ات، بلے چونہ انت، من وھدے چپ ۽ چاگرد ۽ وتی
 چماں شانک دیاں تہ گنداں ہر نیمگ ۽ ہزارانی کچ ۽ انچیں شاعر ۽ ادیب سر
 جنان انت کہ آہم ہمے چاپ نہ کرزی ۽ کارچ ۽ دپ ۽ انت۔

من ۽ اد ۽ گیر کثیت کہ دیریں یک برے من وتی مھر بانیں مولونا خیر محمد
 ندوی ۽ کوحیں ہاتر ۽ سوگات ۽ شون کاری ۽ ڈبہ وتی سر ۽ زرت۔ اے کار من تاں
 پڑگیں سالے ۽ کت۔ اے ہمے روج انت کہ منی رسوائے زمانہ کالم ”دروگیں
 حال“ ہمک ماہ سوگات ۽ چاپ بوہگ ۽ ات، کہ چہ شی ۽ منی لھتے سنگت دل کہر
 انت۔

نی بیت چوش کہ وھدے من سوگات ۽ شونکاری دست ۽ گپت گرا
 واجہیں ندوی ۽ منی چپیں دست ۽ یک بڈ ۽ باریں ہرے ۽ لگام دات ۽ راتیں
 دست ۽ یک گٹ ۽ زنگی کارچے دات ۽ پدا گوں سنگینی گشتے: بیک صاحب،
 پیسے برواے کارچ ۽ تیز بکن ۽ بیار۔ ولجہ ۽ چہ ہمے قصائی فرمان ۽ من سرچر
 بیتاں، بزاں منی جہلی بال ۽ بالی جہل بیعت، گوں لہر زونکیں گالوار ۽ من بست
 گپت کہ ولجہ زاناں اے ہر حطار کئی انت کہ کارچ ۽ تیز بہ کناں۔ آخر اے بڈگ
 ۽ گناہ ۽ میار؟ منی چوش گشگ ۽ ولجہ ۽ وتی ٹریڈ مارکیں ٹہک جت ۽ درائنت: ۱۱۱
 جہیں بلوچ، من خرہ عیسیٰ ۽ سر ۽ ہمے چیز کہ لذتک انت اے ہاشعر، آزماک،
 کسمانک ۽ ہشتانک انت کہ مئے گلگالیں شاعر ۽ شھ نویاں پہ چاپ کنگ ۽ ہما

دیم داتنگ انت، اشاں تو صیرت صیرت ء بچار، ہما کہ الکا پ انت، آہان ء او کے
(ok) بکن ء من ء بدئے، ء ہما کہ چاپ نہ کرز انت، آہاں گوں ہمے کارچ ء
طار بکن ء مئے جان ء چریشاں بہ چڈا نین۔ بیک صاحب، اشی ء کش انت
شوکار ء گرز..... من اشی ء پرے خاطر ء ترا دیاں کہ نی من پیر پیگاں ء گوں من
گرز جنی نہ بیت۔

من چہ گل ء بال بیتاں، چچی ء کہ چد ء پیش اے وڑیں تھانہ داری اختیار
کے ء ہم من ء نہ داتنگ ات۔ اے ڈولیں چنگیزی زہم کے ء ہم نہ بخشا تگ ات،
پیشکے ماں آیوکیں روچاں پہ بغداد ء تاراج کنگ ء من وتی کار بیج کت۔ نی من
باکو خان ء بور ء سوار ناچارت اوں ایدیم ناچارت اوں آدیم، ہرچ چاپ نہ کرزیں
کا گدے کہ منی دیما اتک، آ من چاک دات ء نش نش کت انت، ہمے روچاں
منی چم بند ء سنٹ گوں نودان ات۔ بغداد لگتھماں ء شاعر ء شہہ نویس دل کھر ء
دل تنگ اتنت۔ آ وھداں من نہ زاتنگ ات کہ نوک باھندیں شاعر ء شہہ نویس
گوں چچو جھد ء جفا ء وتی ہمے ساچتاں نویس انت ء آہانی فکری برورداں ایڈول
کارچ ء دپ ء دیگ ء آہانی جھگیں باھند چتور پاد مال بنت، اگاں چہ من
Sadist بزاں اذیت پسندے نیاں، بلے واجہیں ندوی ء من ء انچو گنو ک سنگ
ات کہ من یک یک شاعرے ء وہ وہ غزل ء یک یک شہہ نویسے ء چار چار
آزما نک وھدے یکیں وھد ء کارچ ء دپ ء دات، تہ من یک عجب کیف ء
لندتے مارت۔

بلے نی کہ من وت بلیک لسٹ ء چاپ نہ کرز پیگاں، نی من زاناں کہ
چاپ نہ کرزی چتکہ مزنیں غدا بے۔ نی من مارتنگ کہ شوکار چتکہ سنگدل ء بے
درد انت، ہمے سبب انت کہ من ہمے نابکاریں چاپ نہ کرزی ء بدھلاپ یک
”تھدہ محازے“ ٹاھینگ ء فیصلہ کنگ۔ اے ہبر بندر ء بلوچی لبز انک ء تہا بھنگا

بروتیں چنگیز، ہلاکوؑ نادر شاہ صفتیں شوکارانی خلاف ”اعلان جنگ“ انت، پے اے
 جنگ ء ہما نامرادیں سنکناں کہ گوں من ہمدلی ء ہمکاری ء سقت بستگ، آہانی تہا
 دل سند گل محمد یعنی، دل ترک گویماری، دلگوش کلاکوٹی، دل سیاہ ماری پوری،
 دلہرادجان آبادی، دل گران نوکیں یعنی، دل پردر ریکسری، دل پہک تو لگ یعنی،
 دل گنوک سیفی یعنی، دلجم شایگ یعنی، دل مانگ ہشت چوکی ء دل سیاہ کونلہ گدامی حور
 آنت، ہمے پیم چہ کراچی ء درہما دلبراں کہ گوں ماہمراہداری ء پیمان کنگ، آہانی
 گلین نام ایڈول انت، دلپل شھ نگری، دل پسند کولواہی، دل پراہ شیمازی، دلدار
 مستونگی، دل مدار خارانی، دل سوز گوادری، دلپروش شالکوٹی، دل کھر ثرتی، دل پسند
 پیدارکی، دلشاد دشتی، دل ملورتیاب دپی، دل ریش آسیابادی، دل سوچ کولہومری ء
 دلگیر بگٹی ء دگہ دگہ ہمے ڈول چہ درمکاں مئے اے دل وارگیں سنکناں مارا ہمدلی ء
 سد کی داتگ، دل کش جاتوئی (مسقط)، دل آزار العینی، دل تپاک ناتیاکی
 (بحرین) دلدوست وطنی (دبی)، دلوش پیتاری (لندن)، دلوش چاہباری، دلبر
 دشتیاری، دل سارت ریکی (ناروے)، دلدوست تاہیری (سوئڈن) ء دگہ باز
 دلداریں سنگت۔

بگند مئے اے کل سنکناں سیادی جیمے نا جیمے گوں دل ء انت ء اے دراہ
 شوکارانی ظلم ء زورانی آماج انت، بلے منی توار ء پدانی لانک بستگ ء قلم بہ دست
 انت۔ زوراک ء اختیار داریں شوکارانی خلاف بے واک ء نزوریں قلمکارانی اے
 جہاد اگاں چہ یک گرانیں چکا سے، بلے دنیا ء راجد پتر اے شاہدی ء دنت کہ
 وھدے نزور ء لگتھالیں راجے ء مردم پہ وتی بنی حقانی گرگ ء ہمدل ء ہم بستگ
 بوتگ آنت گڑا آوتی مرادانی منزل ء سر بوھگ ء سو بین بوتگ آنت، ہمیشہ من
 سدکاں کہ قلمکارانی مئے اے بے تو شگ ء بے نوا پس لشکر شوکارانی چنگیزی فوج ء
 پروش دنت۔

مے اے جنگ چوکے پک ٹول کشیں جنگے بیت، ہمیشکے اے وحدی ماوتی
 War Tactics بزاں جنگی رپکاں سرجمی ء پدرانہ کنیں، ماوتی War
 Plan بزاں جنگی منصوبہ ء سرء پ سرجمی هماوحد ء عمل کنیں وحدے دشمن بے وارء
 مے واروش بیت۔ اے وحدی مادشمن ء پریشانی کنگ ء ہاترء بس یک رپکے کار
 مرزکنیں، ء ہمے جنگی آپریشن Code Name بزاں چیریں نام انت:

کوار

مے ورنائیں سنگت یعقوب عامل ء ٹوہیں کتابے نوشتہ کنگ کہ نام مے
 ”چکار“ انت۔ اشی ء تہا بلوچی ء بلوچڈیہ ء مزن نامیں شاعر، شہ نوہیں ء بلند
 بالادیں راج دربراں ء ابیدمنی ڈولیں ادناکیں قلمکارانی ہم ”قلم خاکہ“ بزاں زند
 حال مان انت۔ یعقوب عامل ء اے کتاب گوں مزن حب ء جکانسری رد بند
 دانگ کہ پریشی ء آستا ء لائق انت، بلے ما پے بیون کشیں کہ اگاں چہ کتاب ء نام
 چکار انت، بلے چوکے عامل جان ء اشی ء تہا مے نامرادیں چاپ نہ کرزانی گلہیں نام
 مان نہ کنگ انت، ہمیشکے اے سرجمی ء چکار نہ انت۔

ہمے سبب انت کہ مے اولی جنگی رپک یک انجہیں تاکبندے ء شک
 کنگ انت کہ آئی ء تہا بلوچی ء ہما شاعری ء رواگنی مڈی چاپ کنگ بہ بیت کہ آ
 گردناکیں شوکارانی جہاں چہ ردی ء کاگداں ہم کمتر انت۔

مے تاکبند ء تہا چوکے ہمیشی ء چاپ نہ کرزیں مڈی چاپ بیت، ہمیشکے
 چکار ء مقابلہ ء ماشی ء نام کوار ایر کنگ (کوار ہما پہناتی چادر ء کش انت کہ آئی ء
 دو دوسر گرنج دینت ء آئی ء لوپان ء کوپک ء گردن ء ماں لگوش انت۔ دحقان اشی
 ء تہا ہر چیز مان کن انت)۔ تاکبند ء نام کوار ایر کنگ ء مراد اش انت کہ بلوچی
 لہواک ء چاپ نہ کرزیں مڈی کہ سک باز انت، آ ہم پہریزگ بہ بیت۔ کئے
 بزانت باندا چہ ہمے کوار ء نوکیں سیدے، عطاے، مرادے، اکبرے، استاد

مجیدے، ظفرے، ملاے، قاضی ء بیدارے یا شوہاز ء رنگ ء شاعرے پیدا بہ
بیت یا صدیق، پرواز، حکیم عیسیٰ گل، اکرم ء علی رئیس ء ڈولیس شھہ نویس پیدا بہ
بنت۔ (ادء من پہ زانت مومن، بسمل، داد یا بے چارگیں بیگل ء ہمرائی ء دگہ باز
ستلانی گلے نام ہور نہ کنگ انت تنکہ آ جا گہ ء تنگی ء سبب ء گپا پونس مہ بنت)۔

ماوتی چاپ نہ کرزیں براہندگان ء سد کی دیگ لوٹاں کہ ماشونکارانی
نابکاریں گرز، سنسری تیزی مگراز ء کس ملکی ء دود پی کارچ ء ہمے وڑیں اید گہ گلے
دلپروشیں از باب چہ وتی حد ء سیمان آدیم کنگ ء مکران ء نخیں زر ء اوگارنگ
انت، نی بزاں پٹ پراہ ء واروش انت، ہر کس ء دیما آہگی انت بییت، ما کلاں
وش اتک کناں۔

پمیشکہ ما مچیں چاپ نہ کرز ء نامرادیں شاعر ء شھہ نویساں توار پر جاناں
کہ آچد ء رند وتی املن ء بے بہائیں ساچستاں ماہتاک ء تا کبنداں دیم دیگ ء
بدل ء تچک ء تچک کوار ء ڈس نشان ء دیم اش بہ دینت کہ ایڈول انت:
بیگل ء ہونڈ

دیم دیم بھتیا ء باگ

گل محمد لین۔ لیاری۔ کراچی

E-Mail: kawaar@chaapnakarz www.com

ماہمے چاپ نہ کرزیں ساچستاں وت پاز ء پیاز کنیں ء انچیں ڈولداریں رنگے ء
چاپ اش کنیں کہ وش نیاتک وتی جامگاں بہ دزانت ء وتی سراں حاک بہ شان
انت۔

اگاں کجام ہم سنگتے وتی چاپ نہ کرزیں نکان بزاں مواد ء کتابی دردم ء
چاپ کنگ ء دلما نگ انت گڑا آہم بلوچی اکیڈمی، سید ہاشمی اکیڈمی، بلوچستان
اکیڈمی، عزت اکیڈمی، اے آر دردلشکر، چنگ ٹولی، سید لبر انکی مجلس، اسماعیل محمد

کار یا اید کہ انجیوں روشن فکریں ادارہانی منت ۽ مگر انت بلکہ بے چک ۽ پد ۽ کوار
 پہلی کیشن ۽ دیم اش بہ دینت۔ مارا قول انت کہ ماہمے چاپ نہ کرزیں کتاب ۽
 انجیوں رنگے ۽ چاپ کنیں کہ آسال ۽ جوانتریں کتاب ۽ داد (ایوارڈ) ۽ بہ گپیت،
 چونامی ۽ ہم مئے یک مستریں مرادے ہمیشہ انت کہ دیمتر ۽ کلیں سرکاری داد ۽
 ایوارڈ چاپ نہ کرزیں کتاباں دیگ بہ بنت، ایٹی ۽ ابید ماوت ہم ہمک سال یک
 خاصیں کوار دادے یک نا یک چاپ نہ کرزے ۽ دئیں (اے بابت ۽ ما اے دور ۽
 چہ درستاں مستر ۽ ایوکیں داد بخش ولجہ اسماعیل ممتاز ۽ گوں دست بندی کنگ کہ
 ولجہ، تا اے وهد ۽ تو ہمکہ داد کہ لائقیں شہ نویساں دا تک انت آسر ۽ چمان انت،
 بلے بلوچی لبرانک ۽ ہزارانی کچ ۽ چاپ نہ کرزہم تی دادانی طلبگار انت، اے ہم
 مئے لبرانک ۽ ماہ ۽ استال انت۔ اے چاپ نہ کرزہم تشکے داد کرز انت ۽ مارا
 امیت انت کہ مئے داد بخشیں ممتاز زوتاں چہ زوت ہمے نوکتریں آئیڈیا ۽ سر ۽ بیچار
 کت ۽ وتی داد ۽ جار ۽ جنت)۔

من انگت ہمے شش ۽ پنچ ۽ اتاں کہ کوار ۽ اے بن گپ ۽ چتور بہ پیچاں
 کہ انا کہ چہ کوئٹہ ۽ منی ورنائیں سنگت ممتاز یوسف ۽ من ۽ فون کت، ہمے دلبر ۽ من
 را حال دات کہ بلوچستان سرکار ۽ بلوچی ۽ گپڑے شاعر ۽ شہ نویساں ۽ بلیک لسٹ
 کنگ ۽ حکم دا تک کہ پرنٹ ۽ الیکٹرانک میڈیا اشانی ساچتاں ہیج رنگ ۽ ہم چاپ
 ۽ شنگ مہ کن انت، حکم نہ منگ ۽ ہوز سکلیں سزا ۽ جریمہ انت۔ آئی ۽ گشت کہ
 بلیک لسٹ کنگلیں ہمے شہ نامانی تہار گام، جی آر ملا، ظفر علی ظفر، اکبر بارکزئی، صدیق
 آزاد، مبارک قاضی، شوہاز بلوچ، بشیر بیدار، اے آر داد، منظور بسمل، منیر مومن،
 عیسیٰ گل، علی رئیس، اکرم صاحب خان، حکیم بلوچ، حفیظ حسن آبادی، غنی پرواز،
 عابد آسکانی، غنی پھوال، غلام فاروق، شاہ محمد مری، صورت خان مری، عباس زیمی،
 منی جند بزاں بیگل ۽ دگہ لھتے سنگت کہ اے وهدی آہانی گلیں نام دل ۽ نہ

آہگ ء انت۔

عجبیں ہر ہما بندش نہ انت کہ یک جابر ء ناسر پدیں سرکارے ء مئے شاعر
ء شہہ نویسانی سرء جنگ، عجبیں ہر ہما ناہود گیس بھتام انت کہ مئے سرء مشک پجگ
انت مثلاً حکیم ء حفیظ ء سرء پیتاری ء شول کشیں آزمانک نو سگ، علی رئیس ء سرء
پیتاری ء ہمسائیگیں برادر اسلامی ملک ء ملا ء آخوندانی خلاف نوشتہ کنگ، جی آر
ملا ء سرء ملاہی واز کنگ ء بدل ء جوانیں شاعری کنگ، غنی پرواز ء سرء یگیں
وحد ء شاعری، آزمانک نویسی ء نقد کاری کنگ، قاضی مبارک ء سرء شیدائی ء
ابدالی، اسماعیل ممتاز ء سرء شاعری نہ کنگ ء زر زوالی کنگ، اے آرداد ء سرء
جدیدیت، ساختیات ء پس ساختیات ء تبلیغ کنگ، شوہاز ء سرء چار زبانانی تہا
شاعری کنگ، غلام فاروق ء سرء شاعری نہ کنگ، اکبر ء ظفر ء سرء سک کم شاعری
کنگ ء وانوکاں سو کیگ کنگ، صدیق ء سرء نہ نو سگ ء بھیلی کنگ، شاہ محمد مری
ء سرء سوریں ماہیگ نہ ورگ، صورت خان مری ء سرء بلوچی ء بدل ء اردو نوشتہ
کنگ، عباس زیمی ء سرء سک باز نو سگ ء مہلوک ء دلاں ریش کنگ، بیگل ء
سرء تون ء چکنند ء نام ء مہلوک ء دل آزاری کنگ ء دکہ دکہ۔

اول اول سرء ذمن بہہ ء بکو بیتاں کہ اے چونیں بھتام ء چنوریں بندش
انت کہ مئے ڈولیں مانگ گو نگ ء درویش صفتانی سرء جنگ پجگ انت، بلے پدا
دل ء وش بیتاں کہ اے پہ مئے کوار ء یک سک نیکیں پالے، ہمیشکہ نی مئے فیصلہ
اش انت کہ ما کوار ء یک خاص بہرے پہ بلوچی ء ہمے نوک شہیدانی تخلیقاں ندر
کنیں..... ء ہمے ڈوہ ء پاداش ء سرکار توری مارا منصور ء کند ء آپ بدنت یا
سقراط ء زہر ء پیالہ ء تہا اوژ ناگ بہ پر مائیت، ماہج رنگ ء گار نہ بیس، چچی ء کہ:

منصور حق ء راہ انت

سقراط راستی ء نام انت

بے سر حال

اے سیاہگ ءِ نوشتہ کنگ ءِ رند من باز سر جت کہ
اشی ءِ جوانیں سر ہالے ہم بدیاں، بے سروں پر نہ بیت،
پہیشکا لا چاراں کہ اشی ءِ بے سر حال ءِ شمشہ ہزمت ءِ پیش بہ
کناں تنکہ شما اشی ءِ بوان !ت ءِ پہ اشی ءِ یک جوانیں
سر ہالے سوج بدبیت، وتی سوجان ءِ ماہتاک بلوچی ءِ ہمے
زوتاں دیم بدبیت۔ من ءِ قول انت کہ جوانتریں سر حال ءِ
سوج دیوک ءِ وتی کتاب زنڈیں دپار ءِ یک دانگے گوں وتی
امز ءِ دیم دیاں۔ جوانتریں سر حال ءِ فیصلہ ءِ واجہ عبدالواحد
بندگ کنت ءِ اشی ءِ جار ءِ ہم آواجہ وت جنت۔

بیگل

من ءِ چہ لندن ءِ وش تمیں علی رئیس ءِ روتاک کولو اٹا منر ءِ یک تاکے وت
نام ءِ پاشک نہ کنگ ءِ سوگند ءِ دیم داگ۔ آئی ءِ اشی ءِ تھا چاپ بوتگمیں یک اشتہار
بزاں جار باپاری یے ءِ نشان جنگ ءِ من نے پر ماگ کہ من اشی ءِ سر ءِ وتی چماں

شانک بدیاں.....چشم!

پہ اے لائقے ء من علی جان ء منت واراں ء آئی ء سہ کی دیاں کہ حے
 جار باپاری ء سرشون ء آئی ء گلیں نام منی زبان ء ہجبر نیت، ہالانکہ اے چار
 باپاری بے بلا اسامہ بن لادن ء عالمی نیٹ ورک ء بابت ء و نہ انت کہ مردم گول
 اشی ء وتی نیکیں نام ء ہمگر نچ کنگ ء بہ ترش انت۔

راستی و اش انت کہ جاورنی تا ہماہد ء رستگ انت کہ اے وڑیں چار
 باپاری ء چاپ بیگ پیر پگارا ء پیش گوئی ء محتاج نہ انت۔ ہر کس زانت کہ روچے تا
 روچے اشی ء آسرا نچو بیگی انت، بزاں دنٹانے کہ سُر ایت آس رکپیت یا وحش بہ کش
 کہ۔

ہر کمالے رازوال

بلے علی ریکی ء دیم داتگیں جار باپاری ء چہ پیش دودانک پہ شیر و ء ہے
 ہوٹل ء بابت ء کہ اد ء اے و ہدی من نشنگ ء درمان تائیں چائے تنگان ء اے
 تاکاں سیاہ کنگایاں۔ اے ہوٹل رمضان، اسید ء میاں اسید بزاں پڑیں سے ماہاں
 چہ بند بوتگ ء مارا بزگی کنگ، ہمے نیام ء یک روچے من چہ شیر و ء بخت گیت کہ
 ابا ہوٹل ء چوں بوت، گشتی نوکراں کنیت۔ من پول کت کہ چتور باریں۔ گشتے
 گیس ء بل پنجاہ ہزار ء سر بوتگ، ہمیشکا گیس ء لین بزرگ بوتگ۔ بجلی ء وام چہ
 ہفتاد ہزار ء برزشتگ انت، ہمیشکا بجلی ء لین ہم بزرگ بوتگ، ہمے پیم شیر والا ء
 وام چہ شش ہزار ء گیش انت۔ شکر، چائی تاک ء اید کہ بگر مداراں بل کہ دلوں
 عاجزیں، بیان کنگ نہ بنت۔ نی تووت بکش کہ گزراں چتور بیت۔ من وتی اے
 پیریں ہڈاں ہم لیلام بہ کناں، اے وام ادا بیت نہ کن انت۔ من بخت گیت گڑا
 شور چی انت۔ گشتے شور دگہ چے بیت کنت، بس ہوٹل ء پٹھانے ء دست ء

دیاں ءوت مسیت ء ننداں اللہ اللہ کناں۔

اے وت گڑیں کشھندے نہ انت، تھلیں راستی یے، چئی ء کہ ہمے ہال
چہ مئے میگ ء کے آدیم، شیزی روڈ ء نامی این لیاری اسٹوڈنٹس ہوٹل ء بوت،
بلوچ صاحب ء راشو میں نوکراں کفینت ء ہوٹل نی پٹھانے ء دست ء انت ء نامی
ہم لیاری اسٹوڈنٹس ء بدل ء نیو کوئٹہ ہوٹل انت۔

دگراں بل لیاری ء نامدار تریں ہوٹل، بزاں کینے جنگیان ہم نوکراں
کفینت ء آہم پٹھانانی دست ء انت، بلے شکریں کہ نامی انگت سلامت انت۔

مدگ ء زرد ء ایڈول ایرر چک ء من ء و انچو گندگ آگ ء انت کہ اد ء
ہر چئی کہ بہ کفینت یا گوپش بہ بیت، آئی ء علاج پٹھان انت۔ من و تن تن اے ہم
گشاں کہ اگاں بانک ملتی بزاں اسٹیٹ بینک ہم گوپش بہ بیت، آئی ء علاج ہم
پٹھان انت، چئی ء کہ پٹھان ء گور ء زر آست، صبر آست، تپاکی آست ء باپاری
تب ہم است، آچو میریں بلوچ ء زوزوال ء گراں جانے نہ انت ایوب خانی
مارشل لاء پٹھان ء ماں کراچی ء یا مشوک بہاکت یا گڑا مھلوک ء بوٹ ءے پالش
کت انت، اگاں چہ آ مروچی ہم مشوک بہاکت ء بوٹ پالش کنت، بلے تیوگیں
کراچی ء پبلک ٹرانسپورٹ ء مالک انت۔ تمیراتی کارانی آستاکار، مزدور ء ٹھیکیدار
پٹھان انت، ریک ء ٹھیکیدار پٹھان انت، بلڈنگ پروشی، کلن کوچی ء سڑک سازی ء
کار پٹھان ء دست ء انت۔ آپی ٹینکرانی مھدا بند پٹھان انت۔ لی مارکیٹ ء کراچی
ء ستریں فروٹ ء سبزی منڈی ء گیشتریں باپاری ء مزدور پٹھان انت۔ کراچی ء
کلیں بازار ء مارکیٹانی بارکش پٹھان انت، باپاری بن جاہ، مزینیں مارکیٹ ء
سیٹھانی ماڑیانی چوکیدار ء بن پان کل پٹھان انت، کراچی ء بندن پٹھاناں بُرت۔
کراچی ء کلیں لنڈا بازار ء بھاڑا مارکیٹ پٹھان ء دست ء انت، بزاں اد ء سنگے

لیٹین آئی و بن و ہم دو چار پٹھان اُم و گندے۔ اے چومور مکانٹ و حرا کپا مہر
و موجود اُنت۔

مدگ و زرد Omni-Presence بزاں حرا جاہ و موجودگی و بلا و
و ہمے سنگینیں جاوہر حال و دیم پدیم و ہدے من علی رنسی و راہ دانگیں جاوہر پارنی و
ونت تہ دل و ہما دمان و جت کہ شادی کورنی چہ دستاں شتگ، چہ و کہ اے ملک و
ہم نوکراں، چاکراں، چو کراں، زمبل کشاں و ایشی و پاسپاناں و تی دیم ہا جس
کنگ و کٹینگ۔

اگاں چہ شادی کور و بابت و چو اید کہ میلونہا بے نام و بے تواریں پس
گوکاں منی منیل ہم ہمیش اُنت کہ۔

مارا ازیں چہ قصہ کہ گا و آمد و خر رفت

بلے مشکل اِس اُنت کہ ڈر چکے و ساہگ و ہم کے اگاں پہ حدار و کی
دے سا سا رگ و بہ جھل ایت و ہمے ڈر چک و سیاہ گواتے چہ بن ہنڈالاں بہ ٹوچ
ایت، تہ مردم اُم و پردر بیت۔ شادی کور پدا شادی کور اُنت۔ بلے کہ مردم پہ
دل اشی و تی وطن مہ لیک اُنت، بلے تاریخ و جبر و مئے و تی نابودی و سب و
خواہی نخواہی اے مئے ملک اُنت۔ مارا اشی و شناسنامہ و جواز سفر پکار اُنت، مے
سبب اُنت کہ چہ ہماروچ و بگر کہ من ہمے شو میں جاوہر پارنی و تگ، من ہمک شپ
وڑ وڑیں بے سر پاد و تر سنا کیں و اب گنداں۔

من شش ہفت سال و سند و ابے دستگ اُت کہ انگت ہم و ہدے
آئی و تران و کپاں بے تاہیر باں و ہیدے سر کناں۔ اے ہما و شیں دور و نوبت
اُنت کہ کراچی و موسی جمہراں ہفتگانہ ہفتگ برگ نہ زانت و ہور و برے برے
تاں دہ پانزدہ روچاں یک شل و گورت، اشی و آسر و لیاری کور و چوپیل و مت

آت، بلے لیاری ءِ ہمک ہلک ءِ دمک چوتلاوگ ءِ اتنت۔ آوہداں مئے مہلوک ءِ
لوگ جاگہ گیشترکل پات ءِ بھنگی اتنت یاگڑاپائی بندیں ہر پشت یادار ءِ رگل ءِ نیم
پکا ءِ پنگائیں بان اتنت، ہمیشکا ہمک سال جون جولائی ءِ اسکول بند کنگ بوتنت ءِ
ہمے اسکولی ماژیانی تہا بش جتیں مہلوک شت جہ متند بوتنت، البت ہما کہ لوگ اش
پکا بندیں بان ءِ ماژی اتنت آوتی لوگاں نشت آنت، مئے لوگ ہم چو کہ دو طبعی
بانے آت، ہمیشکا ماہور باران ءِ صبح جنجال نہ اتیں۔

ہمے ہشامی ترہورانی نیام ءِ یک روچے منی کماش ءِ یک سیاہ پے ہیرات
کت۔ شپ ءِ وھدے نارشت اش آمادہ کت آنت، گڑا آھانی تہا بر تلگیں مغز ہم
گون آت۔ من اڑی کت کہ مغز وراں۔ منی کماش ءِ مات ءِ ستر من ءِ سر پد کت کہ
مغز مہ ور کہ واپ ءِ ترس ئے، بلے من وتی ہبر ہبر کت ءِ دل ءِ معیل ءِ مغز
وارت۔

من ءِ یاد انت کہ ہور سک گوارگ ءِ آت، من پلنگ ءِ سر ءِ ہنگ ءِ چہ
دریگ ءِ ڈن ءِ ندرگ ءِ دلگوش کنگ ءِ اتاں، دم پہ ساعت گرنده دل تراکیں توار
ءِ ہمرائی ءِ وھدے گروک ءِ کہ شہم دات گڑا جہان روشنا بوت ءِ چہ آسمان ءِ
بُزیاں رچوکیں آبشار ءِ ندرگ انچو دلکش ءِ جلوہ ناک آت کہ دل ءِ گشت اے کترہ
دائی وشی ءِ رنگ ءِ بہ مانیت۔ بلے.....

بلے ہما شہی واپ گنداں کہ ہلک ءِ ہما مردم کہ اسکولی ماژیاں شنگ شنگ
انت، آکل مئے بان ءِ چپ چاگرد ءِ مچ اتنت۔ آھاں گوں یک مزنیں زمزیلے ءِ
مئے بان ہما تک آت ءِ آئی ءِ کشک دیم پہ دریا برگ ءِ اتنت۔ من دل ترک
بوتہاں۔ من واہ ءِ پریات کت، کوکار کت ءِ کماش ءِ توار جت کہ
تا، مئے لوگ ءِ دریا ءِ نیمگ ءِ برگ ءِ انت

تبا، اے مئے لوگ ء بڈین انت

تبا، اے مارا کش انت۔

بلے تو ارگش ئے چہ منی گٹ ء در نہ آہگ ء ات، یا گرند ء جاک ء
جلل ء تہا ایرموش بیگ ء ات۔ من وتی متاوس کت، بلے کش ئے کسے ء گوش ء
مورے ء ہم نہ وارت، ایڈول آ شپ گوں ہمے کوکار، بے تاہیری ء گرچیناں
گوست ء روج ء کہ ٹک دات من تپ ء روک اتاں۔

تپ و ہدارو کی چیزے ات، گوں در مان دارگ ء شخت گار بوت، بلے
واب ء ہمارس چونہ وشیں یاتے ء منی دل ء پہ دائگی منت۔ منی لاشعور ء قتل توکاں
چیر ترا ت کہ انگت ہم برے برے من ء بے تاہیر ء بے چاڑ کنت۔

بندر ء لاشعور ء چیر ترا تگیں اے ہمے ترس انت کہ اشتہار ء وانگ ء رند
من ء تکا نری کت، اگاں انچنائیں ہرے بوتیں من کما نہ کنگ ات، یا دل ء
بگائیں تسلہ یے دات ء ولہینگ ات، بلے شیر ء لیاری اسٹوڈنٹس ہوٹل ء کینے
جنگیان ء کنگ ء آخر سراں پٹھانانی دست ء روگ زند ظاہر ء آیوکیں طوفان ء
حال ء دیگ ء اتاں، نی اگاں چو اشتر مرگ ء وتی سر ء ریکانی تہا چیر ہم بدیاں
دیما پٹھان چو گرک ء اوشتا نگ۔ آ گوں زر، صبر، مہنت، تپا کی ء باپاری تب ء
از باباں سلاح بند انت، آہر ہما چیز ء وتی دستاں زورگ ء امادہ انت کہ آ بہ کفیت،
ٹو پش بہ بیت یا نزور بہ بیت، ہمیشکا اے جو کم کہ دوستیں علی رئیس ء منی سر ء
مٹنگ، اشی ء بابت ء اگاں راج ء سسا کنوکاں حال مہ دیاں، میار یگ باں، ڈوہی
باں۔

ہمے سبب انت کہ بید چہ گیشتریں پیتاری ء من شھہ پیتاریں علی رئیس ء
دیم دائگیں روتا ک کولواہ نامنر ء اشتہار ء گلیں وانوکانی دیما پیش کناں تیکہ آونی

گلیں ہاترے و شے و قتی پسماندگانی بے باوریں باندا تے بابت آ سسا بہ کن
انت۔

ہمے ٹوپ تواریں اشتہار اے وڑے انت:

نچ کاری کمیشن

رُپت روپ ڈویژن، وزارت لٹ پل

شادی کور

لیلامی جار

ماں زرباری ایشیاء ملکہے آست کہ نامی شادی کور انت۔ ملک خدادات آ قدرتی
نعمتاں گوں مالا مال انت، بلے نوکر، چاکر، چوکر آ زنبیل کشاں پہ عیش نوش آ
چراگزا آ کٹینگ آ گوپش کنگ، چو کہ ملک آ تھا چشیں لائقیں سرے نیست کہ
آیہ بھتیانی آ ماچیں اے ملک آ چہ ہستیں بحر ان آ بہ کش ایت، ہمیشکا درد واریں
دانایاں ملک آ را پہ دہ سال آ ٹھیکہ آ دیگ آ فیصلہ کنگ، اگاں ہمے دھیں سالانی تھا
ٹھیکہ داراں ملک جوانی آ چلا نینت گرا ملک ہماہانی دست آ پہ مدیعی بھا کنگ
بیت۔

کے اگاں اشی آ ٹھیکہ آ سرازورگ آ دلما نگ آ آمادہ انت، آوتی پیشکش
(نامینگیں نہاد) آ ماں سلن بندیں لفافہ آ بہ کنت آ نجکاری کمیشن آ دیم بہ دنت،
ہما کہ چہ درستاں گیشتر آ ڈڈ تریں پوڑی آ پیشکش کنت، ملک ہمائی آ دست آ دیگ
بیت۔

لفافہانی پیچ کنگ آ روج وهد آ ہند آ جار رند آ جنگ بیت، ہمیشکا چہ
ہمے جار آ پیش کس ہم گوں مازاتی رابطہ کنگ، تماس گرگ، لب لالچ دیگ یا
سفارش کنائینگ آ جھد مہ کنت، چی آ کہ ماچہ ہما دلاوریں دڑاں نہیں کہ قول آ

گجراں۔

چہ دلا اور دزدے کہ بکف چراغ دارگ

مارا خوف ء خدا اُست، ماچشیں راجی کارانی تہا زند ظاہر ء وتی دیم ء ناہیں نہ
کنیں۔ ماوتی ء دگر ء عزت ء ہاتر ء اے وڑیں کاران ء پہ وھد ء چیر زریں رنگ
ء کنیں، ہمیشہ کس اشتاپ مہ کنت ء وتی پاداں ماں پلاراں مان مہ گیشیت۔

بولی دیوکانی لائقی: ہر کجام مردے کہ زور، قدرت ء جواز تے داریت ء اے

لیلامی جار ء ڈک ء شرطاں پورا کنت، آ بولی دات کنت، آپہ بولی ء نامیگیں
زراں چہ کجا کاریت، بزاں اے زریاہ انت کہ اسپیت، مارا گوں اے ہر ء کار
نیست، نیکہ اے بابت ء نیب آرڈنس ء رد ء بخت پرس ء دزگیری یے کنگ بیت،
بس جاھے جاھے لھتے کاناچا بزاں مزن کسانیں ٹنگ پر کنگ کپ اُنت انچو کہ دنیا
ء دود اُنت۔

اے لیلام ء تہا بقال ء جہو دسر ظاہر ء بولی دات نہ کن اُنت۔ آ بے ٹنگ
کجام ہم رنگے ء وتی اتجفانی وسیلہ ء بولی دات کن اُنت، ہمے پیم آئی ایم ایف،
عالمی بنک، پیرس کلب یا ایشیائی ترقیاتی فنڈ وغیرہ چند ء وت بولی دات نہ کن اُنت،
اہت آہانی ایجنٹ ء جھکیر مئے چمانی سر ء اُنت۔

ملا ء طالبان ء و بایدیں وتی پاکیں دامن ء قباہاں ماں اے لچاں میں
مہ کن اُنت، ہمے ڈول پاک باز، پاک باطن، نیک نام، متقی ء پرہیزگار ہم وت ء
چہ اے مُردار ء دُور بدارانہ۔

دلگوش: اے بولی ء تہا گرک تب، تو لگ صفت، دُز نفس، ڈاکو، دھشت گرد ء
انڈر ورلڈ ء عالمی مافیہ ء مردمانی بھر زورگ ء ہج ہم بندش ء پابندی نیست، چہ
اشانی آھگ ء۔

چشم ماروشن ء دل ء ماشاد

بیت۔ اے ردء البت اسرائیل ء گین ء تنگ کنوکیں حماس ء شھ جنگول خالد بن
المشعل ء حزب اللہ ء سرخیل شیخ حسن نصر اللہ ء امریکا ء زھرگاں آپ کنوکیں شیخ
اسامہ بن لادن بے نہ انت۔

ملک ء شتری: ملک ء بے کساس معدن، ٹیل گیس، کوہ ء دشت، کور ء دریا،
صدانی میل ء تیاب، بزاں ہروڑیں قدرتی نعمت است، اشی ء شاھگانیں زمین ء
برزیں آسمانے ہم است کہ پیسر ء دست ء ناقدران بوتگ انت ء نی دست ء
ناحرمان انت۔

ملک ء یک باز جوانیں آئین بزاں دستور اساسی بے ہم است کہ ماں
ریشی سرپوش ء پتاگ ء طاچہ ء زیب انت، چوکہ بے دز نماز ء کس اشی ء دست
جت نہ کنت ء چوکہ اشی ء پیچ کنوک، وانوک ء اشی ء سر ء عمل کنوک کل بے دز نماز
انت، ہمیشکا کس اشی ء دست نہ جنت ءوت ء گناہگار نہ کنت، ایڈول دانایاں پہ
روز روزینی کاراں یک زند سیریں گرزے جوڑ کنگ کہ نام ءے نظریہ ضرورت
انت، الحمد للہ، گیشتر کارھے گرزے برکت ءوش ءوش ء بیگ ء انت۔

ملک ء مزینں فوجے ہم است کہ ملکی سیم سرانی بدل ء نظریاتی سرحدانی
پاسپانی ء رپت روپی کاراں گلایش انت۔

ملک ء پولوسے ہم است کہ حاکمانی در ء سگ ء رعیت ء حاکم ء مستر
انت۔ اے کرسی ء سلام ء بے کرسی ء ذلیل کنت، بس اشی ء دپ ء مدام جوانیں
ھڈے بدے، تنی غلام انت۔

ملک ء عدلیہ بزاں داد گستری ء نظامے ہم است کہ بن ء مین ء برز
دلاپ انت، اشی ء آبرو ء پامال کنگ ء کوشش باز بر ء بوتگ ء چہ ہمے صدمہ ء

سباہِ حال

بایدیں سالاتی سال بیسیر ۽ پیران بہ بوتیں، بلے اشی ۽ لہستیں تہر دہ مزوں زہر گیں
 چپاناں پہ وھد اشی ۽ لچپال ۽ دیہ پانی کنگ، پھیشکا انگت زندگ ۽ سلامت انت۔
 او ۽ یک گزرگ دپ ۽ تو لگ صفتیں بیور و کر یسی یے ہم آست کہ شاہاں
 گدا ۽ گدا اھلاں شاہ کنت، ۽ برے برے دل ۽ بہ کش ایت گڑا گوں وتی ساتری
 ۽ ہکیا ولی رپکاں وت ہم شاہ یاد دانی شاہ جوڑ بیت۔

اے ملک ۽ چہ درستاں مستریں شری ۽ گراں تریں اثا اشی ۽ رعیت
 انت۔ اے دیو پادی بتی آدم ۽ بدل ۽ چار پادی دلوت انت، پس گوک انت،
 اثانی سر ۽ ہمکہ فیکس جت کن ۽ بہ جن، چیزاں ہمکہ گران کن ۽ بہ کن، اثانی
 آپ ۽ بند کن ۽ بجلی ۽ بند کن، اشان ۽ گیس مدے، حاک مدے، پرمہ مدے، جاز
 گش انت، جی ۽ کہ زبان اش دپ ۽ نیست، گنگد ام آنت، بلے پدا ہم اگاں
 کدی ۽ یہ ردی ۽ سر ۽ چست کنگ ۽ ہوڈی اش کت، گڑا دگہ جھج کن، بس وت ما
 وت میثرن اش، تدجیب ۽ نام ۽، فرقہ ۽ نام ۽، زبان ۽ نام ۽ یا نسل ۽ نام ۽، گڑا بہ
 تمد ستیل بہ کن ۽ اے چوں ۽ چہ ٹیکساں بیھال بنت، گرانی ۽ فراموش کن آنت۔ آپ
 بجلی ۽ گیس ۽ شمو شکار بخت، بس شپ روچ جنگ چوپ، در دوچ، ہڑتال مڑتال ۽
 منتیں بگریداراں مشکول بخت، ۽ تو وتی شامی قلاتانی ایمنیں چاگرد ۽ بہ نند عیش بہ
 کن، اگاں دل ۽ گشت تو ش ہم یہ کن ۽ ناچ ہم بہ کن، کس تی نام ۽ نہ گپت۔

اے ملک جو دگہ یک شری یے اش انت کہ اد ۽ کو اس ۽ زانتکار ہاک ۽
 ی نہ زمان انت، پھیشکا تو اگاں یہ لوٹ ۽ وتی تب ۽ پسند ۽ ماہر ۽ زانتکار چ
 درمگاں ہم یاورت کن ۽، مثلاً ۽ وزارت خزانہ ۽ دوچار ماہر چہ آئی ایم ایف یا
 عالمی بنک ۽ یہ بدل تدرت کن ۽ یہ خارجہ امور ۽ امریکا ۽ اسٹیٹ ڈپارٹمنٹ ۽
 مردماں تدرت کن ۽ ۽ یہ دفاعی وزارت ۽ چہ چین ۽ کمک زرت کن ۽، آ بے

بنک دتی پکائیں نوکریاں یلہ مدے انت، چئی ء کہ مئے ملک ء یک مردے یکیں
وحد ء دو سے یاده جاہ ء نوکری کت کنت۔ ادء چشیں انچنائیں ہبرانی سرء پابندی
نیت۔ مئے ملک ء اے وحد ء ہم وزیر خزانہ عالمی بنک ء پکائیں نوکرے، ء وزیر
خارجہ امریکا ء پکائیں ملازمے، ہمیشکا اے پئر ء ٹھیکہ داراں ء فکر ء عمل ء آزادی ء
پندناپند ء اختیار است۔

نجکاری کمیشن ٹھیکہ دار ء پکائیں سدگی دنت کہ ٹھیکہ ء دھیں سالانی نیام ء
کس آئی ء کاراں گوں کارنداریت۔ آوتی سیاہ ء اسپیت ء مالک ء اختیار دار
بیت۔

اے ملک ء دگہ یک شری یے اش انت کہ ادء بے روزگاری سک باز
انت، ہمیشکا پہ ہمک جائز ناجائز یا قانونی ء غیر قانونی کارے ء ہر رنگ ء مردم کم ء
چہ کم مزد ء دست کپ انت۔ پیش ء مردم ء کشگ، اغواکنگ یا غیر قانونی مالاں چہ
یک ہندے ء دومی ہند ء رسینگ ء کار چہ سرحد ء آدم جھ متحدیں مغروراں
گپڑے گپڑے زرگپنگ ء کنگ، نی ہیر برکت افغان جنگ ء درائیں ملک چہ
مغروراں پُر انت کہ پہ کے مزد ء مزن مزنیں کارکن انت۔

اے ملک ء انچیں مردم انگت ہم سک باز انت کہ پہ تا سے آپ ء صد
سال ء وفا کن انت۔ اشان ء عزت بدئے ء ملک ء اش بہ بر، بزاں گن اش بیچ
گر ء ہکن اش دست ء بدئے۔

اے ملک ء دگہ یک شری یے اش انت کہ کس اشی ء وتی ملک نہ لیکیت،
ادء ہر کس ہر چئی کہ کنت، پہ وت کنت۔ کس ملک ء ہاتر ء وت ء بے واب نہ
کنت۔ ہمیشکا ٹھیکیدار عیش بہ کنت کہ آ اے ملک ء کتر ء مستر بیت، بزاں برز ء
خداء جھل ء ٹھیکیدار مالک بیت، دگہ دراہ ہیر ء رہے نام اللہ بیت۔

ملک و بن مالی اثاثہ:

گش أنت گور کہ گٹ ایت گڑا پتنگاں پٹ ایت۔ مئے گور ہم مردیں
کہ کتنگ و ساھوکاراں آئی و دگہ دام نہ دا تگ گڑا آئی و دتی پتینگ پٹ ایت
أنت و ہمک بر و یک نایک ملکی اثاثہ یے بہائی کتنگ، ہمیشکا اے و ہدی ملک و
گیشر بن مالی اثاثہ ہمے شو میں گور و عیاشیانی دیناں شتگ أنت، بلے پدا ہم ملک
و تہا انگت ہم انچیں بن مالی گنج و مال باز انت کہ چراھاں ہریکے و نہر و بہا ملک و
سالانہ بجٹ و برابر انت۔ مئے گور و نیشنل بینک (بانک ملی)، اسٹیل مل، بندن،
ہوا پیمائی ملی و ریلوائی و ہمیں گونڈ گونڈیں اثاثہ ہانی ابید شکر خدا و بازیں قومی و
تاریخی یادگار ہم است أنت کہ بے بہائت، چو کہ موئن جو دڑو، ہڑپہ، ٹیکسا،
مھر گڑھ، اسبٹ شھر، شاھی قلعہ، بادشاھی مسیت، صدارتی محل، وزیر اعظم و شاھی
قلات، پارلمان و ٹوہیں ماڑی و دگہ دگہ، پدا بے بلا ہزار بے بلا ملک و رااگاں
انچیں سکی یے گیت کہ دگہ راہ و در پشت مہ کپیت، گڑا بابا و چند و بلند شانیں ادیرہ
است کہ چہ درستاں گیشر گراں مل انت۔ مئے دعوائت کہ ایوک و چہ ہمیشی و
لیامی و ملک و کلیں درملکی دام و بیان ادا بنت۔

دلگوش کرزیں سوج:

ہرچ ملکہ و ہستیں دست انچیں است کہ ستر گندگ نیائت، بلے ہر جاہ و
موجود أنت، ملکی طاقت و حتی ایس بڑہ بندر و ہمے اندیمیں دست أنت۔ مئے ملک و
اشانی نام آئی بی (I.B.) و آئی ایس آئی (ISI) انت، اے ہرچی کت کن
أنت، اگاں بلوٹ أنت گڑا آسن چو پے و گوں ہیوی مینڈیٹ و وزیر اعظم جوڑ کن
أنت و پدا اگاں بلوٹ أنت تہ ہمے وزیر اعظم و رزوا و ذلیل کنان و سعودی عرب

۽ رسین آنت، ہمیشکا ٹھیکیدار اگاں لوٹیت کہ وتی ٹھیکہ ۽ دھیں سالاں پہ ہیر سلامتی
پہ ٹوا زین ایت، گڑاھے دوئیں بلاھاں راضی بہ کنت۔

خاصیں ڈک:

پہ ٹھیکیدار ۽ لھتیں شرط شرائطانی پابندی آتم انت، چہ یشاں لھتے ۽ سیادی
گوں دپ شیرکنی، بجاری ۽ ڈیلا ۽ ڈولیس چیزان انت کہ اشانی درشانی باپاری
اخلاق (Business Ethics) ۽ خلاف انت، بلے ہما کہ گشتنی (گفتنی)
انت، آئیڈول ۽ انت۔

☆..... ٹھیکیدار اے ملک ۽ نام ۽ بدل کت نہ کنت، چہ ۽ کہ شادیکور
ناایوک ۽ اے ملک ۽ ہجاری انت، بلکہ ملک ۽ مردمانی تب ۽
سائیکی انت ہم۔

☆..... ٹھیکیدار اے ملک ۽ یا اشی ۽ بھرے ۽ دگہ کسی یے دستاں بہا کت
یا ٹھیکہ ۽ سر ۽ دات نہ کنت۔

☆..... امریکہ اے ملک ۽ امام ۽ عالمی مالیاتی ادارہ مائی باپ ۽ روڈینوک
انت، ٹھیکیدار اے پالیسی ۽ تسلسل ۽ پابند انت، اشانی
اطاعت ۽ منوگیری آئی ۽ ایمان ۽ جڑ بہ بیت۔

☆..... آگوں ناشریں ہمسایگاں دپ جنگی ۽ پالیسی ۽ برجاہ بداریت،
تتکہ یک نیمگ ۽ بقال ۽ چرک شل بہ بیت ۽ دومی نیمگ ۽
فوجی بجٹ ۽ گیش ۽ جواز پیدا بہ بیت۔

☆..... ٹھیکیدار زرد صحافت ۽ دلہڈی ۽ بہ کنت ۽ صحافیانی تہا لفافہ کلچر ۽
گیش ۽ گیش رواج بہ دنت۔

بے رحال

☆..... آسیاست ۽ تہا چمک ۽ سوٹ کیس کلچر ۽ عام بہ کنت ۽ ٹھلائی
ورو کیس سیاستدانانی قدر ۽ بہ کنت۔

☆..... ہر سطح ۽ چکاس ۽ امتحاناتی تہا نقل کنگ ۽ عام بہ کنت۔ شرتر و
اش انت کہ نقل کنائینگ ۽ ہاتر ۽ سرکاروت استاد مقرر بہ
کنت ۽ ہما طالب کہ وت نوشتہ کنگ نہ زانت آئی ۽ اجازت
بہ بیت کہ آوتی پت یا مستریں برات ۽ ہمرائی ۽ امتحان بہ
دنت۔ اشی ۽ آسر ۽ دہ پانزدہ سالانی تہا یک انجیں ناوانندہ
اس نسلے پیدا بیت کہ آئی ۽ سر ۽ حاکی کنگ ۽ مشکلیں ہرے
نہ بیت۔

☆..... ملکی اقتصاد ۽ شر کنگ ۽ بے روزگاری ۽ کم کنگ ۽ ہاتر ۽ ملک
۽ تہا کوسٹ گارڈ، کشم، اینٹی نارکوٹکس فورس ۽ ہمے ڈولیس
اید کہ بے پکار ۽ ناہودگیں بگر بدار ختم کنگ بہ بنت تنکہ شکی ۽
دونمبری کارانی وسیلہ ۽ مہلوک چہ لاپ ۽ جنجال ۽ آجو بہ
بیت۔

☆..... گڈسر ۽ دودانک پہ ڈردانگیں بلوچ ۽۔

بلوچ اے ملکانی حاکم بیگ، بلے نی تاریخ ۽ جبر ۽ دست ۽ پروشی
دارنگ، چہ وتی بالاد ۽ کچنگ، ژند انت، پرشت پروش
انت..... واپ انت، پیشکا

میریں بلوچ ۽ چہ واپ ۽ پادکن، آزاری مکن۔

چی ۽ کہ اکتہ واری ویش نہ انت۔

بلے کنیت روچے کہ بلوچ ۽ واروش بیت، سر ۽ ہوشی برجاہ بیت،

یک مُشت ء یکجا بیت ء وتی واجہ وت بیت۔

من انگت وتی اے نبشتا نک سرجم ہم نہ کنگ ات کہ من ء حال ء گیت
 کہ لندن ء کلیں نامداریں ہوا تا کافی اولی تا کہ میاں چہ شادی گھر سرکار ء تیمگ ء
 یک دراجیں اشتہارے چاپ بوتگ، ہمے اشتہار ء تہا سرکار ء کولواہ نامتتر ء اشتہار ء
 دگر دین دروگ، ڈس انفارمیشن، شہ شتلی ء دشمنانی منافعی قرالہ اتگ، بیان ء تہا
 کنگ بوتگ کہ ملک ء تہا ہیر سلامتی انت۔ مردم سیر، دولت پتھر ء ہر تیمگ ء
 بہاری وردن باز وروک کم، روزگار باز ء کارکنوک کم انت۔ امن ء تیمتی ء چاور
 اں انت کہ پولوس بیکار، عدالت ہالیک ء جیل ہورک انت۔ ملکی تہراتہ انجو پتہ
 چکار انت کہ سرکار ء ٹیکس ء بھنگ گرگ بند کنگ۔ آپ، بجلی، گیس ء ایڈرگ کلیں
 بنیادی آسرات مہلوک ء مفت دیگ بیگ ء انت۔ ملکی جاور ہمکہ شہریوتگ انت کہ
 ہا لکھانی مردم کہ پہ لاپ ء شوہاز ء درملاں شنگ انت آنی رُمب رُمب ء بھیرو
 کنان ء ملک ء آہگ ء انت۔ ہمے سبب ء مزنیں واجہ ء کولواہ نامتتر ء تہا ہورگس
 اشتہار ء سر ء سک بد برتگ ء پرے نالائقی ء نابودی ء ماں برطانیہ شامی گھر ء حالتی
 کشن ء آئی ء نالائقیں چاوش چہ کار ء برطرف کنگ انت۔ مزنیں واجہ ء اے ہم
 حکم داگ کہ کولواہ نامتتر ء خلاف برطانوی عدالتانی تہا عزت ء دھوا کنگ یہ بیت
 تکہ آد مبارہ چشمیں گوہ مہ وارت، پہ اے کار ء چومدای وڑ ء سرکار ء کلک کنگ ء
 ہاتر ء ء کروڈہا کلدار فیس ء ہوز ء شرف الدین پیرزادہ، عزیز تھی ء ڈولیس کتہ
 کاریں وکیل ء مشاہد حسین ء ہمیں شہہ شتابیں صحابی دیم پہ لندن راہی یوتگ
 انت، اشی ء ابید مزنیں واجہ ء حکم ء پدا ہمے پندل ء پشت ء چیریں دستانی
 شوہازگ ء ہاتر ء نامی ایں پدگرانی یک ٹولی یے ہم لندن ء حکم دیگ یوتگ
 ..... ء دکہ دکہ !!

شرفداریں وانوکاں، من ء پہل بکن ات کہ اد ء سربگ ء پند نبشٹانک
 چہ منی کنٹرول ء ڈن بوت ء کلائمکس (Clima) ء بدل ء (Anti-Clima)
 بزاں دیم شکونی ء آماج بوت۔

ڈرامہ ء گڈی بھراڈول Develop بوت کہ چہ ہوم کھنگیں مزین
 سرکار ء بیم ء منی قلم ء گہری تپے ء گپت ء پردگیں من اے سیاہ کنگیں تاک چاک
 چاک کت ء یک کور چاتے ء چگل بداتین انت، بلے وھدے من شادی کور ء
 نامی ایس پدگرانی لندن روگ ء سر ء کے فکر کت تہ بے ارواحیں قلم ء گہری تپے ء
 سٹ کت ء من ء گپت۔ دل ء گشتوں کہ اگاں خدامہ کنت ہمے شو میں پدگر، پداں
 گران ء دراں ڈبھیں علی رئیس ء ہونڈ ء سر بہ بنت ء چوداں بوہ چنان بوہ چنان
 تچک ء منی ہونڈ ء بہ رس انت گڑا من پیراں سری کجام شیکن ء تل ء چیر بہ نپاں،
 پیشکا آشی من وتی نیم پگار ٹیلی فون ء دیناں دات۔ من وس کت کہ گوں علی ء
 فون ء سر ء گپ بہ بیت، بلے ہمکہ بر کہ من آئی ء لندن ء نمبر جت تہ طوطی الحائیں
 جینی توارے منی گوشاں کپت کہ من آئی ء بیھ سر پد نہ بوتان۔ لاچار من لندن ء
 جھ مندیں لھتے راج دوستیں سنکٹاں میار پر نیست کہ پہ خدا نیگی علی ء در بہ گچ انت،
 آئی ء زبان ء بند بہ کن انت ء آئی ء انڈر گراؤنڈ بزاں چیر زمین دیم بدی انت،
 تنکہ پیتاری کنان ء آوت ء ہمے شو میں پدگرانی دست ء مہ دنت۔

اے وھدی لندن ء جاورھال چہ انت، من سھیک نیاں۔ البت اد ء
 من یک پکائی یے اے کنگ کہ علی ء ساہ ء وتی پوست ء رکنگ ء ہاتر ء من وتی
 اے نبشٹانک پہ چاپ ء شنگ ء دیم نہ داتگ..... ء گڈی ء مستریں پکائی من اے
 کنگ کہ وتی گڈی ساہوں زرتگ ء مسقط ء سنکٹانی باھوٹ پیوگاں!

مبارکی

امریکی صدارتی گچین کاری ءِ یک کہنیں دود ءِ زبیت اش انت کہ ووثانی
 حساب داد ءِ رند وهدے یک امیوارے سوین بیت، گڑا دومی آئی ءِ فون ءِ سرا
 مبارکی ذنت ءِ وتی پرش ءِ من ایت۔ اے حساب ءِ مبارکی دیگ یک راستی ءِ را
 منک ءِ تسلیم کنگ انت۔

ہما مردم کہ قوم آئی ءِ دادے بہ ذنت، انعامے عطا بہ کنت، یا اعزازے
 بخش ایت، آبختاورے، بلے ہما مردم کہ داد، انعام ءِ اعزاز رسگ ءِ رند آئی ءِ قوم
 آئی ءِ مبارکی بہ ذنت، بزاں ہمے اعزاز ءِ داد ءِ تسلیم ہم بہ کنت، آ مستریں
 بختاورے۔

من ءِ وهدے درباری ءِ اعزاز دیگ بوت، تہ منی دل لاپ ءِ نہ ات۔
 من ءِ یک پیم ءِ اے ہبر تکا نسر کنگ ءِ ات کہ چومہ بیت، چہ تسلیم بیگ ءِ پیش ورنا
 بنج انت ءِ ہمے اعزاز ءِ واپس بہ زور انت۔ من ءِ چو کہ ورنائی ءِ سک باز تجربہ
 انت، پمیشکہ زاناں کہ ورنآ آخر ورنانت، وتی نریا نہیں تب ءِ مالک انت، وتی
 دانگیں داداں پداچ گپت ہم کن انت۔

چہ ہمے ترس ء من وتی اعزاز چو دیدگاں دوست داشت۔ اشی ء من کدی
 لائک ء کت، کدی اے پُتینک ء کدی آپُتینک ء چیر دات۔ یک برے من تاں
 ہمے اعزاز وتی سنگتے ء بینک لاکر ء ہم ایر کت، بلے پداہم دلم نہ اتاں۔ اصل ء
 اعزاز منی نز ء چو دشتار ء انت ء دشتار ء چہ دستاں روگ مردانی شان ء خلاف
 انت، ہمیشکہ تاں باز روچاں منی شپانی واپ حرام ات۔ سٹک باور کن ات کہ
 برے برے من واپ دیست کہ من ء ہمے املیں اعزاز گون انت، سر پہ وت
 تچاناں ء زُبے ناشریں بچک چوریک منی دُوب ء چور انت۔ یک واپے اے رنگ
 ء ہم من دیست کہ منی اعزاز ٹگ آف وار براں کتس ماکتس ء ساد جوڑ بوتگ، اشی
 ء یک سرے منی دست ء انت ء دومی سر گپڑے ورنہا ہانی دست ء انت ء ماہمے
 ساد ء وتی وتی نیمگ ء کشگائیں۔

بُندر ء بے بنیں ترس یک انچیں بد بلاہے کہ اگاں پہ وهد علاج ء کنگ
 مہ بیت گڑا مردم ء فرسٹریش براں نا ایتی ء گڈی سیماں بارت سر کت ء آخر سراں
 گنوگ ہم کت، بلے زانا پیریناں من ء چنڈے نان داتگ ات کہ من گنوگ نہ
 بوتان ء ہمے نیام ء یک شپے منی چمروکیں سنگت، براں اشرف سر بازی ء من ء چہ
 ایران ء فون یے جت۔ بے درد ء مبارکی چوشت کشیں شہماتے ء منی گوش بُن ء
 لگ ات، براں نہ سلاہے، نہ ہالے اہوالے، بس چوٹ ء گشت ء: ابا خد ء
 لٹ ء تواریست، بلے تی دوا ہم ہمیش انت، تو کہ وتی قلم چوکور ء لٹ ء کنگ ء
 بے لیا ز ء ہر نیمگ ء شت کشان ء، گڑا پاداں ہم بدار۔

اگن چہ سر بازی ء ہمے ء منی شان ء آئی ء کنگیں لھتے دگہ ناگفتی ہبراں
 من ء کے بے چاڑ کت، بلے سٹک باور کن ات کہ آشی من چہ گل ء واپ نہ
 کپتاں، چہ ء کہ اعزاز ء منگ ء تسلیم کنگ ء درج یے آخر بنا بوتگ ات۔
 اشرف جان ء کے روچاں پد یک ای میل کلوہے من ء دست کپت۔

اے کلہو چہ لندن ء منی پیتاریں سنگت علی رئیس، چہ قانون ء سرباریں دوست حسن
 ہمد (کہ چہ دوستی آئی ء من حسن ابدال کشاں) ء دگہ لھتے قدر شناسیں دوستانی
 ہنگ ء دیم دیگ بوتگ ات، اشانی کلہو ء لب لباب اش ات کہ بے شک تو اے
 اعزاز ء کرزے، بلے دریکتیں ماراوت ء آزادیں ملکہ بوتیں ء تو مغل شاہنشاہ ء
 مرتیں دربار ء بدل ء مئے وتی ملک ء زندگیں دربار ء یک رتن یے بوتین ء۔
 بلے ہمے سنگتاں منی ساڑا ء تو صیف کنان ء من ء اے ہم دجھی داتگ کہ

دلہوش ہو، ماد ء چندہ پوڑی کنیں ء یک شریر لاینگ شرکتے ء ہزمتاں دست
 گریں ء محمد کنیں کہ انگریز سرکارتی جتماری جھد ء جفاہانی ہوز ء ترا
 Knight-Hood بزاں ”سر ء“ خطاب بہ دنت ء ترا ہاؤس آف لارڈز ء
 ہنگ جوڑ بہ کنت۔ ولجہ اشی ء مسکرامہ زان، مارا تئی سر ء سوگندیں کہ ماگوں سنگینی
 اے حال ء ترا دیگائیں، بلے انگت ہم باور نہ کن ء، گڑاوتی قدیمیں سنگت اکبر
 بارکزی ء بخت بہ کن چپی ء کہ مارا آ مھر بان ء ہم دجھی داتگ کہ آگوں سردار عطاء
 اللہ مینگل ء اے بابت ء گپ جنت تنکہ سردار صاحب برٹس پارلیمان ء وتی
 سنگتاں گوں تئی سفارش ء بہ کنت۔ سنگتاں من ء اے ہم سد کی داتگ کہ زبان
 دوش اسماعیل ممتاز ہمے زوتاں لندن ء آہگی انت۔ ماگوں آئی ء ہم دز بندی
 کنیں کہ آگوں وتی انگریز سنگتاں رابطہ بہ کنت تنکہ چوراہ ء درے پچ بہ بیت۔

اگن چہ اے باوری گپے نہ ات، بلے پدا ہم گنوکیں دل ہمکہ گل بوت کہ
 کن ء تاں سے شپاں واب ء ءے نہ اشت۔

ٹالیوٹ ء کتاب ”جناح آف پاکستان“ کہ جنرل ضیاء الحق ء دور ء ملک
 بدرات، آئی ء تہا نوشتہ انت کہ ماں لندن ء وتی وانگ ء زمانہ ء جناح ہم روج
 ہاؤس آف لارڈز بزاں دارالامرایا ہاؤس آف کامنز بزاں دارالعوام ء ہنگ ء
 چہ پبلک گیلری ء دیوان ء کارمدارے چارنگ انت، آئی ء خاص نامداریں لیڈرانی

تقریر گوش داشتگ ء آھانی گالوار ء اشائل ضبط کنگ انت ء پدا لوگ ء آدیگ ء
دیما ہمیشانی گیگان ء گپنگ۔ واجہ یک ڈرامہ کلب یے ہم ممبر بوتگ تنگہ دی
گفتار، رواج ء اشائل ء شرتز ء پراثر بہ کنت۔

ادعے بے ادبیں ٹالبوٹ ء چوائے وڑ ء مئے دیوان ء پترگ ء نیون اش
انت کہ ہمے روچاں من وس کت کہ ہاؤس آف لارڈز ء جناس چہ منی دل ء در
بیت، بلے علی رئیس لشکر ء سحر ہمکہ گیش انت کہ من حق ء دل دلمانگ بوتان کہ
لندن ء روگ ء توجیلے بہ کنناں، تنگہ اوداں ہمے نام گپتیں ہاؤس آف لارڈز ء
ریکان بہ چناں، اور ء تمیز ء دوواں چمان ء وت بہ گندان ء ضبط اش ہم بہ کنناں،
اے پرے ہاتر ء الم ات کہ اے ایوک ء منی چند ء مسئلہ نہ ات، اے تیوگیں بلوچ
راج ء پونز ء مسئلہ ات، ہمیشکہ منی واہش ات کہ ہاؤس آف لارڈز ء منصب دار
بیگ ء رند من اشی ء مجلسانی تہا نابز اتی ء سبب ء سبک مہاں ء چہ منی ہوڈی ء بلوچ
راج کم شرف مد بیت۔

بلے انگت من ”سبر ء“ خطاب ء ہاؤس آف لارڈز ء ننگ ء امکان ء
کیفاں بال اتان کہ منی بوھیریں سنگت کہ نام ءے ص امیری انت، من ء چہ
آسمان ء برزیاں بن ء یاورت۔ منی مہر بان ء منی نام ء ای میل کلوھے دیم دانگ
ات، چو بدیای وڑ ء پہ مزن مھر ء دلپاک سلایم، ورویت، منی ء منی کٹم کہول ء جاں
سلامتی ء جست پرس ء نیکیں دعاھاں پد واجہ ء چہ ورنہا ہانی نیمگ ء من ء درباری ء
خطاب ء اعزاز بخشاھگ ء سر ء سک ناوشی، ہون ء دلپدر دی درشان کنگ۔ واجہ ء
دلپدر دی پرے ہاتر ء دار نہ کنگ کہ ورنہا ہاں من ء انتے خطاب پرچی ء دانگ،
امیری جان ء ہون اے ہر گیگ انت کہ ورنہا ہانی پاکیں جین ء انتے جو انہی ہیال
انکس دیر ء پرچی ء اتلگ۔

انتے آوے لیا حال انہی انہی انہی انہی
رہا منی واجہ خاص پنے ہر ء ہوئیگ انت کہ مئے کلامیں شاعر ادیب ء ازم

کار تو گیس زندگیوں وتی دل عز گریں ہوناں زبان ء ادب ء آبیاری کنان ء چہ دنیا
 ء رخصت بنت، بلے مجال انت کہ کسے آہانی ہر متانی عوض ء آہان ء دادے،
 خطایے یا اعزازے بہ دنت، ہمیشکہ واجبہ ء من ء مبارکی دانت کہ آگن چہ دیر آید،
 بلے درست آید ء حساب ء من بختاوریان کہ درناہانی نظر آخر منی سر ء نیک بوت ء
 آہان من ء درباری ء شرفداریں منصب دات۔

واجبہ امیری ء تل متل ء پُر مانائیں کلوه ء مجک چو ہلوہ نالکین ء وش ات
 کہ آئی ء وشتامی ء منی نک تامدار کنگ ء ابید منی ارواح ہم وشنود کت، ہمیشکہ آشی
 من انچو اب کپتاں کہ ابید کہ صباہ ء پہ کار ء روگ ء منی چم سچ نہ بوتنت، ایڈول آ
 تو گیس روج ء من بید چہ ورگ، وپسگ ء پہ ہمے ژند پروشیں عیاشی ء واجبہ امیری ء
 نیکیں دعادیک ء دگہ ہج نہ کت۔

چہ اشی ء رند پخت روج بے جمبری، بے سر پری ء بے کیفی ء گوہست
 انت، بلے البت ہمے نیام ء لھتے سنگت ء مھر باناں من ء پہ مزن مھر فون کت ء
 مبارکی دات، چو کہ چہ ابو ظہبی ء ظفر علی ظفر، چہ چہا پار ء استاد غلام رسول دینار زئی،
 تاج محمد طاہر ء اصغر آزرگ، چہ پسینی ء مبارک قاضی ء اکرم صاحب خان، چہ گوادر
 ء اے آرداد ء امام بخش امام ء بکران ء چہ ابید گہ ڈمگان غنی، پھوال، غنی پروانہ، ممتاز
 یوسف، منظور بسمل، ڈاکٹر ناگمان، عیسیٰ گل، چہ مطرہ ء بازار ء ولہر ادریسی ء پیر جنگلی
 علیہ مالہ، چہ بحرین ء واحد راہی ء یاسین ملّا، چہ پاروے ء غفور دانشور ء زبیر شیخ
 زادہ، چہ سوڈن ء گز ابیک ریسی ء چہ دنیا ء دگہ دگہ کشوران دگہ دگہ سنگت ء
 مھر بان، کہ من اشانی یک پہ یک ء منت واران ء۔

البت فون ء سر ء مبارکی دیوکانی تہا مسقط ء دوہستکتانی انداز ء آوا ء مرث
 نیست، اشانی تہا یکے و شوہاز بلوچ انت کہ مزن وانا ء پیناے، اسے چو کہ سے
 لسانی شاعرے، ہمیشکہ شعر ء بس بیک بندے ء تہا جولن ء وتی کار کت۔

گشتے.....

ہم کو دعائیں دو تمہیں قاتل بنا دیا
 ءسک باور کن ات کہ اشئ ءپسہ ءچہ منی زرد ءتوارے چست بوت کہ:
 لاریب (بزاں بے شک)!

ہمے پیم چہ مسقط ءعلی جاتو ءفون ہم اجب ات۔ سلام، دروت ءمبارکی
 دیگ ءرند من ءہال ءے دات:

”واجہ، من تورگے شیلانچ، سپتے آرگ، ڈبی یے سوچکی، پچکے
 جتی ناخن، مشقطی کلاھے ءیک سیل بندیں لفافہ یے دیم
 دیگاھاں۔“

دل ءسک وش بوتماں کہ اے دلبریں جاتو زادگ وچہ درستاں دستے دیماتر بوت۔
 مبارکی ءہمرائی ءٹیکلی ءسوغات ہم دیم دیگ ءانت۔

بلے چہ اشئ ءپیش کہ دگہ گڑ بڑے بہ بیت، علی ءدرائینت:

”واجہ، مئے جاتوانی سامری تک ءبُن پیروک اکبر بادشاہ ءدرباری
 بوتگ۔ واجہ ءگلیں نام دل کش سامری انت، بلے اکبر ءپہ دوستی آئی ءمدام دلوش
 کشنگ۔ مئے جاتوئی دپتراں نوشتہ انت کہ اکبر بادشاہ ءدل سک دوست بوتگ ءآ
 وهداں تیگیویں ہندوستان ءمئے دلوش، دل کشانی بے تاج بادشاہ بوتگ، ہمیشکہ
 اے بے تاج بادشاہ ءوهد پہ وهد اکبر بادشاہ ءدلوش ءہاتر ءشرشریں مردمانی
 دل کشنگ ءاکبر ءپیش کنگ انت۔ دپتر اے ہم کش انت کہ اکبر ءشاہ بانک
 بزاں جو دا بانی ءدل ہم ہمے دلوش ءکشنگ ءاکبر ءپیش کنگ، ہمیشکہ اے اکبر ء
 آئی ءخانوادہ ءسک نزیکیں مردے۔“

واجہ، ترا بایدیں اے حال ءہم بدیاں کہ ہمے دلوش سامری بلوچے، اشئ
 ءشاهد مئے جاتوئی دپتر انت۔ نوشتہ انت کہ اکبر ءجلا وطنیں پت ہمایون بادشاہ ء

وہدے وتی ببا داتلیں دہلی ء تخت پد گپت گڑا بلو چانی ہما لشکر کہ چہ ایران ء
 بلوچستان ء آئی ء ہمراہ ات، آئی ء تہا مئے سامری ٹک ء جا تو ہم گون اتنت۔
 ہمیشکہ واجہ ہج چک پد مہ بو، چم ء بوٹ کن ء سرگر۔ اکبر ء دربار ء ترا
 اناء اللہ ہج تکلیف نہ بیت۔ من وتی سین بندیں کا گد ء تہا تی بابت ء درائیں ہبر
 نوشہ کنگ انت، بس تو ہمے کا گد ء ٹیکیان ء واجہ دلوش ء خدمت ء پیش بہ کن، گڑا
 بکہ آئی ء کرامات ء۔

ہست ات یک دانائیں سکھے، آئی ء یک روچے وتی سنگتے ء را وتی
 نوک بتلیں لوگ ء سٹیل کنائینت۔ اے چیز ء آ چیز ء پیش داران وہدے آحمام
 ء پتر انت، تہ آئی ء سنگت ء دیست کہ اود ء یلے ء بدل ء سے جان شودگ ء
 ٹب (Tub) ایران ت، سنگت کے حیران بوت، ہمیشکہ جست ءے کت:

”سردار جی، سے ٹب پرچی ء؟“

لکھ ء چیر بروتاں کنڈات ء پوسہ دات:

”وہدے منی دل گوں گر میں آپ ء جان شودگ لوٹیت گڑا

من اولی ٹب ء تہا ننڈاں، وہدے گوں سارتیں آپ ء جان

شودگ لوٹیت، گڑا دومی ٹب ء ننڈاں۔“

”ء اے سیکسی ٹب؟“

سنگت ء جست کت۔ سردار ء دڑا کینت:

”ہر دین دلوں مہ لوٹیت کہ جان مہ شوداں، گڑا ہمے سیکسی ٹب

ء ننڈاں، چچی ء کہ اشی ء آپ ء نل پر نیست۔“

منی دل ہم لوٹیت کہ چو دانائیں سردار جی ء من ہم ہفتنگی رخصت ء روج

بڑاں یک شنبے ء ہج مہ کناں ء ہور کیں بے ء تہا بہ ننڈاں ء بس، بلے گیشتر چونہ

بیت، مثلاً یک انچیں رخصتی روچے ء من وش وش ء ہمے ہا لگیں ٹب ء تہا لیجک

اتاں کہ انا گہ سے جوگی گونگیں مردم منی ہونڈے اَتک نازل بوتنت، چہ اشاں یکے
شہ مرید ۽ وهد ۽ سرورے، دومی ۽ جام درک ۽ دور ۽ دیمورگے ۽ یسی ۽ نہ زاناں
کجام ز مانگ ۽ کونترگے گون ات۔

سک پریشان بوتان کہ اے کئے انت ۽ تارنخ ۽ چہ کجام شمشگلیں عہد ۽
اتلگ انت، بلے چو کہ اے وهد ۽ منی ہونڈے اتلگ اتنت، پمیشک من لاچارے
اتنت، بہرہال زاہرے ۽ پہ مزن خندہ پیشانی بلے اندرے ۽ پہ مزن نادکشی من مردمان ۽
وش اَتک کت ۽ ہال پُرس ات۔

سرور برداریں کماش ۽ وتی ۽ وتی ہمراہانی ۽ سچاراے وڑ کناینت:
”واجہ، منی نام گمی کولواہی انت، من بلوچی ۽ مستریں کشندہ
استادری ۽ اوبادگ ۽ شاگرداں۔ منی تنبورگی ۽ نام گمی کولواہی
انت ۽ منی کونزگی ۽ نام ہم گمی کولواہی انت، اے دوئیں ہم
استادری ۽ اوبادگ ۽ شاگردانت۔“

اے چوں باریں؟ من بخت کت۔ کماش ۽ درّائینت:

”ہو، ماہر سے ایں گمی کولواہی انت، بزاں یک جان سے
قالب یا یک قالب سے جان انت۔ اصل ہبراش انت کہ
مئے سازگیری ہمکہ ہم سنگ، ہم آہنگ ۽ ہم رنگ انت کہ
کس سرور، تنبورگ ۽ کونزگ ۽ تواراں چہ یک دومی ۽ جتا کت
نہ کنت۔ اے مئے ازم ۽ کمال، بلکہ کمالان انت کہ ما سے ساز
بلے یک آوازیں، مئے بند بند جتا بلے ما یک جانیں، ما سے
جتا جتا مردم بلے یک نامیں۔“

”بلے واجہ گمی، شے اے کمال، بلکہ کمالانی ابید ہم ما پھ شے
گلیں نام نہ اشکگ۔“

من بخت کت۔ گشتئے:

”اشی ء سب اش انت کہ ما اسٹیج، ریڈیو یا ٹی وی آرٹسٹ نہیں،
ء نیکہ مانوار ء والیوم ء ازم گریں، ماھیادار ء پرداہ داریں، ما
کہنیں رنگ ء شیخانی مرید ء آہانی دھمال ء ساز گریں، مارا
گوں اید گہ چیزاں کارمدار نیست۔“

”بلے واجہ، نامن شیخے آں ء نیکہ دھمال ء گیگ ء ہاں، آخر
من ء گوں شے اے کرداں چے کار؟“

من پہ مزن عاجزی مرد ء راجست کت ء آئی ء پہ مزن معصومی من ء پوسہ دات:
”پہ اے ہاتر ء کہ تو اکبر بادشاہ ء دربار ء روگی ء۔ ماترا
مبارکی دیگ ء اتلگیں ء گوں تو یک دز بندی یے ہم کنگ
لوئیں۔“

منی جست کنگ ء پد ء واجہ ء دیمتر ادرا نینت:

”اود ء اکبر ء دربار ء وتی زمانہ ء چہ درستاں مستریں کشندہ
میاں تان سین نشہ، آئی ء مئے پلکیں سلاماں سر بکن ء پدا آرا
بکش کہ انچو تو بخشو نائیک ء شاگردی ء پھر بندے، ہمے پیم ما
ہم وتی عہد ء چہ کلان مستریں کشندہ استادری ء شاگردی ء
نازانیں۔ اے حساب ء اگاں تو اکبری دربار ء رتن بیگ
کرزئے، گڑا ما ہم ہمے منصب ءے حقداریں۔“

من ء گمی کولوائی ء ہمے دلیل سک دوست بوت، پیشکہ من سک واہ واہ کت ء آئی
ء بالاد سک وشنود بوت۔ دیمتر اگشتئے:

دومی ہبر کہ ما واجہ تان سین ء گشگ لوئیں آہندیانی آساوری ٹھاٹ ء
راگ درباری ء بابت ء انت، بزاں

سارے ماپادھانی دھاسا
سادھانی پاگامارے سا

اے راست انت کہ راگ درباری تان سین ء ٹھینگ، بلے اے ہم
راتی یے کہ درباری جند ء وت جتا ئیں راگے نہ انت، اے راگ کانہڑا ء یک
تہرے۔ کانہڑا راگ ء چہ ہودہ ء گیش تہر انت، چو کہ ابھوگی کانہڑا، ناگی کانہڑا،
درباری کانہڑا ء دگہ۔

کھا دو سپورن ذات ء اے اُترانگ یا وکر راگ ء بابت ء اے دو مکتبی
ہبرانی کنگ ء منی مراد اش انت کہ وا جہیں تان سین بہ زانت کہ اے عاجز پہک
جے نہ انت، اش ء ہم لھتے مزین ساز گر ء استادانی دست شود وارنگ انت۔
درباری راگ ء بابت ء دگہ یک خاص ء اہمیں ہبرے کہ ما و لہ تان
سین ء کشگ لوئیں، اش انت کہ آئی ء اڈ کنگیں درباری راگ ء ہم دروریں یک
راگے مئے گور ء ہم آست کہ ما آئی ء درباری زہروک گشیں۔
انچو کہ راگ درباری یک گران، سنگیں ء پڑ مڑا ئیں راگے ء آئی ء تہا
دربار ء شان ء شوکت آست، ہمے پیم مئے درباری زہروک ہم یک مزن شان ء
سنگینیں راگے۔ مئے درباری زہروک شاہی قلاتانی جہد متدیں نواب، سردار، ء
آہانی شہزادگانی دل پسندیں زہروکے۔

پیشکہ ولجہ تان سین اگاں اکبر بادشاہ ء دربار ء مارا لونائینگ ء بست بند ء
بہ کنت، گڑا ماوتی درباری زہروک ء راز ء نازر کیاں آرا سوج دئیں ء اگاں آہ
لوئیت تہ ما آئی ء درباری راگ ء زوراکیں کانہڑا راگ ء سانکلاں چہ آجو کنگ ء
آئی ء یک جتا ء سرجمیں راگے ٹھانینگ ء آئی ء کمک ء کنیں۔
چو کشان ء ولجہ گی کولو اہی ء آئی ء ہمراہ انچو ناگمانی کہ منی ہوئد ء نازل
بوئگ اتنت، ہما ڈول ء چست بوت، چو دھنز لوڑ ء دراتک ء چتاں اندیم بوتنت۔

ءمن ..... من تادیر، ہشک ہیران، ہورکیں ٹب ءتہالیٹ ات ء:

سارے ماپادہانی دہاسا

سادہانی پاگا مارے سا

ءورد ءریاض کت۔

نی گڈ سراں، یک تامداریں ای میل کلوھے چہ ناروے ء سوئڈن ء
سٹکانی نیمگ ء اشی ء دیم دیوک صالح بلوچ، خیر محمد رئیس، غفور دانشور، زبیر شیخ
زادہ، گزایک رئیس ء تاج بریڈیگ وغیرہ انت۔

درباری ء خطاب رسگ ء سرء من ء مبارکباد دیان ء منی اے مھر باناں
من ء حال داتگ کہ:

ولجہ، شش ہفت ماہ پیش وھدے کراچی ء نامی ایں دانشور ء تنی استاد
ولجہ یوسف نسکندی ماں سوئڈن ء اتک، گڑ ادا ء گیشتر مردمانی گمان اش ات کہ ولجہ
ماں اشاکہوم ء نوبیل پرائز کمیٹی ء واکداراں گوں بلوچی ء ادیب، شاعر ء ازم گرانی
بابت ء اعلیٰ مذاکرات کنت، تنکہ پراھاں چہ اے مزنیں داد ء ونڈے گرگ ء راہ ء
دے پچ بہ بیت، بلے مھلوک ء ہمے وش گمانی اشکند بوت، چہ ء کہ رند تر ء زانگ
بوت کہ ولجہ ماں اے کشوراں وتی چک ء چک زادگانی گندگ ء اتلگ ء آئی ء
گوں نوبیل پرائز ء ہج گونگیں کارمدارے نیست، البت چہ واجکار ء آھگ ء مارا
اے سکین الم ء رست کہ ماپہ وتی زبان ء قلم کاراں نوبیل پرائز ء سرشون ء لابنگ
پہ کنیں، اے بابت ء یک شور صلاحی دیوانے ہمے زوتاں جم کنگ بیت تنکہ گوں
نوبیل کمیٹی ء واکداراں تماس گرگ ء توجیلے کنگ بہ بیت۔

منی ہمے مھر باناں من ء سد کی داتگ کہ آھمے ہبر ء پہ جوانیں آسرے ء
مرنگ ء جھد کن انت ء انشاء اللہ اگاں اے سال ء ناتہ آویکیں یک، سے یا پچ
سالانی تہا یک نوبیل دادے الم ء مے کت ء کپیت۔

ہمیشہ کہ منی گوں بلوچی ء کلا نہیں شاعر ء قلم کاراں دست بندی انت کہ آ
 چہ اے کوڑہ ء لڈگ روگ ء اشتاپ مہ کن انت ء پہ بہارگار ء ودار ء دگہ لہتے ماوہ
 سال وت ء زندگ بدارنت، اگاں چہ زند ء گڈی سند ء پہ ناباوریں چیزے ء ودار ء
 روچاں تیلانک دیگ سک گران انت، بلے چوں کنیں کہ بید چہ رھچاری ء دگہ راہ
 ء درے نیست۔

چہ ناروے ء سوڈن ء سنگتانی دیم داتگیں ہمے ای میل ء من ہمکہ گل ء
 شادان اتاں کہ آشی واب منی چماں ہرام بات۔ من دم پہ بہت مکران ء جا
 ورنہاہانی غائبانہ منت گپت کہ آھاں من ء درباری ء گراں بہا نہیں خطاب دانگ
 ات، چہ ء کہ اگاں آھاں من ء اے عزت مہ داتیں تہ مروچی ہبر بیگل ء حوند ء
 چہ اکبر ء دربار، لندن ء ہاؤس آف لارڈز ء اشاکہوم ء نوٹیل پرائز ء شنگ سرنہ
 بوتگ ات۔

آ درانیں شپ من وشیانی منگیر ء سالونک اتاں۔ وتی بھت ء سر ء
 نازان اتاں، چہ ہرنیمگ ء مبارک سلامت ء تو ار منی گوشاں کپان اتاں ء من
 درباری ء کیفاں انوش اتاں۔

شپ چوں ٹوست، نزانان، بلے روچ ء کہ ٹک دات آگاہ اتاں، چہ
 مزن نادل کشی کار ء شتاں، روچ ء کاروں سرجم کتاں۔ عصر ء وحد ء کرگ ء سوار،
 درباری درباری کناں روان بیتاں ء دیم پہ مغرب ء پہ ہیر سلامتتی وتی ہونڈ ء آتک
 سر بیتاں۔

نی وحدے کہ پان ء دکان ء سر بیتاں تہ گنداں کے آکش ء لہتے ٹونڈو
 مچ انت ء چہ اھاں دو بچک گوں یک دومی ء گرچیل انت، پہ اے ہاتر ء کہ بہ
 گنداں چہ ہبرے، من شت ٹونڈوان ء ہکل دات ء گرچیلین ٹونڈو گیشیت
 انت، پدا گوں سہرچمی من چہ مستریں بچک ء جست کت کہ تو اے کودک ء پرچی ء

جنگ ۽ ۽ گشت ۽: من ۽ زاہ ۽ داتگ۔ من وھدے ایدگہ گونڈو ۽ نیمگ ۽ چارت، تہ بیچارگ ۽ سوگند وارت ۽ گشت: ناکو، اے دروگ بند ایت، من ۽ قسم ات من زاہ نہ داتگ۔

من پداوھدے مسترین ۽ نیمگ ۽ دلگوش کت تہ آئی ۽ پدا باھند کت کہ ہواے وت دروگ بند گانت، اشی ۽ من ۽ درستانی دیم ۽ زاہ داتگ۔

نی من زانت کہ اے اپننا میں زاہے نہ انت، اے ام انچیں دشنامے کہ پد مسترین ۽ سگ ۽ در بوتگ ۽ پریشی ۽ آلا چار بوتگ کہ کترین ۽ بہ جنت۔ من ہو کہ کسانی ۽ زاہ ۽ بد کل بیھال کنگ انت ۽ اے وھد ۽ دل ۽ لوٹ ات کہ بزاناں ہمے چونیں زاہے کہ گونڈو ہم اشی ۽ سگ ات نہ کن انت، ہمیشکہ دیم اول مسترین ۽ نیمگ ۽ ترینت ۽ آئی ۽ جستوں کت:

اڑے اشی ۽ ترا آخر چونیں زاہے داتگ کہ تو دارگ نہ بے؟
آئی ۽ منی نیمگ ۽ پہ خجالتی چارت ۽ دمانے ۽ بے تواری ۽ رند گشت ۽:
گڑانا کو تو زھر نہ گئے؟
من گشت:

اٹا ابا بکش۔ آخر من ہم بزاناں کہ اے چونیں زاہے کہ
سنگ نہ بیت۔
گشت ۽:

ناکواشی ۽ من ۽ گشتگ:

اڑے برو در باری چچہ!!

حے دو میں لفظانی اشکنگ ۽ شرط ۽ منی پھمانی دیم ۽ گش ۽ زانا نیویارک ۽ یک
مد ۽ وہ طبعی یونی ٹاور ڈرات ۽ زمین بوس بوت۔

دران گوش

03-08-2005

هرء گوں لگتاں وتی مالک کشت

بچ ء هر گوں لقاں ماں بست

کراچی (اسٹاپ رپورٹر) ماں ملیر سٹی ء یک هرے ء گوں لگت
 جنگ ء وتی مالک کشتگ۔ سرجمیں هالانی ردء ملیر ء باهوٹ
 گوٹھ ء هرے ء وتی پنجاہ سالی واھند، غلام نہی ء سرء لگت
 یے جت، کہ چرائی ء آسک ٹھی بیت۔ آراپہ درمان دارگ ء
 هسپتال ء آرگ بیت، بلے آٹپانی هر جان بیت ء مر ت، رند
 ترامریات ء بچ ء هر گوں لقاں ماں بست (تنگہ آدمبار پُخشیں
 گوہ مہ وارت)۔

روتاک جنگ کراچی ء چاپ پیٹگیں همے ٹونڈیں حال ء وانگ ء شرت ء
 منی دل ء یکپارگی دوگماں ودی بیت انت۔ یلے اش کہ ملیر ء باهوٹ میتگ ء
 کپتگیں همے وئیل ء تہا کشوک ء مر وک هر دو بلوچ انت (بزاں یلے پہ نسب ء
 دومی پہ نسبت) منی دومی گمان، بلکہ سٹک اش ات کہ گوش ء زمبواریں همے بے
 ادہیں هرا پنجا ء ادنائیں هرے نہ انت۔

باور کن! ات کہ توری بلوچے بہ مرایت یا بلوچانی ہرے، من ہر دوئیں
 سوہتاں سک پدرد باں، (البت برے برے زاناں پرچی ء ہر ء مرگ من ء
 میشر تورین ایت)۔ منی دلپردی ء سبب اش انت کہ نا کوھد اداد ء اے ملک ء
 بلوچ آرت ء تہا واد ء کج ء أنت، ہمیشکہ منی نز ء ہمک بلوچے ء مرگ پتا ذاتی ء
 راجی تاوانے، بس ہمےھیال ء بنیاد ء من دو فیصلہ کت۔ یکے اش کہ باھوٹ گوٹھ ء
 برداں ء گوں ہد امرزی غلام نبی ء کہول ء پرسداری بہ کناں ء دومی اش کہ ہمے
 مردواریں ہر ء گوں ”ہر نیادے“ بہ کناں، تنکہ سر پد بہاں کہ آئی ء ہمے ناھودگی ء
 نبون آخرچی انت۔

منی اے کشک کہ برے برے من ء ہر ء مرگ چہ مردم ء مرگ ء گیش
 زورین ایت، بے سبب نہ انت، دنیا، بے چارگیں ہر ء ہوڈی، کم عقلی ء کم نسبی ء
 بات ء توری ہرچی بہ گش ایت، بلے منیھیال ء ہر چہ کلیمں جانوراں گیش
 عزتمند ء شر پدار انت۔ اشی ء اولی دلیل اش انت کہ کم نسبی، کم گشادی ء
 کساں بالادی ء ابید ہم خدا ء مہتریں رسولاں اشی ء راوتی سرکاری اولاک بیگ ء
 شرپ بخشا تگ، چچی ء کہ اے بابا آدم ء دودات۔ گش أنت وھدے چہ گلباگیں
 بہشت ء بابا آدم ء بی بی حوادر کنگ بیت أنت، تہ یکے ء راشگر ب ء دومی ء را
 مرگ ء سرکنگ بوت، اشان ء دو انچیں جدا جدائیں گرابانی وسیلہ ء دنیا ء آرگ
 بت کہ آفظ یک سری فلاٹ ء گراب انت، بزاں ہر دیں کہ ہمے دوئیں گراباں
 شرگب ء مرگب ء سرڈگار ء کریش لینڈنگ (Crash Landing) کرت تہ نی
 آھانی تہا دوار بال گرگ ء تووان نیست ات۔ بی بی حوا و سیاہ سرے ات، آئی ء
 عے سولو فلاٹ، کریش لینڈنگ ء ایوکی ء بے چارگی ء راوتی مقدر زانت ء
 اوپارے کتس ات، بلے چو کہ بابا دنیا ء اولی مرد ات، ہمیشکہ آئی ء چوھلوھالو ء
 پرش نہ من ات۔ آئی ء ہمے گراب ء راشکر کنگ ء دوار بال دیگ ء جھد کت،

تنگہ وتی پہلونک ۽ نر میں ہڈ، بزاں بی بی حواء شوہاز بہ کنت۔ گش أنت، ولجہ خدا
 ۽ آئی ۽ رادنیاء مجیں چیزانی نام ۽ آہانی زانش دانگ ات، بلے چونکہ آوحدان
 گراب ۽ راشر کنگ ۽ کار بوج بزاں اوزار نیست ات، پمیشکہ ولجہ نیت نامراد
 بوت ۽ نشت کہ نی چے بہ کنت۔

بس جدائی، ایوکی ۽ نامرادی ۽ ہمے سکیں ساعت ات کہ درد واریں

درج گوش، ملن ۽ ملان ۽ اتک ۽ بابا ۽ دیما حاضر بوت۔

بابا آدم ۽ تاں پخت سال بی بی حواء شوہاز ۽ دنیا ۽ کند کند گول ات ۽
 سکینی ہمے اولی تجربت ۽ دور ۽ وفادار ۽ مسکینیں درج گوش، گام پہ گام، ولجہ ۽
 ہمراہ ات، ہمے سبب انت کہ بابا ۽ اوبادگانی تہا ہمکہ نبی ۽ رسول کہ ودی بوتنت،
 آہاں کلاں درج گوش ۽ راوتی سرکاری اولاک بیگ ۽ شرپ بخشات۔

دگہ یک چیزے کہ آہر ۽ پونز ۽ چہ ایدگہ اولاکاں برز تر کنت، آاش
 انت کہ وهدے قیامت ۽ نر یک ۽ دجال گوں وتی قہاریں لشکر ۽ مہلوک ۽ سر ۽
 اروش کنت، تہ آئی ۽ اولاک ہم ہمے اوبالیں ہر بیت، چہ اشی ۽ ثابت بوت کہ ماں
 دنیا ۽ بنی آدم ۽ ہزار مرادیں نزول ۽ بگرتاں آئی ۽ نامرادیں خروج، ہر دوئیں
 نوبتاں، ہر گوں وتی شہہ کرد ۽ موجودانت۔

اد ۽ البت اے ہبر ۽ تچک کنگ لوٹاں کہ من ۽ گوں ہر ۽ نا و سیادی واری
 یے است، نیکہ دوستی یاری یے، من ناہر پرستے آں، نیکہ ہر دشمن۔ من آئی ۽
 ساڑاہ ۽ تو سیپ ۽ پرے ہاتر ۽ کنگ ۽ آں کہ آیک تاریخی کردے ۽ ہد ابند
 انت، پمیشکہ ستا کرزیت۔

اے ہبر دلگوش کرزیت کہ ہد امرزی غلام نبی ۽ مردواریں درج گوش ۽
 واردات اولی واردات نہ انت۔ دنیا ۽ تہا چشمیں چندی واردات ساری ۽ ہم بوتنگ
 انت۔ پہ درور، سال 1971ء میلادی ۽ ماں ایران ۽ کشور ۽ یک بامردیں ہرے

ہاں وہی گرزیں سزمباں مزاریں شیرے ۽ راکشت ۽ ہمے سال ۽ دنیا ۽
 حوالا کاں شنگ کت۔ من ہمے ہبر ۽ چم دستیں شاہداں، چچی ۽ کہ ماں تہران ۽
 ہٹیں ہاشامی مراہگاہ من جندوت ساڑی اتاں کہ آئی ۽ تہا شاہشاہ آریہ مہر ۽
 ہمے ہامردیں دراج گوش ۽ را "شیر افکن" ۽ خطاب دات ۽ "تمغہ شجاعت" آئی ۽
 نور دات۔ من وہی ہمے سفر ۽ احوال گوں پیچ ریچ نوشتہ کت ۽ اشی ۽ ہما دور ۽
 ہاں کوئہ ۽ ماں سے بھراں چاپ کت۔ (پچار منی کتاب شکل ۽ ماجین، تاکدیم
 - (70:53)

دراج گوش ۽ بابت ۽ چہ بلوچی بتلاں یکے اے وڑانت کہ "ہر چہ بار ۽
 کیت، (دور ساعت) چہ ہر ۽ ہم کپیت۔" شاماے بتل آلم ۽ اشنگ، بلکہ باز رند
 ۽ دت ہم کشنگ، بلے "چوگی ۽ ہر ۽ بیک" شاماے نہ اشنگ، چچی ۽ کہ اے یک
 نوکیں بتل گوئیں ہبرے۔

اشی ۽ تفصیل اش انت کہ سیفی لین بغدادی ۽ گمی نام ۽ مردے است ات
 کہ یک دورے ۽ اشی ۽ ہر ۽ نام چو جنزل ایوب خان ۽ نام ۽ ہر کس ۽ وپ ۽
 ات، ہمے ہر ۽ گلےں نام ۽ پرشنگ ۽ نیون اش ات کہ ہمروچ گمی ۽ وہی ہر ۽ ہمکہ
 کار بست کہ ہردیں شب ۽ آئی ۽ ہر چہ گاڑی ۽ بوتک تہ او بالیں ہر ۽ آنکس زکت
 ہم نیست ات کہ اوشتات بہ کت، کاہ ۽ کدیم ۽ وپ جنگ وہی جاگہ ۽، ہر ۽ ژندی
 ۽ اندازہ چہ اے ہر ۽ ہم جنگ بیت کہ یک شہبے ۽ وحدے میتگ ۽ ایدگہ ہراں،
 چھٹی ۽ گل ۽ آلیٹ وارت، تراپولی کت، دم پہ ساعت سرات یا دگہ بے
 اذہن سر پد کت، گمی ۽ ہر بیچارگ شش روچی ژندی ۽ سبب ۽ چو بٹڈے ۽ وہی
 جاگہ ۽ کتگ ات، بے توار، بے سر پد۔ گش ئے زانا ژندی ۽ زندزاہریں اکس
 ۽ جسم ژندی ات۔ (من جزماں کہ گمی ۽ ہمے دراج گوش اگاں پکا سو ۽ ملک ۽
 ہوتیں، تہ آواجہ ۽ ژندی ۽ سرہال ۽ ہمے ہر، کنواس ۽ سر ۽ نقش کتگ ۽ دنیا ۽ یک

دگہ شہکار اکس یے بخشتاگ ات)۔ بہرہال ہرے ہمے ازلی ء ابدی ژندی آ
 وھداں ہمکہ مشہور ات کہ میتگ ء مردماں ہر دیں کہ کسے ء را بے چاڑ، بے زکت
 ء ژند دیست تہ یک دومی ء گشت اش: اڑے بگند۔ مروچی پلانی چوگی ء ہرے
 انت۔

من اے دمان ء گمی ء ترانگ ء ہمیشکہ کپتاں کہ من باھوٹ ء میتگ ء
 سرگپتگ اتاں کہ اوداں من ء نا ایوک ء گوں ہر جتیں غلام نبی ء کہول ء پُرسداری
 کنگی ات، بلکہ آئی ء ہرے گو ماہم نیادے کنگی ات۔ منھیال کت کہ ”ہر نیادی ء
 ہر ترانی“ ء وھد ء دانکہ پگانہیں Harologist یا ہر شناس یے ساڑی مہ بیت۔
 ہر بے تام ء نا سرجم بیت، ہمیشکہ من گمی ء میتگ ء رپتاں تنکہ ولجہ ء دز بندی بہ
 کناں کہ یک ہر شناس ء ہر کو اس یے ء حیثیت ء منی ہمراہ بہ بیت۔
 بلے سٹیل کن ات بھت ء سیاہی ء کہ ہر دیں من سینفی لین بغدادی ء
 سر بوتان تہ اود ء مردماں منی سر ء کند ات ء پہ ملند گشت:

”ولجہ تنی فلانٹ دہ سال لیٹ انت، گمی ء آئی ء ہا نواد نہیں ہر
 ء نی وھد ہم ریزتگ انت۔“

اے شوٹیں ہال ء پہ کلے من ء بے وارکت، بلے چو کہ من ء سوگہ ء
 شیوارے پکار ات، ہمیشکہ وھدے من چہ آواں پُرس ات کہ آیا اد ء گمی ء ڈولیں
 دگہ ہر شناس ء ہر کو اس یے نیست، تہ یکے ء درائینت:

”ولجہ چے ہر کنگ ء نے، گمی ء ڈولیں ہر شناسیں دانا کر نانی
 تہا پیدا بنت۔“

دومی ء درائینت:

نی آرابن، ولجہ بل (بزاں بیہال کن) گمی نی پدانہیت، نا کہ
 آئی ء مٹ یے پیدا بیت۔ بلن بابا، بل آرا۔

یسی ۽ گین پے کش ات ۽ گشت:

آہ گی آہ، بے شک گی میتگ ۽ پوز ۽ آئی ۽ دراج گوش میتگ
۽ گوش ات۔

چاری ۽ ایڈول میھ پے جت:

راست گشت ۽ نا کو، اد ۽ نی گی ۽ ڈولیس ہر شناس نیست، اد
۽ نی ہر نیمگ ۽ خرد ما گانی راج انت۔

جبر لگ، من اے کلیس تون ۽ تو ازہ اشکت ۽ ایر برت انت۔ دل ۽
کشتوں اے نادان انت، ہرانی صحبت ۽ سبب ۽ اے تی کد ۽ بالاد ۽ تی مکام ۽
ارزشت ۽ نہ زان انت۔

بہر حال چہ سیفی لین بغدادی ۽ نامراد بیگ ۽ رند من شلن شلن ۽ دیم پہ
وتی ہلک ۽ رھا دک گیتاں۔ روگ روگ ۽ زاناں چتورانا گہ منی دل ۽ علی بابا ۽
شو شگیں نام اتک کہ من دیریں نہ دستگ ات۔ اے منی میتگ ۽ ناں بلکہ
کلیں جھان ۽ ہما کردار انت کہ اگن چہ نام ۽ علی بابا نمت، پہلے دوسر سات ڈنگانی
سردار نہ انت، اشی ۽ لگ تریں ۽ سچا راش انت کہ واجکار گو سگیں پنجاہ سالوں چہ
ہرانی گو ما انچو ہور تھور انت کہ ہر اشی ۽ وتی ذات زریات زان انت ۽ وتی سر
دار ۽ من انت۔

ہر زانتی ۽ ہر تاجی ۽ پڑاں مے علی بابا چہ مزن ہور ۽ ڈاچی تاجاں گیشتر
ہنر مند ۽ شیوار انت۔ شما اے راستی ۽ بلکن باور مہ کن ات کہ یک برے ابو ظمی ۽
شیخ زید بن سلطان انہیاں پاداں شپاد مے ہلک ۽ اتک، تنکہ علی بابا ۽ گوں وت
برگ ۽ رازی بہ کنت۔ من ۽ یاد انت کہ اکبر بار کزئی ۽ لوگ ۽ کش ۽ آو ہدیگیں ماما
۽ ہونل ۽ شیخ زید ۽ علی بابا ۽ نیام ۽ تاں دو کلاک ۽ ون ٹو ون اعلیٰ مذاکرات بوتنت،
پہلے آفرین بات علی بابا ۽ ہپت پشت ۽ کہ آئی ۽ شیخ ۽ رائتک ۽ کلیں جواب دات

کہ وجہ ترا وتی لیزہ ء ڈاچی مبارک من وتی ہلک ء ہراں گوں بدوفائی کت نہ
کنناں، ہمے مذاکرات ء ناکامی ء رندہماوہد ء وزیر اعظم ذوالفقار علی بھٹو ء ہم وتی
پارٹی جیالہانی وسیلہ ء علی بابا ء رارازی کنگ ء جُھد کت، بلے علی بابا ء نہ من ات۔
منی اکبر جان اے ہبر ء شاہد انت کہ شیخ ء مئے علی بابا ء را اغوا کنگ ء ہم کوشش
کت ء ہمانیام ء تاں باز روچاں مہلوک ء مئے میتگ ء چپ چاگرد ء لھتے پراسرار
کندورہ پوشیں اتجفان ء روع ء آء دیست، بلے اے ہم نامراد بیت انت، چئی ء کہ
چہ ہمک دگ ء دکے ء کہ اے گوست انت، ہلک ء سگاں اشانی سر ء وک ات۔
نابکار ء ہوڈیں سگ اشان ء مزن گردولیں میا سر پد بیت انت، ایڈول یک مزن
گر ء دارے ء پد مئے مزں مریں علی بابا ء آئی ء شہ شتابیں دراج گوشانی جاں
پُخت ات، شمنے تسلہ ء ہاتر ء پداگشاں کہ اگاں شما اے زندزاہریں دروگ ء ایر
بُرت نہ کن ات، گڑالندن ء جھ مندیں منی دوست اکبر بارکزی ء جُخت بہ
گرات۔

من بُرز ء کشتگ ات کہ ہرزانتی ء ہرتاچی ء پڑاں علی بابا ء نام ماں
تیوگیں کراچی ء پرشنگ ات۔ ہمک پنج شنبہ ء شپ ء کلفٹن ء شہ دگانی سر ء ہرتاچی
ء زبردست نارائاری (بزاں مقابلہ) بیت، کہ اشی ء سر ء ہزاراں کلدار ء شرت
جنگ بیت۔ ریڑھی آئی ہمے ریس نی کراچی ء کلچر ء یک بھرے جوڑ پتگ ء چوسٹ
بازی ء بازیں مردمانی ات ء روزگار انت، ہمے شرتانی سبب ء ہمک ہتگ بازینے
سیر ء بازینے گوپش بیت..... ء ہمے کلپس چست ء ایرانی پشت ء علی بابا ء بولانیں
بالاد انت (کہ حداجہان ء ہرانی عمر ء ہم ہمیشی ء بہ بخشات۔ آمین)۔

کتہ کوتاہ من آروچی چہ سیفی لین بغدادی ء وھدے وتی ہلک، بزاں
گل محمدی لین ء واٹر بیتاں تہوت ء ہمدان ء شت ”میرین ء چوک ء“ سرکت۔
اے مئے ہلک ء دل انت، اشی ء چاگرد ء میرین ء وتی کہول، اکبر بارکزی ء

لوگ، اسماعیل برہانی ء نمک ملا قادر داد، یوسف نسکندی، استاد ستار ء علی بابا ء
ڈولیس تاریخی ہستیانی بان ء ماڑی انت۔

میرین چوک ء سر بوہگ ء رند من ہلک ء کماشے ء ڈول ء پیر ء شت
ملا قادر داد ء مسیت ء نماز ونت (من کسانى ء حمے مسیت ء چہ ملا ابا بگر ء شیخ
سعدی ء گلستان ء بوستان ء ابید آمدن نامہ صم در برنگ انت)۔ اے پیم جھانانی
ھاوند ء شاہیں بارگاہ ء حاضری ء رند و حدے من شت علی بابا ء در ٹکینیت، تہ آچہ
منی چونانگانی نزول ء سک بے وار ء ہجکے بوت، بلے پہ کلبے چماں نز آرگ ء رند
مرد چو سندھی ملٹھ یے ء دست بندان ء پاد آتک ء پہ مزن ادب احترام منی دست
ئے گپت انت۔ منی ہاتر وش بیت، چوناسی ء صم اے مدام منی باز احترام کنت،
چی ء کہ اے من ء ہلک ء مزن ”تالیم آفتاب“ بزاں تعلیم یافتہ یے زانت۔

حیر در حبات ء بیاختیر ء رند و حدے من آرا با سوٹ گوٹھ ء ویل ء گمی ء
آئی ء نامداریں ہر ء وتی مول ء ارادہ ء حال یک پہ یک ء دانت، تہ مرد پہ
دمانے ء گشے زاناں ترانگ ء تھتالے ء کپت۔ پدا گینسار تے کشگ ء رند
گشتے:

ولجہ بیگ! من وت ہم بے چارگیں غلام نبی ء کوش ء سک پرد ء
بٹنیگاں، چی ء کہ آ بڑگ مئے یک ناسر پد ء نابکاریں ہرے ء سرمبانی وڑالی
بوٹگ۔ منی وتی دل ء بوٹگ کہ یک روچے دراج گوشانی یک ماتمی جلوس یے ء
حمرائی ء با سوٹ گوٹھ ء برواں ء دست یے چست بکناں، بلے نی کہ تنی ڈولیس
تالیم آفتاب ء نامداریں کماشے گون بیت، گڑا دراج گوشانی پورتا پارتمیں جلوس ء
زاورت نیست۔ مروچی و بے و حد انت، ہمیشکہ گون خدا ء رزاع دیم ء یک شنبے ء
من ء تو منی ریڑھی ء تندین ء گوادریمل ء اسپڈ ء ملیر ء رویں۔

چش کشگ ء علی بابا ء و کند انت، بلے سٹک باور کن ات کہ گوادریمل ء

نام ء اشکنگ ء شرت ء منی جان ء پٹ پادا تک أنت، چئی ء کہ مئے شکر ورنائی ء
دوراں گوادرمیل کراچی ء نمبر یک اسپ گاڑی بوتگ، بلے اے گاڑی پہ مئے
مہمیں چاشی چئی آں نہ ات، اشی ء سر ء چڑو سیٹھ ء ساھوکاراں سفرکت، پرچاکہ
اے کراچی ء نمبر یک گاڑی ات، مدام نوک پتاک، ساپ سلہ ء گوں پلن ء
شوشنگاں شوق ء ڈولدارات ء پدا اشی ء ہاسیں سپت اش ات کہ اشی ء اسپ
یک اسپتیں رنگ ء عربی رھوارے ات کہ مٹ ئے ماں کراچی ء نیست ات۔ اشی
ء واھند مئے ہلک ء یک لاگر، برز بالاد ء چابک درنزیں مردے ات کہ نام ئے
حسین گوادرمیل ات، اے چومرزا غالب ء اجب آزاتیں مردے ات۔ سی روج
ء خدا، ہمک شپ، ساعت دوازده ء وھدے اشی ء وتی کارھلاس کت، گڑانا چپانی
نام دپیں بازار، بزاں نیپر روڈ ء میری بار ء نا ایوک ء اشی ء وت لاپ ء سیر ء ترند
آپ وارت، بلکہ شراب ء پوایے وتی اسپ ئے ہم وارینت، ایڈول نی کہ اے
چابک درنزان، جاک کناں ء زاہ دیان ء دیم پہ گل محمدی لین ء اتک گڑا چہ سڑک
ء دو دست برزبال کنان ء اتک، ہمے خرستی ء درگت ء اشی ء دیم کسے ء ہم
داشت نہ کت، بلے کسے پہ ناگمانی اگاں اشی ء گاڑی ء دیمآ تک، گڑا بزاں آئی ء
مات ء نیاورنگ ات۔

اد ء اے راستی ء بایدیں چیرمدی آں کہ منی گوں گوادرمیل ء سیادی ء
نزیکی بس ہمینچوک ات کہ اشی ء شو میں گاڑی ء بدستیں اسپ ء بتیلہ (بزاں بجاہ)
منی لوگ ء کش ء ات، اے ہمے نزیکی ء برکت انت کہ گرماگی شپاں وھدیکہ من
وتی بان ء سر ء وپتگ اتاں تہ برے برے من گوادرمیل ء گوں وتی دوستیں اسپ
ء بحث ء تکرار کنگ ء دیست۔ کدی اشی ء اسپ ء رچک ات ء گلایش کت ء
کدی شہمات جت ء زاہ ئے دات، بلے اے میاری ہم نہ اتنت، چئی ء کہ ہر دو
نشہ ء غرق ء بے وت اتنت۔

بہر حال، علی بابا ء دیمتر ء درزا اینت: ”بیگ صاحب! تو مئے غریبانی بُجاہ
ء اولی بر ء اَتنگ ءے، پہ ہمے شرپ بخشی ء من ء منی مچیں درج گوش تی منت
واریں۔ (ہمے دمان ء بُجاہ ء بستگیں ہراں گوں ہمملٹی سرگ بناکت، بلے علی بابا ء
ھکل کنگ ء ہما دمان ء بس اش ہم کت) (آئی ء گشت): واجہ ماتئی گیشتر منت
واریں اگاں تو مئے غریبانی چاہ ء چلیم ء قبول بہ کن ءے۔“

علی بابا ء ہمے دل پہکی ء دیما کن ء گنجائش نیست ات، پیشکہ من
کمرزانی جت ء پہ دجی نشتاں۔

آروچی علی بابا ء اجب اجبیں گپ جت، کدی انسانی، کدی حیوانی ء
کدی روحانی، بلے مشکل اش انت من ہمے کلپیں ہراں اد ء کت نکناں، چئی ء کہ
لھتے ء کنگ ء لائق نہ انت (چو کہ جانورانی جنسی چست ایر ء ہبر) ء دگہ لھتے ء
بابت ء آئی ء من ء سوگند اَتنگ۔ البت لھتے ہبر انجین انت کہ اگاں نوشتہ بہ کنان
اش تہ باکے نیست۔

علی بابا ء گشت:

ہماروچی کہ ماراگی ء ہر ء ناگتیں مرک ء دل پردیں حال رست تہ ما
درج گوشانی یک ماتئی جلو سے ء ہمرائی ء سیفی لین ء شتیں تنکہ گوں واجہ گی ء پُرس
داری بہ کنیں، بلے ہو ڈے بد و پائیں امروز۔ اود ء مارا اے بدیں حال ء گپت کہ
ھلک ء قدر ناشناسیں مردمانی پرماھگ ء میٹگ ء بچک چوریگاں گی ء ہر ء آخری
رسومات چہ مئے رسگ ء پیسرا ادا کتگ انت، بزاں آھاں ہر ء نازاکیں جون
ھرگازی ء دُمب ء بستگ ء پدا گزکاں کنان ء بُرتگ لیاری گور ء لاپ ء چگل
داتگ۔ مارا ہمے ناھودگ ء غیر انسانی حرکت ء سک تورینت، بلے گوں ناسر پدیں
مردماں سر جتگ ء بدل ء ماہمے درد ایر بُرت ء ماتئی جلوس ء ہمرائی ء شت لیاری
گور ء سر بیتیں۔ جون ء در گجگ پناھج مشکل نہ ات، چئی ء کہ آئی ء مسکیں بوہ ہر

نیمگ ء آتارآت۔

بہرہال پہ مزن ادب ء احترام ماگوں گور ء سلئیں آپاں جون ء را
شت ء ناپاک کت۔ نیم کلو کافور آئی ء بدن ء مُشت، انتر ء دوزنڈیں پگی آئی ء
ہر نگیں گرانزاں گت دات، دراجکیں گوشانی تہا چنکے چنکے مورت مان کت ء پدا
آرادراج گوشانی نیک راہیں دودانی پداکل کت، چرائی ء رند پہ راہ ء توشگ ء ما
آئی ء مانش ء سر ء ہپت پولا اسپست ایر کت ء سروتاں مشہدی دزمال ء بیر کے
مک کت۔

ہمے کلئیں کار خرابیانی کنگ ء دجلم بیگ ء رند من وتی ہمراہیں دراج
گوشانی نیمگ ء چارت، آسر پد بوتنت۔ وتی سرمب اش ڈگار ء بخت ء اٹینشن
(Attention) بوت ء اوشتا تنت ء پدا وتی مہتریں کماش ء را خراج ء عقیدت
پیش کنگ ء ہاتر ء یازدہ ٹوپانی سلامی دات۔ (ٹوپانی ہمے توارانی تہامنی گت ء
بے سُر میں توار ہم ہورآت)۔

بس بیگ صاحب چے بگوشاں، آروچی مئے دست ء ہرچی کہ بوت
کت، ماوتی فرض ادا کت ء پدا تو و زان ءے ماں لیاری گور ء ہمک سال سائیں
دران گوش ء میڑہ بیت کہ آئی ء تہا چہ دور دور ء ہر ء ہر واجہ کابنت ء شریک بنت۔
علی بابا ء دیمتر ء گشت:

بیگ صاحب! من گنو کے نیاں کہ گمی ء ہر ء انچو شرپ بخشات ء آئی ء
مانش ء رادرگاھے جوڑ کت۔ بندر ء راستی اش انت کہ چہ آئی ء مرک ء باز ساری
من زانتگ کہ اے انچنائیں ہرے نہ انت بلکہ کراماتی ہرے، نی بایدیں تراہال
بدی آں کہ کراماتی ہر کجام ہراں گش انت۔ واجہ، کراماتی ہر خراسانی لاگ ء
شیرازی بیان ء آپکیاس انت (بزاں خراسان ء نر ء شیراز ء مادگ ء گزگ
انت)، ہمے سبب انت کہ پگائی ء ہاتر ء من وتی سیفی لین سگتے ء وسیلہ ء گمی ء ہر

۽ سر مبانى كالب (Size) لوٽائينٽ انت ۽ همي ماپان ۽ وهد ۽ من مبهاراج چگرد
 بابا ۽ كتاب ۽ دائگيں ماپاني ديم پديم ايرڪت انت ته مني گمان صدر صدر راست
 بوت، همي سبب انت كه آروچي گمي ۽ همي كراماتي هر ۽ كل ڪنگ ۽ پيش من آئي ۽
 چاريں سرمب گڏ ات ۽ پيلڪ ۽ ڪت انت، بله زان ۽ چي ۽؟ گوش بدار.....
 من همي نيك پاليس سرمب وتي بان ۽ سر ۽ تاں بست ۽ يك روج تاپ
 ۽ دانت - هُشڪ بيگ ۽ رند من اشاں چُپت هيردگ ڪت انت ۽ پدا من همي
 هيردگ زرت يك بلورين شيشگ يه ۽ مبر بند ڪت انت - زان ۽ چي ۽؟
دلگوش ڪن:

همي پاڪيس هيردگاں اگاں ڪس نيم ماشه يه ڪساس ۽ به زير ايت ۽ گون
 ٿو ادري حلوه ۽ وتي هر ۽ بوارين ايت ته آئي ۽ هر چوڻو ادر ميل ۽ اسپ ۽ بال ڪت
 ۽ ڪجام هم ريس يه ۽ آئي ۽ ڪس هم رينٽ نه ڪت - بس، مني وا جهيس بيگ
 صاحب، هميش انت تي علي بابا ۽ هراني تيز رفتاري ۽ راز ۽ هميش انت تي گل محمدي
 لين ۽ دشنامي ۽ نيمون!

۽ پدا علي بابا ۽ يك انچين دانڪ يه دور دات كه من گيشتر بهمانگ
 بيتاں - گشت ۽:

دلجه بيگ! تو زان ۽ من پر چي ۽ تي همرائي ۽ باهوٽ گوٺه ۽ رواں؟ پدا
 وت دڙائينٽ ۽: من زاناں تي پسه همي بيت كه من پُرسد اراني ۽ همدردي ۽
 هاتر ۽ اوداں رواں - يك حد ۽ ۽ اے صبر راست انت هم، بله مني تاليم آفتابيس
 بيگ صاحب، اوداں روگ ۽ مني اسل مول ۽ مراد اش انت كه من هدا مرزي
 غلام نبي ۽ هر ۽ سر مبانى ماپ ۽ گرگ لوٽاں !!

سیاہ پوش

قلات و شہرستان و گوازیان و مئے کوچ دیم پہ کوئہ تچان ات۔
 نیم راہ و یک ہلکے و کش و مردے و دست دیگ و کوچ اوشات، من
 چہ دریگ و ہلک و کش گوراں، تاں دوردش زیدیں ڈگار و سرسبزیں کشارانی
 سنیل و اتاں، ہمے نیام و اناگہ منی چم ڈگارانی پل و رد و یک سیاہ پوشے و سر
 کپت انت کہ شہ دگ و کش و یک و تنہا نشنگ ات، آئی و سر جہل و جندے بت
 و بت ات، کے اجلہ بیتاں کہ دیگر و وھد و اے سیاہ پوشیں جنیادم چو ایوک
 پرچی و سڑک و کش و نشنگ۔ انگت من ہمے فکر و اتاں کہ کوچ میزاں میزاں
 رھا دگ گپت و دمانے و رندنی کہ کوچ سیاہ پوش و نزیک و رست تہ گنداں ہمے
 سیاہ پوش جنیادے نہ انت بلکہ گڈ انگلیں درچکے و بڈے کہ سوتلگ و کلنڈاش
 کنگ!

دست اوں وتی پیشانی و جت کہ اوھے پہ منی کنٹیں میم!
 روج میزاں میزاں برکت بیان ات، ساھگ دراج تریان اتنت و کوچ
 دیما روان ات، من انگت ہمے زید و کشارانی سنیل و اتاں۔ کے دیمتر و اناگہ
 گنداں شہ دگ و کش و دگہ یک کلنڈیں بڈے چو سیاہ پوشیں زالے و نشنگ و سر
 و جہل ات۔

دل و گشتوں کہ اے چونیں دیارے کہ اد و ہمک فرنگے و گڈ انگلیں
 درچکے سلگ و کلنڈ انت۔ مھلوک آخر پرچی و درچکاں گڈیت و سوچیت۔
 من انگت ہمے ہیال و اتاں کہ کوچ ہمے سلگیں بڈے و نزیک و
 رست..... نی کہ من دلگوش دات تہ گنداں اے سیاہ کلنڈیں بڈے نہ انت،
 بلکہ حق و دلی سیاہ پوشیں جنیادے کہ سڑک و کش و یک و تنہا نشنگ و وتی ہیالاں
 گار انت!!

ہوڈے بلوچ

انچو کہ ہمک انسانے ءِ وتی DNA BLUE PRINT یا جینیاتی
 فصلت ءِ رد ءِ یک گستاخی تب ءِ ساچے است، ہمے پیم ہر راج ءِ قوے ءِ ہم وتی
 وتی ہواریں سائیکی ءِ رد ءِ جتا ءِ یک تاہیں تب ءِ منیلے داریت۔ اگاں چہ انسانی
 نسائی حور توری ءِ سبب ءِ ہمے ہواریں سائیکی بدل بیان انت ءِ فرق پھیر گیش
 بیان انت، بلے پد اہم ہر قوے ءِ بندری سائیکی آئی ءِ ہتجار ءِ اید کہ صفتانی ہمراہی
 ءِ اکت پدرا نہیں رنگ ءِ ہست انت۔

فرنگیانی دور ءِ سندھ ءِ تاراج کنوکیں انگریز سرچارلس نیپنر بوتگ۔ سندھ
 ءِ مملوک ءِ وتی ہمے تاریخی پرش ءِ بیر چہ سرچارلس نیپنر ءِ اے رنگ ءِ گیت کہ
 کراچی ءِ ہماشہ ڈگ کہ لی مارکیٹ ءِ بگرتاں سٹی ریلوے اسٹیشن ءِ روٹ کثیت،
 آئی ءِ نام ہمے واچکار ءِ سر ءِ نیپنر روڈ ایریکت۔ کراچی ءِ بلوچ ایشی ءِ پروٹ کثیت
 کہ زاہ ءِ بد لفظی ءِ حساب ءِ ہم کار مرز بیت۔ ایشی ءِ سبب ایش انت کہ اے شہ
 ڈگ چہ قدیم ءِ بگر پے حاتر انا م دپ انت کہ ایشی ءِ یک بہرے Red Light
 Area (ریڈ لائٹ ایریا) انت، بزاں اد ءِ ہر رنگ ءِ ہر عمر ءِ بہا بدن (کھبگ) ءِ
 ناہی ہنگ ءِ سرچارلس نیپنر ءِ نام ءِ نشان ءِ بالا کنگا انت۔
 مئے میٹگ ءِ مردے ہست ات کہ نام ءِ حسین ٹکو اور میل ات۔

پستی کرن ۽ چل ۽ پنجاہ ۽ دھگیاں ایشی ۽ اسپ گاڑی تیوگیں کراچی ۽ سک
 باز نامدارات۔ یکے و ایشی ۽ گاڑی مدام نوک پٹاک ۽ صاف سلا بوتگ، دومی ایشی
 ۽ گاڑی ۽ مدام اسپتیں تازی اسپے بتگ ات کہ سک رھوارات۔ کالاناگ ۽ دادل
 شیروک ۽ وڑا چوک کہ حسین گوادرمیل ہم پروٹ ۽ دادا ات، پمیشکا چہ ایشی ۽ ہمک
 تک ۽ پہنات ۽ زانتکارات، ہمے حسین گوادرمیل ۽ نیپر روڈ ۽ درجہ بندی اے
 وڑا کتگ ات۔ کمار سینما ۽ بگرتاں نگار سینما ۽ علاقہ اے (A) کلاس، چیا کہ اد ۽
 ناچی وتی مٹ وت اتنت ۽ ایشانی قدر دان شہر ۽ مزین شاھوکار اتنت۔ بی (B)
 کلاس ۽ علاقہ صوفی ہوٹل ۽ بگرتاں سپر سینما بزاں پروٹ ۽ ایر گوات ۽ پہنات
 ات کہ اد ۽ آیوک میانچی طبق ۽ اسپت پوش اتنت، البت ایشی ۽ کش ۽ یک دکے ۽
 کہ نام ۽ امام باڑا گلی ات، اد ۽ خدا ۽ سبھی جنس ۽ مھلوک آباد اتنت۔ ہمے پیم سبھی
 کلاس بزاں سی (C) کلاس ۽ علاقہ پروٹ ۽ سرگوات ۽ صوفی ہوٹل ۽ بگرتاں
 اسلام ہوٹل ات کہ نام ۽ ٹھوکر گلی ات۔ اے عام بزاں ہر کس ۽ ناکس ۽
 وشنودی ۽ جاہ ات۔

ایڈول صباہ ۽ ساعت دہ یازدہ ۽ بگرتاں شپ ۽ دوازده ۽ چہ کراچی ۽ کنڈ
 کنڈ ۽ رنگ رنگ ۽ مردماں پروٹ ۽ اتک ۽ سرچارلس نیپر ۽ خراج تخمین پیش
 کت۔

سرچارلس نیپر ۽ سندھ چہ تالپور بلوچاں گپت ۽ منی دل ۽ بلوچانی پٹ
 آئی ۽ تاقیامت نیلیت۔ ایشی ۽ سبب ایش انت کہ کراچی ۽ کم گیش دراہیں دگ
 ۽ سرک مسلمان کنگ بوتگ انت ۽ آھان ۽ نوکیں نام دمیگ بوتگ، بلے نیپر روڈ
 ۽ یک ہم ملا ۽ آخوندے مسلمان کنگ ۽ آمادہ نہ انت۔

ہمے سرچارلس نیپر ۽ سندھ مھیم ۽ نیام ۽ ایشی ۽ برات ہم ایشی ۽ ہم رکاب

ہوٹنگ، ہمے واجکارے میانی ۽ جنگ ۽ ہور سندھ ۽ سرجمیں مہمیں ۽ احوال وتی ڈاری ۽
 نوشتہ کنگ انت، آئی ۽ ہمے جنگ مڑانی چم دیتیں حال ۽ ایشانی پشدرے بوتگیں
 پدلانی حال ہم داتگ انت کہ نوں تاریخ ۽ بہر جوڑ بوتگ انت، آئی ۽ اے
 دمگ ۽ جہہ متدیں لہتیں قوم ۽ راجانی ہوریں سائیکی ٹپاستگ ۽ آہانی تجزیہ ۽
 تحلیل کنگ۔ پہ درور، آئی ۽ بلوچ، اوغان ۽ گجراتی بابت ۽ وتی لہمیںھیال اے
 داب ۽ پیش کنگ۔ آگشیت کہ اگاں ترا ایشانی سر ۽ راج کنگی انت، گڑاھر یکے ۽
 جند ۽ قومی نفسیات ۽ رد ۽ عمل بہ کن۔ آئی ۽ وتی گال اے وڑ انت:

Feed the Pathan
 Starve the Persian, and
 Honour the Baluch

بزاں اگاں ترا اوغان ۽ سر ۽ حکومت کنگی انت گڑا آئی ۽ لقمہ بدئے گردن بہ زن
 اگاں گجریزیر کنگی انت گڑا آئی ۽ گون ۽ بہ کش، بلے اگاں ترا بلوچ جنگی انت گڑا
 آئی ۽ عزت بدئے۔

..... ہو ڈے بلوچ .....

دکہ یک جاھے آنویسیت کہ بلوچ ۽ اوغان ۽ لہتیں قومی صفت یک وڑ
 انت۔ مثلاً ہردو بہادر انت، ہردو مارشل قوم انت، ہردو مہماندار انت، بلے یک
 چیزے ۽ دوئیں یک دومی ۽ چپ ۽ ضد انت، بزاں دشمن داری ۽ بیر گیری ۽ در
 گت ۽۔

☆..... اوغان وتی دشمن ۽ بے گمانی ۽ ۽ چہ پشت ۽ جنت۔

☆..... ۽ بلوچ وتی دین کار ۽ ڈاھ دنت، ہوار کنت ۽ چہ دیما جنت۔

..... ہو ڈے بلوچ .....

ہو ڈے بلوچ

یک روچے من، مراد ساحر، اکبر بارکزئی، لالا رند ء عبدالرسول نظامانی،
 ولجہ علی بخش تالپور ء گس ء گوں آئی ء ہم نیاد ایتیں۔ اے درویش گونگنیں علی بخش
 تالپور بلوچ قومی جنز ء ہما مزن زھر گیں سروک ات کہ ایوب خان ء قہریں مارشل لا
 ء دؤر ء بگرتاں وتی گڈی ساہ ء جنز ء آئی ء کارگنانی پشتی بان ات، ولجہ یک
 مڑاھد ار ء زرنگیں بلوچے ات۔ آوت مزن وانشت ء علم ء زانش ء ولجہ ات،
 ہمیشکا علم ء گوں پیوستیں مردمانی قدر دان ات۔

ہماروچی ہبر ہبر ء نہ زاناں چہ کجام حوالہ ء آئی ء حافظ شیرازی ء اے شعر

ونت ۔

ما قصہء سکندر وارانخواندہ ایم

از ماجز حکایت مہر و وفا پیرس

دیوان ء تشنگیں مراد ساحر ء وھدے اے شعر اشکت، گشے کیں بے تاحیر بوت،
 گشت ء:

”ولجہ، حافظ صوفی ء عاشقے بیگ، آئی ء دین ء اے مہر و وفاء حکایت ذ

راست ات، بلے بلوچ ء فکر اے ورنہ انت۔“

علی بخش تالپور جست گیت کہ گڑا بلوچ ء فکر چی انت۔

مراد ء کیں بیچارکت ء پدا بچکند ان ء اے شعر ہامان ء (فی البدیہہ)

پر بست ء گشت ۔

ماداستان ء نادر ء چنگیز ونگ انت

انج ما ابید جنگ ء مراد ء دگہ پیرس

..... ہو ڈے بلوچ .....

سلام

”بیگ صاحب! ترا جنرل عبدالقادر بلوچ ء بڈے بگے سلام
کتگ۔“

منی دمگ ء اے بے موسمیں بمب گواری ٹوٹگیں یک شنبے ء یک
انہیں رنگے ء بوت کہ اگاں اشی ء پہ وانوکاں سر مہ کناں تہ نارواہی یے بیت۔
سبب ء ادار یازدہ ء وھدے من وئی ہونڈ ء نژ کز تگ ء وئی گم کنترتیاں گوں سر
چیر اتاں، تہ منی نما سگے ء من ء ہال دات کہ در ء کسے من ء لونگ ء انت۔ اگاں
پہ آدماں ء من چہ وئی جند ء شزار ء سک تکانسرا اتاں، بلے مرد ء رانہ گندگ ہم
ٹریں حبر یے نہ ات۔ ہمیشکہ چار ء ناچار وھدے چہ وئی ہونڈ ء در اتکاں، تہ
گنداں پیر مردے در ء دپ ء اوشتا تگ ء بچکنڈگ ء انت۔ مرد سلام ایکی
آشائے ات، مدتے ء رند سرے انگو کپتگ ات، ہمیشکہ من پہ واھگے مرد ء دست
گت انت ء گشت:

”واجہ بیا، ہونڈ ء تندیں، ترا چاہ ء چلیم یے کناں“
گشتے: نانا، خدا ترا سلامت بہ کنت۔ من بس کلو ہے سر کنگ
ء اتلگاں۔

من گشت: کئی کلوہ انت باریں؟

گشتے: بیگ صاحب! جنرل صاحب ء ترا سلام کتگ!

تگ بارو کن ات کہ جنرل ء نام ء اشکنگ ء دماں ء منی جان ہوم
گت، کشے زانا ڈگار منی پادانی چیر ء چوزمین چند ء کے چند ات۔ ہر پخت
کہ ملکی سیاست ء جنرلانی پد ما پدیں دست مان کچی ء سبب ء جنرل نی چوڈالذا

سلام

بنا سہتی ء یک گسو کی نامے ء مردمانی دل ء اشی ء ترس ہم کم بیتگ، بلے پدا ہم نہ
زاناں چپی ء آدماں ء یک نادیدیں تر سے منی دل ء ایرنشت، ہمیشکہ جستوں گپت:
”کجام جنزل ابا؟..... منی ہجراو کی تیوگیں زند ء

گوں یک حوالدارے ء ہم نہ بوتگ۔“

گشت ءے: باور پہ خدا بہ کن، مسکرانہ کنگاھاں۔ ترا جنزل عبدالقادر
بلوچ ء بڈے بگلے سلام کنگ۔

گشتوں: بلے آخر منی گناہ ء میار چپی انت۔ من و اے بلند شائیں
بلوچ ء نہ زاناں۔

گشت ءے: راستیں، تو و آئی ء نہ زان ءے۔ بلے آ ترا جوانی ء زانت۔
آئی ء تئی کتاب ونگ انت ء تئی ہشتا نکاں ہم مدام وانیت۔
تئی مزینیں فینے، باور بکن۔

نی من زانت کہ اے پیریں روباہ من ء بڈگ ء انت۔ بگند کے ء را پہ
حق ء پہ دل پہکی گلاہگ اپنے نہ انت۔ بلے کے اگاں ہد ء کد ء چہ گیش تئی
توسیپ ء بہ کنت، گڑا بگلاں گوات مدے۔ بلکیں اے ہچار کہ واجکار ہمے دروگیں
توسیپانی پشت ء چونیں مراد ء چتوریں تلے داریت۔

من مرد ء کلپی پرے ہا ترا مارت کہ اے بوہگی گپے نہ ات۔ اول و جنزل
صاحب ء انجو وهد نیست کہ آ بلوچی لہزانک ء بوانیت ء اگاں (خدائے نگہ
دارات) بلوچی ء بوانیت ہم، گڑا قول ء عطا شاد ء، آیا آئی ء انجو تہمبل کنت کہ آ
منی ”بکواساں“ ہم بوانیت ء پسند اش ہم بہ کنت۔

“INCREDIBLE”

بے اختیار چہ منی دپ ء در اتک۔ بلے شگریں مرد ء ہمے لہز ء (کہ
مانائے نہ بوتگیں یقین انت) سر پد نہ بوت۔ ہمیشکہ جست ءے کت:
”واجہ تو چے گشت“

کشتوں: بس واجہ، من چے بہ گوشاں، اے جنرل صاحب ءِ وقتی مزنی
 ءِ لائقِ انت کہ مئے ڈولیس پکیر ءِ آجزاں ہم یاد کنت، نکلونا
 اے دور ءِ مئے ڈولیس چاشی چلیاں کئے جُست کنت کہ ابا کجام
 باگ ءِ بگاگے (بزاں) ”پھرتے ہیں میر خوار کوئی پوچھتا
 نہیں“۔ مئے کلات واہندیں واجکار، مئے حاکم ءِ سردار،
 مئے لیڈر ءِ ازگار..... چہ اشاں چچو مہروان اُنچین اُنت کہ آ
 بلوچی وان اُنت، بلوچی ءِ سرپرستی کن اُنت یا بلوچی ندکار ءِ
 شازاں زان اُنت۔ ہمیشکہ گشاں کہ اے جنرل صاحب ءِ
 مزنی احسانے کہ آنا ایوک ءِ بلوچی وانیت، بلکہ منی ڈولیس
 اپنجانیں ندکارانی کتاباں ہم وانیت۔

گشت ءِ: تو راست گشت واجہ، جنرل صاحب گوں مزن ہُت ءِ واہگے
 بلوچی کتاب وانیت۔ بلے شربیت کہ تو کتاب ءِ ہبرکت۔
 کشتوں: پرچی ءِ باریں؟

گشت ءِ: جنرل صاحب ءِ کتابے پکار انت۔ من ہمے کتاب ءِ
 شوہاز ءِ کراچی ءِ بازار یک کرنگ اُنت، بلے کتاب چو
 کلوعومر ءِ شعراں گواہ نہ کنت 1۔
 کشتوں: گڑا.....؟

گشت ءِ: وہد یکہ من جنرل صاحب ءِ راہال دات کہ ہمے
 کتاب نایاب ءِ نیست انت، تہ زان ءِ واجہ ءِ چے گشت؟
 گشت ءِ آ کتابے کہ تراجج جاہ ءِ دست مہ کپیت، آ ترا یک
 مردے ءِ پتیزکاں اُم ءِ دست کپیت۔ جستوں کت کہ کجام
 مردے؟ گشت ءِ، آ مرد ءِ نام بیگل انت۔ ہمیشکہ برد،
 بیک صاحب ءِ بڈے بگے سلام سر کن ءِ آرا بکش کہ ہمے

کتاب ء من ء چ یک روچے ء بدے ، نکلے من اشی ء چ وئی
 کتابجاہ ء فونوکاپی بہ کنائے ، پی ء کہ اے کتاب ء ایہ منی
 کتابجاہ سرجم نہ انت۔

ستک باور بکن ات کہ کتاب ء اے دائیں سہت ء تو سپاں ء منی موٹل
 بُرت ، چ ادروکی من چہ آئی ء کھی ء روہاھی گوارچ ء بے تراکک جہاں ، ء حا
 دمان ء منی دل ء بلوچی یا بلوچی ء کول نیادی داروکیں مزمنیں کتابانی نام یک چ
 یک ء اتک انت ، چ درور ڈیزر ء ”پاپولر پوسٹری آف بلوچستان“ ، شیردہری ء
 بلوچی ء کہنیں شائری ، سردار خان کھلوری ء ”اے حسری آف بلوچ ایڈ
 بلوچستان“ ء ”وی گریٹ بلوچ“ ، جام درکت ء ملا فاضل ء دپتر ، سید ء سید گنج ، ء
 وکہ بازیں مزن نامیں شائر ء ندرکاری پُر ارزشیں دپتر ء کتاب ، پیدھلہ چ بھانگی
 جستوں گیت۔

”زاناہے کتاب ہمکہ مزن ء انہیں کتابے؟“

گشت نئے : خوصاحب ! اے انچیں انہیں کتابے کہ بایدیں سہر بلوچے ء
 شگور ء بہ بیت۔

کشتوں : گڑا آخرہے کتاب ء نام جی انت؟

گشت نئے : قاضی عبدالرحیم صابر ء کتاب ”بلوچستان کی وادیوں میں“۔

☆.....☆.....☆

بلوچی ماہتاک یا تاکبند اگاں گچین لطیفہ یا گھنڈانی مقابلہ بہ کنائیں
 انت ، تہ من ء ستک انت کہ اے گھنڈا سال ء وش تریں گھنڈا نامنگ بیت۔
 بہر حال اشی ء سر ء کندگ ء وئی بالاد ء وشنود کنگ ء رند وھدے من چہ گچینی بچار
 کت تہ اے آسر ء سر بیتاں کہ ناؤ جنزل عبدالقادر بلوچ ء اے ادنائیں کتاب پکار
 انت ء نیکہ آئی ء پتمن بدے بگے سلام دیم داتگ کہ وئی بگلاں شنوات بدیاں۔
 منی کیشتر شمران اش ات کہ سویت یونین ء پدشت پدوش ء سرد جنگ ء حلاس

بوجگ ۽ پد ايران، اوگانستان ۽ مياں ايشيائي نوک آزاديں رياستاني صحتيں جاور
 حال ۽ پشدر ۽ ۽ خاص شو اور ڈيپ سي پرو بکٹ ۽ سبب ۽، بلوچستان دنيا ۽ مغاداني
 Focal-point يا مرکزی نکتہ جوڑ چنگ۔ ذری صون چوتھیں کونگاں ۽ ابید ملکی
 وگاں هم میلگ پہ مئے گلزمین ۽ در گز چنگ انت، پھیلگ بلوچ ۽ بلوچستان ۽
 بابت ۽ حرج کتابے کہ ماں اردو یا انگریزی ۽ اے وحدی چاپ پہ بیت، آچو
 Hot Cake براں ڈکال آماچانی بازار ۽ چو گر میں گلن ۽ گواری لوچر ۽ بہا
 بیت۔ بس حمے لب ۽ مرد ۽ را بے تاحیر کرنگ۔ دگہ شر ترین چیزے کہ دست ۽
 نے کچنگ گز آئی ۽ دل ۽ قاضی صاحب ۽ حمے کتاب ۽ زورگ ۽ وقتی نام ۽
 چاپ کنائنگ ۽ حیال رستگ۔ آئی ۽ زاننگ کہ قاضی صاحب ۽ پیشیں لاکھیں
 وارثے نیست کہ آئی ۽ حثانی پد ۽ بہ جنت (حالانکہ منی نز ۽ حد امرزی ۽ الاق ترین
 وارث اے وحد ۽ قاضی مبارک انت، بلے آئی ۽ جند ۽ "غیر انصافی ۽ غیر پیش
 ورانہ یا غیر کسی دزگنی همکہ باز انت کہ آ قاضی صاحب ۽ پتیز کانی پجرت ۽ نہ
 انت)۔ لب من ۽ او پار نہ حثت۔ من ۽ وقتی بوہیریں قاضی صابر ۽ سر ۽ بڑگ
 بت ..... پوشیکہ:

من پنج شنبہ ۽ بیگاہ ۽ میوہ شاہ گورستان ۽ حد امرزی قاضی ۽ کبر ۽ گوری ۽
 شت سر بیتاں۔ اود ۽ من قاضی صابر ۽ مانس ۽ رپت ساپ کت، آپ در نزات،
 کے ناز بوریتک ۽ لھتے ڈیلن سوچکی (اگر بتی) بن دات۔ پدا سے بر کبر ۽ طواف
 کت ۽ پہ مزن ادب احترام ولجہ ۽ پادوناں نھتاں۔ دستور ۽ پدا من الحمد شریف،
 چاریں قل ۽ ڈریں کلام ۽ لھتے دگہ نوئیں سورت ونت ۽ صحتی ولجہ ۽ ارواہ ۽
 کش اتنت، ایڈول قاضی صاحب ۽ ہاتر ۽ وش کنگ ۽ رند من کشف القبور ۽
 مراقبہ بنا کت، اولی دھ پانزدہ ملٹ ۽ وحج نہ بوت، پھیلگہ کے بے تاحیر بیتاں۔
 من انچہ مارت کش ئے زانا قاضی صاحب ماں وقتی مانس ۽ نہ انت۔ دل ۽
 کشوں ولجہ چہ صبت پھت ۽ قاضی یے، بلکن ۽ کسے ۽ شر ۽ جنگ ۽ در ۽ شنگ،

سلام

پیشکھ وتی مراقبہ من ہمکیر ء بر جاہ داشت، ء بکند ہدا ء شان ء کہ دمانے ء زندگی من
جست مکانیں قاضی ء Frequency ء شست سر بیتاں، ء کس اس پانزدہ سالوں
زندواجہ ء روبدار ء گرند گولگیں تو ارمنی گوشاں کپت۔

سلام، ڈرہبات، وش آہت ء بیاپہ ہیر ء زندواجہ ء من ء حج وارن
دات کہ من پیریں روباہ ء جنزل عبدالقادر بلوچ ء بڈے بگلے سلامانی بابت ء حال
ئے بدیاں، بس رسگ ء شرت ء وتی ڈوبر ء بار در شا نگ ئے بنا کت۔

قاضی عبدالرحیم صابر ء ہمے Monologue یا وت کلامی ء شول کش
ات، چچی ء کہ مرگ ء چہ زندگوں زندگانی دنیا ء آئی ء اے اولی رابطہ ات، پیشکھ
آئی ء لوٹ ات کہ مراقبہ ء سیم بندیں وھد ء پاس ء تہا گیش ء چہ گیش ہر بہ
کنت ء دنیا ء سر ء بہ زوریت کہ بکند مرگ ء زندہم قاضی زندگ انت۔

چونامھی ء قاضی صاحب ء ہبراں چہ زانگ بوت کہ آئی ء باز زند ء سید
ہاشمی، مراد آوارنی ء مراد ساحر ء داب ء وتی کا گد مئے دنیا ء دیم دیگ ء جھد
کتگ، بلے ہمک بر آئی ء کبر جنیں ٹپالی گرگ ء لٹ کٹ کنگ چنگ۔ ہمے سبب
انت کہ نی کبر جن قاضی ء کبر ء نزیک ء ہم نہ رو ت۔ واجہ ء کشگ انت کہ منی
کا گد ء کاسد ء انچو چاریگی بیت گش ئے زانا من طالبان ء ملاً عمر یا اسامہ بن
لادن ء نا کو آں، حالانکہ ہر کس زانت کہ من وتی سجونیں زند ء وت ء راے رنگیں
پر ہتریں چست ایراں چہ ڈور داشتگ۔

بلے منی گمان اش انت کہ واجہ وش عیتکانی کینگ ء آماج انت۔ منی ہمے
وش گمانی ء بنیاد اش انت کہ واجہ ء ڈیل ء بالاد ماشاء اللہ ہممنچو دل آرام ء دل
گش انت کہ اود ء سر بوھگ ء دمان ء عام مردگاں آرا وتی کوپگاں کتگ ء وش
اتکی جلوس ء ہمراہیں موالیاں گوں وتی زندگ بات ء مردگ بات ء کوکاراں
کبرستاں دو کبرستان کتگ۔ سہرائیں ہرے کہ اود ء پیسر ء چہ موجودیں شھ
بالادیں مہتر ء آہانی مریدان ء واجہ ء وشنامی ء اے رنگیں دو حج ء دو کبیری وش نہ

چنگ -

منی جند یا دلبریں عابد آسکانی ء ڈولیں مسکینے بوتیں تہ کس ء کمار ہم نہ
سنگ ات، چچی ء کہ چشیں او بالیں مردگ ہم روج اود ء رس انت ء وتی وتی
کبرانی باھوٹ بنت۔ بلے مئے آر تپیں قاضی صابر ء یمیں یک دبنگ ء کوھنگے ء
اود ء رسگ چہ زمین چندے ء کتر نہ انت۔ پدرا نہیں ہبرے کہ چشیں جبلیں
مردگاں کئے برداشت کنت۔ ہمیشکہ بیت کنت کہ کے ناکے ء اود ء پولوس ء
سیاڈی ء گور ء شنگ ولجہ ء پشت ء دروگیں بہتام بستگ کہ ولجہ سک ہتر ناکیں
مردے، چچی ء کہ اے کراچی ء غنڈہ آنی وتی وھد ء بے تاج بادشاہ نبی بخش
کالاناگ ء داڈل شیروک ء ہمساہگ چنگ۔

نی و ہیر دیر انت ہمے بے نہیں بہتام رد چنگ انت ء ولجہ ء مقام
سرکاری ء مھلو کی تبک ء مردگانی تہا سک برز انت، بلے پدا ہم چو کہ گرک ء
دپ مدام خونین انت، ہمیشکہ انگت ہم برے برے کاگد ء کاسد ء نوبتاں سرکار
ولجہ ء سر ء اتبار نہ کنت۔

ارادہ اے و نہ انت کہ ہبر کنان ء آنکس دورد در بیاھاں، بلے باز براں
نڈکار ء ند چورھواریں کیت ء مادیں راہ ء انچو بران کنت روت کہ او شنگ ء نام ء
نہ زانت۔ چشیں وھداں بے وسیں نڈکار آنی ء زمین ء دارگ ء مجبور بیت، مروچی
ایں جاور حال بس ہمے رنگ ء انت۔ منی مراد و جنزل صاحب ء سلامانی گواچن ء
در در ء شش شش کنگ ات کہ تاں ہدے ء من کرنگ۔ بلے ہمے نیام ء کشف
القبور ء مراقبہ ء وسیلہ ء گوں مہتریں قاضی عبدالرحیم صابر ء رابطہ بیت۔ نی اگاں
مراقبہ ء محکمیں حالاں شنگ مکناں تہ قاضی صاحب الم ء دل ء کاریت۔ ء ستک
باور کن ات کہ من ء وتی بزرگیں سنگت ء نارازی شج رنگ ء شات نہ بیت۔ ء پدا
آس من ء ہم ہمود ء روگی انت !!

(1) کلوعومر مستریں کلاسیک طنز ء مزاحی شاعرے بلے شعرے بیگواہ انت۔

مراقبہ!

اے منی نبشتا نک ”سلام“ ءِ گوں ہمگر نچ انت:

ہر اش انت کہ مراقبہ ءِ نیام ءِ آنچو کہ مئے رابطہ بر جاہ بوت، مئے
شر پدار، مڑا ہدار بے اشتاپ کاریں قاضی صابر ءِ من ءِ ہج موہ نہ دات کہ وتی
ہالاں، یا کم چہ کم ہالانی سرہانان ئے بدیاں۔ گش ئے زانا چو و اجہ ہدر یا
رتالیں جوگی ءِ مئے ہالاں سہیگ انت۔ ہمیشکہ آئی ءِ بید چہ جست ءِ پڑ سے ءِ
وتی Monologue یا وت کلامی اے رنگ ءِ پنا گت:

”بیگ صاحب! من ءِ پہل کن کہ من پہ وتی اخبار ءِ کاپی ءِ رسینگ ءِ
پریس ءِ شت نہ بیتگاں۔ چوں کنیں، ہشک ءِ نندگ نہ بیت۔ قیامت باریں کدی
بیت۔ اد ءِ روچے یک ہرے کن انت۔ کے کشیت (..... مگراز)۔ ہمیشکہ
یک نایک دزگنی ءِ مشکولی یے لوئیت، نکونناں شوتمیں بے کاری مُردگ ءِ کشیت۔
(زانا مرگ ءِ چہ رند ہم مرک یے است!؟)۔ ہمے سبب انت کہ بکند کے کپن
شوگ ءِ کار کنت، کے کپن دوچک ءِ ءِ کے کپن دُزگ ءِ کار ءِ گلایش انت۔
ہمے پیم کے ہڈ مشگ ءِ کار کنت۔ کے ہڈ جوڑگ ءِ ءِ کے ہڈ ہیروگ
(کیلشتم) ءِ کار کنت۔ اد ءِ تانکہ چرس بہا کنگ ہم اپنے نہ انت، چچی ءِ کہ اے ہم

یک مٹھولی ہے۔

تو وزان نے من بید چہ اسکولی زہنگانی وائینگ، شائری ء شونکاری ء
 دگھج نہ زاناں۔ ادغ زہگان ء اسکول ء مکتب ء دیم دیگ ء رواج نیست، پمیشکہ
 ماسر ء استاد دراہ بے روزگار ء پریشان انت (استاد عبدالجید شوادری ہشیار
 باش)۔ من شائری ہمے ہاتر ء نہ کنناں کہ یکے ء شائری روزگارے نہ انت، دومی
 ادغ سید، عنقا، عطا، گل خان ء ساحر ء ڈولیس بلانی دیما کئے وتی وھد ء زوال بہ
 کنت۔ حالانکہ وھد ء ادغ ہج کدر ء ارزشت نیست۔ سید ء وبل کہ آئی ء ہمو دغ
 من ء پونز ء رسینگ بزاں من ء بلوچی شائری نہ منگ ء مدام سوچ نے داتگ
 کہ من اردو شائری بہ کنناں۔ ادغ ء کنتر سائیں مانگ شاہ ء درگاہ ء نلئیں سجادہ
 نشین انت کہ چل پنجاہ موالی و بس آئی ء گردار ء دست شود انت۔ آئی ء مزن
 گوانی ء اندازگ ء چہ سے ہبر ء بہ جن کہ ولجہ منی ادغ سر بوھگ ء اولی روج ء بس
 پڑاھ ء ہاتر ء منی وش اتک ء اتلگ، چہ آئی ء رندنا مئے گریہیں کبر ء کنیت ء
 نیکہ ماراوتی جگہہیں درگاہ ء شائری دیواناں لوٹا بیعت، حالانکہ من غنی غریب، مراد
 آوارانی ء دگہ بازیں چلی چاشیاں چہ شرتریں شائریے آں، ہمے سبب انت کہ من
 شائری ء چہ پہک دلپروش پیتگاں ء وتی بیراں پیگیں ہپتگی ہوا تاک صدائے
 بلوچ ء دوار کشگاھاں، گزران و نہ بیت، بلے گزران ہم چون بیت کنت یک
 نیمگ ء سید وتی ”ندکار“ ء کشگ ء انت کہ تو وت زان ئے اشی ء مقابلہ ء کس
 کنت نہ کنت۔ ادغ تراھاں دیان ء برواں کہ سید ء دو ماہ ساری ملا فاضل ء ملا
 قاسم ء یک انچیں انٹرویو (بزاں گلگد ارے) وتی تا کبند ندرکار ء تھا چاپ کتگ کہ
 درائیں مردگ دنیا ہیران انت۔ انٹرویو ء گڈ سر ء ”گاریں گوھرے“ سرھاں ء ملا
 فاضل ء ملا قاسم ء زوال پیگیں شر ء شے دنیا ء چاپ پیگیں شمرانی ردی شر کنگ

پتنگ آنت۔ انٹرویو و سک شربوہگ و اندازہ و چہاے صبر و بجن کہ حمے انٹرویو و
 چاپ کنگ و برورد و میر نصیر خان نوری و سید و راتلا و کمر بند و وتی چاندی و قلم
 دان دیگ و جار جگ۔ جام دُرک و وتی شترانی دست نوشتیں دپتر دیگ و اعلان
 کنگ۔ حمے پیم بھرگ و وتی اسپ و گرانا ز و فارسی شترانی زر نوشتیں دیوان بختگ
 و جار جگ (مارا اد و مالوم پتنگ کہ بی بی گرانا ز فارسی و قادر الکلام شاعرہ یے
 پتنگ)۔ میر چا کر و وتی پر شگس سگار و بر چانک دیگ و جار جگ (بیگ صاحب
 حمے بر چانک و معنی و من زاناں، تووت و صمود و ڈکشتری و بچارے)۔ نی تووت
 بکش مارا پشیں بھت گج آنت۔ واقعی سید و بھگی نہ آنت۔

تراہال دیگ و آتاں کہ یک نیمگ و سید وتی نکار و کشگ و آنت و
 دومی نیمگ و مولانا ندوی وتی سوگات و در کنگ و آنت۔ دگہ حج مانے نیست،
 چہی و کہ ادا ہم آدرائیں روج قرآن مجید و ترجمہ، تفسیر، فقہ و حدیث چاپ کت۔
 من، واجہ مولوی محمد عثمان، واجہ مولوی محمد حسین و مئے ایدگہ سر پدیں ملاہاں آرا
 چچو کشگ کہ بابا اد و اشانی زلورت نیست، چہی و کہ مردگانی اعمال و کتاب بند
 پتنگ آنت، بلے نگبھت و بھ سر پد نہ بیت۔ بندر و ندوی صاحب و کنت بس گوں
 من آنت ہرچی من بہ کناں، آکنت و ہرچی من مکناں آنہ کنت، کش و زانا
 آئی و آکت و مراد من و پرورش دیگ آنت و بس۔ تو و زان وے کہ ماشاء اللہ
 گر کی پیشانی یے گوں آنت وے و ہر جاہے کہ روت، اشتہار وے ریت۔ سالانہ
 گراک وے ہم من و چہ گیش تر آنت، بلے انگت اکیم نہ بیت و من و پہ کرارندگ
 و نیل بیت۔ بکند سید و گوں دست وے نہ رس بیت، نازبان و ادب و رد و
 نیکہ زانت و زانش و سرشون و، نا آئی و گراکان برت کنت و نیکہ آئی و شیدا ئیں
 مرید و ارادت مندیں موالیان و ترینت کنت۔ آئی و دست اگاں گوں کسے و

ریت، گڑا آ بس قاضی انت۔ حالانکہ اگاں ملا ء قاضی هور بہ بنت، تہ سید ء
پریشان کنگ هج گران نہ انت۔ ہمیشکہ گوں تو دوز بندی کنناں، یکے اش کہ آئی
ء کبر ء سر ء برو ء کشف القبور ء مراقبہ ء وسیلہ ء آئی ء سر پد بہ کن کہ گوں من براتی
بہ کنت تنکہ ما هوری ء سید ء دیم ء داشت بہ کنیں، بلے اگاں تی ہبرئے ہم نہ
گت، گڑا دومی دز بندی اش انت کہ تو وتی سنگت یا محمد یار ء زوت انگو دیم بدئے،
چی ء کہ کم بھت اشتہار گرگ ء ید طولی داریت (اگاں باور نہ کن ءے گڑا وتی
سنگت بندیک ء جُست بکن)۔ یار جان ء بکش کہ من آرا وتی ہپتگی ء شو نکار جوڑ
کنناں، (چوناھی ء اے وهد ء مراد آوارانی منی کمک شو نکار انت، بلے من آرا
کشاں، چی ء کہ سر زاھر ء و منی همراہ انت، بلے در پردہ سید ء مردم انت)، تو یار
جان ء چہ وتی نیمگ ء سد کی بدئے کہ هج فکر مکن۔ بکش ءے کہ اشتہارانی ہپتاد
در صد کمائی تی انت، ء اش ء چہ ابید تی چرا گڑا، دارو در مان ء سُخت شود ء
دراہیں ہر چ درج منی سر ء انت، بس چماں بوٹ کن ء بیا کہ ماتئی رہچاریں۔
بیک صاحب! ستک باور بکن کہ اگاں گوں تی کوشستاں یار جان اد ء سر
بوت، گڑا بہ گند من مولانا ندوی ء چونیں کین کشفانی دپ ء دیاں۔

دگہ ہراں چہ پیش تراہال دیک ء بیہال مباں کہ بلوچی زبان ء ادب ء
دو ستداریں ہمتال عباس علی زیمی ء اد ء آہگ ء مئے دل سک وش بیت، اگاں چہ
زیمی ء بدل ء عابد آسکانی بہ آتکلیں تہ شر تر ات، چی ء کہ آلیمار کیٹ ء تاں باز
وهد ء منی ہمساهگ ہجگ ء بلوچی ادبی بورڈ ء کارانی تہا مد ام منی دز کمک ہجگ،
بلے زیمی ہم سر ء چمان انت۔ چی ء کہ زیمی ہم مزن کار زانت ء کار گشادے۔
من وهدے آئی ء وش آتک ء شتاں تہ باز وش بیت ء من ء سد کی دات ءے کہ
ماں آئیو کیں روچاں گوں من ہمکاری کنت، بلے بگند وش نیا تک ء پلیٹڈ انی کاراں

مراقبہ

کہ انگت جمعہ جمعہ ہشت روج ئے نہ ٹوٹگ حال شنگ انت کہ آوتی تا کہید
 ”گل کشک“ ء کشگ ء چن لایچ ء انت۔ نی تووت انصاف بکن کہ اے رنگیں
 جاورانی تہا مئے گزران چون بیت، پمیشکہ یک رندے پداگوں تو دز بندی انت کہ
 یا ووت بیا بلے اگاں ووت آہگ ء مہاڑ (بزاں موڈ) ء نئے گڑاچہ یار محمد یارہ
 عابد آسکانی ء یکے ء انگوا لئما دیم بدئے۔

بیک صاحب! یک جنجالے بیتیں تہ مردم ء کشگ ات ہو پرواہ نیست،
 گوزیت اد ء زند ء (اتا مرک ء) ہمک پہنات ء مردگ یک نا یک جنجالے ء
 گرفتار انت۔ انچو کہ تووت سر پدئے، اد ء دائمی جنجال و قیامت ء کریا میں ودار،
 حشر ء نفسا نفسی ء بیع ء حساب داد ء گڈی چکاس انت، بلے ہمک مردگے وتی وتی
 تب ء مخیل ء رد ء پے ووت ء نوک نوکیں جنجال ہم در گیجیت۔ پے درور مردوچاں
 اد ء یک انچیں گواتے کشگ ء انت کہ بازینانی واپ ئے حرام کنگ، ہمے نوکیں
 مولم ء نام رکات میٹھ انت، بزاں مئے اد ء شائران ء مردوچاں کیست ء سی ڈی
 ء ہوپ ء کپتگ۔ مزین شائران ء و بل کہ آہانی جبرے دگ، بلے بکند ہر کس ء
 ناکس ء دو چار شمر، سوت یا گانا نوشتہ کنگ یا کنایتگ ء ہمیشاں رکات کنگ ء
 دلما نگ انت۔ پشیں مردم جوانیں کشندہ آنی شوہاز ء کدی اے کبرستان ء کدی
 آگورستان ء در پے درحاک پے سر انت۔

بیک! مشکل اش انت کہ ادیب ء شائرانی ڈول ء اد ء موسیک ء زمب
 ء ہم پارٹی بازی انت۔ ہمک کشندہ یے ء ووت ء رالھتے مخصوص شائران گوں
 پیوست کنگ کہ چراہاں کے ہم اے ٹور ء آ ٹور نہ بنت۔ پے درور، بکند مرید
 بلیدی انت۔ اے درائیں روج عطا شاد ء پانگ انت۔ بس پے صہائی ء پر بنداں
 نوک نوکیں ترز ء زویل جوڑ کنت۔ اہت پے تام ء بدل کنگ ء برے برے

جواناں کبئی، بانک سیمک، مست تو کئی یا شہر مرید ہ شہر اں کوں جوانیں گالوار ہ
 مستیں المانوں رکاٹ کت۔ (دریکتیں منی لھتے شہرے ہم پہ کشتیں کوں)۔ ہمے
 چیم، بکند استادری، فیض محمد ہ ملا موسیٰ وغیرہ انت۔ اے کل ملا فضل ہ ملا قاسم ہ
 پارٹی ہ مردم أنت۔ من اہلنگ کہ کدروان ہ مزاحد اراں ملاھاں اشانی واست
 ہمود ہ ماں مند ہ کبرستان ہ پراہ ہ بادگیریں کبرگس اڈ کناجنگ کہ آھانی تھا اے
 جوان پہ کرارفتنگ ہ انیش کنگ ہ أنت (دریکتیں من ہم کلاسیکی کشندہ یے
 چیناں)۔ نی بگر سید ہ استاد شفیع، جاڑوک، کادوک، اے ہر سنیں ولجہ ہ درباری
 کشندہ أنت ہ سنٹ اش ماں پوران انت۔ البت استاد شفیع ہ ہمے زوتیاں احمد جگر
 ہ یک نوکیں والیوم یے ہ جاڑوک ہ سائیں ملنگ شاہ ہ سیدہ بانل دشتیاری ہ یک
 یک انچیں دل نوازیں کیسٹ پر کنگ أنت کہ سھب بیگاہ حکم مردگ ہ دپ ہ
 أنت۔

بیگ! تو و اے راستی ہ جوانی ہ سر پدے کہ نا و من ہ موسیک ہ تب
 است ہ نیکہ من راگداری ہ سر سازاں زاناں۔ بے سنگ باور کن کہ اد ہ آھگ ہ
 چہ زند من ہ سما کچنگ کہ وشیں تواریاوش المانی واقعی خدائی دادے۔ (بلا شک لحن
 داؤدی کدرت ہ یک انچیں نشانی یے کہ چہ اش ہ انکار کافر یے)۔

منی برز ہ داتگیں حالاں چہ تو اندازہ جت کنے کہ اد ہ شائرانی شمار
 چنگہ باز ہ کشند ہانی چنگہ کم انت۔ منی جند ہ جاورتی دیمانت۔ من ہم آخر
 مردگیں شائرے آں۔ من ہم دلے داراں۔ منی ہم و اھگ انت کہ منی شہراں وش
 تواریں کشندہ یے رکاٹ بہ کت۔ بے منی بد بختی اش انت کہ منی شہران ہ کس
 کشنگ ہ سا جونہ انت، حالانکہ من چہ مراد آوارانی ہ کمتریں شائرے نیاں،
 آوارانی و عزیز بلوچ ہ رہچار انت۔ آگش ایت آئی ہ کسی پرواہ نیست، چچی ہ کہ

عزیز آئی ءِ شرراں الم ءِ رکاٹ کنت۔ من ہم پہ ہمے اوست ءِ زندگ اتاں (۲)
 کہ نورخان بزنجو بلکیں منی شرراں بہ گش ایت، بلے بکند نورخان ءِ اودے سر بوھک،
 شرت ءِ اعلان کت کہ آسید ءِ مرید انت ءِ بید چہ سید ءِ آدگہ گتسی شرراں نہ گش
 ایت۔

نی تو وت بگش کہ تئی اے دوستیں قاضی دگہ کئی کئی راہ ءِ بہ چاربت۔
 چونامھی ءِ من اشکگ کہ تو ہم باتھ روم سنگر بزاں شوقیہ گانا جنو کے یے ءِ تئی توار
 ماشاء اللہ چو محمد رفیع ءِ برز ءِ پُر زیمر انت، گڑا باریں تئی چےھیال انت۔ واللہ
 کثیت، وھدے تو منی وش وشیں شرراں گوں وتی وش وشیں الھاناں گش، تہ
 یک آلم یے ہیران بیت کہ اے کئی شر ءِ کئی توار ءِ جادو انت۔

بیگ صاحب! پہ ہدا نیگی اے ہبر ءِ دل ءِ میار، چئی ءِ کہ پہ کسے ءِ اے
 واھگ درشان کنگ کہ پلانی اد ءِ بیایات، بد دعایے نہ انت۔ مردگ بے چارگ
 بڑگ ءِ معصوم انت۔ آ اد ءِ دورنگ ءِ ازباں گوں دو چار انت۔ یکے قیامت ءِ
 انتزار ءِ کریابی، ءِ دومی وتیرگاں چہ جدائی ءِ گم۔ ہمے سبب انت کہ گم جتیں مردگانی
 دل ءِ برے برے ہمے واھگ پیدا بیت۔ بلے سٹک باور کن کہ اے یک بے اسر ءِ
 بے تاوانیں واھگے، اشی ءِ چہ ہج نہ بیت، چئی ءِ کہ ہر کسی وھد ازل نامہ ءِ کتاب ءِ
 نوشتہ انت، ءِ ہر کس پہ وھد کثیت۔ اے اللہ ءِ امر انت۔

انچو کہ من ترا پیسر ءِ حال دات کہ پارٹی بازی ءِ گشتد ہانی کمی ءِ سبب ءِ
 اد ءِ شار سک تکا سر انت۔ بلے اشانی تھا گیشتر ہماور نا ءِ بے او پاریں شار انت
 کہ لوشت آہانی بے وزن ءِ بے سر ءِ پاویں شر ہم رکاٹ بہ جنت۔ آ ہم وتی نام
 ءِ نوک نوکیں والیوم لوشت۔ ہمے سبب انت کہ اد ءِ حک ماہ تا کبندانی تھا کم گیش
 اے رنگیں اشتہار چاپ بوھک ءِ انت کہ:

دز بندی پے گوں نورل ء

مئے دل پسند، دل نواز ء دل تواریں استاد! ما میوہ شاہ
کبرستان ء مریاتیں شازرتی مروردریں شراں تئی توتی این
توار ء رکاث کنائینگ ء واھگداریں، تئی هر وڈیں ڈک ء
شرت سر ء چتمان انت، زوت بیا کہ مارھچاریں۔

یا

دز بندی پے گوں عارف جان ء، دز بندی پے گوں عزیز
بلوچ ء، عاجزی پے گوں استادستار ء یا ارز گزارے گوں غلام
رسول دینارزئی ء ء دگہ دگہ۔

باور پے ہدا یکن کہ وھدے من ہمے اشتہاراں گنداں، تہ دلوں گش ایت
دت ء را بہ گش یا اے مردگاں مل دے ء بہ رو زندگانی دنیا ء، بلے چوں کناں کہ
اے چمنی سٹ ء بے ہائی نیں وس واک ء ڈن انت۔ من نزا ناں یک گونڈیں
راتی پے پرچی ء اشانی ہورکیں کانپول ء نیت۔ ہمے بے اگل ء نیتیں شازاے
جبر ء پرچی ء سر پد نہ انت کہ اشانی ہوڈیں دز بندی ء پوچیں واھگانی پدا کس ہم
دنیا ء رنگینیاں یلہ نہ دنت ء دیم پے نادستیں اپیکلیاں نیت، ء پدا مئے اد ء تا کبند
زانا کدی زندگانی دنیا ء شگ انت کہ مئے آسگت مئے بدیں حالاں سھیک بہ

ہنت۔

بہر حال، بیگ صاحب، نی من ترا موکل کناں کہ بے دھد انت۔ شب
ء سیاہی مان شانگ ء انت ء کبرستان ء شب پہ زندگاں شر نہ انت۔ البت گوں تو
دز بندی یے کناں کہ اگاں بیت کنت تہ دیم ءے پنج شبے ء پدا بیا کہ دلوں انگت
سبک نہ انت۔ صبر باز ء احوال بے شمار انت۔ گوں ہدا ء رزاء، دیم، چکر ء ترا
اے حال ء ہم دیاں کہ جنزل عبدالقادر ہنبوکس سلام، پیریں روبا ء گوار چہیں مراد ء
منی مسکینیں کتاب ء راستی جی انت۔ ہاں، مرہز ء چہ پیش ترا یک کلوہے دیگ
لوٹاں۔ احمد زہیر ء بکش ترا سید باز یاد کنت۔ سید گش ایت (قول ء عزیز خالد
مدنی)۔

وہ لوگ جن سے تھے تری بزم میں ہنگامے

گئے تو کیا تیری بزم خیال سے بھی گئے

شر بیگ جان! مُردگ ء ہمیش انت کہ کلوہ کت زندگ ء ء نی

زندگ بزانت ء آئی ء دل..... ہدا ء میارے۔

ریکارڈو

(Recordo)

یک روچے سُبَارگ ءِ وُحد ءِ مَن پَہ دَوشی ءِ وُحد زِوالی ءِ حَاقِر ءِ وُتی
یک اَنجِیوں اوبالیں کَمک کارے ءِ چَپت دِیما کت کہ دَنیاءِ ماملانی بابت ءِ آئی ءِ
زانت ءِ زانِش مَن ءِ چَہم حاک تر ءِ پُدر تر انت۔ آئی ءِ وُحد سے پد ما پد مَنی
سُوحان مُشکَمیں جستانی کُنشمیں پَسہ ءِ مَحتریں سِوالانی پوکیں جواب دات تہ مَن وُتی مَنّا
زحَرگِپت ءِ دَرانینت:

”میاں، دفتر سے گھر جا کر تم آخر کرتے کیا ہو۔؟“

(اڑے، چہ کارگس ءِ واتری ءِ رند تو لوگ ءِ آخر کن نے
چہ؟)

بلے اشی ءِ چہ پیش کہ آدگہ ہوڈیں پَسہ یے بدنّت، کش ءِ قشکَمیں شرکت ءِ
حسابداریں میٹھائے (کلرک) ءِ گشت:

”سریہ گھر جا کر اور کیا کرتے ہوں گے..... یاٹی وی کے
سامنے بیٹھتے ہوں گے یا بیوی کے۔“

(ولجہ اے لوگ ءِ روت دگہ چہ کنت۔ یاٹی وی ءِ دِیما

تندیت یا وُتی زال ءِ دِیم ءِ آدیک بیت)

برے برے ماراں کہ من وت ہم گوں ہمے رنگ ۽ جاور حال ۽ دو
چاراں۔ پے درور دوشی ساہت نہہ ۽ ادار ۽ جیو چینل ۽ چہ ملک ۽ زوا نیں حالاں
چارگ ۽ نیام ۽ اناگہ من مارت کہ نامنی دلگوش گوں ٹی وی ۽ ات ۽ نیکہ گوں وتی
لوگ ۽ بانک ۽ کہ ہمود ۽ یک کشے ۽ گوں وتی نماسگاں تندوک ات، ہمے نادلگوشی ۽
سبب اش ات کہ من ۽ گش ۽ اناگہ ساچستے ۽ او مان بوہگ ات۔ البت سترچم
اوں بوٹ اتنت ۽ ہیال ۽ کمیت اوں ایدیم آدیم تاجینت، بلے تاں دور دور ۽
بنکپ ۽ ڈس ۽ پارے نہ گواہ ات۔

ہمے نیم واپ ۽ نیم آگہیں جاور ۽ منی گوشاں گش ۽ لہمیں توارے
کت۔ اے منی چکانی مات ۽ توار ات کہ کشگ ۽ ات:
وے انور ۽ پت! بے بلا واپ ۽ زانا۔

لتا..... چے ہرے زانا۔

من چم پیچ کت ۽ آئی ۽ نیمگ ۽ چاران ۽ گشت ۽ آئی ۽ درائینت:
وے منی بے سائیں ولجہ، گڑا انچو شتر انت، چچو دیر انت تی
نماسگ تراجستے کنگ ۽ انت، ۽ تو گش ۽ اد ۽ نئے بے بلا۔
من کہ دلگوش کت تہ گنداں ہو، اے وریکارڈو انت کہ منی دیما کشگ
۽ من ۽ روک وک چارگ ۽ انت۔

بندر ۽ ریکارڈو منی کستریں پیچ ناصر بیگ ۽ کستریں پیچ دانیال بیگ ۽
پنام انت۔ اے پنام اش ۽ سر ۽ پرے ہاتر ۽ مشگ بیت کہ اے ہر چیزے ۽
ببت ۽ جست پُرس کنت، بلکہ باز جست پُرس کنت، ۽ ہمے ہبراں زپت
(ریکارڈو) ہم کنت، بزاں دل ۽ یاد اش داریت۔ تو اگاں جت ۽ بکن کہ مزنا
بے چے کن ۽، تہ گشیت جیو ۽ نمائندہ باں اگاں جست ۽ بکن کہ پرچی ۽، تہ

گشت:

دنیا ۽ سنیل ہم کناں ۽ مردمانی ہبراں ہم ریکارڈ کناں۔

اگاں دگہ کارئے نیست تہ بزاں چیزے نا چیزے ۽ بابت ۽، کسے نا
کسے ۽ چہ الم ۽ جست کنگ ۽ انت۔ بزاں ہر چیزے کہ سرئے در نہ روت، جست
کت۔ ہما چیز ۽ کہ مازانیں، آئی ۽ لازم سوج دئیں، ۽ ہما چیز ۽ بابت ۽ کہ مئے
وتی سر در نہ روت، یا ہما چیز کہ کشگ نہ کرزیت ۽ کشگی نہ انت، تہ وتی جان ۽
پڈائینگ ۽ ہاتر ۽ کشیں:

”شکلو، اشی ۽ بارو ۽ جست مکن۔ اے خدا ۽ امر انت۔“

پئیں وهداں آگیشتر دجہم بیت ۽ خدا ۽ امر ۽ بابت ۽ دگہ جست نہ کت، بلے
برے برے کہ دجہم نہ بیت، تہ ہما دمان ۽ جست کت:

”گڑا ابا، ہمے خدا ۽ امر چئی یے؟“

☆.....☆.....☆

بہر حال وهدے من ریکارڈو ۽ نیمگ ۽ دلگوش دات ۽ آرا جست کت:

ہاں بابو، چے ہرے باریں، نہ گشت ۽:

”ابا، ہمے ”وند“ کئے انت.....؟“

ریکارڈو ۽ دپ ۽ وند ۽ لہز ۽ اشکنگ ۽ من کے گڑا اتاں، بلے پدا آرا
چکاسگ ۽ ہاتر ۽ وهدے من جست گپت کہ پرچی ۽ زانا، تہ گشت ۽:

ابا، اشی ۽ و موج انت۔ صدر اگاں امریکا ۽ روت، اے گون انت
گون، اگان ہندوستان ۽ روت اے گون انت گون، وزیر اعظم چین ۽ روت،
اے ہمراہ انت، روس ۽ روت اے ہمراہ انت، ہمے پیم ہمک وزیر گزیرے کہ ڈن
۽ روت، اے آئی ۽ ہمراہ انت۔

نی کہ من جزم بیتاں کہ وفد؎ چہ دانیال؎ مراد چچی انت، تہ من گشت
 ”بلے تراگوں وفد؎ چے کار.....؟“

گشت ے: چچی ؎ کہ نی من فیصلہ کہتہ کہ جیو ؎ نمائندہ ؎ بدل ؎ وفد ے ہاں۔

گشتوں: بلے تو وفد ے بیت نہ کن ے

گشت ے: پر چچی ؎؟

گشتوں: چچی ؎ کہ تو بلو چے یے۔ اے ملک ؎ بلوچ نا صدر بیت کہت،

نہ وزیر اعظم، نہ پوج ؎ سرودک، نہ نیوی ؎ ائر فورس ؎ مسٹر،

ناپائٹ، نہ سفیر، نہ پلوس ؎ مسٹر، نہ پی آئی اے ؎ کماش، نہ

اسٹیل ملز، اسٹیٹ بینک ؎ نیکہ دگہ سرکاری ادارہ یے ؎ کٹر

مسٹر بیت کہت۔ تو ایٹمی سائنسدان ہم بیت نہ کن ے۔ دگر ؎

بل تو تن قومی کرکٹ ٹیم یا قومی فٹبال ٹیم ؎ لیجی یے ہم بیت نہ

کن ے۔

گشت ے: بلے آخر پر چچی ؎؟

گشتوں: چچی ؎ کہ تو چودھری یے نئے، تو بٹ صاحب یے نئے، تو میاں

صاحب یے نئے، تو اعوان ؎ نیازی یے نئے، تو خان

صاحب، فاروقی ؎ صدیقی یے نئے۔ ؎ صد جبر ؎ یک جبر، تو

پنجابی یے نئے، پٹھانے نئے، مہاجرے نئے، بس نی پچت

ے کن، دگہ جست مکن۔

گشت ے: ھو ابا، دگہ جست نہ کناں، بلے من ؎ بکش ہمے وفد آخر کئے

انت؟

گشتوں: زانگ لوٹ ے؟

گشت ے: ھو زانگ لوٹاں۔

مٹیوں: گڑا گوش بدار، وفد گھے یاروک انت۔

عنت: یاروک؟

مٹیوں: ہو، گھے یاروک کہ مدام پہ لاپ گون انت۔

عنت: بلے گھے یاروک کئے انت؟

مٹیوں: یاروک گھے وفد انت

عنت: گڑا وفد نام پرچی یاروک نہ کن انت؟

مٹیوں: چچی کہ یاروک بلو چچی نامے، اے مردم بلو چچی نام گھم

سگت انت نہ کن انت۔

☆.....☆.....☆

یک روچے من پہ کارے بازار رپتاں، منی گھے نماسگ دانیال بیگ
بزاں ریکارڈ منی ہمراہ ات۔ کارے گیشینگ آ پد ماہر دوسول ہسپتال چار راہی آ
ایرانی کافہ آشت نشتمیں تنکہ چاؤ کے بوریں آ راہو کے برویں۔ سارتیں آپ، گرم
گرمیں پیشیم گر میں چائے نوش جان کنگ آ رندو ہدے من پہ گیگ یک
ریکارے روک کت، تہ انا گہ ریکارڈ آ منی سر آ روش کت کہ:

ابا، گھے ملک کئے انت؟

ملک!؟

من سیگار آ دھوتاں گوات آدپ آ دیان آ بخت گپت آ آئی آ در آینت:

ہو ابا، گھے ملک کہ آئی آ نام بازار آ بازیں دکا نانی سر آ لکھتہ

ملک شاپ، ملک شاپ۔

دانیال آ گھے ادا آ سر آ من بچکند ات آ در آینت۔

اچھا اچھا..... تو بلکن آ گھے شیر آ دکا نانی ہر آئے؟

ہو، ابا، مھے شیر ۽ دکانانی، بکنہ ہر دکانے ۽ سر ۽ لکھتہ ناگوری
 ملک شاپ، سبحان اللہ ملک شاپ۔ بسم اللہ ملک شاپ، قادری
 ملک شاپ، قلندری ملک شاپ، من حیراناں کہ مھے ملک آخر کئے
 انت کہ شیر ۽ دراہیں دکانانی مالک انت۔

ریکارڈو بابا، اے گوک، گایستانی بادشاہ انت۔

ابا، اے زانا جنگل ۽ بادشاہ انت.....؟

ضو، انچو کہ جنگل ۽ بادشاہ، جنگل ۽ تہا ہرچی بہ کنت، آئی ۽
 کس کمن کت نہ کنت، مھے پیما کہ ملک ۽ بادشاہ بیت، آہر
 چچی بہ کنت، آئی ۽ کس گنج گشت نہ کنت۔ آ ملک ۽ دراہیں
 چیزانی مالک ۽ مستر انت، ۽ پدا ما زانا کجا آئی ۽ مہماں مردم ۽
 حساب ۽ ایں۔ ماہم آئی ۽ نز ۽ چو گنگد امیں چار پاد ۽ دلوت
 ۽ ایں۔ چو پس، گوک ۽ گا میش ۽۔ آ مئے شیراں وارت ۽ پدا
 مارا کشیت ہم ۽ لوئیت کہ ما ”اللہ ابو مرتاں“ ہم مہ کشیں۔

گزا ابا، اشی ۽ پولوس پر چچی ۽ نہ گپت؟

پرے ہاتر ۽ نہ گپت کہ پولوس اے وت انت۔

عدالت ہم اشی ۽ گپت نہ کنت؟

اتا..... چچی ۽ کہ عدالت ہم اے وت انت۔

اشی ۽ پوج ہم گپت نہ کنت؟

اتا شکلو، اشی ۽ پوج ہم گپت نہ کنت، چچی ۽ کہ پوج ہم اے

وت انت۔

ابا، سرکار ہم اشی ۽ داشت نہ کنت؟

پدا ابا، چچی ۽ کہ سرکار ہمے ولجہ ۽ جند انت۔

گڑا ابا آخر اے کئے انت؟

بابو، اے چودھری صاحب انت، اے خان صاحب انت۔
اے زانا ہمکہ زوراک انت؟

ہو دانیال، اے مئے گمان ء چہ ہم گیشتر زوراک انت۔
گڑا ابا، اے ملک ء تندگ ء پاندہ جی انت۔ مردم اگاں وتی
جند ء ملک ء بہ روت شر تر نہ انت۔ انچو کہ تو وت مدام کش
ئے ”وائے وتن.....“

ہو دانیال جان، وائے تن ہشکلیں دار راست انت، بلے
چون کنیں کہ اے شوٹم مئے تن ء ہم برگ ء پشت انت۔
اے مئے ہشکلیں داراں ہم نیل انت؟
اٹا، اے پما جی نیل انت۔
گڑا ابا، ماچے بکنیں؟

بچار ریکارڈو، مئے گور ء نام ء نان ء لیڈر و باز انت۔ بلے
چشیں سرو کے نیست کہ سکتیں ساہتاں قوم آئی ء سر ء تپاک
بہ بیت ء ہمانی ء سرو کی ء جھد بہ کنت ء وتی قومی حقاں بہ
کپت۔

ابا، ہرے بکناں زہرنہ گرنے؟

اٹا دانیال، ہرچ ہرے تی دل ء است بہ کن ے، گول ء
سکناں، اے سرگیں بیگاہ تی نام ء انت۔

ابا، ہر دیں من اکبر بگٹی ء ٹیلی وژن ء سر ء گنداں تہ دل اوں
گشیت وھدے حزن باں چوہمانی ء وتی ریش بروتاں اسپیت
کناں ء گوں وتی مزاری گڑگاں دڈیں تو لگانی زہرگاں آپ

کناں۔

تو بیت کنے، چچی ء کہ تئی چم چو پٹی ء ٹیلگاں شینز ء
 روٹناکت۔ ء تو بیت نہ کنے ہم، چچی ء کہ دلیری ء مزن
 جگری خدائی دادے، بلے اے باندات ء گپے۔ مے مروچی
 ایں جنجال ایش انت کہ یاوے مے قوم هوری ء یک سوگہ ء مزار
 نیمیں مردے ء پُشت ء سرپ بند بہ بیت ء پہوتی قومی حقان
 جھد بہ کنت، ء اگاں اے نیکیں کار ء کنگ پہ قوم ء گران
 انت، گڑا بایدیں ہر علاقہ یے ء یک یک بگٹی، مینگل ء مری
 یے دیما بیت ء مکار ء جابریں چودھری ء خانان چہوتی سر
 زمین ء بہ رکھیں انت۔ ء اگاں خدامہ کنت پُخش ہم نہ
 بیت، گڑا اثر بہ زان منی پٹی ٹیلگ کہ ماہمے ہشکلیں دار ء چہ ہم
 زبھر بیس، چچی ء کہ ہشکلیں دار ء بتل گوں وتن ء ہمگرنج
 انت۔ اگاں خدامہ کنت وتن نہ منت گڑا بتل کجا مانیت۔

گڑا مزنیں ابا، تئی ہیال ء تاریخ مے بابت ء چے کشیت؟

دانیال جان! من پہ ستک گشت نہ کناں، بلے اگاں تو داں دلی
 زانگ لوٹے، گڑا بریں لوگ ء اود ء منی منور ء قومانی تاریخ
 ء یک ٹوہیں دپترے اُست کہ آئی ء تہا دنیا ء زندگ ء مرتگیں
 قومانی ء ہست ء نیستیں راجانی احوال ء سر آمد (باقیات)
 موجود انت۔ بریں ہمانی ء چچ کن ء چاریں کہ آئے بابت ء
 چے کشیت۔

ہو ابا، جلدی بریں تنکہ بے وھد مہ بیت!

دلگوش:- دیم ء دیوان ء اشی ء چپ، بزاں بیگل ء جست ء دانیال ء

وشھندیں پسہ۔

کمرشل بریک

(اولی نندارگ)

مگرب ۽ نماز ۽ پدوهد یکہ من چه مسیت ۽ ذراتکاں تہ آئی ۽ من ۽ توار
پرہت:

بیگ صاحب..... بیگ صاحب!

من وتی پادداشت أنت ۽ چکت اول ترینت، اے شفیع مالپوڑہ والہ ات۔
شفیع منی دمک ۽ جھ متند ۽ منی کساننی ۽ ہم مکتب ۽ سنگت انت۔ من ۽
چهشت ده سال مستر انت، پمیشکہ من ۽ چه سک پیر تر انت ہم۔ بلے سکین وش
تب ۽ وش گپتارے۔ دپ نئے مدام چه پُر کندگ انت، بزاں وت کندیت ۽ دگر
۽ کندین ایت۔

شفیع ۽ لوگ بانک ۽ دیر انت کہ بیران بیگ، بلے ہدا ۽ چکت ۽ چکت
زادگ گنج داتگ، چو کہ خود دارے، پمیشکہ انگت ہم کار ۽ انت ۽ وتی محتاج وت
انت۔ روج ۽ سبزی منڈی ۽ ماشہ خورے ۽ میتھانکت ۽ دیگر ۽ وهد ۽ مالپوڑہ
پچیت ۽ بہا کنت۔

شفیع ۽ منی دست گپت ۽ ماہر دو مسیت ۽ پیشگاہ ۽ چه کے گستا بیت ۽
اوشتامیں، آئی ۽ ایکش ۽ آکش چارت ۽ پداپہ ہلوت گشت:

کمرشل بریک

بیگ جان! تو منی کسانی ۽ سنگت ۽ دوزواہ ۽، پمیشکہ لوٹاں
تراستانگے بدیاں۔

من هج نہ گشت ۽ روک روک آرا چارت کہ بہ زاناں دگہ چے کشیت۔
آئی ۽ پدا ایکش ۽ آکش چارت ۽ پدا پھلوت گشت:
بیگ جان! من دگہ سانگے ۽ دلما نگاں، پمیشکہ لوٹاں تو منی
نکاح ۽ مجلس ۽ شریک بو۔

من پچکنڈ ات ۽ درائینت: کدی باریں؟
گشت ۽: ہمے ماہ ۽ سی دو تاریخ ۽، فجر ۽ نماز ۽ رند۔
من پدا پچکنڈ ات ۽ درائینت: شفیع جان گڑا من شریک بیت نہ کناں،
چی ۽ کہ سی دو تاریخ ۽، فجر ۽ وھد ۽ منی لندن ۽ فلائٹ انت!

2

اے مسکرا شفیع ۽ تنہا گوں من نہ سنگ، آگوں ہمک ہجاروک ۽ وتی دوی
سانگ ۽ نکاح ۽ گپ ۽ جنت ۽ وتی پیر ۽ وھد جتیں بالاد ۽ وشنود کنت۔ اے رده
آگیشتر وت پیش کپیت، بے اگاں بیحال بوت، تہ کسے نا کسے آرا الم ۽ بخت
کنت:

ھاں سالونک، بدئے ہالاں، نکاح باریں کدی انت؟
۽ پشیں وھداں آئی ۽ آمادہ ۽ پل رتھیں پتہ ہمش انت کہ
ہمے ماہ ۽ سی دو تاریخ ۽..... فجر ۽ نماز ۽ رند!

3

یک روچے مسیت ۽ برجمیں نکاحی مجلسے ۽ من ۽ شفیع زان پہ زان ننگ
اتیں کہ من انا کہ آرا پہ سنگینی بخت کت:

یار شفیع پہ راستی بہ گمش کہ آیا تو دلاں دلی دومی سائے ء
دلما نگے؟

چمنی اے بخت ء آدما نے بے تو اربوت، ء پدا گوں سنگینی گشت نئے:
بیک صاحب! من ء اے مسیت بہ گپیت اگاں دروگ بہ
بنداں۔ کرنے گوستگ کہ چہ مردی ء شتگاں، بے اگاں پہ
دل ء وش کنگ ء ہمے مسکرا ء مہ کنناں تہ دلوں ہم مریت، ء آ
روچیں کہ دل مُرت تہ باور کن کہ آ منی زند ء گڈی روچ
انت۔

(دومی نندارگ)

من انگت کوئی ء تہا پادا ایر نہ کنگ ات کہ آئی ء پُشت ء چہ من ء گوانک
جت:

”اڑے بے سُدھ، زانا میم ات گنٹ انت کہ لپاشان ء
روگائے؟“ من گام داشت انت ء چک اول ترینت۔

اے مئے سنگت ہاشو (بزاں ہاشم) ء پیریں پت ات کہ پیشگا ء کا پر ء
بنا تھے ء سر ء چو سیاہیں بُندے ء ذراج ات، اگن چہ اُمرے ہشتاد ء چہ
بُرزات، عاجز ء چیروت ات، بے زبان نئے انگت ڈڈ ات۔ اُمرے اندازگ ما
پُش جگ کہ ہاشو ء جنڈ ء اُمر آوہداں کساس شست سال ء کم نہ ات۔ ہاشو ہم
چو دتی پت ء مزن جون، بُرز بالاد ء سیاہ تاب ات۔ ہم رنگی ء ہم دروشمی ء ابید
پت چکانی نیام ء دگہ دردیے ہم یکین ات کہ ہر دوانی پُچکانی مات دیرانت کہ ہدا ء
دنی مال کنگ انت۔

منی چسارو کی گوں ہاشو بزاں ہاشم ء مئے ہوریں سنگت گل محمد ء وسیلہ ء

کرم گریہ

چنگ ات کہ آئی ہنم ساگ ات، اگن چہ ہاشو چننا ہاواند گیس مردے ات، بلے
آئی ہنم نیاد گوں باسواد ہاواند گیس مردمان ات ہی ہا کہ "نفل ہا ستری ہاوشن لائن" ہ
آسک شیوار ہا نامدار ات، اجب ملنگ گیس مردے ات۔ حکم شپ ترند آپ نے
چو ماہیک ہا وارت ہا ورگ نے چو ٹرک ہا، بلے سہاد ہا سر ہا آچا ہا ماہونین ہا
ات، چہ شہم ہا ادب، چو کاتبی زحکے ہا۔

ہاشو ہا دکہ یک شری یے اش ات کہ آسک وش لسان ہا وش زوے
ات، ہمیشکہ یک شہنے ہا اید کہ موکلانی روچ ہا سحب ہا نفل ہا آئی ہا دیوان ہا
مجلس گرم ات، بزاں ہم تمہیں سنتاں اتک گوں آئی ہا دیوان کت، اشانی وش
گیبانی گوشدارگ ہا من ہم برے برے وتی سنگت گل محمد ہا ہمرائی ہا ہاشو ہا
اوتاک ہا ہشتاں۔

آروچیں منی سنگت گل محمد پیش کپنگ ات ہا من ہم شیں نوکی ہاشو ہا ہند
ہا سر چنگ اتاں۔ من وحدے ادب ہا احترام ہا ہاتر ہا پیر مرد ہا تحت ہا دیوانت
اوشتا تاں، تہ آئی ہا ہا کلبے سر چست کت من ہا چارت ہا گشت: گل محمد توئے؟
اگن چہ من گل محمد نہ اتاں، بلے من دلداری ہا ہاتر ہا گشت: خبو ولب، تہ
کستر حاضر انت، حکم کن!

منی ہمے پتہ ہا دل نے وش بیت ہا گوں سوک ہا دل گشت نے: اڑے
وتی ہمے لاگیں سنگت ہا بکش کہ تو وت و دو می سانگ ہا لائق نے، بلے من ہا جن
یے بدئے۔

کاپر ہا بنا اے نوکیں ہبرے نہ ات چہی ہا کہ پیر مرد ہا گوں ہر کس ہا
ہبر سنگ ات، ہمیشکہ من اے گوش ہا اشکت ہا آ گوش ہا درگت ہا ہچکند ان ہا
ہاشو ہا کوئی ہا ہتر تاں۔

اے گلشن بزاں و گلخیزیں کہتے یاوت سازیں ہجر نہ آنت، بلکہ زندہ گڈی
 ہر دور اتیں ڈروشم آنت کہوت من اشانی شاحداں (دومی ندرگ و تہا بہت
 من پ زانت نام بدل سنگ آنت)۔ بگند ہر دوکین ندرگانی بنیادی کارست
 (کردار) ہر عا جزانت۔ اولیٰ و زکت نیست، پمیشکہ تلب گے ہم نیست، بلے
 بدل ہوش کنگ و دومی ساگک و ہجر و کت۔ اشی و دیم پدیم دومی و ہم زکت
 نیست، بلے چو کہ ہوس گے بازانت، پمیشکہ گوں سنگینی دومی ساگک و ہجر و کت۔
 اشی و تجزیہ و تحلیل و آگن چہ یک تب زانت (بزاں نفسیات و ماہرے
 جواں ترکت کت) بلے منی جند و خیال و اے جوزہ و واہش حکم پر ووش نہ منیں
 مرونے و تہا یک ازمی منیل یے۔

من اے ہم دیستگ کہ لھتے پیر مردوتی ورنائی یا ورنائی و زور و کدورت و
 بابت و سک باز بناک جن آنت کہ من چو کنگ، پخش سنگ، یا من انگت ہم پخش
 کت کناں، حالاکہ پخشیں ہجروتی اندر و پر شگسین و لمجگسین کلات و ہاک و
 کھانی چنگ و یکجا کنگ و بے سو میں جہد و کیشتر دگہ چ نہ آنت، بلے اے ہم
 راتنی یے کہ لھتے مردمانی تہا انچیں تاگت و کدورت آست کہ آہشتاد سال و ہم پیر
 نہ بت۔

نی اے ہجروتی جاہ و کہ کئے زوت و کئے دیر و پیر بیت، بلے اے ہم
 راتنی یے کہ انچو کودکی و ماشومیاں (معصومیاں)، بچگی و بے کماریاں و ورناسی و

خرمستیانی وتی وتی لذت ء مزایے اُست۔ ہمے پیم پیری گوں وتی مچیں نزوریوں،
 دست نہ رسیاں ء پشومانیاں وتی مٹ وتنت۔ بدن ء پرشت پروش ء زوال یک
 ابرمی منیل یے کہ اشئ ء کس داشت نہ کنت، بلے منی نز ء اسل پیری دل ء پیری
 انت، ارواہ ء پیری نہ انت، بلے پشیں بختاورسک کم انت، چئ ء کہ حکم کس
 زالم ء بے لیا زیں وهد ء تاژ ء تیلانکانی دیماوتی دل ء ورناسی ء رکنگ ء رپک ء
 نہ زانت (ء آکس کہ زانت آمن ء تراہال نہ دنت)۔

Commercial Break

نی ہبر پادکنیت کہ منی مروچی ایس پیتاری ء آخر نیون چئ انت؟ ہر
 اسل ء اش انت کہ ہما کہ انی پیر انت، پیر تر بنت ء آسر روچے ناروچے وتی وتی
 چادر ء چندنت ء دربازی بنت، ء ہما کہ انی ورنانت، دائم ء ورنانہ مات،
 روچے ناروچے آسر پیر بنت ء گوں پیری ء ازاباں سرچیر بنت، ہمیشکہ اشئ ء چہ
 پیر کہ پیری چوسیاہ گواتے ء آہانی سر ء اُرش بہ کنت، منی پہ مروچی ایس ورناحال
 مہتیں سوچ اش انت کہ آپہ وتی تاک چندیں آکت ء انچیں توشگ یے بہ
 شوہازنت کہ گوں آئی ء وتی پیری ء وشنودکت بہ کن انت۔

من برز ء اشارہ کنگ کہ ”ہما کہ ہمے رپک ء زان انت آدر ء حال نہ

دینت“۔ بلے انچوانگریز گش انت:

Every Paradise has its serpent

(بزاں حکم جنتے ء وتی مار 1)، ہمے پیم شے اے پیریں ناکوگش ایت:

Every inferno has its angel

(بزاں ہمک دوزہ یے 1 ءوتی پریشنگ)

منی دور ء پلپس ورنہاں، شامزن بھتاورئے کہ شمنے دوزہ ء ہم پریشنگے
است کہ شمنے دوست ء دوزواہ انت، ہمیشکہ لوٹاں شمارا آئی ء ڈس ء بدیاں۔ شمارا
باید انت کہ شاگوں آئی ء ہمے زیتاں تماس بہ گرات، تنکہ آ شمارا شمنے آکت ء
توشگ ء بابت ء سرسوج بہ کنت۔ زان ات ہمے واجکار ء نام کئے انت؟ ہمے
نکیں پریشنگ ء نام انت پیر اُروبر و شاہ ء اشی ء ڈس انت:

aroobaroooshah@begul.com

بلے ڈکت ایش انت کہ شمنے ای میل ہمک ماہ ء سی دو تاریخ ء فجر ء نماز ء رندالم ء
آئی ء ڈس ء سر بہ بنت۔

1 بابا آدم ء رابڈگ ء آراچہ جنت ء دراں ڈیھ کنگ ء پنڈل ء مارا بلپس
ء ربالو بیگ۔ بلوچ ہوار بہ ات، شمنے جنت ء مار شمنے آستونک ء انت، چومہ
بیت کہ بے سدھی ء سبب ء شمارا دراں ڈیھ بہ کنت۔

2 دانٹے ءوتی ڈوائن کامیڈی ء تہا دوزہ ء ر Inferno نیستگ۔

کیفے جان

دلگوش :- منی سنگت اکرم صاحب خان ء ہمیں ہمک
 درائی پان وارے زانت کہ کدی اگاں پان دست ملکیت تہ
 مردم گزارہ ء ہاتر ء گھٹکا وارت، بلے اگاں گھٹکا ہم مہ ریت،
 گڑا گوں چھالیہ بزاں سو پاڑی ء رومست کنگ ء لاچار
 بیت - دوشی کہ پوتانی نالگ ء من ء واب ء نینشت، گڑامن
 ہم پہ ناعلاجی چھالیہ وارت کہ آئی ء برورد کیفے جان انت کہ
 شے دیمانت ..... بلے کئے اے ہبر ء سر پد بیت!

منی ہونڈ ء چہ کساس دو صد گام ء پند ء، بزاں بھیا ء باگ ء پشت ء،
 تیزی روڈ ء سر ء یک ریستوران یے است کہ نام ئے کیفے جان انت - شروء
 ہوٹل ء بیرانی ء رند من ء دیر انت کہ کم گیش ہمک شپ پہ چاؤ کے ورگ ء ہم
 کافی ء کایاں، ایڈول، نی بزاں منی شپ گردی ہم ہمے دو صد گامانی تہا محدود
 انت -

منی ہمے محدودیں شپ گردی ء وھد ء پاس شپ ء ساعت دھ ء بگرتا

بازوہ ء نیم انت یا دوازده انت۔ بزاں حمے دو کلا کانی نیام ء من ہمک شپ پہ
 بورو کے، فزیو تھراپی ء ہاتر ء کینے جان ء الم ء کایاں۔ اد ء من دگہ چے کت
 سہاں، بس بدن ء وش وش ء سیک دیاں، چاؤ کے نوش جان کناں، دو سے
 سگریٹ دام دولا کناں، ء حمے نیام ء رنگ رنگیں مردمانی کوکاراں ہم گوش جان
 کناں۔

اگن چہ ہمدان نزدیک ٹوراں لیاری جنرل اسپتال ء نام ء یک مزنیں
 سرکاری اسپتالے آست، بے گیشتر مردم پہ فزیو تھراپی کنائینگ ء کینے جان ء
 کابنت۔ اشی ء سبب اش انت کہ ادا اسپتال ء مشینی بزاں دو نمبری سیکائی ء بدل ء
 اصلی آس، دھوت ء بھاپ ء سیکائی دیگ بیت ء ہمیشی ء حمرائی ء گر میں چائے
 ہم دارینگ بیت۔ حمے سبب انت کہ سیکائی ء نیام ء مردم انچو ماریت کشائے
 زانا دوزہ ء یک بے تاک ء بے بریں ڈرچکے ء بن ء نشتگ ء سبزلساگی ء وش
 زہلیس سوتے گوش دارگ ء انت۔ چوننا ہامنی جنڈ ء اے کافے پرے ہاتر ء ہم
 دوست انت کہ من ء آخر سراں دوزہ ء روگی انت، چئی ء کہ منی گیشتریں سنگت ء
 دلہریں شاعر، نڈکار، ازم کار، کشندہ ء سازگرانی یک رُبے اوداں منی ودارینگ
 انت۔

من حمے کافے ء پرے ہاتر ء دوزہ ء گوشہ یے گشاں کہ اشی ء لاپ ء
 سے نیمگ ء آس جمبور انت، ء آس ہم کجام؟ سوئی گیس ء نا، بلکہ چشم ء چگر دی
 دار ء اشکر ء آس انت کہ چو پارسیانی معبد ء آس ء مدام روشن انت۔ کاپر ء ایر
 گوات ء چائے گرادگ ء چلداں انت۔ سرگوات ء پُراٹھاہچگ ء پراہیس تین ء
 شینت کباب ء اشکری چل انت۔ شمال ء بلاہیس تندور ء نارشت پیم کنگ ء
 چلداں انت، بزاں حمے سے نیمگی آچانی نیام ء گراکانی میز کرسی ایر انت۔

کینے جان

کینے جان ۽ دوئی شتری اشی ۽ جاک ۽ جلال انت۔ اد ۽ نیمبل مین گوش
 وریں تواری ۽ بگرداں باہر والا ۽ سُرنا الہانیں کوکار، کل پر کیف ۽ ہوش ۽ گار کنوک
 انت اد ۽ یکیں وهد ۽ ہرکس کوکار ۽ انت۔ ہرکس گوش دارگ ۽ انت، بلے کس
 سرپد بوہگانہ انت، چائے گرادوک ۽ چلت ۽ جان برتجیں گرمی ۽ چہ وتی دلگوش ۽
 ٹگلینگ ۽ مشکولی ۽ ہاتر ۽ وتی چلدان ۽ حضرت سلیمان ۽ زمانہ ۽ نیپ
 ریکارڈرے ایرتنگ کہ اشی ۽ چہ ہندی یا بلوچی ۽ وشیں صوتانی بدل ۽ کپوتانی کوکو،
 ہرانی سزگ، اسپانی شدگ یا تولگانی ہولاسگ ۽ توارد رکینیت۔

اے سے دیوالی جاگہ ۽ ڈر ۽ دیوال و است، بلے چریشاں کیے ہم
 تچک ۽ سلامت نہ انت۔ گل گک ۽ ترک انت، کش نئے زانا باز براں
 پروشگ یا کم گیش کنگ پیگ انت۔ آثار قدیمہ ۽ یک بے سندیں زانتکارے ۽
 گشگ انت کہ اے جاگہ چوموہن جوڈرو ۽ شہر ۽ باز بر آباد ۽ باز بر ۽ برباد پیگ،
 ہمے پیم دیوالانی سر ۽ گڈی براں مشکلیں روگنی رنگ ۽ بابت ۽ ہم زانگ نہ بیت کہ
 ہمے رنگ کدی مُشگ پیگ ۽ اشی ۽ اصل چہ انت۔ گمان انت کہ یک وهدے ۽
 بلکن کریم کلر پیگ، بلے وهد ۽ ہتر مالی ۽ چَلانی دُھوت ۽ سیاچکاں ہمے اصل
 ہمکہ برکشیتنگ کہ اگاں ہمے سیاہ بھتیں دیوالان ماتے بیتیں، آئی ۽ ہم اشان ۽
 پچبر جاہ نیورنگ ات۔

اد ۽ چارسک کہن ۽ زنگ وار تکیں گواتو بزاں پچنکا ہم اوجان انت کہ
 زمستان ۽ بند ۽ گرماگ ۽ آس گوارنت۔ اد ۽ پستمی کرن ۽ یک ڈیپ فریزرے
 ہم است کہ اشی ۽ برکت ۽ وش ۽ سارتیں آپ پہ ورگ ۽ نیست۔ اد ۽ پہ شست
 ۽ شود ۽ نورنگ ۽ آپ باز انت، بلے پاکی ۽ پلگاری پہ نام ہم نیست۔ صد ہبر ۽
 یک ہبر..... بزاں گشگ ۽ وھوٹے، بلے ہوٹل ۽ پیم ۽ ہم نہ انت۔

ادع وئی متا یک واش بیسن بزاں دست شودے ہم اُست، بلے گیشتر
جان دزہمے کارے چیر نیبل کن انت ءوش بنت، ہمے ٹیلانی چیر ءلہستے پشی ہم مدام
چو شاہ کیباد ءگر بگ ءوش اب انت، پمیشکے کے اگاں گوں آھاں بے ادبی بہ
کت گز آئی ءپاد ءچانکر ہم پانچ اُنت۔

ادع پے نندگ ءدوتہر ءآسرات اُست۔ یک یے برزیں بیچ ءدومی چکیں
کری۔ ہمے سبب انت کہ ادع بیچ والا مدام برز ءکری والا مدام جہل گندگ ء
کایت، بلے من جہلی ءابید ہم پرے ہاتر ءکری ءسر ءننداں کہ من وئی بچکی ء
شکر ورنائی ءوهداں سالانی سال نگار سنیمما، کمار سنیمما، راکسی، سپر ءجگد لیش سنیمما ء
پڑنگوویں پیچانی سر ءتھنگ ءفلیم چارتگ۔ ہمے بے تکہ ایس پیچانی شو میں منگواں
من ءہمکے وارنگ کہ انی ہم من ہر دیں بیچے یے سر ءبہ ننداں تہ ہا دمان ءمنی
جان ہارشت دنت ءمن بے تاہیر باں۔

اے کافہ ءخاصیں شری اش انت کہ اش ءبک چیزے ہم پاک،
صاف ءپلگار نہ انت۔ اد ءدیوال چل، فرش گندہ، میز سل، پ، ءجک ءگلاس
کل ناپاک ءناصاف اُنت۔ کمال اش انت ہمے درتیں ناپاکی ءلیگاری ہر کسی
دیما پیداور ءسہراحت، بلے کس اش ہم کمار نہ کنت۔ انچو گندگ کنیت گش۔
زانا ادع آبوکیں مجھیں گراک جمالیاتی مارشت ءچہ زبھر انت۔ پداہیرت بچارے
گزا کمال اے ہم نہ انت کہ ہمے درتیں ناپاکیانی اندر ءگراک ہمر وچ ءہر وهد
کایت، چائے نوش جان کن انت، ورگ وراُنت، مھلوک ءکوکاراں گوش
داراُنت ءوت ہم کوکار کنان ءروانت، مستریں کمال اش انت من وت ہم گور۔
تمیشاں حوراں..... ہمے بے حسی ءبے کمار ی ءاماچاں، حالانکہ پاکی ءصافی ء
من ”نیم ایمان“ نابلکہ ”کامل ایمان“ زاناں۔

نی بیاورد و راک ۽ نیمگ ۽۔

ہمک ریسٹورانے ۽ وڑ ۽ اد ۽ ہم جاھے نا جاھے ۽ اے روانی مہراہم ۽
نوشتہ انت کہ ”وش تام ۽ وش ترس وراکانی بن جاہ“ بلے دھوت ۽ سیاہچنگ ۽
سب ۽ گندگ ۽ وانگ نہ بیت۔ بہر حال اد ۽ سادہ ۽ دودھ پتی چائے ۽ ابودنگ
رنگیں نارشت ہم پیم کنگ بنت کہ ما کراچی والا اشاں بوڑ کشمیں۔ چائے ۽ خیر
گزارہ ۽ لائق انت، چہ ۽ کہ من وت ہممشپ دودھ پتی ورگ ۽ حمد ۽ کایاں۔
اہت نارشتانی بابت ۽ پہ سٹک گشت نہ کناں کہ چون انت۔ ہم دیست اش انت
کہ گراکان ۽ من اد ۽ گیشتر انڈھ گھنالہ یا ڈال فرائی ورگ ۽ دستگ۔ ہمے انڈھ
گھنالہ ۽ تام چون انت..... نزا ناں، اہت یک شپے من ڈال فرائی پارسل کنا بنت
۽ لوگ ۽ بُرت، پرے ہاتر ۽ نا کہ وت اش بوراں ۽ درائیں شپ باکارگ ۽
وظیفہ بواناں۔ نیت اش ات کہ اگاں دلاں دلی وش ۽ تامدار انت، گراگوں خدا ۽
رضا ۽ امبراں کہ بندگی صاحب کراچی یا ترا ۽ کثیت، آئی ۽ شپی شام ماں کینے
جان ۽ انت۔

چوناہمی ۽ ہم ماں کوینہ ۽ باز بناں تام ۽ لذت ۽ بدل کنگ ۽ ہاتر ۽ مارا
جان دشتی یا حکیم بلوچ یا بندگی صاحب ۽ وتی وتی پسند ۽ ہونٹاں بُرنگ ۽ مئے بالا ۽
اش وشنود کنگ، پیشکہ منی ارادہ انت اگاں خدا ۽ جوازت دات نہ من وتی ہمے
دلبراں اہم ۽ کراچی ۽ لوٹائیاں، اشان ۽ وتی پسند ۽ کینے جان ۽ براں، ۽ ہمے دوزو
۽ لاپ ۽ اشان ۽ انڈھ گھنالہ ۽ ڈال فرائی واریناں، سینکہ اے ہم مئے فقیرانی
”دعوت شیراز“ ۽ یاد بہ کن انت۔

ہمے پیم من ۽ خدا ۽ اگاں گیشتر جوازت دات نہ من ۽ قول انت کہ
امارات، بحرین، مسقط، لندن، سویڈن ۽ گنجیں گوادور ۽ حماچیس سنکناں، کہ آہاں

من ء وتی دل پسندیں مطبخ ء و رگ جاہاں 'منق و سلوی' رنگیں و رگ واریتنگ،
 من آہان ء ہم ویزہ ء ٹکٹ کنناں ء کراچی ء لوٹائیناں۔ اد ء و رگیات ء میاں
 استہانی کو اس وجہ عابد آسکانی ء پاگواجمی ء 'تباہگ کانفرنس یے' برجم کنناں، ء
 آخر سراں آہاں وتی دل پسندیں ء کیفے جان ء انڈہ گھٹالہ ء ڈال فرائی
 واریناں۔۔۔ ہواے ملنڈ ء مسکرایے نہ انت، من دلاں دلی انچو کنناں، چچی ء کہ
 من ہاشکرے نیاں ء وتی ہمے دلبراں پھیر نہ بخشاں۔ اشان ء دانکہ وتی پسند ء
 حے دوزہ مقامیں کافے ء انڈہ گھٹالہ ء ڈال فرائی مہ واریناں، بکندے کبر ء منی
 پادچک مہاں۔

بگوش:- دنیا ء تہا وتی رنگ ء اولی تباہگ کانفرنس ء جارچینی ء واسطہ
 منی دل ء سے چار نام آست، چوکہ دلبریں یوسف گچکی، ڈاکٹر
 مبارک، ممتاز یوسف، عباس زیمی ء چاہار ء اصغر آزگ۔
 بلے کے ء اگاں اشاں چہ جواں تریں جارچینے ء نام دل ء
 آست تہ من ء حال بدنت۔

چوناہمی ء شپانی پاساں اد ء ہر رنگ ء ہر عمر ء مردم کنیت، کہ اشانی تہا
 بلوچی کشندہ، سازگر ء آہانی شاگرد ہم گون آنت (چچی ء کہ نزدیک ء استاد ستار،
 استاد عبدالعزیز ء ایدگہ کشندہانی کلب آنت) بلے گیشتر مردم منی ڈول ء بے نام
 بے ہجارت آنت، بلے کے شپانی رو آء رند من مارت کہ اد ء لہتے مردم انچیں کنیت
 کہ آہجارت کر ز آنت..... مثلاً:-
 مشکل کشا:-

اے کساس سی یا سی بیچ سالی ورنایے۔ گوں سیاہ ء بزیں چوٹو ء ریش
 ہوتاں وش قد ء وش ڈروشمیں مردے۔ ہبر ء مدام گوں کندگ ء بچکندگ ء

کچلے جان

کنت۔ پوشاک ءے صاف ءے استہتیں دزمالے مدام کو پگ ءے انت ءے۔ یک
دستے ءے کپٹن ءے پاکٹ ءے باکس ءے دوئی دست ءے موبائیل فون ءے ہمراہی ءے وحدے
کافہ ءے پتریت گڑادو سے مردم اشی ءے دُنب ءے انت۔ گرسی بہ بیت یا نچا اے ءے
دیر ءے پاداں لونجان کنت ءے نند ایت، بلے دمانے ءے رنداے وتی پادانی سر ءے پے کچی
نند ایت۔ اول اول سر ءے من اشی ءے دینی ءے چہ نوک آیوکیں ورناسے سر پد بیتاں،
بلے رند ءے زانگ بوت کہ واجہ دینی والہ یے نہ انت۔ اشی ءے اصل کارکنش جی انت
من پہ سگ گشت نہ کناں، بلے گندگ ءے انچوزانگ بیت کہ اے یک عامل، بزاں
دم دھوت ءے نک تاہیت کنو کے۔ مردم اشی ءے ایکش ءے آکش ءے نندا انت ءے پہ نک
نک ءے ہلوت وتی مشکلاں بیان کن انت ءے اے پہ سکسک ءے ہلوت آھاں
سرسوج کنت۔ اے ہبرانی نیام ءے سگریٹ بازکش ایت ءے گوں وتی موبائیل فون ءے
لعیب ہم کنت۔ من چو کہ اشانی سکسک ءے ہلوتانی ریخ ءے چہ دیراں، ہمیشکہ نزانا کہ آ
چے کش انت ءے اے چے کش ایت۔ اہت وحدے اے (وتی متا) موبائیل ءے
سر ءے اسلام آباد، لاهور یا پشاور ءے گوں کسے ءے ہبر کنت، گڑا توارے منی گوشاں
کپیت، پنشنیں وھداں اشی ءے ہبر گیشتر ایڈول انت:-

ولجہ، من سک باز دست گفقاں، من آتک نہ کناں۔ اتاں اتاں

بالی گراب ءے ہم آتک نہ کناں۔ نابابا ہرج درج مسئلہ یے نہ

انت اتاں تنی کار ءے من کناں، بلے تو وت بیا۔

ءے وحدے فون ءے ہبر ہلن انت گڑا بچکندان ءے کش ایت..... ”مردمانی مسئلہ ءے

جنجال سک باز انت، مارا پہ قرار ءے نندگ ءے نھیل انت۔ شاموت بکش ات، من شمارا

چتوریل دات کناں ءے اسلام آباد ءے رواں۔“

بلے دلگوش:- واجہیں مشکل کشا ءے بابت ءے منی برز ءے گمان آلم نہ انت

کہ راست بہ بیت، اے ردھم بیت کت، ہمیشہ شرتز انت
کہ اے ہبرء باور مکن ات۔

چار یار:-

ادعات یا برے برے چار پیر مردھمشپھوری ء یا جدا جدا کانت ء
یک میزے ء چاگرد ء نند انت۔ اے سک باز پیر نہ انت، بلے چو کہ لاگر ء نزور
انت، ہمیشہ چہ وتی عمر ء کیشتر پیر جاہ کانت، چہ یشاں دو ء زنڈیں کا نچ ء چشمک
ہم جہان انت کہ اے وت پیری ء عاجزی ء نشانی انت۔ اشان ء مدام یک
زانسٹر ریڈیو یے گون انت کہ نا باز کہن انت ء ناسک نوک انت۔ اے چار
کوپ ء یک دودھ پتی پینکے لونا نین انت۔ وتی وتی کو پاں پہ تہمبل ٹھمب ٹھمب ء
تنگ انت ء یک خاص وحدے ء نرانسٹر ء روش کن انت۔ پہ وحد ء پاس
ریڈیو ء بیچ کنگ ء مول ء مراد سوت ء گوشدارگ نہ انت بلکہ چہ بی بی سی ء دنیا ء
حالاں دلگوش کنگ انت، بلے مشکل اش انت کہ گرا کی ء حساب ء حمے وحد سہول
Peak Hour بزاں زش ء نوبت انت، ہمے سبب انت کہ اے وحد ء کافہ ء
تہا شور شمار ء جہک جیکت چہ ساری ء کیشتر بیت، نی ندارگ اے وز انت کہ وڑ
دڑیں کو کارانی نیام ء حمے وحد جتیں پیر مرد وتی گرانیں گوشاں گوں ریڈیو ء سک
دے انت ء لگ انت گوشدارگ ء، اے حمے پیم گوش دارنت، گوش دارنت، گوش
دارنت دانکہ حال خلن انت..... ء نی کہ حال خلن انت گڑا اے یک دومی ء
دیمان چار انت۔ یکے بخت کت: اڑے چے گشت ء؟ دومی پسہ دنت:
خزاناں، بلے منی دل ء عراق ء نام ءے گپت۔ سبھی بخت کت: دکہ چے گشت
ء؟ چاری کش ایت: یہ شری ء اشکنگ ء نہ آتک، بلے منی خیال ء افغانستان ء
ہم ءے حم گپت۔

ءمن چریشاں کے آکشر نشتگ ء دل ء گشاں کہ امریکا ء چومٹاریں

کہگ یے ء ہر کسی ہمرائی ء اے پیر مردے ء ہم پریشاں کتگ انت۔

ڈگی ء بابا:-

ادء ہم شپ یک بابا یے بے برمش ء بے توار ء کثیت ء یک گرسی یے
سرء نندایت۔ نام ئے کئے انت، من زاناں، بلے من اشی ء نام ڈگی ء ولجہ ایر
کتگ، چی ء کہ اشی ء شپ روچی ہنکین ہوٹل ء کش گوری دکانانی ڈگی انت۔
زمتان بہ بیت کہ گرماگ اے مدام ہمے ڈکیانی سرء کپتگ۔ گندگ ء ہمے ہلک ء
مردے، بلے مدتے بیت ہمے بے سا بگیں ڈکیانی باہوٹ انت۔ اشی ء گور ء گد
سے چار ماہ ء رند و ہدے سک لیگار ء بوٹ گر انت، گڑا اناگہ بکند نوکیں جوڑی
یے گور ء انت ئے۔ جان نہ شوگ ء سبب ء اشی ء دست، دیم ء سرء میدانی
اصلی رنگ زانگ نہ بیت۔

ڈگی ء بابا گوں کے ء ہم ہر نہ کنت (کم چہ کم من اشی ء کدی ہم گوں
کے ء گپ کنگ ء نہ دیتگ) ہمیشکہ بے گشگ ء نیبل والا اشی ء چائی کوپے
کاریت دنت۔ اے ہمے گر میں چاء انچو گلاٹیت کش ئے زانا ہالینڈ ء سارتیں
بیر انت۔ اے چائی کوپ ء و ہا دمان ء ہمانگو کنت۔ بلے تاں دھ پانزدہ ملٹ ء
نندایت ء دیوالاں سنیل کنت۔ پدا اناگہ انچو بے برمش ء بے توار ء کہ اتنگ،
ہمے داب ء پاد کثیت روت۔ البت کدی نیم کلاک ء برے برے کلاکے ء رند پدا
چاہ ء نوشگ ء کثیت ء دھ پانزدہ ملٹ ء رند کثیت روت۔

باز براں منی دل ء کشتگ کہ اشی ء بابت ء بخت پر سے بکناں، بلے اشی
ء گنوی ء بیم ء من ء دل پر کنگ ء نیشتگ، یک روچے شپ ء نیم ء من چہ ہوٹل ء
درا تک ء دیم پہ لوگ ء روگ ء اتاں۔ کے دیمتر اگنداں ڈگی ء بابا چو مدامی وڑ ء

یک ڈکی بے سرء نھنگ ء گوات ورگ ء انت۔ آئی ء تندگ حمے رنگ ء ات گش
 نے زانا اکبر بادشاہ لاهور ء شالیمار باگ ء ”چوبارہ“ بے سرء گوں بادشاہی جلوہ ء
 نھنگ۔ بابا ء حمے شاحمی داب من ء انچو دوست بوت کہ زاناں چتور من سلام دات
 دات آئی ء دیمائنتاں، بابا ء من ء چارت ء بچکند ات ء پدامنی دست ء گولڈ
 فلک ء پیک ء نیمگ ء اشارہ کت۔ من سر پد بیتاں ء یک سگریٹے روک کت ء
 آئی ء دست ء دات۔ آئی ء سے چار دراج کشیں دم جت ء سگریٹ نیم کت
 کت ء چکل دات۔ پدامنی چشمک ء روک روک چاران ء گشت نے:

گندگ ء تو صم در پردہ گنو کے بے

چتور ہاریں؟

جستوں کت:

تو صم اد ء راستی ء شوہاز ء کائے

گشت نے:

راستی ء؟

کشتوں:

ھو راستی ء، بے راستی چو کلگی کلماٹ ء جو دء حج جاہ نہ
 گواھیت۔ اد ء مردم کل دروگ بند انت۔ اے منافق
 انت، دو پوست انت، تو مفت کلڈی ماں کوراسی ء
 دزموش ء نے، ہمیشکہ وتی وحد ء زوال کن۔ برو لوگ
 ء کہ بے وحد انت۔

گشت نے:

ہمیش گشان ء آپا داتک ء پد ادیم پہ سول ء شت۔ ء من ..... من ہما ڈگی ء سرء
 شت ء وتی در پردہ گنو کی ء سرء بیچار ء لگ اتاں۔

(دگہ، دگہ برے)

اولیٰ بھر

ڈکی بابا

(گوں کیفے جان ءِ ہمگر پنج)

بابا ءِ وتی دوئیں دانک و گشت آنت ءِ پدا پاداھت ءِ دیم پہ ہوئل ءِ
 شت، بلے من تادیر آئی ءِ ڈگی ءِ سر ءِ نشت وتی ہمے نام گپتیں اندری گنوکی ءِ سر ءِ
 پیچارکت۔ ہر چنت کہ من فکرکت بابا ءِ گشتن ءِ سر ءِ منی بھیہ ءِ باور وڈان بوت۔
 اگن چہ من اے راستی ءِ سر پداں کہ منی باطن ءِ سک باز گڑ بڑ انت، بنی آدمی
 نزوری گوں من ہم است آنت، ءِ لھتے نزوریاں من زیبائیں گناہ ہم کشاں، چئی ءِ
 کہ بید ءِ ایشاں زند بے معنی ءِ بے کیف بیت، بلے من کدی نہ زائنگ کہ اندر ءِ
 یک گنو کے ہم نشت۔ ءِ ہمے ہیال ءِ آھگ ءِ انا کہ من مارت کہ گش ءِ بابا ءِ ہمے
 دوئیں دانکانی تہا من ءِ بیہارے دات کہ من وتی ہمے باطن ءِ گنوکی ءِ تچ پرش بہ
 کناں، نکوننا اے من ءِ ذلیل کنت، ءِ نیٹ من ہم چوہائی ءِ بابا بے جوڑ باں۔
 بابا ءِ ہمے بیہار ءِ من ءِ کے بے وار ءِ بے چاڑکت، بلے دیر نہ ٹوست
 منی وار ءِ چاڑھر دو پدا بر جا بوتنت۔

بلے ہما شپ و چہ رند، وهد پ وهد مئے میتگ و تا باز شیاں عجب عجیبیں
 واقعات و واردات بوتنت۔ چوکہ یک شپے بھیا و باگ و دیما بستگیں کل ہرانی
 ساد کے و بوتلگ، آهان و گوں لٹاں ماں بست و آزادکت۔ دومی صوب و
 اوبالیں ہر و اھنداں وتی گاریں ہرانی شوہاز و سرسرجت و ہمے ناھودگیں کار
 زوالی کنوک و دل و سیر و زاہ و بدکت۔ دگہ شپے کے و مئے ہلک و سے چار
 دمکانی اسٹریٹ لائٹ و لھتے لوگانی پیش گاہاں روشنیں بتی پروشت و یک زد
 کت۔ مھلوک پریشان بوت و ہمے شیطان و راشتری و نازینت اش۔ کے
 روچانی ایمنی و رند گہ یک شپے کے و دمکانی تہاوش و ابیں موٹر سائیکل ہر گاڑی و
 سوزوکیانی نکوات کش ات و مردمان اش بڑگ کت۔ ہمے پیم یک صجے ہلک و
 شورے رست کہ دوشی کے و ہلک و لھتے دکانانی کبلانی تہا ایل پی (L.P.) ماں
 ریتلگ و آهان و سین بندکتگ، نی بزیگیں دکانداراں انگو کبلان و گوں ہتوڑی و
 بجن بجن کت و چانگو شیطان و بالاد اش گوں زاہ و زکتاں و شنودکت، دگہ شپے و
 ایٹی و حق و دل نہ بیگیں یے کت بزاں، ہمے جاتو سہتیں کلپ و باز لوگانی
 دروازگ چہ در و گوں ساد و چیلکاں ٹھاٹ و بستت، گڑا صباح و سر و ہمک بندیں
 دروازگ و پشت و واہ و زاہ و توار جسگ و ات۔

ہمک ہمے وڑیں کار زوالیانی وهد و لھتے و کند ات، لھتے و ٹرند ات و
 لھتے و تچک و تچک زاہ دات و وتی دل اش سبک کت۔

بلے عجب و نہ بوتگیں گپ اش ات کہ چریشاں ہمک وارداتے و رند
 درائیں روج وهد یکہ ہلک و مردماں اش و بابت و گپ رپ کت و ہمے ٹو میں
 شیطان اش ڈوبارت، منی باطن گش وے چہ گل و بال ات۔ من پھشیں وهداں
 دائم حیران اتاں کہ آخر منی باطن کجا سوک و گل و شادان انت۔ باز فکر و بیچار و

رند منی دل ۽ گوں ترس ۽ لرز ۽ گمانے ودی بوت کہ چومہ بیت کہ حمے کار زوالیانی
پشت ۽ منی باطن ۽ دست صور انت، بلے منی دل ۽ نہ من ات، چئی ۽ کہ منی صد
زگ ۽ یک زگے ہم نہ جنگ ۽ ات۔

کے روج حمے فکر ۽ وسواسانی تھا پہ خیر سلامتی گنوستنت، بلے یک روپے
وحدے چا کیواڑہ ۽ چار راھی ۽ ٹریفک کہ انا گہ جام ۽ کور گرنج بوت تہ منی باطن ۽
من ۽ پر مات کہ برو ٹریفک ۽ کنٹرول بکن۔ من پردے آمادہ بہاں ۽ حمے گنوی ۽ بہ
کناں کہ انا گہ ڈگنی ۽ بابا ۽ کش ۽ من ۽ حگل دات کہ نبا کن ۽ سوڈیں بلوچ،
رزواہ بے ۽ آخر سراں چو من ۽ بابا بے جوڑ بے، ہمیشکہ من وتی پادداشت انت ۽
ایڈول آروچی خدا ۽ منی ”عزت ۽ سادات“ رکھینت ۽ من پاشک نہ بوتان، حمے
پیم یک شپے تاں سیمی پاس ۽ من ۽ وحدے واپ نہ اتک تہ باطن ۽ پر مات کہ برو
بان ۽ سر ۽ بوشت ۽ بانگ بدے، ۽ کے کش ۽ چین ۽ رند من پردے پدا آمادہ
بہاں کہ حمے نا خودگی ۽ بہ کناں، بلے یک رندے پدا بابا ۽ من ۽ داشت ۽ بیہار
دات کہ نبا کن ۽ جنیں بلوچ، مہلوک تی گلف ۽ توار ۽ پچاہ کاریت، چو بے وحد
۽ پاس ۽ بانگ دیگ ۽ چہ پاشک ۽ رزوا بے، ۽ یک رندے کہ تی گنوی ۽ سوڈی
پدا ۽ جاں ذرا بوت، گڑا تی ہنکین ۽ تند جاہ ڈگنی ۽ سر انت۔

کشف ۽ وسیلہ ۽ نازل بیوکیں بابا ۽ حمے دانائیں جبرائیل من ۽ ہمکہ اثر
مندکت کہ دل ۽ شادی دات کہ بابا انچنائیں مردے نہ انت، ہمیشکہ من فیصلہ
کت کہ اشی ۽ ذات ۽ فکری ۽ روحانی تل ۽ پتل شوہازگ بہ بنت۔ بس حمے
ھیال ۽ من ۽ یک شپے ساعت یازدہ ۽ نیم ۽ کیفے جان ۽ چہ ذرا آہگ ۽ رند ڈگنی ۽
بابا ۽ دربار ۽ برت سرکت۔

بابا ۽ سرچست کت من ۽ چارت، پچکندے آئی ۽ کٹفانی سر ۽ تالان

بوت ء پدا آئی ء درآینت : من زائنگ ات کہ روچے ناروچے تی سر پداہمے ڈگمی
ء کپیت ، ہمیشکہ یک حسابے ء تی وداریک اتاں۔ تو کہ اتک ءے منی ہاتر ووش
بوت۔ شرنی بدے حالاں باریں !

چرائی ء پد منی ء ڈگمی ء ولجہ ء نیام ء ہرچ حال احوالے کہ بوت ، آہاں
من ادء نوشتہ کنگاہاں ، اشاں بوان ات ، دربر ات ء وتی وتی ژندیں بالادء
وشنود بہ کن ات۔

من ء بابا:-

من ..... واجہ ، زاناں پرچی ء منی دل جنگ ء انت کہ تو پیر جنگلی علیہ
مالیہ ءے کہ اے نوکیں دروشم ء ظاہر بوتگ ءے۔

بابا..... اتاں... پیر جنگلی علیہ مالیہ تیھیال ء بابا نحت ء من چہ تی چاگردء
بالا زندگ ء سہرائیں وجودے داراں۔ من چتور بے وجود ء
قالب ء اتک کناں۔ بچار، بے وجودی ء وجود ء بے وجودی
اگاں وجود ء بے وجودی ء جاگ ء بہ پوشیت ، گڑا وجود ء بے
وجودی یا بے وجودی ء وجود چتور سہرا بیت ء پدا وجود ء بے
وجود اگاں وت ماوت.....

من ..... ولجہ بس بس بس۔ من زاناں کہ اے وت ماوتی ہماسر ء گاری
انت۔ پیر ء و من ء شک ات ، بلے نی من ء پکت انت کہ
سقراط ء جن ء ترا انچو پکتگ کہ تی رنگ ء دروشم ہم چو سقراط ء
انت۔

بابا..... اے حساب ء تھو کہ من چو سقراط ء بدرنگ ء بد ڈولاں ء من
ہم چو ہمائی ء بے کتابے آں ، بلے کجا سقراط ء کجا من ، یا قول

اردو والہاں: کبار راجا بھوج کا کچا کنگو تھی، پیپلک من و
 سقراط و ہم دور معہ ایک کہ من آئی و پادانی مالک وحت حم
 نیاں۔ اہت تو وئی پمانی طارح و کمن کہ ترا حکم بہ رنگ و
 بد صورتیں مردے و تھا سقراط و اردو ان کا اس گنگ کہیت۔
 چونہ انت جس بلوچ، پنشیں چیزاں کا گوں بالین و پمان
 پچار..... سر پہ بوت نئے۔

من..... جی خو۔ جبرتی دپ و گلاب، بے اتنی تو بے کتابی و جبرکت۔
 چہ اش و تئی مراد جی انت۔

بابا..... پچار حکم و انشت کا زانشیں سراے جبر و سر پہ انت کہ سقراط
 ووت حج کتاب نوشتہ نہ کنگ۔ من و بہ پنش اگاں بہ کشاں
 کہ آچو شمنے بلوچی قلم کاراں نہ ات کہ حرکس چہ لوگ و زحر
 کہیت کتابے نوشتہ کمت، اگاں چہ کتاب نوشتہ کنگ جو انیا
 گپے، بے چو ہم نہ انت کہ کسے بے پکار ہم کہ کتاب نوشتہ بہ
 کمت کہ ناوانگ بہ بت نا تورگ کا بہا کنگ بہ بت۔ سقراط
 بے چارگ چو شمنے قلم کاراں و انشت کا زانشیں فردے نہ ات
 کہ وئی کتاباں وت نوشتہ بہ کمت۔ وت اش چھاپ بہ کمت
 ووت اش بہا ہم بہ کمت۔ آملنگے بوگ، زانت کا زانت و
 پ و آئی و حرچی کہ کنگ، زبانی کلامی کنگ۔ راستی و اش
 انت کہ اگاں افلاطون کا زینوفون و ڈولیس آئی و الاکس
 شاگرداں آئی و ہمنے زبانی کلامی لڈی و نزمیا ورتیں بہ مروچی
 کس کا زانگ ات کہ سقراط کجام باگ و ہنگ انت، انچو کہ

من آں..... منی مرگ ء رند ہم کس من ء یاد نہ کنت، کس
زانت کہ ہمے ڈگی ء بابا کئے ات ء آئی ء راز ء انت چہ
ات۔

ماوتی ہمے درونائیں انجام ء سر ء کے در پدس داشت ء
گریت ء یک دومی ء دروگیں تساہ دات۔ پداانا کہ من وتی
ارساں پاک کنان ء بخت گیت:

من..... واجہ ہمے سقراط ء ”طریقہ واردات“ چتور بوتگ۔

بابا..... اشی ء Inductive Method کش انت۔ الاحوت کنان

شو میں شیطان ء، جنیں بلوچ اشی ء کجا سر پد بیت۔ بچار اشی
ء استقرائی رھبند کش انت۔ لاحول ولا، من زاناں اشی ء ہم
تو سر پد نہ بے۔ بابا اشی ء سوال جواب ء رھبند کش انت۔

من..... من انگت ہم سر پد نیاں۔

بابا..... من پیشکہ جٹانی گو ما سر نہ جناں۔ من زاناں گوں اشاں سر جنگ

سر ء گاری انت، بلے تو چو کہ پہک جٹو کے نئے پیشکہ ترا
گشاں کہ سقراط ء ”طریقہ واردات“ دینوگی رھبند بوتگ۔

من..... دینوگی رھبند.....! تو واجہ مسکرا کنگ ءے۔

بابا..... من مسکرا کنگ ہماروچ ء ویل کت کہ وہ سال ساری من گڈی

ہرا جان ششت ء توبہ کت۔ تو من ءے شر نہ من ءے شر،
بلے اے راستی یے کہ سقراط ء دینوگی کار کنگ۔

من..... چتور باریں۔

بابا..... سقراط وت وتی ہمے رھبند ء بابت ء کش ایت کہ من ہما

Midwife بزاں دینہوگاں کہ آھر کیے ء ارواح ء تمل توکاں
 چیر ء وائیں بوڈشتان ء (صلاحتیان ء) گوں مزن کہتہ کاری
 کشیت ء سہراکت۔ اشی ء یک جو انیں مثالے کتابانی تہا چو
 مان انت کہ یک برے ورنایے گوں سقراط ء ہم نیادات۔
 سوال جواب ء ہمے (جدلیاتی) عمل ء نیام ء فیثا غورث ء
 تھیورم ء Credibility (لاحول ولا) بزاں معقولیت ء
 بابت ء صہر پادا تک۔ سقراط ء ورنایے چہ جست کنان ء بحث ء
 رادیمابرت ء وحدے صہر ء کے شول کش ات تہ انا کہ ورنایے
 ء وتی زند ء تہا اولی برافیشا غورث ء تھیورم ء حقیقت زانت۔

من ..... بلے ولجہ، ہمے تھیورم چے بلائے آخر؟

بابا ..... بس کن بے ادب۔ من اگاں اینچو بزانتیں گزاتی صیال ء ادے
 ڈگنی ء سرے کپتگ اتاں۔

من ..... Sorry Baba پہل اول بکن۔

بابا ..... شرنی گوشدار مانجائی مکن۔ من گشگ ء اتاں کہ سقراط ء وتی
 بابت ء مدام گشگ ات کہ منی حال چوہا مرد ء انت کہ آ
 نابزانتی ء تہاریانی تہا دزموش کنگ ء انت ء گوں وتی ہمے
 سقراطی تون ء آئی ء مدام چہ دگراں جست پُرس ء یک شول
 کشیں درج یے بکنج کت۔ چشمیں وهداں آئی ء وت پسہ
 دیگ ء پھر یز کت ء ایڈول آئی ء مدام چہ دگراں زانتکاری
 چت ء مچ کت۔ اے رھبند ء سقراطی رمز ہم گش انت۔
 سقراط ء وتی عہد ء ورنایے گوما سوال جواب ء ہمے رنگیں

مجلس سنگ ءِ وقتی ہمے رمز ءِ وسیلہ ءِ انجیوں گوانچن ءِ زند ءِ
چیریں ننگدہ شوہازنگ ءِ پیش دانتک انت کہ چراھاں ہمے
ورناچہ ءِ پیش زانتکار نہ بوتگ انت۔

من ..... واجہ! چہ تخی سنگین ءِ جھلانکمیں ہبراں انچو زانگ بیت کہ تو باز
واقتیں مردے یے، باریں مارا حال بدنے کہ تو پے پے
ونگ۔

بابا ..... ماہر چہ خواندہ ایم فراموش کردہ ایم
الآ حدیثِ دوست کہ تکراری کنم

من ..... بزان؟

بابا ..... بزاں ماوتی حیاتی ءِ ہرچی کہ ونگ کل بیحال سنگ انت، نی
بس یار ءِ ذکر ءِ ابید دگہ حج یاد نہ انت۔ نی بس اللہ اللہ
کنگنیں۔

من ..... واجہ، نی من لوٹاں کہ شمارا چہ سقراطی فلسفہ ءِ رند، بزاں
سوفسطائیاں بگرتاں افلاطون ءِ بابت ءِ شے دریں لیکہ ءِ
ھیالاں بزاناں۔ من رواقیت، لذتیت، تشکیکیت، انتخابیت ءِ
ابید منضبط فلسفہ ءِ دور ءِ بابت ءِ ہم شےھیالاں بزاناں۔ من
اے ہم زانگ لوٹاں کہ نو فلاطونیت ءِ سرہمگ چہ انت۔
افلاطون ءِ اخلاقیات، جمالیات ءِ سیاسیات ءِ لیکہ چہ انت۔
نیامچی دور ءِ فلسفہ ءِ جنجال چہ انت۔ نشاۃ ثانیہ ءِ فکری دور
چون انت، یورپ ءِ عقلیت پرست کئے انت، برطانیہ ءِ
تجربیت پسند ءِ جرمنی ءِ تصویریت پسندیں فلاسفر کئے کئے

انت، غصن لوٹاں کہ.....

بابا..... پورت!

من..... ولج، حمے پورت ۽ مطلب چچی انت۔ واللہ اے عمر ۽ شمار املاند
نہ بر اھیت۔

بابا..... نانا شکلو اے جبر نہ انت۔

من..... گڑا پورت پر چچی ۽؟

بابا..... منی پت، جبر اش انت کہ کیفے جان والہاں مرو چچی سہارگ ۽
من ۽ باسی ڈال واریننگ۔ تاں اے وحدی من سے گشت ۽
میت ۽ پوی کھیننگ۔ نی منی شو میں لاپ پدا او مان
کنگانت۔ تی بے وحدی پیتاری ۽ سبب ۽ میت ۽ وضو
خانہ حم بند انت، پمیشکہ بل کہ رواں بھتیا ۽ باگ ۽۔

چو کشان ۽ ڈگی ۽ بابا ۽ وتی نینگ داشت ۽ چو گروک ۽
شہم دیان ۽ دیم پہ مولوی عثمان پارک ۽ شت ۽ ایڈول آ
شپی مئے حمے فلسفہ ۽ گران ۽ سنگینیس دیوان پورت بوت۔
(دگہ دگہ برے)

ڈیگی بابا

پاکستان ۽ ساری ایس چیف جسٹس، ولجہ سجاد علی شاہ، وقتی وت نوشتیں زند
 حال بزاں Law Courts in a Glass House ۽ تا کہ دم 321 ۽ سر
 ۽ نوشتہ کنت کہ وحدے پاکستان ۽ صدر فاروق لغاری ۽ وزیر اعظم بے نظیر ۽ تھت
 چینی کت ۽ آئی ۽ بدل ۽ دانائے سوگھیں ملک معراج خالد ۽ رابڈپاں وزیر اعظم
 نامیت تہ حمے نیام ۽ بزاں جنوری 1996 میلادی ۽ بریطانیہ ۽ وزیر اعظم جان
 میجر پاکستان ۽ سے روج ۽ سرکاری تر ۽ تاب ۽ آتک۔

ولجہ گشیت ہماچی کہ معراج خالد ۽ جان میجر ۽ شریپ ۽ ماں اسلام آباد ۽
 وزیر اعظم ماڑی ۽ شپی شامے دات، تہ من تم حمے دعوت ۽ نہ ایوک ۽ ساڑی اتاں،
 بلکہ پروٹوکول ۽ حساب ۽ جان میجر ۽ لوگ بانک ۽ کش ۽ نھنگ اتاں۔

بنی آدمی نصیب برے برے دو درآمد ۽ نا آشنا میں مردماں پہ ادار کی یکجا
 ۽ صور کنت، بلے حمے ٹونڈیں زیاد ۽ چہ کیا چچو نپ ۽ کیا چچو نکس رسیت، اے ہر کسی
 وقتی نصیب۔

اے جسٹس شاہ ۽ بالا نصیبی انت کہ آپٹھیں بلا نسبیں زالے ۽ گوں زان
 پہ زان ات، بلے ارمان کہ ولجہ ۽ حمے نرم ۽ گر میں زیاد ۽ احوال انچیں سارت ۽
 بے لذتیں دا بے ۽ نوشتہ کنگ کہ اگاں من ہم اشی ۽ Verbatum بزاں لہز پہ لہز
 ترجمہ بہ کناں، تہ ہر ہمکہ حوادگ ۽ بے تام بیت کہ کس اشی ۽ بلکیس مدہ وانیت ہم۔
 پیشکہ من جسٹس سجاد علی شاہ ۽ زگریں راست ۽ انچیں دا بے ۽ گوں وقتی رنگ
 روگناں پیش کناں کہ راستی ہم بہ مانیت ۽ ہر تامہ ار ہم بہ بیت۔

واجہ نوشتہ کنت کہ انکس نزیک ء نشنگیں یک اسپیت پوست ء ڈولداریں
 زالے ء موجودگی من ء سک بے وار کنگ ء ات۔ من انچو مارت کُش نے زان
 تندورے ء کش ء نشتگاں، منی بگل مچل ء نک ہُشک بیان ات، بلے ہمے بے
 گومی ء بے چاڑی ء ابید ہم چو کہ سفارتی آداب ء ردء مارا نارل ء آنوادگیں
 مردمانی پیم ء دراجیں راہ بُرگی ات، ہمیشکہ مار بیت ء مڑا حداری ء ہاتر ء ادء
 اودء بے پکار ء بے سر ء پادیں گپ جت، ء دلداری ء ہاتر ء مپت ء خدا پکندہ
 ات، یک دومی ء دندان پیش داشت ء سر ہم چندینت۔ البت ماہر دوہمے نگی ء
 رپک ء سر پد بوہگ ء اتیں، ہمیشکہ وھدے من مارت کہ آمنی ہبراں دلگوش نہ
 دیگ ء انت، تہ من ہمے گونڈیں نیاد ء کُمکے تامدار کنگ ء ہاتر ء بانک ء راماں
 لندن ء وتی کالج ء شپ روچانی گفتنی ہالاں دیگ بنا کت چچی ء کہ کس وتی
 لیگاریں پُچاں ہما شام ء دیما نہ شودیت، خاص کن خانو دگیں ہاتونے ء دیما۔ ہمیشکہ
 من وش وشیں ہبرکت، بزاں کم کم راتیں ء گیشتر دروگیں۔ من لندن ء دک ء
 بازارانی توسیب کت، اود ء مردمانی وش روئی ساڑ ات، کاڑانی زیبائی ء تعریف
 کت، منی ٹن اود ء وش گوئگیں مُشک، ڈولداریں پشی، دانائیں سگ ء رھوار ء
 پُرشانیں اسپانی ہم توسیب کت۔ منی ہمے نیم راست ء نیم دروگیں ہبراں چہ زال
 ہمکہ وش بیت کہ پردگیں منی دستاں بہ چُکت ایت، ہمیشکہ وھدے من مارت کہ
 آسن نی پہ دلاں دلی گرم انت، تہ من وتی یک کہنیں ارمانے درشان کت۔ من
 گشت کہ ماں لندن ء من وتی ہمروچی سنیل ء گردشانی نیام ء ”ٹین ڈاؤنک
 اسٹریٹ“ بزاں وزیر اعظم ماڑی ء دری دیوالانی زیارت پد ماپد کرتگ۔ ء ہمک ہر
 ء دل ء گشتگ کہ باریں ہمے ماڑی ء سنگ دیس دیوالانی پُشت ء زند ء چوں
 چونیں آسرات، عیش ء نیش ء چوں چونیں سامان، تند نیاد ء وپت واپ ء چوں

چونیں اوتاک ء نزم نر میں بوپ ء گندل ء ساز سنگار ء چوں چونیں نخر امنت کہ
اندیم انت۔ ہشیں وھداں منی دل مدام پیسلگ کہ شالا ہما بھستیں روج زوت
بیایات کہ من پھمان ءوت جت ء ہمے تل تو کاں بہ گندا تاں، بلے ارمان کہ تاں
روج ء مروج من گوں اشکند یں ارمان ء زندگ ء تلو ساں۔

جان میجر ء نور گوئیں زال ء اول بر ء من ء ہیرت ہیرت چارت ء آئی
ہگاب تاکیں رکانی سر ء یک دل کشیں بچکندے تالاں بیت۔ گشت نئے :-

گوشاں شر بدار، واجہیں چیف جٹس، راستیں کہ ما دنیا ء
کیشتریں ماکانی حاکم ء مالک پیگیں۔ راستیں کہ مئے شاہ گانی
کشور ء سیتانی تہا روج کدی برکت نہ پتگ، ء اے ہم
راستیں کہ انی ہم وجہ خدا ء مارا گنج داتگ، بلے مئے وزیر اعظم
ء دولتی ماڑی چو ہما دمگ ء اید کہ بان ء ماڑیاں کسان ء
سادگ انت، ہمے پیم آئی ء تہہ ء تو کی آسرات ہم چو ہما علاقہ
ء اید کہ گساں رواجی ء سادگ انت۔ شمنے شاہیں وزیر اعظم
ماڑی ء اے ڈاننگ حال کہ اے وھدی ماد ء نشگیں، اشی ء
اپ ء دو صد مھمانانی تندگ ء چرا گزرا کنگ ء گنج ہش
است، بلے مئے گریب ء مسکینیں وزیر اعظم ماڑی ء ڈاننگ
حال ء بیست مھماناں چہ کیش ء جاگہ نیست۔ شمنے ڈاننگ
حال ء چھت ء چہ اونجانیں لکھاں کلدار ء اے درملکی شاندر لیر
بزاں فانوس ء دیم پدیم مئے ڈاننگ حال ء چراگ چو
مرمراکیں ڈیوانت۔ ہبر ء اگاں ٹونڈ بگراں تہ گشت کناں کہ
شمنے وزیر اعظم ماڑی شاہ ایران ء مستریں محل ء چہ کتر نہ
انت، ء مئے وزیر اعظم ماڑی گریبے ء کڈک ء چہ مستر نہ

انت، بزاں کجا شھہ تمیں شماء کجا مسکیں تمیں ما، کجا شھہ تمیں

شھہ میرء کجا عاجزیں پیشوک !!

پمیشکہ، او پاکستان و متہریں چیف جسٹس، پہ ہدا انگلی مارا رسوا کن و مئے

کڈک و سنیل وھیال و چہ دل و بہ کش۔

جسٹس شاہ گشیت کہ مورمانٹیں شھہ بانک و ہمے تتر و تیر و کاں من و

ہیدے و سرکت و بے توار بیتاں، بے توار پرے ہاتر و کہ نی پمن بید چہ وتی

نمبیں بگلانی بوہ چنگ و دگہ ہج پشت نہ کپتگ ات۔

☆.....☆.....☆

جسٹس شاہ توری بے توار بہ بیت یا وتی بگلاں بوہ بہ چنت، منی تتر و اے

ہدا دادیں ملک و بد بختیں جاورانی اے اکس سرجم نہ انت، اے راستی و نیم

بھرا انت، اے منے گریب کش، شاہ تب، زالم و راشی اس حاکمانی بد کرداری و

وت پترامی و نیم اکس انت، ہمے ناسرجمیں اکس و دومی نیم چچو بدرنگ، بد ڈول و

دردناک انت، دلگوش کن ات۔

گوشگیں کرن و شت و دھ سالی و من اردو و آزمانکے ونگ ات کہ نی

من و نا آئی و نیسوک و نام یاد انت و نیکہ اے زاناں کہ کجام ماہتاک و چاپ

پتگ۔ من و آزمانک و جزئیات ہم دل و نہ انت، بلے پداہم لوٹاں کہ نیسوک و

ارادہ و چہ پہلی لوٹان و (اگاں و اجکار نہ منگ) آئی و آزمانک و وت سازیں

اکے شمنے ہرمت و پیش بہ کناں تنکہ برز و شون داتگیں ناسرجمیں اکس سرجم بہ

بیت۔ البت پش کنگ و وھد و من آزمانک و زمان و مکان و اے نبشتانک و

گزرانی پیلہ کنگ و ہاتر و مٹ بدل کناں، بزاں آدگہ وھد و دگہ ہندے و کتہ

ات، و اے اتوگیں وھد و کراچی و ندرگ انت۔

کراچی و سیریں مردمانی یک شوک و گلباگیں میتگے و پشت و یک سرچ
 و پتلیں ڈٹے آست کہ اود و وهد پہ وهد مار گریں جوگی یا بے و تنیں خانہ بدوش
 کانت و پہ کے روچاں یا پتگاں جل آنت، اے چوموکی بالی مرگاں نزانان چہ کجا
 ولایتاں کانت، دم یے بالا کن آنت، چینک یے چن آنت و پدازناناں دیم پہ کجا
 هند و مکاں راہی بنت و رونت۔ اشان و شھر داری و واکدار پہ اد و تندگ و
 پھر کدی مکن نہ کن آنت، جی و کہ اے نا و ”قبضہ مافیا و“ مردم آنت و نیکہ کسے و
 کار و گوں کار دارنت۔ ہمے پیم سیریں مردماں ہم کدی اشانی سر و تا روزے نہ
 کنگ، جی و کہ اے بڑگ نا یوک آہانی چگل و اتگیں سراروکاں چن آنت، بلکہ
 برے برے جم پتگیں کچراہاں ہم روپنت بر آنت۔

چوناہمی و ہم نیکرائیں بزرگانی گشگ انت کہ و لجه خدا اگاں و تی گنجیں در
 و چہ ترانیاتے بہ دنت، تہ اشی و منت (شگر) اش انت کہ آئی و تہا دگراں ہم
 شریدار بہ کن، اگاں پش کنگ گران انت، تہ کم چہ کم ہمانیامت و پخت و کے دگران
 و بہر بہ کن و بدے، جی و کہ ہشکلیں زبانی کلامی شگر و گرگ و چہ شگر و حق ادا نہ
 بیت۔

ازگار و سیریں مردم کیشتر بنگی شوم آنت۔ آہان و و لجه خدا اگاں دنیا و
 کتلیں نیامتاں گوں مالا مال ہم بہ کنت، شگر گرگ و تی جاہ و آ انگت جھد کن آنت کہ
 او بایس مکسک و چہ پیگ بہ کش انت۔ البت لہتے انچیں آست کہ آ دست چ و
 و اتار انت و تی مال و چہ برے برے ہیرات کن انت۔

کراچی و ہمے سیریں میتگ و ہم دوچار انچیں خدا دوست است کہ آنا
 ایوک و تی وان و سراروکاں انچیں جاہے و چگل دینت کہ چہ اود و گریب گر بگ
 اشان بہ چنت و بہ و رنت، بلکہ مرک میرانی و وهد و تاں سے روچ و و شیں
 و رگ منجل چہ بازار و لوٹا بیعت و گریباں وارین آنت۔

مروچی دیگر و وھد و ازگارانی ہمے شھ میتگ و پشت و بزاں سرچ و
 پراھیں ڈن و جھتے و سر و خانہ بدوشانی یک نیم برھنگیں گونڈوے فشگ، بے
 ترک توار و بے سر پر و..... گش نئے زانا بے جانیں ہتے، اشی و چہ ڈور حلق و
 زرباری سیم سر و پیر مردے وتی برزیں ماڑی و پدی بالکونی و یک لڈوکیں کری
 یے و لاپ و فشگ و آسمان و زمین و تہکاں شمار کنگ و انت۔ جان ڈریں
 گونڈو و ویر انت کہ ہمد و فشگ و چم نئے گوں ہمے پیر مرد و سک انت۔

دیگر و اے بے توار و ایتگیں چاگرد و کہ ساھگ پہ اشتاپی ڈراج بیان
 انت۔ اے دونیں مردم زادگ کہ یکے بالا و دومی جہلا و نت، یک دومی و بابت و
 ماں وتی دلاں چے گشگ و انت، زانگ نہ بیت، انچو گندگ بیگ و انت گش
 نئے زانا اے یک فلم یے و انچیں ندارگے کہ آئی و تہا تکنیکی ہرابی و سبب و اکس و
 سہرا و سرگ و انت، بلے توار و زمیل ندارد۔ البت چاگرد و ہمے پراسراریں حر
 تاں ویر نہ منت، چی و کہ اشی و چہ پیسر کہ روج گوں وتی جلیکشانیس گوناپ و زمین
 و روبرکتی گوزند و برکت بہ بیت۔ جان ڈریں گونڈو و سردریں مات جھت و سر و
 اتک سر بیت۔ گونڈو و گندگ و دل نئے وش بیت، بلے وھدے آئی و چم پہ فلم و
 ہمے گنگیں ندارگ و کپت انت، تہ اجلہ و حیران بیت۔ کدی وتی بے توارین
 گونڈو و کدی ڈور ماں بالکونی و فشگیں پیر مرد و راچارت، بلے وھدے سر نئے پر
 نہ بوت، تہ نرم نرم و گونڈو و گش و نشت و آئی و دھنز و پڑیں میداں ساران و
 گشت:

دل و بند، اد و چے کنگ و نئے؟

گونڈو و مات و جھت و چکیں پتہ دیگ و بدل و وتی لنگک ڈور بالکونی و نیمگ و
 شھار دیان و گشت:

لماں، اے پیر مرد کدی مریت، من سک شد یگاں !!

پدانی ارواہ خون شنز انت
سفر مے کانچ ء زمانگ ء انت

(منیر مومن)

مسقط و مہر وک

من ہما مہر وک و شوہاز و مسقط و شتگاں کہ مجسم مہر انت۔ مہر و جنہ
انت..... بلے.....؟ اے بریں کہ من و قبر و ایراش دات تہ کس و نہ گشت۔

دفنانا احتیاط سے حسرت زدہ کی لاش

لپٹی ہوئی کفن میں کوئی آرزو نہ ہو

چیا کہ اے رندیں منی پادتچک انت و مسقط و روگ و منی زمانگی واہگ
آخر پورا بوتگ ات، اومنی بے تاہیریں ارواح چہ و دارانی برزخ و آخر دیم پہ تاہیر
و کلباگ و روان ات۔

بند و زندمان و ایدگہ بے کساس دلمانگی، واہگ و ارمانانی پیم و مسقط و
تر و تاب ہم منی قدیمی واہگے بوتگ، مزین ارمانے بوتگ، بلے چوکہ بے جوازت
و لگ آستونکے یاں، ہمیشکہ چونامرادیں عاشقے و نشنگ و ماہ و سالوں شمار
کنگاں۔ برے برے چوہم بوتگ ات کہ سرنگ و دومی سر و گشتے زاناں روشنائی
یے آشکار بوتگ، بلے زاناں چتور راہ و نیم و ہمے مر مراکیں روشنائی ہم چہماں
اندیم بوتگ و پداہما من، ہما چنگ و سر و ز و ہمانہ گنوکیں راہ چاری۔

کدی کدی چوہم بیت کہ دل چوکودکے و گز بندیت، اڑی کنت و مردم
و پوز و رسیبت، حالانکہ نہ بوہگی کار نہ بیت و بوہگی چیز و کس داشت نہ کنت۔ آ

وتی وهد و پاس و آلم و بیت، توری دنیا ایدیم و آدمیم بہ بیت، چیا کہ اے قضاء قدر
 و لیب انت، ایشی و تہا مٹ و بدل مشکل یا ایشی و تہا پد پیش بوہگ انگت مشکل
 تر انت، ہمے پیم چوکہ منی مسقط و روگ ہم گوں آپ نصیب و بندوک و ہاوند و
 رضا ہم گرنج ات، ہمیشکہ آروچیں کہ خدا مہر بان و جاور پہ گیگ بوتنت، گرا
 کلیں اڑ و رکاوٹ و ت سر و ت دور بوتنت و من پہ بال مسقط و سر بوتتاں، بلے
 چوکہ اے دنیا عالم و ناسوت انت و اد و بے علت و وسیلہ و حج کار نہ بیت، ہمیشکہ
 شاہیں قادر و پہ بال کنگ و من و را شوہاز بلوچ و درو شم و جیٹ انجن و بازل
 عطا کت و ایڈول دیر نہ گوست من وتی مرادانی منزل و سر بوتنگ اتاں۔

مسقط و بلوچ سک باز انت۔ منی دل و پاکستان و ایران و رند بلوچانی
 مستریں آبادی ماں مسقط و جہہ متد انت، بلے گشتت تعداد یک چیزے و کوائٹی
 دگہ جنس و صفتے، اگاں چہ حاک و ہمک زرہ وتی جاہ و چوماہ و استاراں مزں
 ارزشتے داریت، بلے زرہ پدازرہ انت و ماہ و استار ماہ و استار انت۔

ہمک ملک و وڑا مسقط و ہم ہر رنگ و ہر تب و مردم ہست۔ شریں،
 گندگیں، نیکیں، بدیں، و انشتیں، بے و انشتیں، سادگیں، کلپیں، تو لگیں، روبائیں،
 گرگیں و دلبریں، بزاں اے کل مزں کچ کساس و مسقط و چاریں پہناتاں ہست
 و موجود انت، بلے من تیوگیں مسقط گول ات، اود و دشت و جبل، شہر و بازار
 شوہازت انت، من و یک جنسے و کمبودی و سک ہیران کت۔ من دیست کہ مسقط
 و دگہ ہر رنگ و مردم سک باز انت، بلے اود و

عنبر یکے، غلام حسین یکے و شوہاز یکے

بزاں اے مرد ہرچ حساب و بے بدل انت، ہرچ ڈول و بے در و ر و
 ہرچ رنگ و یکتاہ انت۔ ہاں، رنگ درو شم، قد بالاد یا سند و سال و حساب و

بلكن ائشى ء هم رنگ، هم قد، هم بالاء ء هم عمر دست به كپيت، بلے باطن ء پاكي،
 جوزء ء راستى، فكر ء عمل ء يكر گئى، راست گئى، تءك هبرى، نائرسى، كشاءه دلى ء
 دروئشى ء تها شوهاز ء بدل نيست۔ نى چوكه شاهاز يكے، ء شوهاز ء رند دگه
 شوهازے پيدا نه بيت، پميشكه چه دل ء جهلانكياں منى دعا انت كه خداوند عالم
 شوهاز ء جان سلامتسى، وئشى ء وشهالى ء همراهمى ء كليس جهان ء عمر به دنت، تنكه
 بلوچ، بلوچ ڈيهه ء بلوچى ء درگت ء ء آئى ء وئى جنء ء كهول ء بانءات ء بابت ء
 هرچ مرادے كه آئى ء دل ء انت آيك په يك ء پورا به بنت، آمين ء انچوبات!

من مسقط ء چه ديست، چه اشك، چه مارت، اے يك دراجيس
 داستانه، بزاں كے اگاں به لوئيت گزء هبر باز انت۔ هما كه نوشت ء لائق انت هم
 ء هما كه نوشت نه كر زنت۔ لهتيس هبر دل ء وش كفت، لهتيس دل ء رنجينء ء لهتيس
 هبر انچين هم هست كه مردم بايد انت عبرت به گپت، بلے پءرا نيس گپے كه
 دراجيس هبر يكيں وهء ء يكيں نشست ء بوت نه كفت۔ البت وئى شرفءاريں
 وانوكاں اے سءكى ء دياں كه هرچ هبرے كه نويساں قول ء انكر يزاں:

Truth, Nothing but the Truth.

ء حساب ء په راستى نويساں۔ اے دگه هبرے كه چوكه چيزانى گندگ ء مارگ ء هر
 يكے ء وئى وئى اندازے هست، پميشكه من هم وئى هبراں هما ڈول ء نويساں كه من
 چه وئى خاصيس Dimention يا Angle (جهت) ء دستگ ء مارتگ انت۔
 پءے هاتر ابوت كفت كه منى لهتيس هبر، منى لهتيس مهر باناں به تورينء۔ اے بابت
 ء هج آزر يے نه داراں، آگاں من ء پهل كفت، آهائى لائقى انت، اگاں ناں،
 منى گردن حاضر انت۔

اے يك راستى يے كه آسا ليس كه من ناروے ء سوئڈن ء شتاں، من چه

گل ۽ بال اتاں، بلے اے ہم راستی یے کہ منی انوگیں مسقط ۽ روگ ۽ وشی چہ
یورپ ۽ روگ ۽ وشی ۽ دوسری گیش ات۔ ایشی ۽ سبب ایش انت کہ ناروے ۽
روگ ۽ وھد ۽ منی مارشت ایش اتنت کہ من یک درآمدیں دیار ۽ ناآشنایں
چاگردے ۽ روگا آں، بلے مسقط ۽ مھر دگرے ات، من انچو مارگ ۽ اتاں کُشتے
زاناں کرنے ۽ رند من وتی جند ۽ ملک ۽ وتی جند ۽ سرڈگار ۽ روگا آں۔ اے دگہ
مھرے کہ مسقط ۽ یک پڑیں ماھے نندگ ۽ رند منی ہھے نام گپتیں مارشت سرچر
بوت، بزاں آڈول ۽ کہ من گمان کنگ ات، آڈول نہ ات۔ راستی کمیں چپ
بوت یا اگاں جواں تریں لفظے کارمرز بہ کناں گراگشت کناں کہ راستی
Criss-Cross بوت۔ بزاں:-

(1) اگاں چہ ناروے ۽ سویڈن ۽ سرزمین ۽ اود ۽ چاگرد پمن سرتاسر
درآمد گونگ ۽ دگہ دڑ اتنت، بلے اود ۽ بلوچاں من ۽ ہمکنہ
عزت، شرف ۽ مھر دات کہ آملکانی سرزمین ۽ چاگرد ۽ بے
گانگی ۽ درآمد گونگی پمن بے معنی بوت۔

من اے رد ۽ نوشتہ کنگ ات کہ ناروے ۽ سویڈن
دنیا ۽ تہا بہشت ۽ ہم درویریں ملک انت، بلے اگاں اود ۽
صالح بلوچ، خیر محمد رئیس، عبدالرحمن سوری زئی، غفور دانشور،
فیض بلوچ، حسن رئیس، زبیر شیخ زادہ، غزابیک رئیس، تاج
برہسی ۽ دگہ انچیں مھر دیوکیں، پرمڑاہ ۽ مھر بانیں بلوچ مہ
بوتیں تہ آ بہشت یا جنت رنگیں ملکاں منی چے درد وارت، ۽
دومی نیمگ ۽:

(2) اگاں چہ زمینی جوڑشت (طبعی ساخت)، کنٹور (Contour)

بزاں زمین ء جہل بُرزی ء تاں حدے ء موسم ء رد ء مسقط ء
 منی مات ڈھ ء باز فرق نیست۔ اود ء کہ بلوچے روت انچو
 ماریت گشے زاناں وتی سر زمین ء شنگ، بلے پدا ہما ہبر
 پاد کثیت کہ سر ڈگارے ستر چو وتی گلزمین ء وتی گلباگ ء بہ
 بیت، اگاں اود ء مھر مہ بیت، کشادہ دلی مہ بیت، بلوچی ء
 بلوچیت مہ بیت، آ گلباگ ء آسر ڈگار مئے چے درد ء
 وارت۔

من نہ گشاں کہ من ء مسقط ء مھر نہ رست دوستی ء شرف نہ رست۔ من ء
 لہیں مردم دوست، زبان دوست ء ادب دوستاں ہمکنہ ہمر، دوستی ء شرف دات
 کہ من چہ اید گرانی بے مھری، بے کماری ء نظر انداز کنگ ء رویہ ء پہک بے کمار
 بلکہ بے ترانگ بوتان، ہمیشکہ ہما ہاں کہ من ء بے کچیں مھر ء بے ریائیں دوستی،
 دلپاکیں شرف ء عزت داتگ، آمن ء گیر انت، تاں زندگاں آہانی متاں باراں،
 ء منی اے "تاثر اتانی" تہا آہانی ہر جاھے کہ گلین نام کثیت من آہانی ذکر ء خیر
 کنان ء پد ما پد آہانی متاں گراں۔

من چو پرے ہا ترانہ کنان کہ من مہلوک ء پہ دروگ ء فریب گلاہگ
 لوٹاں، اتاں۔ یکے و اے منی تب ء خلاف انت۔ دومی اے کہ منی تڑ ء ہما ہاں کہ
 من ء مھر، دوستی ء شرف داتگ آہاں بندر ء منی حوالہ ء وتی ماتیں زبان، بلوچی
 لہزانک، بلوچ قلمکار ء بلوچ ء جند عزت ء شرف داتگ۔ آ ہما مردم انت کہ آلفظ
 حرمت ء زانت، قلم ء آبرو ء پجاہ کارنت، زبان ء ارزش ء زانت۔

ہمیشکہ اے منی ذات ء معاملہ نہ انت، منی انا ء مسئلہ نہ انت، اے ہما
 رہنگیں بیلانی، ہما پر مڑاہ ء درد واریں سنکتانی معاملہ انت کہ آہاں وتی نازاکیں

زندہ بلوچی ء ندر سنگ ء جبر ء نگیس جاورانی تہا بلوچی ء بیرک ء بنا کپک ء نہ
اشنگ، ء ہم ہماہانی معاملہ انت کہ راج ء راج واجہانی ناقدری ء ابید ہم گوں
زبان ء ادب ء دیرئی ء کاراں گلانیس انت۔ من وچھے نیاں، من ء رہتگیس بیلابی
ء ہستیں سنگتانی پادانی حاک ء مٹ نیاں، ہمیشکہ آکساں کہ من ء عزت ء شرف
نہ داتگ، منی کستر پادی ء تہا ہج فرقی نیت، بلے ہماہاں کہ من ء مہر، عزت ء
شرف داتگ، آہاں چہ من ء شرتریں، بالاتریں ء لائق تریں قلم کاران ء عزت
داتگ، زانت ء زانش ء ہد ابندان ء شرف داتگ ء بلوچی ء بیرک داران ء مہر
داتگ۔ من آہانی ہمے نیکیں جوڑہ ء جوانیں عمل ء قدردان ء منت داراں۔

مسططہ ء روگ ء منی مزنیں مراد ہمے بوتگ کہ من آسر زمین ء، اود ء
مردمان ء، ء خاص اود ء بلوچاں، آہانی راجی، اقتصادی ء زندمان ء ایدگہ تک ء
پہناتاں بہتان، وت بہ گنداں، بلے ایشی ء ابید منی اے ہم واہگ بوتگ کہ چوکہ
ساہ ء اعتبار نیست، ہمیشکہ من لہتیں ہما سنگتاں ہم بہ گنداں کہ آہاں دیریں من
دیتگ انت یا ہم نہ دیتگ انت، ہمیشکہ وحدے من مسقط ء سر بوتتاں تہ من گوں
شوہاز ء گشت کہ اگاں موہ رست گڑا من فلان ء فلان ء فلان سنگتاں ابید وتی
قدیم ء مہر بانیں سنگت صدیق آزاد ء ہم گندگ لوٹاں۔ صدیق آزاد ء نام ء
اشکنگ ء شرت ء شوہاز ء من ء انچو چارت گشتے زاناں من آسانی گپے جنگ ء
ہاں، بلے ہجے نہ گشت، بے توار بوت ء من ہم دگہ ہج نہ گشت ء بے توار
بوتتاں۔ البت سک ہیران الم ء بوتتاں۔

بندر ء من خاص صدیق آزاد ء زیارت ء واہگ پرے ہاترا سہرا سنگ
ات کہ درماکاں تندوکیں مئے سنگت وحدہ پہ وحد ملک ء کاینٹ ء ما آہانی گلیں دید
ء پلین نیاداں شرفدار بییں، بلے آزاد جان ء دیر انت کہ ما چہ آئی ء دیدار ء ویشیں

نیاداں زبہریں۔ دومی سبب ایش انت کہ انچومن وتی گوٹگیں سیاہگے ء نوشتہ کتگ
 ات کہ صدیق آزاد یک حسابے ء منی روحانی استاد انت ہم، چیا کہ من وتی لبرانگی
 زند ء بنداتی روچاں چہ آئی ء چہ مادرین بانل دشتیاری ء ندکاری ء اسپار بوتگاں۔
 ایڈول ء منی واہگ ات کہ یک انچیں وھدے ء کہ من انگت زندگ ء سلامتیاں،
 ء ہیر برکت شوہاز بلوچ ء مسقط ء سر بوتگاں، گڑاچی ء مہ رواں العین ء ء وتی استاد
 ء زیارت ء مہ کنناں، آئی ء دستاں بہ چکاں ء ہم آئی ء ”آشیر وادے“ بگراں، بلے
 صدیق آزاد ء نام ء گرگ ء وھد ء شوہاز ء بہمانگی ء پدا چہ بے توار بوہگ ء من
 پریشان اتاں کہ آخر قصہ بے بلاچی انت۔ آخر اے چتوریں اسرارے کہ چہ من ء
 چیر دیگ بوہگ ء انت، بلے من ہم پہ زانت اے بابت ء چہ شوہاز ء دگہ ہج
 بُست ء پُرس نہ کت ء ہمے سسپنس ء راتاں صاخذ ء بر جاہ دارگ ء فیصلہ کت کہ
 ہمان وت آزاد جان ء بہ گنداں۔

ایڈول ہمے سسپنس ء تہا روچاں گوازیں، وھدے ہما روچیں کہ ما
 بریکی ء سر بوت ء شوہاز ء یک ہندی سنگتے ء لوگ ء بار بوتک، گڑادیم پہ عصر ء
 وھد ء من، شوہاز ء علی جاتو، صدیق آزاد ء شوہاز ء العین ء نیمگ ء درکتیں۔
 چونکہ شوہاز ء واجہیں آزاد ء جاگہ نہ دیستگ ات، ہمیشکہ شور ہمے بوت کہ ما پیرا
 انچیں سنگتے ء گورے بہ رویں کہ آولجہ صدیق آزاد ء ہند ء جاہ ء بہ زانت۔

ہمے گس گولی ء نیام ء مارا مردے دچار کپت کہ نام ئے میر رستم بلوچ
 ات، آئی ء ناایوک ء شوہاز ئے جاہ یاورت بلکہ چہ منی نام ء ہم زانتکار ات۔
 بلوچے ات، ہمیشکہ گوں مزین مھر ء عزت ء مارا وتی کڈک ء بُرت نادینت، وش
 آہت کت ء ہما دمان ء چاہ ء چلیم ء بست ء بندے کت (من آئی ء مجلس ء
 پسے ہاترا کڈک گشت کہ ہمے کوئی کس اس 8x8 فٹ ء پاٹی بندیں جاگہ یے ات

کہ آئی و تہا دو تھت ہم مان ات، بلے سیک باور کن ات کہ ماہمے کڈک و تہا حج
 وڑیں تنگی یے نہ مارت، چیا کہ رستم و دل کشادہ ات۔ مرد و مارا گوں مزن پاک
 دلی صلاح جت کہ مانا ایوک و پہ شام و بہ جلیں بلکہ تاں یک دو روج و آئی و
 مہمان ہم بہ بنیں۔ اگن چہ ماوہد و کمی و سبب و آئی و دعوت قبول کنگ و وتی
 معذوری در اکت، بلے من ہمے راہ رواجی و ڈیک وارنگیں چہ میر رستم و بلوچ
 دوستی، مڑا ہداری و کشادہ دلی و سک اثر مند بوتوں۔ منی دعا انت کہ وش و سلامتی
 و نو دمدام آئی و سر و ساہیل باتنت شالا۔

خیر تاں نیم ساہتے و ماگوں میر و ہم نیاد بوتیں و چرائی و پد آ و لہجہ و مارا
 یک انچیں بلوچے و لوگ و برت سرکت کہ آ بلکن صدیق آزاد و ڈس و نشان و
 بزانت، ہمے مردم و نام و لہجہ الیاس آزاد انت۔ من و ہدے لوگ و تہا پترتاں تہ
 انا گہا من و وتی کہنیں سنگت ملا مراد گیر اتک، چیا کہ یک سالے من ہمے لوگ و
 یک روچے و ملا مراد و مہمان اتاں۔ ہما کمپان ات، ہما کوئی ات، ہما در و دیوال
 اتنت، بلے ملا مراد و نہ ات۔ دلوں پدرد بوت (اے بابت و دگہ جاہے و
 گپ کناں) اد و بس ہمکنہ کشاں کہ ۔

یادش بخیر باد

مراد با مراد باد

ولہجہ الیاس و من و کہ جاہ یاورت تہ دلوں بازوش بوت۔ بیا پہ خیر و
 چا ہورای و نیام و بازیں گڈ و ڈس بن گپانی سر و پہ اشتاپی گپ تران بوت، بلے
 ہمے شوٹڈس دیوان ہم سک وش ات، چیا کہ ولہجہ الیاس آزاد یک پڑ مڑاہ و وش
 مجلسیں بلوچے، ہبر و تچک و بے ریاء کنت، ہمیشکہ چہ آئی و ہبراں سہرا بوت کہ آ
 چواید کہ بازیں سیاسی فکر دارو کاں چہ ملکی سیاست و نام کہتیں راجی و اولسی سرو کاں

دلپروش انت ء اے منیھیال ء پھسیاسی سروکاں نیکیں پالے نہ انت۔

ہمے نیام ء وش تبیں شوہاز ء پھ مسکرا دانکے دوردات کہ بیا کہ سیا سی
 سروکانی بے سوبی ء سبب ء ملک ء درملکاں جہہ متندیں ریٹائرڈ افسراں چہ ہشکلیں
 ننگ ء ناہ ء گڈک کنگ ء رد ء یک نوکیں سیا سی گلے جوڑ کنگ ء چن ء لانچ ء
 انت کہ آئی ء منشور ء واجہ بیگل نوشتہ کنگ ء انت (واجہ بیگل ء اے تر ء تاب ہمے
 منشور ء رد ء Fact Finding بزاں مہلوک ء ہیالاں زانگ ء حقیقتاں
 شوہازگ انت)، ہمے سبب انت کہ ماہمے نوکیں وطن پرست ء قوم دوستیں
 واجکارانی کلوہ ء سرکنگ ء ہاترا دورہ کنگائیں۔ شوہاز ء دگہ بے چگل دات کہ سیہ
 تہاریں شپ آسر بوہگی انت ء زوت یک درفشوکیں روچے ٹک دیگی انت،
 دیش مرادانی یک نوکیں دورے بنا بوہگی انت، ہمیشکہ بلوچان ء باید انت کہ چہ
 چندہ پوڑی دیگ ء وتارا ذہنی صورت ء تیار بہ کنت۔

شوہاز ء مسکرا گشے زاناں پھ آزیگیں مپاں نشترے بوت۔ واجہ الیاس ء
 ہمے نیون ء وتی زہر درشانت ء دل سبک کت۔ آئی ء ہبرانی مجگ ایش ات کہ
 سیا سی سروکاں سادگیں بلوچان ء ہممنکہ رند ء دروہتگ کہ نی مہلوک ء باور ء بھیہ
 ختم بوتگ۔ آئی ء گشت کہ بلوچ مے سر ء چمان انت، بلے نی ہر کس ء ناکس ء
 سر ء باور کنگ مشکل انت، توری ہمے کس ء ناکس کسے ہم باشد۔

پیش تر ء وھدے ماچہ واجہ الیاس آزاد ء صدیق آزاد ء ڈس ء نشان
 پول اتیں تہ واجہ ء نذیر دھقان ء فون جت کہ بنیت ء مے راہشونی ء بہ کنت،
 بلے وھدے واجہ الیاس ء مارا حال دات کہ نذیر دھقان ء گوٹڈویے ہسپتال ء
 داخل انت ء نذیر آئی ء پانگ پان انت تہ ماسک پردر بوتیں، چیا کہ ما آئی ء یک
 انجیں فلکیں وھدے ء زہمت دیگ ء اتیں کہ آچہ حقوق اللہ ء رند یک مستریں بنی

آدمی حقے و ادا نیگی و گلائیش ات۔ دگہ کے بوتیں آئی و عوتی نادراہیں گونڈو چ
مے ہاترا چوہلو ہالو و نیل نہ کنگ ات، ہمیشکہ و ہدے نذیر جان اتک و گوں
مزن مھر و وشدلی گوں مادست دروہی بوت، تہ من چہ آئی و ہمے جوزہ و سک اڑ
مند بوتوں۔ منی دعا انت کہ جہانانی رودینوک نذیر دھقان و گونڈو و شفاء عاجلہ و
کاملہ بہ دنت و آئی و جنڈ و کھول و جان سلامتی و وشہالی بہ دنت۔

نی آخر ہما و ہد و پاس نزیک ات کہ من چہ آئی و مدتے و واداریگ
اتاں۔ نی منی و منی روحانی استاد و نیام و بس لہتیں ملٹ و گونڈیں فاصلہ یے
پشت کپنگ ات۔ نی دل و دارگ گران ات، ہمیشکہ ماچہ واجہ الیاس آزاد و آئی و
ہمراہاں رخصت گپت و گوں نذیر دھقان و ہمراہی و دیم پہ صدیق آزاد و
زیارت جاہ و روانہ بوتیں۔

ایڈول و مغرب قضا و ما یک مزنیں ہسپتالے و شانداریں ماڑی یے و
پیشگاہ و اوشتانگ اتیں۔ اے ہسپتال چہ وتی الزا ماڈرن ڈیزائن و جوڑشت و
حساب و شاہی محلے و ہج کتر نہ ات، ہمیشکہ دلوں بال و سروں چہ پہر و بالاتر
بوت کہ اے شاہی محل و تہا منی روحانی استاد و کارگس و ہنکین انت۔ ہمے سبب
انت کہ دل ہما دمان و بے اختیار بوت و احتراماً زیارت جاہ و درے بوسہ دات۔

نذیر دھقان و راہشونی و ماچہ مزن ادب و بے تواری پراہیں استقبالیہ و
گوازیان و و ہدے چپیں نیمگ و کوری ڈور و داخل بوتیں، تہ دیم کساس دہ گام
و ڈوری و یک شیشگ بندیں باکے و تہا یک مردے گوں الزا و انت عربی قدورہ
و اگال و ننگ و فون و سر و ہبر و ات۔ ہمے عرب گونگیں مرد و گندگ و شرت و
منی سسپنس شت و تی کلائس و سر بوت، بلکہ اگاں بہ کشاں اینی کلائس تہ شرت
انت، چیا کہ اے منی روحانی استاد و قدیمیں سنگت صدیق آزاد نہ ات۔ دگہ کے

انت، اے در آمدے ات، ہمیشکہ مردء را جاہ یارگ ء جہدوں کت ء وھدے
 ذہن ء زوروں پردات تہ انا گہا گیر اتک کہ اے و ہما سلیم اسماعیل انت کہ ایشی ء
 دنی قدورہ ء اگال ء تہا منی سنگت ء آزادیں ارواح بندگی ء بڑگ کتگ ات۔
 من ء وتی چمانی سرء باور نہ بوت ء چہ ہمے دردنا کیں ندرگ ء گندگ ء پہ دمانے ء
 منی دل ایر مروت، بلے پداہم من وتارا تسلہ دات کہ بیگل چونہ انت کہ تو گمان
 کتگ ءے۔ کس کسے ء ارواح ء کشت ء بندی کت نہ کت۔ تئی سنگت ہمیش
 انت کہ تئی دیما انت، تو وتی جند ء بے میہمی ء سبب ء آئی ء جاہ یاورت نہ کنگائے۔
 ہیکہ اشتاپ مکن، گوں دل ء چمان بچارے، بلکن بچائے بیارے۔

من انگت گوں دل ء جیڑگ ء اتاں کہ ولجہ ء چہ شیشگ ء باکس ء مارا
 اشارہ کت کہ ما کوری ڈور ء بیمارانی صند لیانی سرء بہ نندیس ء انتظار بہ کنیس۔ چنانچہ
 باہم تعمیل کت۔ کساس دہ مٹت ء بے تواریں راہچاری ء رندوحدے ولجہ چہ
 دنی شیشگیں باکس ء در اتک، مئے نزدیک ء اتک ء گوں ما سلام علیک بوت، تہ
 من چہ وتی آھگ ء پشومان بوتوں۔ پوڑے بوت ء آپ ء کپتاں، چیا کہ اے
 دلاں دلی منی قدیمی سنگت نہ ات، اے سلیم اسماعیل ات۔ اے دگہ کسے ات ء چہ
 من سک ڈورات، بلے شوہاز، علی جاتو ء نذیر دھقان ء دیما وتی شور تی ء پشلی ء
 نذر دیک ء حاترا من گوں مردء حال احوال کت ء اے آئی ء لائق انت کہ وتی
 اچاری ء ابید صم آئی ء مارا دہ مٹت دات (بچ مٹت پہ او شیک ء بچ مٹت پہ
 ننگ) کہ چرائی ء رند ما یک ملے ہم گیش نہ زرت، چہ آ ولجہ ء رخصت گت ء
 اشتاپ اشتاپ درائتیں۔

بس اے بوت منی سالانی سال، واھگ ء ارمانانی آسر، اے بوت منی

بے بنیں و شگمانیانی انجام۔

بتک باور کن ات کہ من و ہدے چہ ہسپتال و ماڑی و درآنگاں، تہ منی
حالت انچوش ات گُشے چہ پُرسی دیوانے و پادانگاہاں، گُشے زاناں منی دوستیں سگتے
(بے باہزار بے بلا) زوال بوتگ ات۔ اے ناگمانیں صدمہ چہ من سک گران
ات، ہمیشکہ داوں سک ملور و پردر بوت۔ منی دوستیں ہمراہ اگاں چہ منی ظاہر و
بدیں جاور و باطن و درد و اندوہ و مارگ و اتنت، بے منی کوہیں ہاتراکے و ہم
کلام نہ کت، کسے و ہم بھرنہ کت چیا کہ بھرنی چہ ہلوت و گوتگ ات۔

اہت باز دیر و رند، بریکی و راہ و، علی جاتو و او پار نہ شت، اگاں چہ منی
اے دلبر و گوں بلوچی ادب و ادبی چست و ایراں سچ سیادی نیست، بے نیٹ
بلوچے ات، گوں قدیمی رواج و قدر و کیلواں بستگیں بلوچ، آیک ہبرے و سک
ہجکہ و حیران ات، ہمیشکہ چہ دل و سوک و من و جتے کت کہ ولجہ اے
چونیں بلوچے کہ مارا آپ و صلاح یے ہم نہ جت۔

نی من، کہ آساعت و عوت چہ اندر و زدگ و بد حال اتاں، آئی و ہمے
اندر ماریں جست و چے پسہ بہ داتیں، ہمیشکہ من سچ نہ گشت، بلے ہمے بے
تواریں کرب و حالت و من و منی دلدوستیں ظفر علی ظفر گیرا تک کہ آئی و من و
سے رند و فون و سر و دعوت داتگ ات کہ من آئی و مہمان بہاں۔ من و دتی
مہر بانیں عبدالصمد امیری گیرا تک کہ آئی و ہم فون و سر و دعوت داتگ ات کہ من
آئی و شور و آلم و بہ رواں (بلے منی شومی کہ.....) من و ہمار و پھیں راہ رواجی دچار
کپتگیں میر رستم بلوچ و آئی و کڈک گیر آتگت۔ من و ولجہ الیاس آزاد و
حداروکیں دیواں و دشمنیں مجلس گیر آتگت۔ من و یاسین بلوچ و آئی و داتگیں

مہرانی و شہودل ء آتکنت - من ء صلالہ ء آصف دشتی ء آئی ء زھگانی مہر گیر
 آتکنت - من ء صلالہ ء فوجی کیمپ ء جہہ مندیں اختر بلوچ، واحد بلوچ ء آہانی
 اید کہ ہمراہانی مہر ء دوستی گیر آتکنت - من ء مسقط ء نشنگیں ہما کلیس بلوچ گیر
 آتکنت کہ آہاں من ء راچہ منی حیثیت ء گیش عزت ء شرف داتگ ات (کہ
 آہانی بابت ء آلم ء نوشتہ کناں) ..... بلے.....

بلے چہ درستاں گیش ہما چیز کہ من ء چہ ہمے کر بنا کیں جاوہر ء تہا دلپروشی
 ء مایوسی ء رکینگ ء اتنت آہما بے مٹ ء بے دروہریں مہر، عزت، شرف ء
 زند بخشیں ہمراہداری اتنت کہ من ء شوہاز بلوچ ء علی جاوہر ء بخشاگ اتنت کہ
 انگت ہم چوسارتیں سمیلن ء منی ہمراہ اتنت، اے درست من ء گیر آہگ ء اتنت -
 اے درست منی ارواہ ء کرب ء بہر کنگ ء اتنت -

بتک باور کن ات کہ کم شرفی، پشومانی ء شورتی ء آگرانیں ساعت ء
 اگاں ہمے بے کساس ء بے مٹیں مہرانی یاتاں من ء وتی مادریں امبازاں مہ
 زرتیں، من بلکن اے احوال ء تاثر اتانی نویسگ ء پشت مہ کپتینان -

مسقط و مہر وک

دیر انت کہ یک رندے منی دوستیں براہندگ عباس علی زیمی مکران و
بندنی شھرائی چراگزائی ترتاب و شت، بلے وتی ہمے دورہ و کے گران و سنگیں
پیش دارگ و ہاتر و آئی و ماں روتا ک و ماہتا کاں اے ہال گوا جاردات کہ زیمی
مکران و مطالعاتی دورہ و شنگ - سبحان اللہ!

نی ہمے نام کہتیں مطالعاتی دورہ و آسر و انجام چے بوت، کس نہ زانت۔
دگراں بل، زیمیل جان وت ہم ہیران انت کہ
کوئی بتلائے کہ ہم بتلائیں کیا

اشی و سب اش انت کہ آ دورہ پھر مطالعاتی دورہ یے نہ ات، بلکہ سرتا
سر چراگزائی دورہ یے ات، چہ و کہ آ روچاں زیمی نوکی چہ خلیج و وتی چادر چندنگ
و کراچی و وا تر بوتگ ات۔ چرک وے تر ات، ہمیشکہ چنگ و نہ اشت کہ پہ قرار
بہ نندیت، پدازیمی ماشاء اللہ بلوچے و بلوچ چشمیں و شیں و ہداں وتی پونز و چہ
آدیم چارت نہ کنت۔

اے و ہدی من و یلیں زیمی پرے ہاتر و یاد آہگ و انت کہ من ہم
دورہ یے و شتگاں، من ہم مسقط و خلیج و اید کہ ملاں شتگاں، ہمیشکہ من ہم بایدیں

زہمی ء ذولیس براہندگانی منت ء پدگیری ء وتی ہمے دورہ ء یک وی آئی پی نامے بدیاں، بلے من چونہ کنناں، سبب؟ سبب اش انت کہ نامن عالے آں کہ وتی دورہ ء علی قرار بدیاں۔ نامن انکس مزنیں ندرے آں کہ وتی دورہ ء ادبی دورہ بیے بہ کشاں، ناسیاسی مردے آں کہ وتی دورہ ء سیاسی بہ لیکاں، ہمے پیم من چشیں خاص پڑے ء شوہاز کارے ہمے نیاں کہ وتی انچنائیں ترتاب ء پہ زور مطالعاتی دورہ قرار بدیاں، ہمیشکہ کسے اگاں چہ من ء بخت بہ کنت کہ اباتئی ہمے مسقط ء ترتاب چچی ء بابت ء بوتگ، تہ منی چکلین پسہ اے بیت کہ ولجہ منی دورہ اول تا آخر بے ادبی دورہ بے بوتگ۔

بلے باورر پہ خدا، من بے ادبی ء ہمے سبکیں ہبر ء پہ تو ازہ نہ کنگاھاں، بلکہ گواچن ء راستی ہم ہمیش اش انت کہ منی مسقط ء ترتاب ء گوں ادب یا لبر انک ء حج سیادی بیے نہ بوتگ۔ اش ء سبب اش انت کہ من ء مسقط ء تہا بلوچی لبر انک تاں دور دور ء گندگ نہ اتلگ۔ اہبت اش ء مطلب اے ہم نہ انت کہ مسقط ء بلوچان ء پہ وتی ماتیں زبان ء آئی ء لبر انک ء حج حب ء دوستی بیے نیست۔ آلم ء دوستی بیے دارنت۔ بلے منی جند ء آلمک ء چشیں مردے نہ دیت کہ گوں من پہ دلجی بہ ندریت ء پہ سنگینی زبان ء ادب ء سرہال ء گپ ترانے بہ کنت، من ء سر سوجے بہ کنت یا منی زانت ء گیش بہ کنت۔ راستی و اش انت کہ من پہ بلوچی زبان ء لبر انک ء بابت ء جوانیں ہبر ء ہالے گوش دارگ ء بے تاہیر بوتگاں، تنگ بوتگاں ء ہمے شن کہ چہ منی سگ ء گیش بوتگ، گڑامن دوستیں علی (جاتو) ء ہنکین ء وتی دیدگیں شوہاز بلوچ ء پر ماتگ کہ وتی دریں گالاں بوانیت۔ ایڈول آئی ء کم کیش ہمک شپ تاں بے وهد وتی شہدیں شعر برے پہ دپگال ء برے گوں الحان گشتگ انت، اگاں چہ من زانتگ کہ آهان ء صحب ء مہلہ وتی وتی کار ء

روزگار و روگی انت، بلے من پہ وتی ہوشام جتیس ارواح و لاچار بوتگاں و آپ من
کوہیں ہاتر و مجبور بوتگ انت۔ بہرہال من پہ اے قدر شناسی و مڑاھداری و
شوہاز جان و علی جان و متناں باراں۔

اشی و ابید دگہ یک دو انچیں موقعہ اتلگ کہ زبان و ادب و بابت و
دجہیں گپ تران و امکان گندگ و اتلگ، بلے منی بدبھتی کہ ہمے امکان ہم گمانے
ثابت بوتگ، مثلاً منی مسقط و سر بوہگ و سیمی روتج و مہر بانیں یاسین طارق بلوچ
گوں وتی دہ ہمراہاں پہ منی وش اتک و منی ہنکین و اتک، ہمراہانی گلین نام
اش انت، و اجہ ابراہیم گلزار، و اجہ عادل سخران، و اجہ عبدالواحد شوہاز، و اجہ محمد حنیف
بلوچ، و اجہ محمد دیدگ، و اجہ محمد حیدر، و اجہ علی پرواز، و اجہ خالد میر، و اجہ خالد محمد و اجہ محمد
انور نور، اے مجلس و شوہاز بلوچ ہم یک آبرورے و حیثیت و گون انت۔

اے راستی و من چیردات نہ کناں کہ چد و ساری من چہ اے سکتاں کیے
و ہم ذاتی صورت و نہ زانتگ ات، بلے اے ہم راستی یے کہ چہ اشانی آہگ و منی
ہاتر سک وش بوت، اشی و سبب اش انت اے اشانی لانتی ات کہ اشاں منی
ڈولیں حج مزانتیں فقیرے و اتک عزت و شرف بخشات، ہمیشکہ پہ ہمے مہر بانی و
من براتیں یاسین و سک بازمنت واراں۔

بلے بلوچی دود و قدر و کیلوانی پاسداری و ہمے دلوشیں جاور و ہمراہی و
وحدے من دومی پہنات و چاراں تہ جاورہال اے وڑ انت کہ اگاں چہ اے سر پہ
و سوگہیں بلوچانی یک وش و بزیں دیوانے ات کہ اشی و تہا محمد دیدگ، عبدالواحد
شوہاز و ابراہیم گلزار و ہمیں شاعر ہم موجود اتنت، بلے زانتکار یں بلوچانی ہمے
دیوان و ہم بلوچی لبرانک و سرہال و بس دوچار سرسری ہبر بوت، بزاں چشمیں
سرجم و برجہیں گپ تران نہ بوت کہ دلوں وش و بالادوں و شنود بہ بیت۔ اشی و

بدل و دیوان و ہیرانی سرہال گیشتر انجین ات انت کہ آ منی مروچی ایس بن گپ و
تالب و چہ درانت۔

دگہ یک موقعہ یے ہما روج ات کہ مہر بانیں یاسین بلوچ و پدا من و
عزت دات و وتی لوگ و منی شرف و سہار گے و بست بندے کت۔ اے ہم لائق
و احتکارس بلوچانی یک شاہی دیوانے ات، بلے اد و ہم زبان و لہز انک و بابت
و دوچار سرسری ہیر و گیش کنگ نہ بوت۔ من پہ اے نیت و کہ لہز انک و سرہال و
دشیں بحث و ترانے بنا بہ بیت گوں و لہجہ ابراہیم گلزار و گوں دیوان و نشگیں اید گہ
شاعراں دست بندی کت کہ آ وتی پر بستگیں گالاں بوان انت تنکہ مے بالاد و شنود
بہ بیت بلے ہر کیے و نک و نکمیں جواب اش ات کہ مارا وتی شعر یاد نہ انت۔

من ہیران اتاں کہ دگہ و لابتاں شاعران و وتی پر بستگیں گال مدام گون
انت و آھاں پختیں موقعہ یے و شوہاز انت کہ عیمے ناپیمے انجیں جاو رے پیدا بہ
بیت کہ آ وتی شعراں بوان انت و وتی سینگ و بار و سبک بہ کن انت، بلے نزانان
مقطع و سکتان و چون انت کہ من آھان و موقعہ دیگ و اتاں و آ گر یزان ات
انت۔ اشی و بب دگہ ہم بوت کن انت، بلے اے ہم بوت کنت کہ آھاں من و
اے لائق نزانن کہ من آھانی گلیں گالاں گوش بداراں۔

ہیر منی بھت و سیاہی!

اگاں من نہ شموشتگاں گڑا ہمے بزیں دیوان و پروفسر محمد خالد نامی
ورنا ہم نشنگ ات کہ مقطع و زانشجاہے و وانین ایت۔ آئی و گشت کہ آ دلمانگ
انت کہ من و چہ بلوچی زبان و لہز انک و سرشون و چیزے جست پرس بہ کنت،
تہا و کہ آئی و وتی تھیس (Thesis) و تیاری و لھتے بنیادی مواد پکار انت۔ نی
اگاں چہ بلوچی زبان و لہز انک و بابت و من و ت نو در برے آں، بلے پدا ہم من

پہ اے ہبر و ش بوتان کہ کم از کم ہمے نیمون و بحث و ترانے و بنگیج بیت و منی زانت
گیش بیت، بلے و ہدے من چہ ورنائیں پروفیسر و دست بندی کت کہ و تی جستان
یک پہ یک و پیش بہ کنت، تہ آئی و درائینت کہ آئی و جت بازانت، بلے چو کہ
و ہد تنگ انت ہمیشکہ آگوں من دگہ و ہدے ننگند کنت۔ دل و گشتوں:

اوہے پہ منی سیاہ بھتی، اے موقعہ ہم چہ دست و شت!
اد و اگاں دگہ دو سے زباں دوستانی ذکر و ماہ کنناں، نا انصافی و ناشکری
یے بیت، مثلاً میجر فضل، محمد بخش بزنجو، محمد دیدگ و ہمرائی و بام مسقط و ڈپٹی جنرل
سیکریٹری نصیر نگوری و دور و چہ آئیوکیں ورنائیں شاعر خالد ارس۔ اشاں ہم یک دوبر
و پہ زبان و دوستی و منی ہنکین و اتک و من اش عزت دات۔ من اشانی ہم سک
منت واراں اگاں چہ اشانی گو ماہم بلوچی زبان و لبز انک و سرہال و خاصیں
ہبرہالے نہ بوت۔

منی نز و یک جوانیں موقعہ یے اے ہم بوت کتگ ات کہ یک گونڈیں
دیوانے پہ شوہاز و نوکیں کتاب جہار و دیم درائی و اڈ دیگ بوتیں تنکہ زبان و
ادب و سر و سکتاں و تی دریں ہیال درشان بہ کتین انت، بلے یکے و درویشیں
شوہاز و ت ہم چشیں رسمی دیم درائی و پہ ہدوک نہ انت و دوئی یک ہم زبان
دوستے و اود و اے وڑیں دیوانے و بابت و ہدوک و کی درانہ کت۔

منی و تی نظر و شوہاز و کتاب جہار و دیم درائی اگاں دگہ ملکہ و نہ
بوتگ ات گڑا کم چہ کم یک دیوانے آئی و جند و ولایت و دارگ بوتیں تنکہ کتابانی
دیم درائی و ہمے جوانیں دود کے دیما بہ شتیں، بلے چو کہ من گوں و تی ہمے گنوکیں
واہگ و تنہا اتاں، ہمیشکہ منی پتر گوات و برت۔ البت یک شپے من و گنوکیں دل
و پر مات کہ دیم درائی و ہمے دیوان و تی ہنکین و بہ جمیناں و گنگ، کر و کوریں

دیوانی دیماوتی جو زہاں درشان بہ کناں، بلے پدا پادا تک کہ چہ گنگ، کزہ
 کورانی دیما گریوگ ء چم و کور بنت، بلے آہانی سر ء سچ اثر نہ کپیت ء اگاں من
 وتی گنویں دل ء گشگ ء پدا ہمے گنوی ء بہ کناں ہم، گڑا پدا ہما ہر بیت کہ ۔
 جنگل میں مورنا چاکس نے دیکھا!

پیشکہ اے موقعہ ہم چہ دست ء شت ء من دل اکیلم بوت ء نشتاں ۔
 بلے اے یک انجیں جاور ہالے کہ مردم ء چو ہلو ہالو ء پہ قرار ننگ ء
 میل ایت ۔ من ہم چو کہ گوں ہمے جاور رہال ء دوچار ء سک بڑ نیک اتاں، پیشکہ
 من ہم اے بابت ء چار بیچار کت کہ مروچاں شعری یا لہز انکی دیوان پرچی ء نہ
 بوہگ ء انت ۔ بازیں امکانات ء سر ء فکر جنگ ء رند من آخر اے نتیجہ ء سر بوتان
 کہ اشی ء نیون یک بلاہیں دودے کہ اژاند ء رنگ ء دیما اتلگ، بزاں مرچی
 باندا بلوچان ء اے نادر اھی ء گور جنگ کہ کس ایوک ء شعر ء گوشدارگ ء یا لہز انکی
 گشتانک ء اشکنگ ء چشمیں دیواناں نیت ء وتی گراں بہائیں و ہد ء زوال نہ
 کت، نی دانکہ شعری یا لہز انکی دیوانے ء ساز ء زمیلی برنامہ یے ہم گرنج مہ بیت
 بلوچ صاحب پھجر دیوان ء نیت ۔

کراچی ء حد ء و بس ساز ء زمیل ء نام ء بلوچ شعری دیواناں کنیت ء
 تراعت دنت، بلے مسقط ء خلیج ء ایدگہ ملاں اے ہم بس نہ انت ۔ اود ء پہ اے
 وڑیں دیوان ء کامیابی ء بٹ بریانی ء چرا گزرا ء بست بند ہم ہم انت ۔

پیشکہ نی جاور ہال اش انت کسے اگاں لوٹ ایت کہ وتی ولایت ء
 آئیویں مہمانے ء شرف ء شعری یا لہز انکی دیوانے اڈ بہ دنت گڑا ساری ء آ استاد
 ستار، نورل، ولی، سبزل ساگی یا عارف ء ڈولیس نامی ایں گشتندہ یے لوٹانینگ ء اش
 ء ہمرائی ء بلوچانی دعوت ء ہرج درچانی ہم بست بند ء بہ کت ء اگاں بلوچانی

یاد دے و شہودی و ہاتر و ساز و زیمیل و آہانی ہاتر داری و واسطہ بٹ بریانی و
جوازت نہ داریت، گڑا آئی و باید انت کہ شعر و لہز انگی دیوان و ہسیال و چہ وتی
دل و بہ کش ایت و میریں بلو چان و ہشک ناہود تا بان مہ کنت۔

تی اے سرگوتیس حال، احوال و مارشت کہ من برز و نوشتہ کنگ انت،
اشانی برد و منی عزتمندیں وانوک و ت پہ حق بہ گش انت کہ من وتی دورہ و چتور
ادبی گشت کنتاں۔ زبان، ادب یا لہز انک و وتی جاہ و مسقط و لاپ و لہتے مردماں
گوں من انجیں ہر عم کنگ کہ من نہ زاننگ بہ گریواں یا بہ کنداں۔

مثلاً مطرہ و بازار و یک روچے مردے من و دپ کپت کہ اگاں چہ ہتار
و محتاج نہ انت، بلے منی بدبختی کہ من مرد و راجاہ نیاورت۔
گشت نے:

”واجہ تو نیگل نئے۔؟“

من و زانینت:

”خو، زاناچی و؟“

گشت نے:

”من ہمک ماہ تی مضموناں واناں۔ من و سک دوست بنت۔“

اے وڑ و سر و بازار وتی توصیف و اشکنگ و منی بگل کے گوات گپت
انت، پدا اے اوست و ہم دلوں و ش بوت کہ مرد لہز انک و وانوکے و گندگ و
سر پدیں مردے، گڑا بلکن و زبان و لہز انک و سرشون و گوں اشی و جوانیں
نیادے بہ بیت، ہمیشکہ من پہ و اجزی گشت:

”واجہ اے تی و تی لانتی انت کہ تو ہمک ماہ منی نوشتہ کنگیں

بکواساں وان نے و دوست اش ہم کن نے۔ وگر نہ من آنم

کہ من دانم۔“

منی چو گشگ ء مرد ء ہاتری وش بوت، ہمیشکہ جست ءے کت:
 ”واجہ بیگل، من و ترا جاہ یاورت، من ء شکیں کہ تو ہم من ء
 زان ءے۔“

من درآینت: ”اتا۔ اے منی بدبختی انت کہ من چہ تی ڈولیں لائق ء
 سر پدیں مردے ء آشنا نیاں۔“

چکند ات ءے، کش ءے زانا منی نابزانتی ء ہوڈی ء سر ء بڑگ ءے آہگ ء
 انت۔
 آخر گشت ءے:

”اچاشر، واجہ بیگل، بیاتراہال دیاں کہ من کیاں۔“
 چو گشان ء مرد ء منی دست گپت ءے کے آکشر کیفے یے ء تہا پترت۔ منی
 نانگ ء ابید ہم پہ مزن مھر ء مڑاھداری دوکوپ کافی ءے لوٹا کینت ء و تی زند ء
 کتاب ء لھتے کہنیں تاک ایڈول پیش ءے کت انت۔ گشت ءے:

”واجہ، منی نام دلراد ریکی انت۔ من کراچی یونی ورٹی ء
 وانگ در برنگ۔ بی ایس او ء سر گر میں کارندہ یے بوتگاں، پہ
 بزگیں راج ء ماتی وطن ء مزن خواری کشنگ۔ وانگ در برگ
 ء رند من مسقط ء اتلگاں۔ ادمن مسقط سرکار ء مزن مزنیں
 اگدھانی سر ء کارکنگ۔ من تاں اقوام متحدہ ء شنگ مسقط ء
 نمائندگی ہم سنگ، بلے اود ء ہم من چہ و تی بزگیں راج ء
 شموشکار نہ بوتگاں۔“

من پہ ہیرانی جست کت: ”چتورباریں؟“

منی اے جست ۽ پسه ۽ دلراد ۽ دتی پراہیں سینگ ۽ سر ۽ دست جست ۽ گوں مزل
پھر گشت:

”واہہ من اود ۽ ہم بلوچ ۽ بلوچستان ۽ بابت ۽ گپ جست۔“
ستک باور کن ات کہ من چہ واہہ ۽ ہم ”انکشاف“ ۽ گڑ اتاں، کیشتر حیران بوتان،
پمیشکہ کشتوں؛

”گڑا.....؟“

گشت ۽: گڑاچے۔ بس مسقط سرکار ۽ من ۽ چہ نوکری ۽ کش ات

۽ بلیک لسٹ ۽ کت۔“

چو کشگ ۽ رند دلراد بے توار بوت، کش ۽ زانا کوشگیں روچانی تھتال ۽ ماں
گیش ات۔ من وت ہم بونگ بوتان، پمیشکہ ہبر ۽ تاب دیگ ۽ ہاتر ۽ من چہ
آئی ۽ جست گپت کہ:

”گڑا دلرادنی تی ارادہ چی انت؟“

گشت ۽: ”ہو۔ نی منی دو ارادہ انت۔ یکے و اش انت کہ من بلوچانی

تاریخ ۽ نوشتہ کنگ لوٹاں۔“

دلراد ۽ دپ ۽ لفظ تاریخ ۽ اشکنگ ۽ گوں هوری منی جان ۽ پٹ پادا تک انت۔ من
۽ ہما دمان ۽ ہیتورام، سردار خان گشکوری، گل خان نصیر ۽ بلوچانی جند ۽ سر ۽ بڑگ
اتک، کہ خداوت خیر بہ کنت پمیشکہ جستوں کت کہ:

”آخر بلوچانی گناہ ۽ میار؟ آہانی تاریخ ۽ آخر تو چی ۽ نوشتہ

کنگ لوٹ ۽۔“

پچکند ات ۽، گشت ۽:

”اشی ۽ دو نیون انت۔ یکے و اش انت کہ تاں اے وھد ۽

بلوچانی تاریخ یکے ء ہم پہ راستی نوشتہ نہ کتگ۔ آہانی مول ء
مراد بس ہمے بوتگ کہ تاریخ ء ہمے کتابانی تہا آہانی جند ء نام
تا ابد بہ مانیت۔“

من درآینت:

”گڑاولجہ تئی مول ء مراد جی أنت؟“

گفت ئے:

”منی مول ء مراد ہم دو انت۔ یکے و اش انت کہ من بلوچانی
تاریخ ء پہ راستی نوشتہ نہ کناں ء دومی مقصد اش انت کہ
.....تنکہ.....“

اد ء ولجہ کے بے تو ار بوت، بلے من نہ لوٹ ات کہ ہبر ناسر جم بہ بیت، ہمیشکہ
جستوں کت:

”ولجہ تنکہ چے؟“

گفت ئے:

”تنکہ منی نام ہم تاریخ ء کتابانی تہا تا ابد بہ مانیت۔“

سجان اللہ، واہ واہ، دل ء کشتوں واہ واہ دلراد، سجان اللہ۔ تو مئے دل و ش ء بالاد
وشنود کت ء سٹک باور کن ات کہ اے رندیں کہ من کافی ء دگہ گلہبے وارت، گش
ئے زاناوش ترات۔ شیر کن ترات۔ ہمیشکہ جستوں کت:

”گڑاولجہ، شامے تاریخ ء نوشتہ کنگ۔ ء بابت ء چیزے تیاری

ہم کتہ یا نا؟“

گفت ئے: ”تیاری من باز کتگ، پٹ پول باز کتگ، ء گپڑے

کا گدوں ہم سیاہ کنگ، بلے.....“

”بلے بچے؟“

من جست کت۔ گشت ے:

”بلے چریشاں گپڑے کا گدگار بوتگ انت۔ منی دل ۽ شو میں

مشکاں وارنگ انت۔“

دل ۽ گشتوں، وایے بلوچانی بھت۔ نوکی چہ مند تے ۽ رند مردے چہ غیب اتلگ کہ
بلوچانی تاریخ ۽ پہ راستی نوشتہ بہ کنت ۽ شو میں مشکاں آئی ۽ گا گد وارنت۔ افسوس
ہزار ارمان، بلے ہمے بش بش ورگ ۽ نیام ۽ من ۽ انا گہ یاد اتک کہ واجہ ۽ زندہ
یک دگہ ارادہ یے ہم است۔ ہمیشکہ جستوں کت:

”واجہ شاموتی زندہ ۽ یک دگہ ارادہ یے ۽ ہم گپ کنگ ات۔“

گشت ے: ”ہو، دگہ ارادہ یے ہم است، بلے اشی ۽ بارو ۽ ترا دکان ۽

ہال دیاں۔ یا اللہ، بریں منی دکان ۽۔“

چو کشان ۽ مرد پادا تک ۽ کے دیر ۽ رند ماہر دو آئی ۽ دکان ۽ سر بوتیں۔ اے اصل
۽ دو دکان ات انت۔ کسانیں شوروم تنگیں بازار ۽ لاپ ۽ ات ۽ پشتی دمک ۽ دگہ

یک مستریں دکانے ات کہ مردم آئی ۽ میوزیم گشت کنت۔ بندر ۽ اے دکان نہ

ات انت۔ کہنیں ۽ قدیم ۽ رنگ رنگ ۽ تہر تہریں چیز ۽ از بابانی یک بے بہائیں

گنچے ات کہ اشانی تھا پہ وڑ ۽ پنیم مچ کنگ بوتگ ات۔ اد ۽ کہنیں روپگ ۽ بگر

ہروڑیں منجل ۽ لوہیگ، درپ ۽ رزان، چنگ ۽ رباب، مال ۽ اسباب، سواس ۽

پہن، زین غارہت، زعم و کاٹار، تیرا کمان، تیرا جمبیا، اُدگہ بازیں بکلا اُدتر
 انت کہ یک پہ یک اُد نامان اش گپت نہ کنناں، بے چہ درستاں گیشتر ہما چیز اُد کہ
 من اُد حیران کت، آرد پہ رود اُیریں اُد دیوالانی سر اُد ڈرتلگیں آسگواریں سلجہ ات
 انت۔ اشانی تہا کہن اُد قدیمیں دناس، پلیتگ، اُد یک تیری، دو تیری، دہ تیری اُد
 زہاں پخت تیری چنگ ات انت کہ اشانی جلوہ گوں ہاگیں لفظاں نوشتہ کنگ
 گران انت۔ دلراد اُد دیوال اُد لونجانیس یک دراج نالی ایں تینگے اُد نیمگ اُد اشارہ
 کنان اُد گوں پھر گشت کہ اے چار صد سال کہنیں تینگے کہ اے دھد اُد اش اُد نہر اُد
 بہا زہاں قیمت اُد اندازہ جنگ مشکل انت۔

بہر حال، اگاں پہ راستی بہ گشاں، گزامن چہ دلراد اُد گیشتر چہ آئی اُد ہمے
 بے بہا میں مڈی اُد متاثر ہوتاں، بے پدامن اُد انا گہ یاد اُنک کہ من پہ اے اوست
 اُد گوں مرد اُد نیادے کت کہ بلکن زبان اُد لہز اُنک اُد سر حال اُد گپ اُد ترانے بہ
 بیت، بے زانامنی بخت خراب انت کہ اے مرد اُد ہم من اُد بڈ ات۔

خیر من انگت ہم پھک ناامیت نہ اتاں، ہمیشکہ رخصت کنگ اُد دھد اُد
 من گشت کہ دلجہ زبان اُد لہز اُنک اُد رد اُد ترا اگاں ملک اُد بلو چانی واسطہ کلوہالے
 اُسے، تہ بندہ حاضر انت۔

من اُد روک روک چارت اُد پھکنڈ ات اے، گش اے زانامنی اشارہ اُد
 جوانی اُد سر پد بوہگ اُد انت، بے چو کہ آئی اُد تر ججات اُد دکشی دگر اتنت، ہمیشکہ
 حے رخصت اُد دھد اُد ہم آئی اُد لہز اُنک اُد ہمیں بے پکاریں چیزے اُد سر اُد گپ نہ

کت۔ اشی ۽ بدل ۽ آئی ۽ وتی قدیمیں سلح خانہ ۽ نیمگ ۽ دستے شہارت، دراجیں
گین سار تے کش ات ۽ چو پرش وار تگیں کماندارے ۽ گشتے:

”بیگل، ملک ۽ وطن دوستاں بہ گش کہ گلیں باندا ت ۽ ودار ۽

شمہ وهد جتیں دلراد ۽ وهد و نی هل اتگ، بلے شاد لپروش مه

بئیت، شاموتی جھداں جاری بدار ات۔ پہ آزادی ۽ جنگ ۽

میدان ۽ ایرگپ ات۔ اے سکیں ساعت ۽ من پہ شادگہ

زھمے و جت نہ کناں، بلے منی اے مچ کتگیں سلح پہ شاندر

انت۔

چی ۽ کہ

اے کلنڈیس سلح آنی قدردان ۽ بہا زور وک انگریز ۽ ایدگہ

درملکی سیاحت انت کہ نی بیگواہ انت، نی اشانی بہا زور وک

کس نیست۔“

مسقطہ مہرک

اے منی مسقطہ و ترتاب و گڈی روج ات انت۔ من دوروچاں رند ویم
 پ کراچی روگی اتاں، ہمیشکہ اے وحدی من مسقطہ مہر بانیں سنگت و دل داریں
 بڑا خدگانی بخشا گلیم یات و اٹلیں مہرانی سوگاتاں یکجا کنگ و چادر و بندگ و
 اتاں، اشانی تھا چہ درستاں گراں تر و بے دروریں سوگات ہما اتنت کہ اے بے
 نوائیں فقیر و دیدگیں شوہاز و چہر و کیس علی جا تو و وتی بے مٹیں مہر، پللیں نیاد و
 بڑا مٹاں ہمراہداری و رنگ و ہمروچ و ہمک کترہ و دمان دانگ ات انت۔
 مہرانی اے سوگات ہمکہ بازا ات انت کہ چادر و تہاد کہ بوچے یے ہم گنجائش پشت
 نہ کپت، ہمیشکہ اید کہ سنگت و مہر بانانی ٹیکسی من دگہ چادرے و بست انت۔ اشانی
 تہا گراں تریں سوگات صلالہ و فوجی کیمپ و عبدالوحد، اختر بلوچ، آصف دشتی و
 ہمرنگمان میگ ات انت کہ چہ یشاں چہر شمو شکار نباں، چہ اشاں ابید مہرانی ہما
 سوگات کہ من و مہر بانیں سنگت یا سین طارق بلوچ و بخشا تگ انت بے درور و
 بڈا گرا انت۔ من چہ اشاں ہم چہر بہال نباں۔ نی اید کہ مہر بان کہ من آہانی مہر
 سوگات و تی چادر و بست انت آ شیخ احمد الہوشی، میجر فضل، محمد بخش بزنجو، ورناء پڑ
 مہریں اسلم، خالد ارس، عظیم بزاں عظیمو ک و دگہ بازیں راجد وست انت کہ اے

وحدی آہانی گلیں نام دل ء نہ آہگ ء انت۔

وحدے ہمے دوئیں چادر کہ من بست ء مھر کت انت تہ دلوں جم بوت
کہ مھر، مڑاھداری ء شرفداری ء رد ء منی مسقط ء سفر شمر بار ء یادگارات، چئی ء کہ
قدر شناس ء بے مھریں اے جھان ء مھرائی اے سوگات پمن یک مزنیں لمی انت
انت کہ پریشی ء من ہمے دادانی دیوکیں سنگت ء مھر بانیں براھندگانی تابہ منت
واراں۔

بلے وشئی، وشدلی ء وشنودی ء ہمے ایمنیں جاور ء ہم دل کش ءے کے
بے تاهیرات، چئی ء کہ لھتے چیز انگت انچیں است ات کہ من آھاں سر پد بوھگ
لوٹگ ات۔ لھتے بست انچیں پشت کپتگ ات کہ من آہانی پسہ زانگ لوٹگ
ات۔

بس گوں ہمے رنگ ء فکران گرچیل نزانان چتور من مطرہ ء بازار ء سر
پیتاں۔ دیگر ء وحد ات۔ مطرہ ء کہن ء قدیمیں بازار گوں وتی نوک پتاک ء رنگ
رنگیں مال ء ازباباں چو مدامی وڑ ء شوق ء جلوہ ناک ات۔ ہر نیمگ ء رنگ، نور ء
وشیں بوہ تالان ات انت، بلے من چہ ہمے رنگ ء نور ء چاگرد ء بے سدا نچو سر پ
وت روان اتاں کش ءے زاناوا بے گندگاھاں۔ قدرت خدا ء ہست ء نیستی ء ہمے
جاور ء انا کہ منی چم بازار ء دپ، فٹ پاتھ ء سر ء نشنگیں یک پیر مردے ء سر ء کت
انت کہ بخور بزاں سوچکی بہا کنگ ء ات۔ اشی ء کرپاسیں ریش سک بز انت ء
درا جیس گلگ ءے کوپگانی سر ء تالان ات انت، بزیں بروانانی بن ء آئی ء زندیں
چم چواستار ء روشنا ات انت۔ آئی ء وحد جت ء کرچکیں دستانی دھیں موردانگاں
عقیق، فیروزہ، پکھراج، یاقوت ء ہمے رنگ ء دگہ گراں بہائیں مندریک مان ات
کہ سک نمہ دارات انت۔ آئی ء دست ء یک ڈولداریں تزی بیے ات کہ آئی ء

زنجی دا لگان ء یک پے یک ء لکھنک ء ات۔

پیر مردگوں وئی دراجھیں کلک۔ کر پائیں ریش، ڈولداریں تزیلی ء فیروزہ،
بھراج ء یاقوتی مندریکان، سوچگی بہا کتو کے ء بدل ء وئی اللہ ء درویش نے
گڈگ ء اتک۔ بے قول ء شاعر۔

بھر رنگے کہ خواہی جامہ می پوش

من انداز قدرت رامی شناسم

بزاں تووت ء توری ہر رنگ ء بیچ ء پوشاک ء تمہا چیر بدنے، من تہی ڈیل
ڈالاد ء جاہ یاراں۔ ہمے ڈول پیر مردا کس چہ سک بدل بوتگ ات، بے من سما
دماں ء پجاہ یاورت کہ کئے انت۔ چہ اشی ء ہر یک ادا ء ہر یک سُر ہڈے ء
بیداورت کہ اے واجکار پیر جنگلی علیہ مالیہ ء جند ات۔

پیر جنگلی علیہ مالیہ

من نا پیر جنگلی علیہ مالیہ ء مریداں ء نیکہ ہم نیاد ء سنگت۔ یک دورے ء
اے مرد ء گوں چہ دور ء یک روحانی شناسائی یے بوتگ ء بس۔ بھراش انت کہ
من اے جنگلی پیر ء کہ وئی نام ء دمب ء علیہ رحمت ء بدل ء علیہ مالیہ نوشتہ کنت،
چہ سماوحد ء زاناں کہ وحدے سال 1954ء میلادی ء من میٹرک ء چکاس ء رند
وئی زند ء اولی بر ء اردو وانگ بنا کت۔ ہمے اردو ء حُب ء من بے کساس ناول
وانگ ء ابید وحد پے وحد اردو ء ماحتاک ہم ونت کہ آحانی تہا (زحگانی) نونہال،
شع کراچی، رومان کراچی، شع دہلی ء بیسویں صدی دہلی وغیرہ گون ات انت۔
مے نیام ء مے مے تام بدل کنگ ء حاتر ء من چاند نامی مہتا کے ہم ونت کہ
اشی ء کیشتریں نکان (مواد) کشھند ء تو ازہ ات انت۔ اے ہمے ماحتاک چاند

ات کہ اشی و وسیلہ و منی غائبانہ پچاروکی گوں حضرت پیر جنگلی علیہ مالیہ و بوت۔
 اے و اجہ چاند و شوونکار ات۔ اے ہماوشیں باریگ ات کہ مجید لاہوری تون و چکلند
 و بے تاج بادشاہ ات۔ آئی و ہفتگی تا کبند نمک دان و جنگ کراچی و کالم وغیرہ
 وغیرہ سک نامدار و تادارت انت۔ بہر حال پیر جنگلی و ہم وتی یک رنگے ات
 اندازے ات۔

پیر جنگلی علیہ مالیہ یک انچیں نامے کہ کس اشی و شموشت نہ کنت و پداھے
 عجیبیں نام و حساب و اشی و رنگ دروشم یا ڈیل بالاد و ہماخط و خال کہ منی ذہن و
 است ات انت، آگوں اے سوچکی بہا کنوک و ہمرنگی و ہم سنگی کنگ ات انت،
 ہمیشکہ من سدک اتاں کہ اے مرد پیر جنگلی علیہ مالیہ و جند انت۔

ہمے سبب انت کہ من ہمو دا اوشتات و مرد و راروک روک و چارت۔
 دمانے و رند مرد و سرچست کت گوں استاریں چماں من نے چارت و چکلندے
 آئی و اسپستیں برو تانی چیر و پیدا اور بوت۔ پے دمانے و و سچے نے نہ گشت، پبلے پدا
 دستے شہارت و من و نندگ و اشارہ نے کت، من میزان میزان و پھمبل
 شت آئی و دیماختاں، آئی و وتی زند و انگیں تزی ٹکینان و من و وش اتک کت و
 پدا یک عجب ساحریں اندازے و ایڈول گشگ بنا کت۔

”منی بابت و تی گمان راست انت“۔ من ہما گناہ گاریں جنگلیاں، ہما
 کہنیں پیر جنگلی علیہ مالیہ، ماہتاک چاند و بتا میں شوونکار، من و چل سالیں کہ تی
 و دار یگاں۔ زمستان بہ بیت کہ گرماگ، من ہمروچ دیگر و وهد و ادا کایاں و سوچکی
 بہا کنگ و نیون و تی راہ و چاراں، اے دراجیں مدت و من کدی ہم نامیت و
 دلپروش نہ پتگاں، من زائنگ کہ روچے ناروچے منی یک نایک قدر دانے الم و
 کنیت و من و درگیجیت۔

منی چہ اے پیش گفتار و ہبتہ مہو۔ منی کرامات باز انت، تو اشاں انی

سر پد نہ بنے، ہمیشک بہ نند گوش بدار، میزاں میزاں وھدے تی باطن روشناہیت، تو
وت سر پد بنے۔

ہماروچ ء بگر کہ تو سیب ء مطار ء ایر کچنگ نے، من تی حرکتان ء مانیئر
کچھاں۔ ترا مقظ ء کیا لوٹا نینگ، تو کجا داشتگ، کئے کئے تی ہمراہ انت، تو کجا
کجا شنگ نے، گوں کئے کیا دیوان ء مجلس کنگ، چے چے کشتگ ء چے چے
اشنگ، من یک یک ہرے ء سھیرگاں، من تانکہ اے ہم زاناں کہ اے وھد ء تی
دل ء چون چونیں جُست انت کہ تو آھانی پسوہاں زانگ لوٹ نے۔“

من انگت پیر جنگلی علیہ مالیہ ء مقظ ء تہا موجودگی ء ہیران اتاں کہ آئی ء
اے الہامی پیش گفتار ء من ء کیشتر پریشان کت، ہمیشک من ولجہ ء راجُست گپت۔
”بلے جنگلی صاحب، چہ درستاں پیسر من ء اے ہال ء بد نے
کہ تو اد ء مقظ ء چوں اشنگ نے؟“

”من وت نہ اشنگاں، من ء جاتیرگاں یاورتگ۔“
جاتیرگانی نام ء اشنگ ء گوں ہوری منی جان ء پٹ پادانک انت ء منی
ھیال ہما دمان ء چروکیں علی جاتو ء نیمگ ء شت۔ دلوں بے تاہیر بوت ء یک
عجب وسوس یے ء کپتاں، ہمیشک جستوں کت:

”ولجہ، ترا بلکن منی دلبریں علی جاتو ء مردمان اد ء یاورتگ؟“
”اتا“

پیر جنگلی علیہ مالیہ ء گوں ترندی سرچنڈینت، گشت نے:

”علی جاتو ء من یہ شری زاناں، بل نے کہ ترند آپ وارت، بلے سک
ھیادار ء غیر تمندیں بلوچے۔ لھتے مردمان ء پرے ہاتر ء دوست نہ انت کہ راستیں
ہجر ء دیما کنت۔ ناترس نے، جور جواب نے۔ علی ء آرتہیں پیروک یک
زوراکیں جاتو یے بوتگ۔ یک حسابے ء آئے استاد ہم بوتگ۔ البت من ء علی

جاتو ۽ مردماں اد ۽ نیاورنگ۔ اصل ۽ منی دل یک سا حریں کاڑے ۽ کشنگ ۽ من ۽
 وتی سیاہ ماریں زلفانی بندیک ۽ کنگ۔ اے مسقطلی کاڑ جاتیرگانی یک نامی ایں
 کہولے ۽ گوں سیادی کنت۔ اے چوکہ وانندگیں جاتو زادگے، پمیشکھ اشی ۽ مدام
 منی و شھندی نبشتانک ونگ انت ۽ منی کارگس ۽ اتنگ ۽ من ۽ مبارکی داتگ۔ ما
 پشیں وهداں چاہواری ۽ وش گپی کنگ۔ تو و زان ۽ مے شمسے دور ۽ اے جاتو
 چنکس زوراک بوتگ انت۔ پمیشکھ نزانان چنور یک روچے من گنداں من چہ
 پاکستان ۽ مسقط ۽ سربوتگاں، بس چہ ہماروچ ۽ بگردیم انگومن اد ۽ زوراکیں جاتوانی
 زندان ۽ بندیگاں۔ من نزانان پشت ۽ منی چاند، منی کٹم ۽ کہول ماں چہ حال ۽
 انت۔ من پرے ہاتر ۽ چہ گوسگیں چل سالاں تی وداریک پینگاں کہ واجہ خدا ترا
 یک نایک روچے اد ۽ کاریت ۽ من تراوتی مردمانی ڈس نشان ۽ دیاں۔ تنکھ تو
 آهان ۽ ملک ۽ شوہاز بکن ۽ من ۽ آہانی حال اھوال ۽ نوشتہ بکن ۽ دیم بدے۔
 من پہ ہمے کار ۽ تی مز ۽ دیاں۔ البت اے مزر ۽ پوڑی ۽ رنگ ۽ دیگ نہ بنت
 بلکہ ہما جستانی پسہ ۽ ترا دیگ بنت کہ ترا پریشان اش کنگ، بلے تو من ۽ اے بخت
 ۽ مکن کہ من اے ہبراں چون زاناں، چہ ۽ کہ اے جاتوئی حساب کتاب انت ۽
 جاتو وتی علم ۽ رازاں کس ۽ نہ دے انت، توری وتی دیدگیں علی جاتو ۽ بخت
 بکن۔“

چو کشان ۽ پیر جنگلی علیہ مالیہ ۽ وتی کش ۽ ایریں تھر موس ۽ دو فغان

زھریں قہوہ ثلاث ۽ دیم ایرکت انت۔ گشت ۽:

”نی بیا قہوہ وریں۔ پریشان مبو۔ قہوہ ۽ دور ۽ رند من تی بختانی پسواں

یک پہ یک ۽ دیاں، بلے پیر ۽ قہوہ.....“

مسقط و مہر وک

من و ہدے تہل و کچلیں قہوہ و چاری فنجان گلاشت و بن و ایرکت، تہ
پر جنگلی علیہ مالیہ و من و روک روک و چارت و اولی بر و کندات۔ زانتوں کہ
گڑبڑے بوت، ہمیشکہ کے خجالت بوتوں، بلے آئی و ہما دمان و گوں دست و
اشارہ و من و مکن کت و گوں دلبریں اندازے و درآینت:

”چہ پاکستان و اتلگیں پھولیں بلوچ، اگاں قہوہ تہل و کچل
انت، پہ زوراش مہ تنگ، بلے پہ ہدائیگی ہمے پیالہ و چندین
و ایرکن، تنکہ من ترا دگہ قہوہ مان مہ رتچاں۔ ایڈول تو ہم
تابان و پشل نہ بے و مے دودھم نہ پرش ایت۔“

نی من و ساکت کہ من اشکر گونگیں قہوہ و نازاکیں Etiquette بزاں نوش وڑ
بھال کنگ، ہمیشکہ دل و گشتوں گذشتہ راسلوات، آسندہ را احتیاط، دلانی انتاں
زانوگریں جنگلی جاتو و کشے زانامنی دل و بھرونت، گشتے:

”نھو، دل و ترا شرسوج دات، آسندہ را احتیاط بکن۔ خاص جاتوانی مجلس
و صوش و برجاہ بہ دار، چہ و کہ درست منی ڈول و یاتئی دیدگیں علی جاتو و ڈول و نہ
انت کہ پشیں بے ادبیاں درگوز بہ کن انت۔ خیرنی بیاتئی دل و سواسانی نیگ و،
بلے انچو کہ من ترا پیش و گشت، زرانک مجن، بس بہ نند و گوش بدار، چہ و کہ نی من
ہمیشی ایں بے کرامتیں شخص نیاں، نی من کرامات و چہ جاتوئی علم و سرریج و بدل

بوتلیں جنگلی آں۔“

چہ و اجہ ءِ ہمے بیہار ءِ من آئی ءِ دیما چو بے توار ءِ بے سر پریں ہتے ءِ
 نشاں۔ گنداں منی چو کنگ ءِ جنگل ءِ پیر ءِ بالاد و شنود بوت، ہمیشکہ آئی ءِ وتی
 ساحری پدا بیج کت۔ گشت ءِ:

”تئی مستریں پریشانی ءِ بندری سبب ءِ نیون یک علامتی قصہ یے ءِ تہا
 پیش دارگ بوتگ انت، کہ اے وڑ انت۔ دلگوش ءِ گوردار۔ گش انت دوزہ ءِ یک
 کور چاتے ءِ گپڑے مردم بریان ءِ تابان ات انت۔ چریشاں ہر یکے پہ وتی
 آزادی ءِ سرسرجنان ات، ہر یکے چہ ہمے عذاب ءِ درآہگ ءِ جھد ءِ ات، بلے
 ہر دیں کہ کسے ءِ سیڑھی مک کت ءِ برز ءِ لک کپت تنکہ چہ چات ءِ درپخت، تہ
 چات ءِ مردماں سیڑھی چہ آئی ءِ پاداں کش ات ءِ آ پداؤن ءِ کپت۔ چات ءِ دپ ءِ
 دو فرشتہ ہمے ندارگ ءِ چارگ ءِ ات انت۔ یکے ءِ چہ دو می ءِ بخت کت کہ اے
 کئے انت کہ ایڈول بد بخت انت ءِ آخر پرچی ءِ چو کنگ ءِ انت؟ دو می ءِ درآینت
 کہ ابا اے یک ٹوہیں راجے ءِ بد بھتیں مردم انت کہ وت ءِ بلوچ کش انت۔
 اے یک دو می ءِ برز ءِ لک کپگ ءِ سگت ات نہ کن انت۔ اے چہ ازل ءِ انچو کنگ
 ءِ انت ءِ بگندے تا ابد انچو بہ کن انت۔“

اولی فرشتہ ءِ چہ دو می ءِ پرس ات: گڑا تئی ہیال ءِ و اجہ خدا ہم اشانی سر ءِ
 بڑگ نہ کنت۔ بے شک، دو می ءِ درآینت۔ خدا جھانانی بادشاہ انت، رحمن ءِ رحیم
 انت، بلے آئی ءِ ہم وتی دریں کلام ءِ تہا گشتگ:

ان اللہ لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما با نفسہم

بزاں بے شک خدا کجام ہم راجے ءِ گوں وتی قدرت ءِ بدل نہ کنت دانکہ آوت
 وتی جاوراں بدل مہ کنت۔

اے قصہ ءِ آرگ ءِ رند پیر جنگلی علیہ مالیہ ءِ یک انچیں درا جیں گلین

سارتے کش ات کہ چرائی ء منی جان ء و تھمبکے یے زرت، بے آئی ء وتی
 کرپاسیں ریش تھم انچو چست ایر بوت انت کش ءے زانا گورم انت کہ تیاب ء
 پرشگ ء انت، پمیشکھ آئی ء ہما دمان ء وتی آشوب آما چمیں ریش مبارک گوں
 دست ء داشت ء مرزات انت۔ پدا انا کہ جنگل ء بابا بے تو ار بوت ء تھم ءے
 یوٹ انت۔ کش ءے زانا استغراق ء شت۔ پے اے ترس ء کہ جاتوئی رگ ء۔
 روٹ، من تھم تھج نہ گشت ء ہما رنگ ء با ادب ء با ملاحظہ وتی جاو ء نھماں۔ یک
 شتریں دمانے ء رند پیر جنگلی علیہ مالیہ ء تھم پچ کت انت۔ سرے چست کت ء من
 ء روک روک چاران ء جست ءے کت:

جنگلی: تنی ہما سنگت کج انت کہ رنگ دروشم ء تقد بالاد ء پوشام ء

حد امرزی اس صدر اسد ء ات؟

من: تو بلکن اکبر بار کنزنی ء جست ءے؟

جنگلی: خو، ہما اکبر بار کنزنی کہ تو پہ دوستی آئی ء اکبر بر و قوف کشک،

آ کج انت؟

من: آماں لندن ء انت۔

جنگلی: ء ہما برگشتہ اس ملآ کج انت؟

من: دور ساعت، کجام برگشتہ اس ملآ؟

جنگلی: ہما کہ گوں پہر شیر و مری ء وتی پیر ء مرشد کش ایت۔

من: بزاں ملک محمد طوقی؟

جنگلی: خو، ہما طوقی

من: آماں امریکا ء جہ متند انت۔

جنگلی: ہما میکسم گورکی ء ناول مات ء حیر و پاویل کج انت؟

من: تنی مراد لعل بخش رند؟

- جنگلی: ہو ہا لالا لارند کہ گش ایت صفر x صفر = صفر
- من: آماں کراچی و انت۔
- جنگلی: و ہما نسکتی دانشور کج انت؟
- من: تی مراد منی استادیں واجہ یوسف نسکتی؟
- جنگلی: ہو، ہما یوسف نسکتی کہ شما آرا پی ایچ ڈی و اعزازی ڈگری دا تگ۔
- من: آہم ماں کراچی و انت۔
- جنگلی: باز جواں، باز جواں، خدا ایش سلامت بہ کنت۔
- من: واجہ ہیر انت؟ شما یک انا گہ چتور مئے اے قومی یادگارانی تھتال و کپت ئے؟
- جنگلی: اصل و اے منی کہنیں سنگت و وتی و ہداں بلوچی لبرانک و قومی جنز و سر گرم و سر کرد ہیں کارندہ بوتگ انت۔ من اشانی ہمدرد و دعا گو بوتگاں، ہمیشکہ زانگ لوٹاں کہ مروچاں اے کج انت و پرچی و گندگ نہ بنت۔
- من: گڑا آخر اشرف سر بازی و چے گناہ و میار کہ آئی و جت و نئے۔ آخر آبزگ و ہم کردے است۔
- جنگلی: نابابا۔ اشی و بزگ مکش، بلکہ اشی و نام و ہم مگر۔
- من: بلے آخر چی و؟
- جنگلی: چی و کہ اے ہما جواں انت کہ کسے اگاں اشی و وش اتک بہ کنت، گڑا پہ دل زاماتی لوٹ ایت۔ اے پیراں سری شے ملک و وشہ زامات بوتگ، بلے ما جاتواں اشی و پھبر وش اتک نہ کنیں و وت و جنجال نہ کنیں، ہمیشکہ دگہ نامے مگر۔

من: ولجہ، چو و مئے قومی یادگار بازانت، بلے قول ء ایتابھ بچن
"کالیا کا کیا ہوگا؟"

جنگلی: هُو کالیا، بزاں تئی مسئلہ۔

چو گشگ ء رندم جنگلی علیہ مالیہ ء زنڈیس چم پداخمار بوت انت ء دمانے ء
رند آئی ء وتی ساحری پدا بلیج کت۔ گشت ء:

تو اے ہبر ء ہیران ئے کہ اد ء سر بیگ ء وهد ء ترا پرچی ء بیست یک
ٹوپانی سلامی دیگ نہ بوت۔ گارڈ آف ہانر چی ء پیش کنگ نہ بوت، جہک ء
جیک، ساز زیملی دیوان، چرا گز ء پرتاپورت چی ء نہ بوت۔ ابا، بلوچ قلم کارانی
مصیبت اش انت کہ کسے اگاں دو کتابک چاپ کنت یا شعرانی دپترو کے شنک
کت، گز اوتی متاراج ء سر ء مزنیس احسانے کنت ء دلما نگ بیت کہ قوم آراسر ء
بان ء بہ کنت۔ چونہ انت ابا۔ شمارا باید نہ انت کہ دو کتابک چاپ کنگ ء رندوتی
قد ء بیحال بہ کن ئے یا چوتی جاگ ء در بیائے۔ آخر۔

اور بھی غم ہیں زمانے میں محبت کے سوا

آخر مھلوک ء بید ء شمشے و ش آتک ء ادبی چست ایراں دگہ کار نیست
زانا کہ شما آھاں میاری کن ئے۔ پہ درور اد ء مسقط ء خلیج ء ایدگہ ولایتاں مئے
ورناہانی جاور ء بکند۔ اے بے چارگ لاپ ء جنجال ء ابید سیاست، گروہ بندی،
گلہ ء زاری، کچہ چینی، نرم آپ ء ترند آپ ء زاناں چوں چونیس جنجال ء دز گلیانی
آماج انت۔ آخر اے ہم آدم ء اوبادگ انت۔ اشانی ہم بدنی ء روحانی طلب ء
لوٹ است۔ چہ وطن ء دوری ء در پہ دری ء اے ناوشیس جاورانی تھا آخر اشانی ہم
بدنی ء روحانی طلب آسودگی و لوٹ انت۔ شمشے ہیال ء اے بزرگ بس درائیں
روح شمشے چاکری ء مھمانداری ء بہ کن انت۔ چونہ انت ولجہ۔ اے ہم انسان
انت۔ اشان ء ہم حقے است۔

نوں بکند ہمے نو کتریں بد بلا ء کہ نامی مجرائنت۔ تو زانا وتی ورناسی ء
 بسٹ ء دوراں ماں کراچی ء مجرائنت چارائنگ، تو زانا ماں کراچی ء تاج ہوٹل، اسل
 سینر ہوٹل ء تاں ہمے نیپنر روڈ ء نامی اس بلبل ہزار داستان ء نہ شنگ ء۔ تو زانا
 اے گناہ ء بے لذت نہ چشنگ۔ اے کل پہ تو روا بوتگ انت ء پہ اے دراندہ ء
 در بہ دریں ورناساں روانہ انت۔ اے چونیں انصاف ء چونیں بروبری یے۔ چو
 نہ انت ابا، چو نہ انت۔

بلے پداہم، من نہ گشاں کہ اے شریں کار انت۔ ء من اے ہم نہ گشاں
 کہ مئے کلیں ورناسی سل کاری ء زر زوالی ء آماج انت، بلے ہر کس کہ حس
 انت آ مجبور انت۔ لاچار انت۔ اشی ء ابیدہم کسے ءھیال ء اگاں اے میاریگ
 انت، گڑا بقول فیض احمد فیض۔

ہے شرط یہ کہ حکم عقوبت سے پیشتر

اک بار سوئے دامن یوسف تو دیکھئے

نوں بیا یک دگہ مسئلہ یے ء نیمگ ء، بلوچی ء بتلے کہ دانکہ من نہ کشنگ
 ہلا ر نہ انت۔ ماں اے کشوراں یک جنجالے اش انت کہ اد ء بلوچ مہمان ء
 آہگ ء وھد ء اے نہ چار انت کہ کے اتلگ۔ اے چار انت کہ کئی گور ء اتلگ یا
 کیا لوٹا نیٹنگ۔ اشی ء نیون نا ادبی انت نیکہ سماجی۔ اشی ء چکیں سبب سیاسی انت۔
 اد ء گیشتریں سوگہ ء زانتکاریں بلوچ چو کہ فکری یا عملی رنگ ء گوں یک سیاسی گلے
 ء وابستہ انت، ہمیشکہ آپشیں وھداں پارٹی لائن ء پد گیری ء کن انت۔

اگن چہ من اے راستی ء متوکاں کہ سیاست بنی آدم ء صورتیں زند ء یک
 بھرے، ء چو کہ ادب زند ء آدینک انت، ہمیشکہ ادب ء تہا سیاست ء رنگ ء
 اکس آہگ قدرتی ہرے، بلے کسے اگاں ادب ء را سیاست ء نوکر ء مژدہ وار بہ
 کنت، اے روانہ انت۔ ادب بایدیں سیاسی، گروہی ء فکری کست ء کینگاں چہ

بالا بہ بیت۔

اہت اے پتو نوکیں تجربہ یے نہ انت۔ چد ۽ پیش ہم تو انچیں نلکیں
جاوردانی آماج بوتگ ۽۔ مثلاً تو وھدے بلوچ ادبی جھد کار ۽ دعوت ۽ جی آر ملا،
نور محمد نورل ۽ عزیز بلوچ ۽ ہمرائی ۽ بحرین ۽ شت ۽، گڑا اود ۽ یک مزینں راجی
لکے ۽ نا ایوک ۽ شے بایکاٹ کت بلکہ پہ مڑا ہم شے وش آتک ۽ نہ اتک انت،
حالانکہ شے برنامہ اول تا آخر ساز زیمیلی برنامہ یے ات۔ آئی ۽ گوں سیاست ۽ ہج
سیادی یے نیست ات، بلے اود ۽ لھتے سنکٹاں اش ۽ را پہ زور سیاسی رنگے دیگ ۽
کوشش کت۔ اود ۽ یک دگہ اجب ۽ بے بنیں ہبرے اے ہم شنگ کنگ بوت کہ
ملک ۽ آزادی ۽ روج بس ٹک دیگی ات کہ ساز زیمیلی اے برنامہ ۽ سبب ۽ ہبر پدا
مصل بوت۔

بہ بین تفاوت راہ کز کجاست و تا بہ کجا

تو بچار چہ سویت انقلاب ۽ پیر ۽ روسی ادب جدلیاتی فلسفہ ۽ گپ ۽ نہ
کت یا کمیونسٹ پارٹی ۽ منشور ۽ جار ۽ نہ جنت بلکہ معاشرہ ۽ تہ ۽ طبقاتی کش چین یا
ایرما دیں طبقاتی مسئلہ ۽ جنجالانی گپ ۽ جنت کہ وت جہاں گیریں مسئلہ انت،
پہیشکہ ادب ۽ تہا سیاست ۽ ہمرائی ۽ کلیں بنی آدمی، کائناتی، مادی ۽ روحانی ہبر
بنت۔ بس ادب ۽ را چہ یک چیزے ۽ رکینگ ۽ نگاھدارگ لوہیت، بزاں چہ سیاسی
نعرہ بازی ۽ سیاسی گلانی ترجمانی ۽، ہمے پیم سیاسی بنیاد ۽ ادب یا ادبی مردم بایدیں
بھر بانگ ۽ شنگ شا نگ مہ بنت۔

چو گشگ ۽ رند پیر جنگلی علیہ مالیہ ۽ وتی چم بوٹ اتنت ۽ پہ کشادی وتی
تربی ۽ ٹک اینت۔ کش ۽ زانا مراقبہ ۽ شت، یا گڑا جاتوئی عملے کنگ ۽ لگ
ات۔ دمانے ۽ رند ولجہ ۽ چم پچ کت انت ۽ درآینت:
تئی یک دگہ جنجالے اش انت کہ لھتے مردم پہ زانت تئی نزیک ۽ نہیت،

جی ء کہ تئی لحتے ذاتی نزوری انجین انت کہ مردم ء چہ ترا دُور دارنت، مثلاً تووت
 بچار ہزار مرادیں صبا دشتیاری ء پخت سال انت کہ تئی نریک ء بکیت یا ملا ء
 عالمیں عابد آسکانی ء پخت کرن انت کہ وت ء را چہ تئی ساہگ ء ہم دُورے
 داشنگ۔ اے ہردو بلوچی ادب ء زیب ء زینت انت، بلے تو کدی بیچار سنگ کہ
 اے مزین نام ء مزین شانیں دُردانگ پرچی ء تئی نام ء گرگ ء ہم روا دار نہ انت۔
 تو کدی اشانی نازر کیس دل نپاس انگ ء چارنگ انت کہ اے پرچی ء چہ تو دگران
 انت اصل ء تئی قلم چوکور ء لٹ ء انت کہ نا دوست چاریت نادشمن، بس شت
 کشان ء روت۔ آخر تا کد کے او پارکش ایت۔ اگاں کے وتی لائقی ء سبب ء یا تئی
 اسپتیں پٹانی لیا ز ء انی تئی ہمے نا خودگی ء سکیت، تہ اشی ء مطلب اے ہم نہ انت
 کہ تووت ء پہک بے لگام بکن ء وتی قلم ء بے مہار مل بدے۔ یاد بکن تو اگاں پہ
 شہم نہ بوتے، گڑا اے سبت ء دل تئی مرک ء رند تئی حشر ء انچو نثر بہ کن انت
 کہ صاحب خانیں اکرم، پیتاریں علی رئیس ء ورنائیں عیسیٰ گل ء ہمیں تئی پچد
 تون ء بچکند ء بدل ء چو خدا مرزی مولانا خیر محمد ندوی ء یک کندے ء ندانت ء
 قران ء تفسیر ء نوشتہ کنگ بنا کن انت۔ ایڈول انجام کار بلوچی ادب ء تہا تون ء
 بچکند ء خانہ شورک ء ایتک بیت ء اشی ء او بال ہم تئی نام ء اعمال ء تہا نوشتہ کنگ
 بنت۔

ہمیشکہ منی مفتیں صلاح اش انت کہ چہ زوتاں زوت وتی ہمے نزوریاں
 دور بکن، گوں دل ء ستک نصوات ء توبہ بکن، تزی بیے دست ء کن ء ریشاں بدار،
 ء اگاں بوت کنت گڑا شوہاز بلوچ ء اسماعیل ممتاز ء بکش کہ آوتی خدا مرزی ء
 آرہیں پٹانی نام ء پتو حج بدل یا عمرہ ء بست بند ء بہ کن انت، تنکہ تئی ء تون ء
 بچکند ء عاقبت بخیر بہات ء آہان ء دارین ء ثواب بہ رسات۔
 من و گشاں کہ نی و ہد اتلگ کہ تو وتی ہمے بیگل میگل پنام ء ہم چو

ڈاکٹر ناگمان ء وکیل بہ کن ء چو حاجی عنایت اللہ قومی ء وتی نام ء دیمہ حاجی ء کروس
تا جے بہ لچین، تنکہ تی گلپس نام ہم پہ سنگینی گرگ بہ بیت، بزاں ..... حاجی محمد
پیک !!

منی مول مراد اش انت کہ وت ء انچو بدل بکن کہ تی سنگت ء آشنا بے
نظر ء ترس ء تی شور ء بیانت ء وتی بالاداں وشنود بہ کن انت۔ البت تو اگاں چونہ
کت ء ہماکت کہ تی دل، گڑا منی جاتوئی علم کش ایت کہ آشومتیں روج دور نہ
انت کہ تو پہک Isolated بزاں ایوک ء تنہا بے، ء بے بلا چو اگولیس مجنا ء
بازاراں گردے ء کاگد چنئے۔

چو کشگ ء رند پیر جنگلی علیہ مالیہ یک برے پدا مراقبہ ء شت۔ تاں دیر
بے تو ء نشت، ء پدا دراجیں گین سار تے کشان ء گشت ء:

چہ پاکستان ء مسقطی مہر وک ء شوہاز ء تلگپس بیگلر بیگی، اد ء جاور ہال
ہمیش انت کہ من ترا تشکے ہال دات، تشکے پے ہاتر ء کہ وهد تنگ انت۔ بندر
ء تی بخت ء دپی وسواس ہمکہ باز انت کہ اشانی پسہ دیگ ء ریس ء پڑ لیس کنگ ء
بہ ننداں، تہ روج و برکت بیت بلے شب ہم گوزایت، ء تو جوانی ء زان ءے کہ
شب ء جاتو چے کن انت۔ تو بل ءے شوہاز ء ہمرائی ء ہمک شب گوں علی جاتو ء
زان پہ زان ءے، بلے علی جاتو ء ہبرے دگہ، آچو کہ Practicing بزاں عالیس
جاتو یے نہ انت، ہمیشکہ ہمک شب گوں شانندایت، مجلس ء دیوان کنت۔ البت چو
ہم نہ انت کہ آجاتوئی کاراں بلد نہ انت۔ آجاتو زادگے، آہم شپانی پاساں بازیں
کار خرابی یے کت کنت، بلے چو کہ ابرمی رنگ ء رحم دل ء پاک باطنے، ہمیشکہ کس
ء نقص نہ دنت ء نیکہ کسے ء مفت خدا آزار کنت، بلے مردم ہم باید یں بزان انت
کہ علی نزور ء لاوارث نہ انت، چہی ء کہ آوت ہم جاتوئے ء آئی ء پشت ہم
زوراک انت۔

وا جہیں بیگلر، نی چو کہ شپ ۽ حاکمی ۽ مئے کارمدارانی اولی پاس بنا بیگی
انت، ۽ نہ لوٹاں کہ منی ہمرائی ۽ تو دگہ جنجالے ۽ بہ کپ ۽ پمیشکہ ترا خدا ۽
باھوٹ کناں، اگاں زندگ منتیں تہ دگہ رندے، ہمے مطرہ ۽ کھیں بازار ۽ تی متگیں
جستانی پھواں دیاں۔ من ۽ قول انت، ۽ علی جاتو زانت کہ جاتو دگرانی دلاں و
ورانت، بلے وتی زبان ۽ پھیر نہ و رانت۔

نی چو کہ تو ہمے زوتاں کراچی ۽ روگی ۽ پمیشکہ اوداں اگاں ترا موہ
رست تہ چہ منی نیمگ ۽ کراچی ۽ دگ ۽ شھ دگاں سجدہ یکن ۽ منی زبا دیں سلاماں
وحشی مارہروی، آتش جہنمی، ابلیس ناروی، دلبر عشق آبادی، احق بریلوی ۽ ایدگہ
سر بازیں سکتاں سر بہ کن اگاں زندگ انت۔

چو گشان ۽ پراسراریں پیر جنگلی علیہ مالیہ چہ وتی نشت جاہ ۽ پادا تک، ۽
دمانے ۽ رندو حدے ہوش منی بر جاہ بوت، تہ گنداں من فٹ پاتھ ۽ سر ۽ چو میتا یے
۽ نشتگاں..... ایوک ۽ تنہا ۽ بے توار۔

اگاں بس ہمے ہبر بوتیں ہم باکے نیست ات، بلے من مارت کہ چہ منی
ایکش ۽ آکش ۽ روکیں ہر رھگوزے من ۽ انچو پھیرانی ۽ بھانگی چارگ ۽ ات
گش ۽ زاناں من آدم زادگے نیاں بلکہ دگہ مخلوقے آں، پمیشکہ ہما دمان ۽ چہ
فٹ پاتھ ۽ چست بوت ۽ آ دست ۽ یک کانچ دیوالیس دکانے ۽ دیم ۽ شت
اوشتا تاں، نی کہ کانچ ۽ تہا من وتی عکس چارت، تہ منی جہلی جہل ۽ بالی بال بوتنت،
چی ۽ کہ ۔

من، من نہ اتاں
پیر جنگلی ۽ جند اتاں

شال و حال

ہم اس کہ منی بدبھتی و حال و تھیگ انت، آ جوانی و زان انت کہ منی
 ہستیں جاو رے ورنہ انت کہ من چہ وتی گس و دور بہ رواں، بلے وحدے منی
 والدتیں سنگت عبدالواحد بندیک و من و کڈن کت کہ چہ بلوچی اکیڈمی کونڈے و
 ہنگ و جم بیوکیں بلوچی نوشتہ رحبند و یک روچی سیمینار و بہر بزوراں و وتی
 ہشتا تک و زوت دیم بہ دیاں، تہ من پہ نیم دلی راضی بوتان۔ پداوحدے چہ سیمینار
 و حقیقے پیش من و عبدالصمد جان و فون و سر و حال دات کہ منی دیم داتگس سیاہگ
 سیمینار و ”کلیدی مقالہ“ گچین کنگ پیگ و منی سیمینار و بہر زورگ الم انت و آئی
 و منی بالی گراب و نکٹ ہم دیم داتگ، نی پمن ناکنگ گران ات۔ دل و کشتوں نی
 کہ منی شال و روگ الم انت، گڑاھے نیون و وتی کہنیں سنگت و مھر باناں ابید
 بلوچی گوزند و نک داتگس نوکیں ماہ و استالاں ہم چمان و وت بگنداں۔

اے ڈول من وتی غم اندوہ و ڈک و جنجال کراچی و ویل کت و 26
 اکتوبر 2002ء میلادی و شت شال و سر پیتاں۔ بالی پٹ و واجہیں بندیک، و رنا
 فکریں عبدالصبور، دوستیں اسلم جنگلیان، دلبریں ممتاز یوسف و دیدگیں منیر جان و
 من و وش اتک کت و دمانے و رندھے مھر بانانی ہمرائی و من وتی بار بلوچی
 اکیڈمی و نمہ داریں ماڑی و کوئی نمبر 4 و بوتک۔

اے رندیں کونڈے و مسافری و ہما چیزاں کہ من و چہ درستاں گیش متاثر

کت چہ آھاں یکے بلوچی اکیڈمی ءِ وتی جند ءِ شاندار ءِ سے طبعی ماڑی انت کہ
پریشی ءِ قوم دوست ءِ شتاب تہیں جان محمد دشتی ءِ اکیڈمی ءِ کلیں اگدہ دار ءِ باسک
صد ہزار ستار کرز انت، ءِ دومی اش کہ اے جلگہیں شہر نمیر انیں عطا ءِ پدہم چہ
زانت ءِ زانش ءِ واجہاں چکار انت۔ چد ءِ پیش منی فکر اے بوتگ کہ چہ عطا ءِ پردہ
کنگ ءِ زانت ءِ زانش ءِ سرشون ءِ شال ڈکال جت ءِ ایتک انت، بلکن یک
حسابے ءِ مرتگ ءِ نیست انت، بلے نی کہ ہر گور ءِ چمانوں شانک دات انت
زانت تالان ءِ زانش شنگ ات۔ اگاں چہ کہنیں سنگت یا و کم کم ءِ بے تواری ءِ
آماج انت، یا گڑا پہک بیگواہ بوتگ انت، بلے نوکیں ورنہ میزاں میزاں دیمہ
کایان ءِ زبان ءِ ادب ءِ کاراں گوں گلانش انت۔

اے یک جوان ءِ مراد بخشیں علامتے کہ چریشی ءِ دلوں ڈڈ ءِ ہاتروں و ش
یتگ۔ البت چہ وتی دزگٹی ءِ سبب ءِ من وتی لھتیں کہنیں ءِ نوکیں سنگت ءِ مھر بانانی
نہ گندگ ءِ سک بڑ نیگ بوتان کہ اشانی تہا خاص مھر بانیں عبداللہ جان جمال دینی
کہ اے وھداں نوشکی ءِ شنگ ات، صورت خان مری ءِ دا کتر نعمت گچکی، کہ زاناں
پرچی ءِ درانہ ات انت، ءِ دلبریں صبادشیتاری کہ ہمے روچاں نادراہمی ءِ سبب ءِ
تھت ءِ باھوٹ ات، البت مھر بانیں امان گچکی، سنگتیں حکیم بلوچ، گراں مھذبیں
بشیر بلوچ، دلدوتیں ایوب بلوچ ءِ دلبریں عبداللہ بلوچ ءِ مختصر بلے پُر مھر یں نیاداں
منی ژندیں بالادوشنود بوت، کہ پریشی ءِ من اشانی سک مزت واراں۔

من وتی لاچار یانی سبب ءِ شال ءِ پدہ دوروچاں اتلگ اتاں، بلے سنگت
ءِ مھر بانانی گیشیں مھراں من ءِ اود ءِ تاں پُر یں ہفتنگے ءِ داشت، ہمے ہفتیں
روچانی نیام ءِ من ماں شال ءِ چہ دیت ءِ چہ مار ات، اگاں موہ رست تہ اے
ھالاں شمارا لم ءِ دیاں، بلے اے وھد ءِ لوٹاں کہ چو ”ٹی وی“ ءِ کمرشل بریک ءِ

مارکو پولو و بابت و وتی یک تاثرے پیش بہ کنناں کہ نوشت کرزایت و اے وڑ
انت۔

وہداں ماں شال و دونامی ایں حاجی بوتگ انت، یکے حاجی محمد اسحاق
بزاں عطا شاد و دومی حاجی ممتاز یوسف، اشانی ہوریں و بچار یکے شاعری و دومی
سرکاری حج انت، بلے اشانی نیام و سے بلاہیں فرق است۔ یکے عطا شنگ و
نیراں بوتگ و حاجی ممتاز یوسف زندگ و سلامت انت۔ دومی عطا پیر و ممتاز
ورنانت۔ یکی عطا مزین شاعر و ممتاز دیم پہ مرنی و گام جنان انت۔

یک شپے ہمے حاجی ممتاز یوسف و منی دگہ یک مھر دانے منی کوئی و اتک
ہن اش شرفدارکت۔ بیا پہ خیر و ہیر میر و پد منی کساں سالیں حاجی ممتاز یوسف و
دزانت کہ ولجہ اے مئے بلوچستان و مارکو پولو انت۔ اے نوکتریں انکشاف و منی
جان و پٹ پونزرتنت و گوش کھر و بیت انت۔ وتی گوشان و برجہ کنان و جستوں
گت کہ بے بلا چتور باریں؟ گشت وے کہ چہ نواب اکبر بگٹی صاحب و پد ہمکہ
کہنیں بلوچ شعر کہ اش و یاد انت دگہ کس اش و مقابلہ و کت نہ کت۔ دومی چہ
میتورام، مولائی شیدائی، گل خان نصیر، سردار خان گشکوری و آغا نصیر و پد بلوچانی
تاریخ و ہمکہ اے ولجہ زانت، دگہ چشیں مردم نہ گواہیت۔

من انگت ہم سر پد نہ بیتاں، ہمیشکہ پولوں کت کہ گز اے مئے مارکو پولو
چتور بوت۔ گشت وے، چو کہ تاریخ و جغرافیہ و ت ماوت ہمگرنج انت، ہمیشکہ مئے
بلوچ لیکھ و کلیم کوہ و کوچک، ڈن و ڈگار، کور و شھ کور، شہر و بازار، تمن و پھاڑو، و
دریا و تیا بانی بنگ و بنگ و حساب داد ہمکہ گوں اے ولجہ و است، دگہ کس اش و
مٹ نہ انت۔

من جست گت: گز اتی ہیال و دریا، تیا ب، گورم، مولم، ماہیگ، رگ،

ماہور، شہریچ و سنگار و بابت و اش و زانت چہ سیدھاشی، جی آر ملا و علی عیسیٰ و
گیشر انت۔ گشت وے، بے شک، آ و اش و دیما مکتبی انت، جی و کہ آ و اجہانی علم
کتابی انت، اش و و دریا و بٹک بٹک گواز کنگ۔

چہ ہمے دومی انکشاف و منی چم سر و بان و شت انت، ہمیشکہ وتی
پریشانیں چمان و برجہ کنان و گشتوں: گرا اے حساب و اے مے مار کو پولو
انت، نیکہ ابن و بٹ و نا (بزان بطوطہ)۔ اے و مے و اجہ ہدر و جند انت۔ گشت
وے: لاریب۔ و ر ایں چہ شک۔

نی من مارت کہ ماچکد بے زانت، بے سماء نالائقیں کہ مے نیام و اجہ
ہدر و جند موجود انت و ماہیگ نہیں، ہمیشکہ ہما دمان و منی جان و ہر وے و
زرت و منی بالاد پنگ تربوت۔

بلے دمانے و گھگیس ہیرانی و پدمن وتی ظاہری و باطنی احساس و
کمتری قابوکت۔ و پے اے ہاتر و کہ باریں اے حق و دل مے و اجہ ہدر انت یا
حاجی ممتاز یوسف انچو پے مڑاہ و اجہ و را گلاہگ و انت، من پے چکاس و اجہ و جند و را
پول ات:

ولجہ، من اگاں چہ اد و فلاں ہند و روگ بہ لوٹاں، تہ شے و ریں
سوج جی انت؟

منی بخت و پسو و ولجہ و شہکار ات، پداپہ گیگ نشت، واسکوٹ وے درست کت
و وتی بروتان و مرزان و ورا نینت:

ولجہ اولی ہبر و اش انت کہ ماں ہزار گنج و شاہگانیں بلوچستان و تک و
پہنات و تل و توکاں اے نام و سے ہند انت، بزاں فلاں، فلاں و فلاں، بلے
منی وتی دل و فلاں ہند چہ اید کہ دوئیں ہنداں کہن تر و راست تر انت، جی و کہ

ہیروڈوٹس ء تاریخ ء اشی ء ذکر است۔ چونارند ء اشار ء سی سالہ جنگ ء کلاسیکی
شعرانی تھا ہم ما اے ہند ء نام اشکگ۔ چوکہ یک سک ء سنگینیں جاوے ء بیورغ
گش ایت۔

چم مہ خفات دوزھیں فلاں ہند ء

کہ اشار گہتر انت پہ واژ مند ء

And so on

انچونہ انت حاجی.....؟

بلے حاجی چہ اے چست ایراں بے کمار موجانی منگیراں کوہ چندگ ء

آت۔

پدا واجہ ہدر ء منی نیمگ ء دلگوش دات ء گشت: واجہ، اگاں تی مرادھے
فلاں ہند انت کہ ہیروڈوٹس ء بیورغ ء آئی ء بارو ء اشارہ کنگ، گڑا اشی ء ڈس
اے وڑ انت کہ در بند ء قبلی گور بچان ء چپی پہنات ء کساس ہشتاد کلومیٹر ء پند ء
یک بلاھیں جھے آست کہ اشی ء کروی ٹمپ گش انت، جی ء کہ اے چہ دور ء چو
کروس ء تاج ء گندگ کنیت۔ گش انت پیشی زمانگ ء اے کروی تمن ء بن جاہ
بوتگ، ء اشانی تمندار کلڑ خان جنگولے بوتگ۔ اے وت چشیں زہم جنے نہ بوتگ،
ابت اشانی کروس پہ جنگ مڑ ء سک شیوار، ہتر مار ء نامدار بوتگ انت۔ تاریخی
سرشون ء مارا اے ڈس رستگ کہ روم ء شاہ انتھونی سیزر ء لشکر ء ہراول دستہ ہمے کلڑ
خان ء کروس بوتگ انت، ہمے سبب انت کہ فارس ء نوشیروان ظالم ء وتی تھت ء
تاج ء رکنگ ء وتی جان ء ترس ء ہمے جنگولی کروس چک چین کنائیگ انت۔
(پہ سرشون بکند شاہنامہ فردوسی)۔

ہمے نزیکیں ٹوست ء مرزا اسد اللہ غالب ء چہ مئے ناطق مکرانی ء ہمے

جنگولی کروسانی فرمائش کتگ ات، ء و لجه ناطق ء دہ سر تیاریں کروس پہ مرزا صاحب ء دیم ہم داتگ۔ و لجه ناطق ء ہمے کروسانی ہمرائی ء ”خروس نامہ ء“ سر حال ء یک فارسی پر بندے ہم پہ مرزا غالب ء ندر کتگ کہ آئی ء یک دو بند من ء یاد انت۔ چوکہ۔

چوں خروسان جنگلی از مکران رفتند
کاخ و بام و در دی شکفتند

And so on

(بزاں وغیر وغیرہ)

انچونہ انت حاجی.....؟

بلے حاجی بے توارات، جی ء کہ اُبینگ ات، ہمیشکہ و لجه ء یک دارے پد امنی نیمگ ء دلگوش دات ء گشت:

بلے وحدے ہمے جنگولی کروس دہلی ء سر بوتنت، تہ بئی ماران ء گمروک بزاں چیک پوسٹ ء کشم واکداراں جاسوسی ء تخریب کاری ء شبہ ء ہمے دھیس کروس بحق سرکار ضبط کت انت ء و لجه ناطق مکرانی ء خلاف بغاوت ء مقدمہ دائر کت، ہمے سبب انت کہ تاں زندگ ات و لجه ناطق دہلی ء نہ شت، ہمے کیس ء F.I.R. ء یک نقلے گوں من است کہ من حاجی ء ہم پیش داشتگ۔

خیر۔ من ہبر ء اماں کروسی جمپ ء، بکند چرخ گردون ء کہ سردار گلز خان جنگولی ء ہمے گلزی جمپ ء کر ء منوراں مرچی باندا یک قومے آباد انت کہ اشانی کار ء کسب چہ پی آئی اے شیور ء زرتلمیں دو نمبری مرگ رودینگ ء بہا کنگ انت۔

ہمے کروسی جمپ ء راستی پہنات ء کہ تو جھلا دے گڑا کساس پیست

کلومیٹر و پند و یک دگہ کستریں چمپے گندگ کنیت کہ اشئ و نکلینکی جمپ گش انت،
 جئ کہ چہ دور و اے انچو جاہ کنیت کش ئے زانا نکلینے ہیرکانی سر و نکلنگ، ہمے
 نکلینکی جمپ و کہ تو گوازینان و دیما روئے گڑا چو کے زر باری رو در آتک و یک
 کسانیں بازارے کنیت کہ اشئ و نام انت گولو و بازار۔ اشئ و وجہ تسمیہ اے وڑ
 انت کہ اد و مردم گولو بازو و انت۔ پہ اشاں گولو و جند و آئی و آپشک ہر دو ہلار
 انت۔ اے بازار و نشانی اش انت کہ اشئ و رو در اتکی پہنات و کساس نیم کلومیٹر و
 پند و یک کہن و مزنیں در چکے است کہ گش انت اشئ و عمر کساس دو صد سال
 انت۔ ہمے پیریں در چک و بزیں ساہگ و یک مستیں لیزو وے بستگ۔ ہمے اشتر
 و واہند و اجہ ایسپ لاکوئی انت کہ ہمروچ زاناں چہ کجا کنیت، وتی لیزو وے ہمے
 در چک و ساہگ و بندیت، ووت بازار و یک ڈر اتگیں بانے و تہا روت و
 درائیں روچ عبادت و ذکر کنت، ہمے ایسپ لاکوئی کہنیں رنگ و شعر ہم پر بند
 ایت، چو کہ گش ایت۔

خراسان مان مڑاں گار پیٹو

چونتھا و دھنز جتیں چوٹواں

انچونہ انت حاجی.....؟

بلے حاجی و ہیج نہ گشت، جئ کہ آکو چندگ و ات۔

پدا و اجہ ہدر و منی نیمگ و دگلوش دات و درائینت:

بلے ہمے گولو و بازار و مہ جلن و نیکہ ایسپ لاکوئی و جت و بگر، توری

ہر جئ بہ بیت، جئ کہ اد و مردم حلا و حرام و فرق و نہ زان انت۔

خیر، نی چدا کہ تو پہ خیر سلامت در کپت ئے گڑا نہ چپ و بچار نیکہ راست

و، چک و تچک دیم پہ قبلی گور پچان و واگ و تاب دئے۔ کساس یازدہ و نیم

کلومیٹر دیمتر یک مچکدگ یے کنیت کہ اشئی و نام لانک بند و چات انت۔ اشئی و
 و لجه تسمیہ پُخش انت کہ ادع و هداں یک انجیس جھلیس چاتے بوتگ کہ دانکہ چار پنچ
 مردماں لانک نہ بتگ آپ اش کش ات نہ کتگ۔ البت مرد چاں صیر برکت مے
 مردم دوست و غریب پروریں سرکار و یوب و یل بسیار و مردم سیر و آباد انت۔

خیر، نی کہ تو لانک بند و سر بوت مے، گڑا بز ان کہ تنی منزل نزدیک
 انت۔ اد و مردم چو پیشی ایں مرداں سک پر مڑاہ و مھمان جلن انت۔ اد و کہدا
 فقیر جان ترا وتی مھمان کنت۔ اشئی و دعوت و تم و قبول بکن و هج رنگ و هم دگہ
 کسے و اوتا ک و مرو، جی و کہ اشئی و بن پیروک و نام هم فقیر جان بوتگ و اے مے
 فقیر جان انت کہ اشئی و بار و ابو جی و اے بتل مشہور انت کہ:

مہمانے کہ فقیر جان و هند و مہ جلن ایت
 بزاں آئی و مات و نیا ورتگ

انچونہ انت حاجی.....؟

بلے حاجی بے تو ارات، جی و کہ بے چارگ و اب ات۔
 اے جا ورحال و گندگ و مار کو پول و اولی بر و کنڈات، وش و ابیں حاجی
 و نیمگ و وتی درا جیس دستی شہار ات و پھ شیمازی گشت۔

حاجی کہ دو ترمپ آپ و بوارت

گڑا و ابانی پری و امباز کنت

انچونہ انت بیگل.....؟

پہ اے ترس و کہ چومہ بیت دور ساعت من و هم شیمازے بہ جنت، من
 ہما دمان و دژا کینت: هجو و لجه، سرکاری حاجیانی مے حال انت۔

گڑا شر، نی کہ تو گوں کہدا فقیر جان و هم نیا د بوت و وتی ساہ ات

رہیت، گڑا ولجہ و رخصت بلکن و گا ماں کش کہ لائنک بند جگلی ہندے نہ انت۔
 خیر، خدا ترا نیکی بہ دنت چہ لائنک بند و کہ تی ملو کیس سر چٹ ایت گڑا دیم
 و ہوں زرباری رو در آتک و بدے۔ کساس سی و دو نیم کلومیٹر و بند و یک سیہ
 ڈنے کیت کہ اش و نام ملکو تی انت، بلے مہ ترس۔ تو اگاں چیدگاں دلگوش دیان
 و بہ روے، ملکیت ترا پھیر نہ گپت۔ ایڈول، تو اگاں پنجاہ و یک چیدگاں
 گوازیان و یہ خیر سلامت، چہ سیہ ڈن و در آتک وے، گڑا پگ بز ان کہ تی منزل
 دور نہ انت۔

انچونہ انت حاجی.....؟

بلے اوبالیں حاجی و گڑا ڈگ و سر و گڑا ڈگے چیر ات، چہ و کہ آگوں
 و ابانی پری و گورا مبار ات۔ البت حاجی ہم بزرگ بے میار ات، چہ و کہ مار کو پولو
 و شول کشیں سوچ و آئی پد ما پدیں تر و مانتر ان منی ہسی ایس سر ہم ڈمبر ان ات۔
 نی من ہم دم برتگ ات و نی من ہم دیم پہ و ابانی شلی و روان اتاں۔
 بلے سو گھیں مار کو پولو چہ مے بزرگی و بے کمار و تی گراں بہائیں سو جاں
 دیان ات۔ البت چہ و آدم و اولجہ و چہ چہ گوہر در زری کت، من نہ زاناں، چہ
 و کہ ہمے نیام و من ہم و اب کپتاں۔ آخر انسانیاں، دیوالے نیاں!

بدبختی اش انت کہ و اب ستر و اب انت، بلے آ جاھے کہ ولجہ ہدر و جند
 موجود بہ بیت، آئی و مزار گرندیں تو ار گوشان و لم و کپیت۔ منی حال ہم ہمے ڈول
 و بد ات۔ من اگاں چہ و اب اتاں، بلے ولجہ و دزیں گفتارانی تو اردم پہ ساعت
 منی گوشاں دزان ات، کش وے زانا دور و چہ کسے گشگ و ات:

قبلتی رو در آتک

زرباری گور پچان

یا..... حسن زرگر ء ملک دینار
 یا..... رودراتکی زر بار ء قبائلی گور-بچان
 یا..... ڈرگالیں فاضل ء گل گالیں گل خان
 یا گڑا..... تو لگی ء رودراتک ء کچھی ء زر بار
 یا ہمد ا بگند کش نے زانا کے شعر د پگال کنگ ء انت ۔

نہنگ، کچھ کور ء قاہریں دشت
 ڈکال، واری ء درتلمیں پشتک

یا گڑا

مارکو مین پولو ء ولجہ حدر
 اید کہ خسلکس حاک ء پُر

یا گڑا

شپ جن ء روجن ء چہکی جاک
 حاجی ء نیگل ء وشمیں واپ

بلے یک وحدے کہ من چہ بے چاڑیں واپ ء بُست کت تہ گنداں نہ
 جاہ است نہ جھکیر، بزاں حلک ء پھک لذتگ آت ء چاگرد چنا بے بُرمش ء ایچک

ات -

دنگوش: شتل مورمانیں حاجی ممتاز یوسف دروگ بندایت۔ مارکو پولو

ہر کس انت، بلے منی دیدگیں یوسف گچکی نہ انت، چچی ء کہ
 گچکی جان ہر چچی انت، منی جان انت، منی دیدگ انت، منی

دوست انت۔

شال ۽ دومی حال

گوں سنڪتانی وڌیں یا تاں من ۾ خیر سلامتی
۲۹ اپریل ۲۰۰۳ء میلادی ۽ صبح ۽ ساعت هفت ۽ کراچی
۽ سرپیتاں، بلے ہمائیکیں ساعت ۽ بگردیم اینگو من و ت ۽ را
یک پیم ۽ ملامت کنگایاں، یک ڈول ۽ ڀڳایاں، بلے هزار
پڻ ۽ لعنت ۽ ابید هم زردوں نہ ترهیت.....!

اے بریں کہ منی دوستیں براھندگ واجہ عبداللہ بلوچ ۽ ٹیلی فون ۽ سرء
کڈن کت کہ من ۾ بلوچستان آرٹس کونسل ۽ نیمگ ۽ سید ظہور شاہ ہاشمی ۽ سال روچ
۽ سمینار ۽ بہر بزوراں، تہ ستر شارٹ نوٹس، نلگیکیں جاور ۽ ڇہ نوکری ۽ رخصت گرگ
۽ جنجال ۽ من و تی سنگت ۽ رانا کت نہ کت۔ ۽ ڇہ بال ۲۷ اپریل ۽ بیگاہ ۽ ساعت
چار ۽ کوئٹہ ۽ بالی پڻ ۽ سرپیتاں۔ وھد ڇو کہ تنگ آت، ہمیشکہ واجہ عبداللہ ۽ من ۽
تچک ۽ آرٹ کونسل ۽ دیوان جاہ ۽ برت ۽ خاصیں مہمان ۽ شرفداریں جاہ ۽
نادیئت۔ اے جلگہیں دیوان کہ اشی ۽ تہا پاد ۽ ایر کنگ ۽ جاگہ ہم نیست آت، اشی
۽ پاگولجہ، منی سنگت حکیم بلوچ ۽ دومی عزتمندیں مہمان منی کہنیں مہرواں واجہ غفار
ندیم آت۔

سمینار ۽ دو بہر اتنت۔ اولی بہر ۽ ابید ڇہ منی چند ۽ ترپل ۽ بے تائیں
جبراں، ایدگہ دانائیں سنڪتاں، بزاں حکیم بلوچ، غفار ندیم، علی عیسیٰ، غوث بہار،

ڈاکٹر صبور ء واجہ عبداللہ بلوچ ء نمیر انیس سید ء شہہ کرد ء آئی ء زند ء کتیں تک ء
پہناتانی بابت ء پُر مغز ء جوانیں گپ جت کہ چہ اھاا منی زانت کیش بوت۔
اہت منی دومی آسکلوک کہ نام ءے رزاق نادر انت ماچہ آئی ء وان شوریں سیاااں
زبہر بوتیں، چہ ء کہ مروچاں آچیرمپک ء ہمکہ شیوار انت کہ دیوان جاہ ء ساڑی
بوہگ ء ابیدہم کس ء راگندگ نہ آتک۔ ہمیشی ء راانگریز کش انت:

Invisiblity of visible

بزاں ظاہریں چیز ء اندیکی۔ روحانیت ء تہا ذات ء اے لطافت یا
Subtily مزن جکانسری ریاضت ء مجاہد ء رند دست کپیت، ء چہ اشی ء ہر کس
اندازہ جت کنت کہ مروچاں منی اے دومی آسکلوک روحانیت ء کجام درجہ، کمال ء
سرچنگ (اد ء گیر آرگی گپ اش انت کہ منی اولی آسکلوک بزاں ڈاکٹر ناگمان ء
دیر انت کہ چہ ہمے درجہ ء کمال ء سرگوستگ، چہ ء کہ ہست بوہگ ء باوجود
گار انت، بیگواہ انت، دانکہ آئی ء گلیں نام ء گوما ”ہدم“ ء لٹک یا Suffix ہم
گرنج ات، ہمے لٹک ء برکت ء ہر کس ء گندگ آتک، بلے ہماروچ ء بگر کہ آئی ء
ہمدی لٹک ء بدل ء ڈاکٹر ء کروی تاج سر ء کتگ، منی ابدالی بزاں حسن ہدم ء
لندن ء ہمیں انسانانی پر شور ء بزیں جنگلے ء توک ء زندگی کنگ ء ابیدہم برے
برے دستگ، پادکے جت ءوت ء ظاہر کنت، بلے ہمے ڈاکٹر ناگمان ء زاناں
چوں بوت کہ بلوچی لبزانک ء تہا پیک بیگواہ انت۔ بہر حال مے ڈولیں پیریں
۔ شق بید چہ اشی ء دگہ چے گشت کن انت کہ ے

باں گروہ کہ از ساغرو فامستند

زما سلام رسانید ہر کجا کہ ہستند

بزاں مے ہما گاریں شگت کہ وفا ء قدحاں مست ء بے بوت انت، چہ

مئے پلو ء آهان ء سلام بہ رسات ہر کجا کہ ہست أنت۔

مئے عاشقانی دعائمت کہ پائیں پروردگار واکتر ناگمان ء ہمرائی ء مئے
ہمکہ نکت کہ گار أنت، ہما کلان ء ماتیں زبان ء نیمگ ء مئیل بہ دنت کہ مات
پراہاں دوارگ ء ودارگ انت۔

اے دعا اچ ما ء اچ کلئیں جہاں آمین بات!

سمینار ء دومی بہر ساز زمیلی مراکشے ات کہ آئی ء تہا بلوچی ء نامداریں
مشنده نور محمد نورل ء سید ظہور شاہ ہاشمی ء پر بند سک جو انیس رنگے ء گشت أنت۔
سید ء کلام ء نورل ء انداز، ورنانا نچو مست بوتنت کہ آسمان اش سر ء زرت۔ کیف ء
مستی ء ہما عالم ات کہ گش نئے زانا سید ء عاروس ء شادہ انت۔ بے شک اے
یک سک کامیاب ء بامرادیں مراکشے ات۔ اشی ء اندازہ چاے حقیقت ء جنگ
بیت کہ آڈیوریم ء تہا پاد ء ایر کنگ ء ہم جا کہ نیست ات، ء پروگرام تاں شپ ء
نیم ء جاری ات۔ من پہ اے کامیابی ء وشنامی ء ولجہ عبداللہ بلوچ ء نورل ء آئی ء
ہمراہان ء مبارک دیاں۔

چہ ساز زمیل ء اے مراکش ء من ء اے سیت ہم رست کہ منی یک غلط
نہی یے دُور بوت (چونانی ء اے کہنیں غلط نہی یے) سمینار ء اولی بہر ء نیام ء من
وحدے ورنناہانی جوش ء جم ء تعداد دیت تہ دل چہ گل ء بال بوت کہ سید ء بابت
ء مئے ہیالانی اشکنگ ء ورننا چنکد ہد وناک أنت، بلے رند تر ء وحدے ساز ء
آواز ء مراکش بنا بوت ء ورنناہانی جوش، کیف بے خودی ء مستی ء اسل رنگ۔ سہرا
بوت تہ نی من ء سما کپت کہ ورننا کنی گوشدارگ ء اتلگ أنت۔ بہر سزل اے ہم
گنجے کہ مئے سالو نکمیں ورننا کدی نورل ء، کدی ستار ء، کدی عزیز ء، کدی عارف ء
کدی نورخان بزنجو یاد کہ مشندہ یے وش گئی ء وش البانی ء دکت ء مئے ہمراہ ہم

گوش دار انت۔ اے گم پتا مزنیں شرفے ء منی جند پہ اے شرفداری ء وتی
سالو نکلیں ورنہا ہانی منت وار انت۔

امبراں منی کوئند ء روگ ء مستریں مراد و سید ہاشمی ء سالوچ ء
بہرزورگ ات، بلے دگہ دوکتریں مرادک یا لاچاری ہم است ات انت۔
چریشاں یکے پرمڑاہ ء دلبریں سنگتانی دیدار ء مدامی واہش، ء دومی اہم
تریں لاچاری اش ات کہ من پدا ملک ء یک انچیں ہلکے ء بست پُرس ء اتاں کہ
پُریں چار ماہانی شوہاز ء پٹ پول ء رند ہم کس من ء ایشی ء راتیں ڈس ء نہ دیگ
ء انت، ہمیشکہ ارادہ ہمیش ات کہ پدا وتی مہروان ء دل دوستیں سنگت مار کو پلو ء
میار پر تر تریاں کہ منی راہشونی ء بہ کنت۔

بلے سنگ باور کن ات کہ من تا سے روچاں ماں کوئند ء جَلن ات، ء ہر
سے ایں روچاں من گوں یوسف ممتاز، رزاق نادر ء غوث بہار ء پد ما پد دست بندی
کت کہ مار کو پلو ء شوہاز بہ کن ات، یا من ء آئی ء ہنکلیں ء بہ برنے، تنکے اگاں
گوں من خطائے پیگ ء آگوں من دل رنج ء دل کھر انت تہ من آئی ء دستاں
بگراں، پاداں بکپاں، چچی ء کہ من ء دوست انت ء من انچیں مردے آل کہ اے
دعا مدام منی دپ ء انت کہ:

”اے خدا، آروچیں من ء چست بکن وھدے سنگتے چہ من ء

دل رنج ء آزار بیت۔“

اصل ء پلینڈس ممتاز، نادریں رزاق ء بہار جتیں غوث من ء تاں سے
روچاں بڈات ء ریپنت کہ مار کو پلو ء جہا ء نہ گواہیت حالانکہ من جزماں کہ منی
دل پہلکیں دوست آروچاں ماں شال ء موجود ات ء اے پلینڈاں پہ زانت مارانہ
اشت کہ یک دومی ء بہ گندیں، ایڈول سے روچانی بے برورد ء بے بیستیں رھچاری ء

رہ من گوں ناکا میں دلے ء کراچی ء شتاں۔ قول ء سندھی ء یک کہنیں سوتے ء:

تنھجے شھر میں آیس قسمت ساں

پر سنھراں کیں رھایو تو

بزاں پہ مزن اوستے ء نصیب ء مارا تئی بازار ء یاورت۔ بلے منی شکلو، تو

بارا بے نہ کت (یعنی لفٹ نہ دات)

ہمے سبب انت کہ چہ ہماروچ ء بگر کہ من کراچی ء سر پیتگاں، یک پیم ء

وت ء راملامت کنگا ہاں، یک ڈول ء وت ء راپٹنگا ہاں ء نی چو کہ صبر چہ حلوت

ء ٹوٹگ، پمیشکے گوں وتی براہندگیں یوسف گچکی ء دز بندی انت کہ آگوں پراہ

دلی ہمے دشنیا تک ء پلینڈان ء پہل بہ کت کہ اے صم چو مئے ڈول ء انسان

انت، فرشتہ نہ انت۔

ہندوستان ء کلاسیکی موسیقی ء لھتے گھرانہ بزاں خانوادہ سک باز نامدار

انت چو کہ پٹیا لہ گھرانہ، آگرہ گھرانہ، شام چوراسی گھرانہ ء کیرانہ گھرانہ وغیرہ۔ ء

کلاسیکی موسیق ء گھرانہ ہما خانوادہ ء گش انت کہ آئی ء تہاکم چہ کم یک گشندہ یے

انجیں پیدا بوتگ کہ آنا تک ء مقام ء سر پیتگ (نائیک کلاسیکی سنگیت ء درستاں چہ

بالا تریں منصب انت)۔

منی مراد ء موسیق ء بابت ء بٹاک جنگ نہ انت، چہ ء کہ من اے علم

ء ابجد ء ہم نہ زاناں۔ اے دوئیں صبر من پرے ہاتر ء کنگ انت کہ ہمیشانی

سرشون ء یک انجیں مردے ء ذکر ء بہ کناں کہ کوئٹہ ء سفر ء نیام ء یک روچے من

انا کہ ہمے مرد ء تران ء کپتاں۔ اے مرد کیرانہ گھرانہ ء چہ درستاں مستر ء نامدار

تریں کلاسیکی گشندہ خان صاحب عبدالکریم خان انت۔ ایسی ء بابت ء دو واقعات

مشہور انت، کہ ایڈول انت۔

اولی واقعہ:

اے ہما دور ۽ ہبر انت وھدے خانصاحب عبدالکریم خان ریاست
بڑودہ ۽ مہاراجہ ۽ درباری کشندہ ات۔ یک روچے ولجہ ۽ دربار ۽ تہاوتی ازم ہما
کمال پیش داشت کہ مچیں دربار سحر زدگ بیت، ۽ سحر ۽ تمے بے خودی ۽ جاورد
زناناں کجام موڈ ۽ مہاراجہ ۽ دیم گوں خانصاحب ۽ کت ۽ گشت:
”بلوٹ خانصاحب، ہرچی لوٹ نئے ترا دیاں۔“

نی قصہ اے وڑات کہ خانصاحب چیر چیر وکائی مہاراجہ ۽ یک مک زبانا
پری پکیریں زالے ۽ عشق ۽ گرفتار ات، ۽ خدا ۽ قدرت ہما سماعت ۽ تمے پری
رنگ مہاراجہ ۽ کش ۽ نشنگ ات۔ خانصاحب ۽ مہاراجہ ۽ نیمگ ۽ چارت ۽ پدائے
مھوش ۽ نیمگ ۽ وتی لنگ نئے شھار دیان ۽ گشت:
”ولجہ اشی ۽ لوٹاں۔“

خانصاحب ۽ چوکشگ ۽ دربار ۽ سر ۽ کش نئے نپتے کپت، مہاراجہ ۽ کش
نئے مارے ۽ وارت۔ دربار یانی ہوش گار بیت ۽ درست بے تواریت بیت ات، بے
نی ہبر چہ ہلوت ۽ ٹوٹگ ات، تیر چہ کمان ۽ در لگوشتگ ات، چہ ۽ کہ مہاراجہ ۽
پڑیں دربار ۽ دیما زبان داتگ ات، نی پد کنزگ ۽ زبان ۽ ورگ پرائی ۽ مرگ
ات، ہمیشکہ آچہ وتی جاہ ۽ پاد اتک، وتی دوستریں زال ۽ دست نئے گپت ۽ برت
خانصاحب ۽ دست ۽ دات ۽ گشت:

”بزور اے داد ۽ ہمے دمان ۽ چہ منی ریاست ۽ سیتاں درا۔“

دلگوش: گمان انت کہ خانصاحب ۽ دو اولاد بزاں ہیرا بانی بروڈ کر ۽ شریش بابو
مانے چہ ہمے کافرین پری رنگ ۽ انت۔

دومی واقعہ:

ہندی سنگیت و تہا "آواز لگانا" ہما کرد و کش أنت و ہدے استادے
وتی شاگرد و پرمائیت کہ آگوں استاد و ہم تواری یا ہم گٹ بہ بیت۔

خان صاحب عبدالکریم و دومی کمال و بابت و کش أنت کہ آئی و یک
وانائیں کچکے است ات کہ ولجہ و چو وتی دیدگاں دوست ات۔ وتی ہمے بے مٹیں
دوستی و حق و ادا کنگ و آئی و را ہندوستانی سنگیت و دنیا و نمیران کنگ و ہاتر و
خانصاحب و ہمے کچک و را پٹے بست و وتی شاگردی و زرت۔ دستور و رود و
خانصاحب و گوں ایمن راگ و کچک و تربیت بناکت و آئی و را ہم تواری یا ہم
گٹی ہیل دات۔ کش أنت خانصاحب و شپ روچی محنت و کچک و حب و تھرین
و برکت و ماں کے و ہد و کچک اے قابل بوت کہ آئی و نا ایوک و ریاض و نیام و
بالہ برے برے محفل و تہا ہم گوں خانصاحب و ہم گٹی کت۔

کش أنت و ہد و گونزگ و گوں ہوری کچک سنگیت و ہما جہلا تکیاں
نت سربوت کہ آئی و وتی فطری و مادر زاد و لگ پہک بہمال کت۔ نی ہر دیں کہ
آئی و وک ات یا راش ات، گڑا سنگیت و زانت کاراں زانت کہ آکجام راگ و
کشگ انت و چہ کجام سچک یا کالہ و بنائے کنگ و آئی و لے کاری چون انت۔
ابت ہمے کمال و باوجود ہما دور و مئے ڈولیں زانت کار و ناسر پدیں مردمانی چتاں
کچک ہما کچک ات و آبا و و لگ ہما عام کچکانی و لگ ات۔

کش أنت کہ خانصاحب و مرک و رند ہمے راگ زانت و لے کاریں
کچک چہ انسانانی بے قدری و صدمہ و انچو دلپروش بوت کہ آئی و وتی و ش الہانیں
و لگ بندکت ..... و اے پیم خانصاحب عبدالکریم و ہمے ہونہار و دوستیں شاگرد،

سنگیت و آسمان و ہمے درفشو کیس استال، نیٹ انسانانی ناقدری و ار جان بوت و
مُرت!

من و گوں اے ہبر و کار نیست کہ اے یک راستیں درو گے یار درو گیں
راستے۔ اہت ہمے ہبر و گیر آرگ و نیمون اش انت کہ یک روچے ماں بلوچی
اکیڈمی کونہ و رائرز لاج و من گوں جان محمد دشتی، عبدالواحد بندگی، غوث بہار،
رزاق نادر و منی دل و ضیف شریف و ہم نیاد اتاں۔ اے چو کہ Loose
Talk بزاں ہرچی کہ دل کش ایت بہ کش و دیوانے ات، ہمیشکہ ہبر چہ انسان و
بنا بوت و مکسک، مور، مزار، تو لگ، روبا و اشتر و بگرتاں چیل و شت سر بوت، و
پدازاناں چتور بھیر و کنان و شت او بالیں کچک و تائیں دُمب و اثرات۔ نی ہر
کس و نجد ہمیش ات کہ چہ دومی و شتر و مستریں درو گیں راست یا راستیں
درو گے بہ سٹ ایت۔ من ہم چو کہ دلبرانی ہمے رم و گوں اتاں، ہمیشکہ من ہم کدہ
وت کژدے درو گیں راست و لہتے راستیں دروگ پرے ہاتر و سٹ ات کہ چہ
اے دگراں منی کھی بُرز تر بہ بیت، بلے منی ہمے گمان رد بوت، چچی و کہ رزاق نادر یا
غوث بہار و چہ کیے و انچیں بے چگل دات کہ چرائی و پد ماہری حالی نہ بوتیں۔
آئی و گشت کہ میرٹان و یک انچیں دانا و شیواریں سگے است ات کہ آئی و میر و
لوگ و کھیں چلوگی کار پہ اکاپیں رنگے و کت انت۔ مثلاً و ہدے مجلس و مہمان
کہ اتک انت، گزانی بی و ہمے کچک و راپرمات کہ برو بچاریت کہ مجلس و چنت نر
مہمان انت۔ و دانا سگ و و ہدے بی بی و را حال دات کہ دہ نر انت، گزانی
بی بی و ہما کچ و چاہ و چلیم یا سبارگ و شام و بست بندکت۔ کش انت ہمے وردنی
نعت ہم کار کشادیں کچک و جند و برت مہمانانی دیما ایرکت انت و داد گیت۔ اشی
و ابید بی بی و اگاں چیزے پکار بوت، گزانی کا گدے و سر و نیس ات و سگ و دپ

ء دات، ء همے دانا ء شت چه دکان ء همے چیزیاورت ء بی بی ء دست ء دات
انت۔

میر نلان ء همے دانا میں کچک ء کمالاتانی بابت ء اشکنگ ء رند ما و وتی
انسان بوہگ ء سر ء شرمسار بوت ء لگ ء تیں وتی بگلانی بوہ چنگ ء، بلے وهدے
دستی صاحب ء چه آئی ء جُست کت کہ همے شیوار ء دانا میں کچک منڈے ات یا
زازے، گڑائے همے بمب گواریں سنگت هم بے توار بوت۔

نی بل اشی ء ء بگر آئی ء۔ تنک باور کن ات کہ آروچیں سگانی بابت ء
همکہ Loose Talk بوت کہ وهدے من شپ ء پہ وپسگ ء سر ایر کت تہ همے
شومیں کچکاں چه چاریں نیمگ ء منی سر ء الگار کت۔ سک بے تاهیر ء پریشان
بہاں۔ ستر جھدوں کت کہ واب بہ کپاں، بلے اے شو ماں من ء واب ء نہ اشت،
پیشکھ لاچار چه اکیڈمی ء ڈولدار ء سنگریں ماڑی ء در اتک ء سڑک ء سر ء اتکاں
کہ خدائی گواتے بوران ء وتی ایر جیگیں هوش ء بر جاہ بہ کناں، بلے انگت دہ گام هم
دیمانہ شتاں کہ گنداں دو بلڈاگیں کچک ماں پولس ء وردی ء منی نیمگ ء پیداک
انت۔ اے بد بلاهانی گندگ ء هوش اوں کتر گار ء جنداوں گیشتر پریشان بوت،
پیشکھ وتی ساہ ء چریشاں پھر یزگ ء هاتر ء تچان ء شت آرٹس کونسل ء پدی گیٹ
ء پترتاں، بلے اود ء دگہ عجب تریں تماشا یے بیلیج ات۔ بزاں انگت منی دم بالانہ
جگ ات کہ چم اوں شت چه دیوال ء لونجانیں بینرے ء سر ء کپت انت کہ اود ء
نوشتہ ات:

”کل پاکستان حقوق سگاں کانفرس“

چه آڈیوریم ء سگانی وگ ء توار انچو آهگ ء ات گشے زانا قومی
اسمبلی ء دیوان انت۔ دل ء کشتوں: یا خدا اے چونیں جنگلے۔ اے چتوریں ویلے

کہ مئے سرءِ کچنگ۔ کوئٹہ شہر ءِ آخر کدی سگاں Take-Over (قبضہ) کنگ۔
 ہما دمان ءِ چہ درغیب ءِ توارے گوشاں کپت کہ جنیں بلوچ، تو زانا نہ زانے کہ ہما
 راجے کہ یک ءِ تپاک مہ بیت، آئی ءِ شہر ءِ بازار، کوہ ءِ کوچک، زید ءِ ملگزار ءِ
 تیاب ءِ بندانانی سرءِ کچک ءِ رستر ہمے پیا قبضہ کن انت۔ تو زانا سر پد نئے کہ
 ناتپاکیں قوم ءِ سر ڈگار ہمے ڈول ءِ کچک مال بیت، برباد بیت۔ پشل بیتاں، بے
 توار بیتاں۔

نی من سر پد بیتاں۔ نی من زانت کہ مئے بربادی ءِ سگ زدگی ءِ نیون
 چنی انت۔ نی من شری ءِ زانت کہ اے پہ عاقبت ءِ یک ڈاھے، شو میں پالے۔
 ہمے کچک راجی ءِ سگ زورا کی ءِ نیام ءِ من ایدیم آدیم چم شانک دات
 انت کہ وتی مہر بانیں سنگت عبداللہ بلوچ ءِ در بہ گیجاں ءِ بچاراں کہ ماں کجام ہال
 ءِ انت، بلے آگندگ نہ بیت۔ البت آئی ءِ فور وہیلین گاڑی ءِ ایکش ءِ آکش ءِ
 لھتے سلخ بند ءِ باوردی کچک انچو پاسانی کنگ ءِ اتنت گش ئے زانا بلوچ صاحب ءِ
 بے میار ءِ گنگد میں گاڑی Under Arrest بزاں دزگیر انت۔ اے ندرگ ءِ
 من ءِ گیشتر نکا سر ءِ بے وارکت چنی ءِ کہ یک روچے ساری تر بلوچ صاحب ءِ
 دعوت ءِ پدا من، عبدالحکیم بلوچ ءِ غفار ندیم ہمے آرٹس کونسل ءِ جم آنگیں سید ظہور
 شاہ ہاشمی ءِ سالروج ءِ دیوان ءِ شرفداریں مہمان اتیں۔ دل ءِ گشتوں، اے خدا،
 اے چونیں آشوپے۔ اے بلوچ صاحب، اے حکیم بلوچ، اے غفار ندیم، اے
 بندیک صاحب، اے دشتی صاحب، اے رزاق نادر ءِ غوث بہار، اے یوسف ممتاز
 اے منی کلین مہر بان آخر کج انت؟ ءِ وہدے چہ بُرز ءِ ہج پے نہ آتک، گڑاوتی
 ساہ ءِ پھریزگ ءِ ہاتر ءِ من چہ ہمے کچک شاہی چاگرد ءِ در آتک ءِ دعوت ءِ راشپ
 ءِ کوراسی ءِ تہا گارکت۔

بس ہمے دمان ء من ء و تی مھر و انیس سنگت یوسف گچکی سک یاد اُتک۔
 دل ء گشتوں کہ اگاں اے سلکیں ساعت ء منی دوستیں مار کو پولو ء منی ولجہ ہد رمنی
 ہراہ بوتیں، من چھبر گار نہ بوتگ اِتاں..... من چھبر کچک رزوئی ء آماج نہ بوتگ
 اِتاں، بلے نی آپ چہ سر ء گوستگ اُت، نی من اِتاں ء منی خدا۔

شپ ستر تہارات ء من ستر چیر ٹپان ء دیما روان اِتاں، بلے ہر جاہے
 کہ اسٹریٹ لائٹس روشن اتنت، اوداں من ہمک دگ ء سر کے ء سر ء، ہمک گلی ء
 د کے ء تہارنگ رنگ ء ذات ذات ء کچک شنگ ء تالان ء دیست اُنت، بلے
 رنگ ء ذات ء دگری ء ابید ہم اشانی تہا یک چیزے قدر ء مشترک اُت..... بزاں
 اے کل کچک اتنت، اے کل سلح بند ء بیمناک اِت اُنت۔ یک چار راہی یے ء
 چاریں پہنا تاں پولس ء پیرا ملٹری فورس ء مزن مزنیں گاڑی کش ءے پہ زانا جنگ
 ء امادہ اوشتوک اتنت، بلے اشانی سر ء ہم مردمانی بدل ء سلح بند ء وردی پوشیں
 سگ نندوک اتنت، بزاں چہ ہر جائے ء کہ من گوستاں، آدمی ذات ء نام ء نشان
 نیست اُت۔ ہر جائے بید ہمے ناہارا دگہ ہچی نیست اُت، بزاں بُرز ء خدا ء
 پاکیں ذات ء جھل ء سگانی ناپاکیں پاد..... یا بکش ملک رزو ء دگہ دراہ ہیر !!

ایڈول، کساس کلا کے ء بے سیتیں تچک ء چیر ٹپگ ء رند آخر من دم بُرت
 ء ژند بیتاں، ہمیشک اوشتا تاں۔ چم اوں ایدم آدیم شانک دات اُنت کہ پہ و تی
 ژندیں بالاد ء تہار ء بے تواریں جاہے شوہاز بہ کناں، بلے نزیک ٹگوراں چشمیں
 جاہ ء پناہ نیست اُت، ہمیشک خدا ء آئی ء دوستیں پیر ء اولیاہاں یاد کنان ء دیما
 شتاں، ء قدرت خدا ء کے دیمتر ء گنداں کہنیں قبرانی نیام ء یک ڈر تگیں بانے
 مک اُنت..... بے در ء در تگیں..... چو پیرے ء قبہ ء۔ ء ہمے قبہ ء من ء یک لاگر ء

کفن پوشیں مردے نشنگ کہ آئی و دیما یک کسانیں ڈیوایے روشن انت، حیران و
 ہبکہ بیتاں کہ چشیں پُر آشوب و بیمنا کیس شپ و، اے ویرانہ و تھا کئے انت کہ
 چراگے روشن کنگ و چو بے دیاریں سادھو و نشنگ۔ جن یے، انس یے یا ارواے؟
 ہمیشکہ کے ترس اتاں، کے چک پد بیتاں کہ بہ جلااں یا بہ تچاں، بلے پدا پہ اے
 ہاتر و کہ بزاناں راستی جی انت، من خدا و نام گیت و ہمے کفن پوش و دیماشت
 اوشتا تاں، کے دیر و رند آئی و سر چست کت و منی نیمگ و چارت۔ بس مرد و
 سر چست کنگ و چارگ پمن قیامتے بوت۔ جم اوں سر و بان و شت انت و دل
 اوں چہ وتی جاہ و کنز ات، جی و کہ کہنیں قبرانی نیام و و ڈرا تگلیں بان و بن و
 نشنگیں ہمے لاگر و کفن پوش نمیرانیں عطا شادات کہ چم وے چہ ارساں کنلیل اتنت،
 گش وے زانا گشگ و ات:

دل گریت و شپ ناریت

نی کمانیں بالاد و دارگ گران تر بوت۔ دلوں پہک ٹست و پادانی ساہ
 اوں شت..... و دمانے و رند چو پروش وار تگلیں سوارے و بن و کپتاں۔ عطا و
 بچکند ات۔ گوں کفن آستونک و وتی غیبیں چمان و پہک کنان و گشت وے:

بیا بیگل بیا۔ من زاننگ کہ تو

انہی منی گور و ام و کائے!..

مہر و سفر

ماں گلہا گیس ناروے و سوئیڈن و

منی اے گیر آوری سیاہگ یا سیاہگانی درج ناروے و سوئیڈن و ہماراج
دوست و زبان دوستانی شکرانہ انت کہ آھاں قلم و آبرو و ہاتر و من و عزت
بخشات و منی وسیلہ و منی قلم تمن اش شرف دات۔

بے شک مہر ماں نیادی و گپت نہ بیت۔ مہر و ہجلیں کشار ماں بے کستی
و زمین، دل پہلکیں دوستی و چاگرد و بے تمنیں جو زہانی مولماں و دی بیت و وهد
و شاگیں گوانزگ و گوں نازینکانی پر کیفیں زیلاں ردوم زوریت۔ اے کوڑائیں
امروز و سچو نہیں مہر چونکہ ناپت انت، ہمیشکا ہما مردم بختا و انت کہ آھانی سر و مہر
و جبر ساھیل انت و آشی و کیف و لذتاں آشنائت۔

جولائی 1999ء میلادی و وتی ناروے و سوئیڈن و تر و تاب و نیام و
من وتی زند و مہر و و دی بیگ و ردوم زورگ و ہمے کرامات یک برے پدا دیست
و آشی و کیف و لذتاں دوار آشنا بوتماں، ہما بے دروریں مہر و بے مٹیں دوستی کہ
راج دوست و بوھیریں خیر محمد رئیس و، دل پہک و دلبریں صالح آراش بلوچ و،
سرچاریں حسن رئیس و، وش گوئگیں فیض بلوچ و، لاشار و ورنائیں غفور دانشور و، شیخ
زادگیں زبیر جان و، منی استاد زادگ عبدالرحمن سوری زئی و و دگہ بازیں مہر باناں

ماں ناروے ء ء مزین دل ء پُر مڑاھیں گز ایک ریکی ء اید گہ یلاں ماں سوئین ء
 پھن در شان سنگ آنت نون منی زند ء متاع ء گند مہ گندیں رو چانی وش ء ابد مانیں
 یات جوڑ بوتگ آنت۔

اگاں پھ وتی دل ء من پہ بلوچی زبان ء بلوچ راج ء پٹھیں زھمے نہ
 جنگ کہ آنس مھر ء عزت ء سزاوار بہاں، بلے اے ہمے زباں دوست ء راج
 دوستیں براھند گانی وتی لائق ء مزنی انت کہ اشاں من ء منی لہزائی بست ر ء بنی آدی
 ارزش ء مارشت دات ء منی ژند ء گم جتیں زند ء لھتے وش ء پُر کیفیں ساعت
 بخشات۔

اندر بزاں باطن ء لھتے جاور ء مارشت انجیں است کہ آگوں لہزاں
 نو سگ نہ بنت، اگاں کسے عیمے بہ نویس ایت اش ہم دگر اش باور نہ کن آنت۔
 اے در حقیقت فزیکس ء مینا فزیکس بزاں طبعیات ء مابعد الطبیعات ء
 نیامی ایس دنیا ء یک جاورے کہ اشی ء فہمگ کے گران آنت۔ ناروے ء سوئین ء
 سر زمین ء بھشت گونگیں زیبائی، قدرت ء بانور درو شہیں ندرگاں، خدا ء بخشاھیں
 گنجیں نعمتاں ء مھر میمگ ء تالان بھارتیہیں پٹاں منی بدن ء ارواح ء ماں کجام دنیا
 ء برنگ سر سنگ اشی ء آسان تریں گیشوار اے وڑ آنت کہ من ء چہ پانزدہ روج ء
 گیش آنت کہ من کراچی ء واٹر سنگ، بلے ہما سر زمین ء آئی ء کھر ء سبزیں
 کشارانی وشیں بوہ انگت ماں منی دماغ ء ارواح ء آتار آنت، ہمے کیفیت ہمکہ
 گواچنی آنت گشے زانا منی بوہ چنگ ء بود یا و سک باز بدل بوتگ یا گزا
 ناروے ء زباد پاشاریں بوہ ء دیم ء چیر ترنگ ء بیگواہ آنت، ہمے ڈول، اود ء
 مھر بانیں سنگت ء مز اھداریں براھند گانی پُر مھر ء پٹھیں نیاداں من ء یک انجیں
 دائمی کیفے بخشاھگ کہ من ہمک شپ ماں داب ء کدی گوں خیر محمد ریکی ء صالح

بلوچ ء، کدی گوں حسن رئیس ء فیض بلوچ ء، کدی گوں زبیر ء غفور دانشور ء ء کدی
گوں ناروے ء کلیمس براہندگاں ہم نیاداں، کدی بچار ماں سویڈن ء گز ابیک
رئیس ء تاج محمد برئیس ء اید کہ راجدوستانی مجلس ء نشنگ ء زاناں پہ زاناں۔

پیسر ء من ہمے بھشت دروریں ملک ء اشانی ملکوتی حسن ء زیبائی ء
واب ماں آگاھی گوں پچیں پتہاں دیستگ کہ چہ گواچن ء حقیقت ء دوروابی ہیال
ہوگ انت، بلے نون من حکم شپ ہمے گلہاگ ء آئی ء بے کسا میں نعمتاں زند
ظاہر ء گنداں، اگاں چہ وایاں، اے پکن عجیبیں تجربے، چہ ء کہ واب مردم و مدام
گندیت، بلے دگہ دگہ چیزانی..... یکیں چیز ء پد ما پد ماں واب ء گندگ یک
Extraordinary Phenomenon بزاناں غیر معمولی مظہرے، نون من
نہ زاناں کہ رنگ ء بوہ ء ہمے پر کیفیں جاورتاں پخت و حد ء مانیت، بلے و حدے
من وتی دل ء ارواح ء جہلا نکلیانی تہ ء ہمے نیل ء آلاڑ ء گنداں گڑا انچو ماراں کش
نئے زاناں اے نوکیں جاورتاں دیر مانیت..... ء سر ظاہر ء انچو گندگ آہگ ء
انت کہ Sensation بزاناں جس ظاہری ء Perception بزاناں جس باطنی
ہتہ ء ہمے بنیادی مٹ ء بدل ء سبب ء بلکن من پدا ہما مردم مہاں..... بلکن ہما
نیگل مہاں!

هندوستان ء مغل بادشاہ شاہ جہان ء وتی شہ بانکس ممتاز محل ء قبر ء سر ء

تاج محل اڈکنائیت ء آئی ء پیشانی ء اے شعر نقش کت ۔

اگر فردوس بروئے زمین است

ہمیں است، ہمیں است ء ہمیں است

نون اگاں چہ تاج محل ہم گوں وتی مر مر میں حسن ء ساحریں زیب زینت

ء بھشت ء ماڑیانی ہم درور انت، ہمیشکا تاں روچ، مروچ دنیا ء ہیال ء اے شعر

ممتاز محل و بدل و تاج محل و شان و توصیف و نقش کنگ بوتگ، بلے منی نر و مہر
جنتیں بادشاہ و اے شعر پہ وتی ممتاز محل و ندر کنگ، جی و کہ بادشاہ و جنت تاج
محل نہ بوتگ، بادشاہ و جنت آئی و مہنگلیں بانگ و آئی و پلہیں نیاد بوتگ، ہمے
سبب انت کہ جنت و ہیاں بلے مہر و سرجم نہ انت۔

ناروے و سویڈن و سرسبزی و زیبائی و وھدے کہ مردم گندیت گڑا پوٹنا
ہمے شعر دل و کئیت، بلے منی ہیاں و زمین و ہما بھر کہ ما آئی و بھشت گشت کنیں،
آئی و تہ و دانکہ لھتے ہھو دری چیز و آسرات مہ بنت، آ بھشت کشگ و لائق نہ
انت، ہمے چیز آزادی، جمہوریت، قانون و دستور اساسی و بالادستی، بنی آدمی حقانی
شرفداری، انصاف، ایمنی و بانداں و فکر و چہ آجوتی انت، ہمے ہمہ جاہ ہم
بھشت کشگ نہ بیت کہ اود و مردم ذات و بنیادی و جائزے گزر لوٹ پہلہ مہ
بنت و آہانی مانزمانی مہ بیت، نوں اگاں کسے ہیرت بہ چاریت گڑا زاگ بیت
کہ Welfare State بزاں فلاجی ریاست و حیثیت و ناروے، سویڈن و
دانمارک و برز و شون داتگلیں کلیں چیز و آسرات است انت، پھیشکا اے مکان و
مردم دنیا و بھشت لیک ات کنت (و اود و روگ و رند من انچو مارنگ ہم)، بلے
من پداوتی ہما برز و ہبر و کناں کہ بھشت و ہیاں بلے مہر و ناسرجم انت۔

ہندی شاعر غالب و کشگ ۔

طاعت کو تار ہے نہ مے داتگلیں کی لاگ

دوزخ میں ڈال دے کوئی لیکر بھشت کو

بلے من گشاں کہ دنیا و ہما بھشت کہ آئی و تہ و مہر مہ بیت، آئی و چت کن و دوزہ

و چگل دے۔

من ناروے و سویڈن و پرے ہاتر و بھشت گشاں کہ اود و منی سنگت

۽ براھندگاں من ۽ مھر داتگ، شرف داتگ، منی زند ۽ نامراد یانی مارشت ۽ احساس
ختم ڪتگ..... ۽ من ۽ نوکین زند ۽ بخشا تگ۔

بے شک ماں حقیقی ایں بھشت ۽ جنتیان ۽ من وسلوئی ۽ دگہ ہرچی کہ دل
اں بہ لوٹ! ایت رست کنت..... بلے ہرچی کہ منی سنکناں، منی مھر باناں، منی
بچاں ۽ منی دختر اں ماں ناروے ۽ سوئیڈن ۽ پکن پیم ڪتگ ۽ پیش ڪتگ، آچہ من
وسلوئی ۽ طہور ۽ شراباں کم نہ بوتگ أنت، جی ۽ کہ ہمک چیز ۽ تہ ۽ ہما چیز ۽ جند ۽
لذت ۽ تام ۽ ابیدا ۽ ڪنوڪ ۽ پیش ڪنوڪ ۽ مھر ہم ہور بوتگ۔

پداہمے بے دروریں مھر ۽ گڈی ندارگ من ہما وهد ۽ دیست وهد ۽ من
ناروے ۽ سنکناں ۽ اوسلو ۽ نوڪ بستگیں بالی پٹ ۽ رخصت ڪت، اے پکن یک
گران ۽ سکیں ساعتے ات، من انچو مارت گش ۽ زانا من وتی جند ۽ زھگان ۽،
وتی ڪتریں براتان ۽ ۽ وتی خویش ۽ عزیزان ۽ رخصت ڪنگاھاں۔ زند ۽
بخشا تگیں پدا پدیں گماں چو کہ دل منی سک ضعیف ڪتگ، پمیشکا نون اے رنگیں
چیزاں سگ ات نہ کنناں۔ پشیں وهداں دل گریت ۽ ارس چمانی راہ ۽ شل أنت
۽ منی ضعیفی ۽ تہہ پروشی ۽ پاشک ۽ پادکن أنت، آساعت ۽ ہم من وتی ارس داشت
نہ ڪت أنت، بلے من دیست کہ من ۽ رھا دگ ڪنوڪانی چم ہم نمبیک أنت..... ۽ آخر
وهد ۽ گڈی بر ۽ من پہ رخصت ۽ ہاتر ۽ گول آھاں گور امباز بوتان تہ دل ۽
لوٹ ات کہ ارسانی ہمے مروارداں وتی دامن ۽ منج بہ کنناں، بلے من چو ہم ڪت نہ
ڪت..... اہبت ہمے ارساں منی دل ۽ ارواح ۽ تہ ۽ یک انچیں قندیلے روڪ ڪت
کہ داں ہستاں مھر ۽ ہمے روشنائی مانیت!!

مہر و سفر

بلوچی دیوان

روح: ۱۳، جولائی ۱۹۹۹ء۔ وھد: بیگاہ و شش و نیم

دیوانجاہ: لنڈیبرا (Lindeberg) و کیونٹی ہال، اوسلو، ناروے

خاصیں مہمان: محمد بیگ بیگل

پاگواہ: خیر محمد رئیس

چارچین: صالح بلوچ

دیوان و کماش و اجہ خیر محمد رئیس و دیوان و دیما تران کنان و
گشت: ”..... یک روچے ماں کنادا (Canada) و سنگتے و مارا ٹیلی فون و سر و
اے شو میں حال دات کہ و اجہ بیگل نہ منگ، بزاں آئی و ہم اے کوڑ و پیلہ دات و
شت۔ یک انچیں وھدے و کہ انگت عطا شاد و مراد ساحر و جدائی و غم پمانوک و
تازہ ات، بیگل و مرگ و حال چوبیرے و مئے سر و کپت و مارا گیشتر زدگ و
ژندنے گت، ماجیران اتیں کہ چے بہ کنیں، چی و کہ چہ مرگ و رستگاری نیست۔
ہیر بیگاہ و وھدے صالح اتک گڑا آپ تائے و رند ما آخر آئی و ہم اے دل
سندیں حال دات کہ بیگل نہ منگ۔ راج دوست و زباں دوستیں صالح ہم سک
بھمانگ و پردر بوت، پدائیم و اندوہ و ہمے جاور و ماتاں دیر بیگل و ہیر گیر یادرت
انت۔ برے ما کنڈات و برے مئے چم نمبیک بوت انت، گڈ سر و ماشورکت کہ

چو کہ دگہ گچی بوت نہ کنت گڑا کم چہ کم یک رخی پُر سنا مگے پہ روتا ک ء ماہتا کاں دیم
دیگ بہ بیت، پرس ناگ و حدے کہ تیار بوت تہ من صالح ء راگشت کہ اش ء چہ
ای میل (E-mail) کنگ ء ساری پر چا مرگ ء حال ء یک رندے دوار پگامہ
کنیں..... ء شکر یں ما انچو کت، چہ ء کہ و حدے مادو سے جاہ ء ٹیلی فون جت گڑا
زاگ بوت کہ اے حال چو بیگل ء نیستگیں ”دروگیں حالاں“ دروگے، بزاں
بیگل زندگ سلامت انت۔ (ء انگت آنگوروگ ء سا جونہ انت)۔

نوں کہ ماد لجم بوتیں کہ بیگل زندگ انت، تہ مارا اے مارشت ء گشت
کہ مئے مزین قلمکار ء شاعر دانکہ زندگ ء امروز ء سکیانی دیمپان انت، ماش و پی
بُتے ہم نہ کنیں، بلے انچو کہ چہ دنیا ء رخصت بنت روانت گڑا ماد دنیا ء سر ء زوریں،
آحانی پُرس ء داریں، وتی غماں درشان کنیں ء آھاں ساڑا کنیں، چہ ء کہ ما
مردگ پرستیں..... قبر ء مانشانی سر ء ڈیواروک کنوکیں..... بزاں مادو پوتیں۔ بس
ہمے احساس ء مارا پریشان کت ء ایڈول کے چار ء بیچار ء رند من ء صالح ء فیصلہ
کت کہ نوں ہر چہ بہ بیت ماہمے مردگ پرستی ء دود ء پروشیں ء بیگل ء ہمے زوتاں
کناد ء لوٹا کنینے ء شرف ئے دین۔

بلے چو کہ من ء صالح ء چہ کناد ء لڈ لوگ کت ء ماہر دو ناروے ء آتکیں
بیشکا برنامہ لہتے ماہ محفل بوت..... ء نوں کناد ء بدل ء واجہ بیگ ہمیش انت کہ
ناروے ء سویڈن ء بلوچانی دعوت ء مروچی ایس اے دیوان ء ساڑی انت.....“
من کے و حد پیش میر ٹلان ء کلاگ پر بستگ ات کہ ہبر کنگ ء نیام ء،
بُن گپ توری ہر چہ بہ بیت، آہر ء بارت امریکا، افریقہ، اروپا یا دنیا ء کجام ہم
ملکے ء جاوراں گوں ہمگر نچ کنت، بلے زاناں میر ٹلان ء پُچانی شودگ ء من ء نہ
ساج ات، گچتاں من ء انچو گت کہ میر حمل پہراں گت، اے منی ہما بدیں عادت

ءِ سرءِ کہ میرٹلاں کلاگ پر بست، ہمانا در اہمی ءِ منی چند ءِ گورجت، بزاں نوں منی
 وتی ہال اش انت کہ گپ توری کجام ہم رنگ ءِ بہ بیت، من یک نا یک نیونے ءِ
 براں گوں ناروے ءِ سوئڈن ءِ جاوراں سک ئے دیاں، بلکہ برے برے و من ءِ
 زہر کنیت کہ مردم تیار جوڑی ءِ رند تچک ءِ تچک چہ من ءِ ناروے ءِ سوئڈن ءِ
 ہالاں پرچی ءِ نہ پُرسنت، تنکہ منی ڈوبر کے سُبک بہ بیت، بلے گندگ ءِ مردم بے
 بڑگ ءِ بے جس انت، آہان ءِ دگرانی تکلیف ءِ صچ ہم زانت ءِ احساس نیست
 کہ آخر اے مرد چہ درملاں اتلگ، اشی ءِ لاپ ترگگی انت، اے پہ ہبر کنگ ءِ
 ہالانی دیگ ءِ تلو سگ ءِ انت، اشی ءِ ہبراں ہم بایدیں مردم گوش بداریت، بلے
 کس ءِ پروا نیست، ہر کس ءِ بگند وتی تُو ترودپ ءِ انت۔

پہ درور..... زیک من ءِ ناروے ءِ چہ صالح جان ءِ کاگدے سربوت،
 ہمے کاگدے ہمرائی ءِ صالح ءِ پہ علی عیسیٰ ءِ ہم کاگدے گون کنگ ات کہ من ءِ رینگی
 ات۔ من دل ءِ وش بوتان کہ ہمے نیون ءِ علی عیسیٰ ءِ آئی ءِ ہم مجلسان ءِ رواں وتی
 سفر ءِ ہالاں دیاں ءِ وتی دل ءِ سبک کنناں، ہمیشکا ہما دمان ءِ دِرک اُون زرت ءِ
 ہیسک ہمپان شت علی ءِ لوگ ءِ سر بوتان۔ اود ءِ کہ من وھدے نا کو بچل ءِ دگہ دو
 سے ورنہ گوں علی ءِ ہم نیاد دیست تہ دلوں کیشتر وش بوت کہ ہال احوال ماں بزیں
 دیوان ءِ وش انت، ہیر علی ءِ چو مدامی وڑ ءِ من ءِ گوں مزن جوش ءِ واھگے ءِ وش
 اَتیک کنان ءِ گشت:

”بیا واجہ، ترا خدا بیارات، ما پہ تئی سفر ءِ ہالانی گوش دارگ ءِ

سک ہد ونا کیں۔“

علی ءِ چہ ہمے پراہ دلیں وانک ءِ گل ءِ بال بوتان، پہ گیگ ءِ ٹو رشتاں ءِ تیار جوڑی
 ءِ رند نوکی لوٹ اتوں کہ شاگیں چنگ ءِ ساز بہ کنناں ءِ گوں شھدیں لبزاں وتی سفر

ہواستان و بلیج بہ کنناں کہ علی و وتی توتو روپ و کت۔ دل و گشتوں بیا بدارئے
 نوں، دُزمن نہ گیت، دُز و من و گیت ..... ستک باور کن ات کہ بیگاہ و ساعت
 شش و بگرتاں ہفت و نیم، علی و من و سید ہاشمی اکیڈمی، کاتب، سید گنج، پیسٹر،
 جی آر ملا، اسماعیل ممتاز، احمد زہیر، عابد آسکانی، مہندس کریم و پلانی و گوامانی و ہال
 انجودات انت گش و زانا من پست سالاں رند کراچی و اتلگاں، ہمے نیام و
 من آپ وارت، چائی کوپے نوش جان کت، نا کو بچل و دو سے سیاہیں سگریٹ
 کش ات، مست اُست بوت، شاہ بھٹائی و لھتے بیت و نت، بلے علی چہ چاگرد و
 اے چست ایراں بے کمار و تی دل و زنگاں رتچان ات، ہمیشکا نا کو بچل و علی عیسی
 و بے خودی و بے کمار ی و ہمے جاورانی گندگ و رند دل و ایکیم بوتان کہ اے
 ڈھلیانی دیمانی سُرنا چل ات نہ کنت۔ زانتوں کہ سفر و ہالاں دیگ و دل و
 ارمان و اد و پور و نہ بیت، ہمیشکا ہالانی ہمے گرانیں بار و وتی ڈور و داران چہ علی و
 لوگ و در اتک و دیم پہ و تی میٹگ رھا دگ گیتاں ..... نا کام و نامراد، سرملوری و
 جہلاد، لُٹ لونجان و دل گران۔

برز و دلپرو شیس ہبرانی وانگ و رند ہمک سر پدیں مردے اندازگ جت
 کنت کہ ناروے و سویڈن و تر تاب و رند من چکلہ بڑگ بوتگاں۔ منی دل و
 دھگ و اش ات کہ گول ہبر دوست و آشنائے و کہ من دوچار کپتیناں، یا ہر
 دیوانے و کہ من بہ رشتیناں، بنکپ بس یکے بوتیں ..... بزاں منی سفر و ہال احوال،
 بلے ارمان کہ پُش نہ بوت، جی و اد و ہر کس یا و وتی ہال و مست انت یا گرا
 یک نا یک جنجالے و گرفتار انت۔

ایڈول دوست آشنایاں چہ نا امیت بوگ و رند یک روچے انا گہ منی دل و
 دکہ مورمانشیں ہیا لے جو سک و جت، آروچی صباح و سر و من و تی گزگ (ویسا)

لوگ ء و نیل کت، ء من بس ء سوار دیم پہ کار گس ء روانہ بوتان۔ منی کش ء ورنایے
تھنگ ء وتیھیالاں اوژناگ کنگ ء ات۔ دل ء گشتوں بیگل موقع ہمیش انت،
چہ نیم کلاک ء گیش ء سفر انت، اگاں ورناء دگوش دات گڑ ادل ء شربک کت
کناں، ہمیشکا شہکار کے جت ء ماں اردو ء ہبروں چونگ کت:

”اد ء بس واہند پنکد ظالم انت۔ پیسہ ء لالچ ء بسانی تہ ء

مردمان ء چوبز ء ہمیش ء گپا پونس کن انت۔“

ورنا ء منی نیم چمی چارت گوں بے کماری دڑا ینت:

”ہو بابا مجبوری انت، مردم چے بہ کنت، اے پاکستان

انت۔“

من دیست تین تپگ ء انت، ہمیشکا ہما دمان ء گشتوں:

”دنیا ء دگہ ملاں پنش نہ انت، من جولائی ء ماہ ء وھدے

ناروے ء اتاں، گڑا.....“

ناروے ء نام ء اشکنگ ء ورناء کش ءے سئے کت۔ من ء روک روک چاران ء

گشت ءے:

”ناروے؟“

من گشت: ”ہو ناروے۔ اود ء شھر ء تہ ء دو دو دراجیں ہور لچگیں

بس سڑک دگانی سر ء دم پہ ساعت ء پہ وھد ء پاس تچان انت

ء اتیکس دراجیں ہور بستگیں دوئیں بسانی تہ ء تہ بگند برے

چار مردم ء برے ہشت دہ مردم سوار انت۔“

بلے چد ء پیشتر کہ من وتی سفر ء ٹوہیں دفتر ء تچ بہ کناں، ورناء من ء پداروک

روک ء چارت، زھر ء کچلیں بچکندے آئی ء لغانی سر ء تالان بوت ء گشت ءے:

”ناکوائے عمر و دروگ بندگ تراندہ بر احمیت۔ پادے تئی ڈن ء
و پادے ماں قبر ء انت، ہمیشکا ناروے ماروے مکمن، اللہ اللہ
بکن۔“

اگاں چہ ورناء ہمے کچلیں پیگور ء منی دپ ء تام جہل کت ء ٹک ہم ششک بیت،
بلے یک کوشستے من دگہ کت۔

گشتوں: ”بیٹا، ستک باور کن کہ من ناروے ء شتگاں ء.....“
بلے آئی ء گش ء نہ منگ ء سوگند وارنگ ات، جبرے منی دپ ء جور کنان ء
گشت:

”ناکو خدائی مرگاں ڈوک مجن، ہر کس زانت کہ ناروے ء
روکیں مردانی اوقات اے نہ انت کہ تئی ڈول ء چو بساں
لونجان بہ بنت۔ ہاں، اگاں تئی پیریں دل نہ من ایت ء
دروگ بندگ تئی لا چاری انت، گڑا پہ خدائیگی ناروے ء گپ
ء مکمن کہ کس باور نہ کنت، اہبت لاصور ء گپ ء بکن، کوئیہ ء
گپ ء بک یا ٹنڈو آدم ء گپ ء بکن، گڑا ہمکہ دروگ کہ
بست کن ء بہ بند، کس تئی لمپاں ہم نہ گپت !!“

ورناء ہمے ناھودگیں ہراں منی دپ چو درنگیں بوٹ ء بیت..... ء من دراہیں راہ ء
وتی جاہ ء نزگرات ء وتی بگل اوں بوہ چت انت۔

ادء من ء یک واقعہ یے دگہ گیر آھگ ء انت کہ نوشنگ کرزیت۔
من ء سکتے است کہ پہ دوستی ما آئی ء شیر لیاری کشیں۔ دو چار منی ڈولیں
لنگزیں سلکان ء بے بلا آئی ء دوستی گیشتر گوں زرگر یا زرداران انت۔ یک برے
آگوں وتی زرگریں دوستان، پاکستان ء گور پچانی ڈنگ ء سہیل ء شت ء وہ

پانزدہ روچ ء رند و ہدے کہ و اتر بوت گڑ اشپ ء نیم ء من ء فون نے کت، گشت
نے:

”بیگل، باندا یک شبے انت ء تو لوگ ءے۔“

من گشت: ”ہو، چے حکم انت؟“

گشت نے: ”کشمیر، سوات ء کالاش ء تر تاب ء چہ و شیں بھراں منی لاپ
تر لگی انت، من باندا صحب دہ نج ء تی گورا کایاں، سچ جاہ
مرو۔“

وہد ء پابندی ء چہ مدام آزادیں شیر لیاری دومی روچ ء صحب ء ساعت
دہ ء منی ہونڈ ء حاضر ات، بلے من انگت واجہ ء چائے چلیم ء بست بند ء اتاں کہ
انا گہ آئی ء مستریں برات ہم آئی ء شوہاز ء اتک ء سر بوت، اگاں چہ موکل ء
روچ ء صحب ء صباح ء چہ اے دوئیں بلاہانی چوہوری ء نازل بوگ ء من کے
ناراحت بوتوں، بلے دل ء گشتوں: ہیر پرواہ نیست، ایں ہم برسر علم۔

ہیر، بیا پہ خیر ء آپ چائے ء رند من چہ وتی سنگت ء کشمیر، سوات ء
کیلاش ء حال پُرس ت انت، آپو کہ چہ ساری ء آمادہ، بلکہ چوہیک گپتگیں نلیک ء
بے تاہیر ات، ہمیشکا ہالانی دیگ ء ہاتر ء شہکار گے جت نے، بلے اشی ء چہ
پیش کہ آوتی سفر ء داستان ء بنگج بہ کنت، آئی ء مستریں برات ء چہ آئی ء دپ ء ہبر
چانپت ء لگ ات وتی یک کہنیں سفرے ء ہالانی دیگ ء، اگاں چہ مستریں
برات ء چہ ہمے حرکت ء شیر لیاری سک پریشان بوت، بلے سچ نے نہ گشت ء منی
نیمگ ء چو مسکینے ء چارت نے، پہ آولہہ ء پہ گیگ و گوروتی منو سگیں دور و بار یگ
ء دو سے مسافر یانی ہالاں یک پہ یک ء دیگ بنا کت (حالانکہ ہمے داستان آئی ء
دو سے رند ساری ء ہم بیان کتگ انت)، ہمے نیام ء اگاں جاھے جاھے شیر لیاری

ء ہر کنگ ء کوشت کت تہ مسترین ء آئی ء ہکل دات، چم سھر دات ء وتی
داستان ئے جاری داشت۔ آئی ء وھدے وتی ہمے پیتاری ظہر ء بانگ ء ہلینت
تہ شیر لیاری ء حکم ئے دات کہ بریں مسیت ء، ایڈول، منی سنگت آروچی سک
بؤگ بوت ء وتی سفر ء وشیں حالانی دیگ ء بدل ء پہ نادکشی دیم پہ مسیت ء
شت..... زبان کنگ، لٹ لونجان ء لاپ ترگی !!

بُرز ء ہراں اگاں مردم پہ انصاف نہ چاریت تہ زانگ بیت کہ ایوک ء
بے چارگیں میر ٹلان میارگی نہ انت۔ اے انسانی تب ء یک زوری یے، یعنی
ھر یک انسانے ء تہ ء یک میر ٹلانے چیرانت کہ وتی سرگوستانی درشاگ ء بے
تاہر انت۔

چو کہ من ہم آدم زاد گیاں ء من ء ہم میر ٹلان ء نادراھی ء نوک نوک ء
گورجنگ ء آساب ء کہ دل کش ایت مردم منی سفر ء حالانی گوشدارگ نہ آھگ ء
انت، پیشکا لاچاراں کہ وتی گلیں وانوکانی جگراں آپ بہ کناں۔

آ کے کہ تھاری ء تاموری ء ہیلدار انت، اناگتیں روشنی آئی ء
گوبینت، پیشکا من کہ اے ملک ء تھاری ء تاموریاں ہیل کنگ، وھدے
ناروے ء سوڈن ء شتاں تہ اود ء روشنیاں من ء گزینت، بلکہ یک حسابے ء منی
چم سر ء بان ء آتک انت۔ اول سر ء و من ء باور نہ بوت کہ چہ سیاہ تھاریاں ڈن
اے رنگیں چموک ء درفشوکیں روشنی ہم آست، بلے کم کم ء روشنی ء ازلی گواچن ء منی
زرد ء ساء چاگردکت ء منی کنٹیں دید روشن بوت انت۔

مئے اے پاکیں ملک ء حال ء کئے نہ زانت۔ یک وھدے پل پانچ ء
رشوت ء بد عنوانی ء، نام ء خدا، اے دنیا ء دومی نمبر ء ملک بوتگ، پیشکا اد ء ما اے
وڈیں حالانی اشکنگ ء ہیلداریں کہ:

- ☆ ..... پارلمان ۽ فلاں باسک، فلاں وزیر یا وزیر ۽ فلاں عزیز ۽ قومی
 بئکاں چہ دو صد یا پنج صد ملیون وام بدل زرتگ، پلگ ائگ ۽
 ہضم کتگ، ۽ پنج سال ۽ رندھے زرتگیں وام معاف کنائینگ
 أنت۔ یا:
- ☆ ..... بانگیں وزیر اعظم ۽ اولی باریگ ۽ آئی ۽ لائقیں لوگ واجہ ٹین
 پرسٹ (دہ درصد) ۽ نام ۽ مشهور بوتگ ۽ بانک ۽ دومی دور ۽
 واجہ دیماشتگ ۽ ہنڈرڈ پرسٹ براں صد درصد ۽ منزل ۽ سر
 بوتگ۔ یا
- ☆ ..... پی پی پی ۽ بانگیں وزیر اعظم ۽ ماں (Surrey) سرے بریطانیہ
 ۽ پتہ ۽ شاہی محلے بہا زرتگ ۽ مسلم لیگ ۽ شریف زادگیں
 وزیر اعظم ۽ لاہور ۽ کش ۽، ماں رائے ونڈ ۽ پتہ ۽
 شاہشاہی محلے اڈ کنائینگ۔ یا
- ☆ ..... زرداریں آصف ۽ وزیر اعظم ہاؤس ۽ کمپان ۽ پتہ وتی اسپاں
 ایرکنڈیشنڈ استبل اڈ کنائینگ ۽ ملک ۽ لغاری ایس صدر ۽
 پریزیڈنٹ ہاؤس ۽ کمپان ۽ سوینگ پول ۽ فارنگ ریج جوڑ
 کنائینگ۔ یا
- ☆ ..... شہ بانگیں وزیر اعظم امریکہ ۽ ترتاب ۽ شتگ ۽ وتی ہمراہی
 دو صد تیری پلٹنے ہم برتگ نئے کہ آئی ۽ تہ ۽ گیشتر آئی ۽ وتی
 دوست، پارٹی ۽ باسک، دو پوتیں ہواکار ۽ ایدگہ کاسگ چٹ
 گون بوتگ أنت۔ یا
- ☆ ..... شریف زادگیں وزیر اعظم عمرہ کنگ ۽ سعودی عربستان ۽ شتگ

ء آئی ء ہمراہ یک صد احرام پوشیں مردم گون بوتگ آنت کہ
 واجہ ء جنڈ ء عازیز، دوست ء درباری بوتگ آنت ء اے ہما
 زنڈ لاپ ء سیریں مردم آنت کہ بیچارگان ء وت عمرہ کنگ ء
 جوازت نیست۔

مئے ملک ء دیم ناہیں سیاسی سروکافی اے وڑیں مدامی سیاہ
 کاری ء اے بابت ء عام مہلوک ء بے مارگی ء بے کماریانی دیم پدیم وھدے
 ناروے ء سوئیڈن ء سیاسی سروکافی کردار ء عام مردمانی ملک ء سیاست ء اقتصاد ء
 چارٹاس ء گرودار (احتساب) ء منیل من دیست تہ من گواتاں۔
 پہ درور، یک روچے من گون خیر محمد رئیس، گذابیک رئیس، غفور لاشاری
 ء قاسم ء ہمرائی ء ماں سوئیڈن ء تھت بزاں استاکہوم (Stockhome) ء دریا،
 بدن، بازار، مارکیٹ ء تاریخی جاہانی سنیل ء شتاں۔ وھدے ما پارلمان ء بلند ء
 شانداریں ماڑی ء سر بوتیں کہ تہ سنکتاں من ء ہال دات کہ لھتے سال پیش اد ء
 مونا سالین نامی جنیں آدیں سیاستکارے سک نامدار ء راج ء چتانی روک ات،
 پیشکا آ ملک ء وزیر اعظم ناینگ بوت، بلے وھدے ہواتا کاں اے ہال شنگ
 کت کہ بانک ء یک برے وتی سرکاری کریڈٹ کارڈ ء سر ء پہ وتی زھگاں لھتے
 چیز بھازرتگ، تہ مہلوک ء بانک چت ء دیماکت۔ بے چارگیں بانک ء ستر واہ ء
 پریات کت، قوم ء دیماتوی گناہ من ات، معافی لوٹ ات، بلے مہلوک راضی نہ
 بوت۔ ایڈول آخر ہما مونا سالین کہ کے روچاں پد چو مارگریٹ تھیچر، گولڈامیر،
 اندرا گاندھی ء بے نظیر بھٹو ء وتی ملک ء وزیر اعظم بوگی ات، چہ سیاست ء دربازی
 بوت۔

سنگاں من و دگہ یک سیاسی سرو کے و بابت و حال دات کہ کے سال
 پیش ناروے و تعلیم و وزیر ات۔ اے مرد و وتی دوزحگان و ماں نرسری کلاس و
 داخل کنگی ات، مرد و اسکول و پرنسپل و نام و عرضی یے نوشتہ کت، بلے گوں مرد و
 اے ردی بوت کہ ہمے عرضی آئی و سادہ کیم کاگد و بدل و سرکاری لینڈ ہیڈ و سر و
 نہیں ات، چو کہ آ ملک و پہ ذاتی کاراں سرکاری اسٹیشنری کارمرز کنگ خبرے،
 ہمیشہ کا دومی روج و حوالا تا کاں دلچہ و ہمے بے ایمانی و حال گوں واد و لفظ و
 گواچار دات۔ مھلوک و بد بورت و ہمدان و آئی و استعفی و لوٹ کت۔ واجہیں
 وزیر سک پشومان و پریشان بوت۔ آئی و اعلانیہ وتی ردی من ات و چہ قوم و
 معافی لوٹ ات، اگاں چہ مھلوک ہمے ٹوہیں جرم و معاف کنگ و مؤذ و نہ ات،
 بلے مزن کش و جیلن و رند مھلوک و گوں اے شرط و مرد و رابخش ات کہ آڈ مبار و
 پنشنیں راجی بددیانتی نہ کت۔

من کراچی و ہمدونچ صباح و سر و وتی وش روا جیں کزگ بزاں جنڈیں
 اسکوٹر و سوار چہ گورنر ہاؤس و دیما گوزاں و بیگاہ و وحد و کراچی سینٹرل ہیل و دیما
 چہ مان تزان و دیم پہ لیاری و کایاں، ہمے ہر دوئیں کوہ بندیں قلاتانی آحنی
 دروازگانی دیما رُبے رُبے سلمہ بندیں پواوس و رینجرز و سپاہیگ "ریڈلرٹ" و
 جاور و انچو اوشتاگ انت، کش نے زانا ہندوستان بس ہمے دمان و اروش کنگی
 انت و ہماروچی کہ ملک و صدر یا وزیر اعظم چہ اسلام آباد و آسمان و بن و ایریکپ
 انت و دیم پہ کراچی کابنت، گڑا بالی پٹ و بگرتاں گورنر و ماڑی یا سرکاری مھمان
 جاہ و داں سڑک و ایدیم آدیم، قدم قدم و دوری و فوجی سپاہیگ و سلمہ بندیں
 پواوس انچو سرپ بند بنت و اوشتاگ انت کش نے زانا لیڈی ڈانکا و جنازہ و جلوس
 گوزگی انت، حالانکہ اے ہر دوئیں واجکار بلیٹ پروف گاڑیاں و سوار چو گروک و
 شھم دیان و گوزانت۔ برے برے دل و کشاں کہ آخر منے اے بادشاہ چہ وتی

گوک و نسیم رعیت و پرچی و انچوٹرس انت، آخر اے مرداں چونیں بدیں
 کارے کنگ کہ دل اش لاپ و نہ انت، ہمے سبب انت کہ وھدے من ناروے
 و سوڈن و اود و پارلمان و ماڑی، وزیرانی لوگ جاگھ و وزیر اعظم و ماڑی و شت
 سئل کت انت تہ حیران متاں کہ اشانی پاسپانی و ہاتر و یک سپاہیگے ہم نہ
 گواہیت، البت سوڈن و بادشاہ و محل و دروازگ و دپ و پہ مڑاہ یک سپاہیگے
 نشگ و کوہ چندگ و انت۔ محل و چپ چاگرد و پچیں پارک و باگچہاں گونڈو
 گوازی کنگ و انت، ورنہ سئل و سواد یا ..... و پیرین پینچانی سر و آرام کنگ
 انت۔ کسے ہم اشان و ہکل کنگ و نہ ات کہ ابا شتا بادشاہ و محل و دیما پرچی و
 گردگ و ات، یا گوازی کنگ و ات یا نشگ و کوہ چندگ و ات، اشی و سبب
 ایش انت کہ اود و بادشاہ و چشمیں کارے نہ کنگ کہ چہ وتی رعیت و بہ ترس ایت یا
 اود و وزیر گزیراں قوم و امبار نہ جنگ کہ چہ قوم و بہ ترس انت و وتی لوگانی دپ و
 پاسپان بہ دار انت۔

سوڈن و بادشاہ و محل و پیشگاہ و یک پراہیس پئے ہورک و تخت انت،
 بزاں اشی و فرش انگت پکا بند نہ انت۔ بے چارگیں بادشاہ و پاری ملک و پارلمان
 و دیما عرضی یے دیم دات کہ پہ ہمے لختیں فرش و اڈ کنگ و چیزو کے فنڈ منظور کنگ
 بہ بیت۔ مزن بحث و تران و رند پارلمان و بادشاہ و ہمے عرضی گوں اے ریمارک
 و نامنظور کت کہ اولس و مڈی اے وڑیں عیاشیانی سر و خرچ کنگ نہ بیت، بلے صد
 آفرین بات بادشاہ و کہ آپارلمان و ہمے ”ناہودگیں“ فیصلہ و سر و براز نہ گپت و نا
 آئی و پارلمان و پروشگ و حکم جاری کت، جی و کہ آ دستور اساسی و جمہوری
 قدرانی پاسپان انت۔ آ ایران و آریا مہر خمینی یا پاکستان و ایوب خان، بھٹو، ضیاء
 الحق یا غلام اسحاق خان نہ انت، آ سوڈش قوم و آ کینی سربراہ و ہمے دستور و رو و آ
 وتی قوم و ننگ، ناموس و جمہوری حقانی پشتی بان و بیرک دار انت۔

اے ملک و مردم عجب آزاد تمہیں انسان اُنت۔ اے روج و وتی و تی
کاراں گوں محنت و سنگینی و انچو گلانش اُنت گُش ئے زانا مشین اُنت، بلے شی
پاساں چریشاں گیشتر ماں عیش و نوش و کیفاں انچو انوش اُنت، گُش ئے زانا اے
شپ آھانی زند و گدی شپ اُنت، خاص کن Week Ends بزاں چھٹیانی
شپاں اے تاں بانگواہ و بلوریں شیشگانی زند آپ و ترند آپ و کیف و ملاراں غرق
ووت و چہ بے وت اُنت۔

کے اگاں اشانی ہمے بے وتی و بے ساری و بہ گندیت گڑا دل و گُش
ایت کہ و پتگیں مردانی میش زکار اُنت، بلے اد و چونہ اُنت و اد و مردم وت و را
کیف و بلوریں کدھاں پرے خاطر و گار کن اُنت کہ اشان و دو چیز و فکر نیست۔
☆..... کیے باندا ت و فکر

☆..... دومی قومی زبان و فکر..... بزاں اے وتی دل و جزم اُنت کہ
وحدے اے بے وتی و بے ساری و درگت و واب کپ
اُنت، گڑا ملک و سیاسی سروک و سرکاری عمال اشانی قومی
امبار و نہ جن اُنت۔

دنیا و گیشتر قوم و مردمانی عام سائیکی (General Psyche) ایش
اُنت کہ آگُش اُنت ”پدرم سلطان بود“، بزاں کس وتی کھی و جہل تر نہ درنجیت،
ھر کس وت و شاہ یا شاہ زادگ گُش ایت، بلے منی دل و ناروے و سوئیڈن و مردم
دنیا و ہما گستاخیں مردم اُنت کہ پہ پھر و شان وت و را Vikings بزاں دریائی
ڈنگانی اوبادگ گُش اُنت، و پہ وتی ہمے قومی پھر و شان و دوسری کنگ و ہاتر و
اشاں لھتے سال پیش صدانی سال ساری و بند تگیں یک Viking Ship بزاں
دریائی قذاقانی گرا بے چہ لنجیں زر و درکنگ، شرکنگ، ساتنگ، سننگارنگ و اوسلو
و میوزیم و ایرکنگ، آگُش اُنت کہ ہمے وائیکنگ گراب مے اوقات و بن اصل

انت، مئے ہجارت میراث انت ءِ پہ ہمیشی ءِ آدمام پہر بند انت۔
 اشانی دگہ یک کمالے اش انت کہ وحدے اشاں پہ مزنیں گشت کشار ءِ
 پہرتی ملک چہ دشمن ءِ گپت ءِ آزادکت، تہرتی کم سوادی ءِ پدنتی ءِ سبب ءِ اشاں
 چہ دانمارک (Denmark) ءِ مردماں یک بادشاہے پہ وام لوٹ انت، بزاں
 اشان ءِ وت ءِ بادشاہے صم نیست ات۔

نوں سنیل کن انت مردماں، کہ ہما قوم کہ چہ کرناں آئی ءِ کارو کنش ڈنگی ءِ
 نذاتی بوٹگ ءِ آزادی ءِ وحد ءِ آئی ءِ ٹور ءِ چشیں مردے نہ بوٹگ کہ بادشاہی ءِ
 بہ کرزیت، ہما قوم ماں حسنا دحشتا دسالانی تہ ءِ اروپا ءِ سیرتیں ءِ دیما تیں قومے
 جوڑ بوٹگ، اے یک انجیں ویلفئر اسٹیٹے جوڑ بوٹگ کہ اشی ءِ مٹ ماں تیوگیں جہان
 ءِ نیست۔ اے ردا ماں لندن ءِ چہ ٹوسگیں چار سالان جہ متندیں علی رئیس ءِ
 شاحدی دگہ تبصرہ یے نہ لوٹیت۔ قول ءِ علی جان ءِ:

”اے کانڈیناوی (Scandinavia) ءِ باھونیں بلوچانی

جاور چہ یو کے (U.K.) ءِ بلوچاں ہزار درجہ گھتر انت، آ

اگاں کار بہ کن انت، چپتگ دوروچ ءِ آزات انت، ءِ اگاں

کارمہ کن انت ہما باھونئی زراں (گوں) زند شری ءِ سر ءِ

گوزیت، بلے اے ملک ءِ (بزاں یو کے ءِ) اگاں کسے کارمہ

کنت پہ باھونئی زراں لکت لاپ ءِ مریت، ءِ اگاں کار بہ

کنت، آ کہ دلے لوٹیت، بوت نہ کنت.....“

(نوٹ: اسکنڈے نیویا ءِ ایدگہ دو ملک، بزاں دانمارک ءِ آئس لینڈ ہم

ویلفئر اسٹیٹ انت، بلے من چو کہ اے نہ دیستگ انت، پیشکا

اے چہ منی تبصرہ ءِ ڈن انت)۔

بیا.....!

نپت اِتگ چیر اِنت مئے شمنے وا جہ
 شیکن ء شیر اِنت مئے شمنے وا جہ
 پیر ء بلکن زہم جنے پتگ
 نی بلے پیر اِنت مئے شمنے وا جہ

بیگل

اے چاریں بندمن دیر اِنت کہ پہ دگرے ء پر بستگ اِنت بلے وهد ء
 گوزگ ء گوں هوری نی من انچو مارگ ء آں گش ئے زاناں اے منی جند ء بابت
 ء اِنت، بزاں نی من هم چو وتی کماش ء استادیں سنگت لعل بخش رند، یوسف
 نسکندی، نا کو احمد دهانی، عبدالصمد امیری، احمد زہیر ء اشرف سر بازی ء پیری ء سند
 ء سر بیان بلکہ سر گوزاناں، نی من ء مردم نا کو کم باباجی گیشتر گشگ ء اِنت ء من
 پریشی ء بدنہ براں، چپی ء کہ اگن کودکی، بچکی ء ورنائی راستی بوتگ اِنت، گڑا پیری
 هم یک انچیں کوھیں راستی یے کہ مردم اشی ء هم بایدیں پہ دل ء ستک پہ من
 ایت۔

زند ء سرشون ء زیک، مرچپی ء باندا ت گوں یک دومی ء انچو همگرنج ء
 هم لسون اِنت کہ مٹ ء بدل ء مارشت سک دیر ء یا ویلے ء کپگ ء رند بیت۔

اے یک انجیمیں Phenomenon بزاں قدرت ء مظہرے کہ وحدتی کش ء
بے گمان ء بے ساء ء انچو پہ زرابی گوزان ء رؤت کہ یک اناگہ تو مارے کہ وہ
سال، بیست سال یا پنجاہ سال ٹھوست ء شت انت، کائنات ء تہے Black
Holes یا سیاہیں گار ووتی کش ء گوزوکیں ہمک چیز ء یک اناگہ پلک انت،
بلے وحد چہ ووتی کش ء گوزوکیں ہمک چیز ء کم کم ء وش وش ء، بے گمان ء بے ساء
کواپگ کنان، دوران ء آخر سراں بارت ء فنا ء بے گوازیں زر ء اوگاریت۔

وحد چہ کائنات ء مستریں راستیاں ہماراستی انت کہ پہ اشی ء منگ ء ہیج
وڈیں سائنسی تجزیہ، فلسفیانہ بحث یا منطقی یا علمی دلیل پکارنہ انت، اے کسی ء منگ
ء محتاج ہم نہ انت، چچی ء کہ اے چہ جہانانی پروردگار ء مستریں نشانی ء صفتاں
کیے..... قائم بالذات، بزاں ازلی ء ابدی انت۔

من ولجہ خدا ء جوڑ کتگیں کائنات ء چہ یک ادنی ء ادنی تریں ذرہ بیے
آں، ہمیشکہ آئی ء ایدگہ صفتاں گوں ہوری اے صفت ء ہم منوکاں، ہمے سبب انت
کہ من آئی ء بخشا تگیں پیری ہم چو ووتی کودکی، بچکی ء ورنائی ء نایوک ء قبول کتگ
بلکہ گوں وش ء وش دلی قبول کتگ، نی و جاوہ اش انت کہ من ء ہمانام ہم دوست
بنت کہ آحانی تہا پیر ء جوے مان، چو کہ پیر بخش، پیر محمد، پیر انداد یا..... پیرل شہ
تگمری!

مردچاں، بزاں ہمے راستی ء منگ ء پد، ہمک دوست ء درستی ایں
مردے کہ اولی بر ء من ء گندیت، گڑیت، پدادم ء بالا کنان ء گش ایت:
”بیرگل، اے چوں! تو زانا مردچاں ووتی پٹھاں رنگ مشگ بند
کتگ؟“

ایشی ء پرسہ ء لھتے ء و من پہ ملنڈ گشاں، انا، رنگ مشگ بند نہ کتگ،

اہت و زما ء سیاہو چک ء بدل ء مروچاں من وتی پناں اسپتیں رنگ مشگ ء آں،
بلے لھتے ء من گوں سنگینی کشاں کہ ھو، نی من وتی پناں رنگ مشگ بند کنگ، چنی ء
کہ نی من ء وتی اصلی رنگ دوست تربیت۔

(مڑاھد اریں وانوکان ء اگاں باور نہ بیت، گڑا آ برز ء داتلمیں منی
نو کتریں عکس ء پہ جوانی بچارنت، آھان ء وت سما کپیت کہ ھو، اے بیچارگ و حما
خدا مرزی ایں سیاہ پٹ، سیاہ بروت ء مزن گلگیں بیگل انت..... اتالند وانالیہ
راجعون!)

نی ہبر پاد کپیت کہ اے بدلی سدلی چوں چوں؟ من آخر کجام سوک ء وتی
پیری ء چوسرء بازار چارداراں کنگ ء آں؟

بندر ء ہبر اش انت کہ پیراری وحدے من ء حال ء گپت کہ منی دوستیں
سنگت اکبر بارکزی وتی زہگانی ہمرائی ء چہ لندن ء دیم پہ مکہ حج ء کنگ ء شنگ تہ
من حیران نہ بیتاں، چہ ٹو سگیں چار بیچ سالان من وتی وش تیں دوست یار محمد یار ء
کہ گنداں وتی پنجیں وحدانی نماز ء وانیت، تہ من حیران نیاں، حالانکہ اے ہما
مردیں کہ سنگتاں اشی ء کفار ء بزاں کافر ء جمع ء لقب دانگ ات، حمے پیم
وحدے وتی دوستیں استاد یوسف نسکندی ء لالارند ء نامیت ء گنداں ء بیکہ مندر،
گوردوارا یا چرچ ء روگ ء گنداں تہ حج حیران نیاں، یا پہ مثال وحدے من ء ماں
کوئد ء سگتے ء حال دات کہ پلانی ء چوار دو ء کہنیں شاعر میر ء
قشقہ کھینچا، دیر میں بیٹھا، کب کا ترک اسلام کیا
تہ من ٹٹھے ہم پریشان نہ بیتاں۔

چنی ء کہ ہر کس وتی تب ء مالک انت، ہر مرگ ء وتی بال۔ وش منی
(عقیدہ) ہر کسی جند ء مسئلہ انت، ہر کس وتی فکر ء عمل ء وت جو ابدار انت، اگاں

لوٹئے کہ جہان ایمن ء سار تیں گل باگے جوڑ بہ بیت، گڑاوتی وش منی ء مھر بدار
ء درگیک ء تہا دست مانگی مکن۔

گش أنت بندہ وھدے خدا ء یاغی بیت ء چرائی ء دور رؤت، گڑا خدا
چو درد واریں مات ء نندایت وتی نارضا میں بچ ء ودار ء، بندہ وھدے زمانہ ء سرد
ء گرم ء جوانی ء گند ایت سر ء ہوش ئے برجا بیت ء پشل پشل خدا ء نیمگ ء
بھیرو (رُجوع) کنت تہ خدا چو ہما و داری ایں مات ء آئی ء وتی رحمت ء امبازاں
زور ایت، اے نی نارضا ء یاغی ایں بچ ء وتی بھت ء تالہ انت کہ آوتی مکہ ء
نیمگ ء بھیرو کنت یانا۔

من کدی ہم وتی مکہ ء یاغی نہ پیٹگاں ء نیکہ چرائی ء باز دیر شتگاں،
ابت آئی ء سک نزدیک ہم نہ رستگاں، چچی ء کہ منی ء آئی ء نیام ء دنیا ء آئی ء
جنجال مزن اڑاندے پیٹگ أنت، چوں ہم نہ انت کہ ھدوک نہ پیٹگاں یا پہ مکہ ء
دل مرادیک نہ پیٹگ، بلے منی ڈولیں بے وسیلہ، بے جوازت ء بے توانیں مردے
مثال ہمانت کہ۔

ہزاروں خواہشیں ایسی ہیں، ہر خواہش پہ دم نکلے
بلے پدا گشاں، اے نصیب ء ہبر انت۔ لکھاں مردم انجین أنت کہ
کروڑانی ھدا بند أنت، بلے اود ء آھانی نصیب ء نہ انت، نہ روانت۔ ء دومی
نیمگ ء منی ڈولیں بے تما ہیں فقیر أنت کہ وھدے چہ اود ء توار پر جنگ بنت حاضر
بنت۔ بزاں۔

جسے چاہا در پہ بلا لیا، جسے چاہا اپنا بنا لیا
یہ بڑے کرم کے ہیں فیصلے، یہ بڑے نصیب کی بات ہے
ایڈول آخریک روچے بھت ء گوں من ہم یاری کت، منی بارگیک ہم اُتک۔

من غوسگسین نومبرء بلوچی اکیڈمی کوئٹہء لوٹا نیٹنگس بلوچی نوشت رہبندء
قومی سیمینارء بہر زورگء ماں کوئٹہء اتاں کہ من ء ٹیلی فون ء وسیلہء حال دیگ
بوت کہ زوت وت ء کراچی ء سر بکن کہ تی ”بیاء“ کلوه اتنگ، من ء باور نہ بوت
چی ء کہ واہش ء ہد وکی ء ابید ہم من ء گمان نہ بوتگ کہ کدی منی ڈولیں سیاہ کار،
بدکار، میار بار ء گناہگارے ء ہم باریگ کنیت، بلے راستی ہمیش انت کہ منی
باریگ پہ دل آتک ء انچو آتک کہ من ء سہم نہ کپت کہ اے گرانیں مسافری ء ذر
ء وسیلہ چتورودی بیت أنت، بس ہمکہ زاناں کہ رمضان ء گڈی عشرہ ء من گوں
وتی زہگاں مکہ ء سر بیتاں۔

نی ہبر پاد کنیت کہ زند ء چہ درستاں مستریں مراد ء پیلہ بوہگ ء وهد ء
من اود ء چے دیست۔ چے کت؟

اشی ء مختصر پسہ اش انت کہ من اود ء ہما دیست کہ ہمک حاجی گندیت ء
ہماکت کہ ہمک حاجی کنت۔ اشی ء سبب اش انت کہ عمرہ ء حج ء ارکان، دود ء
رہبند ہمانت کہ چہ مروچی ء چارده کرن پیش مقرر کنگ پتگ أنت، ہمیشکہ ہما
حاجی کہ من ء چہ رند اود ء ہتگ أنت یا تا قیامت رو أنت، آکل ہما گند أنت کہ من
دیستہ ء ہما کن أنت کہ من کنگ۔

بلے اود ء معاملہ ایوک ء گندگ یا کنگ ء نہ انت۔ منی نز ء اود ء چہ
درستاں مستریں چیز مارگ انت۔ منی گشگ ء مراد اش انت کہ اود ء روکیں کلیں
حاجی یکیں پیم ء گند أنت ء یکیں ڈول ء کن أنت، گڑا ہبر پاد کنیت کہ آخر ہما
کجام چیز أنت کہ یکے ء چہ دومی ء فرق کنت؟

منی نز ء ہما فرق کنوکیں چیز ہر یکے ء وتی جند ء مارشت انت، بزاں اود
ء روکیں ہمک حاجی یے وتی ارواح ء جبین ء سر ء وادر بیوکیں کیفیاں چوں

بارایت۔

منی کشک و مراد اے ہم چمبہر نہ انت کہ من ظاہر و ہمتاں گوں ندرگ
 رگ و متوک نیاں، اشی و اہمیت بلا شک مزن انت، بلے منی نز و مستریں اہمیت
 "نگاہ و باطن و گنت۔ ایڈول اگاں چو بکشاں تہ زد نہ انت کہ مکہ و مدینہ و منی
 اے مسافری اگاں یک نیمگ و جسمانی سفرے پتگ تہ دومی نیمگ و اے چو مئے
 ورنہ فکریں شاعر منیر مومن و "نگاہ و باطن" و ہم تجربے پتگ۔

بلے کئے باور کنت؟

مئے وانوکافی تہا چو مردم "صاحب دل" یا "صاحب نظر" انت۔
 اد و مشکل اش انت کہ مئے گیشتر سنگت ظاہر بین انت، آوتی و چنیں
 خواساں چہ بالا (ماورئی) چیزانی گندگ و مارگ و قدرت نہ دار انت، ہمیشکہ من
 فیملہ سنگ کہ وتی باطنی سفر و کیفیت و مارشتاں نوشتہ نہ کناں، اشی و سبب
 ہرکت۔ من ستر بھد بہ کناں، ہزار قسم و سوگند بوراں، منی صبراں کس باور نہ
 کنت۔

گرا آخر شور چی انت؟ من وتی اے سفر نامہ و چنور بہ پیچاں۔ اشی و
 توجیل اش انت کہ من شمارا دگر اھے و بہ پزیناں۔ بیاسیل کن ات و وتی بالاد
 ووشنود کن ات۔

منی ورنائی و سٹ دوراں من و کماشیں سنگتے است ات کہ نامی قاسو
 بلوچ ات، اے ریکسر و نندوک و قاسو سنیمالالا و قاسو کنگ کانگ و نام و ہم مشهور
 ات، اے چو کہ زور و سک سری و چوپیل و شینگے ات، ہمیشکہ اول سراں سپر سنیمال
 و جمعدار و پشتر و کراچی و مستریں فلم ڈسٹری بیوٹر جوڑ بوت۔ اشی و برے برے فلم
 پروڈیوس ہم کنت۔ قاسو و من و یک رندے پر مات کہ من ہندوستان و نامی ایں

نویسنده گلشن نندہ ءِ ناول ”کٹی پتنگ“ ءِ فلم اسکرپٹ ءِ نوشتہ بہ کناں۔
 پہ دوست ءِ کویں ہاتر ءِ من ہمے ناول زرت دیماکت ءِ تاں پڑیں
 ماہے ءِ من ناں روج چارت ناشپ ایٹی ءِ اسکرپٹ پہ مزنیں زہمتے ءِ رند تیار
 کت، بلے وھدے من گوں مزن اوست یے ءِ اسکرپٹ آئی ءِ دیماونت تہ آئی ءِ
 درآینت :-

”اے فلم ”باکس آفس ءِ“ فلاپ بیت، من اگاں اے فلم ءِ اڈ
 بہ کناں تہ نپ ءِ سیت ءِ پیل، منی بئمال ہم چہ دست ءِ
 روت۔“

من وھدے بخت گیت کہ چوں چوں باریں۔ گشت ءِ:
 ”بیگ صاحب! تئی اسکرپٹ ءِ تہا ڈرامہ (سگنی) باز انت ءِ
 فلم چاروک ایوک ءِ ڈرامہ نہ لوٹ انت، آ انٹرنین منٹ
 (کنڈگ ءِ مسکرا) ہم لوٹ انت۔“

من گشت گڑا شور چی انت۔ گشت ءِ تو اسکرپٹ ءِ تہا لھتے انچیں کردار
 (کارست) ہور بہ کن کہ آ کے کے رند مردماں بہ کنڈا مین انت۔
 من ءِ چوکہ آ وھد ءِ اسکرپٹ ءِ بھر بھر کنگ ءِ پہ زور لبگ جنگ تھمبل نہ
 بیت، ہمیشکہ پاکستانی فلم چاروک چہ منی نوشتہ کتگیں اسکرپٹ ءِ فلم ”رشتوں کی
 زنجیر“ ءِ چارگ ءِ زبھر بوت انت ءِ منی ءِ قاسو ءِ اے پراجیکٹ اشکنڈ بوت۔
 مروچی اے سکیں ساعت ءِ کہ من ءِ وتی سفرنامہ سرجم کئی انت، من ءِ
 قاسو کنگ کانگ سک یاد آھگ ءِ انت، ہمیشکہ پہ وتی خدا مرزی ایں سنگت ءِ
 مغفرت ءِ بخشش ءِ دعا لوٹان ءِ وتی سفرنامہ ءِ گڈی بھر ءِ اے وڑ ءِ پیش کناں تنکہ
 شمنے بالادوشنود بہ بیت۔

ماوحد بے عمر و "سعادت تااصل" کت، تہ ملتہ ہ کشش مٹوراں اسلامی
 ہرنج ۽ گوں ہمٹکر نہیں کہنیں یادگارانی زیارت ۽ شتیں۔ جبل، احمد ۽ ہمے جنگ ۽
 شہیدانی مانس، مسجد قبلتین، عرفات ۽ میدان، مزدلفہ، جبل و رحمت ۽ اید کہ زیارتانی
 سخیل ۽ رند ماوحد بے سے ایں شیطانانی کمپان ۽ سر بوتیں تہ عشا ۽ وحد پاس
 نزدیک ات، کمپان ۽ ڈر ۽ دپ ۽ شہر طہاں مئے جواز چارت ۽ مارا توک ۽ روگ ۽
 یہ طردات، اے وحد ۽ کمپان پہک ہورک ات ۽ بید چہ شیطاناں اود ۽ مرگی چکے
 ہم نہ گوانت، من کے دل ۽ پریشاں جتاں کہ مانا حق بے چارگیں شیطانانی ہتکی ۽
 آرام ۽ تہا چو منگواں بے تاہیری پیدا ک کنگ ۽ اں، بلے چو کہ شیطانانی زیارت
 ہم حودری ات، ہمیشکہ مئے گاڑی میزاں میزاں شت مستریں شیطان ۽ دیما
 اوشتا، اے روچاں چو کہ اود ۽ سنگ نیست، ہمیشکہ عرب ڈرانور ۽ مارا کوکا کولا ۽
 مورکیں ڈبہ دست ۽ دات ۽ پہ اشارہ مارا سر سوج نئے کت کہ مارا چے کنگی انت، ما
 وحد بے گاڑی ۽ ہیڈ لانغانی روشنی ۽ شت شہ شیطان ۽ دیما اوشتا تیں تہ منی شیچ
 مالی نماسگ علی رضا ۽ چہ من ۽ جست کت:

”ابا شیطان ہمے سنگ انت؟“

من گشت ہو، شیطان ہمے سنگ انت کہ کلیں جہان گمراہ نئے کنگ۔

گشت نئے: ”گڑا ابا تو من ۽ پیر ۽ جی ۽ حال نہ دات؟“

من جست گپت، زانا جی ۽ علی جان؟ گشت نئے:

”گڑا من چہ کرا جی ۽ کلا شے یاورنگ ۽ اشی ۽ کشنگ ات۔“

دل ۽ کشوں دریکس انجو بوتیں، بلے گوں وتی نماسگ ۽ گشت:

”انا علی جان! مردم اشی ۽ رانہ کش انت، بس سنگ نئے جن

انت، تنکہ ہمے سنگاں سر ۽ بوارت ۽ تا قیامت شورت بہ

بیت۔“

گشت نئے: اچاشر، من رواں کوکا کولا ء ڈبہ نئے جناں، تنکہ بیلہ (شورت) بیت۔
چوکشان ء آء منی زھگ کے دیمتر اشت انت ء یک پہ یک ء شیطان اش کوک
ء ڈبہ جنگ بناکت۔

من ”ڈبہ بدست“ ہمود ء اوشتات ء شیطان ء رسوائی ء ندارہ کت۔
انگت من دل ء سیر ء ہمے ندارگ نہ کنگ ات کہ اناگہ کش نئے شیطان ء بچکند
ات۔ بے عبرتیں شیطان ء ہمے ”انسانی حرکت ء“ کے پریشان بیتاں ء فکرے ء
کپتاں کہ آخراے ”ضِلّ و مُضِلّ“ (گمراہ ء گمراہ کنوک) من ء چے کلوه دیگ ء
انت۔

ہمے شش ء پنچ ء نیام ء اناگہ من ء عطا شاد گیر اتک ء عطا ء ہیرانی دل ء
آھگ ء شرط ء منی جان ء پٹ پادا تک انت ء چہ اشی ء پیشتر کہ شیطان من ء ہم
چو عطا ء بہ کش ایت کہ

”بیگل تو ہم.....!“

من چہ وتی اوشتا تگیں جاگہ ء کوکا کولا ء ڈبہ ہتر کش ات شیطان ء ڈپ ء دیم
ء..... بس ہمے دمان ء چہ شیطان ء پُشت ء یک انسانی دیسے پہ کلہے دوی بوت ء
پدا اندیم بوت، گوں اشی ء منی جہلی جہل ء بالی بال بوتنت۔

دل ء کشتوں اے چوں چوں، منی مسقطی سنگت ادء چے کنگ ء انت۔
اشی ء گوں شہ شیطان ء چے کار.....؟

ہمے اسرار ء زانگ ء وتی زھگان ء نازل بوتگیں چہ اناگتیں بلاہ ء رکینگ
ء ہاتر ء من وتی زھگان ء پر مات کہ آدیمتر ء برو انت ء نیاجی ایس شیطان ء سنگ
سار بہ کن انت، وھدے منی زھگ دیما راھدگ گپت انت تہ من شت شہ

شیطان ءِ دیم پہ دیم اوشتا تاں۔ اے وحد ءِ انچونز یک روگ ءِ سبب ءِ من چہ
شیطان ءِ آئی ءِ شیطانی مکر ءِ حیباں بیم زدگ نہ اتاں، چہ ءِ کہ کوکا کولا ءِ ہور کیں
ذہب ءِ جنگ ءِ گومان شیطان ءِ بندگی ءِ غلامی رد (بزاں Reject) کنگ ات ءِ
نی من ءِ ترس نیست ات۔

ہمے سنگ ءِ جزم ءِ جاور ءِ من یک برے پدا شیطان ءِ نیمگ ءِ چارت۔
آبے عبرت ءِ پدا چکند ات، کش ءِ زانا آئی ءِ وتی سنگ ءِ جزم ءِ سر ءِ گیشتر
بھیہ ات۔

سنگ ءِ جزم ءِ ہمے کش ءِ چین ءِ نیام ءِ شیطان ءِ پشت ءِ کش ءِ پدا
نر پڑے بوت۔ وحد ءِ من دلگوش ہمانیمگ ءِ دات تہ دمانے ءِ رند گنداں ہما
انسانی دیم پدا سبرا بوت ءِ اے بریں کہ من چہ نزیک ءِ ہیرت ہیرت چارت تہ منی
گمان راست بوت، اے ہالینی (حقیقتا) منی مسقط ءِ پر اسرار ءِ ساحرین مہربان،
حضرت پیر جنگلی علیہ مالیہ ءِ جند ات۔

پہ کترہ یے ءِ ماہردو ہبکنگی ءِ بے باوری ءِ جاور ءِ بے توار بوت ءِ پدا
ماہردو کاں ہوری کند ات، دراہبات ءِ تیار جوڑی کت ءِ چرائی ءِ پد من ولجہ ءِ
راجست کت:

”حالاں دے جنگلی صاحب، تو ادا چوں چوں ءِ تئی گوں

شیطان ءِ چے سیادی.....؟“

گشت ءِ: بیک صاحب! تئی اولی جست ءِ پسہ اش انت کہ من زانتگ
کہ تو الم ءِ ادا کائے ءِ نابزانتی ءِ سبب ءِ شیطان ءِ سنگ سار
کن ءِ، ہمیشکہ یک ہممد روے ءِ بالاد ءِ اے منی فرض بوتگ
کہ من ادا بیایاں ءِ ترا چہ ہمے کار ءِ کنگ ءِ مکن بہ کنناں، بلے

ارمان کہ تو کے پیش کپتے ءِ وُتی کارکت، نی کہ تیر چہ
 کمان ءِ در لگوشنگ، منی فرض انت ترا ڈاھ بدیاں کہ وُتی لائک
 ءِ مھر بہ بند کہ شیطان نی ترائیل ایت، ہمے نوکیں ستک ءِ
 بھیسہ کہ دل ءِ پیدا بوتگ، شیطان اشی ءِ را پر وُشیت ءِ ترا یک
 برے پدا وُتی دام ءِ کاریت ءِ رسوا کنت، ہمیشکہ ہو ار بو کہ
 اشی ءِ رپک ءِ مند رانی گوارچ سک باز ءِ رنگ رنگین انت۔“

پیر جنگلی ءِ درا جیس گین سار تے کش ات، ءِ اشی ءِ پسہ ءِ شیطان ءِ پدا بچکند ات۔
 دمانے ءِ بے تواری ءِ پد جنگلی علیہ مالیہ ءِ در ائینت:

”بے سائیں بیگ صاحب، دلگوش ءِ گورکن، تئی دومی جست
 ءِ پسہ اشی انت کہ حضرت عزازیل چہ حضرت آدم ءِ پیش
 ملائکاتی استاد ءِ رھد ربر بوتگ ءِ چہ ”فسجدو الا
 ابلیس“ ءِ واقعہ ءِ رند اشی ءِ مارا (بزاں سامری، ساحر،
 جادوگر ءِ جاتو وغیرہ آن ءِ) وُتی شاگردی ءِ قبول کتگ۔ اے
 ولجہ ءِ وُتی لائقی انت کہ اشی ءِ کلیں بنی آدمانی تھا ایوک ءِ مارا
 اے شرف بخشا تگ، ہمے سبب انت کہ ماہمک سال اشی ءِ
 زیارت ءِ کانیں ءِ اشی ءِ شکر ءِ منت ءِ گریں، مئے حج ءِ عمرہ
 ولجہ ءِ زیارت انت ءِ چونائی ءِ ہم وھدے مارا مشکل، جنجال
 ءِ اژندیے دیما کنیت ءِ قول، صوفیانی ما ”قبض“ ءِ آماج
 بییں، تہ ما ولجہ ءِ دربار ءِ کانیں ءِ اے مئے قبض ءِ درمان
 کنت، بزاں گوں وُتی شیوار ءِ شیطان سرسوجاں مئے مشکلاں
 آسان کنت۔“

چہ جنگلی ۽ ہبڑاں شیطان ۽ سنگمیں سر برز تر آئی ۽ چکند کچل تر بوت۔ من ۽ سبک بد
آبک، دل ۽ گشت کوک ۽ دگ۔ یک ڈہ بے شیطان ۽ دیم ۽ بجان کہ علیہ مالیہ ۽
وزائنت:

”نبا کن ۽ نیگل، ہوش ۽ بر جا دار، من زاناں کہ اے راسی
ہمکہ تہل انت کہ ایر برگ نہ بیت، بے اگاں تر اباور نہ کت
گڑا برو چہ وتی لاڈکیں علی جا تو ۽ بخت بکن، آ ترا کلیمیں حالاں
وت دنت۔“

چو کشان ۽ پیر جنگلی علیہ مالیہ ۽ منی دست گپت، نرم نرم ۽ پرتک ۽ گوں مزن مھر ۽
گشت:

”بیک جان! جنگ شدت ۽ گوں زورا کاں بے پکاریں دشمنی
کنگ تنی ہمیں عاقلان زیب نہ دنت ۽ خاص کن یک انجھیں
وحدے ۽ کہ تو ماں پردیس ۽ ۽ زہگ ہم تنی ہمراہ انت،
پیشکہ منی سوج ۽ بگر ۽ بیا کہ ترا و خان کناں۔“

وتی دست ۽ چہ آئی ۽ دست ۽ کشان ۽ من بخت گپت:
”گوں کیا و شان کن ۽؟“

آئی ۽ منی دست پداوتی دست ۽ زرت ۽ اے رندیں مھر ۽ داشت ۽ وزائنت
۽:

”گوں حضرت عزازیل ۽..... گوں وتی مرشد ۽..... سبک باور
کن کہ اگاں تو مروچی چہ شیطان ۽ پہلی لوٹ ات ۽ آئی ۽
رایک سجدہ بے کت، گڑا بزاں تنی بیڑا پار انت۔ زند ۽ گڈی
روچاں عیش بکن، ہرچی کن ۽ بکن ۽ ہرچی لوٹ ۽ ترا

ریت..... بس یک سجدہ یے ءِ ہوز ءِ۔“

من گشت انا انا..... ءِ منی چو کشگ ءِ پیر جنگلی ءِ من ءِ روک روک چارت، پدا
درا جیں گین سارتے کشان ءِ گشت نئے:

”بے سماء بے بھتتیں بیگل باور کن، بلے اگاں ترا منی صبرانی

راستی ءِ سر ءِ باور نہ بیت، گڑا من ءِ سوگند انت وتی مرشد

شیطان ءِ..... ءِ انگت ہم ترا باور نہ بیت، تہ من ءِ سوگند انت

تئی سنگت علی جاتو ءِ پیروک ءِ.....!“

علی جاتو ءِ پیروک ءِ سوگند ءِ ورگ ءِ شرط ءِ پیر جنگلی ءِ سر ءِ کش نئے

زاناں نپتے کپت، آئی ءِ پادانی بن ءِ زمین جمب ات ءِ آئی ءِ چہمالے جت ءِ آ

بھاپے بوت ءِ..... بال کنان ءِ گار بوت، ءِ ایڈول ہمے Nightmare: براں

بے نمائیں واب گٹ ات، منی چکاس ختم بوت۔

من خدا ءِ شکر گپت..... تچک ءِ شت دوئی ءِ سیمی شیطان ءِ کوک ءِ ڈہ

جت ءِ وتی زھگانی ہمرائی ءِ چہ شیطان ءِ کمپان ءِ درآ تکاں۔ دَر وَا تَکَاں، بلے

باریں تاکد.....!!

کئے انت کہ دیما منی ء نشنگ
منا چو آدینک ء چارگ ء انت

(منیر مومن)

بیگل ۽ گری مالڈی

بیگل ۽ ”گری مالڈی“ ۽ پنچ بہر آنت۔ ہمک بہر ۽ گذسر ۽ ماہتاک
 ”بلوچی“ ۽ ٹک ۽ استار جنگ ات۔ اولی بہر چہ ”پستی کرن ۽ بنداتی“ ۽ بندات
 بیت ۽ ”چی ۽ کہ گری مالڈی من وتاں“ ۽ کثیت۔

گری مالڈی ۽ ہے جاور ہال بیگل ۽ ”گری مالڈی“ ۽ بن ہشت
 انت۔ یک کنڈینوکیں از مکار (Joker) کہ آئی ۽ وتی زند مان پہ وتی راج ۽
 وشنود کنگ ۽ ندر کنگ ۽ بازیں نفسیاتی نادراہانی دراہ کنوک بوتگ، وت چتوریں
 فلگی آنی باہوٹ پیگل۔

ہے گواچن از مکارانی زند ۽ جیڑہ ۽ واری ۽ پد رکت ۽ وانوک ۽ درد ۽
 مارشت ۽ جہہ بینیت، پر چہ کہ گری مالڈی یک انجین نادراہی یے ۽ گور جنگ کہ آئی
 سچ در مان ۽ دار ونیست۔ دوا ۽ جند ۽ رانادراہی ۽ کچنگ نون دراہی چون بیت۔

دومی بہر ”اے تنہا لندن ۽ ..... اے درست مزنیں جو کر آنت“
 زانت اے بہر ۽ بیگل ۽ گری مالڈی ۽ جاور ہال ۽ رائے زبان ۽ چاگرد ۽ از مکار
 ۽ نڈکارانی زند ۽ گون بازیں گیش ۽ گیواری ہمد پ کنگ، سیسی بہر ”برے برے“
 ۽ بگرتاں ”بے چارگیں گری مالڈی!!!“۔

اے بہر دو ملکانی میان ء جنگلی گرابانی سودا ء احوال انت۔ بے بندر ء
صبر چکی (حقیقی) ء دو پوستی (غیر حقیقی) بیگ انت۔

اے رد ء بیگل ء سندھی بتل یے اوں بلوچی ء ترینگ۔

بتل :- لٹاں وارت شادو ء کفاں وارت پکیر

بتل چوناسی ء انجین گوشتن بنت کہ آزندمانی ء مانزمان بنت ء بازیں جاو ر ء کسبتانی
پداوتی ترانگ ء پرینت۔ اے راجانی راجد پتر، راجی زانت ء سر پدی ء شوندار
بنت، اے چہ (ہر مانہ ء گیش مانہ دارانت) پہ زند ء مانہ کنگ ء مدتی دینت۔ بیگل
ء اے بتل انجین جوانیں رنگے ء بلوچی ء رجینگ کشنے اے بتل چہ بن ازل ء
بلوچی ء وتیگ انت۔

سی بہر ء دراصین جاو رہے یکیں بتل ء تہامان اتلگ کہ ہما مردم اسلیں
کار کنوک انت، کار ء دراہیں گرانی ء مشکلاں سگ انت، آیانی کاراں وتی نام ء
کعت یا ہماوانی کارانی پشت ء نام کشت۔ انچش ہے رنگ ء مرچی ہم ماوتی
چاگرد ء زند ء ہمک تک ء ہے گوچلیں ء ریپکاریں مردماں گندیں۔

چاری بہر ”چوواجہ ء“ بگرتاں ”سنگ مرمر ء ایریکنت“ انت۔ اے بہر ء
بیگل ء مے چاگرد ء انجین مردم ء زندہال سہراکگ کہ آئی ء وتی کم وانندی ء
کمزاتی ء جاگہا پہ مے چاگرد ء باز جوانیں کار کرتگ، پنچی بہر ”انچوکہ“ داں وتی
عہد ء مزین جوکر“

گڈی بہر ماسٹر عثمان ء گمبازی بیماری ء آئی ء زند ء گذسری پاس انت۔
ماسٹر عثمان کہ آئی ء وتی زند ء پہ دگرانی وشی ء وشدلی ء ہاتر اباز جہد ء کوشت کت،
بازینے داں روزگار ء رینت، بے آئی ء اے کار کسی دیما نیاتکنت، داں مرت ء
شت کس ء آئی ء ہال ہم نہ گپت۔

ہے جہدانی بے سیتی گری مالڈی، نیشہ کار ء از مکار ء ایندگہ چکیں

چاگر دی کارندہانی تالہ انت۔ بیگل و گری مالڈی کون وتی شری و جنجااں انجش
رنگ داتگ (Symbolise) کنگ کہ آیک میان استمانی کارست یے جوز
بوٹگ۔

آدرتیں سوژگ ”گری مالڈی“ و تہی (موضوئی) چست و ایرانیک ات
توں و چکند و رود و زبان و کارمرز کنگ و وژ و پیمان و تم مز نہیں بستارے است۔
توں و چکند و تادار و بے تام کنگ و زبان و کارمرز انت۔

من ہر و ہد و بیگل و توں و چکند و وانگ و یک رندے الم و دل و
سک سک و دپ و چکند تگ، چوش بیگل و زبان و جتانیں کارمرز یا چہ ہنجیں
کارمرز و چنگ۔ پے توں و چکند و سوین کنگ و اے چیز ہودری انت۔

پے جتانیں کارمرز و آوتی یک ہشتانکے و ماں ”بگانی بوچنگ“ و جنگال
(ترکیب) و کارمرز کنت کہ اے یک پھک و جتانیں جنگال یے کہ فارسی و اردو
و جنگال ”بغلیں جھانکنا“ و جاہ و کارمرز چنگ، بلے چہ ”بغلیں جھانکنا و پُرمانہ
توں و چکارتر و پُر کندگ انت۔ ”بگانی بوچنگ“ و جنگال نہ چد و پیسرمنی دیما
نوسگ نہ چائی پد۔ پے منی نز و اے بیک و وتی توں و چکند نہیں مجگ و ودی
کنگیں جنگال یے۔

پے زبان و اجبیں کارمرز و بچار ”گری مالڈی“ و چاری بہر و گڈ سر و کہ
ماسٹر عثمان جار پڑینیت، ”نی من چہ سردار گبول و دست بندی کناں کہ آگوں وتی
مبارکیں دستاں اسکول و سنگ مرمر و ایریکنت۔

سنگ مرمر کہ وت ہستیں لہرے، بلے ادا ”سنگ بنیاد“ و درجاہ و یک
انجیں ہجیں رنگے و کارمرز کنگ بوٹگ کہ کارست و درپشینگ و آئی و نلگی و
شوندار انت۔ بیگل و ہشتہ (اسلوب: ہشتہ کنگ سربری وڈ) باز زیہدار انت۔

باز جاگہا آدری زبانانی لہزاں انجش کارمرز کنت کہ آدرآمدی و

سیمسراں یلہ دینت ۽ بلوچی ۽ گوں شیر ۽ شکر بنت۔ اے پیم ۽ وانوک وتی یک
تیمیں رشت ۽ گوں دیماروان بیت۔

”ما اے ندرگ سداں بردیتگ، بلے یک رندے ہم ماٹریفک جام
بوگ ۽ نہ دیتگ۔ ماچائے، پان ۽ پودنی ۽ راوتی وتی راہ ۽ وتی وتی رنگ ۽ رواں
دواں دیتگ۔“

ادا ”رواں دواں“ ۽ کارمرز انچش انت کہ چریشی ۽ وانوک هج وژگڈ ۽
منج ۽ نہ کپیت۔ چوش بکش کہ اے پہ ہما وردنانی رشت ۽ شری روگ ۽ یک
بچکندگی ندرگے پیش داریت ۽ کشی نیم ۽ ٹریفک ۽ نظام ۽ اوں تون یے جنت،
بلے ہمے بہر ۽ تہا ”ماسر ششو یک ہمہ جہت ۽ ہمہ رنگیں مردے ات“۔ ادا وانوک
اڑیت۔ ”ہمہ جہت“ ۽ ”ہمہ رنگ“ دوئیں فارسی جنگال انت کہ اردو ۽ اوں وتیگ
کنگ انت۔ بلے پہ بلوچی ۽ ہر دو تنیگہ در آمد انت۔ ”ہمہ جہت“ چہ اردو ۽ تمردی ۽
مئے شہرانی ۽ وانند ہیں مردمانی ہر روچی گپ ۽ تران ۽ تہا سر کشتت۔ بلے ”ہمہ
رنگ“ اے جاہاں اوں زانگ نہ دنت۔

اولی بہر ۽ ”دستور ۽ رو ۽ دا کتر ۽ پیر ۽ آئی ۽ راٹپاست ۽ چارت“ اے
نکوشتن ۽ تہا ہم ”دستور ۽ رو ۽“ درآمدی کنت۔
چہ یشاں ابیددوی بہر ۽ پنچی بہر تون ۽ بچکند ۽ کیش، کیش ۽ گیواری

جوڑ بوتگ انت۔

علی واہگ

ماہتاک بلوچی کوئٹہ (اگست 2005ء)

”موتک“ سراجیزگ

مرچکیس پدربچ پنجاہ ء یک ء رداکی راجدپتر ء پوھ نہ انت۔ اگاں
 چیزے بزانت تہ ہے کہ پلاں پلاں کس ء نبشنگ کرتگ۔ چے نبشنگ کرتگ؟
 آھانی لبرانکی ارزشت ء بستارچی انت؟ اشی ء نزانت، پرچا کہ زیکیس لبرانک ء
 سرجمیس گچین یے ء صورت نہ گتگ ء نہ چوشیس زبریس رسانکے ہست ات ء نہ
 ہست انت۔ ماے گپ ء زانیں کہ ”اومان“، ”زمانہ“، ”بلوچی“ ء اولس ء بیگی
 ء آسری دوراں چونیں لبرانک ساچک یوتگ۔ اگاں اے درگت ء پٹ ء پول
 بوتیں یا سرجمیس گچین یے چاپ ء شنگ بوتیں تہ ماوتی مرچکیس لبرانک ء رنگے
 بکشاٹگ ات لچھی صورت ء چیزے کتاب چاپ ء شنگ بوت، بلے رداکی
 صورت ء ہما واجہانی کہ وتی عہد ء زنڈیں نام اتنت ہج چوشیس چیزے دیمانہ
 اتلگ کہ سرجم ء گپ یے بہ بیت اگاں زیکیس لبرانک ء پودر ہے رنگ ء سیہ ء بز
 بہ بیت تہ ماوتی مرچکیس رداک ء آسری گپ ء جت نہ کنیں، باید انت اے
 درگت ء ہے گل ء اکیڈمی یا ہما وجہ کہ آھانی دست گوراں زیکیس ریکارڈ ہست
 چیزے بکشت.....

زیکیں گپ، نکال پھیلانگ انت، نہ گپ نکال سازوک، اگاں پک نک
 دو پھیلانگ نک آسانی هست بوک اے ہادرائی نک نک نہیں اپارکشی ہے، ہے
 سہکیں کاروان نک پھیلانگیں داہرائی نک نک نک نک نک نک نک نک نک نک نک نک نک
 نہ بُرتک، آ اوں پوشیں چا کر دے نک نک نک نک نک نک نک نک نک نک نک نک نک
 گمان نک ہے ہیئت نک نک کار نک کاراں اکول نک دیوانک نک نک ہے ہیئت نک اے
 گپ شری نک کھیوت نک اود نک لہز انک ہی بزانت نک مانا ہے داریت۔ ہمچ کتاب کہ
 زیک نک مرچیک چاپ نک شک بوتگت ما اگاں نگری تھوری ہے دیم نک نک آورتگات
 نک نک نک نک نک نک ات نک ما ہے کلین نک نک نک نک نک نک نک نک نک نک نک نک نک
 شری نگدی وژن ہے کھیونک ات۔

پوشیں بازیں چیزہ هست کہ بلوچی لہز انک نک دیروی نک راہ اش بستگ،
 گپ اے نہ انت کہ بلوچی زبان نک سرکاری رسانک نک نک نک نک نک نک نک نک نک
 گپ لہشت کہ ماوتی زبان نک لہز انک نک درگت نک نک شیوار نک نک نک نک نک نک نک

مادریگا ہے واب نک گندگ نک ایں کہ لچہ کاری انقلاب کاریت، لچہ کاری نک
 نک
 بداریں کہ مئے چاگرد نک کرپشناں ہاں کنت؟ اگاں مئے نیت ہمیش انت نک مارا
 انقلابی پارٹینی ممبر نک لیڈر بوہگ لوہیت۔ وتی قلم ایر کنگ نک کااشکوف دستاں
 کرگ لوہیت۔ مرچی و سرجمیں دنیا نک لہز انکی تھیوری بدل بوتگ۔ زی کہ گوشنگ
 اش لہز انک زندہ آدینک انت، یازندہ چیزہاں نویسیت نک مرچی اش نک دروگے
 زہنت۔ زی کہ سستا سچ بھتہ کار نک زندہ جاورہال نک پدہ چارگ بوتگ مرچی
 متگ نہ بیت۔

داں چو گوشت کہ عہہ کار مرتگ، ”زبان گپ جنت بھتہ کار اتاں۔“

فرائیسی لچہ کار ملارے ء اے گپ اسٹکچر لزم ء بنگی بڑہ ء کشک انت۔ زی لبر ء
 را یک مانایے ء پُذور ء چارگ بوتگ چریشی ء دیم گوزگ گناھے هیال کنگ
 بوگ، یازی نگد ء کار ہے بوتگ کہ سستا ساج ء تہ ء مانا ء بہ ڈسیت۔ مرچی اے
 شوہاز انت کہ سیاھگ ء بڑہ (متن) چچو پراہ ء شاھگان بیت کنت ء آئی ء تہ ء
 چچو مانا در کپت کنت۔ آلبر انک کہ یک نیمگے سفر بکنت یک هیال ء مارشتے درانگاز
 بہ کنت تہ آئی یک پوچے هیال کنگ بیت۔

ساختیات ء تھیوری ء تہ ء نبشتہ کار ء بستار آسر بوتگ۔ اگاں راست
 بزائے تہ وانوک زی کہ چہ نبشتہ کار ء نگد کار ء جھل ترس کسے بوتگ، مرچی اچ
 دوہیناں مستریں بستارے ء واجہ انت۔ ساختیات مزنیں بنگے اے درگت ء باز
 نویگ بیت کنت بلے چوکہ منی بنگپ اے نہ انت، بلکیں محمد بیگ ء سرگوستیں
 ”موتک“ انت۔ بیگ ء ردانک آئی ء عہد ء مزن ناماں گلاٹگ ء ساڑاٹگ، چہ
 ”موتک“ ء سر ء گپ ء پیش بیگ ء سر جمیں ردانک ء بارو ء یک ء دو گپ کناں۔
 بیگ بلوچی لبر انک ء مزنیں مزاح نویسے، اے درگت ء آئی ء دو کتاب ”شکل ء
 ماجین“، ”زنڈس دپار“ جوانیں دروشمے ء شنگ بوتکنت۔ اگاں بلوچی مزاح ء
 سر جمیں سفر ء گپ بہ بیت تہ اے کتاب بُن ہشتے ء بستار ء دارنت مزاح و شکندی ء
 چچورتی نہ انت بلکیں مزاح نویگ یک سنگین اس کرد ء کارے۔ مزاح آ، تری لچہ
 ء صورت ء بہ بیت یاردانک ء، ایسی نویسوک اچ تہ ء پُرشتہ دل ء زدگیں مردم
 بنت۔

چاگرد ء شخصیت اشی ء جوانتریں بنگپ بنت۔ بیگ ء مزاح ء مزرو گیشتر
 شخصیت آئی نیمگ ء انت، ء اے شخصیت گیشتر لٹری انت۔ آ شخصیت سید بیت
 کہ عطا، قاضی بیت یا اشرف سربازی، بلکیں باز بر ء من ء ہے گمان بیت کہ بیگ

بلوچی ء جوانتریں شخصی خاکہ نویسے، پرچاکہ شخصی خاکہ ء لوٹانی تہ ء یک مستریں
 لوٹے ہے بے ریائی انت کہ بیگ ء مزاحانی مستریں سپت انت۔ نہ ایوک ء پہ
 دگراں بے ریایے بلکیں وتی جند ء اوں نہ بکشیت، اگاں کسے ہے دوئیں کتاباں
 بوانیت تہ آئی ء اشانی تہ ء نہ ایوک ایراد ء نگدکاری ء چہر ء شبین گندگ ء کایت،
 بلکیں چہ مئے چاگرد ء سرجمیں چست ء ایراں ہم آشنابیت۔

(ہاس لہزانک ء زبان، ء شخصیتانی درگت ء).....

نوں دیمترامن اے گپ ء کناں کہ بلوچی فلکش ء بہر ء بیگ ء بستارچی
 انت؟ پرچاکہ منی جند ء آئی ء باز کم آزمانک ونگ، یک آزمائے و ”انعام“ انت
 کہ ”زندیں دیار“ ء تہ ء مان انت ء ”اویات اسلام آباد“ ء بلوچی تاک ء ہشتہ کار
 ء جند ء رجائک کرتگ ء چاپ کنگ، ء ہے انعام ”امبرئیل“ ء کچھن تاک ء اوں
 چاپ بوتگ، ہے ”انعام“ ء داد بیگ ء ہے رستگ کہ پنجاب ء انٹرمیڈیٹ کورس ء
 تہ ء آئی ء آزمانک ہوار کنگ بوتگ۔ من ء ہے ”انعام“ ء سر ء گپ کنگی نہ انت کہ
 بیگ ء نزیک ء آزمائے۔ من ء بلکیں آئی ء ”موتک“ ء تہ ء آزمانک ء صورت
 گندگ ء کیت۔ آدگہ گپے کہ ہشتہ کار ء جنداشی ء یک سرگوستے سرپد بیت
 آزمانک ء بارو ء گیشتر ہے گوشت کہ آئی ء یک پلاٹے بیت، تکلکے بیت،
 اسلوبے بیت ء یک بیج ء آسرے بیت، یک چاگرد ء بنگے بیت۔ منی ہیال ء پہ
 آزمانک ء اے یک کونہیں ہیالے، پرچاکہ یورپ ء تکلنکی سفر ء یا انٹی ناول ء
 آزمانک ء زیکیں بخت ء طالع ء رابدل کرتگ مرچگیں آزمانک وپسوکانی وانگ
 ء چیزے نہ انت ء نہ راہ رواچی دست دنت انت، بلکیں مارگ ء مارستانی یک شہ
 کورے کہ تچک ء سفر نہ کنت۔ زی ہے گوشتگ اش کہ آزمانک ء باید انت یک
 آسرے بہ بیت بلے مرچی ہے گوشت کہ زند ء آسرے نیست، کدی، کجا اوں

آسر بیت کنت تہ آزمانک ء چہی بستار؟ زی آزمانک ء لوٹ کوچک ء جنگلانی
 نندوکیں آدمی زات ء اکس بوتگ، ما فیکٹر مانی کارکنوکیں مزور ء دل ء توار بوتگ۔
 بلے مرچی خچی ء تہ ء، شہر ء مزن بان ء کلاتانی نشکلیں ولجہ ء تنہائی ء قصہ انت، ما سما
 اکس ء صورت انت کہ مئے سمر اہ انت بلے اچ ماجیر انت۔

مرچیگیں آزمانک چہ وهد ء موسم، جاہ ء زمین ء سہم آزات انت، نوں
 کہ وهدے پلاٹ ء گپ کیت تہ اے درگت ء فراسیسی ناول نویس فلاہیر ہے
 گوشت کہ دنیا نوں بدرنگ بوتگ شرنگی ء آخیال پشت نہ کچنگ کہ ما بہ نندیں پلاٹ
 بہ سازیں، بلکیں ہر چیز ء تہ ء وت یک اندری سیالی یے حس۔

پلاٹ چہی یے؟..... اے وهدی من ء حسن عسکری ء مثال یات کیت۔ آ
 ہے گوشت کہ پلاٹ سیالی یے۔ اشی ء چوگیشنیت.....

”اسلم شش روچ بیت سرتگ ء سیران انت کہ چے بکنت۔ نہ آپیسری
 روچانی داب ء آفس ء روگ ء حُب ناک انت، نہ گوں وتی دوستاں گند ء گدار
 کنت۔ آئی ء سیر ء ماہے سرجم نہ بوت کہ آئی ء شررنگیں لوگ بانک دردے ء گپت
 ء وتی مال کت۔“ ہمیشکا گشت کہ آزمانک زیک ء مرچیگ ء، ء آوکیں روچانی
 غم ء آزات انت اے ہیال یورپی ناولانی ہما سرشون کہ من اردو ء تہ ء ونگ
 انت گندگ ء کعیت یکیں وهد ء کارست (کردار) پیر انت اوں۔ ء ورنہ انت
 اوں۔ آجاہ ء کہ نشگ ء گپ ء انت۔ پداہے دمان ء گندے دگہ شہرے ء سر
 کشگ ء۔ ہے زہنی سفر مرچیگیں آزمانک ء لوٹ ء گزر انت۔ اے رنگیں
 آزمانک ء بلوچی ء تہا باز کم تجربہ بوتگ کے باز منیر بادینی ء قصہ ہانی تہ ء مارشت ء
 خیال ء جوانیں صورتے گندگ ء کعیت..... تکنک ء ماندات ء مئے آزمانک
 دنگا چہ ”بمانہ“ ء دیمتر نہ گوستگ۔

محمد بیگ ء ”موتک“ بلکیں وانوکانی تو ء یک راتیں سرگوستے بہ بیت
 بلے من اشی ء را یک جوانیں آزمانکے کشاں، تکنیک ء انچاھیں لس بزانت ء و
 اے یک بیانیہ قصہ یے (ادء قصہ ء بزانت ایوک قصہ نہ انت) بلے اشی ء اسلوب
 بیانیہ یے نہ انت بلکیں باز وانوک ء زھن ء اے گپ بہ بیت کہ بیانیہ قصہ سمبالک
 بیت نہ کنت، بلے چونہ انت مرچی بیانیہ تکنیک ء تہ ء سمبالک تجربہ کنگ بوہگ ء
 انت۔ محمد بیگ ء ”موتک“ ہیر یک سمبالک تجربہ یے نہ انت بلکیں استعارانی
 آزمانکے اے آزمانک ء پلاٹ ء اگاں صورت بچارئے تہ چہ قصہ ء ڈن آزاتیں
 صورت ء ترگ ء انت۔

”آئی ء پل سک دوست اتنت، آدمام رنگ رنگیں پلانی شوہاز ء ماں
 کچر ء باگاں سرگردان ات۔ یک روچے ہے شوہاز ء سرئے دورشت ء
 کپت..... ء تاں روچ ء مرچی آپدانہ اُتک“ موتک ء اے ستر و تنگیں نبشتانکے
 ء تہ ء دل پردیس مات ء پتے ء چیھال انت۔ ہے گپ قصہ ء وانگ ء پیش آئی
 ء پڑدر ء سھرا کنت کہ ”موتک“ ء تہ ء چیھت۔
 ”موتک“ ء بندات گوں اے دانکاں بیت

”رمضان ء گڈی چھنگ ات، یک روچے دب بوج ء رند، من وتی کوئی
 ء فھنگ اتاں کہ چو مدامی وڑ ء منی نماسگ ”صنم“ نرم نرم ء من ء توار پر جنان ء
 کوئی ء داخل بوت کہ ”ابامن آتاں..... ابامن آتاں“!.....

”موتک“ ء دنیا ”پیر مرد“ ہما کہ ”کوئی“ ء تہ ء فھنگ ”صنم“ کہ آئی ء
 نماسگ انت ”بالو“ کہ بال کنان ء ”کوئی“ ء کیت ء ”دریگ“ کہ بالو پدا بیرہ
 کنت ء روت انت۔ ہمیشاں سینگارا نگ۔

”صنم“ ء ”بالو“ یکیں بزانت ء کارمرز بوتگنت۔ انچو کہ بالو پہ زھگاں

دلکشی یے داریت دراہ آئی ء گرگ لوئت - گوں آئی ء لب کنگ لوئت - بے
 رنگ ء "صنم" اوں دستاں بہر نہ بیت - "بالو" سرجمیں آدی زات ءوشی ء استعارہ
 انت - ء "صنم" وتی گس ء "گس" اوں دنیا یے - بے حزابانی دنیا - نیستی ء بیزگی،
 مرگ ء زند ء نیام ء مدامی جنگ کنگ ء نام انت - ء پیر مرد حزابانی سنگیں
 صورت کہ پرشتہ دلی ء بے سوبی ء رند اوں چم اش سک انت درگ ء دپ ء کہ
 کدی وشی یے بال کنان ء کیت ء منی میز ء سر ء نندیت - بے بے وشی کہ تھتے مہ
 جلیت پدا پیرہ بکنت ء بروت تہ ہے "موتک" مارا اچ مرگ ء زند ء حزابانی آسری
 ء شبین ء دنت ء "کوئی" اوں درد ء غمانی سیہ شپے ء نام انت - ء "درگ" وشی ء
 آہک ء دروازگ انت بے پے وشی ء غم مدامی تر انت - وشی ایوک پے دمانے ء کیت
 ء پرتیت - ء "کوئی"، ء "پیر مرد" پدا حزابانی سیہ شپ ء شکون دیم بنت - بملکیں
 چیزے ولجہ منی اے گپتاں ایراد بگرنت ء ہے بگوشنت کہ پیر مرد ء کوئی پرچی غم ء
 استعارہ انت یا صنم ء بالو وشی ء چہر ء شبین پرچی؟ تہ آھاں ہے گشاں کہ یک سستا
 ساچے ء یک بزانتے دیگ ء ہچک زیکیں نگدکاری ء لوٹ ء گرز بیت کنت -
 بے مرچی اتاں - ہر وانوک ہر سستا ساچے ء وتی نیمگ ء وت مانا ء بزانتے بکش
 ات کنت - اے سنج نہ ایوک سسا ساچے ء بستار ء برز کنت بملکیں مارا حجابانی
 نیمگ ء حیرگ ء پر مایت کہ مئے ہمراہ انت بے ما اچ آھاں بے ترا نگیں - اچ
 بیگ ء موتک ء وانگ ء رند من ء کافکا ء اے گپ یات کیت "وشی مارا حجابانی
 نصیب بیت وھدے مئے چم بند بنت -" داں جہان هست پیر مرد ء حزاب آسر
 نہ بنت - اگاں کدی وشی یے کیت تہ آچو بالو ء پیم ء کہ ما آئی ء پشت ء تھیں بے
 مارا آدست نہ دنت - پدا چہ ہما "درگ" ء در کپیت ء روت کہ مارا در احیناں چہ
 ہے درگ ء درگپگ ء روگی انت - اد ء "پیر مرد" بے زکت ء سستہ جانیں

سرے نہ انت، بلکئیں حمازھگ انت کہ اچ مات ء لاپ ء لگوشیت ء بالو ء شوہاز ء درکپیت۔ ہے کہ آزند ء گڈسری پند ء سر بیت تہ بالو بے توار ء اچ درگ ء کیت ء آئی ء دیوالاں مرزیت ء بیرہ کنت۔ مادمانے گوں ہمیشی ء دلگوش بنیں، بلے مدامی اتاں۔ آخر پدامنے بخت ء حماتزاب کاہنت کہ آدمی زات ء مدامی حمراہ انت۔

”موتک“ ء پڈدر ء یک جہانے ء اکس تھرا انت۔ دنیا یک باگے (حما باگ کہ اود ء چہ پٹاں گیش کنڈگانی حاکمی انت) ء مادراہ چو صنم ء بالو ء (وشی) پُشت ء تچیں۔ تچک تچک ء تہ ء کنڈگانی سر ء کئیں تھوزتچ بنیں، مئے واپ پرشت ء بے مانا پیت ماہے ودار ء تندیں کدی پدارگ تچ بہ بیت ء ما اچ اے حمزاب ء آرات بنیں بیگ ء ”موتک“ اچ بزانت ء بستار ء باز شاحگانیں خیالے داریت۔ مزنیں سستا ساچ کدی یک عہدے ء چیزے نہ بیت۔ بلکئیں ہر زمانگ ء کرن ء وتی تہ ء نوکئیں مانا ء بزانت و دی کنت۔

”پیر مرد“، ”صنم“، ”بالو“، ”کوٹی“ حمائمیر انیں استعارہ انت کہ اشاں ما گوں یک عہدے ء ہمڈپ کت نہ کنیں، پرچا کہ استعارہ اچ سمبل ء نزیکیں چیزے، آدگہ گپ یے کہ سمبل اچ استعارہ ء باز پراہ تر ء مانا کشیں شکلے۔ بلے انچیں حد ء سیمسر حست کہ اود ء اے باز بر ء نزیک کاہنت ء اوشتنت بلے یکجاہ نہ بنت۔

اے. آر. داد.

ماہتا ک بلوچی کوئٹہ

بیگل داد

رند چہ آ اولی چکاس ء آسرے کہ مئے دستاں کپنگ ماہش سرپد بوتگ
 ایں کہ بلوچی زبان باید زندگ دارگ ء دیم ء برگ بہ بیت۔ بلے چون ء پے وڈ
 ء؟ گڈا اداہم مارا اے آسر دست ء کپنگ کہ زبان ء زندگ داروک بلوچ راج ء
 زبان زانت ء نڈکار ء ادیب انت۔

گڈاہمے پسلمہ کنگ بوت کہ ماپہ واجہ بیک محمد بیگل ء نام ء مک ء مدتی
 کارے پے وتی راجی شر ء پچنی نڈکاراں بیگل بہ کن ایں ء سالے 3 داد راج ء نڈکار ء
 کواسانی سر ء ندر بہ کن ایں، مازانیں کہ پے مئے مک ء نوک بیگل (بیگل داد) ء
 مالی کمگ ء آہم سالے یک رندے ء بلوچی زبان زندگ نہ بیت، بلے امیت اے
 هست کہ پے راج ء سرپدیں ادیب ء نڈکاراں مزنیں ہمت ء دلبڈی یے زانگ ء
 مارگ بہ بیت۔

مردے کہ زانت ء بلبل انت
 آ سرچاریں بیگل انت
 زندگ بلوچی لہز کہ بیت
 پکا بلوچ راج ء پل انت

بلوچ ء بلوچستان سبز ء آباد بات انت ء شہد ء شکلیں بلوچی نمیران
 بات، ہنچش بات۔

(بیگل داد ء بنگچکار)

(1) واجہ علی جمعہ زامرانی۔ (2) واجہ عبدالصمد کودک۔ (3) واجہ ناصر مومن۔ (4)
 واجہ ناصر نور۔ (5) علی دشتی۔ (6) واجہ نبی بخش بیکس۔ (7) واجہ برکت علی
 پنجگوری۔

سید مبارک شمارا

ماپہ بیگل داد کویت ۽ سنگتاں دل ۽ جھانگی ۽ بیگل داد ۽ جوڑ سنگ ۽
 مبارکبادی دئیں کہ آھاں مردگ پرستانی دود پروشنگ ۽ بیگل داد ۽ جوڑ سنگ ۽
 بیگل ۽ زند ۽ (خدا بیک محمد بیگل ۽ جھانی عمرے بدیات، جھان حسنی حس
 بات) بیگل داد جوڑ سنگ ۽ اولی داد بیک محمد بیگل، عابد آسکائی ۽ صدیق صلوات
 اش داتگ۔

بلوچی ادبی مجھد کار (بانج) بیک محمد بیگل ۽ نام ۽ پہ بیگل داد ۽ زیگ ۽
 رد ۽ مبارکباری دئیں ۽ وتی دل پہنکیں سنگتاں، بزاں علی محمد زامرانی، عبدالصمد
 کودک، ناصر مومن، ناصر نور، محمد علی دشتی، نبی بخش بیکس، برکت علی پنجگوری ۽ پہ
 چوشیں شتریں ادبی کار ۽ مبارکباری دئیں۔

رپورٹ چاکر علی امیر

ماہتاک بلوچی کویت

جولائی 2005ء

☆..... ”تئى تاكد يماں، وابه بىگل ء تون ء چكند من ء سك
باز دوست بوت، چرے وئى ء دو سے براں ونت۔“

خالد محمود

☆..... تها، وابه محمد بىگل ء ”مدگ كچنگ كلاكوٹ ء“ مارا باز
كندينت ء مئے مارشت ء راچست كت۔ وابه بىگل نه ايوك
ء بلوچى ء بلكيس تيوكيس جهان ء تنزنگاراني تها وتى جاه ء
ارزشته داريت كه آئى ء زانت ء سهر اكنت۔

منصور رضا۔ پھل آبادى

بیگل ماں شہریں ویرانگاں

کشت شہر ء دنیا ء آسرائی ہست ء موجود انت۔ انسان پہ آسرائی ء
 چے چے نہ کنت، چو کہ مکران ء ء خاص ٹکوادر ء مردماں پیش ء زمانگ ء خلیج ء
 ہاس مشکت وتی ہنکین کت مرچی باندا ہے دوہری شہریت داروکیں مردمانی
 چک مشکت ء شتریں بزکانی تہا نیجر ء آفیسر انت۔ اشکنگ ء لک کلد ار پاکستانی
 ہمیشانی ماہانہ پکار انت۔ منی ہیال ء پاکستان ء بگندے 20 گریڈ ء بیورو کریٹ ء
 آفیسراں انچومہ رسیٹ۔

حیر، ہر کس پر آسرائی ء شادمانی وتی وتی دریا ء ہوژناک ء انت۔ بہت
 ہاتالہ کنت یا نجد ء جفا۔

بلے شہرانی تہا مھر ء دوستی ء کلات ء کد چو ہما پنگ ء انت کہ تم ء تورا ء

منیت۔

بیگل ء ہشتانگانہ تہا مھر ء دوستی، صور ء یکجائی، تبلیغ ء مزنیں وتن دوستی
 دراحیں کندگ ء کانت۔ بلے اے کماشیں سروک ء کئے انت کہ ایشانی بدل ء
 بدنت۔ چونائی ء اے وڑیں مردم صلہ ء بدلہ ء بھ گپ ء نہ کنت۔ ناگمان کہ

بلوچی لبرانک ء نو در برے، و تا آئی ء عاشق بہ گشیت، آفین انت بیگل ء سلام
 انت کہ پہ ورنہاں ہمیشگ ء ماں تہاری ء پشی نگاہاں شانگ دنت۔ پیشانی باروا
 گشت زمین ء زمان ہنچو تہار بہ بنت کہ چم چم ء مہ گندیت ء دپ دپا، بلے پشی ء
 چمانی رُژنائی ہمنگر ء رُژنابنت پُش کہ نیمروج۔

بیگل ء ہشتانگانی تہاگوں راستیاں نزیکیں دروگ بازگندگ ء کنیت۔
 بیگل کم دروگ بندیت، بلے اگاں راست بچارے اے دراہ راست انت چیا کہ
 ہرچ افسانہ ء داستان ء سیادی گوں انسان ء انت۔ انسان چہ وتی وتی جاوراں
 متاثر بیت ہمیشکا کتابانی کتاب بہازریگ بیت ء وانگ بیت۔

تمثیلی افسانہ ء داستانی دور چہ مرچیک ء سدسال ساری شنگ ء ہلاس
 انت آدگہ گئے کہ مئے سر پر نہ بیت۔

بیگ ء سرگوست، سفرنامہ، تون ء بچکند، آزمانک کسمانک دراہیں
 راستیں ء چم دیتیں کسہاں گوں ہشتہ کنگ انت۔

من مزینں وھدے ء ہے سرپد بیتاں کہ عیسیٰ گل، بیگل ء کتسریں
 برات انت پرچا کہ ہر دوئیں گل انت۔ منی دانشت ء ہمیش گشت گل محمد ہر دوئینانی
 پت ء نام انت۔ عیسیٰ ء بیگ ء گل پہ پنام ء کارمرز کنگ۔ یک براتے کراچی ء او
 دومی پیشکان ء جاہ متند انت۔ ہر دوئیناں وتی وتی دامن ء تون ء بچکند ء نہ
 سمبوکیں کنگ جاگہ دانگ انت۔

رندا کہ من سٹی بوتوں ایشانی تاں دور ء سیادی ہم نیست۔ من ہیران

بیٹاں، بلے دلوں تسلہ دات ء گشت تو چیا ہیرانئے ایشانی مھکمیں سیادی یے ہست،
آ بلوچی زبان ء لہزانک ء سیادی انت من گلے چت ء اے گپت ء بے حال
بیٹاں۔

مراد ساحر، جی آر ملا، علی عیسیٰ، خیر محمد ندوی، اکبر بارکزئی، ظفر علی ظفر،
ایشانی تہا لہتیں چہ دنیا ء وتی ٹور ء پشک زرت ء شت لہتیں کراچی بدر بوتنت ء
لہتیں انگت وتی پادماں کراچی ء ہا کاں سک کنگ انت ء جاہ متد انت۔ لہتیں و
پہک ء گار انت گشتے نہ بوتگ انت۔ بلے ستا کرزیت ولہہ بیگل کہ چیزے گشیت
ء انگت سلامت انت ء خدائے سلامت بہ کت۔

یک وہدے ء بلوچی لہزانک، سیاست، علم، فنکاری دراہیں چہ لیاری ء
نگ ء اتنت۔ گل بلوچستان ء Direction چہ لیاری ء رستگ ات۔ دیوان ء
مجلس لیاری ء جمینگ بوتنت۔ بلوچانی چم لیاری ء سک اتنت کہ رہبر ء رہنماچی
گشت۔ بلے مرچیکیں ہم روج یے۔ کتے نہ گواہیت کہ درمان بہ بیت۔
بلے مرچی بلوچ ء چم بیگل ء سک انت کہ باریں آچی گشیت باریں آ
چونیں درد درشانیت ء گماں وش کت۔

وحید ہمدرد

ماہتاک بلوچی کونہ

دسمبر 2003ء

ڈائریکٹ ڈائمنگ

(ماہتاک بلوچی، کوئٹہ)

توں ء چکنڈ کجام زبان ء ادب ء یک بے بھائیں بھرے۔ ایشی ء پچار
 کو اس ء زانتکاراں چوش کنگ کہ ”چکنڈی رنگ ء مردمانی جان کاھلی کوتاھی ء
 نزوری یک انجیں ڈولے ء ایر جنگ بہ بیت کہ دیم ء مردم دکھر مہ بیت ء وتی
 نزوریاں ہم بہ ماریت، تون (طنز) گوشگ بیت۔“ بزاں تون ء چکنڈ ء لوٹ ء
 رھبندانی سر ء کار بند بیگ ء رند تون ء چکنڈ اے پیم ء کنگ بہ بیت کہ دیم ء
 انسان وتی ردی ء نزوریاں بہ ماریت گوں دشیں تے ء وتی ”اصلاح“ ء جھد ء
 بکت، چہ اے کار ء پہ وانوکاں مسکرہ ء کندگ ء وسیلہ ہم پیداگ بہ بیت ہمیشکا
 تو امیں زانتکار ء نشتہ کاراں تون ء چکنڈ ء سیادی گوں کندگ ء وابستہ کنگ بلے،
 آئی ء راہ ء رھبنداش ہم گیشینگ انت ہر یک چاگردے ء تون ء چکنڈ ء وتی وتی
 ڈول ء آداب انت۔ بلے مئے چاگرد کہ باز حساسیں چاگردے، اے ہبر ء پھبر
 موکل نہ دنت کہ ہر کس ء ناکس ادب (لہزانک) ء نام ء یک دگرے ء ذات ء
 زریات ء تک ء پھناتاں ہنکمین ایت ء ایر بکت۔ ہلاسہ ہبر ء ایش انت کہ مئے

چاگر دیسوکانی سرء لھتے بندش ہم ایر کنت کہ آپہ تزون ء چکنند یا لبز انک ء اے دگہ تک ء پھناتاں چہ وتی ”اخلاقی حدود“ ء ڈن در میا انت۔

بلوچی لبز انک ء تہا تزون ء چکنند نیس ہسابی انت اے تھر ء مئے بازیں ندکاراں وهد وهد ء سرء نبشتہ کنگ، بلے مدیکی تزون ء چکنند نیسانی رد ء دو نام ہر وهد ء گندگ ء کیت۔ یکے مئے نامداریں زانتکار ء باز نیس ”واجہ محمد بیگ بیگل“ انت کہ برے وهد بے جوش ء کیت ء مردماں چہ قبر ء کش ایت ء ہبر پر مائیت ء دومی شاعر ء زانتکار ”واجہ اکرم صاحب خان“ انت کہ مئے چاگر دے کسان ء مزنیں کرداراں وشدلیں رنگے ء وانوکانی دیم ء کاریت۔ اے رد ء مئے دگہ بازیں سنکٹاں وتی جھد ء کوشت کنگ بلے واجہ بیگل ء واجہ اکرم ء ہر وهد ء تزون ء چکنند ی نبشتا نک آیانی پچار جوڑ بوتگ انت، واجہ بیگل ء وتی حساب ء ہر وهد ء بلوچی لبز انک ء گوں سیادی کنونیں ”شخصیات“ وتی بنکپ کنگ انت ء آیانی شری ء ہرابی بے دروریں ڈولے ء پدر کنگ انت کہ دیم ء مردم لکھر ہم مہ بیت ء نیسوک ء مقصد ہم پہ وانوکاں زاہر بہ بیت ء تزون ء چکنند ء رہبند ہم پہلہ بہ بیت۔ چوش و بیت نہ کنت۔ کہ یک مردے یا گلے ادبی کارے ء بیگل ء بہ کنت بلے چہ رہبند ء دور بہ بیت ء نیک نیت ہم مہ بیت، انگت وتی دل ء بگوش ایت کہ ”من ہرچے کہ کنگ ء یاں زبان ء ادب ء ہڈتے“ ء۔ بلے ایٹیا ء آ انگت چہ مردماں تو سیف ء داد ء لوٹوک بہ بیت، اگاں کے آئی ء ہمے ردیانی سر ء آئی ء کڈن بہ کنت ء ادبی ٹوک بہ دنت گڑا میارگی، چوش نہ انت اے سراسر ادبی بددیانتی یے ہمے بابت ء واجہ محمد بیگ بیگل وتی کتاب ”زندیں دپار“ ء تاکدیم ۱۵ ء سرء نبشتہ کنت کہ ”..... من پرے ہبر ء نام دپاں کہ وتی سنکٹانی بابت ء برے برے نبشتہ کناں۔ اے راست انت ہم، چہی ء کہ منی دوست ء آشنا، وتیگ ء در آمد

آھر ہمے سماج ء بھر انت، انسان انت ء وتی انسانی شری ء ناشریاں گوں ہمے سماج
 ء تہا زندگی کنگ ء انت۔ من صم چو کہ ہمے سماج ء بھریاں گڑا اے چتور بوت کنت
 کہ من چا گرد ء ہمے مظاہراں چہ بیگانگ ء بے سماجاں.....“

چہ اے اقتباس ء اے ہر پد ر بیت کہ اگاں ہمے پیم ء مئے تو امیں ندکار،
 لہز انکی گل ء اکیڈمی ء دگہ دگہ، تاں یکدیگر ء نزوریاں ء کوتاہیاں پد رمہ کن انت
 گڑا مئے بزگیں بلوچی لہز انک چوں چہ کور کشک ء در کثیت ء وتی ماد میں راہ ء
 کپیت۔ چوش بے سمائی ء مپتیں وت گلانی مارا بارت انچیں کور چاتاں چگل دنت
 کہ تاں زندگیں ہمو دء سکی بہ جنیں بلے در آگ ء ہج راہ نہ بیت، ہمیشکا ولجہ بیگل
 ء بازیں نامداریں مردمانی باروانبشتہ کنگ بلے آئی ء بنکپ تھون ء پچکند بیچگ ء
 وانوکان ء ہما زندگیں مردماں پہ کندگ اے کچل ایرے برنگ انت ء اے چیز پہ
 لہز انک ء یک مڈی یے لیک اتگ، نیکہ بے بلاہ دگہ زاہ ء دژمانے کنگ اش اے
 دگہ ہرے کہ یکے پہ ذاتی زدے ء، گوں دومی ء وتی کست ء کینگ ء بہ کش ایت
 ء آئی ء گوں یک بے اد میں گالوارے ء، ہاکاں چہ ہاک تر بہ کنت ء وتی بازاری
 زبان ء سوب ء آئی ء مھلوک ء دیم ء رسواسر بازار بہ کنت۔ کم چہ کم لہز انک ء
 ادب اے گپ ء پھیر موکل ء نہ دنت۔

محمد بیگل

محمد بیگل ء گوں منی پجاروکی چه آئی ء هما لاپ لیشیں طنز ء
 مشکرا حیس نبشتا نکانی سبب ء بیتگ کہ ماہ پہ ماہ ماہتاک ء تا کبندانی تہا شنگ بیتگ
 انت۔ اے هما زمانگ ات کہ من مڈل پاس کتگ ات ء نوکی بلوچی لہز انک ء
 پیڑ گاہ ء ”تا تو“ کنگا اتاں۔ رندا ولجہ ء ٹوان ون شربت ”زنڈیں دپار“ من
 دیستاں بے اے ہبر پد رنگ کرزیت کہ ناں زند ء ظاہر ء من آئی ء جند زنڈیں
 دپارانی لیڈ دیگا دستگ ء ناں آئی ء من ء۔ پرچا کہ دنیا کیلکس کپار ء سرا دیم پہ
 دیکھی ء موہ ناں آئی ء من ء دا تگ ء ناں من چشمیں ردی یے کتگ ء ناں دگہ سیاہ
 جگرے ء چشمیں زھر گے کتگ ء مارا ”ہم نوالہ“ ء دپار کنگ ء مے اوا چک جنگ۔
 منی خیال ء بیگل ء ”زنڈیں دپاراں“ ہر گسی گوش مک کتگ انت ء
 بچک ء ہر کس ء وتی ہفت پشت ء داں ”وصیت“ کتگ کہ ہر کس ء دعوت دت،
 بدت بے بیگل ء بار یگ ء نبا کن ات۔ اے شے بقاں ہوں وارت ء شمارا رزواہ
 سیاہ رو کنگ ء ہج مہتل نہ بیت۔ البہ یک رندے من ء بیگل ”ہم پیالہ“ بیتگ
 اس، مے شرت ء سرا کہ اے قصہ ء ناں آوتی قلم ء دپ ء دنت ء ناں من۔ بے

مروچی قلم ء من ء ٹورنگ، پھک بے لگام چنگ ء اے ناز ء پاشک کنگ ء
انت۔ بلے آ پیا لہانی تہا انگریزی آپ ء بدل ء سارتمں (Mineral) آپ،
سارتمں کوکا کولاء ء گر میں شیری چاہ چکار چنگ انت ء اے ہم پیانی ولجہ بیگل ء جہ
ء ”ھوڑ“ ء تہا چنگ۔

بیگل ء گندگ ء دیدار دیر انت منے دل ء چنگ بلے کدی بلنگہیں
کراچی ء مانیکشگیں کار ء جنجال ء کدی وحد ء تنگی ء سبب ء منے دیدار نہ چنگ ء
کدی قسمت ء یاری نہ کنگ۔

یک رندے من ء ولجہ ”غنی نقش“ چہ گولیمار ء پہ ولجہ ء زیارت ء
سرکپتیں۔ دل گل ء بال ات۔ نہ گشے کہ من ”۶۰“ (بس) ء جہاز اتاں کہ لیاری ء
سڑکانی سرامار اچو ھینزک ء متینگ ء ات۔ من بیگ ء حضرت سلیمان ء تہت
روان ء سوار اتاں، بلے کم بختیں کند کڑ ء کوکار ء ڈمب ڈمباں من ء چہ حضرت
سلیمان ء تھت روان ایرگپت ء پدا کلنڈیں ”۶۰“ ء سوارکت۔ وحدے من ء غنی
نقش ولجہ ء لوگ ء رکز و کشاں سر بیتیں، مارا حال رست ولجہ قبرستان ء شنگ! یک
برے دل نشت۔ مردگ قبرستان ء روت پدا نہ نیت۔ بیگ چتو کیت!! وحدے
سر ء ھوش بر جاہ بیت، دل سا کم بیت کہ ولجہ جناز ھے ء ھمبرائی ء قبرستان ء شنگ۔
پدا من ء آئی ء ھواریں تب ء سا کپت کہ اے ماما بیگل انت، خالی دگراں بارت
قبرستان ء رسین ایت۔

خیر قصہ لگ، مزین و دارے ء رند وحدے ولجہ چہ قبرستان ء وائر نہ
بیت پہ ناکا میں دلے من ء نقش وائر بیت ایں۔ ھے قصہ کہ من ولجہ بیگل ء ٹورا
ظاہرکت۔ ولجہ ھج مہتل نہ بیت ھما دمان ء گشت ء تو کہ کسانہ ھمبراہ بے
آسر ھے بیت۔ بلے اے بری من بختیں واحد جان ء ھمبراہ اتاں۔ چہ لہز اک ء

کارگس ء ما بیگل ء ہوڑ ء مزد بست انت۔ مگر ب ء پیسر ما آھی ء ہوڑ ء دپ ء
 ءجت ایں۔ دل ء پد اٹپ ٹپ بناکت، باریں اے رندی بھت یاری کنت ناں۔
 بلے دیر نہ بیت ولجہ ء ہوڑ ء دپیگ تچ بیت ء ما ”دخول“ بیت ایں۔ اے رنگ ء
 مے دیریگیں ارمانے واحد جان ء برکت ء ٹوسگیں سال 2003 ء پیلہ بیت۔

بلے حقیں ہبر اش انت اینچو پہ بیگل ء دیدار ء دل تلوسگ ء نہ چنگ چو
 کہ آپہ آئی ء ”ہوڑ“ ء ”کرگ“ ء چارگ ء مے دل ء پيسک پيسک چنگ۔ باریں
 چتوریں ہوڑے۔ ملا روبا ء ہوڑ ء پیا انت۔ تو لگی ہوڑے یا شیر ی ہوڑے، کجام
 کرامات اے ہوڑ ء ماں کہ ہر کس وتی سر ء اے ہوڑ ء جنت ء کشیت۔ پیشی مردم
 گشت کہ ہپتار ء ہوڑ ء تہا توری آئی ء گوشاں بگر ڈن ء بہ کش ہیج نہ کشیت۔
 برے برے من ء ہمے گمان بیگ چومہ بیت مہلوک پہ بیگل ء گوشانی گرگ ء چہ
 ہوڑ ء در کنگ ء نیون ء آئی ء ہوڑ ء سر جنگ ء انت۔ بلے ناں! من آئی ء ہوڑ ء
 تہا پرتاں ء آئی ء پچیں رُو ء وشیں لسان دیست دل ء گشت ولجہ ء گوشاں ناں بلکہ
 دستاں بگر بوچک۔

ولجہ ء کرگ کہ ہوڑ ء دپ ء اوشتا تک ات، اے سھت ء داں ما ہمودا
 ایں ناں سر گے ناں گر گے، بے ترک ء توار، با ادب با ملا حظہ چم ئے پہ وتی ولجہ
 ء سکت اتنت ء پورو ہمے جست ء ات بیگل! اے و منی چارگ ء گندگ ء اتلگ
 انت تو چنی ء اشاں آپ ء کدیم کنگائے؟

یک گونڈیں بلے وشیں دیوانے بیت۔ ولجہ ء گوں من گشت ”تو مرچاں
 وتی دست داشنگ انت، نی ما و پیر بیگ ایں ء مے پاد ماں.....!!“ (منی دست
 نہ گرت) آئی ء گشت ”من سدق پیتگاں کہ شے وڈیں دو سے مردم مے ہمبراہ
 انت۔ باید انت شامہ نویس ات۔“

من آروچی پسہ ء ہج نہ گشت بلے مرچی من کشاں بیگل جان تو ناں
 ”جو کرے نئے“ ء ناں ”در باری“ بلکہ تو مئے بلوچی ادب ء براہ ء سپاہ ء بادشاہ
 نئے۔ تئی ساہگ مدام بلوچی ء سراساہیل بات، بلوچ ء کشتک آسک ماں نگوردیم ء
 چریت بلے چم نئے پہ ماتکوہ ء سکت انت۔ مئے وڑیں نزورینانی چم ترا سکت
 انت۔ ماترا گندی مئے تہا سکت پیداگ بیت۔ اگاں تو بے بلائے وتی سلاہاں
 دؤر بہ دیئے مادلاپ بیس، جگر پٹ بیس۔ ہمیشکہ من گوں تو بیگل جان ء دست
 بندی نہ کنناں بلکہ پہ بیھار ترا گشاں کہ دگبرے وتی پیری ء اوقبر ءھیال ء دل ء
 نیارئے کہ ما ء تو شر نہ بیس۔ ترا انگت ء بلوچ ادب ء رھشونی کنگی انت۔ اے
 وشیں دیوان داں گران تہاریں مگر ب ء آسر بیت ء ماچہ واجہ ء اجازت گپت۔
 بلوچی دود ء پیدا یا وتی دپ ء پالیسی ء من درّ اھینت۔ واجہ مئے نیمگی کارے،
 ہڈ متے ہست بکش، مڑاہ مکن، دپ ء دوست مدار! من دل ء گشت بلکہ واجہ گشیت
 اتاں تئی سر ء سلامتی۔ بلے من ہیران بیتاں واجہ ء یلکیں شیک ء گشاں کت ”یک
 ہشکیں گوریں ماھیگے، چار پنچ کلو گوادری حلواہ، ٹاہے مزاتیگیں ناہ.....“!! منی سر
 ڈمبران ات۔ بلے ناں!! بیگل ء کدی اے رنگ ء نہ گشت، بلکہ اے سطر چہ منی
 قلم ء بے لگامی ء شمنے دیما گوست انت۔ بیگل ء منیھیال ء منی جواب ء
 درّ اھینت، ”منی گوریں ماھیگ، گوادری حلواہ ء مزاتی ناہ تئی نبشتا نک انت۔ منی
 کار ہمیش انت تو بہ نویس ء بس!!۔“

نیشی گل..... پیشکان

ماہتاک بلوچی کوئٹہ

بولان بالادیں محمد بیگ بیگل

اے پنجاری ء و ش آنکی چاریں گال بلوچی زبان ء نامداریں
شہزانت محمد بیگ بیگل ء شرب ء ناروے ء بلوچانی دیوان ء
1999 ء وانگ بوتگ۔ چہ منی بے تمبلی ء سبب ء چار سال ء
رند پہ بلوچی ء ساپ نویسگایان، واجہ بیگل پہل کن، واجہ عزیز
بلوچ ء سالارانی کاروان ء جمشادک ہم منی پوتکان ایرانت
انشاء اللہ زوت پہ بلوچی ء دیم اش دیان ء چہ واجہ عزیز بلوچ ء
ہم پہلی لوٹاں۔ (صالح بلوچ)

واجہ محمد بیگ 1936 ء کراچی ء پیدا بوتگ ء لیاری ء رستگ ء مزین
بوتگ۔ شاعری ء ابید محمد بیگ بلوچی، اردو ء انگریزی زبان ء متکلیں کلمکارے۔
آزما تک ء مزاحیہ نگاری آئی ء خاصیں سیاہگ انت۔ بلوچی گرائمر ء سر ء آئی ء
بازیں پٹ ء پول کنگ، میجر موکلر ء نویستکلیں کتاب بلوچی گرائمر اردو زبان ء
رجانگ کنگ، چہ بلوچی اکیڈمی کوئٹہ ء نیمگ ء چاپ بوتگ، آئی ء دگہ دو کتاب
شکل ء ماحین، ء زندگیں دپار، ء وتی آزمانکانی انگریزی ترجمہ The Prize ء
نام ء ہم چاپ ء شنگ بوتگ انت۔ چہ ایسی ء ابید واجہ ء بازیں ڈرامہ پہ کوئٹہ ٹی وی
ء شنگ ء پشدارگ بوتگ انت۔ بقول ء ڈاکٹر نعمت گچکی محمد بیگ اومر ء تورگ
انت کہ ہر چیزے مان انت۔ واجہ ء ہماروچ ء کہ ادبی پروء گام ایر کنگ تاں روچ

ء مروچی بلوچی زبان ء کلمکار ء جہد کارانی اولی سرپ ء مردماں یکے۔ وهد ء
 ثورگند ء بلیکس جاوراں آئی ء قلم ء گام ست نہ کنگ انت، بلیکس وهد ء ثورگند ء
 زہریں تجربہان آئی قلم زور مند ء ہکتہ کنگ۔ اے مرد بلوچی ادب ء ہما سر پچاران
 انت کہوت چونکدیل ء روک بوتگ ء سنگ انت، بلے بلوچ قوم ء بلوچی ادب
 ء رژناہمی زانت ء مڈی یے بکشاگ، ناقدری، ڈالپاری ء ایشانی مھر چہ بلوچی
 زبان ء بست نہ کنگ۔ اے واجہان بلوچی زبان ء سر ء ہما وهدی کہ کار بیج
 کنگ آوہد ء بلوچی ء وانوک پہ لنگک حساب بوتگ انت وانندہاں پہ بلوچی زبان
 ء ہر کنگ پہ وتا میارے زانتگ۔ دری وشنیکاں بلوچی، اردو ء فارسی ء ”بکھری
 ہوئی شکل“ گوشتگ۔ اے مرداں چہوتی جہد عمل ء اے چیز ثابت کنگ کہ بلوچی
 یک زبانے۔ اے علاقہ ء سیر ء پرنجیں زبانناں یکے۔ مروچی بلوچی زبان چہ
 ریاست ء تمامیں ڈالپاریانی باوجودونی ہمساهلیں زبانناں گوں ہمگام انت۔

واجہ بیگ صاحب ء آزمانک ء تنزانی اصل Theme ء خیال بلوچ
 راج ء پد منگی، ناتپاکی، سست جان، سماجی انصاف ء ظلم ء ناانصافی ء خلاف ء
 جہد ء سکین دیگ انت۔ واجہ ء وتی ہشتا نکانی تہا چاگرد ء جیرہ ء جنجال ء نزوری
 ہنچین وڑے ء بیان کنگ انت بازیں منی ہمیں مردم اش وانیت ء ٹہک ٹہک ء
 کندیت۔ آہاں سرسری گوشکند لیکیت، بلے نامداریں شاعر ء دانشورا کبر بارکزئی
 گوشت کہ بیگل جان! تی ہشتا نک من دائم گوں دوستی ء ونگ انت، اے دگران
 بلیکس تی ہشتا نک ونگ ء کندتگ بلے منی دل بو نیک ء چم چہ ارساں کیل بوتگ
 انت۔ غلام، زبردست ء بزگیں راجانی ہر ہجارت ء سہل ہم وار ء بزرگ بیت انت
 چہوتی اصلی منصب ء عہدہ ء ز بہر بنت انت، ہمے ہال مے زبان ء پچارانی انت
 من گل خان نصیر، سید ہاشمی، کریم دشتی ء محمد بیگ ء بلوچی زبان ء پچار پرے ہاترا
 گوشاں کہ ہمے مردانی جہدانی برکت انت کہ بلوچی زبان وانگ ء ہجارت آرگ بیت
 انت پہ اے زبان ء ہاترا ہج سرکار ء ہست مندیں بلوچ ء دوکران ہم خرچ نہ
 کنگ بلیکس ہمے کماش بوتگ انت کہوتی زند اش پہ بلوچی زبان ء ہاترا اندر کنگ،

کہ وتی چُک ۽ چورِیگ سے مروچی پہ چندیے نان ۽ محتاج اُنت۔ بلوچی زبان ۽ اویب شاعر ۽ ازم کار، ۽ خاص کراچی ۽ مدام ڈالپاریانی آماج بوتگ ۽ حسنت اُنت، بحیثیت واندہ ۽ سرپدیں تک مادران ڈیبیں بلوچاں پریشانی حاتراچی کنگ؟ اے حسنت ۽ باید اُنت کہ ما ۽ شاد درست چہوت ۽ بہ کنیں۔
اردو ۽ شاعرے ۽ گوشتگ کہ ۔

زندگی بھر سگ زنی کرتے رہے اہل وطن
یہ الگ بات ہے کہ دفنائیگے اعزاز کے ساتھ

۽ بلوچی ۽ گہشت:

زندگ اُت سولے نہ دات چھی
مُرنگ نوں حوش یے من گور ۽ تخیت

ہمے درد مراد ساحر، عطا شاد ۽ میر باقی بلوچ ۽ دل ۽ اُنت ۽ وتی ابدی جاہ ۽ شمت۔ بے شک ہمے دروشمنے دل ۽ ہم حسنت اُنت۔ پرچا کہ انسانی مارگ ۽ انسانی دل یے داریت تو وتی تنزانی تہا ناقدری ۽ ڈالپاری ۽ درشان باز برا کنگ۔
ولجہ محمد بیگ وتی نبشتا تک مراد آوارانی ۽ گورندی ۽ ہشتہ کنت: چوٹلی ۽ نامداریں شاعر دانے ۽ قبر ۽ سرون ۽ 13 ستمبر 1908 ۽ شپ ۽ روج چراگے روک اُنت۔
آئی میگ فلورنس ۽ نندو کاں اے عہد کنگ کہ تاں قیامت اے چراگ ۽ روشن داریں۔ خبر ۽ وانگ ۽ رندا تاں دیراں قبر ۽ کونگیں دیوال ۽ نوں گوں مرتگیں دیدگاں چارنت۔ نہ زانتوں کہ فلورنس ۽ زندگیں راج ۽ سلام بہ کناں۔ یا پہ وتی مردگ ۽ قدرنا شناسیں راج ۽ موتک بیاراں۔ یا وتی کانپول ۽ پنج بہ جناں۔ یک نیگے ۽ یک زندگیں قومے تاں قیامت وتی مستریں شاعر ۽ قبر ۽ سر ۽ چراگ روشن کنگ ۽ عہد دومی نیگ ۽ مئے مرتگیں راج کہ وتی شاعر ۽ کلمکارانی قدر ۽ قیمت ۽ نابزانت ۽ بے سمانت۔ بیگل! من ۽ و بسوچ کہ من وتی قدر ۽ شری سر ۽ زاناں کہ من ناں شریں شاعرے بوتگاں نہ جوانیں کلمکارے ۽ نیکہ منی سیاسی کردارانچو بوتگ کہ راج من ۽ گیر بیاریت ۽ منی قبر ۽ سر ۽ چراگے روک بہ کنت۔ بلے آزات

جمال دینی و سید ہاشمی و بابت و شام چے گوش ات کہ آیاں وتی نازا کیں زند پہ بلوچی
 و آئی ادب و پلکارگ و دیما برگ و بباداتگ۔ گوں ایمان پہ گوش ات کہ هست
 کسے و توفیق کہ تاں قیامت چراگے روشن کنگ و بیل آیانی قبر و سر و برے برے
 ناز بوئی تا کے ہم ندر بہ کنت۔ درد و ایش انت کہ کسے اگاں وتی عزیزے و قبر و
 زیارت و روت، آئی قبر و سر و ناز بوئے ایر کنگ و رند تا ک تا کے کش شور و کوھن
 و بے نامیں قبرانی سر و ہم ایر کنت اڑے سید ہاشمی، آزات جمال دینی و گل خان
 نصیر و قبر کد و ہمے بے نام و نشانیں قبران ہم نہ بنت۔ صد حیف و ہزار ارمان کہ
 انگت ہم شاد و تا زندگیں راجے لیک ات۔

واجہ بیگ صاحب! تئی زرد و تپنگیں پاھار راست و درست انت کہ۔

منزل انھیں ملی جو شریک سفر نہ تھے

بلے بلوچ قوم و تہا انچیں مردم هست انت چوشمے پیم و وار و انگڑ انت
 دل اش باز کشیت بلے دست اش کوتاہ انت آھانی دل و شمے رتبہ و منصب چو
 بولان و برز، و بلند انت، عطا شاد گوشت:

کپنت و اھگ دل و پٹ و چوشیں آپیں ڈگار و ٹرمپ

منی ہشکا و گیں زرد انت منی ہشکا و گیں بولان

شامے بولان ات، مروچی ناروے و بلوچانی نیمگ و اے جم بوتگیں
 دیوان تئی جہد و قربانیانی منگ و مستریں ثبوت انت، ایشی ارزش چہ پاکستان و
 صدارتی ایوارڈ و کیشتر انت۔ تئی زرد و پاھار تہناتئی جند و نہ انت بلکیں بلوچ قوم
 و زرد و پاھار انت و تئی روک کنگیں چراگ و دیما بروک هست انت تئی قلم و
 سیاہیان و ہور و رگام ششت نہ کنت، بلوچ قوم و دلانی تہا نقش انت۔ مے
 دعا انت کہ واجہ خدا ترا عمر و سلامتی بہ دنت پہ بلوچی لبز انک و دیما برگ و۔

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ